חַיֵּי מֻחַמָּד: ספר תולדותיו / השאם אבן עבד אל מאלכ / יוסף יואל ריבלין

חלק א'

תכן הענינים

אלכַ'טָב. דבר העמק והעָלֶה. מקצת מן המצוקה אשר הציקו בני עמו למחמד. שוב המהגרים מארץ כוש. בוא אבו-בכר בחסות בן-אלדֻגֻנָּה. ענין בטול האמנה. דבר התאסלם אלטֻפַ'יל בן עַמְר אלדַוְסִי. ענין אַעְשָא בן קַיְס בן תַ'עְלַבָה. דבר הראשי אשר מכר גמלתו לאבו-ג'הל. רֻכָּאנָה המ[טַּלְבִּי. משלחת הנוצרים אשר קבלו את האסלאם. לעג קריש למחמד.

פרק ז: מסע הליל והעליה לשמים:

מסע הליל. תֹאר מחמד. העליה לשמים. אחרים הלועגים.

פרק ח: ממות אבו-טאלב וכ'דיג'ה עד ההג'רה:

מות כ'דיג'ה ואבו-טאלב. פנות מחמד אל ת'קיף לבקש מהם עזר. בוא מחמד בדברים עם שבטי ערב. ראשית האסלאם בין האַנְצָאר. ראיון "אלעַקָבָה הראשונה" ושליחות מֻדְעָב בן עֻמַיְר. דבר התאסלם סַעד בן מעָאד' ואֻסַיְד בן חֻצַ'יְר. דבר אלעקבה השנית. צאת קריש לבקש את האנצאר. דבר פסל עַמר בן אלג'מוח. תנאי האמנה באלעקבה האחרונה

פרק ט': המהגרים הראשונים אל אלמדינה:

המהגרים הראשונים. הג'רת עמר וספור עיאש אתו עד בואו לאלמדינה. הג'רת שליח אלהים. צאת הנביא מביתו ושימו את עלי על מטתו. הג'רת הנביא אל אלמדינה. מחמד ואבו-בכר במערה. ספור סֻראקה ורכבו בעקבות מחמד.

פרק י: מחמד באלמדינה:

בוא מחמד אל אלמדינה ואכסניתו בה. בנין המסגד. בוא המהגרים אל אלמדינה. נאום מחמד הראשון. נאום מחמד השני. ספר ברית מחמד בין המהגרים והאנצאר ובריתו עם היהודים. ברית אחים בין המהגרים והאנצאר. ראשית הקריאה לתפילה. אבו יַיס בן אבו אַנַס.

פרק יא: הצבועים:

הצבועים מהאנצאר. הוצאת המפקפקים מן המסגד. פסוקי קראן בפרשת הפרה בדבר הצבועים. נוצרי נג'ראן. מקצת דברי הצבועים. חלי חברי מחמד בבואם לאלמדינה. תאריך ההג'רה.

לשם מיטיבי בפולמוס ג'מאל פחה, 1918

הישר באדם

מר **גדליה ווילבושביץ,** מהנדס

בתודה ובכבוד

המחבר

א.

"מחמד" הוא אחת הפרובלימות היותר קשות בדברי ימי העולם והיותר מענינות. נראה הדבר, ששאלה זו שדרשו בה דורות לא תפתר פתרון אחרון כל עוד לא ינותח נתוח דק ספר הקראן, יצירת רוחו. רק אחרי אשר יבדקו את כל מה שאפשר להוציא מתוכו, הן המעט שנמצא בו במה שנוגע לתולדות חייו של מחמד ומאורעותיו והן במה שנוגע לתקופתו ולהשקפותיו על כל פנות החיים, רק אז יוכלו לגשת אל החומר האחר, הוא ספרי ה"סירה", לאמר, הספרים העוסקים בתולדות הנביא, ספרי החַדִית' הם ספרי המסורת, שבהם נקבצו ובאו כל מימרות הנביא וגם ארחות חייו, וספרי "התפסיר", לאמר, פרושי הקוראן.

הספר הניתן בזה אינו פתרון מדעי לשאלה זו. כאן נעשה הנסיון למסור לקורא העברי "סירה", "תולדות מחמד", כמו שהערבים מספרים אותה. מלבד מה שעל ידי זה נשתחרר מאחריות קשה מנשוא, הנה יוכל הקורא לדעתנו לקבל מתוכה מושג נאמן לא רק על דבר מחמד כפי מה שהוא נראה בעיני הערבי, ענין החשוב כשהוא לעצמו בעינינו לא פחות מאשר הכרה מדעית מפשטת, אלא מתוך הפרספקטיבה הנכונה תעמוד לפניו גם תמונה בהירה עד כמה שאפשר מיוצר האסלאם והקוראן.

ה"סירה" הזאת שלפנינו מיוסדת בראש וראשונה על "הסירה הנבואית" של אִבְּן הִשָׁאם (213 להג'רה), שהיא מיוסדת על הביאוגרפיה היותר עתיקה של נביא האסלאם, על ה"סירה" של אבן אסחאק, שנתחברה עוד בשנת 150 להג'רה. מלבד מה שהוא מביא הרבה ספורים בשם אלה שקמו לפניו, מביא הוא בספרו גם תעודות שבכתב נוסף על הדברים שבעל-פה. בספרו מוצאים אנחנו רשימות שונות שהיו לפניו בכתב. הוא מוסר לנו, למשל, את החוזה שנחתם בין הנביא ובין אנשי אלמדינה לפני עבור הנביא ממכה למדינה, הוא מביא שירים וקטעי שירים מתקופות חיי הנביא השונות; שירים וקטעי שירים אלה חשובים בעיקר משום שיש בהם כאלה המכילים לא רק את דעות המסלמים החסידים והשקפותיהם, כי אם גם את דעות המתנגדים, ואפילו את דעות המתנגדים לאסלאם מעיקרו וגם למיסדו.

אמנם עיקר כתיבת ביאוגרפיה בצורה זו של הסירה שסדר אבן אסחאק היא זרה לערבי ולא ממקורו תהלך, כי הערבים לא היו נוהגים למסור תולדה שלמה של אישיות, החל בהורי האיש ומולדתו וכלה ביום מותו. בכלל לא היתה לערבים לפני האסלאם ספרות פרוזה ואפילו בעל-פה. כל ספרותם נצטמצמה. רק בשירים ובספורים הנקראים "סַמַר", לאמר: "שיחת הָעֵרים בלילות", באוהל מסביב לאש האח. את הספורים האלה ספרו בעל-פה. וכשם שאין בהם ביאוגרפיות שלמות של אישים, ככה אין בהם גם היסטוריה שלמה של שבטים אלה. הספורים עוסקים רק בגדולות וגבורות השבט או האיש ומוסרים רק מעשים יוצאים מן הכלל. ואולם ביאוגרפיה שלמה של הנביא היתה כבר כשבעים או כשמונים שנה אחרי מות הנביא. אך הראשון שנתן ביאוגרפיה מסודרת היה אבן אסחאק.
ואף-על-פי שהספור השלם זר הוא לערבית העתיקה, הנה ישנה בכל-זאת ל"סירת" אבן אסחאק תכונה ערבית.

הביאוגרפיה של הנביא היא, כמו שיוכח הקורא, על פי כל סימניה לגנדת קדושים[1]. הסירה עוסקת גם בהוריו, בהורי הוריו, מבקשת למצוא את יחשו עד אברהם, ובכֹל היא מוצאת גנוני רוממות והוד. יחד עם יצירתו ברחם אמו מתחילים הפלאִים. על פני אביו היה זרוע אור עד יום הֻוָּצֵר מחמד בבטן, זאת האורה שעל פי תורת הגנוסתיים מוצאה מהעולמות העליונים. כשנולד מחמד האיר כל העולם כלו מכבודו עד חיל כסרא. מלאכים שמרו עליו בלילה מפני השטן האורב. יש גם אחרים האורבים לנפשו לקחתה. אלה הם ביחוד יהודים ונוצרים היודעים ומכירים על פי הסימנים אשר אתם בכתבי הקודש שהוא נביא אמת, ועוינים אותו דוקא משום זה. אולם מלאך טוב מגן עליו. יד המושטה אליו לנגוע בו לרעה משתתקת. העצים והאבנים דורשים בשלומו מכל עברים באמרם לו: "שלום עליך נביא אללה". ספורים מעין אלה ממלאים את תולדות נעוריו, לאמר, את אותו החלל שבתולדותיו בתקופת נעוריו, תקופת חייו שאיננה ידועה למדי, בעוד שבתקופות חייו שלאחרי זו אין אגדות כאלה עיקר. ואולם גם כאן פזורים פה ושם גרעינים של היסטוריה באופן שנוכל ללמוד מהם הרבה על דבר נעורי הנביא.

יסוד אחר לגמרי נגלה לנגד עינינו בביאוגרפיה של מחמד למן אותו הרגע שמחמד איננו עוד יותר רק מטיף שאין לו שומעים, כי-אם מנהיג של כתה, מנהיג פוליטי. המסורת המסלמית בנוגע לתולדותיו מקבלת מכאן ואילך תכונה חדשה. בשורה הראשונה מציינים בתקופה זו את מעשי תקפו במלחמות שעשה הוא בעצמו או על-ידי שליחיו. זאת היא התקופה של אלמדינה, עשר השנים (משנת 622 לסה"נ ועד 632) שבלה בעיר אלמדינה אחרי עזבו את מכה, אחרי ההג'רה. חלק זה של תולדותיו נקרא בשם אלמַגָאזִי, לאמר "הפשיטות בגדוד". בחלק זה מה"סירה" ב"מגאזי" יש השפעה ערבית עתיקה. כך הם גם עיקרי המסורות הערביות מראשית ימיהן: דברי ימי מלחמותיהם הידועים בשם "אַיָאם אלעַרַב", ימי הערבים במרכאות כפולות. גם הצורה הספרותית של ה"סירה" בתקופה הזאת היא אותה הצורה הערבית העתיקה. היא עורכת לפנינו מלחמות בינים מעין זו שבין דוד וגלית. יחידים מהמאמינים מצד אחד ומהכופרים מהצד השני יוצאים זה לקראת זה לקרב. ואולם בטרם יפגשו להלחם יפתח כל אחד ואחד מהם בשירה. הוא מהלל את הצד שעל דגלו הוא נלחם ומחרף ומגדף וגם מקלל את הצד שכנגד. וגם אחרי כלות המלחמה מתאספים משוררי שני הצדדים ויוצאים ל"מלחמת שירים" כזו להלל את עצמם ולחלל את מתנגדיהם. בשירים כאלה של משוררי שני הצדדים יש תמיד משקל אחד והרוז אחד. המשורר העונה משתמש באותו משקל ובאותו חרוז שבו פתח אויבו לפניו. שירי "מגאזי" כאלה כונסו גם אל תוך ה"סירה", ויש לפנינו כאן יסוד ערבי טהור: שירי ההתפארות והתהלה ושירי הלעג.

ואולם מלבד החומר הנזכר נכנס לתוך הסירה גם חומר רב מצדדים אחרים. יש לפנינו כאן מלבד הלגנדה הנוצרית גם אגדות יהודיות, פרסיות וגם הודיות, מאגדות בודה שהגיעו בדרך בלתי-ישרה לערב. את כל ההשפעות האלה על ה"סירה" נבין בשימנו אל לב, כי ה"סירה" לא נתחברה בלתי אם אחרי כבושי האסלאם הגדולים, זמן רב אחרי כבוש אסיא, ואחרי שהאסלאם התחיל להיות כבר לדת השלטת בארצות שונות.

ספרו של אבן אסחאק לא נשאר לנו בעבודו הראשון כמו שיצא מתחת ידיו, כי-אם בעבוד שעבד אותו אבן השאם, שחי שבעים שנה אחריו. אבן השאם מעיר, שפה ושם השמיט בספרו ממה שהוא מצא לפניו בספרו של אבן אסחאק, אם מפני שהדבר אינו שייך ישר לחיי מחמד ואם מפני שלא היה יפה להשאיר הדבר מבחינה מוסרית, או מפני שהדברים לא ימצאו חן בעיני אחדים, היינו, מפני שהמושלים בזמן ההוא כליפי בני עַבָּאס יוכלו למצוא בדבריו פגיעה בסִפרו על אבותיהם שהיו

ממתנגדי מחמד. כגון הספור על דבר עבאס אבי הדינסטיה העבאסית, שעליו מספר אבן אסחאק שנשבה ביחד עם אחרים מבני-מכה על-ידי הנביא בהלחמם נגדו. עובדא זו נזכרת אצל היסטוריון אחר.

ב.

כפי מה שנאמר לעיל מיוסד ספר זה על ספר ה"סירה" של אבן-השאם. ואולם צריך שיהיה הדבר ברור, שאין כאן תרגום שלם ומדויק של ספרו של אבן-השאם. סדרתי את הספר לתעודתו לתת לקורא העברי מושג מאישיות מחמד כפי שהיא משתקפת במסורת הערבית. וראשית כל לא הבאתי את כל הכפולים אשר השנויים בהם קלים, או שאינם מענינים את הקורא העברי. לפעמים צרפתי שתי אגדות בצרפי את ההוספה שבנוסח השני אל הראשון. חזרות של פרזות או קטעים הרגילים מאד בספרות השמית בכלל קצרתי. הרשימות הארוכות של שמות שלא יתנו ולא יוסיפו לקורא מאומה השמטתי; כמו כן השמטתי ענינים כאלה שאין להם כל קשר עם הענין שלפנינו, או גם דברים שלפי טעמנו אין בהם לא מן היופי ולא מן ההארה על הענין. ואין צריך לאמר, כי אין מקום כאן לכל הבאורים הפילולוגיים, או הלקסיקוגרפיים הפזורים על פני ספרו של אבן-השאם. כמו כן השמטתי את הפירוש לפסוקי הקוראן המובאים בספרו של אבן-השאם. גם בנוגע למוקדם ומאוחר התחשבתי יותר עם אופן הרצאתי מאשר עם הסדר כפי שהוא אצל אבן-השאם. יש קטעים כאלה אשר העבוד מרובה עליהם על התרגום. לכגון זה נאלצתי במקומות כאלה, שאבן-השאם מדבר אם ברמז על דברים הידועים לבני דורו, או לדברים הידועים למוסלמים. וכן בענינים היסטוריים. כאן פרשתי את הדבר לפי ההיקף הנחוץ, ולפעמים אין דברי אבן-השאם אלא כטפה בתוך הבאור הרחב. פירושים אלה לקוחים על פי הרוב מתוך החקירה האירופית לענינים אלה, וביחוד מספרו של וולהויזן Reste arabischen Heidentums, או ממה ששמעתי מפי מורי הפרופסור יוסף הורוביץ ז"ל בפפד"מ. לפעמים הוספתי פרקים שלמים כעין מבוא ומסגרת לענין שידובר עליו בספר, למען הכניס את הקורא לענינים. כזה הוא הפרק בנוגע לחיי הרוח בערב, למשל. גם בנוגע לגוף המדובר לא שמרתי תמיד אורח אבן-השאם. ויש אשר סדר ההרצאה דרש ממני להפוך גוף ראשון של מסַפר עד-ראיה או בעל מסורת לגוף שלישי, או לספור סתום. ואולם פה ושם השארתי את הגוף המדבר, למען יוכל הקורא לטעום מן המקור. כל קורא מבין יכיר מיד את הקטנים הרבים אשר ניתנו בצורתם הערבית, ואשר השתדלתי רק לחרזם על המחרוזת שחרזתי. יזכר נא, שאת השמות העברים (כגון אבראהים) לא שמרתי לתת על פי צורתם הערבית, היות שאין כאן המטרה כי אם לקורא משכיל בכלל, שאין לו חפץ בכמו-אלה ואשר לפעמים יכבידו עליו. את השירים לא תרגמתי, כי מלבד מה שהדבר הזה היה דורש עבודה אחרת לגמרי מאשר התכונתי לה, הנה מצד שני היה היקף הספר נכפל, ובלי כל תועלת מיוחדת, כי השירים הם ענין לחוקר ומדקדק בדבר אשר יוכל להוציא מהם מסקנותיו. לקורא שלנו יהיו ברובם רק למעמסה בחזרותיהם וברמזיהם על עניני הזמן אשר בלי פירוש לא יובנו. על-דבר תכונת השירים האלה דברתי לעיל. שורות מיוחדות מהם פזורות פה ושם, וכן אפיזודות מסביב להם המוסרים את הנפש שבם.

הספר מחולק לפי פרקים וקטעים. בראש הספר באים פרקים על דבר הערבים שלפני האסלאם, על פי מה שנזכר באבן-השאם עם תוספת באורים. פרק זה שכבר פתחו בו בעלי-ה"סירה" חשוב הוא כמבוא לחיי מחמד, ולכן נתנו אותו בקצור. בענין חלוקת הפרקים, יש להעיר: אם גם כי ראשי הקטעים הם על-פי-הרוב על-פי אבן-השאם, הנה החלוקה לפי הפרקים הראשיים אינה על-פיו.

ולבסוף בנוגע לטרנסקריפציה. האותיות שקשה למסרן בעברית הן הרשומות להלן עם הצורה העברית שנתנה להן, ואלו הן:

ث ת' ش צ'

ج ג' ط ט'

خ כ' غ ג

ذ ד' ف פ'

את האותיות הדגושות בדגש חזק ושאין בהן דגש בעברית הכפלנו במקום שהן באות בדגש חזק, כגון מֵרְרָה. וכן את האות خّ = כ'.

ב בלי דגש היא בּ דגושה בדגש קל, היות ובערבית אין ב רפויה.

ת בלי דגש היא תּ דגושה בדגש קל

כ בלי דגש היא כּ דגושה בדגש קל

את האות ة לסימן הנקבה כתבנו תמיד באות ה.

ירושלים, ט' שבט תרצ"ב.

א. הַתֵּימָנִים בְּנֵי קַחְטָאן

בני קחטאן ומלכות שבא.

זה ספר תולדות נביא האסלאם מחמד בן עבד-אללה הקֻרַשִׁי מזרע ישמעאל בן אברהם וזרע קחטאן הוא יקטן בן עבר. כי הָחלק נחלקו הערבים לשנים, לערבי הצפון היושבים בחִגָ'אז וְנַגְ'ד וסביבותיהן, אשר התילדו על ישמעאל בן אברהם ולערבי הדרום היושבים בתימן, אשר התילדו על קחטאן, הם התימנים מיסדי מלכות שְׁבָא וְחִמְיָר הידועים לשם ולתהלה.

וימת קחטאן ויקם תחתיו בנו יַעְרֻב. הוא היה הראשון אשר החל להשתמש בשפה הערבית. ובן-בנו הוא עַבְד שַׁמְס הוא סַבַא (שבא). ויקראו לו סבא על כי היה הראשון בערבים אשר שבה שבי. ויסד את בירת מלכותו את מַאְרִב ויבן עליה סכר, כי לא רחוק ממַאְרִב ישטוף הנהר אַדַנַה. ואם אמנם כי בקיץ יחרב הנהר וידלל, הנה אין לשטף מימיו הבאים מן ההרים אשר לשני עבריו כל מעצור בתקופת הגשמים. ויבן סבא את הסכר לבל יציף הנהר את העיר, וגם למען השקות במימיו את השדות הפוריים אשר על עבריו. ויכרו להם בני סבא תעלות ויחלקו ביניהם את המים להשקות שדותיהם איש יומו. וסכר מארב נחשב בעיני הערבים לאחד פלאי העולם ויתְּנו תהלתו בשיר גם שנים רבות אחרי ההרסו. וגם מחמד הביא זכרו בקראן.

עַמְר בן עָאמַר וחורבן שבא.

במאה השלישית לסה"נ ישב על כסא שבא במארב עַמְר בן עאמר, ואשתו טַ'רִיפָ'ה חוזה חזיונות ומגידה עתידות ותחלום חלום מבשר רעה בדבר הרס הסכר. ותספר לבעלה. ויהי כי מאן להאמין ותאמר אליו: "לך אל הסכר, והיה בראותך עכבר חותר תחתיו ומסיע אבנים גדולות ממקומן ונוכחת כי כלתה אלינו הרעה". וילך וירא עכבר מסיע סלע אשר חמישים איש לא יכלו להזיז אותו ממקומו. ויועץ עמר למכור את כל אשר לו ולעזוב את המקום. ויצו את צעיר בניו לאמר: "הנה אנכי מזמין את ראשי העם, והיה בהתאספם וחרפתיך וקמת עלי והכיתני לעיניהם". ויעש הנער כן. ויקם עמר בחרי-אף ויאמר: "לא אוסיף עוד לגור במקום אשר נשאתי בו חרפה כזאת". ויערוך לפני העם את כל רכושו לקנותו ממנו. ויטושו העם לקנות ממנו את אשר לו בעת זעמו במחיר קל. ויסע מן המקום הוא ובניו ובני בניו אתו. וימאנו גם יתר משפחות שבא להשאר בארץ אחרי עזוב אותה עמר ויסעו בני אַסְד אחרי מכרם את אשר להם ויבואו אל ארץ בני עַךּ, ומשם נפוצו בארץ.

מלכות גַסָּאן,

ובני גַ'פְנָה בן עמר ישבו בסוריה, הלא הם הג'פ'נים אשר יסדו את ממלכת גַסָּאן על גבול ממשלת ביזנץ בסוריה. ויחזקו הביזנטים את ידם בממשלתם, כי היו הג'סאנים לממשלת ביזנץ לחיץ לשמור עליהם מפני התפרצות השבטים הבדואים מתוך מדבר ערב, וגם למגן בעת מלחמה עם פרס. ויהיו גסאן נוצרים. ותארך ממשלת הג'פנים עד ימי עֹמָר הכליף השני.

ושם מלכם האחרון גַ'בַלָּה בן אַלְהַיְהָם, אשר קבל את דת האסלאם בימי הכליף עמר. אך עד מהרה פנה עורף לאסלאם וישב לנצרותו. כי באחד הימים דרך בסוסו על רגל אחד הערבים בשוק דמשק. ויחר אף הערבי ויכהו לחי. ויתפסו הג'סאנים את המכה נשיאם ויביאוהו לפני מצביא חילות האסלאם בכבשם את סוריה אַבוּ עֻבַיְדָה בֶּן אלגַ 'רְרָאח, ויתאוננו לפניו, ויבקש אבו-עבידה להביא עדים, ויאמר אליו ג'בלה: "ומה יהיה משפטו אם יבואו עדים?" ויען אבו-עבידה: "כי אז נצוה לסטור גם לו על לחיו". ויאמר ג'בלה: "ולא יומת?" ויען אבו-עבידה: "לא". וישאל ג'בלה: "וגם את ידו לא תקצו?" ויען אבו-עבידה: "לא צוה אלהים בלתי אם לשלם לאיש כמעשהו. מכה תחת מכה". ויכעס ג'בלה וילך אל ביזנץ, כי מאן להשאר בארץ אשר משפט אחד בה לנקלה ולנכבד.

אלאַוְס ואלכַ'זְרָג'.

ובני אלאַוְס ואלכַ'זְרָג' נסעו בצאתם עם עמר ויבואו אל יַתְ'רַב היא העיר אלמדינה אשר אספה אליה את מחמד אחרי צאתו ממכה, וישבו אלאוס ואלכ'זרג' בית'רב עם היהודים, אשר נאחזו בה לפניהם עוד בימים מקדם, ויכנעו לפניהם. אך ברבות הימים גברה יד שבטי תימן אלה על היהודים ויכניעום.

חורבן הסכר.

אחרי הדברים האלה פרץ אלהים פרץ בסכר ויציפו מימיו את כל הארץ ותחרב מארב אשר היתה לנס ערב. ותֵּשַׁם כל הארץ ימים רבים עד אשר הלכו המים הלוך וחסור, ותשב הארץ להצמיח ולתת פריה. ואולם מארב שממה לנצח. ותחדל שבא ממלוך ושבטיה נפוצו על פני כל הארץ.

מלכות חִמְיָר והתייהדותם.

ותחזק בתימן, אחרי צאת אותה שבטי-שבא, ממלכת חִמְיָר. וחמיר בן שבא. כי שני בנים היו לשבא: חמיר וכַּהְלָאן. ויהי כי קרבו ימיו למות ויתן את המלוכה לחמיר ואת כהלאן הפקיד לשמור על הגבולות. ומלכי חמיר נקראו בשם תֻּבָּע כאשר נקראו מלכי מצרים פרעה. ובירתם טַ'פָ'אר, היא העיר הידועה היום בשם צַנְעָא. והמפורסם בתֻּבָּעִים תֻבָּאן אַסעַד אַבוּ-כַּרִיב, הוא אשר התיהד אחרי שובו ממלחמתו בפרס, בהכירו לדעת את היהדות מפי חכמי היהודים בעברו על-פני העיר אלמדינה. ויתיהדו אתו רבים מאנשי ארצו, ותהי חמיר מאז למדינה יהודית עד ימי יוסף ד'וּנֻוָאס, אשר נלחם בו מלך כוש בקנאותו את קנאת הנוצרים תושבי נַגְ'רָאן אשר רדפם יוסף, כשמעו את אשר עוללו הנוצרים ליהודים בארצותם. כי התפשטה הנצרות בנג'ראן אשר בערב התיכונה, כאשר התפשטה היהדות בחמיר. ותחזק יד הכושים על חמיר. ותהי תימן למושבה כושית ימים רבים. ויבן הנציב הכושי בצנעה הבירה כנסיה נוצרית יפה להלל, למען הטות את לב התימנים וכל תושבי ערב אל הנצרות. ויתר דברי הכנסיה הזאת ודבר עלות נציב מלך-כוש על מַכָּה להלחם עליה ומפלתו כתובים בפרקים הבאים בספור מלחמת הפיל. ויהי אחרי אשר נֻגַּע הנציב הכושי אברהה לפני שערי מכה וישלטו אחריו בתימן בניו ויכבידו אכפם על הערבים התימנים מאד, ויארכו הימים ויהיו כשבעים שנה. ויקם אלוף תימני, זקן ונשוא פנים, וילך אל קיסר ביזנץ לבקש עזרתו מיד הכושים לוחציו, ולהסיב אליו את מלכות תימן. וימאן. וילך אל אלחירה (ראה הלאה) ויבוא בדברים עם אלנֻעְמָאן מלך חירה המושל בשם כִּסְרָא מלך פרס על חירה וסביבותיה אשר בעיראק. כי תושבי אלחירה מבני תימן הם. ויציגהו אלנעמאן לפני כסרא. ויעזור מלך פרס לתימנים מפני לוחציהם הכושים. ותהי תימן מאז למושבה פרסית עד ימי האסלאם. והימים אשר מלכו הכושים בתימן שתים ושבעים שנה. וישבו מבית הנציב הפרסי, הכובש את תימן מידי הכושים בני חמשים, על כסא הנציבים בתימן חמשה דורות. ושם הנציב האחרון בָאדָ'אן, וימשל עד קום מחמד לנביא באסלאם.

כבוש הפרסים.

ויכתוב כסרא אל באד'אן: "הנה שמעתי כי איש מקריש מתאמר להיות נביא ועתה עלה עליו והזהרת אותו, והיה אם ישוב מדרכו ואם לא ושלחת אלי את ראשו". וישלח באד'אן את מכתב כסרא אל מחמד. ויכתוב אליו מחמד: "הנה אלהים הבטיחני אשר יהרוג את כסרא ביום זה לחדש זה". וכאשר הגיע המכתב לבאד'אן חכה למען יראה היקום דברו. ויהרוג אלהים את כסרא ביום אשר אמר מחמד. ויהי כשמוע באד'אן את הדבר, וישלח להודיע את מחמד, כי קבל את דת האסלאם הוא ואשר אתו מן הפרסים. ויאמרו השליחים מהפרסים למחמד: "על מי נתילד. הלא אין לנו כל חלק ונחלה בערבים אשר אליהם נשלחת". כי חשבו הערבים אשר הם עם סגולה לאלהים אשר הקים מקרבם נביאם. ויאמר אליהם מחמד: "מאתנו אתם ולנו. ממשפחתי אתם". ויקראו לצאצאי הפרסים האלה בערבית שם "אלאבנא" (הבנים) או "בַנוּי אלאַחְרָאר" (בני החורים, האצילים), ויודעו לשם גם בימי האסלאם.

מלכות חירה.

וזה דבר מלכות חירה. אחרי צאת עמר בן עאמר מלך בה רַבִיעָה בן נַצְר מבני כהלאן אחי חמיר בן שבא הצעיר. ויחלום חלום ותפעם רוחו. ויקרא לכהנים ולחוזים ואין מגיד לו את חלומו, ואין פותר אותו לו. ויאמר אליו אחד העומדים לפניו: "אם על המלך טוב ירא נא לסַטִיחַ וְשִׁק כי אין כמוהם והגידו לו את אשר יבקש". ויקרא להם. ויאמר סטיח: "ראית יונה יצאה מן האפלה ותפול בארץ

תְהָאמָה[2], ותאכל כל גולגולת". ויאמר אליו המלך: "לא הפלת דבר מכל אשר חלמתי, ומה פתרון חלומי"? ויאמר סטיח: "הכושים יושבי חבש יעלו על ארצכם וכבשוה". ויאמר המלך: "חזות קשה. ומתי יפול הדבר? הבימי אם אחרי?" ויאמר סטיח: "אחריך כששים או כשבעים שנה". ויוסף המלך לשאול: "התקום מלכותם בארץ אם תִּכָּרֵת?" ויאמר: "תכרת אחרי שבעים שנה ומקצת. אחרי-כן יהרגו ויגורשו ממנה כלה". ויאמר המלך: "ומי הוא אשר יגרשם?" ויאמר: "אַרַם ד'י יַזַן יעלה עליהם מֵעַדן, ולא ישאיר להם איש בתימן". ויוסף המלך לשאלו: "התקום ממלכתו אם תכרת?" ויאמר: "לא, כי תכרת". ויאמר המלך: "ומי יכריתנו?" ויאמר: "לא, כי תכרת". ויאמר המלך: "ומי יכריתנו?" ויאמר: "נביא, צדיק תמים, אשר ימצא חזון מאת האל העליון". ויאמר המלך: "ומבני מי יצא?" ויאמר: "מבני גַאלִב בֶן פִּ'הְר בן מָלִךְ בן אַלנַצְ'ר, וקמה מלכתו עד אחרית הימים". ויאמר אליו המלך: "הכי יש אחרית לימים?" ויאמר: "כן: באחרי הימים יאספו הראשונים והאחרונים וְיֶאֱשְׁרוּ עושי-הטוב ומצאה הרעה את עושי-הרעה". ויאמר אליו המלך: "האמת הדבר אשר תדבר?" וישבע לו סטיח על הדבר באליליו. אחר בא לפניו שִׂק, וידבר אליו ככל הדברים אשר דבר סטיח, לא הפיל דבר, בלתי-אם אשר סגנונו היה שונה במקצתו מסגנון סטיח.

ויהי כשמוע רביעה בן נצר את דברי הרואים ויפלו עליו אימה ופחד. ויתן לבניו ולבני-ביתו רכוש רב וישלחם אל עיראק. ויכתוב על אודותם מכתב אל שבור מלך פרס בימים ההם. ויושיבם מלך פרס בארץ המחוז הסורי במערב הנהר פרת. ויאחזו בארץ ויבנו ערים וכפרים, וייסדו להם שמה ממלכת אלחירה, לאמר המחנה. כי תמכו בהם הפרסים כי היתה אלחירה לחיץ לשמור על גבולות פרס בפני השבטים הבדואים לבל יפרצו אל תוך ארץ פרס. כאשר תמכה ממשלת ביזנץ בממלכת גַסָּאן אשר לבני ג'פנה על גבול מדבר סוריה.

בית הלכ'ימים.

ובית המלכות בחירה נקרא בשם בית הלכ'מים, על שם עַמר בן רביעה בן לַכְ'ם מיסדה. ותארך מלכות חירה עד ראשית המאה השביעית לספירת-הנוצרים. ושם מלכה האחרון נֻעְמָאן השלישי, הוא נֻעְמָאן אשר הרגו מלך פרס כסרא פַּרְוֶז בכעסו עליו. כי צוה מלך פרס לאסרו בכבלים ולתתו ולמרמס לרגלי הפילים. וזה הדבר: מלכי פרס היו מקבצים נערות בתולות יפות ברחבי מדינתם למלאות בהן את בית הנשים אשר להם. ואולם בארץ ערב לא בקשו להם נשים, כי לא האמינו אשר תמצא שם אשה אשר תכָּשֵׁר להיות בין נשיהם. ויהי איש ערבי זַיְד שמו מחירה עוֹיֵן את נעמאן מלך חירה על הרגו את אביו עַדִי, ויהי האיש בסופרי מלך פרס, אשר שלחו אליו נעמאן. ויאמר זיד למלך פרס: "הנה בבית נעמאן נשים כאשר תבקש". ויוסף ויאמר: "אם על המלך טוב, ישלחני את אחד אנשיו המבינים ערבית והבאנו אליו את אשר יבקש". ויאות לו כסרא. ויהי כשמוע נעמאן את דברי כסרא, ויזעף ויאמר: "האין די לו באֲיָלות פרס?" ואולם האיש אשר שלח כסרא עם זַיְד, לא ידע כן ערבית, וישאל את זיד לפשר המלה "מַהַא" אשר בה כִּנָּה נעמאן את נשי פרס, ויאמר לו זיד: "פרות" (במקום "אילות"). וישב האיש את כסרא דבר. וכשמעו את דברי נעמאן אשר אמר: "האין די לו בפרות פרס", ויחר אפו וימיתהו.

אלה משפחות התימנים בני קחטאן יוצאי דרום ערב לארצותם ולגוייהם.

ב. בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַבְרָהָם

בני נאבת.

ואלה תולדות בני ישמעאל. ישמעאל לקח לו לאשה את רעלה בת מצָ'אץ' בן עַמְר הגֻ'רְהֻמִית; וגֻ'רְהֻם בן קחטאן, תימני. ותלד לו שנים עשר בנים. ושם בכורו נָאבִת (נביות). ומצאצאי נביות עַדְנָאן אשר ממנו נפוצו משפחות בני-ישמעאל ערבי הצפון. ועדנאן הוליד שני בנים את מַעַדּ ואת עַךּ. ויהיו מושבות בני עך בתימן, כי לקח לו עך אשה מבני קחטאן ויאחזו בתוכם. ותהי להם שפה אחת. ובני מַעַדּ נִזָאר וקֻצָ'אעָה. ותסע קצ'אעה אל תימן אל ארץ חמיר ותשב שם. ונזאר הוליד שלשה בנים את מֻצַ'ר ואת רַבִּיעָה ואת אַנְמָאר. ואמותם מבנות עך בן עדנאן. ויסעו גם בני אנמאר תימנה וישבו שם. ומֻצָ'ר הוליד שנים את אִלְיָאס ואת עַיְלָאן. ואמם ג'רהמית מבני קחטאן. ואליאס הוליד שלשה את מֻדְרַכָה ואת טָאבִכ'ה ואת קַמַעָה ושם אמם כִ'נְדַף. אשה מתימן מבנות קצ'אעה. ויהי שם מֻדרכה עָאמִר ושם טאבכ'ה עַמר. ויהי היום וירעו את הגמלות אשר להם ויתנפלו מתנפלים על גמליהם. ויאמר עָאמר לעֹמר: "התדריך ותשיג את השודדים, או תטבח ותבשל את הציד הזה?" ויאמר עמר: "לא, כי אטבח ואבשל". וירדוף עאמר אחר הגמלות וידריכם וישיגם. וכאשר באו אל אביהם ויספרו לו את הדבר אמר לעאמר: "לכן יקרא שמך מֻדְרַכָה". ולעמר אמר: "ואתה טאבכ'ה!" וכאשר הגיעה השמועה לאמם ותצא נדחפת ונבהלה. ויאמר לה אישה: "מה לך כי נדחפת ותמהרי?" ויקרא שמה כִ'נְדִף (ממהרת). וקַמַעָה הוליד את לֻחַי ולֻחַי הוליד את עַמר, הוא עמר בן לֻחי אשר ממנו יצאו כֻ'זָאעָה אשר בידם היה מקדש העבה אחרי נצחם את בני גֻ'רְהֻם התימנים, אשר הפקידם התֻבָּע אַסְעַד אבו-כַּרִבְ על הכַעְבָה, מלך חמיר אשר התיהד אחרי כבשו את מַכָּה אחרי שובו ממלחמתו בפרס. ואולם בני כ'זאעה הכחישו את דברי בני מֻצ'ר ויאמרו כי הם מצאצאי עמר בן עאמר אשר יצאו מתימן בעת פרץ הסכר, ויהי בדרכם לסוריה ויחנו במַרְג אַלְטַ'הְרָאן וישבו שם.

עַמְר בן לֻחַי ואלילי הערבים.

ועמר בן לחי הוא אשר הביא את האלילים לארצות ערב ויטמא את הכעבה, ויהי שמו לשמצה בין המסלמים. ומחמד אמר: "ראיתי את עמר בן לחי סוחב את מעיו מאחריו בגיהנום, ואשאלנו: "מי הם צאצאיך החיים אתנו?" ויאמר: "כֻּלו וישָמדו". ובאמור מחמד לאחד מבני כ'זאעה כי לא ראה איש דומה לעמר ממנו, ויאמר אליו הכ'זאעי: "מי יודע, אולי יזיק לי דמיוני אליו". ויאמר אליו מחמד: "לא, כי אתה מאמין והוא כופר". כי היה עַמר הראשון אשר המיר את דת ישמעאל הצרופה, ויעמֵד את הפסילים, ויקדש את הבַחִירָה ואת הסַאאִבָה ואת הוַצִילָה ואת החָאמִי לאלילים.

הבהמות המקדשות.

והבַחִירה בת הסָאאִבה היא. והסאאבה היא גמלה אשר תלד עשר נקבות האחת אחרי רעותה באין ולד זכר ביניהן. ועזבוה לנפשה חפשיה (סאאבה – העזובה לנפשה), ולא ירכבו עליה ולא יגזזו את שערה ולא ישתו את חלבה בלתי אם האורח והדל. וכי תוסיף הגמלה הזאת וילדה נקבה, ובקעו את אזניה ועזבוה חפשיה עם אמה ועשו לה כמשפט אשר עשו לאמה. הַוַצִילָה היא העז אשר ילדה חמשה תאומים עשר נקבות תאומים אחרי תאומים באין זכר ביניהן. והיה אשר תלד אחר זה רק לזכר למאכל ולא תאכל ממנו הנקבה בלתי אם ימות ואכלוהו כזכר כנקבה. והחאמי הוא הגמל אשר הוליד עשר נקבות האחת אחרי רעותה באין זכר ביניהן. והיה גבו קודש ולא ירכבו עליו ולא יגזזו שערו ועזבוהו בין גמלותיו להפרותן ולא יעבידוהו בזולת זה. ויש אומרים כי הבחירה היא גמלה אשר נבקע אזנה, והסאאבה היא אשר ידֹר האדם לשלחה חפשי אם יקום מחליו או ישיג את מבוקשו, ובהמלא חפצו

ועזב לנפשה גמלה מגמלותיו או גמל קודש לאליליו. והוצילה היא אשר תלד אמה שנים בכרס אחת והקדיש בעליה את הנקבות לאלילו, ולקח לו את הזכרים, אך כי תלד זכר ונקבה יחד והיה גם הזכר קודש. ויבטל מחמד את המנהגים האלה. ועליהם נאמר בקראן: **"לא שת אלהים את הבחירה ואת הסאאבה ולא וצילה ולא חאם. ואולם אלה אשר כפרו ובדו על אלהים כזב ורובם לא ישכילו**[3]. **"ויאמרו אשר בבטן הצאן הזה נתון אך לזכרינו ואסור על נשינו, וכי ימות אז שותפים הם בו. ישלם להם על תארם כי הוא חכם ויודע"**[4]. **"מן הצאן שנים ומן העזים שנים. אמור: האת הזכרים אסר אם את הנקבות אם אשר ברחם שתי הנקבות**[5]**". האם הייתם עדים בצוות אלהים אתכם את זה. ומי הרבה פשע מאשר בא על אלהים כזב למען התעות את האנשים מבלי דעת. אכן אלהים לא יישיר דרך את האנשים הפושעים"**[6].

אלילי הערבים עובדי האלילים.

וזה דבר עמר בן לֻחַי. יצוא יצא מאת מכה לרגל ענייניו ויבוא אל מַאָאב בארץ אלבַּלְקָאא ותושבי הארץ ההיא בעת ההיא העַמָאליק (העמלקים) מבני עִמְלאק בן לָוז בן סַאם בן נוּח. וירא אותם עובדים את צלמיהם ויאמר אליהם: "מה הם הפסלים אשר אראכם עובדים אותם?" ויאמרו: "אלה הם אלילינו. ובשאלנו מהם מטר והמטירו לנו ובבקשנו מהם ישועה והושיעונו". ויאמר אליהם: "הלא תתנו לי פסל מהם ואביאנו אל ארץ הערבים ועבדוהו. ויתנו לו פסל הֻבַל שמו. ויביאהו אל מכה, ויציגהו שם, ויצו את האנשים לכבדו ולהעריצו. ותִפוֹץ עבודת האלילים בארץ, וירבו בני ישמעאל לעבוד את האבנים. וראשית עבודת האבנים מוצאה מן המנהג הזה. לא עזב איש מבני ישמעאל את מכה בצר לו וילך למצוא רוחה בארץ אחרת מבלי קחת אתו אבן מאבני מקדש הכעבה. והיה בשבתו במקום אשר ישב שם והניח שם את האבן והקיף אותה הקפות כאשר יקיפו את הכעבה. וירבו הימים ויתחילו לעבוד את האבנים אשר מצאו חן בעיניהם ותפליאנה אותם. ויקם דור חדש אשר שכח את דתו, וימר את דת אברהם וישמעאל בדת אחרת ויעבדו את הפסלים, ויתעו כאשר תעו העמים מלפניהם. אך עם כל זה נשארה עוד שארית מדת אברהם, ויחזיקו בה ויעריצו את הכעבה ויקיפו אותה ויעלו אליה לחג ויעמדו על עַרַפָ'את, הוא ההר הנמצא **ממזרח** למכה, ואשר ממנו יגלשו במרוצה במלאותם את ימי החג לכל משפטיהם וחקותם. ויביאו קרבנות מהגמלים ויקראו "הלל" בעת החג ובבקרם בכעבה, ואם גם ערבבו בם מנהגים אשר לא ממנהגי החג המה. וכה היו בני כִנָאנָה ובני קֻרַיש הקרובים לכעבה אומרים בקראם ההלל: "הננו אלהים, הננו, הננו. אין שותף לך, אשר לא תשלוט עליו". ויהיו מיחדים את אלהים. אחר יכניסו אתו את פסיליהם וישיתו שלטונם בידו. ויקחו להם בני ישמעאל את האלילים אשר עבדום דור נח את וַדּ ואת סֻוָאע ואת יַגוּת' ואת יַעוּק ואת נַסְר[7]. ויתעו מן הדרך ככתוב בקראן ויהי לכַ'לְוָאן מבני קֻצָ'אעָה פסל וקראו לו עַם אֻנַס ויתנו לו חלק ממקנם ותבואת שדותיהם ויתנו חלק לו וחלק לאַלְלָה, הוא האל העליון אשר חשבוהו לנעלה מעל כל האלהים. והיה כאשר התערב בחלק אללה חלק מאנס אשר חלקו לו והשיבו את חלק אנס לו. אך בהתערב מחלק אללה בחלק אנס ולא ישיבו לאללה חלקו, כנזכר בקראן[8]. ולבני מִלְכָאן בן כִנאנה מבני מדרכה אליל יקראו לו שם סַעְד, והוא סלע במדבר ארצם ארוך. ויהי היום ויבוא איש מבני מלכאן ואתו גמלותיו, להעמידן לפני האליל לבקש מאתו לשלוח לו ברכה בהן. ויהי כראות הגמלות את הדם השפוך על הסלע והן גמלות מרעה אשר לא ירכבו עליהן, ותבהלנה ותברחנה מפניו ותפוצינה לכל עבר. ויכעס בעליהן המלכאני ויקח אבן וישליכה על האליל ויאמר אליו: "אל תבוא עליך ברכה. הברחת מפני גמלותי". ויצא לחפשן עד אספו אותן, וישר שיר לעג לאליל. כי הערבי לא כבד את אליליו תמיד, ולא

הרבה להתפלל אליהם מלבד בעת צרה מיוחדת. ובהוכחו כי אין לו בהם תשועה, לא נמנע מהטיח דברים כלפם. הלא ידועים דברי המשורר המהולל אִמְרֻאֻ אלקַיְס לאליל ד'ו אלְכַ'לַצָה אליל שבט דַוְס, אשר הלך אליו לשאול בעצתו אם ינקום את נקמת דם אביו מידי מרצחיו, ויקלקל המשורר בחצים, כי חצים היו לפני האליל ועליהם כתובים דברים שונים: "כן" "לא" "סבלנות" וכדומה. ועשה האיש כפי החץ אשר יעלה בידו. ויהי בהעלות אמרא אלקיס את החץ "לא", אמר לו: אל תגאל את דם אביך. וישלך את כל החצים בפני האליל, ויאמר אליו: לו היה אביך, זה שנרצח, לא העלית בידי את החץ "לא". וקריש לקחה לה לאליל את הֻבַל אשר הוצג על הבאר אשר בתוך בנין הַכַּעְבָה. ויקחו להם את אִסאף ואת נָאאִלָה על-יד באר זַמְזַם, היא הבאר אשר ממנה ישתו העולים לחג במכה, ויזבחו אצלם זבחים. ואסאף ונאאלה איש ואשה מגֻ'רְהֻם. ויבוא אסאף על נאאלה בתוך מקדש הכעבה, ויטמאו את המקדש ויהפכם אללה לשתי אבנים. ומלבד האלים האלה אשר היו אלהים לשבט, לקחה לה כל משפחה פסל בחצרה ויעבדוהו כל בני הבית. והיה בצאת האיש למסעיו ושפשף בידו עליו, וכזאת יעשה בשובו מנסיעתו בטרם יבוא אל משפחתו. ויעשו הערבים בכל רחבי ארץ ערב מקדשים ויקדשום כקדש את הכעבה, ויהיו שם כהנים ושומרי המסך. ויקריבו להם קרבנות כהקריבם לכעבה ויקיפום כהקף את הכעבה וינחרו אצלם קרבנות, למרות דעתם את יתרון הכעבה על המקדשים ההם. ותהי אלעֻזָּא בנַכְ'לָה לבני קריש ולבני כנאנה. ות'קיף יושבי אלטאאף עיר הכרמים בין מכה ובין אלמדינה עבדו את אללאת. ומַנָאת היתה לאלאוס ולאכ'זרג' היושבים באלמדינה. הלא הן אללאת אלעזא ומאת אשר אמרו קריש, כי הן בנות אללה והן הממליצות לפניו. וכמעט נתעה מחמד להאמין בהן "בברבורות הלבנות" האלה כבמלאכים מליצי יושר, אך עד מהרה נוכח מְשֻׁגָּתוֹ[9]. ויהי כאשר גברה ידו ויהרוס את כל המקדשים האלה ואת האלילים השמיד.

ג. מִשְׁפְּחוֹת קֻרַיְשׁ

ומדרכה בן אליאס הוליד את כֻ'זַיְמָה ואת הֻדַ'יְל אשר היו ראשונים לעבוד לאלילים. וכ'זימה הוליד את כִּנָאנָה ועוד שלשה בנים, וכִנָאנָה הוליד את אלנָצְ'ר ועוד שלשה בנים. וקֻרַיְשׁ הם מבני אלנַצְ'ר, והיה אשר מזרעו קרשי הוא ואשר איננו מזרעו איננו קרשי.

משפחת קריש.

ויקראו בשם קֻרַיש על שלחם ידם במסחר, כי "תַקַרֻשְׁ" מסחר וקנין הוא. ואלנצ'ר הוליד את מָאלִךְ ומָאלִךְ את פִ'הְר, הוא פִ'הְר אשר יש אומרים כי רק צאצאיו הם הקרַישים, ופ'הר הוליד את גַאלִב וגַאלִב את לֻאַי ולאי את כַעַב ואת אחיו את עָאמִר ואת סָאמָה ואת עַוְף. ויעזבו בני סאמה את חג'אז ויצאו אל עַמָּאן וישבו בה. כי ריב בין עאמר ובין סאמה, וישחת סאמרי את עין עאמר, ויגרשהו עאמר ויצא. ויהי בהיות סאמה בדרכו, והוא רוכב על גמלתו ותורד גמלתו ראשה לרעות בשדה ויתפסנה נחש בשפתה וימשוך אותה לארץ עד נפלה. אחר נשך את סאמה וימיתהו. ויהי כאשר קם מחמד לנביא ויבואו אליו בני סאמה ויאמרו אליו: "שאר בשר אתה לנו". ויקבלם מחמד.

ועַוְף בן לֻאַי יצא בחברת רוכבים מקריש עד בואו אל ארץ גַטַפָ'אן, ויתמהמה בה. וילכו אשר היו אתו מבני עמו לדרכם ויעזבוהו. ויבוא אליו תַ'עַלַבָּה בן סַעַד בן דֻ'בְיָאן ויעצרהו. ויתן לו אשה ויאמצהו לו לאח וישב עַוף בין בני ד'ביאן.

קֻצַי

וכַעַב בן לֻאַי הוליד את מֻרְרָה ומררה את כִּלָאב. ויולד כלאב את זֻהְרָה ואת זַיְד הוא קֻצַי אבי עבד מַנָף אבי הָאשִׁם אבי עַבְד אַלְמֻטַּלִב אבי עבד-אללה אבי מחמד. ושם אם קצי פאטמה בת סעד מבני אלגַ'דָרָה, אשר התילדו על בני אַזְד בתימן. ויקח לו עאמר בן עַמר האזדי אשה מבנות גֻ'רְהֻם. וְגֻ'רְהֻם יושב אז במכה ויהי שומר משמרת הכעבה. ויבנה עאמר גדר לכעבה ויקראו לו שם אלג'דאר (הגודר) הוא אבי אלג'דרה.

ויחי זיד בן כלאב במאה החמשית בחַג'אז. ויקראו לו הערבים שם חדש, כי כן דרכם לכנות את אנשי השם כנוי לפי מקרי חייהם ומפעליהם. ויקראו לזיד קֻצַי, לאמר הנודד הקטן, על כי נדד עוד בשחר ילדותו עד קצה גבולות ערב ועד ארם. וזה הדבר: במות עליו אביו כלאב היתה אמו פאטמה אשה לאיש לרַבִיעָה בן חַרָאם אשר ידעהּ בעלותו לחג במכה. ותלך האשה אחרי אישה השני ותקח אתה את קצי, כי עודנו יונק, אתה אל גבולות ארם וארץ ישראל. וזהרה אחיו נשאר במכה כי כבר גדל. ואולם כאשר גדל קצי שב אל ארצו ואל מולדתו, וישב במכה, היא העיר המהוללה בכל ערי ערב. ויקח לו קצי אשה את בת חֻלַיְל בן חַבַשִׁיָה מבני כ'זָאעָה נשיא העיר מכה, אשר בידו הפקידו את מפתחות מקדש הכעבה אשר במכה.

הכעבה.

ומקדש הכעבה ראשון הוא למקדשי ערב מימות עולם. עוד מימים מקדם נמצאת במכה אבן שחורה מעוקבת – כעבה – והאבן מֶטֶאוֹרית, גרם מגרמי השמים אשר יפלו לארץ. ויקדשו יושבי הארץ את האבן, ויבנו לה בני מכה מקדש הוא מקדש הכעבה, ואת הכעבה כסו יריעות יקרות. ויתנו לכעבה כבוד אלהים. גם את כל האבנים קדשו הערבים בימים ההם ויעבדון. כי האמינו אשר את האבן אוו להם אלהים לשבתם. אך אבן הכעבה עלתה על כלן, כי אותה הוריד גבריאל המלאך עוד לאדם הראשון בבנותו את המקדש לאלהים במכה. ויהי כאשר חטאו בני-האדם, ויבוא עליהם המבול בימי נח. ויעל גבריאל את האבן שנית השמימה, ולא הורידה בלתי אם באו אברהם וישמעאל בנו ליסד שנית את מקדש אדם הראשון. ויהי אחרי מות ישמעאל ותעבור פקודת הכעבה לבני נאבת בנו ואחר לבני ג'רהם, אשר באו מתימן עם מלכם מְצָ'אץ' בן עמר. כי לא יצאו התימנים ממקומם מבלי אשר ימליכו עליהם מלך.

גֻ'רְהֻם.

ויבואו בני ג'רהם למכה, ויראו את הארץ והנה מים בה ועץ עושה פרי ותיטב בעיניהם וישבו את בני קַטוּרָאא אשר היו אז יושבי מכה. וישבו בני קטוראא בשפלת העיר ובני ג'רהם במעלה על ההרים מסביב לה. ולא התערבו זה בזה. אחר פרצה מריבה בן ג'רהם ובין קטוראא. ותהי את ג'רהם גם יד בני ישמעאל ובני נאבת אשר בידם משמרת הכעבה. כי אם גם שלטו בני קטוראא במכה, הנה לא היתה משמרת הכעבה כי-אם גם שלטו בני קטוראא במכה, הנה לא היתה משמרת הכעבה כי-אם בידי בני נאבת. ויערכו מלחמה איש לקראת אחיו. ויצא מצ'אץ' עם מחנה חילו, ולו נשק רב. ואלסַמִידַע מלך לבני קטוראא בעת ההיא. ויצא בפרשיו וברגליו, ויפגשו בפַּ'אצִ'ח, ותחזק המלחמה ויֵהָרג אלסימידע ויפוצו בני קטוראא. אחרי הדברים האלה כרתו ברית שלום. ויפקידו את משמרת הכעבה בידי מצ'אץ' וימלוך במכה. ויהי במלכו וינחר זבחים לעם ויאכילם. ותהי זאת הפעם הראשונה אשר עברו על החוק חוק עולם, להלחם בגבולות הקודש. כי גבולות הכעבה, גבולות אשר גבלום ראשונים היו גבולות ארץ השלום, כי מקדש הכעבה קודש לכל שבטי ערב הרחוקים והקרובים. והערבים אף כי אנשי

ריבות המה ביניהם שבתו מכל ריב ומצה בעלותם לחג במכה. ולא יפגע איש גם ברוצח אחיו לרעה לגאול את דמו בגבולות המקדש. ויעשו להם הערבים גם חדשי-קודש החדשים, אשר בהם יעלו לחוג. ובפגוש בחדשים האלה אויב את אויבו בנפש ושלחו בשלום.

וירבו בני ישמעאל במכה. ושארי-בשרם מבני ג'רהם היו שומרי משמרת הכעבה ומושלי מכה. כי קרובים בני ישמעאל לג'רהם, כי אשת ישמעאל היתה ג'רהמית. ולא רבו אתם בני ישמעאל לקרבת המשפחה אשר ביניהם, וגם באשר לא חפצו לחלל את גבולות הקודש בריב ומצה. ויהי כאשר צר המקום לבני ישמעאל ויפוצו בערים, ובכל אשר פנו הצליחו, ויכניעו את כל העמים אשר קמו עליהם.

וג'רהם הוסיפו לעשות הרע במכה, ויחללו את המקדש ובעשקם את הבאים לחוק אשר לא ממשפחותיהם המה. וישלחו יד גם באוצר המקדש, כי בתוך מקדש הכעבה בור ריק, וישליכו שמה הערבים את כל קדשיהם אשר הקדישו לכעבה, את מתנותיהם ואת נדבותיהם אל תוך הבור הזה.

מלחמת כ'זאעה בג'רהם.

ויהי כראות בני בַכְר מבני כנאנע וגבשתן מכ'זאעה את אשר פעלו ג'רהם לחטוא, ויועצו להלחם בהם ולהוציאם מתוך מכה. וינצחום בני בכר וגבשאן ויגרשום ממכה. כי גם בימי עבודת האלילים הקיאה מכה מתוכה כל עַוָּל ופושע ולא כלכלתהו בתוכה. ולא היה מלך אשר חלל מקדשה ולא ימות. ויהי בגרש בני בכר וכ'זאעה את ג'רהם ממכה ויקח עַמר בן אלחארת' בן מצ'אץ' הג'רהמי את שני העפרים עפרי הזהב אשר היו בכעבה ואת האבן ויטמנם בזַמְזָם, היא הבאר אשר ממנה ישתו עולי הרגל עד היום הזה בעלותם לחג, היא הבאר אשר ממנה השקה אלהים את ישמעאל בצמאו למים והוא נער. ותצא אמו לבקש לו מים ולא מצאה. ותעמוד על רמת אלצפ'א, אחת הרמות הקדושות אשר בקרבת המקדש, ותקרא אל אלהים ותבקשהו להושיע את ישמעאל. אחר הלכה אל אלמַרְוָה, הרמה הקדושה השנית בקרבת המקדש, הן הרמות אשר ירוצו החוגגים בימי החג מהאחת אל השנית עד היום הזה, לזכר המרוצה אשר רצה ביניהן הגר אם ישמעאל בבקשה מים לבנה. גם מחמד קדשן ויצו לעמוד עליהן בימי החג במכה[10]. וישלח אלהים את גבריאל אל ישמעאל, ויך בעקבו בארץ ויבקעו המים. ותשמע הגר מרחוק קול שאגת אריות, ותפחד על בנה ותמהר אליו להצילו ותמצאהו חושף מים בידיו מתחת לחייו ושותה. ויסתמו ג'רהם את באר זמזם בצאתם ולא נודע מקומה איה ימים רבים.

ויצא עַמר ואנשיו אתו מג'רהם וילכו אל תימן. ויתעצבו האנשים מאד על הלקח מידם ממשלת מכה ומקדשה, כאמור בדברי השירה אשר בה הזכיר עמר את כל המוצאות אותם במלחמתם עם בכר וכ'זאעה.

ותקם משמרת הכעבה אחרי צאת ג'רהם למשפחת גבשאן אשר לכ'זאעה, ולא היתה לבני כנאנה אשר נלחמו יחד אתם בג'רהם. ויורישוה נשיא לנשיא אשר קם אחריו בשבטו.. ויהי האחרון מבני כ'זאעה אשר היתה בידו משמרת הכעבה חֻלַיְל בן חַבַשִׁיָה הכ'זאעי אבי חֻבָּא אשר נתן אותה לאשה לקֻצַי באהבתו אותו.

מלחמת קצי בכ'זאעה.

ויהי כאשר חזק קצי ובנים יֻלדו לו, וירב רכושו וחֲיַל מת, ויקנא קצי בכבוד בית חותנו. וירא קצי כי לו ולשבטו הבכורה במשמרת הכעבה ובשלטון מכה. כי יתרון לו על בני כ'זאעה, בהיותו מצאצאי ישמעאל בן אברהם ומבחירי תולדותיו. ושומרי משמרת הכעבה נחלו גם עושר וגם כבוד, בהיות מכה בימים ההם המרכז לכל שבטי ערב, וינהרו אל מקדש הכעבה מכל קצות הארץ. גם גדולי משוררי ערב באו וישמיעו בימי החג את מבחר שיריהם באזני הקהל הבא לחוג. וכמצוא השיר חן בעיני העם ושננוהו ונשאוהו אתם אל כל רחבי הארץ, ויצא שם המשורר לתהלה. גם המסחר פרח בסביבות מכה. וכל סוחר הביא את ממכרו אל השוק אשר הוקם בסביבות מכה בעֻכָּאט' למכרו להמון העולים לחג.

ויהי דבר קצי את בני קריש ואת בני כנאנה, כי קרובים ושארי בשר המה לו. ויכרתו קריש ובני כנאנה עם קצי ברית להוציא את כ'זאעה ואת בני-בכר ממכה ולהסב את ממשלת הכעבה אליהם. ויהי להם קצי לשר. אז יכתוב קצי לאחיו בן אמו אל רִזָאח, אשר ילדה אמו לרביעה בגבולות ארם, לבוא לעזרתו. ויבוא רזאח ואתו אנשים בני אביו ואתם אנשים מקֻצָ'אעָה. והמה באו בימי החג מתחפשים כבאים לחוג ולהראות בכעבה. ובקרבם הם נכונים לעזור לקצי במלחמתו עם כ'זאעה.

מנהגי החג.

ויהי בימי החג ויאספו האנשים לעמוד בעַרַפָ'את כמשפט. כי לערפ'את במישור אשר ממזרח למכה יבואו כל החוגגים ביום התשיעי לדֻ'ו-אלחִגָּ'ה הוא חודש החג. וחגגו שם מאחרי הצהרים עד שקיעת השמש וקראו לאלהים: "הננו לעבדך", וחכו עד אשר תנתן להם הרשות לרוץ אל מֻזְדַלִפָ'ה, המקום הרחוק מערפ'את כמהלך שעתים, ולנו שם. ומשם ילכו ממחרת היום למִנַא הרחוקה מהלך שעתים ושם ישליכו אבנים על גל האבנים השלישי אשר בדרכם. והפקיד אשר הפקד לתת לעם את הרשות לרוץ מערפ'את עם שקיעת החמה אלגַוְס בן מֻרְר מבני מצ'ר. ויקָרא הוא ובניו אלצופ'ה, כי אֵם אלגוס אשה מג'רהם היא, ותדור נדר לאמר: אם יהיה אלהים עמדי וילדתי בן והקדשתיו לכעבה, והיה עבד לכעבה לשרתה, ועמד שם כל הימים. ותלד אל אלגוס. ויהי עם דודיו ממשפחת אמו בכעבה.
ויפקידוהו לתת הרשיון לבני אדם לרוץ מערפ'את. ותשאר המשרה בידו ובידי בניו אחריו עד השמדם ויירשו בני צפ'ואן מקומם. ולא ירוצו האנשים מערפ'את עד אם תנתן להם הרשות. ולא ישליכו אבנים עד אם ישליך האיש מצופ'ה, ויהיו האנשים העולים לחג מאיצים בו לאמר: "השלך ונשליך אחריך". כי עם השלכת האבנים יתם סדר החג וחוקותיו ויתקבל לרצון; אחר יזבחו העם את זבחיהם ואכלו ושתו ושמחו. ולא יאבה להם האיש ולא ישמע כל עוד לא שקעה השמש. והאיצו בו החוגגים ואמרו לו: "אוי לך, קום והשלך", ומאן עד אם שקעה השמש. וכאשר יגמרו האנשים להשליך את האבנים, וקמו ללכת אל מִנַא, ותפסו אנשי צופ'ה את שני עברי המקום, ועצרו בעד האנשים מעֲבֹר. ואמרו האנשים: "צופ'ה, תן לנו רשות לעבור". ולא יעבור איש בטרם תעבר צופ'ה. רק אחרי עברם תפָנה הדרך והלכו כל איש לדרכו.

ריב קצי בצופ'ה.

ויהי בשנה ההיא ותעש צופ'ה כמנהגה. ולא ההין איש לעבור בפניהם. כי חוק ודין היה הדבר לערבים כל ימי ג'רהם והבאים אחריהם מכ'זאעה. ויבוא אליהם קצי בן כלאב ואשר אתו מאנשיו מקריש וכנאנה וקצ'אעה. ויבואו אצל אלעקבה הוא המקום אשר משם ילכו לדרכם אחרי כלות חוקת החג, ויאמר קצי אל צופ'ה: "לנו הבכורה לעבור לפניכם". וילחמו בו. וילחם העם מלחמה חזקה, ויהדפו את צופ'ה. וינצחם קצי. ויטו מפניו כ'זאעה ובני בַכְר, כי ידעו אשר יעשה בהם כאשר עשה בצופ'ה,

וכי יקח מידם את הכעבה ואת שלטון מכה. ויהי כאשר נסו מפניו ויעל עליהם למלחמה ויצאו לקראתו כ'זאעה ובני בכר ותחזק המלחמה וירבו מספר ההרוגים משני הצדדים גם יחד. אחר קראו לשלום ולהשפט לפני איש ערבי. וישפט ביניהם יַעְמֻר בן עַוְף מבני כנאנה. ויחרוץ משפטו כי לקצי הבכורה על כ'זאעה במשמרת הכעבה וממשלת מכה, וכי כל דם אשר שפך קצי מכ'זאעה ובני בכר "ימעכהו תחת רגליו", לאמר אין עליו המשפט לשלם כפרס. אך כל דם אשר שפכו כ'זאעה ובני בכר מקריש וכנאנה וקצ'אעה ונתנו כופר נפשם.

שלטון קצי במכה.

וידבר קצי אל בני קריש, ויעזבו את מקומות מושבותם ויבואו ויאחזו בעמק מכה. ויהי הוא הראשון מבני כעב בן לֻאַי אשר הגיע למלוכה, ויסורו בני-עמו אל משמעתו. ויקח קצי את כל שלטון העיר והמקדש בידו. רק משפחות אחדות השאיר על משמרתן והם בני צפ'ואן ההולכים לפני העם בערפ'את ואת הנסחא הם המעברים את השנה. כי גם הערבים היו מעברים בימים ההם את השנה. ויש אשר הוסיפו חודש שלשה עשר על שנים עשר החדשים. ועוד משפחות מספר השאיר על משמרתן. כי לא רצה לשנות מן המנהג אשר נהגו בו הערבים. וירא את המנהג כראות דת ודין אשר אין לשנותו. ותהיינה המשרות בידי המשפחות האלה עד ימי האסלאם, וישמידון אללה. ואולם את הכבודות במשרות לקח קצי לו, ותהיינה על שכמו כל המשרות האלה יחד: ויהי שומר משמרת הכעבה ומפתחותיה, פקיד "באר אדם", היא הבאר אשר בעמק חרא, מן הבאר הזאת ישתו העולים לחג מים ושלמו מחירם למשקיהם; ויהי מכלכל את העולים לחג במזון נדבת לב בני קריש כמנהגם, ויהי ראש בית המועצה, אשר בו נחרצו כל עניני הצבור וכל דבר ריב ומשפט, מלחמה ושלום, ויהי גם נושא הנס לפני היוצאים למלחמה וגם המפקד את הצבא ביום קרב. ותהיינה כל המשרות האלה לו, ויתנן על שכם בניו ואנשי שלומו. ויהי קצי איש גבור חיל, ויגדל את העיר וירחיב את גבולותיה, ויחלקה לרבעים ויאסף את קריש אליה ויחלק להם נחלות שדה בתורה. אז קֹרָא לקצי שם חדש "הַמֻגַ'מִּע", "המקבץ", כי קבץ את פזורי משפחות קריש יחד. ועצים צומחים שם בחצרות. ויהי כאשר בנו להם בתים, וימאנו קריש לכרות את העצים. כי אסור היה לערבים לכרות עץ בתוך גבולות הקודש במכה. ויכרתם קצי בידיו ובידי עוזריו, באמרו אליהם, כי במקום בנין יתכן לכרות עצים. ויחפור בורות לתקנת העולים לחג, ויתקן להם תקנות טובות. ויקח לעצמו את חצר המועצה אשר בה יועצו על כל דבר וענין. וישם את פתחה אל מול מקדש הכעבה. ולא היתה אשה נשאת לאיש ולא נשא איש אשה בלתי אם בחצרו, ולא נועדו קריש להועץ בדבר אשר מצאם בלתי אם בחצר הזאת, ולא היו קושרים את הנס למטה לצאת למלחמה בלתי אם שם. ויהי דבר קצי בחייו וגם אחרי מותו לחוק ולמשפט אשר ילכו אחריו ולא יסורו ממנו ימין ושמאל.

ורזאת בן רביעה ואחיו שבו אל ארצם ויפרו וירבו שם, הלא הם משפחות עֻדְ'רָה הידועים גם בימי האיסלאם, ויאהב קצי את קצ'אעה וישמח על פרותם ורבותם בארצם, באשר אח לו רזאח בן רביעה לאם, ובאשר עזרו לו בקראו אותם לעזרה.

בני קצי.

ולקצי ארבעה בנים: עַבד-אלדַאר הבכור ומשנהו עַבד-מַנַאף, עַבד-אלעֻזָּא השלישי ועַבד-קצי הרביעי. ויהי שם בכורו עבד-אלדאר, לאמר עבד החצר. כי אמר קצי: יהיה בני זה עבד לאלהי הכעבה. ואת יתר בניו קרא על שם אלילים אחרים אשר בארץ ואף גם קצי היה שם לאליל. ויקרא את שם בנו

הרביעי עבד-קצי על שמו או על שם האליל. ויהי כי זקן קצי, וירא כי בנו השני עבד-מנאף נכבד על פני אחיו הבכור בעיני כל העם, ויהי משכיל בכל דרכיו, וירא כי גם עבד-אלעזה ועבד-קצי עולים על אחיהם הבכור, ויאמר אל עבד-אלדאר בכורו: "חי אלהים, כי ארומם אותך כהם. ואם אמנם נכבדו אחיך על פניך, הנה לא יבוא איש אל הכעבה בטרם תפתחנה אתה, ומבלעדיך אתה לא יקשור איש את הנס לקריש בצאתם למלחמה, ולא ישתה איש במכה מזולת משקך, ולא יאכל איש מהעולים לחג מזולת מאכלך, ולא יועדו להועץ על כל דבר וענין בלתי אם בחצרך. ויתן לו קצי את כל המשרות אשר היו עליו. ויהיו קריש נושאים מדי שנה בשנה מס לקצי, והיה בידו להאכיל את החוגגים אשר לא השיגה ידם די קנות להם צרכי-אוכל וגם צדה לא הביאו אתם. וקצי הוא אשר שם את המס הזה על קריש, וכה אמר אליהם בצוותו אותם עליו: "הוי משפחות קריש, הנה אתם שכני אלהים הגרים בחצרותיו ויושבי המקדש, והעולים לחג הם אורחי אלהים ומבקרי ביתו. ועתה עליכם החובה לקבל את האורחים בכבוד, ועשיתם להם מטעמים והשקיתם אותם בימי החג עד צאתם מעל פניכם".
וישמעו לקולו, וישאו אליו מכספם, ויעש בו קצי מטעמים לחוגגים בּמִינָה אחרי מלאת ימי החג, בימים אשר בהם יזבחו העם זבחים ואכלו ושתו. ויהי הדבר לחוק כל ימי עבוד הערבים את האלילים. וגם אחרי קבלם את האסלאם לא שנו את הדבר, ויהי המושב עושה מטעמים לחוגגים במנא עד כלות ימי החג.

וימת קצי זקן ושבע ימים ויקבר באלחג'ון. ויהי שמו לברכה בקרב בני קריש. ורבים עלו לשחר את מקום קברו ולבקרו. ולא סרו קריש מדבריו ימין ושמאל, ויהיו להם כדברי האוּרים ולחוק.

בני עבד מנאף.

ויקומו בניו אחריו וייסדו במכה רבעים חדשים מלבד הרבעים אשר חלק קצי לקריש, ויתנו אותם לבני עמם ולזולתם מאלה אשר באו בברית אתם. ותשקוט הארץ ולא היה ריב ביניהם כל ימי חיי האחים. אמנם היה עבד-אלדאר איש רפה אונים, וידחהו אחיו עבד-מנאף מעמדתו ויקח את כל רסן הממשלה בידו. אך מיראתו פן יעורר את חמת אֶחיו וביתו, השאיר לאחיו הבכור את שמות הכבוד.

המתבשמים.

ויהי אחרי מות האחים ויועדו ארבעת בני עבד-מנאף והם עַבד אלשַׁמְס והָאשִׁם, אלמֻטַּלִב ונַוְפַ֫ל ויאמרו לקחת להם בחזקה את המשמרות מידי בני עבד-אלדאר, להיותו הבכור ובאשר חלק לו קצי את כל הכבוד הזה. ואלה אומרים: "אך יתרון לבני עבד-מנאף ליתרון מעלתם כי נכבדו בעיני העם". ויעמוד בראש בני עבד-מנאף בנו הבכור עבד אלשמס, ואתם יד בני זֻהְרָה בן כלאב ובני תַיְם בן מֻרְרָה ובני אלחָארִת' בן פִ'הְר. וראש לבני עבד-אלדאר עָאמִר בן הָאשִׁם, ותכון יד בני מַכְז'וּם ובני סַהְם ובני עַדִי אתם. אך בני עָאמר בן לֻאי ובני מֻחָארִב בן פ'הר עמדו מרחוק ולא התערבו ביניהם. ותכרות כל מפלגה ברית אמיצה אשר לא יעזבו איש את בן בריתו ולא ימסרנו בידי אויב "כל עוד ירטיב הים צמר". ויוציאו בני עבד-מנאף קערה מלאה מרקחת סמים, ויבואו אל המקדש ליד הכעבה ויטבלו האנשים את ידיהם בכלי ויבואו בברית ובאלה הם ובעלי בריתם. אחר נגבו את ידיהם באבן הכעבה לקיים עליהם את השבועה. על-כן קראו להם "הַמְּבֻשָּׂמִים" על בשמם ביום ההוא את ידיהם במרקחת הסמים. וגם בני עבד-אלדאר לא טמנו ידיהם בצלחת ויבואו גם הם ובעלי בריתם בברית ובאלה

לבלתי עזוב איש את אחיו ולבלתי תתו בידי האויב. ויחזקו איש את בעל-בריתו ויתאחדו. ותעמוד זֻהְרָה מול בני גֻ'מַח במערכה ובני תים מול בני מכ'זום ובני אלחארת' מול בני עַדי, ויאמרו: תלחם משפחה במשפחת יריביה אשר חֻלקה לה.

כמעט פרצה המלחמה לולא עמדו בפרץ אנשים חכמים ונבונים אשר השלימו בין שתי המשפחות. ויהי בידי עבד-אלדאר פקידות בית המועצה, מפתחות מקדש הכעבה ומשמרת הדגל. ומצאצאיהם נשאו את דגל קריש עוד שנים רבות אחרי כן, בעשות קריש מלחמה את מחמד נביא האסלאם באֻחֻד בין מכה ובין אלמדינה, ולבני עבד-מנאף נתנו את פקודת כלכלת העולים לרגל להאכילם ולהשקותם. ואף כי נכבדה משמרת בני עבד-אלדאר ממשמרתם, שמחו בני עבד-מנאף בחלקם. כי פקודתם היתה מקור עושר לבעליה ובני עבד-אלדאר ובני עבד-מנאף קימו את דברי הברית הזאת, ויורישו את משמרותיהם לבניהם אחריהם עד ימי האסלאם. ולא הסירם מחמד ממשמרתם, כי אמר: "כל ברית אשר נכרתה בימי עבודת האלילים לא יוסיף עליה האסלאם בלתי אם עֹז ואין לחללה".

ברית קריש.

ובני קריש הוסיפו ויתאחדו ויבואו אל חצר עבד-אללה בן גֻ'דְעָאן מבני מֻרְרָה, באשר נכבד על פני כלם ויהי הזקן בהם וישבעו ויכרתו ברית אשר לא ימצאו במכה עשוק אם מתושביה ואם מהבאים אליה משאר השבטים, מבלי אשר יקומו לו עם עושקיו עד אם ישוב העושק לבעליו. ומחמד נער בימים ההם, ויזכור את דברי הברית ויהללה. ויזכרו קריש את הברית הזאת עוד רבות בשנים אחרי כן. ויהי בפרוץ ריב בין חֻסַיְן בן עלי הוא חסין בן פָ'אטִמָה בת מחמד ובין אלוַלִיד בן עֻתְבָה אשר הפקידו דודו אחי אביו הכליף מֻעָאוִיָה על מכה, הוא מעאויה מיסד מלכות בית אֻמַיָה בדמשק, אחרי הלחמו בעַלִי חתן מחמד הכליף הרביעי, וירדוף מאויה את בית עלי גם אחרי ההרג עלי. ויהי בעשוק אלוליד את חסין ויזכיר לו את דברי הברית הזאת. וכשמוע נכבדי מכה את הדבר. ויקומו לחֻסין בהיותם נאמנים לדברי הברית ויקחו חרבותם בידיהם ולא "שעו אל אלוליד מושלם ואיש בריתם, ויאמרו פה אחד: "אנחנו נעמוד לימין חסין, עד אם יֵעָשה משפטו או נמות כלנו יחד..." וישמע אלוליד ויעש את משפט חֻסין בצדקה וירצהו.

הָאשִׁם.

וגם בבני עבד-מנאף גדל הצעיר מאחיו הבכור. ותעבור הבכורה מעבד-אלשמס ותהי להאשם, אשר נולד אחריו. ויגדל שמו בקריש, כי היה האשם משכיל ומצליח בכל דרכיו. ויהי שמו אשר קֹרא לו עֹמר. ואולם קריש קראו לו שם חדש האשם, לאמר: פתת הפתים. כי בשנת רזון ובצורת היה הוא הראשון אשר פתת פתי לחם בתוך תבשיל הבשר ויורה את בני שבטו להסתפק במועט בעת צרה. ותהי להאשם פקודת כלכלת העולים לחג והשקותם. ויעשר. ויהי בבוא החוגגים אל מכה, ויעמוד בן קריש ויאמר: "הוי משפחות קריש אתם שכני אלהים ויושבי ביתו והנה יבואו אליכם בחג הזה שוחרי האלהים העולים לחוג בביתו והם אורחי אלהים, ואין אורחים הראויים לכבוד כאורחיו. לכן אספו להם מאשר תעשו להם ממנו אוכל בימים אשר עליהם המצוה לעמוד פה. והאלהים לו היה הוני מספיק לזה לא העמסתי עליכם". ויביאו לו מכסת כסף כל איש כאשר תשיג ידו ויעש בו לחוגגים אוכל עד עזבם את המקום. וגם במסחר שלח האשם את ידו. כי היתה מכה עיר מרכלת ערב מימות עולם, בהיותה על פרשת הדרכים בין ארם ובין תימן וסוחריה יצאו למרחקים ויסחרו ארצות רחוקות בתבואות ארץ תימן. הוא האשם אשר כונן את שתי ארחות הגמלים אשר יצאו ממכה מדי שנה בשנה

– אורחת הקיץ ואורחת החורף. ותצא אורחת הקיץ ממכה לסחור אל ארם נושאת צרי ולוט, קנה ולבנה וכל מיני בשמים, והגיעה עד הים הגדול בואך עזה. ובחורף תצא האורחה השניה אל תימן לערב מערבה, ועברה משם עד גבולות כוש והלאה. וגם אחי האשם שלחו במסחר ידם. ויכרתו האחים ברית עם מושלי הארצות, אשר על גבולות ערב, כי יתנום לעבור בארצותם בטח ולסחור אותן. ויכרות האשם ברית עם המושל אשר על גבולות ארם, הוא המושל מבית הגַסָּאנים הערבים בעלי ברית ביזנץ הנוצרית. ועבד-אלשמס כרת ברית עם הנג'אשי הוא מושל כוש. ולנַופ'ל נִתן הראשיון מאת מושלי פרס לסחור את ארצם. ויגדלו בני עבד-מנאף ויעשירו מאד ושמעם יצא בכל הארץ.

עד אלמטלב.

ודרך אורחת-הקיץ, ההולכת אל ארם, עוברת על פני העיר יַתְ'רִב, היא העיר אלמַדִינָה. ויהי בהיות האשם בית'רב, ויקח לו שם אשה את סַלְמָא בת עָמר[11] אחד בני עַדִי בן אלנַגָ'אר. ואולם האשם לא שב מן הדרך אשר הלך בה, ולא ראה עוד את ארץ מולדתו, כי מת בעזה והוא באביב ימיו, כבן עשרים וחמש שנים. ותהר סלמא להאשם ותלד לו בו ותקרא את שמו שַיְבַת אלחַמְד, לאמר שֵׂבַת התהלה, כי בצאתו מרחם אמו היה שער ראשו כלו לבן כשער השֵׂב. ויגדל הילד בבית אמו, ולא נודע בבית אביו על אודותיו דבר. ואולם שַיְבָה ידע את מוצאו, כי אמו הגידה לו. כי באחד הימים בשחקו עם רעיו לדרוך בקשת ולירות בחנית וחץ, ותגבר ידו עליהם, קרא אליו אחד הנערים בקנאו בו: מה לך פה ומי לך פה. אך זר אתה בתוכנו. ויבוא שיבה אל אמו ויספר לה את הדבר הזה. ותאמר אליו אמו: אל יצר לך, בני, ואל ירע בעיניך, כי נעלה אתה עליהם. אכן אביך היה האשם ואתה בן נשיא הבצה, לאמר רֹבע העיר מכה בשפלת העיר, מקום מוש במשפות קריש. ויהי בחרף אותו מאז אחד מרעיו לאמר, אך גר אתה בתוכנו והתפאר הנער לאמר" "אני בן האשם אנכי בן נשיא הבצה". ויהי היום ויעבור על אלמדינה אחד מילידי בית אלחארת' בן עבד-מנאף וישמע את דברי שיבה לאמר: "אני בן נשיא הבצה, בן האשם אנכי". וימהר האיש לספר את הדבר לאלמֻטלב בן עבד-מנאף, אחי האשם, אשר לו היתה פקודת כלכלת העולים לחג והשקותם אחרי מות אחיו האשם. ולא אחר אלמטלב לשים פעמים לית'רב באהבתו את האשם אחיו, ולא נח ולא שקט עד אשר השיב את הנער אל בית אביו למען הקים שם להאשם אחיו. ויהי כי מאנה סלמא לשלחו אתו, ויאמר אלמטלב:

לא אצא מפה עד אם הוצאתי את בן אחי אתי. כי הנה גדל הוא זר בתוככם, לא בתוך עמו, ואנחנו בני בית נכד בעמנו, אשר בידינו הפקדו הרבה ממשמרותם, ועמו ומשפחתו ועירו טובים לו משבת עם זרים". ויאמר שיבה לדודו אלמטלב: לא אעזבנה עד אם תאות לי לשלחני עמך. ותאות לו סלמא ותתנהו לו. וישאהו אתו, ויבוא עמו אל מכה והוא רוכב אתו על פרדתו מאחריו. ויאמרו קריש: "עבד אלמטלב הוא זה קנהו לו" – על כן קראו את שמו עַבְּד אלְמֻטַּלִב. ויאמר אליהם אלמטלב: "הוי לכם. אך בן אחי האשם הוא אשר הבאתיו מאלמדינה". אך הערבים שכחו את השם שיבה ויקראו לו עבד-אלמטלב.

ונַופ'ל אחי האשם, הבן הרביעי. לעבד-מנאף, לקח את ירושת אחיו האשם אחרי מותו. ויהי כאשר גדל שיבה הוא עבד-אלמטלב, ויבקש מאת דודו נופ'ל להשיב לו את ירושת אביו. וימאן באמרו: רק עבד לאלמטלב אחי אתה. וכאשר קצרה יד עבד אלמטלב מעמוד בפני נופ'ל דודו אחי אביו, ויפן

לעזרת דודיו אחי אמו אשר בית'רב. וירד אחי סלמא, הוא אבו-סעד אלנג'ארי אל מכה ואחוזת מרעיו עמו, עשרים וארבעה רוכבים, ויעידו בנופ'ל להשיב ליורש את ירושת אביו. וישב נופ'ל לעבד אלמטלב את כל ירושת האשם אביו.

וימת אלמטלב ברמדאן אשר בתימן במסעו שמה לרגל מסחרו. ונופ'ל מת בסַלְמָאן בעִרַאק. ובני עבד-מנאף, האשם ואלמטלב ונופ'ל היו הראשונים בערבים אשר מתו ויקברו לא בארץ ערב. ותסב פקודת כלכלת העולים לחג והשקותם לעבד אלמטלב בן האשם. וילך בדרכי אבותיו ויעש כאשר עשו לפניו. ויכבד בעיני בני עמו כבוד, אשר לא הגיע אליו גם אחד מאבותיו לפניו ויאהבוהו מאד, ויגדל ערכו בעיניהם.

באר זַמְזָם.

ויחפור עבד-אלמטלב את באר זמזם, הוא הבאר אשר סתמו ג'רהם בברהם מפני כ'זאעה, ולא נודע מקום הבאר ימים רבים. ולא היו מים במכה. ויחפרו נשיאי קריש להם בארות איש איש בארו. אך לא היו כבאר זמזם. וזה הדבר: עבד-אלמטלב חלם חלם והנה בא אליו בָּא ויאמר אליו: "חפור את טובה". ויאמר: "ומה היא טובה". ויעזבהו וילך. ויהי בשכבו על משכבו ממחרת ויישן ויבוא אליו שנית ויאמר: "חפור את זכה". ויאמר: "ומה היא זכה". ויעזבהו וילך. ויהי ממחרת ויבוא אליו בשלישית בחלום הלילה ויאמר: "חפור את סגולה". ויאמר: "ומה היא סגולה". וביום הרביעי שב ויאמר אליו: "חפור זַמְזָם". ויאמר: "ומה היא זמזם", ויאמר: "אשר לא תדלל לעולם ולא יכזבהו מימיה. תשקה את עולי החג הנכבדים, והיא בין הפֶּרֶש והדם, במקום אשר ינקרו העורבים הצבועים דם, ליד קרית אלנַמַל. הוא המקום בין אִסָאף ונַאאִלה, האלילים אשר שם היו נוחרים הערבים את קרבנותיהם על אבן". וכאשר הבין עבד-אלמטלב כי אך חלום אמת ראה, וידע את מקום הבאר, השכים בבוקר ויצא ואתו בנו יחידו אלחארת', כי בעת ההיא טרם נולדו יתר תשעת בניו, ויעמוד לחפור. ויקומו בני קריש עליו כראותם זאת, ויאמרו: "חי האלהים, לא נתן לך לחפור בין שני אלילינו אלה אשר ננחר את זבחינו אצלם". ויאמר עבד-אלמטלב אל אלחארת' בנו: "עצור בעדם והרחיקם מעלי עד אשר אחפור. כי באלהים נשבעתי אשר אעשה כאשר צֻויתי". ויהי כי חזקו עליהם דבריו וירפו ממנו. ולא חפר בלתי אם מעט, עד אשר מצא מים. ויגַדֵּך את שם אלהים וידעו כי אמנם צדק.

ויהי בחפרו הלאה וימצא בבאר "שני עֳפָרֵי זהב, הם עפרי הזהב אשר טמנו שם ג'רהם בהחפזם לנוס מפני כ'זאעה, וימצא שם חרבות ושריונות. ויאמר אליו קריש: "חֱלק לנו אתך במטמונים", ויאמר: "לא. ואולם לכו ונפילה גורל לפני הכעבה. אתם תהיו לעבר אחד ואני לעבר אחד והכעבה לעבר אחד. ויעש עבד-אלמטלב ששה חצים, שנים צהובים לכעבה ושנים שחורים לו ושנים לבנים לקריש. ויתן את החצים ביד בעל החצים, הוא האיש אשר יקלקל בחצים לפני הגורל. ויקם עבד-אלמטלב ויתפלל. ובעל החצים קלקל בחצים. ויעלו שני החצים הצהובים על שני העפרים לכעבה. ויצא הגורל לשחורים על השריונים ועל החרבות לעבד-אלמטלב, ובגורל קריש לא עלה דבר. ויעש עבד-אלמטלב את החרבות דלת לכעבה ואת עפרי הזהב שם עליה להיות צפוי לדלת מקדש הכעבה.

ריב קרַיש בעבד-אלמטלב.

וישובו קריש ויריבו בעבד-אלמטלב לאמר: "הבאר באר אבינו ישמעאל ולנו חלק בה. חַלק אותה אתנו". ויאמר: "לא אעשה כזאת. כי לי אֲצָלָהּ אלהים מבלעדיכם ויתננה לי מביניכם". ויאמרו לו: "נשפטה נא. כי לא נרפה ממך עד אשר נשפט אתך בדבר הזה". ויאמר: "בחרו לכם את אשר תרצו וישפוט ביני וביניכם". ויאמרו: "כהנֶת בני סַעְד הֻדַ'יְם. והיא יושבת בערבות ארם. ויקם עבד-אלמטלב וירכב ואתו אנשים מבית אביו מבני עבד-מנאף. וירכבו אתם אנשים מכל יתר משפחות קריש מכל משפחה ומשפחה. והארץ בין חג'אז ובין ארם ארץ ציה ועיפה אין בה מים. ויכלו מי עבד-אלמטלב ורעיו ויצמאו למים עד אשר עיפו למות. ויבקשו מאת יתר משפחות קריש לתת להם ממימיהם. ולא אבו להם, כי אמרו: "יראים אנחנו לנפשותינו כי מי זה ישקנו מים בציה הזאת בכלות מימינו". ולא דבר אתם עבד-אלמטלב למטוב ועד רע. ויהי כראות עבד-אלמטלב את אשר עשו לו האנשים, וכי נשתה לשון אנשיו בחום ובשרב וייעפו למות, ויאמר אליהם: "הבו עצה". ויאמרו אליו: "דבר אתה ונשמעה". ויאמר אליהם: "אם לקולי אתם שומעים, יכרה איש איש מכם קבר תחתיו, כל עוד כוחו אתו, כי כולנו מתים, והיה אשר ימות ראשון וקברוהו הנותרים. כי טוב טוב היות משלך פגר איש אחד, אשר ימות בנו אחרונה, מהיות פגרי כולנו מושלכים באין מקבר". ויעשו כמצותו ויכרו להם קברות וישבו תחתיהם מחכים למות, כי נפשם התעלפה בצמא. אחרי-כן התאושש עבד-אלמטלב ויאמר אל מרעיו: "הייטב הדבר אשר נשב תחתינו ונחבק ידינו וחטאנו בנפשותינו. חזקו ונתחזקה ועשינו את דרכנו הלאה, אולי ישלח לנו אלהים בור או גֶב באחת הערים או הכפרים הקרובים ונחיה ולא נמות". ויקומו עבד-אלמטלב ומרעיו לעלות על גמליהם לנסוע. הם עושים כה וכה ויתר משפחות קריש נגשו לדעת מה זה ועל מה זה התעודדו. הם נגשו והנה עבד-אלמטלב עולה על גמלו לרכב. אך בטרם יקום הגמל מברוך על ברכיו ותבקע האדמה תחתיו, ויראו מעין מפכה מים חיים, כמעין אשר נבקע לישמעאל והגר אמו בתעותם במדבר ויכלו המים מן החמת. וישתו עבד-אלמטלב ומרעיו. וישתו וירוו גם אנשי יתר משפחות קריש. וישתוממו האנשים מאד. אז אמרו: "רב לנו, אחרי ראותנו את זאת לא נוסיף עוד להשפט אתך בדבר זמזם הבאר. אכן ברכה היא אשר אֲצלה רק לך אלהים. כי אשר השקך מים במדבר הזה הוא הוא אשר השקך את מי זמזם. שוב אל בארך, לך היא בצדק". וישב וישובו אתו על עקבותיהם ולא הגיעו אל הכהנת, ולא הוסיפו עוד לריב בעבד-אלמטלב על אודות הבאר. ויכונן עבד-אלמטלב מקום משקה מסביב לבאר וישק את העולים לחג. וירבו העולים לשתות מן הבאר הזאת, כי מימות עולם היא הבאר וברכה לאשר ישתה ממימיה. ותהי באר זמזם לברכה לעבד-אלמטלב ולביתו אחריו ימים רבים.

נדר עבד-אלמטלב.

ובעת אשר חפר עבד-אלמטב את באר זמזם לא היה לו בלתי אם בן יחיד אלחָארת' שמו, הוא אשר עזר על יד אביו בחפרו את באר זמזם. וידר עבד-אלמטלב נדר לאלהי הכעבה: "אם יולדו לי עשרה בנים והעליתי את האחד מהם לעולה". כי בריבו עם קריש ראה עבד-אלמטלב, כי רק הבנים הם זרוע עוז ביום קרב. וירבו הימים ויהיו בניו עשרה מלבד שש בנות, ואל שמות בניו: אלעַבָּאס, הוא אבי משפחת בני עבאס כליפי בגדד אחרי נפול מלכות בני-אֻמַיָה אשר בדמשק. וחַמְזָה, הוא חמזה ארי-אל אשר היה כארי במלחמות מחמד נגד קריש ויהי לבן אחיו למשען עוז. ואַבּוּ טָאלִב הוא אבי עַלי אשר לקח לו את פטמה בת מחמד בן דודו לאשה, ויהי הרביעי לארבעת הכליפים הראשונים אשר משלו אחרי מחמד. ויאהב אותו מחמד מאד מאד, ואלזֻבַיְר ואלחָארת' וגַ'חְלָא ולאמֻקַוִּם וצִ'רָאר ואַבוּ-לַהַב. ושם אבו-להב עבד אלעזא. הוא אבו-להב דוד מחמד אשר רדפו וישטמו על הביאו דת חדשה.

ועבד-אללה הוא עבדאללה אבי מחמד. ושם אם עבד-אללה ואבו-טאלב ואלזביר פָ'אטִמָה בת עמרו מבני מַכְ'זום אשר ילדה גם את אבו-טאלב ואת אלזביר. ויאהב עבד-אלמטלב את עבד-אללה מכל בניו. ויגדלו הנערים ויזכור עבד-אלמטלב את נדרו אשר נדר ויאסוף את בניו, ויספר להם את הדבר. ויענו כולם יחדיו ויאמרו: "אבינו, פצית פיך אל אלהיך, עשה כאשר יצא מפיך". ויאמר אליהם: "לכו ונלכה אל הכעבה פנימה מעל לבור הריק אשר היה שם ואשר בו השליכו הערבים את מתנותיהם ואת נדבותיהם". כי מלבד האבן השחורה אר היתה גם היא אלוהות נמצאו עוד אלילים בתוך מקדש הכעבה וסביבותיו כאסאף ונאאלה. ותהי גם יונת עץ בתוך מקדש הכעבה. ודמות הֻבל כדמות איש ולפניו חצים מחצים שונים אשר בהם יפילו הגורל. על האחד מהם כתוב: "כן" ועל השני: "לא", והיה ברצות איש להפיל גורל אם יעשה דבר או לא ולקח לו החצים האלה, ועל השלישי: "מים", וברצותם לחפור באר ושמוהו בין החצים והיה אם יעלה להם החץ הזה וידעו כי נוכח ההצלחה פניהם בחפרם הבאר. ועל הרביעי: "מכם" ועל החמישי: "מזולתכם", "נספח". והיה בהעלם מהם יחש איש הגר בתוכם ולא ידעו אם ממשפחתם הוא או רק בעל ברית או אולי רק גר אשר דבק בהם ולא להם הוא, כי שונה הוא היחש אשר יתיחש הערבי – אל כל אחד מאלה, ושונה החובה אשר הוא חב לכל אחד מהם-וקלקלו בחצים. וכי יצא "מכם" וידעו כי ממשפחתם הוא וכי יצא "מזולתכם" וידעו כי רק בעל ברית הוא. אך כי יצא "נספח וידעו כי לא יחש לו להם ולא ברית אתם. וכן יעשו ברצותם למול נער או לשאת אשה או לקבר מת. ובאו אל בית הכעבה אל בית הבל והביאו מאה דרהם וגמל לקרבן ונתנו לבעל החצים אשר יקלקל בהם והקריבו את האיש אשר על אודותיו ישאלו, ואמרו: "אלהינו זה פלוני בן פלוני חפצנו לדעת אודותיו כזאת וכזאת, הוצא אמת לאורה על אודותיו", אחר יאמרו אל המקלקל בחצים: "קלקל", והיה כאשר יצא החץ כן יחרץ הדבר, וידעו למי האיש, או אם יעשו את אשר חפצו לעשות. וכי יצא "לא", לאמר אל תעשו כזאת, וחכו שנה אחת ושבו לקלקל בחצים. ועשו כאשר יורו החצים. ויספר עבד-אלמטלב לאיש את דבר נדרו ויאמר אליו: "הפל גורל על בני אלה בחציהם אלה. ויתן לו עבד-אלמטלב חצים על שמות בניו חץ חץ ושם בן מבניו עליו. ויהי האיש מקלקל בחצים ועבד אלמטלב עומד לפני הבל ומתפלל. וככל אשר החטיא החץ את המטרה, ולא נלכד איש מבניו האחרים חרד האיש ויצא לבו. כי ירעה לו נפשו על עבד-אללה בן זקוניו אשר אהב מכל בניו. ויקרבו כל עשרת הבנים. וילכד עבד-אללה ולא חשך עבד-אלמטלב את בנו ויאחז ביד בנו עבד אללה, ויקח את המאכלת וילך אל האבן אשר עם אִסָאף ונַאאִלה האלילים לשחוט שם את בנו.

ויקומו עליו כל משפחות קריש ויאמרו אליו: "מה זה תחפוץ לעשות, עבד-אלמטלב?" ויאמר: "לשחוט את בני". ויענו ויאמרו אליו קריש ובניו: "חי אלהים כי לא תזבחהו בטרם תשאל השאלה מפי רואה וכהן, אולי ימצאו לו כופר. כי אם זבוח תזבחהו לא יחדלו האנשים להביא את בניהם ולזבחם, ומה תהיה אחרית האנשים?" ויאמר אלמֻגִירָה בן עַמרו בן מכ'זום בן יַקְט'ה – כי עבד-אללה בן אחותו פאטמה הוא – "חי אלהים כי לא תזבחנו בטרם תשאל שאלה מפי רואה וכהן, והיה אם יתכן לפדות אותו ופדנוהו בכספנו אנו". ויפצרו בניו וכל משפחות קריש ויאמרו אליו: "חלילה לך מעשות כדבר הזה. קום והלכת אל ח'גאז כי שם אשה 'יודעת' אשר לה 'רוח' בעל בריתה המגלה לה צפונות ושאלת את פיה. והיה אם תצוך לזבחו וזבחתו כאשר נדרת. אך אם תצוך לעשות דבר אשר בו עוז להצילך ולהתיר לך נדרך ועשית כאשר תאמר אליך". וילכו עד בואם אל ית'רב, היא אלמדינה, והיא בכ'יבר וירכבו עד בואם אליה וישאלוה. ויספר לה עבד-אלמטלב את דבר נדרו והגורל אשר עלה על עבד-אללה. ותאמר אליהם: "צאו מעל פני היום עד אשר יבוא 'הרוח' העומד בבריתי ושאלתיו והגדתי לכם. ויצאו מלפניה. וכצאתם מעם פניה עמד עבד-אלמטלב להתפלל אל אלהים. וישובו ממחרת

ותאמר אליהם: "כבר באני הדבר, כמה כופר נפש אדם בערככם?" ויאמרו: "עשר גמלות מיניקות", כי כן משפטם במכה בימים ההם: אדם כי יהרג, והיה ברצות גואל הדם לקחת כופר נפשו מיד הרוצח, ונתן לו עשר גמלות מיניקות כופר נפשו. ותאמר אליהם "היודעת": "שוב אל עירך והקרבת את בנך ועשר גמלות לפני הגורל, והפלת הגורל ביניהם. והיה אם יעלה הגורל על הגמלות, טוב. ולא והוספת עוד עשר גמלות. וכן תעשה הוסף תוסיף עשר על עשר עד אם ירצך אלהיך וקבל מאתך כופר פדיון נפש בנך ונחרת את הגמלות זבחים תחת בנך". ויצאו לשוב עד בואם למכה. ויעמוד עבד-אלמטלב ויקרא אל אלהים. אחר הקריבו את עבד-אללה ועשר מן הגמלות. ועבד-אלמטלב עומד לפני הֻבַל ומתפלל ויקלקלו בחצים ויצא החץ על עבד-אללה ויוסיפו עשרה ויהיו עשרים. ויעמוד עבד-אלמטלב ויתפלל ויקלקלו בחצים ויצא החץ על עבד-אללה. ויוסיפו עוד עשר על עשר, ועבד-אלמטלב עומד ומתפלל, ויקלקלו בחצים ויצא החץ על עבד-אללה. עד אשר הגיע מספר הגמלות למאה; ויעמד עבד-אלמטלב ויקרא אל אלהים ויקלקלו בחצים ויצא החץ על הגמלות. ויאמרו קריש וכל הנצבים שמה: "הנה נחרץ הדבר. כבר רצה אלהיך עבד-אלמטלב". וימאן עבד-אלמטלב ויאמר: "חי אלהים כי לא אחשוך את בני עד אם יפילו הגורל שלש פעמים":. ויקלקלו בחצים ועבד-אלמטלב עומד ומתפלל ויצא החץ על הגמלות. וישנו ויקלקלו, ועבד-אלמטלב עומד ומתפלל ויצא החץ על הגמלות וישלשו ועבד-אלמטלב עומד ומתפלל ויעל הגורל על הגמלות. ותנחרנה הגמלות ויעזבון. לא ימנעו אותן מאיש ולא יעכבוהו מקחת מן הבשר ולקח מהן כל עובר אורח ודל ואביון וגם את החיה לא גרשו מעליהן בבואה לאכול מהן.

נשואי עבדאללה.

אחר הדברים האלה הלך עבד-אלמטלב וידו אוחזת ביד עבד-אללה. ויעברו על פני אשה מבנות אסד בן עבד אלעזא בן קצי, והיא אחות וַרַקָה בן נַופ'ל בן אסד, והיא עומדת אצל הכעבה. וכראות האשה את פני עבד אללה ותאמר אליו: "לאן, עבד-אללה?" ויאמר: "עם אבי". ותאמר אליו: "קח לך כמספר הגמלות אשר נחרו כופר נפשך וסורה ובוא אלי עתה". ויאמר אליה: "אני בחברת אבי ולא אוכל למרות פיו ולעזוב אותו". ויצא אתו עבד אלמטלב עד הביאו אותו אל בית וַהְבּ בן עבד מנאף בן זהרה אחי קצי הבכור. ווהב נשיא לבני זהרה בימים ההם, והוא הזקן בהם לשנים והנכבד. ויתן לו והב אשה את בתו אָאמִנָה בת והב והיא הכבודה בנשי קריש ליחש ולמעלה. ושם אמה בַּרְרָה בת עבד-אלעֻזָא בן עֻתְמָאן בן עבד-אלדאר בן קצי. ותהי אאמנה אשת חן ושכל טוב. גם היתה משוררת ותקונן שירה קינה ונהי כמשפט המקוננות בכל ארצות הקדם. ויבוא אליה ביום ההוא, ותהר במחמד. אחרי-כן יצא מעם פניה. ויבוא אל האשה אשר דברה לו את אשר דברה, ויאמר אליה: "מה לך כי לא תאמרי לי היום את אשר אמרת לי תמול?" ותאמר: "עזב אותך הזוהר אשר נגה עליך תמול. ואין לי בך היום חפץ". כי שמעה האשה מפי אחיה וַרַקָה בן נַופ'ל אשר התנצר ויקרא בספרים, כי יקום נביא לעם הזה. וכראותה את האור אשר נגה על פני עבד-אללה, ותכר כי ממנו יצא, ותתאוה אשר לה יהיה הזרע.

ואבן אסחאק בן יַסָאר ספר, כי אמנם נכנס עבד-אללה ביום ההוא אל אשה אחרת אשר היתה לו עם אאמנה. ויהי עבד-אללה עושה ביום ההוא בחמר ובטיט. ויהי כראות האשה את הטיט אשר עליו, ותמאן להשמע לו להיות אתו. ויצא מעם פניה ויטהר ויתרחץ, ויקם ללכת לבוא אל אאמנה, ויעבור על פני האשה ההיא ותקראהו, וימאן. ויבוא אל אאמנה ויפקדה ותהר במחמד. אחרי-כן עבר על פני האשה ההיא. ויאמר אליה: "מה חפצך ממני?" ותאמר: "לא חפצתי דבר, עברת על פני ובין עיניך זוהר כבוהק הלבן אשר במצח הסוס ואקראך ותמאן. ותבוא אל אאמנה, ויעבור מעליך הזוהר".

ויהי בעת הריונה ויֵרָא אל אאמנה בחזון לאמר: "הנה את הרה ויולדת את אדון האומה הזאת, והיה כאשר יצא מרחם ונפל על הארץ ואמרת: 'אשים מחסהו באלהים היחיד מפני כל מקנה', וקראת שמו מחמד". וגם ראתה בעת הריונה אור יוצא ממנה עד אשר ראתה לאורו את ארמונות בצרה אשר בארם. אך ימי אושר עבד-אללה לא ארכו. ובשובו ממסעיו בארם לרגל מסחרו חלה בדרך ויאנש. וימת עבד-אללה בית'רב בבית דוד אביו מבני אלנג'אר על פני עבד אלמטלב אביו והוא בן שלשים שנה. ולא השאיר אחריו כל הון זולת חמשת גמלים ומעט צאן דל ורזה ושפחה אחת מקנת כספו היא אֻם אַיְמַאן.

ד. נְעוּרֵי מֻחַמַּד

הולדת מחמד.

ותלד אאמנה בן אחרי מות בעלה ביום השני לשבוע, אחרי עבור שנים עשר לילה מחודש רַבִּיעַ אלאַוַּל ותקרא את שמו מֻחַמַּד, לאמר המהולל. ויהי כי נולד הילד בחצות הלילה וישימוהו תחת הקלחת לשמרו שם עד אור הבוקר כמשפט בני ערב בימים ההם, כי אמרו: אל ישלטו בו הג'ן הרעים, לאמר הרוחות הרעות, אשר בידם ממשלת הלילה, וחבלוהו. וזה הדבר אשר ספר חַסָּאן בן תָ'אבִת אחד המשוררים הערבים הנודעים לתהלה מבני מדינה, אשר קבל את דת האסלאם בקרב הימים, ויתנה את תהלת הנביא אשר היה גם גיסו, כי נשאו שתי אחיות. ויספר חסאן לאמר: "בשנת הולדת הנביא הייתי נער כבן שבע או שמונה שנים, ואבין את כל אשר אשמע. ואשמע אז יהודי צועק בכל קולו בראש טירה בית'רב: 'הוי משפחות היהודים'. ויצעק עד אשר התאספו אליו כל היהודים ויאמרו אליו: 'מה לך כי נזעקת?' ויאמר: 'עלה הלילה כוכב אַחְמַד (הוא מחמד) אשר נולד בלילה הזה'. ויהי כאשר ילדה אאמנה את מחמד ותשלח ותקרא את זקנו את עבד-אלמטלב לאמר: הנה נולד לך בן ועתה בוא וראית אותו. ויבוא ויתבונן אליו. ותספר לו את אשר ראתה בעת הריונה בו ואת אשר הוגד לה ואת אשר צֻוּתה לקרוא אותו. ויקח אותו עבד-אלמטלב וישאהו ויביאהו אל הכעבה ויקרא אל אלהים ויודה לו על חסדו אתו. אחרי כן יצא אתו אל אמו, וישיבהו לידה, ויהי מחמד את אאמנה אמו. ויהי ילד יפה עינים וטוב רואי. והשנה אשר בה נולד מחמד היא שנת הפיל, כי בשנה ההיא (570 לספה"נ) היתה מלחמת הפיל הידועה לשם בדברי ימי הערבים אשר לפני האסלאם.

מלחמת הפיל.

וזה דבר מלחמת הפיל: אַבְרָהָה נציב מלך כוש בתימן, הוא אשר לקח את מקום אַרְיָאט, הנציב אשר שם קץ גם לממלכת היהודים בחִמְיָר בהלחמו במלכם האחרון יוסף ד'וּ נֻוָּאס, בנה בצנעא בירת תימן כנסיה נוצרית אשר לא היה בימים ההם בכל הארץ מְשָׁלָה. אחרי כן כתב אל הנַגָ'אשִׁי הוא המלך הכושי: "הנה בניתי לך אדוני המלך כנסיה אשר לא היתה כמוה למלך אשר קם לפניך. ועתה לא אשקוט ולא אנוח עד אם הסבותי את לב הערבים מעלות לחוג לכעבה במכה ועלו הנה, ונכונה בידך הממלכה בכל רחבי ארץ ערב". וישמעו הערבים. וישמע איש מהנְסָאָה אחד מבני פֻ'קַיְם מבני כנאנה. והנסאאה מבני חֻדַ'יְפָ'ה בן עַבְד בן פֻ'קים הם המעברים את השנה לערבים בימים אשר לפני האסלאם, והמה היו הקובעים את חדשי הקודש אשר יעלו בהם לחג. ויש אשר יקבעו את החודש הקודש להיות חול וקדשו את החודש הבא אחריו[12]. ויהיו הערבים מעברים את השנים כל ימי עבדם את האלילים עד הביא מחמד את החזון האוסר עליהם את עבור השנים כאמור בספר הקראן: **"הנה מספר החדשים לפני אלהים שנים עשר חודש בספר אלהים ביום ברא אלהים את השמים ואת הארץ מהם**

ארבעה קדושים... אכן עבור השנים תוספת כפירה הוא יתעו בו הכופרים יחללוהו שנה ויקדשוהו שנה להתאים את המספר אשר קדש אלהים ויחללו את אשר קדש אלהים. יפה בעיניהם רוע מעלליהם[13]". וישם מחמד לחוק, כי השנה תהיה בת שנים עשר חודש חדשי הירח, ולא ישימו לב לתקופות שנת השמש.

ויקם האיש הכנאני ויבוא אל הכנסיה אשר בנה אברהה ונפנה בה לצרכיו ויצא ויברח אל ארצו. ויוגד לאברהה ויאמר: "מי עשה את הדבר הזה". ויאמרו: "איש מבני הבית אשר אליו יעלו הערבים לחג במכה, שמעך אומר: 'אָסֵב את חג הערבים אל הכנסיה הזאת', ויתכעס ויבוא ונפנה בה לצרכיו לאמר: 'אין הבית הזה ראוי אשר יחוגו אליו'. ויכעס אברהה כשמעו את הדברים האלה וישבע לעלות אל הבית אשר במכה ולהלחם בו עד רדתו. ויצו את הכושים ויכונו ויזדיינו וילך ויקח עמו את הפיל. וישמעו הערבים כי הרס הכעבה מגמת פניו, וייראו. ויצא לקראתו איש מנכבדי תימן ומלכיהם ד'וֻ נַפ'ר שמו, ויקרא את עמו ואת כל אשר נענו לקריאתו מכל ארץ ערב, להלחם באברהה, ויעורר להלחם בעד בית אלהים לבל יהרס ויחרב. וישמעו לו אשר שמעו. ויערוך מלחמה. וינגף ד'ו נַפ'ר ואנשיו, ותפשו אותו חי ויקחו אותו בשבי. ויהי כאשר חפץ אברהה להמיתו, ויאמר אליו ד'ו נפ'ר: "אדוני המלך אל תהרגני. מי יודע אולי ייטב לך בהשארי אתך מאשר אם תמיתני". ויעזבהו אותו אסור וילך למסעיו למכה. ויעבור על פני ארץ שבטי מַתְ'עַם. ויצא לקראתו נֻפַ'יְל בן חַבִיב וילחם בו. וינגף נפ'יל ויפול בשבי. ויחפץ אברהה המיתו. ויאמר אליו נפ'יל: "אדוני המלך אל נא תהרגני, ואנכי אהיה לך למורה דרך בארץ ערב. והנה לך שתי ידי להבטיח אותך כי בני שבטי יסורו למשמעתך ויכנעו לך". וירף ממנו ויצא אתו לנחותו הדרך עד בואם אל אלטָאאִיף היא העיר הפוריה רבת הגפנים אשר על ההרים בין מכה ובין מדינה, והיא מקום מושב לקיץ לעשירי מכה. ויצא לקראתו מַסְעוּד בן מֻעַתִּב התַ'קִיפִ'י, כי על בני ת'קיף התילדו יושבי אלטאאף ואתו אנשים מת'קיף. ויאמר אל אברהה" "אדוני המלך הנה אנחנו עבדיך שומעים לקולך וסרים למשמעתך, אין אתנו ממרה את פיך ואין מקדשנו המקדש אשר תבקש – כי באלטאאף היה בית לאללאת האלילה, אחת שלש בנות אללה, והיא אלילת ת'קיף ועבדוה בעבודת הכעבה – ואנחנו נשלח אתך איש אשר ינחך הדרך". ויעל מעליהם. וישלחו אתו את אבו רִגָאל לנחותו הדרך אל מכה. ויצא אברהה ואתו אבו-רגאל עד בואם אל אלמֻגַמִּס. ויהי בהיותם שם וימת שם אבו רגאל וירגמו הערבים את קברו, הוא הקבר אשר ירגמוהו האנשים באלמגמִס.

עבד-אלמטלב ואברהה.

ויהי בחנות אברהה באלמגמס, וישלח איש מהכושים אלאַסְוַד בן מַנְסוּד שמו אל מכה בחיל וצבא. ויבוא אל מכה ויבוז את רכוש אנשי תְהָאמָה מקֻרַיש וזולתם. ויהיו בבזה אשר בזז מאתים גמלות לעבד-אלמטלב בן הִשָאם, והוא הגדול בקריש והנשיא בהם. ויחפצו קריש וכנאנה והֻדַ'יְל וכל אשר בגבולות מכה לצאת לקראתו למלחמה. ואולם הם נוכחו כי לא יוכלו לו וירפו ממנו. וישלח אברהה את חֻנַאטָה החִמְיָרִי אל מכה, ויאמר אליו: "שאל לנשיא אנשי העיר הזאת ולנכבד בהם ואמרת אליו: 'כה אמר המלך. לא באתי להלחם בכם, כי אם להרוס את הבית הזה. והיה אם לא תגנו עליו, אין לי חפץ בדמכם. והיה אם לא יחפץ להלחם בכם, והבאת אותו אלי'. ויבוא חנאטה אל מכה, וישאל לנשיא קריש ונכבדה. ויאמרו לו: "עבד-אלמטלב בן השאם". ויבוא אליו ויגד לו את אשר צוה אברהה. ויען עבד-אלמטלב ויאמר: "חי האלהים כי לא נחפוץ להלחם בו וגם לא נוכל, זה בית אלהים הקדוש ובית אהובו אברהם, והיה אם יגן עליו הנה הוא ביתו ומקדשו, ואם יחולל הנה הדבר בינו ובינו, כי אנחנו

לא נוכל הדוף מפניו את האויב". ויאמר אליו חנאטה: "בוא אליו, כי צוני אשר אביאך אליו". וילך עבד-אלמטלב אתו, ואתו מקצה בניו. וילכו עד בואם אל מחנה הצבא. וילך עבד-אלמטלב אתו, ואתו מקצה בניו. וילכו עד בואם אל מחנה הצבא. וישאל עבד-אלמטלב על אודות ד'ו נפ'ר, כי ידיד הוא לו. ויכנס אליו והוא אסור. ויאמר אל ד'ו נפ'ר: "התוכל להיות לנו לעזר ברעה אשר מצאתנו?" ויאמר אליו ד'ו נפ'ר: "ומה מועיל באיש שבוי בידי מלך, מצפה להרג בבוקר או בערב? לא אוכל הועיל מאומה באשר מצא אתכם. ואולם אֻנַיְס מוביל הפיל ידידי הוא, ושלחתי אליו ואצונו עליך, ואגיד לו רום ערכך ואבקשהו להציג אותך לפני המלך ולדבר אליו באשר תחפוץ, ולהמליץ עליך לפניו טובות אם יוכל". ויאמר עבד-אלמטלב: "רב לי בזה". וישלח ד'ו-נפ'ר אל אניס, ויאמר אליו: "הנה עבד-אלמטלב נשיא קריש ואדון מעין מכה, יאכיל את האנשים במישור ואת החיות בראשי ההרים בא, והנה לקח ממנו המלך מאתים גמלות. הציגהו נא לפני המלך והועל לו בכל אשר תוכל". ויאמר: כן אעשה". וידבר אניס אל אברהה ויאמר אליו: "אדוני המלך, נשיא קריש עומד על דלתך ומבקש להתיצב לפניך, והוא אדוני מעין מכה, יאכיל את האנשים במישור ואת החיות בראשי ההרים. יבוא נא לפניך וידבר אתך בענינו". ויתן לו אברהה לבוא לפניו. ועבד-אלמטלב היה הרשום באנשים והיפה בהם והנכבד. ויהי כראות אותו אברהה ויכבדהו ויהדרהו מתת לו לשבת למטה ממנו. אך לא חפץ, כי יראו הכושים את הדרתו בהושיבו אותו אתו על ערש מלכותו. וירד אברהה מערש מלכותו וישב על השטיח השטוח לפניו ויושיבהו לבדו. אחר אמר למתורגמן: "שאלהו לחפצו". ויעש כן המתורגמן. ויאמר עבד-אלמטלב: "שאלתי ובקשתי, כי ישיב לי המלך מאתים הגמלות אשר לקח ממני". וכאשר אמר לו זאת, אמר אברהה למתורגמן: "אמור לו: כאשר ראיתיך מצאת חן בעיני והנה נפל ערכך בעיני בעת אשר דברת אלי. התדבר אלי בדבר מאתים הגמלות אשר לקחתי מאתך ותעזוב את הבית מקדש דתך ודת אבותיך אשר באתי להרסו ולא דברת אלי על אודותיו דבר?". ויען עבד-אלמטלב ויאמר אליו: "אני הנני בעל הגמלות. וגם לבית אדון אשר יגן עליו". ויאמר אליו: "לא יוכל להגן עליו מפני". ויאמר לו: "אתה והוא", לאמר: זה ענינך בינך לבינו.

ויש אומרים, כי הלכו עם עבד-אלמטלב אל אברהה, אחרי שלחו אליו את חנאטה, יַעְמַר בן נֻפָ'את'ה נשיא לבני בַּכְּר וכֻ'וַיְלִד בן ואתְ'לָה נשיא הֻדַ'יְל, ויאמרו לתת לאברהה שליש רכוש תְהאמה, למען יעלה מעליהם ולא יהרוס את הבית וימאן.

וישב אברהה לעבד-אלמטלב את הגמלות אשר לקח ממנו. וילך עבד-אלמטלב אל קריש ויודיעם את הדבר ויצום לצאת את מכה ולבקש מחסה בראשי ההרים ובנחלים אשר מחוץ לעיר, בפחדו פן יזיק להם הצבא. ובטרם יעזבו את העיר קם עבד-אלמטלב ויחזיק בטבעת דלת הכעבה ויעמדו אתו אנשים מקריש ויקראו אל אלהים ויתפללו אליו כי יתן להם תשועה אל אברהה וחילו. ויכל מהתפלל וינח את טבעת הדלת, ויעבור הוא ואשר אתו מקריש אל ראשי ההרים מבקשים שם מחסה ומצפים לראות מה יעשה אברהה במכה בבואו אל תוכה.

מפלת אברהה.

ויהי ממחרת ויתכונן אברהה לבוא אל מכה ויכין את פילו, ושם הפיל מַחְמוּד ויערוך את צבאותיו, כי נחרצה מאתו להרוס את הכעבה ולשוב אל תימן. ויסעו. ויהי כאשר הִפְנוּ את הפיל אל עבר מכה, ויקרב נֻפַ'יְל בן חביב ויגש עד הפיל ויחזק באזנו ויאמר אליו: "כרע על ברכיך מחמד ושוב ישר אל המקום אשר באת משם, כי הנך בעיר הקדושה לאלהים". אחרי-כן הרפה מאזנו. ויכרע הפיל על

ברכיו ויצא נפ'יל בן חביב ויעפיל ויעל על ההר. ויכו את הפיל למען יקום, וימאן. ויכו בראשו בגרזן למען יקום, וימאן. ויכניסו שפודים חדים בבשר רגליו הרך וידקרוהו בם למען יקום, וימאן. ויפנו את פניו אל עבר תימן ויקם ויַפֵּל אימים. ויפנו את פניו לצד סוריה ויעש כזאת. ויפנו פניו לצד מכה ויכרע על ברכיו. וישלח אלהים אליהם עופות מן הים כמראה הנץ. ובפי כל עוף שלש אבנים. האחת ישא במקורו ושתים בשתי רגליו, כל אבן כקטנית וכעדשה. ולא פגעה אבן באיש מבלי אשר ימות, כי פרחו בגופו אבעבועות. אך לא בכולם פגעו האבנים ויפנו לנוס בדרך אשר באו בה, וישאלו לנפ'יל בן חביב להורותם הדרך לתימן ואיננו. ויברחו בכל הדרכים וימותו בכל תחנות המדבר. וינגע אלהים את אברהה בגופו נגעים קשים. ויקחוהו צבאותיו אתם ויִשַּר גופו איברים איברים. ויביאוהו לצנעא ומכל גופו לא נשאר בלתי אם כגודל אפרוח העוף. ולא מת לפני אשר נותק לבו מקרבו. ובשנה ההיא נראו לראשונה מחלות האדמת והאבעבועות בארץ ערב. וישירו הערבים על אודות הנצחון אשר נתן להם אלהים במלחמת הפיל. וגם מחמד, מנה בין החסדים והטובות אשר עשה אלהים לקריש, אשר הסיר מעליהם את הכושים בעלי הפיל, ככתוב בקראן בפרשת השנהב (פרשה ק"ו):

א) הלא ראית איכה עשה אלהיך בבעלי השנהב:

ב) הלא עשה את מזמתם שוא:

ג) וישלח עליהם עופות בהמון רב:

ד) יסקלום באבנים מחמר נשרף:

ה) וישיתם כעלה אכלו רקב:

מינקת מחמד.

ונשי מכה בנות העיר לא היניקו את ילדיהן, כי נתנום על יד מינקת בדואית, כי בריאה היא ויינק הילד חלב בת המדבר הבריאה, והיה לאיש גבור חיל. ויבקש עבד-אלמטלב מינקת לבן בנו. בעת ההיא באו למכה נשים מבני סַעְדג בן בַּכְּר משוכני המדבר הנה ואנשיהן, כי כבד הרעב במדבר, כי השנה שנת בצורת ולא נשארה כל מחיה לאדם וגם חציר לבהמה לא היה. ותבאנה למכה לבקש להן יונקים להיניק, ובאו על שכרן מאת אבות היונקים והרבו להן גם מתן והחיו את נפשן ואת נפשות ביתן. ותבוא גם חַלִימָה בת אבו דֲ'אַיְב מבני סעד בן בכר מבני קַיְס בן עַיְלָאן, ותבוא בין הבאות ובעלה ויונקה עמה. ושם בעלה אלחארת' בן עבד אלעזא מבני סעד בן בכר מבני הַוָאזִן. ותהי חלימה מינקת מחמד, והיא אמו מן היניקה ובעלה היה אביו מן היניקה. ושם בנה עבד-אללה בן אלחארת', הוא אחי מחמד מן היניקה ושם אחותו אֲנַיְסָה בת אלחארת' ותהי אחותו מן היניקה, וירשם הדבר לזכרון, כי גם על-פי תורת הקראן תחשב המינקת לאם הילד והילדים אשר יֻלדו לה לאחיו ואחיותיו, עד אשר אין לשאת לאשה את האחות מן היניקה, כאשר אין לשאת את האחות מרחם. ואֲנַיְסָה היא אלשַיְמָאאְ היתה נושאת אותו בחיקה בהיותו בביתם. ועוד שנים רבות הראתה לו אות בבשרה אשר עשה בנשאה אותו.

וזה אשר ספרה חלימה בת אבו ד'איב הסעדית "אם שליח אללה" אשר היניקה אותו: "יצאתי על אתון צחורה אשר לי ואתנו גמלה, לא תתן גם טפת חלב. ולא ישנו בלילה יחד עם היונק אשר לנו מפני בכיותיו ומפני הרעב, כי לא היה בשדי חלב להשקיט רעבונו ולא בגמלתנו כדי כלכל אותו. ונצא לבקש ישע והצלה. וארכב לעיפה עד בואנו למכה. ותבקשנה נשי שבטי יונקים, ולא היתה אשה אשר

לא הביאו לפניה את שליח האלהים ותמאן לקחתו באמור לה כי יתום הוא, כי אמרנו: יתום מה זה יתכן אשר יעשו אמו וזקנו בעדו. וכל תקותנו היתה על אבי הילד, כי ייטיב לנו. ונמאס בו כולנו. ולא נשארה אשה מן הבאות אתי אשר לא לקחה יונק מבלעדי. ויהי כאשר קמנו ללכת ואמר אל אישי: 'והאלהים לא טוב הדבר בעיני לשוב מבין כל חברותי באין אתי יונק. הנה אלך אל היתום ההוא ואקחנו'. ויאמר אלי: 'לא יאנה לך רע אם תקחיהו. אולי ישלח לנו אלהים ברכה בגללו'. ואלך אליו ואקחהו, ולא עוררני דבר לקחת אותו בלתי אם זה שלא מצאתי זולתו. וכאשר לקחתיו חזרתי אל מלוני ואשימהו בחיקי, והנה החלו שדי להתמלאות חלב בשפע, וישת עד רוותו וישת אתו אחיו עד רוותו. אחרי-כן ישנו שניהם ולא יכלנו לישון בגלל יונקנו לפני זה. ויקם בעלי אל גמלתנו ההיא, והנה נמלאו עטיניה חלב. ויחלוב ממנה די שתותו ואשת עד לשבעה ולרויה. ונלן בטוב בלילה ההוא. וכאשר השכמנו אמר לי בעלי: 'דעי, חי אלהים, חלימה, כי לקחת נשמה ברוכה'. ואמר: 'והאלהים, כי אקוה כי כן הוא', אחרי-זאת יצאנו וארכב על אתוני ואשאהו עליה אתי, ותמהר האתון לרוץ ארחה עד עברה את חמורי כלם עד אשר חברותי אמרו לי: 'הוי בת אבו ד'איב, הוי לך. המתיני לנו. האין זאת אתונך אשר יצאת עליה'. ואמר להן: 'אמנם כן, חי אלהים כי היא היא'. ותאמרנה: 'אמנם דבר יצוק בזה'. אחר באנו אל מקום תחנתנו בארץ בני-סעד, ולא אדע בארצות אלהים כולן ארץ ציה לא פוריה ממנה. וירב חלב צאני מעת בואנו אתו, ונחלוב ונשתה בעת אשר כל האנשים לא חלבו טפת חלב אחת ולא מצאוה בשד. ויאמרו אנשי שבטנו לרועיהם: 'הוי לכם. רעו במקום מרעה בת אבו ד'איב'. והלך צאנם עם צאני ושבו בלי טפת חלב ושב צאני שופע חלב. ולא חדלו השפע והטוב עד עבור שתי שנות יניקתו ואגמלהו. ויגדל ויהי לנער אשר אין דומה לו, ובטרם מלאו לו שנתים היה לנער גדול. ונביאהו אל אמו, וכל חפצנו הוא להחזיקו אתנו, באשר ראינו הברכה אשר נתברכנו בגללו, ונדבר אל אמו ואמר אליה: 'לו עזבת את בני אצלי במקום אשר יגדל וישמן, כי יראה אנכי פן ידבקו בו מחלות מכה השכיחות בה'. ותמאן ונפציר בה עד אשר השיבה אותו לידנו.

ויעברו חדשים מספר ויצא עם אחיו לרעות בהמותינו מאחרי אהלינו. ויבוא אחיו דחוף ומבוהל ויאמר אלי ואל אביו: רועים היינו אנכי ואחי הקרישי את הבהמה מאחרי האוהל, ויבואו שני אנשים לבושי בדים לבנים ויאחזוהו ויניחוהו ויבקעו בטנו והמה ישפשפוהו. ואצא אני ואביו אליו ונמצאהו עומד וצבע פניו נשתנה. ואחבקהו ויחבקהו אביו ונאמר אליו: 'מה לך, בני?' ויאמר: 'באו אלי שני אנשים לבושים לבנים וישכיבוני ויבקעו בטני ויחפשו בו דבר לא אדע מה הוא'. ונשיבהו אל אהלנו. ויאמר אלי אביו: 'חלימה, ירא אנכי אולי פגע בו פגע רע. השיביהו אל משפחתו, בטרם יגלה הדבר והאשימונו אנו'. ונשאהו ונביאהו אל אמו ותאמר: 'מה הביאך הלום, אומנת. הלא השתוקקת ותשתדלי להחזיקו אתך?' ואמר: 'הנה גִדל אלהים את בני. ואמלא את אשר עלי. ואירא מי יודע את אשר יקרה. ואשיבהו אליך כאשר חפצת'. ותאמר אלי: 'לא כנים דבריך. הגידי לי דבר אמת' ולא הרפתה ממני עד אשר ספרתי לה את הדבר ותאמר אלי: 'היראה את פן שלט השטן עליו?' ואמר: 'כן', ותאמר: 'אל תיראי. אין לשטן שלטון עליו. ותספר לי אאמנה את אשר ראתה בימי הריונה ותוסף: 'לא היה הריון קל כהריונה בו, וכי בעת אשר נולד הניח את שתי ידיו על הארץ וירם ראשו אל השמים, ותאמר: עתה הניחיהו ולכי לך לשלום'. ואעזבהו את אמו ואלך".

המלאכים מטהרים קרביו.

וזה אשר ספר מחמד על אודות עצמו, בשאול אותו אנשים מ"החבריא", הם חברי הנביא אשר רֵעו לו בחייו והידועים לשם בדברי ימי האסלאם, על אודותיו, ויאמר: "אני הוא תפלת אברהם ובשורת ישו ואמי ראתה אור יוצא ממנה בעת הרותה אתי אשר האיר עד ארמנות סוריה. ואינק אצל בני סעד בן בכר, ויהי בהיותי רועה עם אח לי אחרי אהלינו את בהמתנו, ויבואו שני אנשים ועליהם בדים לבנים וטס של זהב מלא שלג אתם, ויאחזוני ויבקעו בטני. אחר כך הוציאו את לבי ויבקעוהו ויוציאו ממנו טפת דם-קפוא שחור וישליכוה. אחרי-כן אמר איש לרעהו: 'שקלו בעשרה מאמתו'. וישקלני בהם ואכבד מהם. ויאמר: 'שקלהו במאה מאמתו' וישקלני ואכבד מהם. אחר אמר: 'שקלהו באלף מאמתו'. ואכבד מהם. ויאמר: 'הרף ממנו כי לו שקלתו בכל אמתו יכבד ממנה'. ולא היה נביא אשר לא רעה צאן ואף אני". ויוסף עוד ויאמר ל"חבריא": "אני הערבי בכלכם, אני קרישי וינקתי בתוך בני סעד בן בכר".

ויהי כאשר הביאה אותו אמו הסעדית אל מכה להשיבו אל משפחתו, ותאבדהו במעלה מכה ולא מצאתהו. ותבוא אל עבד-אלמטלב ותאמר אליו: "הנה באתי עם מחמד הלילה, ויהי בהיותי במעלה מכה ויאבד. ולא אדע מקומו איה". ויקם עבד-אלמטלב וילך אל הכעבה להתפלל אל אלהים להשיב אליו את מחמד. וימצאוהו ורקה בן נופ'ל ואיש אחר מקריש, ויביאוהו אל עבד-אלמטלב, ויאמרו:"זה בנך מצאנוהו במעלה מכה". ויקחהו עבד-אלמטלב וישיתהו על צואריו ויקף בו את הכעבה. מבקש מאלהים להיות לו למחסה ויתפלל בעדו וישיבהו אל אמו אאמנה.

ואף גם זאת עורר את חלימה להשיבו אל אאמנה אמו, כי בהוליכה אותו אל אמו אחרי הגמלו פגשה באנשים מארץ כוש והם נוצרים, ויראוהו אתה, ויאמרו אליה: "הבי ונקח אתנו את הילד הזה והלכנו אתו אל מלכנו וערינו, כי הנער הזה יעצם ויגדל. אנחנו ידענו מה הוא". וכמעט ולא יכלה להמלט בו מפניהם.

ילדות מחמד.

ויהי הנער את אמו אאמנה בת והב ואבי אביו עבד-אלמטלב בן האשם ואלהים אתו ויגדל ויהי נטע יפה, באשר רצה אלהים כבדו. וכאר מלאו לו שש שנים מתה עליו אמו אאמנה באלאַבְוָאא בין מכה ובין אלמדינה. כי הלכה אל אלמדינה ותקח אתה את מחמד לבקר בבית אחי אם עבד-אלמטלב בבית משפחת בני אלנג'אר. ויהי בהיותה בדרך לשוב למכה ותחלה ותאנש ותמת. ותשיבהו השפחה הכושית אֻם אַיְמָאן אשר היתה אתם אל מכה אל בית עבד-אלמטלב אבי אביו, ויהי אתו.

ובני עבד אלמטלב יפרשו מחצלת בצל הכעבה ועליו ישב אביהם כחם היום. וישבו הם ובניהם מסביב למחצלתו וצפו עד צאתו אליהם. ותהי המחצלת רק לאביהם ולא נועז איש לשבת עליה. כי לא לכבוד יחשב לאב הדבר הזה. ויהי היום וייפרשו בני עבד-אלמטלב את המחצלת כמנהגם וישבו סביב לה. והנה קם הנער מחמד מבין היושבים ויעל וישב על המחצלת. ויגערו בו דודיו וישלחו ידם להורידו משם. ויאמר אליהם עבד-אלמטלב: "אל תשלחו יד בבני: חי אלהים כי לגדולות נוצר". ויושיבהו אתו על המחצלת וילטפהו בידיו וכל אשר עשה הנער שׂמח אותו ויאהבהו אבי אביו עד מאד.

וימלאו לנער שמונה שנים וימת עבד-אלמטלב אבי אביו. ויהי כאשר חלה וידע כי קרבו ימיו למות ויאסף את בנותיו והן שש ויאמר אליהן: "קוננה עלי, ואשמע מה תאמרנה עלי לפני מותי". כי כן היה מנהג נשי הערבים לקונן על המתים הקרובים אליהן, אם אח או אב או בעל ולתנות שבחי המת. ותהי

שירת הקינה מנת חלקן בשירה הערבית ותודענה בשירי קינתן לתהילה. ותקננה עליו בנותיו שירי קינה, כל אחת ואחת קינתה, הלא הן כתובות על ספר דברי ימי מחמד לאבן השאם.

ויהי אחרי מות עבד-אלמטלב ותעבור באר זמזם ופקודת השקות העולים לחג אחריו לאלעבאס והוא מהצעירים לימים באחיו בזמן ההוא. ולא חדלה מהיות לו עד ימי האסלאם. ויתנה לו גם אז מחמד ותהיה לבניו אחריו עוד מאות בשנים.

ויבוא מחמד אחרי מות אבי-אביו אל בית דודו אבו-טאלב, כי עבד-אלמטלב צוהו על מחמד לפני מותו, באשר עבדאללה אבי מחמד אח לאבו-טאלב, גם מאב גם מאם. ורואה אחד מבני לְהב מאזד היה קוסם ורואה. ויהי עובר על פני מכה תמיד, כי כן מנהג הרואים בימים ההם: סבוב יסובבו בערים ובכל מקום חנות השבטים הנודדים והגידו לאבות-הילדים את עתידות ילדיהם. או כי יאבד לאיש דבר או כי יגונב ממנו וגלה לו הרואה התעלומה ובא על שכרו. ויהי היום ויסר הרואה למרה כפעם בפעם ויביאו אנשי קריש את ילדיהם לפניו. ויבוא גם אבו-טאלב בין הבאים ויבֵא אתו את מחמד ויבט הרואה אל מחמד. אך בינתים העסיק את הרואה מה שהוא. ויהי ככלותו ויאמר: "איה איפוא הוא הנער, הביאוהו אלי ואשימה עיני עליו, כי ידע הרואה ויכר כי שאר רוח נוססה בו. וכראות אבו-טאלב את עז חפץ הרואה לתת עיניו בו. וימהר להסתירו מפניו, כי יש אשר הרואים יתנו עינם הרעה בנער ויבולע לו. ויצעק הרואה קול גדול ויאמר: "אוי לכם, השיבו אלי את הנער אשר ראיתי עמכם בזה. חי-האלהים כי לגדולות נוצר". וימהר אבו-טאלב להמלט את הנער, כי ירא את עין הקוסם.

מחמד והנזיר בחירה.

ואבו-טאלב דוד מחמד שלח במסחר ידו, ככל קריש, ויאמר לארח את האורחה היוצאת לסחר אל ארם. ויהי כאשר התכונן לנסוע נגש אליו מחמד ויפצר בו מאד לקחתו אתו. ויעתר לו אבו-טאלב באהבתו אותו, ויאמר: "חי אלהים כי אקחהו אתי ולא אפרד עוד ממנו לעולם". ותחנה האורחה בבָצרה בארץ ארם, ושם נזיר בַחִירָה שמו בתא אשר לו. וידע את תורת בעלי הנצרות. כי לא חדל משבת בתא ההוא מימים קדומים, נזיר אשר לו נמסרה תורתם מתוך ספר אשר בתא. ויורישוהו איש לאיש מגדוליהם. ותהי אורחת קריש חונה שם תמיד נכחו, ולא שעה אליה בחירה מעודו ולא שת לבו אליהם ולא דבר אתם מטוב ועד רע. ויחנו ויסעו. ויהי בשנה ההיא ויחנו בקרבתו כפעם בפעם וירא בחירה מתוך תאו את הנער מחמד בתוכם בבואם, וירא והנה ענָנה מֵצֵלָה עליו מבין כל בני שבטו, ויתבונן אל קריש והמה חונים בצל עץ בקרבתו, וירא את הענָנה בהָצֵלה ובהִכוף ענפי העץ על שליח האלהים עד אשר היו לו לצל. ויצו לטבח להכין טבח וישלח אליהם לאמר: "הנה כריתי לכם כרה, משפחת קריש, ואשתוקק כי תסורו אלי כולכם בנעריכם ובזקניכם, בחוריכם ובעבדיכם". ויאמר אליו איש מתוכם: "הוי בחירה, הלא דבר הוא היום. הן זאת דרכנו עוברים עליך תמיד ולא הסכנת לעשות כה, מה יום מיומים?" ויאמר אליו בחירה: "צדקת, אמנם כן הוא. ואולם הלא אורחים אתם ואחפץ כבדכם ואטבח טבח ואכין, ואכלתם ממנו כולכם". ויתאספו כולם. איש לא נעדר בלתי אם מחמד בן עבד-אללה כי אמרו רק ילד הוא, ולא יאות לו לשבת אתם אל הלחם וישאירהו במחנה תחת העץ. וכראות בחירה, כי אין בתוכם זה אשר קוה למצוא בו את הסמנים אשר ידע, אמר אליהם: "משפחת קריש, האם לא נפקד מכם איש במשתה אשר ערכתי לכם?" ויאמרו אליו: "בחירה, לא נפקד איש אשר יאות לו לבוא אליך, בלתי אם נער, והוא הצעיר בעם לשנים ונעזבהו במחנה". ויאמר אליהם: "אל תעשו כזאת, קראוהו ויסעד אתכם". ויען אחד המסבים ויאמר: "חי אללאת ואלעזא וישבע

באללאת ואלעזא הן האלילות ("הברבורות הלבנות", אשר נחשבו לבנות אללה) כי לא נכון הדבר לעזוב את בן עבד-אללה מבלי הביאו אל המשתה". ויקם וילך אליו ויקחהו בחיקו ויושיבהו את האנשים. וכאשר ראהו בחירה התחיל להתבונן אליו היטב היטב, ויבט אל גופו, כי ראה בו את האותות אשר בקש. ויהי ככלות האנשים לאכול, ויפרדו ויגש אליו בחירה ויאמר אליו: "הנער! אשאלך, בשם אללאת ואלעזא, כי תשיבני על שאלותי". ואולם בחירה אמר לו כן, כי שמע את בני עמו נשבעים באללאת ואלעזא. ויאמר אליו מחמד: "אל תשאלני בשם אללאת ואלעזא, חי אלהים, כי לא אשטום דבר כאשר שטמתי אותך". ויאמר אליו בחירה: "חי אלהים, כי תודיעני את כל אשר אשאלך". ויאמר אליו: "שאל ככל אשר תאוה נפשך". וישאלהו על ענינים שונים בדבר מצבו בעת שנתו ועל תבנית גופו ועניניו. ומחמד מודיעהו. וימצא בחירה את הדברים מתאימים לתאורים אשר בספריו. אחרי-כן הביט אל גבו וירא את חותם הנבואה בין כתפיו על המקום המתואר בספרים אשר אתו. ודמות חותם הנבואה כדמות קרן-האומן המקיז דם. ויהי ככלות בחירה להתבונן ויגש אל דודו אבו-טאלב, וישאלהו: "מה אתה לנער הזה?" ויאמר אבו-טאלב: "בני הוא". ויאמר אליו בחירה: "אין הוא בנך, ולא יתכן הדבר כי אבי הנער הזה יהיה חי". ויאמר אבו-טאלב: "אמנה בן אחי הוא". וישאל בחירה: "ומה עשה אביו?" ויאמר אליו: "מת בעת אשר חבלתהו אמו" ויאמר: "אמת דברת. שוב עם בן אחיך אל עירו. ושמור עליו מפני היהודים. כי, חי אלהים, אם יראוהו וידעו את אשר ידעתי אנכי, יבקשו להרע לו. כי גדולות ונצורות צפונות לבן אחיך. חושה מהר להשיבו אל עירו ומולדתו". ויצא אתו אבו-טאלב חיש מהרה אחרי כלותו לסחור סחרו בארם וימהר עד הביאו אותו למכה.

מדות מחמד.

ויגדל הנער וישמרהו וינצרהו אלהים מגעולי עבודת האלילים, באשר רצה כַבדו ושַלחו שליח לעמו ויהי לאיש הנעלה בבני עמו לנמוס, והיפה בהם למדות, והנכבד בהם ליחס והטוב בהם לשכנות, והכביר בהם לארך רוח, הנאמן בהם לדבר אמת, והרחוק בהם מן התועבה ומן המדות אשר תטמאנה את האדם, עד אשר לא נקרא שמו בפי בני עמו בלתי הנאמן", כאשר נקבצו בו כל הדברים הטובים. וזה אשר ספר שליח אלהים בדבר השמירה אשר שמרו אלהים בעודו קטן: "פעם אחת הייתי מעביר אבנים ממקום למקום לשם אחד המשחקים אשר ישחקו בו הנערים, אני ונערים מקריש. ויפשוט כל אחד מאתנו את בגדו ויתער וישם את בגדו על צוארו לשאת עליו את האבן, ואלך אחריהם והנה הכני מי שהוא מכה מבלי אשר ראיתיו, מכה מכאיבה, ויאמר: 'שים עליך בגדך'. ואקח את בגדי ואלבשהו ואחזקהו עלי, ואשא את האבנים על צוארי ובגדי עלי מבין כל חברי אשר התהלכו ערומים".

המלחמה האסורה.

בן ארבע עשרה שנה או חמש עשרה שנה מחמד בפרוץ המלחמה האסורה בין קריש ואשר את מכנאנה ובין קַיְס עַיְלָאן. וזה אשר עורר אותה: היה היה איש גר במכה מבני קיס אלבַרַאץ שמו, ויהי בן חסות לבן אֻמַיָה. ויהי היום ויתנפל על איש מבני הֻדַ'יְל השכנים למכה ויהרגהו. ויוצא בן אמיה את אלבראץ מחסותו, ויברח אלבראץ אל חירה ויהי בבית מלך חירה אלנֻעְמָאן בן אלמֻנְדִ'יר. ונעמאן ישלח שנה שנה משא בשמים למכרו בשוק בעֻכָּאט' אשר אליו הביאו הסוחרים ממרחבי הארץ את סחורתם למכרה בתשעת ימי השוק בחדשי החג. ולא היה איש משבטי הערבים נוגע לרעה באורחת נעמאן כל הימים, עד הרג נעמאן איש מאנשיהם. ויהי בהגיע ימי צאת האורחה ויאמר נעמאן אל העומדים לפניו: מי יוכל להגן על משאי, ויאמר אלבראץ: "אני". ויען עֻרְוָה מבני בַכְר בן הַוָאזִן: "ואני

כמוהו". ויתן נעמאן את הסחורה בידי עֻרְוָה ויפרוץ ריב דברים בין ערוה ובין אלבראף. ויהי בהיות ערוה בדרך בתימן וידריכהו אלבראף ויפול עליו פתאום ויהרגהו בחדש הקדוש, אשר בו לא יהרוג ערבי גם את אויבו. על כן קראו למלחמה הזאת המלחמה האסורה. ויביא איש אל קריש ויספר לאמר: "הנה הרג אלבראף את ערוה, והימים ימי החודש הקדוש. ויעלו בני כנאנה על קיס וימצאו את קיס אשר באו לעזרת אלבראף בטרם יבואו אל גבולות הקודש וילחמו בהם עד בוא הלילה. ויהי כבוא הלילה ויבואו אל גבולות הקודש, ויחדלו מהם. ומצביא קריש וכנאנה ביום ההוא חרב בן אֻמַיָּה בן עבד אלשמס הוא אבי כליפי בית אמיָּה, כליפי דמשק. ויהי הנצחון בראשית היום לקיס. ואולם מחצות היום שב הנצחון ויהי לכנאנה על קיס. ותארך עוד המלחמה בין כנאנה ובין קיס עילאן ימים רבים. ומחמד לקח חלק במקצת המערכות ויספר לאמר: "אני הייתי מושיט לדודי אחי אבי את החצים אשר ירו אליהם האויבים מבני קיס".

ה. מֻחַמַּד עַד בּוֹא אֵלָיו חָזוֹן

נשואי מחמד.

ויהי כאשר מלאו למחמד עשרים וחמש שנה ויקח לו אשה את כַ'דִיגַ'ה בת כֻ'וַיְלִד בן אַסַד בן עבד אלעזה בן קֻצָי. וכ'דיג'ה בת כ'וילד אשה סוחרת נכבדה ועשירה, ומסחרה פרץ בארץ. ויצאו אנשי משלחתה שנה שנה לסחור עד קצוות ארם ומכרו שם את סחורתה אשר הביאו מערב וקנו שם מטוב סחורת ארם, ומכרה אותה כ'דיג'ה במכה, ונתנה לפקידיה חלק ברוח אשר יביאו לה, ויהיו לה עבדים וילכו עם פקידיה אשר הפקידה על מסחרה. ויהי כשמוע כ'דיג'ה את שמע מחמד אשר סופר על דבר ישרו ואמונתו ואצילות מדותיו ותשלח ותקרא אליו ותבקשהו לצאת עם מרכלתה ונערה לסחור בארם ונתנה לו שכר רב מתתה אותו לסוחרים אחרים. ויואל מחמד לעשות את דבר כ'דיג'ה. ויצא עם סחורתה ואתו נער מנעריה מַיְסַרָה שמו, ויחן מחמד בצל עץ בקרבת תא נזיר מן הנזירים. וישאל הנזיר את מַיְסַרָה: "מי הוא האיש הזה אשר חנה תחת העץ הזה?" ויאמר אליו מיסרה: "איש הוא מיושבי עיר המקדש". ויאמר אליו הנזיר: "לא חנה מעולם תחת העץ איש אשר לא נביא הוא". וימכור מחמד את מרכלתו אשר אתו ויקן מרכלת כאשר מצא לטוב ויפן לשוב עם אורחתו אל מכה ומיסרה עמו. והיה בהיות הצהרים והחום התחזק, וראה מיסרה שני מלאכים המֵצֵלים על שליח האלהים בפני השמש והוא נוסע על גמלו. וכאשר הביא מחמד למכה אל כ'דיג'ה את סחורתה, מכרה את אשר הביא לה ותמצא את כספה כפלים. ויספר לה מיסרה את דברי הנזיר ואת אשר ראה בהצל עליו המלאכים. וכ'דיג'ה אשה חכמה, עדינה וטובת-לב, ואלהים חפץ כבדה, והאציל לה מחסדו. ויהי כשמעה את דברי מיסרה אשר ספר לה, ותספר כ'דיג'ה את הדברים האלה לבן דודה אחי אביה לוַרַקָה בן נַוְפָ'ל בן אַסַד והוא נוצרי אשר קרא בספרים ויהי מלומד. ויאמר אליה ורקה: "אם אמת נכון הדבר, כ'דיג'ה, הנה כי אז מחמד הוא נביא האומה הזאת. כי ידעתי אשר יקום נביא לאומה הזאת ושעתו באה". וורקה היה מצפה להופעת הנביא ויהי אומר תמיד: "עד מתי?" ותשלח אל שליח אלהים לאמר: "אכן עצמי ובשרי אתה (כי שניהם על בית קצי יתילדו). ועתה הנה חשקה נפשי בך. כי קרוב אתה לי, ותכבד בעמך ואֹהבך על ישרך ואמונתך וטוב מדותיך". ותדבר על לבו לקחתה לו לאשה. וכ'דיג'ה בעת ההיא הנכבדה בנשי קריש ליחס, והנעלה בהן לכבוד, והעשירה בהן לרכוש. וידברו בה רבים גדולים וטובים לקחתה לאשה, אך היא השיבה את פניהם ריקם. ושם אמה פאטמה בת זָאאִידָה בת אלאַצַּמ מבני גָאלִב בן פ'הר. ויספר מחמד את דברי כ'דיג'ה לדודיו אחי אביו, ויבקשם לדבר אל כ'וילד אבי כ'דיג'ה, כי כן משפט הערבים עד היום הזה כמשפט העברים לפנים, אשר אבי הנער או גואלו הקרוב

ידבר אל אבי הנערה או אל גואלה הקרוב אליה, וכאשר יחרץ כן יקום דבר. והרבה הנער מֹהר ומתן גם לנערה וגם לקרוביה, ויצא אתו דודו חַמְזָ בן עבד-אלמטלב וילכו עד בואם אל כ'וילד בן אסד. וידבר אליו חמזה לתת את כ'דיג'ה לבן אחיו לאשה. ויאות כ'ילד ויתנה לו ויקחנה מחמד לאשה. ויש מספרים, כי עשתה כ'דיג'ה בערמה, כי פחדה פן לא יאות אביה לתתה למחמד, וַתִּכֶר כֵּרָה ותקרא את אביה וגם את מחמד ואת חמזה דודו אחי אביו. ותשק את אביה יין. וכטוב לב כ'וילד ביין דבר חמזה על לבו לתת את בתו לבן אחיו ויאות לו. ואולם כאשר פג יינו נחם על דברו ויכעס את בתו. אך לא יכול להפר עוד את דברו ותהי כ'דיג'ה למחמד לאשה. והמהר אשר נתן מחמד לכ'דיג'ה ביום קחתו אותה עשרים בכרי גמל. ומחמד בן עשרים וחמש שנה וכ'דיג'ה גדולה ממנו בהרבה שנים בקחתו אותה, ותהי בעת ההיא אלמנה משני בעליה הראשונים אשר מתו עליה. וכ'דיג'ה היא האשה הראשונה אשר נשא מחמד ויאהבה מאד ויכבדה וירוממה. ולא לקח מחמד אשה אחרת עליה כל הימים אשר היא חיה.

בני מחמד.

ויהיו כל תולדות מחמד אשר יֻלדו לו ילידי כ'דיג'ה אשתו הראשונה מלבד בנו אבראהים אשר ילדה לו מרים הקופטית שפחתו אשר שלח לו אלמֻקַוְקַס אדון אלכסנדריה למתנה, שנים רבות אחרי הדברים האלה. ויקח אותה מחמד לאשה אחרי מות כ'דיג'ה. כי אחרי מות כ'דיג'ה הרבה לו מחמד נשים ותהיינה נשותיו שלש עשרה מלבד הפילגשים, אך גם אחרי מותה זכר מחמד לכ'דיג'ה את אהבתה ויעמידנה תמיד למופת לנשיו האחרות.

ואלה תולדות מחמד אשר ילדה לו כ'דיג'ה אשתו. ויולד שני בנים אלקָאסִם הבכור. על כן כנו את מחמד בשם אבו אלקאסם. ומשנהו אלטָּאהִר והשלישי אלטַּיִּב. וימותו שני מחמד בעודם ילדים על פני אביהם בעודנו עובד אלילים במכה. ובנותיו זַיְנָב ורֻקַיָּה ואֻם כֻּלְת'וּם ופָאטִמָה ותשארנה בחיים, ותבואנה בברית דת האסלאם ותצאנה יחד אתו אל אלמדינה בעזבו את מכה.

חדוש בנין הכעבה.

בן שלשים וחמש שנה מחמד בהועץ קריש יחדיו לבנות את בנין הכעבה מחדש. כי עד העת ההיא היה בנין הכעבה לא גבוה מקומת איש. ויהיו קירותיו נדבכי אבנים ערוכים איש על אחיו באין ביניהם דבק-סיד או חומר, וגם גג לא היה מעל לקירותיה. ויהי הלילה ויפרצו אנשים אל תוך הכעבה הפתוחה מלמעלה ויגנבו את אוצר הכעבה אשר בתוך הבור הריק אשר לפני הֻבַל. אמנם האוצר נמצא לאחרונה בבית דֻוַיְךְ עבד משחרר לבני כ'זאעה, ויקצצו קריש את ידו, כמשפט אשר יעשה לגנב, ואשר גם הקראן צוה עליו אחרי כן. אך הבן הבינו קריש כי לא יד העבד היתה במעל הזה, ורק הטמן הטמינו הגנבים את האוצר בביתו לגול מעליהם כל חשד, וישאלו קריש בָּרוֹאָה ותאמר לגרש את אלחארת' בן עָאמִר מן העיר, ולא יוסיף עוד הֵראות בגבולותיה עד עבור עשר שנים. אז נוכחו קריש, כי לא טוב עזוב את הכעבה פתוחה לכל גנב ועוָל. אך לא נועזו לערות את יסודי בנין הכעבה ולבנותו מחדש, כי קדושה היא להם וכל הנוגע בה לא ינקה.

בימים ההם הטיל הים ספינה אחת אל חוף גֻ'דָּה הוא חוף מכה השוכן על שפת ים סוף, והספינה ספינת סוחר מבני ביזנץ, ותשבר האניה בהפגעה בחוף ותרסק. ויקחו את עצה ויאמרו לעשות ממנו גג לכעבה. וגם חרש עצים קופטי היה במכה, הכין להם את העבודה לתקון הגג. וגם בבור בבנין הכעבה

אשר אל תוכו יושלך כל אשר יביאו מתנה לכעבה היה נחש שרף, ויהי הנחש מתמודד תמיד על גדר הכעבה להתחמם. וייראו האנשים את הנחש יראה גדולה. ככל אשר יקרב איש אליו יתרומם לכל קומתו ונשם ושאף ופער פיו לבלי חק. ויהי היום והנחש מתחמם על הקיר כפעם בפעם, ויבוא עוף טורף ויחטפהו וישאהו, ולא נודע מקומו איה. וידעו קריש כי מאת האלהים היתה זאת, כי רצה את מעשיהם.

ויהי כאשר גמרו קריש אֹמר להרוס את הכעבה ולבנותה מחדש ויקם אבו-וַהַב בן עַמר מבני מכ'זום ויעתק אבן מאבני הכעבה ממקומה להסירה, ותשמט האבן מידו ותשב על מכונה. ויאמר אליהם: "שמעוני משפחות קריש! אל תביאו נדבה לבנין הכעבה לא את העשוק ולא את הגזול או אשר רכשתם לכם בנשך ובתרבית, כי אם מאשר לכם כמשפט". ואבו-והב דוד לשליח אלהים מצד אמו, ויהי נכבד בעמו.

ותחלק קריש את עבודת בנין הכעבה חלקים למשפחותיהם, חלק למשפחה חלק למשפחה. כמשפט אשר חלקו ביניהם שבי הגולה בימי נחמיה את עבודת בנין חומות ירושלם. ויכתבו שמות משפחות קריש בוני הכעבה בספרי הערבים עד היום הזה. ויבנו בני עבד-מנאף את עבר הדלת. ועל ידם חזקו בני זהרה. ובני מכ'זום בנו את החלק אשר בין האבן השחורה ובין היסוד התימני. ועל ידם חזקו משפחות קריש. ואת גג הכעבה ממול לדלת בנו בני גֻ'מַח וסַהְם. ואת החומה הדרומית בנו בני עבד אלדאר ואתם בני אסד בן עבד אלעזא ואתם בני עדי בן כעב.

אך טרם יגשו לעבודתם, כי יראו לגשת לערות את הכעבה עד היסוד בה. אז קם אלוַלִיד בן אלמֻגִירָה ויקרא: "אני אחל"! ויקח גרזן בידו ויעמוד לפני הכעבה ויתפלל ויקרא: "אלהים! אל נא תשת עלינו חטאת, ואל תביא עלינו שואה, כי אך טוב חפצנו". ויחל לקרוע את יסודות הבית. והאנשים משתאים לו, מחרישים לדעת היצליח אם לא. ויאמרו: "נחכה לו עד מחר וראינו אם תמצאנו רעה לא נהרוס ממנה דבר והשיבונוה כאשר היתה ואם לא תמצאהו רעה, אות הוא כי רצה אלהים את מעשינו בהרסנו אותה". ויהי ממחרת וישכם אלוליד לעבודתו כתמול, ויהרוס ויהרסו האנשים אתו עד כלותם להרוס ויגיעו עד היסוד, יסוד אברהם עליו השלום ויפגעו באבנים ירוקות בצורת דבשות הגמלים אחוזות אחת ברעותה. ויכנס איש מקריש מוט ברזל בין שתי אבנים מהאבנים האלה להסיען ממקומן, ויהי כהניע אותה ממקומה ותזדעזע מכה כולה ויחדלו מערער היסוד. וימצאו קריש ביסוד הבנין ספר בסורית ולא ידעו מה הוא עד אשר קראו להם איש מהיהודים. ובו כתוב לאמר: "אני אללה בעל מכה, בראתיה ביום בראי השמים והארץ ואציר את השמש ואת הירח, ואפקיד עליה שבעה מלאכים טהורים לשמרה. לא תחדל עד אשר יחדלו מסדי שמים וארץ. מבֹרכת היא במים וחלב". וגם ב"מַקָאם" אשר עליו עמד אברהם בבנותו הבית מצאו ספר ובו כתוב: "מכה בית אללה הקדוש יבואוה מזונותיה משלשה דרכים" ועוד איזה דברים. וגם ארבעים שנה לפני קום מחמד לשליח מצאו אבן ועליה כתוב: "אשר יזרע טוב יקצר אֹשר ואשר יזרע רע יקצר נוחם. ונעשו הרעות ויגמלו לכם הטובות? אין ספק כאשר לא יאספו מן החוח את הענבים".

השבת האבן למקומה.

ויבנו קריש את הכעבה עד הגיעם עד המקום אשר ישימו שם את האבן השחורה. ויריבו משפחות קריש, כי כל משפחה ומשפחה התנשאה לאמר: אך לנו יאות לשימה במקומה. כמעט פרצה מלחמה רבת דמים בשערי מכה. ויחלק העם, ויכרתו בני עבד אלדאר ברית עם בני עדי ויטבלו כפות ידיהם

בקערה מלאה דם, ויקראו "נטף הדם", כי נשבעו על הדם הזה להלחם יחד באמונה עד מות. ויעברו כארבעה או חמש לילות של מהומה ומבוכה. ויאספו זקני מכה אל המסגד לטכס עצה מה לעשות להשיב את השלום אל העיר. ובתוכם אבו אמיה בן אלמגירה מבני מכ'זום. והאיש זקן בכל קריש בעת ההיא, חכם ואיש תבונות. ויאמר אליהם: "אם בקולי תשמעו, שימו לכם לשופט בדבר ריבכם את האיש אשר רגלו תצעד ראשונה במסגד הזה, וכאשר יחרוץ משפט כן יקום הדבר". ויאבו לו קריש וישמעו לעצתו. עודם מדברים והנה מחמד בן עבד-אללה בפתח, וישמחו כולם מאד, כי אמרו: "אכן טוב, כי 'הנאמן' הוא – כי כן קראו למחמד הנאמן – ושפט משפט צדק". ויספרו למחמד את כל הדבר, ויאמר: "פרשו שמלה". ויפרשו השמלה, ויקח את האבן וישימה עליה, ויאמר: "יחזיקו כל ראשי בתי אבות קריש בשמלה ונשאו את האבן והביאוה אל מקומה. וישאו ויבואו אל מקום האבן. ויקח מחמד את האבן בידיו וישיבה על מקומה. ויבנו בני קריש מעל לאבן ויכלו לבנות את הכעבה מן המסד ועד הטפחות. ותהי הכעבה בימי שליח אלהים שמונה עשרה אמות, ומכסה היה שש מצרי, אחרי-כן כסוה אריג פסים. והראשון אשר כסה אותה קטיפה היה אלחג'אג' בן יוסף, הוא הנציב אשר מנה על חג'אז הכליף עבד אלמָלִךְ בן מַרְוַאן מבית אמיָּה (שנת 685 לסה"נ), הוא הכליף אשר בנה את המסגד אשר על מקום המקדש בירושלים, הנקרא בשם "מסגד עמר" כיום הזה.

דבר החֻמְס.

וקריש בדו להם בעת ההיא, אם לפני הפיל ואם אחריו, את דבר החֻמס באמרם, אנחנו בני אברהם ובני המקדש ושומרי משמרת הבית וישובי מכה ושוכניה, ואין בערבים אשר ישוה לנו בזכות הזאת ואשר ידמה לנו במדרגתנו, ואין שבט אשר יכירו בו הערבים כאשר יכירו בנו. ולכן אין עלינו לכבד מקום "החִל" לאמר כל מקום אשר מחוץ לגבולות המקדש כאשר נכבד את מקום המקדש. כי אם כבד נכבד גם אנו את מקומות "החל" אשר מחוץ לגבולות המקדש יָקֵלו הערבים במקדש הכעבה ואמרו: "ויחדלו מעמוד על עַרַפָ'את הוא המקום אשר עליו יעמדו החוגגים בכלות ימי החג וירדו ממנו במרוצה. ואם אמנם כי הודו ואמרו אשר ערפ'את מן המקומות הקדושים הם וכי החובה על החוגגים לעשות כמצווה לעמוד עליו ולרדת ממנו במרוצה, לא עשו כזאת, כי אמרו: "אנחנו בני המקדש ולא יאה לנו לצאת מגבולות המקדש ולכבד מקום זולתו כאשר נכבדה אותו, אנחנו החמד", לאמר אנשי קדש. אחרי-כן עשו גם שבטים אחרים לחמס, ויהיו גם כנאנה וכ'זאעה הקרובים אליהם לחמס. ויבדו קריש להם עוד דברים אשר לא שערום אבותיהם, ולא ייבשו את החלב החמוץ ולא עשו שומן חמאה בזמן קבלם עליהם קדושת החג ולא נכנסו בבית שֵׂעָר ולא יבואו בלתי אם בצל בתי העיר כל עוד היות עליהם קדושת החג ויחמירו בה עליהם יתר על אנשי הגבולות אנשי החל הבאים לחג. ויוסיפו ויאמרו: לא יתכן כי אנשי הגבולות יאכלו מן המאכלים אשר הביאו אתם מן הגבולות אל גבולות הקודש, בבואם לחג, או לבקר את המקדש וגם לא להם להקיף את המקדש ראשית הקפותיהם בלתי אם בבגוד אנשי הקודש. ואם לא ימצאו להם בגד קדוש והקיפו את הבית ערומים. אך אשר יכבד את נפשו אם איש ואם אשה ולא ימצאו בגד קדוש והקיפו בבגדיהם אשר באו בהם מן הגבולות והשליכו אותם אחרי כלותם להקיף, ולא ישתמש בם ולא יגע בם ולא בעליהם ולא איש זולתו. ויקראו הערבים לבגדים האלה אשר השליכום החוגגים "הַמְּשְׁלָכִים". וישמעו להם הערבים ויעשו כאשר צוו, ויעמדו על ערפ'את וירדו ממנה ויקיפו את הבית ערום. ויהיו הגברים מקיפים את הבית ערום. אך הנשים

הסירו את כל בגדיהן ותשארנה עליהן בגד כשריון אשר לא שרוולים לו ותקפנה בו את הבית. על כן אמרה אחת הנשים הערביות והיא מקיפה בשריון כזה את הבית: **היום יחשף מקצתו או כלו — ואשר יחשף ממנו לא התרתיו.**

ויהיו עושים כך עד שלוח אללה את מחמד ויחוקק את החוקים כאשר צֻוה ויאמר לקריש: "**רדו מן המקום אשר ירדו ממנו האנשים ובקשו סליחת אלהים כי אלהים סלח ורחום**"[14], לאמר: גם על קריש כמו על הערבים כולם לחג אל עַרַפָ'את ולעמוד עליה ולרדת ממנה במרוצה. ובדבר מאכליהם ולבושיהם אשר הביאו אתם ואשר אסרום על העולים לחוג מן הגבולות אמר: "**הוי בני אדם, שימו עדיכם עליכם אצל כל מסגד ואכלתם ושתיתם ולא תבזבזו כי לא יאהב את המבזבזים". "אמֹר מי הוא אשר אסר את עדי אללה אשר הוציא לעובדיו והטובות במטעמים. אמֹר: הם לאשר האמינו בעודם בעולם הזה יום התקומה. כזאת נבאר האותות לעם ידעו**"[15]. ויסר אללה את דבר החמס ואת אשר בדו קריש מלבם. וגם בימי עבודת האלילים. בטרם מצא מחמד חזון, היה הולך אל ערפ'את ועומד עליה ויורד עם האנשים, למרות היותו מאנשי הקודש החֻמס בהיותו קרשי.

דבר הרִגום ואזהרת היודעים הערבים.

וחכמי היהודים ונזירי הנוצרים ו"הכהנים" הם ה"רואים" ו"היודעים" אשר לערבים היו מדברים בדבר שליח אלהים עוד טרם נשלח כאשר קרבה שעתו. ואולם חכמי היהודים והנזירים הנוצרים שוחחו בדבר לפי מה שמצאו בספריהם בדבר תאורו ותאור זמנו, ובנבואות הנביאים על אודות השליח אשר ישלח אלהים באחרית הימים. אך הכהנים הערבים היו באים אליהם השטנים מה"גִ'ן" המה הרוחות. כי לכל שבט ושבט היה משורר אשר קראו לו בשם "שָאעִר", לאמר "יודע", על כי שיח ושיג לו עם הרוחות והשדים הם ה"ג'ן", אשר יגלו לו צפונות ונעלמות מעין בני האדם. וישתגעו כנוח עליהם הרוח, נופלים ומתעותים. ומשחו את חצי שער ראשם בשמן ועזבו את החצי השני בלתי משוח, או יסרחו את מעילם סרח מאחריהם, או ינעלו נעל לרגלם האחת ועזבו השנית יחפה ועוד זרות כהנה, על-פי ה"שָאער" יחנו השבט במקום מרעה ועל-פיו יסעו, על-פיו ילחמו ועל פיו ישלימו, ובפרוץ מלחמה בין השבט ובין אויביו ונשא השאער נאומו במליצה ושיר ויפאר ויהדר את שבטו ואת גבוריו והרף וגדף וקלל את משנאיו וישם את אויביו ללעג ולקלס. ויאמינו הערבים באמת ובתמים, כי את אשר יברך השאער מבורך ואת אשר יקלל יואָר, כאשר האמין בלק בן צפור מלך מואב, בבוא בלעם בן בעור לקלל את ישראל. ושפת כל השֻעראאִם "היודעים" האלה היתה אמנם, כשפת בלעם, שפה נמלצה. והשאער היה גם יועץ וגם שופט. ריב כי יפרוץ בין אדם לאדם, ובא דבר שניהם עדיו. ואף גם בחלות איש ומצא אצלו מזור. ויהי השאער הנעלה והנערץ בבני שבטו וישר גם שירים על המקרים אשר קרו את שבטו, כי חפרו באר וענה בשיר וענו אחריו, למען יגונב אליהם שמץ מדברי אלהים.

והג'ן הם הרוחות היו יודעים הנעלמות אשר ספרו לשאער, בהיותם אורבים ליד שער השמים, כי בימים ההם עוד טרם סכו בעדם משמוע וטרם ירגמו אותם בכוכבים. והיה בגזור אלהים אֹמר על בריאתו ושמעוהו נושאי כסא-הכבוד ושבחוהו. ושמעו אלה אשר מתחת להם בשבחם ושבחו גם המה. ושבחו גם אלה אשר מתחת להם עד הגיע השבח אל שמים התחתונים ושבחוהו גם המה. ואמרו זה לזה: "על מה ולמה השבח הזה?" ואמרו: "שבחו אלה אשר ממעל לנו ונשבח לשבחם". ואמרו: "הלא תשאלו את אלה אשר מעל לכם: מה השבח הזה?" ואמרו כן אלה לאלה עד הגיעם אל נושאי כסא

הכבוד ושאלו אותם: "על מה השבח הזה?" וענו: "על כי ככה וככה גזר אלהים אֹמר". וירדה התשובה משמים אל שמים עד הגיעה אל השמים התחתונים. ושמעו הג'ן את הדברים בשבתם על המושבות אשר בצרו להם בפתח השמים לשמוע דבר השמים, ומסרוהו לאיש בריתם ובא וגלהו אל האנשים.

ויהי בשלח אלהים את שליחו, ויארבו הג'ן למען יגונב אליהם שמץ דבר ושמו את דברו לאל. ויסף אלהים במסך למען לא יגנבו הדברים. וגם צוה לרגום אותם בכוכבים. הלא המה הכוכבים הנופלים אשר יֵראו בלילות. ועל אודות הדבר הזה נאמר בקראן[16]: **א) אמֹר נגלה אלי כי האזינו חֶבר מן הג'ן, ויאמרו: הנה שמענו קֹראן פלא: ב) ידריך אל הישרה, ונאמין בו, ולא נשתף עם אלהינו אחד: ג) ואכן הוא יתעלה. אלהינו הנערץ לא לקח לו חֲברה ולא ולד: ד) ואכן כסילנו אמר על אלהים שקר וכזב: ה)ואנחנו דמינו כי לא יאמרו האדם והג'ן על אלהים כזב: ו) ואכן היו גברים מבני האדם אשר שמו מחסם בגברים מן הג'ן ויוסיפו להם אולת** (מרי) **: ז) ואכן חשבו כאשר חשבתם כי לא יקם אלהינו לתחיה** (אף) **אחד: ח) ואנחנו מששנו השמים ונמצאם מלאי שומרים חזקים ושלהבות: ט) ונשב על מושבות להקשיב, אך אשר יאזין כעת ימצא לו להבה אורבה.**

וכשמוע הג'ן את הקראן, ידעו כי בגלל זה מנעום לפני כן משמע למען לא ישוו דברי הקראן עם דברי היודעים, ונעלם מיושבי הארץ למטה, מה הוא אשר באם מאלהים כי יאמרו דבר החזון אשר הביא שליח אלהים רק כדברי היודעים ההוא. וכאשר יבוא אל היודעים ג'ן להודיעם כן יבוא גם למחמד ולא יַפלו בינו וביניהם. כי גם סגנון הקראן כסגנון היודעים הוא הסג'ע, לאמר פרוזה בחרוזים בלי משקל השיר, אם גם כי בימי מחמד היו משקלי השיר ידועים בערב זה כמאה שנה ויותר. כי במאה החמשית פרחה השירה והמליצה בערב ותתן פרי הלולים, ותגדל ותרחב עמה גם השפה הערבית. ובחצרות מלכי כסאן וחירה מצאו להם המשוררים הערבים מחסה ועוז. אז קמו לערבים המשוררים הנאדרים הם שבעת משוררי המעלקאת, אשר לדברי האגדה הערבית נכתבו שיריהם באותיות זהב ויתלו על קירות הכעבה לכבוד למשוררים ולתפארת.

וישובו הג'ן אל בני עמם ויזהירום ויאמרו אליהם: "בני עמנו, הנה שמענו ספר הורד אחרי משה מקיים את הספר אשר נִתן לפניו, ידריך אל האמת ואל אֹרח מישרים"[17].

והראשונים אשר נבהלו למראה הרִגום בכוכבים היו מבני ת'קיף אשר באלטאאף בין מכה ובין מדינה. ויבואו מבוהלים אל עמר בן אֻמיה והוא החכם בהם ויאמרו אליו: "מה הדבר אשר יפלו הכוכבים מן השמים?" ויאמר אליהם: "התבוננו וראו, והיה אם הכוכבים אשר על פיהם תמצאו הדרך ביבשה ובים, ואשר על פיהם תדעו את עתות הקיץ והחורף, ואשר יועילו לאדם בחייו הם הנופלים, וידעתם כי הגיע קץ העולם. אך אם כוכבים אחרים הם הנופלים, ואלה קבועים במכונם, איתן, וידעתם כי רק לסבה אשר חפץ אלהים יפלו". וכבוא מחמד אל אל מדינה שאל את האנשים: "מה תאמרו על אודות הכוכבים הנופלים?" ויאמרו לו: "כאשר ראינום אמרנו: מת מלך, מָלַך מלך. מת יָלוד נולד יָלוד". ויספר להם על דבר הג'ן והרגום. כי גם מחמד האמין במציאות הג'ן, אך אמר כי סר כחם. ויחדלו המסלמים ממנהג הערבים אשר היו נוהגים בנסעם, ולא הוסיפו לאמר בחנותם בנחל ללון שמה: "אשים מחסה באדיר הנחל הזה מג'ן הליל מהרע אשר בו".

ואשה אחת מבני סַהם אלגַיְטַלָה שמה כהנת בימי עבודת האלילים בא אליה הג'ן אשר רֵע לה בלילה ויפול תחתיה ויאמר: "ידעתי! מה ידעתי? – יום עקירה ונחירה". וישאלו קריש כשמעם את הדברים האלה: "מה רצונו לאמר?" כי לא הבינו. אחרי כן בא אליה בלילה האחר ויפול תחתיה ויאמר: "מָות. מה מָוֶת? – ישלך בו כַעַב לכל צד". וכהגיע הדבר אל אזני קריש אמרו: "מה חפצו לאמר? אין זה כי אם דבר אשר יבוא. חכו ונראה מה הוא". ולא ידעו עד יום מלחמת בַדְר ואֻחֻד בנחל, אשר בו נצח מחמד את קריש, אשר הם מצאצאי כעב. אז באו הדברים כתומם, וידעו כי הוא הדבר אשר הביא אותו הג'ן אל חֲבֶרְתּוֹ.

ובגַ'נְב שבט תימני היה "כהן" ו"רואה" בימי עבודת האלילים. ויהי בהגיע דבר שליח אלהים אליהם ויגדל שמו בין הערבים. ותאמר ג'נב אל כהנה: "נחש לנו מה הוא ענין האיש הזה". ויתאספו אליו בשפל ההר אשר עליו הוא יושב. וירד עליהם בעת עלות השמש, ויעמוד לפניהם נצב נשען על קשת וירם ראשו אל השמים זמן רב, אחר התחיל לקפץ ויקרא: "הוי בני אדם הנה אלהים כבד את מחמד ויבחרהו ויטהר לבו וקרביו. ושבתו בתוככם, הוי בני אדם, מעט". אחרי-כן עלה אל ההר וישב למקומו. וגם "כהנים" אחרים שמעו מפי בני-בריתם מהג'ן על-דבר שליחות מחמד זמן קצר לפני הופיעו.

ובשם עמר בן אלכטאב הכליף השני ספרו לאמר: "עמדתי אצל אליל מהאלילים בימי עבודת האלילים בחברת אנשים מקריש. והנה הביא לו אחד הערבים עגל לזבח. ואנחנו עומדים מצפים אשר יחלק לנו מבשר הזבח כמשפט. ואשמע מתוך העגל קול, לא שמעתי מעודי קול חודר יותר ממנו, והדבר כחודש לפני האסלאם או אחריו, ויקרא הקול: 'הוי המשלך לרוח, דבר יחיש, איש יצעק: אין אלֹהַ זולתי אללה'".

אזהרת היהודים בדבר מחמד.

ועָאצִם בן עֻמָר בן קַתָאדָה ספר בשם איש מבני עמו בני אלמדינה כדברים האלה: "בין הסבות אשר קראו אותנו אל האסלאם, מלבד רחמי אלהים עלינו והנחותו אותנו בדרך הישרה, היו הדברים אשר היינו שומעים מפי היהודים בעודנו משַׁתפים ובעלי אלילים, כי עַם "עם הספר" היו ידיעות אשר לא היו לנו. וריב עולם היה בינינו וביניהם. ויהי כאשר עשינו להם רעה ונצק, להם, ויאמרו אלינו: "היה קרבה שעת נביא אשר יִשָלַח עתה ובעזרתו נהרוג בכם כהרג עָאד ואִרַם, הם שני העמים הערבים אשרו הרבו להרע, וישלח אליהם אלהים נביאים את הוּד ואת צָאלִח, וימאנו לשמוע אליהם, וישמידם אלהים ויהיו מרבים לדבר באזנינו על אודות הדבר הזה. ויהי בשלח אלהים את שליחו, ויַעֲנֶה לו בקראו אותנו אל אלהים, כי ידענו את אשר הזהירונו היהודים בדבר בואו. ונמהר אליו בטרם יתקשרו המה אתו ונאמין בו. אך הם שמוהו לכוזב. ועלינו ועליהם נאמר בקראן: **'וכאשר בא אליהם ספר מאת אלהים מקיים את (הספר) אשר אתם, ויהיו מלפנים מתפללים לנצח את הכופרים. וכאשר בא אליהם זה אשר הכירוהו כפרו בו, אגן קללת אלהים על הכופרים'.**[18]

וזה אשר ספר סַלַמָה בן סַלָאמָה בן וַקַש מאנשי אלמדינה מן הלוחמים לצד הנביא על-יד בַדר: "היה היה לנו שכן מיהודי אלמדינה בעלי ברית בני עבד-אלאשהל. ויהי היום ויצא אלינו מביתו עד עמדו על בני עבד-אלאשהל. ואני הייתי בזמן ההוא נער רך שוכב על שנלה פרושה בזוית ביתנו. וידבר על דבר תחית-המתים ויום הדין והמאזְנַיִם אשר בהן ישקלו את מעשי הצדיקים והרשעים ביום הדין ועל דבר גן-העדן והגיהנום. ובני עבד-אלאשהל, עובדי-אלילים בימים ההם, לא יכלו לתאר לנפשם, כי המתים

יקומו. ויאמרו אליו: 'הוי לך פלוני, התדמה בנפשך כי יהיה כזאת, כי יקומו האנשים לתחיה אחרי מותם אל עולם בו גן-עדן וגיהנום, וישולמו כפעליהם?' ויאמר: 'כן'. ויאמרו אליו: 'ומה האות על הדבר הזה?' ויאמר: 'נביא שלוח מעבר הערים האלה,' וירא בידו אל בין מכה ותימן. ויאמרו אליו: 'ומתי תראו בה?' ויבט אלי, ואני אז הקטן בהם לשנים, ויאמר: 'הנער הזה ישיגהו'. ולא עבר היום והלילה עד אשר שלח אלהים את שליחו. והוא עודנו חי אז בינינו. ונאמין בו. אך הוא כפר בו ממשטמה ומקנאה. ונאמר אליו: 'הוי לך פלוני, הלא אתה הוא אשר אמרת לנו על אודותיו את אשר אמרת?' ויאמר: 'אמנם כן. אך לא הוא זה'". וזה אשר ספר עאצם בן עמר בן קַתָאדָה בשם זקן מבני קריט'ה, אשר אמר לו: "התדע מה היתה הסבה אשר קבלו תַ'עלָבָּה בן סַעְיָה ואסיד בן סַעְיָה ואַסַד בן עֻבַּיְד את דת האסלאם? היה היו האנשים מהַדַל אשר היו אחים לבני קֻרַיְטָ'ה. ויהיו בני הדל נכנעים לבני קריט'ה בימי עבודת האלילים. ואולם בבוא האסלאם היו להם לאדונים, כי קבלו עליהם הדל את האסלאם. וזה הדבר: בא אליהם איש יהודי מסוריה אִבן אלהַיְבָאן שמו כמה שנים לפני האסלאם ויהי אתנו. ולא ראינו מעולם איש "אשר לא יתפלל חמש" (לאמר אשר איננו מֻסלים, כי המסלמי מתפלל חמש פעמים ביום) נכבר ממנו. וישב מתוכנו ימים רבים. והיה כאשר נעצר הגשם בארצנו, ונאמר אליו: 'צא אבן אלהיבאן והתפלל בעדנו על הגשם'. ויאמר: 'לא, חי אלהים, לא אצא עד אם תביאו אלי צדקה מתבואות שדותיכם'. ונאמר אליו: 'כמה?' ויאמר: 'סאה תמרים או שתי איפות שעורים'. והבאנו אותם אליו ויצא אתנו אל שדותינו והתפלל אל אלהים למען יתן מטר. ולא עזב את המקום עד אם יעברו העננים והשקו את אדמתנו. ויהי עושה כדבר הזה לא פעם, ולא פעמים, ולא שלש. ויהי כאשר קרבו ימיו למות בתוכנו וידע כי הוא מת, ויאמר: 'הוי משפחות היהודים. מה תחשבו, הוא הדבר אשר הוציאנו מארץ יין ודגן אל ארץ המחסור והרעב?' ונאמר אליו: 'אתה ידעת'. ויאמר: 'הנה אנכי באתי אל הארץ הזאת מצפה לקום נביא אשר קרבה עתו. והעיר הזאת היא תהיה מקום הגירתו. ואהי מקוה כי ישָלח ואלך אחריו. והנה אתם בימיכם יבוא, וראיתם אשר לא יקדימוכם אחרים ללכת אחריו. הוי משפחות היהודים, אכן היא יצֻוה לשפוך דם ולקחת שבי את ילדי אלה אשר ימרו את פיו ואת נשיהם. אך אל יעכבכם הדבר הזה מלכת אחריו'. ויהי כאשר נשלח השליח וישם מצור על בני קריט'ה ויאמרו האנשים ההם מבני הַדַל והמה בחורים צעירים: 'הוי בני קריט'ה. הלא הוא הנביא אשר צוה אתכם עליו אבן אלהיבאן'. ויאמרו: 'לא הוא'. ויאמרו אליהם בני הדל: 'אגן הוא הוא זה. חי אלהים, כאשר תארו אבן אלהיבאן'. וירדו ויקבלו את דת האיסלאם, ויצילו את נפשם ואת רכושם ואת משפחותיהם. אלה הדברים אשר ספרו בדבר חכמי היהודים אשר צפו לבוא מחמד".

סַלְמָאן הפרסי.

וגם נזרי הנוצרים צפו לבוא הנביא. וזה אשר ספר סַלְמָאן הפרסי על אודות הדבר הזה: "הייתי איש פרסי מאנשי אספהאן יושב באחד הכפרי גַ'י שמו. ויהי אבי ראש כפרו. ויהי אוהב אותי יתר על כל הברואים אשר ברא אלהים, ואהי אהוד עליו במדה רבה כזו עד אשר כלאני בביתו כאשר יכלאו את השפחה האהובה אשר יקחוה לפלגש. ואהי שוקד על תורת האמגושים עד אשר שמוני לשומר האש הקדושה אשר ידליקוה תמיד ולא יתנוה לכבות גם שעה אחת. ולאבי אחוזה גדולה. ויהי היום ויהי עסוק בבנין אשר לו ויאמר אלי: 'בני, הנה אני עסוק בבניני זה היום, לא אוכל לרדת אל אחוזתי. ועתה קום לך אליה ושים עינך עליה'. ויצוני את אשר חפץ לעשות בה. ויאמר אלי: 'אל יעצרך דבר משוב אלי. כי אם לא תמהר לשוב אלי תרב דאגתי לך מאשר לאחוזתי, והסבות את לבי מכל עניני בהגיגי בך'. ואצא ללכת אל האחוזה אשר שלחני אליה, ואעבור על פני כנסיה מכנסיות הנוצרים,

ואשמע את קולם מתוכה והם מתפללים. ואני לא ידעתי דבר על אודות האנשים, באשר כלאני אבי בביתו על הימים. וכשמעי את קולותיהם נכנסתי אליהם להתבונן אל אשר יעשו, וכראותי הפליאתני תפילתם ואכסף אליהם ואֹמר: 'חי אלהים, טובה עבודתם מעבודתנו אנחנו את אלהים'. ולא יצאתי מלפניהם עד אשר שקעה משמש, ואטוש את אחוזת אבי ולא הלכתי אליה. אחרי-כן אמרתי אליהם: 'איפה מקור הדת הזאת?' ויאמרו אלי: 'בסוריה'. ואשוב אל אבי, והוא כבר שלח לבקשני בדאגתו לי, ויהי כאשר באתי אליו ויאמר אלי: 'איפה זה היית, בני, האם לא צויתיך את אשר צויתיך?' ואמר אליו: 'אבי, עברתי על פני אנשים מתפללים בכנסיה אשר להם, ויפליאני את אשר ראיתי מדתם. ואמנם חי אלהים, כי לא יצאתי מעם פניהם עד אשר שקעה השמש'. ויאמר אלי: 'בני, אין טוב בדת הזאת. דתך ודת אבותיך טובה ממנה'. ואמר: 'לא כן. חי האלהים כי טובה היא מדתנו'. ויפחד מפני ויבֵא בכבלים רגלי, אחרי כן כלאני בביתו. ואשלח אל הנוצרים לאמור להם: 'כבוא אליכם נוסעים מסוריה והודעתם אותי'. ויבואו אליהם נוסעים מסוריה, סוחרים נוצרים. ויודיעו אותי את הדבר. ואמר אליהם: 'כגמרם עניניהם וחפצו לשוב אל עריהם ובקשתם מהם להרשות לי להלוות אליהם'. ויהי כאשר חפצו לשוב אל עריהם, ואשליך הכבלים מעל רגלי. ואצא אתם כד בואי אל סוריה, ואשאל: 'מי הוא הנעלה באנשי הדת הזאת לתורה'? ויאמרו: 'ההגמון אשר בכנסיה'. ואלך אליו ואמר אליו: 'נכסוף נכספתי לבוא בברית הדת הזאת. וחפצי להיות אתך ולשרתך בכנסיתך וללמוד מפיך ולהתפלל אתך'. ויאמר אלי: 'הכנס' ואכנס אתו. ויהי האיש הזה רע, היה מצוה אותם לתת צדקה ויעוררם לתת אותה. והיה בהביאם אליו דבר צדקה, וגנזו לו לעצמו ולא יתנהו לעניים. ויאסוף לו שבעה כדים זהב וכסף. ואשטום אותו משטמה עזה באשר ראיתי את אשר הוא עושה. אחרי כן מת ויאספו אליו הנוצרים לקברו. ואֹמר אליהם: 'הנה האיש הזה היה רע מעללים. היה מצוה אתכם לתת צדקה ויעוררכם לעשות. ובהביאכם אליו לקחו לעצמו ולא נתן לעניים ממנה מאומה'. ויאמרו אלי: 'ומי הודע אותך את הדבר הזה?' ואמר אליהם: 'אני אראה לכם את אוצרותיו'. ויאמרו: 'הראנו אותם'. ואראה להם את מקומם. ויוציאו משם שבעה כדים מלאים זהב וכסף. וכראותם זאת אמרו: 'חי אלהים לא נקברהו לעולם'. ויצבוהו וירמוהו באבנים. ויביאו אדם אחר וישימוהו במקומו. ולא ראיתי איש אשר "לא יתפלל חמש התפלות" אשר יהיה נכבד ממנו ונזיר ממנו מחיי העולם הזה ונכסף יותר ממנו לחיי העולם הבא, ולא ראיתי שוקד יותר ממנו יום ולילה על עבודת אלהים. ואֹהב אותו אהבה עזה, לא אהבתי לפניו דבר כאהבתי אותו. ואשב אתו ימים רבים, אחרי-כן קרבו ימיו למות ואֹמר אליו: 'הוי פלוני, הנה הייתי אתך ואהבך אהבה אשר לא אהבתי כמוה דבר לפניך. והנה באתך פקודת אלהים, ועתה אל מי תצוני ללכת ומה תצוני לעשות?' ויאמר אלי: 'בני, חי אלהים כי לא אדע כיום איש אשר ילך בדרכי. כבר מתו האנשים החסידים ויקומו תחתיהם אחרים אשר עזבו את רוב מדותיהם הטובות, מבלעדי איש באלמוְצל והוא פלוני. הוא ילך בדרכי. והלכת ובדקת בו'. וימת. ואלך אל חברו אשר באלמוצל, ואמר אליו: 'הנה פלוני צוני בעת מותו כי אדבק בך ויודיעני כי אתה הולך בדרכיו'. ויאמר אלי: 'שב אתי'. ואשב אתו ואמצאהו הטוב באנשים ההולכים בדרך חברו. ולא רבו הימים עד אשר מת. וכאשר קרבו ימיו למות אמרתי אליו: 'הוי פנוני, הנה פלוני צוני ללכת אליך ויצוני לדבק בך. והנה השיגתך פקודת אלהים כאשר תראה. ואל מי תצוני אתה ללכת?' ויאמר: "בני, לא אדע איש הולך בדרכנו בלתי אם אדם בנציבין, פלוני, ודבקת בו". ויהי אחרי מותו ואלך אל האיש אשר בנציבין, ואודיע אותו את עניני ואת אשר צוני חברו ויאמר: 'שב אתי'. ואמצאהו נוהג במנהג שני חבריו. ואשב אתו. ולא אחר המות מבוא אליו גם הוא. ויהי בעת מותו אמרתי אליו: 'פלוני, הנה פלוני שלחני אל פלוני ופלוני שלחני אליך, ועתה אל מי תצוני אתה ללכת ומה הוא אשר תצוני

לעשות'. ויאמר אלי: 'בני חי אלהים, כי לא אדע גם איש ההולך בדרכינו אשר אצוך ללכת אליו, איש בעַמּוּרִיָּה בארץ יון. כי הוא כנונו, ועתה אם אמצא חן בעיניך והלכת אליו'. וימת ויאסף. ואשב אתו והוא הולך בכל דרכי חבריו. וארכש לי שמה רכוש ויהי לי בקר וצאן. אחרי כדברים האלה באה עליו פקודת אלהים. ויהי בעת מותו ואֹמר אליו: 'הוי פלוני, הנה הייתי עם פלוני ויצוני ללכת אליך. חי האלהים לא אדע כיום אשר ילך בדרכינו אשר אצוך ללכת יקום בארץ ערב, ויהגר אל ארץ בין שתי הציות אשר ביניהן מקום תמרים. בו אותות אשר לא יסָתרו. יאכל את אשר יתנו לו במתנה ולא יאכל מן הצדקה. בין כתפיו חותם הנבואה. ואם תוכל ללכת אל הערים ההן, עשה'. וימת ויאסף. ואעמוד בעמוריה כל הזמן אשר חפץ אלהים כי אעמוד בה. אחרי כן עברו על פני אנשים מבני כַּלְב, השבט הערבי, אנשים סוחרים, ואמר אליהם: 'שאוני אתכם אל ארץ הערבים ונתתי לכם בקרי זה וצאני". ויאמרו: 'טוב הדבר'. ואתן להם וישאוני אתם עד בואם אל ואדי אלקרַא ויגזלו את כל אשר לי וימכרוני לאיש יהודי לעבד. ואהי אצלו ואראה את התמרים, ואמצא כי זאת היא העיר אשר תאר לו ידידי. אך לא היה הדבר ברור בעיני. ויהי בהיותי אצל היהודים ויבוא אליו אחד מבני דודו מבני קריט'ה מאלמדינה, ויקנני ממנו וישאני אל אלמדינה. וחי אלהים, כי אך רעיתי את העיר ואכירה על-פי האותות אשר נתן לי חברי. ואהי אצלו. וישלח שליח אלהים, ויעמוד במכה הזמן אשר עמד. ולא שמעתי על אודותיו דבר בהיותי עובד בשדה רחוק מן העיר. אחרי-כן הגר אל אלמדינה. ואני אז בראש תמר, עושה שם את עבודתי, ואדוני יושב תחתית והנה בא אחד בני דודו עד עמדו עליו. ויאמר: 'הוי פלוני. ישמיד אלהים את קַיְלָ'ה. הנה הם מתאספים בקֻבַּאַ מסביב לאיש הבא אליהם ממכה היום, יאמרו כי נביא הוא'. וקילה היא בת כַּאהִל בן עֻזְרָה בן סַעַד מבני קצ'אעה. ויקראו אלאוס ואל כ'זרג' תושבי מדינה הערבים אשר היו מצאצאיה על שמה בני קילה. ויהי כשמעי את הדברים האלה ויאזני חיל ורעדה עד אשר דמיתי כי אני נופל על אדוני. וארד מן התֹּמר, ואפתח ואמר אל בן דודו: 'מה זה תאמר? ויכעס אדוני ויכני מכה חזקה, ויאמר אלי: 'מה לך ולזה. לך לעבודתך'. ואֹמר: 'אין דבר, רק חפצתי לשמוע אל נכון את אשר ספר'. ויהי אתי איזה דבר מאשר אספתי. ויהי בהיות הערב, ואקח את אשר לי ואלך אל שליח אלהים, והוא בקבאא, ואכנס אליו ואמר אליו: 'הנה שמעתי כי אתה אדם ישר, ואתך חבריך זרים, ונצרכים, וזה אשר אתי הפרשתיו לצדקה. ואחשוב כי טוב תתי אותו לכם מתתי אותו לאחרים. ואגישנו אליו. ויאמר שליח האלהים לחבריו: 'אכלו'. וימשוך ידו ולא אכל. ואמר אל לבי: "הנה האות האחד". אחרי-כן נפטרתי מעליו, ואאסוף קצת. ושליח אלהים עבר וישב באלמדינה. אחרי-כן באתי אליו באשר אתי ואמר אליו: 'הנה ראיתיך לא תאכל מן הצדקה. והנה זאת מתנה אשר אמרתי לכבדך בה'. ויאכל שליח האלהים ממנו, ויצו את חבריו לאכון ויאכלו אתו.

ואמר אל לבי: "הנה האות השני". אחרי-כן באתי אל שליח האלהים והוא בבַקיע אלגַרְקַד הולך ללוות מת אחד מחבריו אל קברו, ועלי שתי אדרות אשר לי והוא יושב בתוך חבריו, אשאל לו לשלום. אחרי כן סבותי ואתבונן אל גבו, האראה את חותם הנבואה אשר תאר אותי לי ידידי. ויהי כאשר ראה שליח האלהים אותי סובב, הבין כי אחפש לראות בו דבר אשר תֵאר לי. וישלך את אדרתו מעל גבו ואראו את החותם ואכירהו. ואפול עליו ואנשק אותו ואבך. ויאמר אלי שליח האלהים: 'סֹב'. ואסב ואשב לפניו ואספר לפניו את כל פרשת הדברים. וימצא חן בעיני שליח האלהים, כי ישמעו חבריו את הדבר".

אחרי הדברים האלה עבד סלמאן עבודת שדה עד אשר נלחם עם שליח האלהים במלחמת בַּדְר ואֻחֻד. אז אמר אליו הנביא: "תן כתב התחיבות לאדונך, כאשר יבקש מחירך למען ישחררך". ואתחיב בשטר חתום לגדל לאדוניו שלש מאות תמרים באדמת מטע וארבעים אוקיות. ויאמר שליח האלהים לחבריו:

“עזרו את אחיכם”. ויעזרוהו בתמרים איש בשלשים שתילים ואיש בעשרים שתילים ואיש בחמשה עשר ואיש בעשרה כל איש כאשר תשיג ידו עד אשר נאספו שלש מאות אשכולות. ויאמר אליו שליח האלהים: "לך סלמאן וחפור באדמה וכאשר תגמור תבוא אלי למען אשתלם אנכי בידי באדמה. ויעזרוהו חבריו עד גמרו ויבוא אליו ויספרו לו ויצא שליח האלהים אתו אליהם ויהיו מגישים אליו את השתילים וישתלם שליח האלהים בידו עד גמרם. ולא מת מן השתילים אף אחד ואשלם את התמרים וישאר הכסף. ויבֵא שליח האלהים מעין ביצת התרנגולת מזהב מאחת המתכות ויאמר: מה עשה הפרסי אשר התחיב לשלם לאדונו תמורת נפשו למען ישוחרר. ויקרו את סלמאן אליו. ויאמר: “קח את זאת והשתחרר מן החוב אשר עליך, סלמאן”. ויאמר: “ואיך יהיה בזה, שלי אלהים, לשלם את החור אשר עלי?” ויאמר: “קחה, כי אלהים ישחררך בה”. ויקחה סלמאן וישקול להם ממנה ארבעים אוקיות וישלם להם את המגיע להם, וישתחרר סלמאן. וילחם עם שליח האלהים מלחמת החפירות והוא בן חורים, ולא היתה עוד מלחמה אשר נלחם שליח האלהים אשר לא נלחם אתו יחד סלמאן הפרסי. ויהי רב עֵצה במלחמה.

חיי הרוח לפני האסלאם.

בימים ההם ורוח חדשה עברה בכל ארץ ערב, ויחלו רבים מטובי הערבים ביושבי הערים וגם בבדאים למאוס את אליליהם, ויבקשו אלהים. גם משכבר הימים מצאה לה תורת היהודים מצאה לה תורת היהודים מסילות ללבות שבטים ערבים שונים אשר בתימן בכ׳יבר ובית׳רב היא אלמדינה. ותוסד ממלכת היהודים בתימן, הלא היא הממלכה אשר יסד אבּוּ-כַּרִב, ותעמוד עד נפלה בידי הכובשים בימי יוסף ד׳ו-נואס. ובחירה ובגסאן אל גבולות פרס וביצרנץ התחזקה הנצרות, ותהי שליטה בארם ובעבר הירדן מזרחה. ובאלמדינה האצילה היהודית מרוחה על הערבים עובדי-האלילים אשר בתוכה. רק שבטי הבדאוים היו אחרונים להכיר את התורות האלה ולא נגעו בהם ימים רבים, עד סוף המאה החמישית לספירת הנוצרים. ויחיו בשלות רוח כימי עולם עוברים ונוסעים בעדר, שוללים ובוזזים בז ושוחקים לכל הלהה ותלאה, ומחזיקים בדרכי אבותיהם הנקדשים והנעצרים בעיניהם. ויחזיקו בכל עוז גם באליליהם. כי מורשה הם להם מאבותיהם, ויחשבו גם את אליליהם כעצם מעצמי שבטם, ויחזיקו בהם גם אחרי אשר אמונתם רופפת מאד.

ואולם לשירת קודש אין כמעט כל זכר בכל שירת ערב העתיקה. כי מורי דת ומשרים לאמונה לא קמו בקרב הערבים עד היום ההוא וישירו משוררי השבטים כל דבר פרשת גדולת אבות שבתיהם ומעשי. תקפם וגבורתם. כי מן שירת ה“יודעים” התפתחה השירה הערבית ותתן פרי הלולים. וירבו הימים וישפרו המשוררים את שפתם. ולא אמרו עוד די בדברם רמות ונשגבות, ובחרוז את דבריהם גם בחרוזים וישקלו את שורות השירה טור לעומת טור ויהי קצב אחד לכל שורות השיר. ותהיינה השורות מדודות ושקולות במשקל השיר. והמשקל הראשון אשר בור שקלו את שיריהם הוא ה“רַגַ׳ז”, לאמר “רועש”, שתי הברות ארוכות, אחת קצרה ואחת ארוכה שלש פעמים הוא המשקל העברי: **מִתְפָּעֲלִים מִתְפָּעֲלִים מִתְפָּעֲלִים** והנגינה תחול תמיד על ההברה השניה.

וזאת אשר יספרו הערבים על דבר יצירת משקל השיר: רָכוֹב רכב אחד המשוררים על גמלו ויתן בשיר פיו. ואולם בכל אשר ישיר המסלמים היוצאים כאשר דבר אליהם מחמד, בראותו את קריז מציקים לבאים בברית דת האסלאם. ותצא עמו גם אשתו אֻם חַבִיבָה בת אַבִי-סֻפְ׳יָאן ראש קריש מאויבי המסלמים בעת ההיא, כי גם היא מסלמית. אך בבואו אל ארץ כוש התנצר, ויבדל מהאסלאם.

ויהי אומר אל המסלמים בפגשו בהם: "ראינו את הנכוחה ואתם מחפשים ולא ראיתם עוד". וימת נוצרי. ויהי אחרי מותו וישלח מחמד אל הג'אשי הוא מושל כוש את עַמר בן אמיה הצַ'מרי לדבר אל אשת עבד-אלה להיות למחמד לאשה. וידבר אליה הנג'אשי ותואל אם חביבה, וישיאה לו הנג'אשי, ויתן לה מחמד מֹהר ארבע מאות דינר. ועת'מאן בן אלחֻוַיְרִת נדד למרחקים עד בואו אל קיסר ביזנץ ויתנצר שמה. וייטיב לו הקיסר מאד וינשאהו ויכבדהו. אך זיד בן עמר לא התנצר ולא התיהד. ויעזוב את דרכי בני עמו, וינזר מעבוד את האלילים וישָמר מאכול נבלה ודם ומן הבהמה אשר זבחוה לשם האלילים. ויוכיח את בני עמו על קברם את בנותיהם חיות. כי לאזון נחשבה לערבי הולדת הבת. ובבשר אותו איש לאמר: נולד לך בן זכר, והרבה לו אבי הבן מתן. אך הולד לו בת והוריד את ראשו לארץ עצוב ונכלם, וגם קבור יקברנה חיים. ויהי אומר עובד אנכי את אלהים אברהם", ויוכיח את בני עמו על כל מעשיהם הרעים, ואַסְמָאא בת אבו-בכר הצדיק הכליף הראשון ספרה: "ראיתי את זיד בן עמר והוא זקן מאד בעת ההיא. נשען בגבו אל הכעבה ואומר: 'הוי משפחות קריש, חי האלהים אשר נפש זיד בן עמר בידו כי אין בכם איש הולך בדת אברהם מבלעדי'. ויוסף ויאמר: 'אלהים לו ידעתי את העבודה אשר חפצת בה כי אז עבדתיך בה. ואולם לא אדעהָ'. אחר השתחוה ויפול על כף ידו. ויהי את נפש זיד לעזוב את מכה לשוט בארץ לבקש את דת האמת דת אברהם. אך ככל אשר התעתד לצאת וגלתה אשרתו צַפִ'יָּה בת החצ'רמי את הדבר לאַלְכַ'טָּאב בן נֻפַ'יְל אבי עֹמר הכליף השני. כי אלכ'טאב דוד זיד אחי אביו. ויצו אלכ'טאב את צפ'יה בסתר לאמר: 'פקחי עיניך על כל הליכות אישך. וכי תראי אותו מתעתד לצאת את העיר וגלית את אזני'. ולא נתל לו אלכ'טאב לצאת ויכיחהו על פנותו עורך לדת אבותיו. ויצק לו במאד מאד. ויוכיח זיד את תפ'יה אשתו על שיתה את ידה עם מרדפיו. וככל אשר עבר זיד על פני הכעבה ועמד וקרא: 'לך אנכי באמת ובתמים, עבד ונכנע'. כה יעשה זיד כל הימים עד זקן מאד. ויהי כראות אלכ'טאב כי לא יוכל לזיד ויגרשהו ממכה התחתונה על מכה העליונה, כי אמר אל יסיר את לב נערי מכה וצעיריה מאחרי אלהיהם. ויצו על נערי מכה ועויליה: 'אל תתנו אותו לבוא אל העיר'. וישב זיד אל גבעת חִרָא על פני מכה. ויהי כל לא יכול לבוא העירה לעין כל ויבוא בסתר. ויודע הדבר ויספרו לאלכ'טאב. אז עזבהו לנפשו ללכת אל אשר יהיה אם רוחו ללכת. וישוטט ויבוא עד גבולות ארם-נהרים אל מוצול ויסב ויפן אל ארם. וירב לדרוש ולחקור את חכמי היהודים והנוצרים על דבר תורתם. וילך עד בוא אל מַיְפַ'עָה בארץ אלבַלְקָאא, אל החכם ביודעי דת הנצרות וישאלוהו על אודות דת האמת, דת אברהם ויאמר אליו: 'הנה אתה מבקש דת אשר אין איש כיום אשר יורה אותך אותה, ואולם קרוב לך הזמן אשר יקום בעירך אשר יצאת אותה נביא, אשר ישָלח בדת אברהם דת האמת. לך אליה, כי עתה הוא שלוח. באה עתו'. כי התבונן זיד אל דת הנוצרים ואל דת היהודים, ולא הניחו שתיהן את דעתו. וימהר לצאת לשוב אל ארץ מולדתו ויבוא עד גבולות ארב עד ערי לכ'ם. ויהי בהיותו שמה ויתנפלו עליו מרצחים וירצחוהו נפש. ויבך אותו ורקה בן נופ'ל ויקונן עליו. ואולם בנו סעיד בר בברית דת מחמד. ויהי בשאול סעיד ועמר בן אל כ'טאב אחרי בואם בברית דת האסלאם את מחמד לאמר: 'הנתפלל בעד נפש זיד אבינו ודודנו?' – כי לא התפללו המסלמים על נפשות קרוביהם אשר מתו והמה עובדי-אלילים – ויען מחמד ויאמר: 'התפללו. כי אכן הוא היחידי אשר יקום לתחיה אם גם לא היה מסלים'".

ו. ראשית האסלאם, והתנגדות קריש

ראשית חזון מחמד.

בן ארבעים שנה מחמד בשלוח אותו אללה ברחמיו על בני אדם. וזה אשר ספרה עָאאִשָׁה בת אבו-בכר אשת מחמד, האהובה עליו מכל נשיו אחרי מות כ’דיג’ה: “בעת חפץ אלהים לכבד את שליחו, לרחם את עבדיו, החל השליח בז שהיה רואה חלומות אמת. ולא ראה שליח אלהים חלום בשנתו אשר לא בא בדמדומי הבוקר. ויהי אוהב להתבודד, ולא היה דבר חביב עליו כהיותו בדד לבדו”.

ומנהג מחמד בעת צאתו לצרכיו, היה מרחיק עד העלם ממנו הבתים, ויהי הולך עד עמק מכה אל תוך נחל מנחילה. ולא היה עובר על פני אבן או עץ אשר לא קרא אליו: “השלום עליך שליח אלהים”. ויהי מחמד פונה מסביב לו על ימינו ועל שמאלו ולאחריו ולא יראה בלתי אם העצים והאבנים. וישאר שליח אלהים במצב כזה רואה ושומע כל הזמן אשר חפץ אלהים כי ישאר בזה. אחרי זאת הביא אליו גבריאל את אשר הביא לו והו אז בחִרָאא בחודש רַמַדָ’אן, כי מימים ימימה יעלה מחמד אל הר חִראא אשר על פני מכה מצפון, והתבודד שמה הרחק מהמון מכה ושאונה ונשאר על ההר חודש ימים, כל ימי חודש רַמַדָ’אן וכלכל את העניים הבאים אליו, כמנהג החסידות אשר נהגו קריש בימי עבודת האלילים, אשר היו שוכנים על הה הזה חודש ימים. ובמלאת הימים ושב אל מכה והקיף את העכבה שבע פעמים או כהנה וכהנה. אשר ישוב אל ביתו. ויהי לתקופת הימים בעלותו על ההר כמנהגו הוא וביתו, ויהי בהגיע הלילה אשר כבדהו אללה בו בשליחותו ברחמיו על עבודיו, ויבוא אליו גבריאל בפקודת אלהיו.

וזה הדבר אשר ספר מחמד על דבר תחלת חזונו: "ויבוא אלי ואני ישן ואתו מעטה קטיפה ובתוך המעטה ספר, ויקרא אלי לאמור: ‘קרא’. ואען שנית: ‘לא אדע קרוא’. וישב וידחפני במעטה עד אשר חשבתי כי המות הוא. אחר הרפה ממני וישלש וימק: ‘קרא’. ואען ואמר: ‘מה זה אקרא’? ויען ויאמר: **'א) קרא בשם אלהיך אשר יצר: ב) אשר יצר את האדם מדם נקפא: ג(קרא ואלהיך הנדיב מכל: ד) אשר לִמד בקנה סופר: ה) למד את האדם אשר לא ידע'**[19]. **ואקרא** כמצוה עלי. ויהי כאשר כלה לקרוא לפני את כל דברי החזון ואיקץ משנתי. והנה הדברים כמו חרותים על לוח לבי. ואקום ממשכבי ואצא החוצה ואלך עד הגיעי אל אמצע ההר, ואשמע קול קורא אלי מן השמים: ‘הוי מחמד. אתה הנך שליח אלהים ואני הנני גבריאל’. וארים ראשי אל שמים להתבונן ואראו והנה גבריאל בדמות איש ערוך למלחמה ושתי רגליו באופק השמים וקורא: ‘הוי מחמד. אתה הנך שליח אלהים ואני הנני גבריאל’. ואעמוד על עמדי מתבונן אליו, לא אגש ולא אסוג. ואתחיל להפנות את עיני אל רוחות השמים. אך אל כל אשר הפניתי פני ראיתיו עומד לנוכח עיני באופק השמים. ואעמוד ככה נטוע על עמדי מחריש ומתבונן אליו, ואתאחר עד בוש, עד אשר שלחה כ’דיג’ה לבקשני. ויצאו לשיחיה לבקשני ויבואו עד ראש הרי מכה וישובו אליה. ואני עודני עומד על מקומי. אחרי-כן עלה גבריאל מעלי, ואלך לשוב אל משפחתי ואבוא על כ’דיג’ה ואשב לצדה נשען עליה. ותאמר אלי. ‘איפה הייתה, אבו-קאסם? חי אלהים כי שלחתי שליחי לבקשך בכל המקומות ולא מצאוך’. ואספר לה את כל המוצאות אותי. ותען כ’דיג’ה ותאמר: ‘גילה ושישה בן-דודי. חי אלהים אשר נפש כ’דיג’ה בידו, כי מקוה אנכי, כי תהיה נביא העם הזה’. אחרי-כן קמה ותשם עליה בגדיה ותלך אל וַרַקַה נַוְפָ’ל בן דודה, אשר היה קורא בתורה ובאוונגליון ותספר לו את דברי אישה. ויען וקרה ויאמר: ‘קדוש קדוש. חי האלהים אשר נפש ורקה בידו, אם ישנך מאמינה לי כ’דיג’ה, הנה בא אליו הגדול במלאכים, אשר היה בא אל משה. ואגן נביא העם הזה הוא. אמרה לו ויחזק’. ותשב כ’דיג’ה אל מחמד ותספר לו את דברי ורקה בן נופ’ל.

ויהי בהקיף ימי החודש וישב מחמד אל מכה, וילך אל הכעבה ויקיפה כמשפטו שנה שנה. ויהי הוא מקיף הכעבה ויצאהו ורקה בן נופ'ל, ויאמר לו ורקה: "חי אלהים אשר נפשי בידו, כי נביא העם הזה אתה. ואכן נגלֹה נגלה אליך הגדול במלאכים אשר בא אל משה. אמנם שום ישימוך בני-עמך לכוזב והצרו לך והתיקו לך וגם גרש יגרשוך. אולם אם יבואו הדברים בעודני חי ועזרתי לאלהים עזר רב". וישח וישק למחמד במצחו. ויפן וילך לדרכו ומחמד שב אל ביתו.

וכ'דיג'ה מדאגתה לבעלה חפצה לנסות עוד דבר, למען יבטח לבה, כי אמנם מלאך הוא הנגלה אליו ולא מהג'ן המתעים. ותאמר אל מחמד: "אחלי בן-דודי התוכל להודיעני בבוא אליך ידיך אשר יגָלה לך?" ויאמר לה: "טוב הדבר". ויבוא אליו גבריאל כפעם בפעם. ויאמר מחמד על כ'דיג'ה: "הנה בא גבריאל". ותאמר אל מחמד: "קום ידידי ושב לצדי על שוקי משמאל". ויקם מחמד וישב. ותאמר אליו: "התראה את המלאך?" ויאמר: "כן". ותאמר אליו: "סוב ושב על שוקי מימין". ויסב וישב על שוקה מימין. ותאמר אליו: "התראהו?" ויאמר: "כן". ותאמר: "סוב לך ושב בחיקי". ויסב וישב בחיקה. ותוסף ותאמר: "התראהו?" ויאמר: "כן". ותתעצב. ותסר בגדה מעליה ומחמד יושב בחיקה. אחר אמרה: "התראהו עוד?" ויאמר: "לא". ותאמר: "בן דודי חזק והתחזק ושמח, חי אלהים, כי מלאך הוא ולא שטן".

והחודש אשר נגלה בן החזון הראשון למחמד הוא חודש רמצ'אן. החודש אשר נקבע אחרי-כן במצות הקראן לצום בו, ככתוב בקראן[20]: **"חודש רמצ'אן אשר בו הורד הקראן אֹרח מישרים לבני אדם"**. ועל הלילה אשר בו ראה חזונו נאמר בפרשת הקדר: **א) "הנה הורדנוהו בליל "הקדר": ב) ומה יורך דעת מה הוא ליל הקדר?: ג) ליל הקדר טוב מאלף ירחים: ד) בו ירדו המלאכים בדב אלהים לכל פקודה: ה) שלום הוא עד עלות השחר".** וליל הקדר הוא הלילה השבעה עשר (או העשרים ושבעה לחודש רמצ'אן.

וישלם החזון למחמד, ויאמן באלהים, מקַים ומאשר את אשר בא אליו מאת אלהים. ויקבל עליו להיות נביא מאת אלהים. ויקבל עליו להיות נביא לעם, ולשאת את משא כובד הנבואה לרצון בני-האדם וגם על אפם. כי משא כבד הנבואה ומעמסה לא יוכל לאתה ולעמוד בה בלתי אם בעל-גבורה ורוח אמיצה, כאשר היו הנביאים בעזר אלהים וברחמו אותם. כי ימצאו הרבה רעות מבני האדם אשר יתקוממו להם ויאמנו לשמוע את אשר הביאו מאת האלהים. וילך שליח אלהים אחרי מצות אלהים, למרות מצאו בעמו מתנגדים אשר הציקו לו.

אסלאם כ'דיג'ה.

והראשונה אשר האמינה באלהים ובשליחו כ'דיג'ה בת כ'וילד אשת מחמד. ותאמן בכל אשר בא אליו מאת אלהים. ותהי לו למשענת נאמנה כל ימי חייו ותעוררהו ותעודדהו, ככל אשר חדר רוח שפק אל לבו לאמור: "האמנם דבר אלהים הוא אשר בא אלי". ובכל אשר העציבוהו בני קריש וישימו דבריו לכזב וישיתוהו ללעג ולקלס, אמצה את רוחו ותחזק את לבו להאמין בנבואתו ולבלתי שית לב אל דברי בוזיו; כי מאת אלהים היתה זאת, למען הקל מעל עבדו את משא הנבואה והשליחות. על כן גדל כבוד כ'דיג'ה מאד בעיני המאמינים. ומחמד אמר: "צֻויתי לבשר את כ'דיג'ה כי לה יהיה בעולם הבא בית פנינים אשר לא שאון בו ולא עמל. ואף גם ספרו, כי גבריאל אמר פעם למחמד: "אמור לכ'דיג'ה שלום בשם אלהים". ויאמר לה מחמד: "אלהים הוא השלום, ומלפניו השלום יצא. ושלום על גבריאל".

החזון השני ומצות התפילה.

אחרי הדברים האלה עברו על מחמד ימים רבים ללא חזון. ויהי מתהלך נכא-רוח ונדכא מאד. ויהי תועה כמשוגע על הרי מכה. כי החל הספק בשליחותו לענות נפשו. וכמעט טרף נפשו בכפו מרוב צער ויגון. ובקוצר רוחו זמם לפול בראש צוק על תהום רבה למען שים קץ למצוקת נפשו. כי אמר: אולי נדבק גם אליו רק אחד הג'ין. ובהעלותו על דעתו כי גם עליו נחה הרוח כעל אחד ה"יודעים" אחזתהו פלצות. כי תעב מחמד את ה"משוררים" הנמצאים בכל נחל. אך בעודנו מתהלך במחשבותיו אלו, והנה מצא חזון שני מלא תנחומים, ויעודדו לבטוח באלהיו, הלא הוא פרשת "אור-היום"[21] ושם נאמר: "**א) באור היום (נשבעתי) ב) ובחשכת הלילה: ג) לא זנחך אלהיך ולא שטמך: ד) ואחריך ייטב בראשיתך: ה) ועוד יוסיף לך אלהים ושבעת נחת: ו) הלא מצאך יתום ויאספך: ז) וימצאך תועה ויושיבך ארח מישרים: ח) וימצאך אביון ויעשירך: ט) ואכן את היתום אל תונה: י) ואת השואל (חסד) אל תדחה: יא) ואת חסד אלהיך ספר**". ותחי רוח מחמד ויוסף עצמה ואון ויהי לבו נכון ובטוח כי מאת אלהים יצא הדבר.

אז צִוה מחמד גם על דבר התפילה אשר יתפלל אל אלהיו. ויצוהו בתחלה לכרוע שתי כרעות בכל תפילה ולאמר את "פרשת הפתיחה" אשר נכתבה בראש הקראן. ואולם אחרי-כן צִוו לכרוע ארבע כריעות, ורק עוברי-דרכים יוכלו לכרוע שתי כריעות.

וזה אשר יסופר על דבר התפילה הראשונה אשר ערך מחמד: גבריאל נראה אליו על יד הנחל אשר במרום מכה, והנחל יבש אין בו מים. ויקרע גבריאל ברגליו על הנחל, ויבקע מעין מים חיים. וירחץ גבריאל כמצוה לרחוץ לפני כל תפילה לעיני שליח אלהים להראותו איכם ירחצו לתפילה. אחר רחץ שליח האלהים כאשר ראה את גבריאל רוחץ. וירחץ את ידיו עד המרפק ואת כפות רגליו עד עקבו, ויבר את ידיו על פניו ויכל מרחוץ ויתפלל גבריאל וישתחוה. ויעש גם מחמד כמעשהו. וילמדהו את דברי התפילה היא פרשת הפתיחה[22] ויאמר: זאת התפילה אשר יתפללו המאמינים לאמור! "**בשם אלהים הרחמן הרחום: א) התהלה לאלהים רבון העולמים: ב) הרחמן הרחום: ג) מושל ביום הדין: ד) אותך נעבוד ובך ישועתנו: ה) הדריכנו באחר מישרים: ו) בארח אלה אשר חנות אותם: ז) אשר לא החרון עליהם ולא מן התועים הם**[1]. וישב מחמד הביתה, ויורה גם את כ'דיג'ה אשתו את מעשה הרחיצה ואת דבר התפילה ככל אשר הורהו גבריאל. ותתפלל כתפילתו. והשעה אשר בה צִוה מחמד אל התפילה שעת צהרים ויתפללו התפילה הראשונה בצהרים, כאשר החלה השמש לנטות לצד מערב. אחר תפילת בין הערבים בהיות אורך צלה כאורך קומתם. אחר התפלל אתו גבריאל תפילת הערב עם בוא השמש. אחר תפילת הלילה כאשר חלפו כל דמדומי ערב מעל פני השמים. אחר התפלל עמו בבוקר עם עלות השחר, וממחרת היום שב גבריאל להתפלל יחד עם מחמד ויתפללו את תפילת הצהרים בהיות צלם קומתם ואת תפילת בי הערבים בהיותו פי שנים מקומתם. ואת תפילת הערב עם בוא השמש כיום אתמול ואת תפילת הלילה אחרי עבור שליש מהלילה, ואת תפילת הבוקר כאשר האיר היום בטרם תעלה השמש. ויאמר על מחמד: עתה ידעת, זמן התפילות הוא בתָוֶך, בין הזמן אשר התפללנו אותן ביום הראשון ובין הזמן אשר התפללנו ביום השני. וישם מחמד את הפתילות האלה לחוק למאמיניו.

אסלאם עַלִי בן אבו טָאלב וזַיְד בן חָארִת'ה.

והראשון לגברים אשר קבל את דת האסלאם אחרי קבל אותה כ'דיג'ה אשר מחמד, עלי בן אבו טאלב בן עבד-אלמטלב. הוא עלי בן דוד מחמד אשר לקח אחרי-כן את פאטמה בת מחמד לאשה, ויהי הרביעי לכליפים אחר מחמד, ועלי בן עשר שנים בעת ההיא. כי באשר הטה אלהים חסדו לעלי גדל בבית מחמד. וזה הדבר: באחת השנים הגיעו קריש עד משבר קשה, כי מסחרם הורע ולא מצאו שכר. ונשפות בית אבו-טאלב היו רבות, ולא השיגה ידו די כלכל אותן. ויאמר מחמד אל עַבָּאס דודו, והוא העשיר בבני השאם: "עבאס, הנה נפשות בית אבו-טאלב אחיך רבות ומצב האנשים ברע הוא, כאשר תראה, בעקב המשבר הזהץ בוא והלכת עמנו אליו ונקל מעל משפחתו בקחתי אני מבניו אחד ולקחת אתה אחד ונשא משאם בעדו". ויאות אלעבאס. וילכו יחדיו עד בואם אל אבו-טאלב, ויאמרו אליו: "חפוץ נחפוץ להקל מעליך עד אשר יעבור המשבר בן האנשים". ויאמר אליהם אבו-טאלב: "אם רק תעזבו בביתי את עַקִיל ואת טאלב, כי אז אשו כטוב בעיניכם". ויקח מחמד את עלי ויאספהו אליו. ואלעבאס לקח את גַ'עְפָ'ר. ויהי עלי בבית מחמד עד שלוח אותו אללה לנביא. וילך עלי אחריו ויאמן בו. וג'עפ'ר היה עם אלעבאס עד קבלו את דת האסלאם ולא היה צריך לעזרתו עוד.

ומדי יום ביומו בהגיע את הפתילה היה מחמד יוצא אל עמקי מכה, ויצא עמו עלי מסתתר מפני אביו אבו-טאלב ומפני דודיו אחֵי אביו ומפני כל בני עמו. ויהיו עורכים שם את תפילותיהם ובהיות הלילה ושבו. ויעשו כזאת ימים רבים. ויהי באחד הימים ויקר מקרה אבו-טאלב חלקת-הנחל וימצא אותם מתפללים ויאמר אל מחמד: "הוי בן אחי, מה היא הסת הזאת אשר אראך מחזיק בה?" ויאמר אל מחמד: "הוי בן אחי, מה היא הדת הזאת אשר ארך מחזיק בה?" ויאמר: "דודי, זאת דת אלהים ודת מלאכיו ודת שליחיו ודת אבינו אברהם. שלחני אלהים שליח להורותה את עבדיו. ואתה בן-דודי הראוי מכולם אשר אתן לו את עצתי ואשר אקראהו אל ארח-מישרים. ולך היתרון להענות לקריאתי ולעזור אותי בדבר". ויאמר אבו-טאלב: "הוי בן-אחי, היה אנכי לא אוכל לסור מאחרי דת אבותי ומחוקותם. ואולם, חי-אלהים, כי כל הימים אשר אני חי לא יפול משערות ראשך ארצה". ויאמר אל עלי בנו: "הוי בני, ומה היא דתך אשר אתה הולך בה?" ויאמר עלי" "אבי, אאמינה בשליח אלהים, ומאֲשר אנכי את אשר הביא ואתפלל אתו ובאורחותיו אלך". ויאמר עליו אביו: "אכן לא יקראך בלתי אם אל טוב ודבקת בו".

ואחריו קבל את דת האסלאם זיד בן חָארת'ה והוא בן לאחת משפחות הכַּלְבִּי השוכנות על גבולות ארם והוא עבד שליח האלהים. ויהי האיש הראשון אחר עלי אשר קבל את האסלאם ויתפלל. ויפול זיד שבי, הוא ואחרים מבני שבטו. ויקנם חַכִּים בן חִזָאם בן כֻ'וַיְלִד בן אחי כ'דיג'ה בהיותו בארם. ותבוא כ'דיג'ה לראות את בן אחיה ולשאול לשלומו. ויאמר אליה: "בחרי לך אחרד הנערים אשר רכשתי לי בארם כאות נפשך והיה לך". ותבחר בזיד. וכראות אותו מחמד וימצא חן בעיניו, ויבקש את כ'דיג'ה לתתו לו למען יעמוד לפניו לשרת אותו. ויאהב מחמד את זיד, ויקרא לו מחמד דרור ויאמצהו לו לבן. ויבך אותו חארת'ה אביו ויקונן במר נפשו ויאמר:

אבכה את זיד ולא אדע מה היה לו

החי הוא ויש לי תקוה, או בה יומו.

חי אלהים כי לא ידעתי ואמי שואל:

הבאה עת פקודתו במישור אם על ההרים?

הה! לו ידעתי כי תשוב ביום מן הימים

ורב לי בעולם הזה. אחר שובך לא אבקש עוד.

בעת תעל השמש תעלה זכרו על לבי,

ובעת תבוא יבוא זכרו לפני,

ובעת יתחולל סער יסער זכרונו בקרבי.

עד מה אתאבל עליו ועד מה יוגני זכרו.

אעלה על טובי גמלים ואסובב ארץ לבקשו

ולא איעף עד אם ייעף הגמל

בעודי חי, או תבוא חיפתי; כי

לכל אנוש צבאו ואם תתעהו התקוב.

ויעבור הארת'ה עד גלותו את עקבות בנו, והוא בבית מחמד.

ויאמר מחמד אל זיד: בחר לך אם תשב אתי או תשוב עם אביך.

ויאמר: לא, כי אשב אתך, ויהי עם שליח אלהים עד אשר שלחו אלהים ואמן ויקבל את האסלאם ויתפלל עמו, ויהי לו כבן עד אשר צוה אלהים בקראן לקרוא את הבנים על שם אביהם. אז אמר: אני זיד בן ח'ארתה.

אסלאם אבו-בכר הצדיק והמתאסלמים על ידו.

אחריהם קבל את דת האסלאם אבו-בַּכְר בן קֻחָאפָ'ה מבני כַּעב בן לֻאַי בן גָאלִיב בן פִ'הְר. ושם אבו-בכר עָתִיק. ויש אומרים עבק-אללה שמו, ויכנוהו עתיק לִיפי פניו וטובו. ואבו-בכר לא אמר די בקבלו את האסלאם, כי עוד הגדיל לעשות ואמונתו החדשה. בהודיעו גלוי לכל את דבר דתו החדשה, ויקרא את בני עמו להאמין באלהים ובשליחו. ויהי אבו-בכר איש מעֹרב בין הבריות, אהוב על בני עמו ורחב-לב, יפה תאר ויפה מראה. הוא היה גם המלומד בכל קריש לדעת את תולדותיהם לבית אבותם, דעת ברורה. כי בידיעת יחשי המשפחות הצטמצמה בימים ההם, ועוד ימים רבים אחרי-כן דעת דברי הימים בין הערבים. כי הכל נחשב באפס לעמת יחש האבות. וידע את הטוב והרע אשר היה בהן. ויהי שולח במסחר ידו, בעל מדות טובות וחונן ונותן. וכן בני עמו משחרים את פניו לשאול בעצתו בכל דבר וענין לרוב ידיעותיו וכישרון מסחרו, וטוב התהלכו אתם. ויקרא אל האסלאם את האנשים אשר בטחו בו מעמו ואשר בקשו קרבתו.

ויקבלו אל-ידו את דת האסלאם עֻתְ'מָאן בן עַפְ'פָ'אן מבני אֻמיה מבני קצי. הוא עת'מאן אשר היה הכליף השלישי אחרי מות מחמד הנבי. אשר מלאו תפקיד חשוב בכבושי האסלאם ובמלחמות הכליפות אחרי מות הנביא, ועבד אלרחמאן בן עַוְף מבני זֻהְרָה בן כִּלַאב אחי קצי וסעד בן אבי וַקָּאץ

גם הוא מבני זהרה, הוא סעד מצביא צבא המאמינים בכבשם את סוריה בימי הכליף השני עֹמר הן אלכ'טאב. ויצטיין ברוח גבורתו ובהנהיג את הצבא. וטַלְחָה בן עֻבַיְד אללה מבני כעב בן לאי אף הוא אחד מחברי הנביא הידועים לשם כאלזֻבַיְר. ויהי כאשר נענו לקריאת אבו-בכר אותם על האסלאם, ויביאם אל מחמד ויקבלו את דת האסלאם ויתפללו. ומחמד אמר: לא היה איש אשר קראתיו לאסלאם אשר לא הוריד ראשו מפקפק ומשיב אל לבו ובא בשאלות, בלעדי אבו-בכר בן קחאפ'ה אשר לא אחר מקבל את האסלאם ולא השיב דבר.

אלה המה שמונת האנשים הראשונים לאסלאם, ויתפללו, ויאמינו בשליח אלהים ובאשר הביא אליהם מאת אללה.

ראשית הטפת האסלאם בגלוי.

אחרי הדברים האלה באו עוד אנשים ונשים רבים ממשפחות קריש, מבני כעב בן לאי ומבני זהרה וגם עבדים באו בדת האסלאם ושפחות. כי האסלאם לא הפלה בין עשיר לבין עני, בין רם-יחש ובין בוז-משפחות, בין עבד ובין אדוניו, כי אם בין עובד האלהים האחד ובין עובד אלילים רבים, ולכל המאמינים חלק כחלק באלהים ובשליחו. ויפץ דבר האסלאם במכה ודברו בו בני האדם. אז צוה אלהים את שליחו להטיף לאנשים גלוי את האסלאם ולקרוא אותם לקבלו ולבררו להם. והזמן אשר הסתיר מחמד את דברו וישמרהו בסוד שלש שנים, מיום בוא אליו החזון לאמור: "**הודע גלוי את אשר צֻוית, והִבדל מעובדי האלילים**[23]. **והזהרת את אנשי משפחתך הקרובים אליך ופרשת כנפיך לאשר הלכו אחריך מן המאמינים**[24] **ואמרת: אכן אני הנני המזהיר הגלוי לכם**"[25]. ויעש מחמד מאשר צֻוה. אז החלה קריש לראות און במחמד ובמאמינים ויתגרו בם.

וחברי שליח האלהים בחפצם להתפלל יצאו אל עמקי מכה מחוץ לעיר ויסתתרו בהתפללם מבני עמם. ויהי היום וסעד בן אבו וקאץ וחֶבר מחברי שליח הלהים בעמק מעמקי מכה, וצאו אותם אנשים מעובדי האלילים והמם תפללים ויתוכחו אתם ויעליבו במעשיהם עד אשר פרצה ביניהם מריבה ויך סעד בן אבו וקאץ ביום ההוא איש מעובדי האלילים בלחי גמל ויפצעהו. אז שפַּך הדם הראשון באסלאם. ואולם כאשר דבר מחמד אל עמו גלוי לקבל האסלאם לא רחקו עוד בני אמו ממנו כי לא שתו אליו לב, עד אשר התחיל לדבר באליליהם ולחרפם. ויתחילו להצר לנקלים במאמינים, לעבדים ולאשר אין להם מגן במשפחותיהם. ואולם בנכבדים לא העיזו לנגוע, כי יראו פן יקוממו עליהם את קרוביהם. כי הגן יגן הערבי על קרובו ושאר בשרו, גם בעשותו עָול ובמצאו בו עון אשר חטא, בפני אויביו אשר לא ממשחתו הם. ויהי למגן לשליח אלהם דודו אחי אביו אבו-טאלב ויהי לו לסתרה ויענוד לו בפני בני-עמו. ושליח אלהים הולך בדרכו להזהיר אותם ולא השיבו אותו דבר. אך הנה התחיל מחמד לשלוח את חציו גם באליליהם ולהעליב בהם, וגם את אבותיהם המתים לא נקה מיקוד השאול, אשר בו ישרפו כל עובדי האלילים אשר לא ידעו ולא הכירו אלהים אחד, ולא יראו את יום קומו לשפוט הארץ. כשמוע קריש את חרפת אבותיהם לא יכלו עוד החריש, כי מה ייקר בעיני הערבי בכבוד אבותיו תפארת עוזו והדר גאונו. וירע בעיניהם. אך בהיות אבו-טאלב למגן לו, לא חפצו לעורר את חמתו לבלתי הביא מלחמת אחים ברחובות מכה ויאמרו לנסות דבר אל אבו-טאלב.
ויתאספו אנשים מזקני קריש עֻתְבָה ושַיְבָה בני רביעה בן עבד-שמס ואבו-סֻפְ'יָאן בן חַרְב בן אמיה בן עבד שמס ואבו-אלבַכְ'תַרִי בן הִשָאם ואלאַסְוַד בן אלמטלב ואבו-גַ'הַל, הוא אבו-ג'הל אשר היה בראשי אויבי מחמד ושמו אבו-אלחַכַם, ואולם מסלמים כנונו אבו-ג'הל, לאמור אבי-הבערות,

בשנאתם אותו, ואלוַליד בן אלמגירה ונֻבַיְה ומֻנַבִּיה בני אלחג'אג' ויבואו אל אבו-טאלב ויאמרו אליו: "הנה בן אחיך מגדף את אלהינו ומחרף את דתנו, את יושבי-הדעת בתוכנו עשה לאוילים ואת אבותינו עשה לתועים, ועתה העני‏שהו אתה, או עזוב הדבר בינינו ובינו ונדעה. כי הלא גם אתה מתנגד לדרכיו ונענישהו בעדך". וידבר אליהם אבו-טאלב רכות, וישב אותם דברים טובים, וילכו מאתו בשלם. ומחמד הוסיף ללכת בדרכו, ובאר את דת אלהים ויקרא לקבל אותה. ותרב השנאה בינו וביניהם ויתרחקו ממנו וישטמו איש את רעהו, ותרב קריש לדבר בשליח אלהים וירגנו עליו ויעוררו איש את אחיו נגדו. וישובו ויבואו שנית אל אבו-טאלב ויאמרו אליו: "הנה נכבד אתה בתוכנו ונעלה. ואנחנו בקשנוך להניא את בן אחיך ממעשהו ולא היאות אותו. ועתה לא נוכל שאת עוד חרפו את אבותינו ושימו את מיושבי-הדעת בתוכנו לאוילים וגדפו את אלהינו. הענישו אתה או נשלח בו יד, והשמר לך, כי המלחמה לא תכלה עד השמד אחד ושנינו". ויכלו לדבר ויפנו ויצאו מעם אבו-טאלב.

וירע הדבר בעיני אבו-טאלב, להבדל מבני עמו ולהלחם בם, ולא חפץ למסור את שליח אלהים ולעזבו. וישלח אבו-טאלב ויקרא למחמד ויאמר אליו: "בן אחי, הנה בני-עמך באו אלי וכזאת וכזאת אמרו אלי. ועתה תיקר נא נפשי ונשפך בעיניך ואל תביאני לידי מלחמה אשר לא אוכל לעמוד בה". וישוב מחמד כי נחרץ הדבר מאת דודו לעזבו ולמסרו בידי שונאיו, וכי קצרה ידו מהושיעו ולעמוד לו בפני אויביו, ויאמר אליו: "דודי, חי האלהים, כי גם אם יתנו את השמש בימיני ואת הירח בשמאלי לא אעזוב את הדבר עד אשר יתן לי אלהים תשועה ואנצח או אֹבד בעדו". ותתעטף נפש מחמד ויבך. אחר קם ללכת. ויהי כאשר פנה ללכת ויקרא אחריו אבו-טאלב ויאמר: "גשה נא, בן אחי"? ויגש אליו מחמד ויאמר אליו: "בן אחי, דבר ככל אשר עם לבבך. חי אלהים כי לא אתנך ביד מבקשי נפשך לעולם".

ויהי כשמוע קריש כי מאן אבו-טאלב לעזוב את שליח אלהים ולתתו בידם, וכי כלתה מאתו להבדל מהם ולהלחם בם ויבואו אליו בשלישית ויביאו את עֻמָארָה בן אלוליד בן אלמגירה ויאמרו אליו: "אבו-טאלב, הנה עמארה בן אלוליד הנחמד בעלמי קריש והיפה בהם, קחהו והיה לך שכלו ועזרתו ואמצת אותו לך לבן והיה לך, ותן בידינו את בן אחיך זה, אשר קן כצר לדתך ודת אבותיך, ויבא פרוד בעמך וישם את מיושבי-הדעת בתוכם לאוילים. כי הלא גבר כגבר". ויאמר אליהם אבו-טאלב: "חי אלהים, כי רע הוא הדבר אשר תאמרו לקנות בו את לבי. התתנו לי את בנכם אשר אגן לכם אליו ואתן לכם את בני למען תהרגוהו. לא תהיה כזאת לעולם". ויאמר אלמֻטְעִים בן עדי: "חי האלהים, אבו-טאלב, הנה בקשו בי עמך אליך להתהלך אתך במישרים, ויתאמצו להסיר את אשר תתעב גם אתה והנה מאנת לקבל מהם דבר". ויאמר אבו-טאלב: "חי האלהים כי לא עשיתם משפטי. ואולם אתה ואנשיך חרצתם אֹמר להפרד מעלי ולעורר את העם נגדי. עשה כטוב בעיניך". וימנעו עוד מבוא בדברים ותבער אש המלחמה וחלקו האנשים ויצאו איש נגד רעהו.

וירגנו קריש על משפחות האנשים בתוכם אשר קבלו את דת האסלאם ותתנפל כל משפחה על האנשים בתוכם אשר קבל את האסלאם ויהיו מציקים להם ומניאים אותם מדתם. ויתן אלהים מגן לשליחו את דודו אבו-טאלב, כי כראותו את אשר קריש עושים לבני האשם ובני אלמטלב ויקרא אותם לעשות כמעשהו להגן על מחמד, ויֵענו לקריאתו, בלעדי אבו-לַהַב, לאמר ישרף באש הגיהנום.

מבוכת אלוליד בן אלמגירה בדבר הקראן.

אחר הדברים האלה קרבו ימי החג, הימים אשר בהם יעלו מכל שבטי ערב לחוג בכעבה. ויאספו אנשים מקריש אלוליד בן אלמגירה, כי זקן האיש בהם. ויאמר אליהם: "הוי משפחות קריש, הנה קרבו ימי החג ובאו עליכם משלחות הערבים אשר שמעו את שמע מחמד זה, ועתה הבו עצה ודברו את אשר נאמר לאנשים ההם. והיה דברנו אליהם אחד, כי לא טוב הדבר אשר נֵחָלק בדברינו אל אודותיו ואשר יכזיב איש את דברי אחיו. ויאמרו אליו: "דבר אתה אבי עבד-שמס ועוץ לנו עצה את אשר נאמר. ויאמר: "לא, כי אתם תדברו ואשמע". ויאמרו: נאמר כָּאִהן (רואה וקוסם) הוא". ויאמר: "לא, חי האלהים, אין הוא כאהן, כי אין הוא יודע לנחש כלחוש הכאהן ולא יחרוז דבריו בחרוזים ולא ידבר בשפת הכאהן". ויאמרו: "יהי דברנו לאמור: "משוגע הוא, די דבר בן הג'ן". ויאמר: "לא משוגע הוא. הן ראתה עיננו משוגעים. כמעט יחנקו בהדבק בהם הרוח. גם לא ימלל וידובב כאחר מהם". ויאמרו: "הבה ואמרנו משורר הוא". ויאמרו: "לא. דבריו לא כדברי המשוררים הם, אינם שקולים במשקלי השיר ואינם קצובים בקצבת השיר". ויאמרו: "מה נאמר עוד אבי עבד-שמס ולא אמרנו?" ויאמר: "חי אלהים כי דברו ערב, שרשו אדיר ופארותיו גן רטוב. ואין בכל אלה דבר תאמרוהו אשר לא יוָדע כי שוא הוא. ואולם הטוב בכל אלה הוא אשר תאמרו מכשף הוא, כי אכן כשפים דבריו, יפריד בין איש ובין אביו, בין אח ובין אחיו ובין איש ובין אשתו ובין איש ובין שבטו". ויעשו קריש כעצת אלוליד וישבו על אם הדרכים אשר בהם יבואו הבאים לחוג. ולא עבר עליהם איש אשר לא הזהירוהו וידברו אתו על דבר מחמד. ויודע דב ר מחמד בכל קצות ערב, כי השבים מן החג ספרו את הדבר באזני בני שבטם, ויצא שמעו בכל הארץ. אך לא היה מקום אשר הטו לדברים אזן קשבת, כאשר עשו זאת שבטי אלמדינה אלאַוְס ואלכַ'זְרַג'. כי הם שמעו מחכמי היהודים אשר היו בעלי בריתם ויגורו אתם. וכהגיע הדבר אליהם וירבו לדבר במחמד ובדבר המלוקת אשר בינו ובין קריש. ואבו-קיס בן אלאַסְלַת מבני אלמדינה עורר בשירו למוסר על הריב אשר נתנו לבוא בשעריהם. כי אשתו אַרְנָב מבני קצי. וישב במכה שנים רבות ויאהב את קריש, וידאג לתוצאות אשר המריבה הזאת תביא למכה. ויזהירם לבלתי בוא בריב בהזכירו אותם את מלחמות שבטי הערבים אשר היבוא שואה על שבטים שלמים, ויזכירם את מלחמת בסוס אשר פרצה בגלל התחרות סוסים ותארך ארבעים שנה ותכל שבטים גדולים וטובים. וגם את דברי הריבות אשר פרצו בין אלאוס ואלכ'זרג' בגלל היהודי אש היה שכן לאלכ'זרג' אשר הרגהו אחד מבני אלאוס, אשר הביא לידי מלחמה רבת דמים.

ומצב קריש הלך הלוך וקשה בגלל האסון אשר מצאם במלחמתם כשליח אלהים ובאשר קבלו אתו את דת האסלאם. ויסיתו בו את אוילהם וישימוהו לכוזב וירעו לו, ויאמרו עליו כי משורר ומכשף הוא וידעוני ומשוגע. ואולם שליח אלהים לא חדל מהטיף את דבר אלהים ולא כסה מהם דבר מאשר היו מתעבים אותו ויחרף דתם ויתעב אליליהם, ויבדל מקהלם באשר כפרו.

וזה אשר ספר עֻרְוָה גן אלזביר: הייתי בתוכם באחד הימים, והמה מתאספים במקדש ויועצו בדבר שליח אלהים ויאמרו: "לא הארכנו רוחנו מעולם כאשר הארכנו רוחנו לאיש הזה. הנה שם את מיושבי-הדעת בתוכנו לאוילים, ויחרף את אבותינו ויגדף את דתנו ויבדל מקהלנו ויקלל את אלהינו. אכן רב ארך-אפינו לו". ובעודם מדברים והנה עלה שליח האלהים, ויבוא לקראתם ויגש אל האבן הקדושה ואחרי כן עבר על פניהם מקיף את הכעבה כמשפט. ויהי בעברו על פניהם, ויעקצוהו בדברים, ואכיר את זאת בפניו. ויעבור על פניהם מקיף את המקדש, ויהי בעברו על פניהם שנית בהקיפו ויעקצוהו כבראשונה. ואכיר זאת בפניו. ויעבור על פניהם בפעם השלישית ויעקצוהו בדברים בשלישית. ויעמוד ויקרא: התשמעו משפחות קריש. הי אשר נפש מחמד בידו, הנני מביא עליכם

"טבח", ותאחז לדברו את האנשים רעדה עד אשר נדמה לכן איש מהם כאילו על ראשו עוף נופל מכריחו לדבר אליו בדברים טובים, ויאמרו: "לך לך אבו אלקאסם (כנוי למחמד) חי אלהים כי אל אתה בער". וילך מעליהם. ויהי ממחרת ויאספו שנית במקדש ואני בתוכם. ויאמרו איש אל אחיו: "מה זה היה לכם אשר בדברו אליהם קשות עזבתם אותו?" ובעודם מדברים והנה שליח אלהים עולה ויזנקו עליו כאיש אחד ויקיפוהו ויאמרו אליו: "אתם הוא אשר אמרת כזאת וכזאת", לאמר בדבר חרוף דתם ואלהיהם. ויאמר: כן. אנו הוא האומר זאת". ויאחז איש מהם בקצות אדרתו להחניקו בו. ויעמוד בינו ובין האיש אבו-בכר ויבך ויאמר: "התהרגו אדם באשר יאמר אלהי אללה". ויעזובו. ואֻם כֻּלת'ום בת-בכר ספרה, כי אבו-בכל שב ביום ההוא ופלח ראשו פצוע מאשר משכוהו בזקנו.

וגם באחד הימים יצא מחמד, ולא פגשו איש מאנשי קריש מבן-חורין ועד עבד ואשר לא קרא לו כוזב, ויצק לו. וישב מחמד אל ביתו, ויתעטף ברוב יגנו, ויורד אללה עליו את החזון: "**הוי המתעטף קום והזהר**"[26].

אסלאם חַמְזָה בן עבד-אלמטלב וְעֻתְבָּה בן רַבִּיעָה.

בעת ההיא נמצא למחמד משען חזק, שעלה בכח זרועו על אבו-טאלב, כי גם דוד אחי אביו מחזה אשר קורא ארי-אל על רוב גבורתו בקריש, קבל את דת האסלאם, באשר אכלה אותו קנאת משפחתו ובית אביו, ולא יכול להביט בהבזות איש את בן אחיו עצמו ובשרו ולהחריש.

וזה הדבר: אבו-ג'הל עבר על פני שליח האלהים אצל אלצַּפ'א הרמה הקדושה אשר ליד העכבה ויצק לו וירפהו ויגדף את דתו ויקללהו. ויחרש מחמד ולא אנה דבר. ושפחה משוחררת אחת לעבד-אללה בן גֻ'דְעָאן והיא בביתה שומעת בנאץ אבו-ג'הל את מחמד. וילך אבו-ג'הל אל מושב מועצת קריש ליד העבה וישב אתם. והנה חמזה בן עבד-אלמטלב בא מצידו, ותליו וקשתו עליו, כי היה מחזה איש יודע ציד וקלע אל המטרה ולא יחטיא. והיה בשובו מצידו לא ישוב אל ביתו עד אם יקיף את הכעבה. ובדרכו אל הכעבה לא יעבור על מקום מושב מועצת קריש מבלי אשר יעמוד שם ודרש להם לשלום, ושוחח עמהם. ויהי האדיר באנשי קריש והעז בהם. ויהי בעברו על פני אלמַרְוָה אשר ליד אלצפ'א, ושליח האלהים כבר שב אל ביתו, ותאמר אליו השפחה: "הוי אבו עֻמָארה, לא ראית את אשר מצא את בן אחיך מחמד לפני זה מאת אבי-אלחכם בן השאם (הוא אבו-ג'הל). מצאו יושב פה, ויצק לו ויקללהו וישמיעהו דברים קשים וילך מאתו, ומחמד לא הגיד לו דבר". ויחר אף חמזה כי רצה אלהים כברו באסלאם, ויצא חיש מהר ולא עמד עם איש, כדרכו, ופניו מועדות אל אבו-ג'הל להענישו בנצאו אותו. ויהי בבואו אל המסגד ויראהו יושב בתוך האנשים ויגש אליו עד הגיעו ליד ראשו וירם את קשתו ויכהו בה ויתעהו פצע רב. אחר אמר אליו: "התחרפהו בעת אשר אנכי הולך בדתו, הנה אנכי אומר כאשר אמר ועתה קום נגדי אם יש בכחך". ויקומו אנשים מבני מכ'זום נגד חמזה להגן על אבו-ג'הל. וימר אליהם אבו-ג'הל: "הרפי מאבו עמארה, חי אלהים, כי אמנם קללתי את בן אחיו קללה נמרצת". ויהי חמזה למסלם וילך אחרי שליח אלהים כאשר אמר. ויהי בקבל חמזה את דת האסלאם ותדע קריש כי מגן ומחסה לשליח אלהים, וכי חמזה יגן עליו, ויחדלו ממקצת מאשר היו עושים לו.

ואמריו עבר לדת מחמד עֻתבה בן רביעה מנכבדי קריש. ויהי היום ועתבה יושב במושב מועצת קריש, והנביא יושב במסגד בדד, ויאמר עתבה: "הוי משפחות קריש הלא אקום ואגש אל מחמד ואערוך לפניו דברי, אולי יקבל קצתם ונָתַנּוּ לו את אשר יבקש וחדש מאתנו". והדבר היה בעת קבל חמזה את האסלאם, ויראו קריש כי חברי מחמד הולכים ורבים, ויאמרו אל עתבה: "אמנם כן, אבו אלוליד. קום

גש אליו ודבר אליו". ויגש אליו עתבה, וישב לידו, ויאמר אליו: "בן-אחי (כי כן יקרא הערבי לבן שבטו הצעיר ממנו), הנה אתה מן המשפחות הנכבדות בתוכנו כאשר ידעת ורם יחשך. והנה באת את עמך בדבר קשה, הפרדת בו את אחדותם ותשם בו את מיושבי הדעת בתוכם לאוילים ותחרף בו את אלהיהם ודתם ותשם את אבותיהם אשר קמו מלפניהם לכופרים. ועתה שמע ממני, אערוך לפניך דברים שונים והתבוננת אולי תקבל קצתם ממנו". ויאמר אליו מחמד: "דבר אבו-אלוליד ואשמע". ויאמר: בן אחי, אם חפצת לעשות עשר מן הדבר אשר הבאת אותו, הנני ואספנו לך מרכושנו עד אם תהיה העשיר בנו, ואם כבוד חפצת והיית לנו לשר, לא נחרוץ דבר מבלעדיך. ואם מלוכה חפצת הננו והמלוכנוך עלינו. ורם זה אשר יבוא אליך חזון מתעה תחזהו ולא תוכל להשיבו מעליך הנה נבקש לך תרופה למחלתך ופזרנו את הוננו עד אם ירפא לך ממחלתך. כי התא יש אשר יגבר ה"רוח" על האדם, אם לא יבקשו לו תרופה". ויהי ככלותו לדבר אליו, ושליח אלהים שומע את דבריו, ויאמר אליו מחמד: הכלית דבריך אבו-אלוליד? ויאמר: "כן". ויאמר: "אם כן שמע לדברי". ויאמר: "דבר" ויאמר: "בשם אלהים הרחמן הרחום. **ספר הורד מאת הרחמן הרחום. ספר בֹּררו אותותיו. קראן ערבי לעם יבין בשורה ואזהרה ויתרחקו רֻבם והם לא ישמעו**[27] ". ויקרא לפניו את כל החזון. וכשמוע אותה עתבה החריש וישכל את שתי ידיו מאחרי גבו להשען עליהן בבקשו לשמוע. ויכל מחמד מקרוא את כל דברי החזון וישתחוו. אחר אמר אליו: "הנה שמעת אבו אלוליד את אשר שמעת ועתה הנה הדבר לפניך, בחר לך". ויקם עתבה וילך אל חבריו ויאמרו איש אל רעהו: "נשבענו באלהים, בא אליהם אבו אלוליד בפנים אחרות מאשר הלך בהם". וכאשר ישב אתם אמרו: "מה מאחריך, אבו אלוליד?" ויאמר: "מאחרי הוא כי שמעתי דברים אשר, חי אלהים, לא שמעתי כמוהם מעולם. אין הוא לא משורר ולא מכשף ולא "כאהן", הוי משפחות קריש שמעו אלי ועשו כזאת. הניחו לו ולענינו והבדלו ממנו, כי אכן יהיה לדבריו אשר שמעתי ממנו ענין רב, והיה אם יפגעו בו הערבים הנה נפל בידי זולתכם ונצלתם ממנו, ואם ינצח על הערבים, הנה מלכותו מכותכם ועוזו עוזכם והייתם מאושרים באנשים". ויאמרו: "אכן הכשיף אותך אבו אלוליד בלשונו". ויאמר: "זו דעתי בדבר הזה ועתה עשו כטוב בעיניכם".

וכוח מחמד עם ראשי קריש.

והאסלאם התפשט במכה במשפחות קריש בין האנשים ובין הנשים, וקריש אוסרת במאסר את אשר יכלה לאסור, ותסר את לב אשר תוכל להסירו מעל האסלאם.

אחר הדברי האלה התאספו זקני קריש אחרי בוא השמש מאחורי קיר הכעבה, ויאמרו איש אל אחיו: "נשלח אל מחמד ודברנו אתו והתוכחנו אתו, למען נהיה נקיים ממנו". וישלחו אליו לאמור: "הנה נכבדי עמך נאספו בגללך לדבר אתך ועתה בו אליהם". וימהר מחמד לבוא אליהם, בחשבו, כי אמנם נכנסו דבריו אשר דבר אליהם אל לבם, כי היה מתאמץ להדריכם אל ארח-מישרים, ותהי זאת ראש מאוייו, ויתעצב על קשי-לבם. וישב לפניהם. ויאמרו אליו: "הוי מחמד! הנה שלחנו אליך לדבר אתך. ואכן, חי אלהים, כי לא ידענו בכל הערבים איש שאר הביא בתוך עמו את אשר הבאת אתה בתוך עמך. את האבות חרפת ואת הדת גדפת. חרפת את האלים ותשם לאוילים את מיושבי הדעת, ותבֵא פרוד בין הקהל. ואין דבר מכוער אשר לא הבאתו בינינו ובינך". ויערכו לפניו את כל הדברים אשר ערך לפניו עֻת'בה. ויאמר אליהם מחמד: "אין בי אשר תאמרו. לא הבאתי אליכם את אשר הבאתי בבקשי לי הונכם או להכבד בתוככם או למלוך עליכם. ואולם אלהים שלחני אליכם שליח ויורד אלי ספר ויצוני להיות לכם מבשר ומזהיר. ואביא אליכם שליחות אלהים ואיעץ אתכם. ועתה אם תקבלו

ממני את אשר הבאתי אליכם הנה לטוב הוא לכם בעולם הזה ובעולם הבא. ואם תשיבוהו אלי, אצפה למשפט אלהים עד אשר ישפוט ביני ובימיכם". ויאמרו אליו: "הוי מחמד אם אינך חפץ מאתנו דבר מכל אשר ערכנו לפניך כי אז תנה לנו אות או מופת. הנה ידעת כי אין עם אשר ארצו צרה כארצנו ומעטה למים ומזונותיה דלים, ועתה קרא לנו אל אלהיך אשר שלחך באשר שלחך וירחיק מעליה את ההרים אשר יצֵרו עליה וירחיב לנו ארצנו ובקע לנו בתוכה נהרות כנהרות דמשק או בבל, ושלח אלינו את אשר מתו מאבותינו והיו בתוך אלה אשר ישלח אלינו קצי בן כלאב, כי הוא היה נשיא דובר אמת ושאלנו את פיהם על אודות הדברים אשר תדבר, האמת הם או שוא. והיה אם יאשרו את דבריך ועשית את אשר שאלנו מאתך וידענו את מעלתך לפני אלהים וכי אמנם שלחך שליח כאשר תאמר". ויאמר אליהם: "לא בזה שֻׁלחתי אליכם. ואול הבאתי אליכם מאת האלהים את אשר שלחני בו אליכם. וכבר הודעתיכם את אשר שֻׁלחתי בו אליכם, והיה אם תקבלוהו ממני והיה לטוב לכם בעולם הזה ובעולם הבא, ואם תשיבוהו אלי, אצפה לדבר אלהים עד אשר ישפוט ביני וביניכם". ויאמרו אליו: "אם לא תעשה זאת הנה שאל לנפשך. שאל את אלהיך ושלח אתך מלאך לקים את דבריך ושמר עליך מפנינו ושאל אותו ועשו לך גנות וארמונות ואוצרות זהב וכסף, ולא תאולץ לעשות את אשר נראך עושה. הנה אתה תעמוד בשוקים ותבקש פרנסך כאשר נבקש אנחנו. רק אז נדע יתרונך ומעלתך לפני אלהיך אם שליח אתה כאשר תתימר להיות". ויאמר אליהם: "לא אעשה כן ואין אני האיש אשר ישאל מאלהיו זה ולא שֻׁלחתי אליכם בזה, ואולם אלהים שלחני מבשר ומזהיר, והיה אם תקבלו ממני את אשר הבאתי אליכם, והיה טוב לכם בעולם הזה ובעולם הבא והאם תשיבהו אלי הנה אצפה לדבר אלהים עד אשר ישפוט ביני וביניכם". ויאמרו אליו: "הנה שאל את אלהיך ויפלו השמים עלינו רגבים רגבים כאשר אמרת אשר אם יחפוץ אלהיך לעשות כן בכם יעשה". ויוסיפו ויאמרו: "הוי מחמד, הנה אלהיך יודע אשר אנחנו יושבים פה אתך ונשאלך את אשר נשאל ונדרוש ממך את אשר נדרוש. יבוא נא אליך ולִמֶּדך את אשר תשיבנו ויודיעך את אשר הוא עושה בנו, אם לא נקבל ממך את אשר הבאת אלינו. ואולם לא כן הוא; אמנם שמענו, כי אשר ילמדך רק אדם הוא באלַיַמָאמָה אלרחמאן שמו. ואכן אנחנו, חי אלהים, לא נאמין באלרחמאן לעולם. ועתה הנה נקיים אנחנו ממך מחמד, כי אנחנו לא נעזוב אותך עד אם נשמידך או תשמידנו". ואיש אחד מתוכם אמר: "לא נאמין עד אם תביא את אלהים ואת המלאכים והן בנות אללה". ויהי כדברם כן אל מחמד ויקם מלפניהם. ויקח אותו עבד-אללה בן אַבִּי אֻמַיָּה בן אלמֻגִירָה מבני מכ'זום והוא בן דודתו אחות אביו, כי אמו עָאתִכָּה בת אבד-אלמטלב, ויאמר אליו: "מחמד, הנה ערכו לפניך בני עמך את אשר ערכו ולא קבלת מהם, אחד שאלוך דברים לנפשם למען יכירו בזה מעלתך לפני אלהים כאשר תאמר והאמינו בך והלכו אחריך ולא פעלת. אחר שאלוך כי תשאל לנפשך אשר יכירו בזה יתרונך עליהם ומעלתך לפני אלהים ולא פעלת, אחר שאלוך כי תמהר להביא עליהם מקצת מן העונש אשר אתה מְיָרֵא אותם בו ולא עשית. חי אלהים לא אאמין בך לעולם עד אם תקח לך סולם מגיע השמימה, אחר תעלה בו ותבוא אל תוכם ועיני רואות, אחר תביא תעודה ואתה ארבעה מלאכים אשר יעידו, כי הנך אשר אתה אומר. וחי אלהים כי לו גם עשית זאת לא אחשוב כי אאמין לך גם אז". ויפן וילך מעם מחמד ומחמד שב אל ביתו סר וזעף באשר קרהו, כי השתוקק אשר ישמעו אליו בני עמו הקרובים אליו, בקראו אליהם, וירא את התרחקם מאתו.

ויהי אחרי עזוב אותם מחמד ויאמר אבו-ג'הל: "הוי משפחות קריש. הנה מחמד הגיע אל אשר אתם רואים. העידותי בי את האלהים, כי מחר אשב לו על דרך בעברו ולקחת אבן גדולה ככל אשר אוכל שאת והיה בהשתחוותו בתפילתו רוצצתי בה את גולגלתו, אחת היא אם תעמדו לימיני להושיעני או אם תתנוני בידי גואלי דמו ועשו בי בני עבד-מנאף כעולה על רוחם". ויאמרו: "חי אלהים כי לא

נמסרך לעולם בעד איזה דבר שהוא. עשה כל אשר חפצת". ויהי ממחרת הבוקר ויקח אבו-ג'הל אבן גדולה כאשר אמר, וישב מצפה לשליח אלהים. ומחמד השכים כמנהגו. בהתפללו במכה פונה לצד סוריה, ויהי מתפלל בין היסוד התימני ובין האבן השחורה, ותהי הכעבה בינו ובין עבר סוריה. ויקם מחמד להתפלל, וקריש השכימו גם הם וישבו במקום מועצותיהם מצפים לראות את אשר יעשה אבו-ג'הל. ויהי בהשתחוות מחמד וירם אבו-ג'הל את האבן ויגש לעומתו. אך טרם הקריב, והנה נסוג אחור דחוף ומבוהל וצבע פניו שונה, ידו יבשה על האבן עד אשר נפלה האבן מתוכה. ויגשו אליו האנשים מקריש ויאמרו אליו: "מה לך, אבו אלחַכַם?" ויאמר: "נגשתי אליו לעשות את אשר אמרתי לכם אתמול, ויהי כגשתי אליו ויעמד ביני ובינו אביר-גמלים, חי אלהים כי לא ראיתי מעודי לא כגולגלתו ולא כערפו ולא כמלתעותיו לגמל, ויתפרץ לעיני". וכשמוע מחמד את הדבר אמר: "גבריאל זה ולוּ קרב, כי אז תקף אותו".

ספור אלנַצְ'ר בן אלְחָארִת' וחכמי היהודים.

ויהי בסַפר אבו ג'הן את הדבר הזה, ויקם אלנצ'ר בן אלחארת' מבני קצי וידבר אליהם ויזהירם מפני מחמד, כי לא יקל הדבר בעיניכם. ואלצ'ר בן אלחארת' היה מ"שטני" קריש ויהי מציק למחמד ועומד נגדו בצר. כי היה אלנצ'ר באלחירה היא הממלכה הערבית אשר אל גבולות פרס, וילמד שמה לדעת את ספורי מלכי פרס וספורי רֻסְתֻם ואסְבִּנְדִיָאר. ויהי כאשר ישב מחמד במושב ויזהר את עמו, ויספר להם על אודות הדורות הראשונים אשר קמו מלפניהם, על דבר נח ודור המבול, על דבר אברהם ונמרוד, על דבר לוט וסדום ועמורה ועל דבר משה ופרעה, ויאחז רבים מהערבים חיל ורעדה למשמע הדברים, ויפחדו לבל יקרם גם הם כמקריהם – וישם אלנצ'ר את כל דבריו לאַל, כי אמר: "הוי משפחות קריש, יודע אנכי ספורים יפים מספוריו, גשו הנה ואספר לכם יפים מספוריו". ויהי מספר להם את ספורי מלכי פרס ורֻסתם ואסבנדיאר. וככלותו לספר ואמר: "במה זה יספר מחמד יותר יפה ממני?" ויהי מתימר להביא חזון בחזון מחמד.

ויהי כדבר אליהם אלנצ'ר בן אלחארת' וישלחוהו. וישחו אתו את עֻקְבָּה בן אבו מֻעַיְט אל חכמי היהודים באלמדינה ויאמרו אליהם: "שאלו אותם על דבר מחמד ותארו לפניהם תארו והודיעום מן הדברים אשר יאמר, כי הם אנשי הספר ראשון ואתם דעת אשר אין אתנו מתורת הנביאים". ויצאו לדרכם עד בואם אל אלמדינה וישאלו את חכמי היהודים בדבר שליח האלהים ויתארוהו לפניהם ויודיעום דברים מדבריו ויאמרו אליהם: " הנה אתם בעלי "התורה" ונבוא אליכם בדבר מודענו זה". ויאמרו אליהם חכמי היהודים: "שאלוהו בדבר שלשת אלה אשר נאמר עליכם, והיה אם יגיד לכם פשר דברם, נביא שלוח הוא. ואם לא יגיד, הנה האיש בודה מלבו וראו את אשר תיעצו עליו. שאלוהו בדבר האנשים אשר בדורות הראשונים מה היה ענינם, כי פלאי היה ענינם. ושאלוהו בדבר איש נוסע אשר הגיע לקצות הארץ למזרחה ולמערבה, מה היה דברו, ושאלוהו הרוח מה היא. והיה כי יגיד לכם והלכתם אחריו כי נביא הוא. ולא וידעתם כי בודה הוא מלבו ועשיתם בו כטוב בעיניכם". וישובו האנשים אל מכה אל קריש ויאמרו אליהם: "הנה הבאנו לכם דברי חכמי היהודים אשר יחרצו בדבר אשר ביניכם ובין מחמד". ויספרו להם את הדברים. ויבואו אל שליח האלהים וישאלוהו את שלש השאלות. ויאמר אליהם מחמד: "מחר אגיד לכם את אשר שאלתם". וישכח מחמד להוסיף: "מחר אם ירצה השם". ויצאו מעם פניו, ויעברו מחשה-עשר לילות ולא שלח אליו אלהים חזון, ולא בא אליו גבריאל עד אשר שמחו אנשי מכה שמחה גדולה ויאמרו: "יעד לנו מחמד למחר כיום עברו חמשה עשר לילות ולא הודיענו גם דבר מאשר שאלנו מאתו". ויתעצב שליח אלהים על כי נסתם החזון ממנו,

וילך קדורנית על דברי אנשי מכה. ויהי בלילה ויבוא אליו גבריאל ויגל לו את פשר השאלה הראשונה, הלא הוא כתוב בפרת "המערה"[28] הוא ספור ארבעת או חמשת הנערים אשר בקש מלך עריץ להעבירם על דתם ולא שמעו לו ויבקש המיתם. ויסתירם אלהים במערה אחת מחוץ לעיר עם וכלבם. ותפול עליהם תרדמה ויישנו שמה שלש מאות ותשע שנים. ויהי אחרי כן ויקיצו הנערים וישלחו אחד מהם לקנות אוכל בעיר. ויהי בבוא העירה ותהום כל העיר, כי הביא אתו הנער מטבעות המלך אשר חי לפני שלש מאות שנה. כי דמו הנערים, כי ישנו רק יום או מקצתו. ויהי לנס. אחר גלב לו על דבר "בעל הקרנים"[29] הוא אלכסנדר מוקדון. ובדבר הרוח אמר אליו, אמור אליהם: "הרוח מדבר אלי ואולם לכם לא נתן מן הדעת בלתי אם מעט"[30].

ויהי כבוא גבריאל אל מחמד, ויאמר אליו מחמד: "הנה נמנעת מבוא אלי עד אשר עלתה מחשבה רעה בלבי". ויאמר אליו גבריאל: "וְלֹא נֵרֵד בלתי אם בפקודת אלהיך. לו אשר לפנינו ואשר מאחרינו ואשר בין אלה ואין אלהיך שוכח".[31]

ויהי גם כאשר הגיד להן מחמד את אשר ידעו כי אמת היא, ויכירו צדקתו ומעלת נבואתו, באשר ספר להם מן הנסתרות כאשר שאלוהו את אשר שאלוהו, אך מאנו ללכת אחריו בקנאה אשר קנאו בו ויקשו לבם ויעזבו מצות אלהים, ויתחזקו בכפירתם ויאמר איש מהם: "אל תשמעו אל דברי הקראן הזה, ושימו אותו ללעג ולקלס אולי תנצחוהו בזה, כי אם תתוכחו בדברי תבונות אתו הנה ינצח הוא אתכם". וירבו ללעוג למחמד ולנבואותיו. ויאמר אליהם אבו-ג'הל יום אחד, בלעגו לשליח אלהים: "הוי משפחות קריש. הנה מחמד אומר, כי חיילי אלהים אשר יענישוכם בגיהנום תשעה עשר הם, ועתה הנה אתם הרבים באדם למספר ולכוח. היוכלו מאה מכם לאחד מהם?". וכאשר התחיל מחמד לקרוא בקול בקראן בעת תפילתו להשמיע אותם דברו, היו מתפזרים וימאנו לשמוע אל דבריו. והיה ברצות איש מהם להקשיב לאשר יקרא מחמד מהקראן בעת תפילתו, ובא בלאט יחידי ושמע מבלי אשר ידעו האנשים, ובראותו כי נודע לאנשים כי יקשיב לדבריו היה הולך משם בסתר לבל ירגישו בו. ובהשפיל מחמד את קולו וחשב האיש אשר בי להקשיב כי הם האחרים לא ישמעו דבר, רק הוא ישמע והקשית דבריו.

ויהי הלילה ויצאו אבו סֻפְיָאן, הוא אבי בית-מלכות בני אֻמַיָּה ואבו-ג'הל ואלאַכְ'נָס בן שַרִיק, והמה ראשי קריש אל אחורי בית הנביא, למען ישמעו בסתר את קריאת הנביא, כי היה מתפלל בלילות בביתו. ויקח לו כל אחד מהם מקום סתר להאזין לקריאתו, ואיש מהם לא ידע כי יצאו גם חבריו. וילונו שם בלילה ההוא עד אשר עלה השחר ויקומו ללכת, ויפגשו איש את רעהו בדרך, ויחרפו איש את אחיו, ויאמרו זה לזה: "אל תשובו עוד לעשות כזאת. הנה לו מצאכם איש מהמון עמנו, כי אז הבאתם בנפשו ספק להאמין במחמד". וילכו איש אל ביתו עד בוא הלילה השני, וישובו כולם איש איש אל מקומו אשר היה שם בתחילה וילונו שם מאזינים לקריאת הנביא עד עלות השחר. ויקומו ללכת לביתם ויִפָּגשו שנית בדרכם, וידברו איש אל רעהו כאשר דברו בפעם הראשונה. וילכו לביתם עד בוא הלילה השלישי וישובו ויבואו כפעם בפעם וישבו איש על מושבו להאזין לקריאת הנביא עד עלות השחר. ויהי בשובם ויפגשו בשלישית בדרכם ויאמרו איש אל רעהו: "לא נלך מן המקום הזה עד אם נבוא בברית ובאלה אשר לא נשוב עוד". ויכרתו ברית ויפרדו איש מעל אחיו.

ויהי ממחרת היום ויקח אלאַכְ'נַס בן שַרִיק מקלו ויצא עד בואו אל אבו-סֻפְ'יאן אל ביתו ויאמר אליו: "הגידה נא לי אבי חַנְטָ'לָה, מה תומר לאשר שמעת מפי מחמד?" ויאמר אליו: "חי אלהים אבו תַ'עְלָבָה שמעתי דברים אשר הבינותים ואבין מה חפצו בהם ושמעתי דברים אשר לא אדע לא פשרם ולא אבין מה חפצו בהם". ויאמר אליו אלאכ'נס: "ואף אני כן, חי אלהים אשר נשבעתי בשמו". ויצא מעם פניו, וילך אל אבו-ג'הל ויבוא אל ביתו, ויאמר אליו: "מה הוא אשר שמעת? רָבנו אנחנו ובני עבד-מנאף בדבר הכבוד והמעלה. האכילו את האורחים ונאכילם, הרכיבום ונרכיבם. נתנו מתנות ונתן אנחנו. ויהי כאשר עלינו במעלה עליהם, ויאמרו: 'מתוכנו קם נביא אשר יבוא אליו חזון מן השמים', למען התנשא עלינו. ולכן, חי אלהים, לא נאמין בו לעולם ולא נשאר אותו". ויקם אלאכ'נס ויעזבהו.

הראשון שהִקריא קראן.

והראשון אשר הקריא קראן אחרי הנביא במכה באזני קריש עבד-אללה בן מסעוד. וזה הדבר: באחד הימים נאספו חברי מחמד ויאמרו: "הנה לא שמעו קריש מעולם את קריאת הקראן. מי הוא האיש אשר ילך וישמיעהו באזניהם?" ויען עבד-אללה בן מסעוד ויאמר: "אני אלך". ויאמרו אליו: "יראים אנחנו לבל יפגעו בך. טוב כי ילך איש אשר לו משפחה אשר תגן עליו בפני העם הזה, אם יבקשו לעשות לו רעה". ויאמר: "הניחו לי, אלהים יגן עלי". ויהי ממחרת וחלך אבן מסעוד ויבוא אליהם והם יושבים במושב מועצותיהם. וישא קולו ויפתח ויאמר: "בשם אלהים הרחמן הרחום", היא הברכה אשר יאמר אותה עד היום כל מאמין לפני פתחו בקריאת הקראן. ויגביה קולו עוד ויקרא לפניהם פרשה מן הקראן. ויקשיבו לדבריו ויאמרו איש אל אחיו: "מה זה אמר בן אֻם עַבְד?" אחר אמרו: "הלא הוא יקרא מן הדברים אשר הביא אתו מחמד". ויקומו עליו ויחלו להכות בפניו, והוא מוסיף לקרוא עד כלותו, ויפן וילך. ויבוא אל חבריו ויראו את הפצעים אשר בפניו, ויאמרו אליו: "הנה זה אשר יראנו". ויאמר אליהם: "הנקלה היא זאת העיני, ואם טוב בעיניכם אשוב מחר לעשות כאשר עשיתי היום". ויאמרו אליו: "רב לך. כבר השמעתם את אשר ימאסו".

ענות קריש את הדלים במאמינים.

וקריש הציקו לכל אשר קבלו את דת האסלאם וילכו אחרי שליח אלהים. ותתנפל כל משפחה על אשר בתוכה מן המסלמים, ויהיו כולאים אותם במאסר ויכום וירעיבום ויצמיאום. ויעמידו אותם בשרב השמש על אדמת מכה הלוהטת למען הסיר את לבם מאחרי דתם. ויהיו בהם אשר נפתו מחוזק הצלאה אשר מצאתם. ואחרים התחזקו נגדם ויחזקם אלהים. ובִלַאל היה עבר יליד-בית לאחד מבני גֻ'מַח, הוא בִלַאל בן רִבָאח ושם אמו חַמָאמָה, ויהי מסלמי תמים טהור הלב. ויהי אותו אֻמַיָה בן כַ'לַף מבני גֻ'מַה בחם הצהרים ומשליכו על גבו בתוך עמק מכה. אחר יצוה להביא אבן גדולה וישימה על חזהו ואמר אליו: "לא תחדל מהיות במצב כזה עד אם תמות או תכפור במחמד ותעבוד את אללאת ואלעזא אלילינו". ויהי בלאל קורא והוא מתענה במסה הזאת: "אחד, אחד". ויהי ורקה בן נַוְפַל עובר על פניו בעת ענותם אותו כן והוא אומר אחד אחד, ויהי אומר: "אחד אחד הוא, חי אלהים, בלאל". אחר יגש אל אמיה ואל אשר עשו בו כן מבני ג'מה ויאמר אליהם: "חי אלהים כי אם תהרגוהו אֲבָרֵך בו". ויהיו עושים כן עד אשר עבר על פניהם אבו-בכר באחד הימים, והם עושים כזאת, כי מוצא אבו-בכר מתוך בני ג'מה. ויאמר אך אמיה: "אם לא תירא אלהים. עד מתי תענה את המסכן הזה?" ויאמר אליו: "אתם השחתָ אותו ועתה הצילהו מאשר תראה". ויאמר אבו-בכר: "כן אעשה. הנה אתי נער שחור אמיץ ממנו לכוח וחזק והוא הולך בדתך, אתנהו לך תמורתו". ויאמר: "קבלתי". ויאמר: "לך הוא". ויתן לו

אבו-בכר את נערו ההוא ויקח לו את בלאל ויקרא לו דרור. ובלאל הוא העבד השביעי אשר שחרר אבו-בכר מהעבדים והשפחות המאמינים, כי לפניו שחרר ששה עוד בטרם יהגר אל אלמדינה. ויאמר אליו אבו קֻחָאפָ'ה אביו לאמו בכר: "בני הנה אנכי רואה אותך משחרר אנשים חלשים. לו גם עשיתי את אשר עשית, כי אז שחררתי אנשי חיל אשר יהיו לי לעזר ולמגן בפני אויב. ויאמר אליו: "אבי, אעשה את עשר אעשה למען אלהים ולשמו".

ובני מכ'זום היו מוציאים את עַמָּאר בן יָאסִר ואת אביו ואת אמו, כי מסלמים הם, בחם הצהרים ויענום על האדמה הלוהטת במכה. ויהי עובר על פניהם שליח אלהים ויאמר אליהם: "סבלנות בית-יאסר. הועד לכם גן-עדן". ואכן את אמו המיתו, כי מאנה לעזוב את האסלאם.

ואבו-ג'הל הפושע הוא אשר היה מעורר את אנשי קריש נגדם. והיה בשמעו כי קבל איש את האסלאם, והיה אם נכבד האיש ולו גואלים ומגנים, ועורר למוסר אזנו וקללהו ואמר לו: "עזבת דת אביך אשר הוא טוב ממך. אנחנו נודיע כי ההבלת וכי אבדה עצה ממך והשפלנו כבודך". ואם סוחר היה האיש ואמר לו: "חי האלהים אנחנו נהרוס מסחרך ונאַבד הונך". ואם דל הוא האיש והציק לו והקים את האנשים נגדו. ורבים מהמאמינים לא יכלו לעמוד בנסיון וישובו מאחרי האסלאם, כי ענום ויכום וירעבום ויצמיאום עד אשר באמרם להם: "אללאת ואלעזא אלהיך" ואמרו: "כן". ויגיאו לידי זה עד אשר בעבור החפושית ואמרו להם: "זאת החפושית אלהיכם" ואמרו: "כן", בבקשם להגאל מידם. וכאשר קבל את דת האסלאם אלוליד בן אלוליד בן אלמגירה באו אמשים מבני מכ'זום אל הִשָאם בן אלוליד אחיו, כי החליטו להעניש אנשים מהם, אשר קבלו מהם את דת האסלאם והם סַלַמָה בן השאם ועַיָּאש בן אבי רביעה. וידברו אל השאם אחי אלוליד, כי פחדו מתגרת אבו אם ירעו לאחיו: "הנה חפצנו להעניש את אלה האנשים אשר הלכו אחרי הדת הזאת אשר בדו למען נהיה בטוחים אשר אחרים לא יעשו עוד כזאת". ויאמר השאם: "טוב, הענישוהו, ואולם השמרו לכם פן תמיתוהו, כי באלהים נשבעתי אשר אם הרגתם אותו והרגתי את הנכבד בכם". ויאמרו: "ארור הוא לפני אלהים, מי הוא אשר יכנס בענין הזה. אם יפָּגע בידינו יהרוג את הנכבד בנו". ויעזבוהו וירפו ממנו, באשר הדפם אלהים מפניו.

ההִגְ'רה הראשונה לארץ כוש.

ויהי כראות מחמד את התלאה אשר תמצא את חבריו, בעוד אשר מצבו טוב בחסדי אלהים עליו וחסות דודו אבו-טאלב, וכי לא יוכל להגן עליהם ויאמר אליהם: "לו יצאתם אל ארץ כוש, כי הנה בה מלך אשר לא יעשקו איש אצלו, והיא ארץ בטוחות, עד אשר יצילכם אלהים מן הרעה אשר אתם בה ושבתם". ויצאו אז מסלמים מחברי שליח האלהים אל ארץ כוש בפחדם פן יסירו את לבם מאחרי דתם, ובנוסם אל אלהים לשמור דתם. ותהי זאת ההִגרה הראשונה באסלאם. ויצאו ראשונים עת'מאן בן עפ'פ'אן ואתו אשתו רֻקַיָּה בת שליח האלהים ואלזֻבַיְּר בן אלעַוָּאם ואנשים ונשים רבים ממשפחות קריש והעבדים והשפחות אשר קבלו את דת האסלאם. ויהיו כל היוצאים לארץ כוש מלבד הטף אשר לקחו אתם ואשר נולדו להם בארץ כוש שמונים ושלושה איש.

ויהי כאשר ראו קריש כי מצאו להם חברי מחמד מפלטי ומבטח בארץ כוש, וכי השיגו בה מושב ומנוחה, ויועצו ביניהם לשלוח שני אנשים מהם מקריש אמיצים אל הנג'אשי ולעורר אותו נגדם, להסירם מאחרי דתם ולהוציאם ממקום מקלטם ומבטחם. וישלחו את עבד-אללה בן אבי רביעה ועמר בן אלעאץ, ויאספו להם מתנות לנג'אשי ולאפטרארכיו, וישלחון אליהם. ובין המתנות היו עורות

הרבה, ולא עזבו הגמון אשר לא שלחו לו מתנוה. ויאמרו אליהם: "מִסרו לכל הגמון מתנתו מטרם תדברו אל הנג'אשי. ואחר תקריבו לנג'אשי מתנותיו, ובקשתם אותו כי יתן את המהגרים בידכם בטרם ידבר אתם". ויצאו השליחים עד בואם אל הנג'אשי. והמסלמים יושבים אתו במיטב החצרות, במיטב השכנות. ולא השאירו הגמון אשר לא מסרו לו מתנתו בטרם ידברו אל הנג'אשי. ויאמרו לכל הגמון מההגמונים: "הנה נמלטו אל ארצות המלך נערים אוילים מתוכנו, עזבו את דת עמם ולא באו בברית דתכם, ויביאו דת אשר בדו מלבם, ולא נדענה לא אנחנו ולא אתם. והנה שלחונו נכבדי עמנו בגללם אל המלך למען ישיב אותם אליהם, ועתה בדברנו את המלך על אודותם, ויעצתם אותו כי ימסור אותם בידינו ולא ידבר אתם. כי עַמם מכיר את טיבם יותר ויודע את אשר עוו עליהם". ויאמרו להם: "טוב הדבר". אחרי כן הגישו את מתנותיהם אל הנג'אשי. ויקבלון מהם וידברו אליו לאמר: "הנה נמלטו אל ארצך מתוכנו נערים אוילים, עזבו את דתנו ולא באו בברית דתך ויביאו דת אשר בדו מלבם, לא נדענה לא אנחנו ולא אתה. ועתה שלחונו אליך מנכבדי עמם אבותיהם ודודיהם וקרוביהם למען תשיב אותם אליהם, כי הם מכירים את טיבם יותר ויודעים יותר אשר עוו עליהם וידעו להוכיחם על הדבר". ולא היה דבר רע יותר בעיני עבד אללה בן אבי רביעה ועמר בן אלעאץ מאשר אם ישמע המג'אשי דבריהם, ויאמרו האפטרארכים אשר מסביבו: "צדקו, המלך, אכן בני עמם מכירים יותר את טיבם ויודעים את אשר עוו עליהם. תנה אותם בידם והשיבום אל ארצם ואל עמם". ויחר אף הנג'אשי ויאמר: "לא, חי אלהים, לא אתנם בידם, חלילה לי מהסגיר אנשים אשר באו לבקש מחסה אתי ויבואו אל ארצי ויבחרו בי מכל יתר האנשים, באשר יספרו אויביהם על אודותם. לא אמסרם בטרם אקרא להם ואשאלם על אודות הדברים אשר יאמרו שני האנשים האלה על אודותם, והיה אם כאשר דברו שני האנשים כן הוא ונתתים בידם, והשיבותים אל עמם, ולא והגינותי עליהם בפניהם וחסותי עליהם ככל אשר יבקשו".

וישלח לקרוא לחברי שליח האלהים. ויהי כאשר בא אליהם שליחו ויאספו ויאמרו איש אל רעהו: "מה תאמרו לאיש בבואכם אליו?" ויאמרו: "נאמר לו חי אלהים, את אשר למדנו נביאנו ואת אשר צונו, יהיה אשר יהיה". ויהי כאשר באו וכבר קרא הנג'אשי לאפטרארכיו ויאספו את ספריהם מסביבם, וישאל אותם ויאמר אליהם: " מה היא הדת אשר עזבתם בגללה את עמכם, ולא באתם בברית דתי ולא באחת הדתות האחרות". ויהי אשר דבר אליו מתוכם גַ'עְפַר בן אבו טאלב ויאמר אליו: "היינו עם נבער, עבדנו את הפסלים ונאכל את הנבלה ונעש התועבות, ולא שמרנו את חובתנו לקרובים ונרע לשכנים, ויהי החזק בתוכנו אוכל את החלש, ונהי כן עד אשר שלח אלהים אלינו שליח מתוכנו, אשר נדע את יחש אבותיו ואת ישרו ואמונתו וענותו, ויקראנו אל הלהים ליחדו ולעבדו ולהסיר מקרבנו את אשר היינו עובדים אנחנו ובותינו מבלעדיו מן האבנים והפסלים, ויצונו לדבר אמת ולשמור אמונה ולאהבה את הקרובים ולהיטיב לשכנים ולהתרחק מן האסור ולבלתי שפוך דם, ויאסור אלינו את התועבות ודַבר שקר ואכול את רכוש היתומים ולהוציא שם רע על נשים כשרות, ויצונו לעבוד את אללה ולבלתי שים אתו אלילים ויצונו להתפלל ולתת צדקה ולצום (וימנה לו את כל מצוות האסלאם). ונחשבהו לדובר אמת ונאמין בו ונלך אחריו כל אשר הביא מאת אללה, ונעבוד את אללה לבדו ולא נשים אתו אלהים אחרים. ונאסור עלינו את אשר אסר עלינו ונתיר את אשר התיר לנו. ויתנפלו עלינו בני-עמנו ויענונו ויבקשו להדיחנו מדתנו ולהשיבנו אל עבודת הפסלים מאחרי עבודת אללה, וכי נתיר לעצמנו את אשר היינו מתירים לעצמנו לפנים מן הרעות. ויהי כאשר דכאונו ויעשקונו ויציקו לנו, ויעמדו לנו לשטן בדבר דתנו ונצא אל ארצך, ונברכך על זולתך ומכסף לחסות בחסותך ונקַנו כי לא יעשקונו אצלך המלך". ויאמר אליו הנג'אשי: "היש אתך דבר מאשר גלה לו

אלהים?" ויאמר אליו ג'עפר: "כן". ויאמר אליו הנג'אשי: "קראהו לפני". ויקרא לפניו פרק מן הקראן מפרשת כהיע"צ[32]. ויבך הנג'אשי: "הלא זה ואשר דבר משה ממקור אחד ויצאו. לכי לכם. חי אלהים כי לא אתנם בידכם".

ויהי כאשר יצאו מלפניו ויאמר עמר בן אלעאץ: "חי אלהים כי אביא לפניו מחר דבתם אשר אעקור בה את מצירם". ויאמר אליו עבד אללה: " אל תעש. כי הלא עצמנו ובשרנו הם ואם גם התנגדו לנו". ויאמר: "חי אלהים כי הגד אגיד לו אשר יאמרו כי ישו בן מרים עבד הוא". ויהי ממחרת ויאמר אליו: "המלך, הנה הם אומרים על ישו בן מרים דברים קשים. שלח נא אלהים ושאלתם על אשר יאמרו אודותיו". וישלח אליהם לשאלם. ולא היה מצבר קשר כאשר בשעה ההיא. ויאספו האנשים ויאמרו איש אל אחיו: "מה זה תאמרו בדבר ישו בן מרים כי ישאל אתכם אודותיו". ויאמרו: "מה נאמר את אשר אמר אללה ואת אשר הביא אודותיו נביאנו, יהיה מה שיהיה". ויהי בבואם לפניו וישאלם. ויאמר ג'עפ'ר: "נאמר אודותיו את אשר אמר נביאנו. יאמר: "הוא עבד אלהים ושליחו ורוחו, דבור אשר הטילו אל מרים הנערה הבתולה". ויך הנג'אשי בידו על הארץ וירח ממה קיסם ויאמר: "אין ישו בן מרים אחרת מאשר אמרת אף כקיסם זה". וירגנו האפטרארכים מסביבו באמרו את אשר אמר, ויוסף ויאמר: "ואם גם תרגנו. חי-אלהים לכו, כי אתם תשבו לבטח בארצי, ואשר יחרפכם יִקָּנֵס. לא אאות להרע לכם גם במחיר הר-זהב. השיבו להם מתנותיהם, אין לי חפץ בהן. לא אקח אלהים ממני שוחד בהשיבו לי מלכותי אשר אקח אנכי שוחד, ולא שמע לדבת האנשים עלי אשר אשמע דבתם עליו".

ויצאו שני השליחים מלפניו אבלים מוּשָׁבֵי-פנים והמסלמים ישבו במיטב החצרות אם מיטב החסות.

ויהי בעת ההיא וישא איש מן הכושים ידו בנג'אשי לקרוע ממנו המלוכה. ולא היה למסלמים צער כאשר בזמן הזה בפחדם פן ינצח האיש ההוא על הנג'אשי ובא איש אשר לא יכיר בזכותם כאשר הכיא הנג'אשי. ויצא הנג'אשי ובא איש אשר לא יכיר בזכותם כאשר הכיא הנג'אשי. ויצא הנג'אשי לקראתו, ובין שניהם כמרחב הנילוס. ויאמרו חברי הנביא: "מי האיש אשר יצא וראה את הקרב והיענו דבר". ויאמר אַלְזֻבַּיְר בן אלעַוָּאם: "אני". ויאמרו: "אתה". והוא הצעיר בהם לימים. ויתנו לו נאד נפוח וישימו על חזהו וישט עליו עד צאתו אל עבר הנילוס אשר הנג'אשי כי יתן נו נצחון על אויביו, ויכונן כסאו בארצו. ויהי הם מצפים אל אשר יהיה והנה אלזביר ממהר לבוא, וירמוז בבגדו והוא אומר: "התבשרו כי נצח הנג'אשי וכבר השמיד אללה את אויבו". ולא היתה שמחה כזו למסלמים. וישב הנג'אשי ותוכון מלכותו בארצו. ותהי בידו ממשלת כוש. ויחיו המסלמים אתו בטח עד שובם אל שליח אלהים והוא אז במכה.

ראשית ממלכת הנג'אשי.

וזה הדבר אשר אמר הנג'אשי: לא לקח אלהים ממני שוחד בעת השיבו לי מלכותי וכו'. אביו היה מלך עמו, ולא היה ולד בלתי אם הנג'אשי לבדו. ויהי לנג'אשי דוד ולו שנים עשר בנים יוצאי ירכו. ויהיו בני בית מלכות כוש. ויאמר הכושים ביניהם: "לו הרגנו את אבי הנג'אשי והמלכנו את אחיו, כי הוא אין לו ולד בלתי הנער הזה. ואולם לאחיו מיוצאי ירכו שנים עשר בנים, וירשו את הממלכה אחריו ועמד בית-המלכות בכוש לעולם". ויתנפלו על אבי הנג'אשי ויהרגוהו וימליכו את אחיו. ויעברו ימים רבים, ויגדל הנג'אשי עם דודו אחי אביו ויהי נער נבון אמיץ באנשים. וירכש את לב דודו ויגדלהו וינשאהו מעלה מעלה.

ויהי כראות הכושים את מדרגתו אצלו, ויאמרו ביניהם: "חי אלהים, הנה רכש הנער הזה את לב דודו ואנחנו יראים פן ימליכהו עלינו. כי אם ימליכו עלינו והרגנו כולנו יחד. כי יודע הוא אשר אנחנו הרגנו את אביו". וילכו אל דודו ויאמרו אליו: "או הררוג תהרוג את הנער הזה או תשלחנו מעל פנינו. כי יראים אנחנו מפניו על נפשנו". ויאמר אליהם: "הוי לכם, את אביו הרגתם תמו ואהרגנו אותו אותו היום. לא, כי אוציא אותו מארצכם". ויוציאוהו אל השוק וימכרוהו לאיש סוחר בשש מאות דִּרְהֶם. ויטילהו אל אניה. ויצא אתו עד היות ערב היום ההוא ותסער עננה מענני הסתיו. ויצא דודו המלך להתפלל על המטר תחתה[33], ויפגע בו הרעם ויהרגהו. וימהרו הכושים מבוהלים אל בניו והנה הם שוטים. אין בבניו טוב. ונבוכו הכושים, ויהי כי צר להם מצבם בגלל זה ויאמרו איש אל רעהו: "התדעו כי מלככם אשר לא תקומו מבלעדיו, הוא זה אשר מכרתם אותו משנאה. ואם חפצכם להקים ממלכת כוש השיגוהו כעת". ויצאו לבקשו ולבקש את האיש אשר מכרוהו לו עד השיגם אותו ויקחוהו ממנו ליביאוהו וישימו עליו כתר ויושיבוהו על כסא המלכות ויליכוהו. ויבוא הסוחר אשר מכרוהו לו, ויאמר: "הנה אם תתנו לי כספי, ואם תתנו לי לדבר אתו בזה". ויאמרו: "לא נתן לך". ויאמר: "אם כן, חי אלהים כי אדבר אליו בזה". ויבוא אלי וישב לפניו ויאמר: "הוי המלך, קניתי לי נער מן האנשים בשוק בשש מאות דרהם. ויתנו נערי בידי ויקחו כספי. ויהי בלכתי עם נערי וישיגוני ויקחו נערי ולא השיבו לי כספי". ויאמר אליהם הנג'אשי: "תנו לו את כספו או נערו, ישים ידו בידו וילך אתו למקום אשר יחפוץ". ויאמרו: "לא כי נתן לו את כספו". וזה היה משפט הצדק הראשון אשר שפט. ויהי שופט צדק. ואחרי מותו לא פסק האור מלהראות על קברו.

ויאספו הכושים ויאמרו אל הנג'אשי: "הנה אתה עזבת את דתנו" ויעלו עליו. וישלח אל ג'עפר וחבריו, ויכן להם אניות. ויאמר אליהם: "רכבו בהן והייתם כאשר אתם. והיה אם אֶהָדֵף והלכתם עד הגיעכם אל מקום אשר תחפצו. ואם אנצח ועמדתם במקומכם". אחרי-כן לקח ספר ויכתוב בו, והוא מעיד כי אין אלהים בלעדי אללה וכי מחמד עבדו ושליחו, וכי ישו עבדו ושליחו ורוחו ודבורו אשר השליך למרים. אחר שם את הספר בתוך מעילו לצד ימין, ויצא אל הכושים. ויעמדו לקראתו במערכה. ויאמר: "הוי משפחות הכושים. האם אין לי הזכות ביניכם יתר אל כל האנשים". ויאמרו: "כן". ויאמר: "איך מצאתם התהלכי בתוככם"? ויאמרו: "הטובה בדרכים". ויאמר: "ומה תחפצו איפוא?" ויאמרו: "עזבת דתנו ותאמר כי ישו עבד". ויאמר: "ויאמר: "ומה תאמרו אתם בדבר ישו?" ויאמרו: "נאמר כי הוא בן אלהים". וישם את ידו על חזהו ועל מעילו ויעד כי ישו בן מרים איננו אחרת מזה דבר. ואולם הוא התכוון אל אשר כתב. ויתרצו ויעלו מעליו. וישמע מחמד את הדבר. ויהי כאשר מת הנג'אשי ויתפלל עליו ויבקש סליחה בעדו מאלהים, כאשר יתפלו רק על מת מהמסלמים.

אסלאם עֻמר בן אלכַ'טָּאב.

ויהי אחרי אשר שבו עמר בן אלעאץ ועבד אללה בן אבי רביעה אל קריש, ולא עלה בידם חפצם, ויקבל עמר בן אלכ'טאב, הוא אשר היה הכליף השני אחרי מות מחמד, את דת האסלאם, ויהי איש חזק ולא יכול לו איש, ויצאו חברי מחמד מגן בו ובחמזה עד אשר מצאו און לקום בפני קריש. כי עד התאסלם אמר בן אלכ'טאב לא יכלו המסלמים להתפלל ליד הכעבה. וכאשר קבל את דת האסלאם נלחם בקריש עד התפללו ליד הכעבה ויתפללו המסלמים עמו. ועמר קבל את דת האסלאם אחרי צאת היוצאים מחברי מחמד אל ארץ כוש. ויהי דבר התאסלם עמר נצחון והגירתו מגן וממשלתו רחמים מאת אלהים.

וזה אשר ספרה אם עבד אללה בת אבי חַתְ'מָה: "היינו מתכוננים לנסוע אל ארץ כוש, וילך עַאמִר בעלי להביא חפתים אחדים, והנה עמר בא ויגש אלי והוא עובד אז אלילים, ויהי מציק לנו מאד ויצר לנו מאד ויאמר: 'המתכוננים אתם לצאת עם עבד אללה?' ואֹמר: 'כן, נצא אל ארץ אלהים, כי הרעותם לנו ותדכאונו, עד אשר יעשה אלהים לנו תשועה'. ויאמר אלי: 'אלהים ילוכם בדרככם'. וארגיש בו השתתפות בצער אשר לא ראיתיה. וילך. והוא מצר למראה יציאתנו. ויבוא עאמר עם החפצים, ואֹמר אליו: 'אבי עבד אללה. לו ראית את עמר זה והשתתפותו בצערנו והעצבו עלינו'. ויאמר אלי: 'היש לך תקוה כי יקבל האסלאם?' ואמר: 'כן', ויאמר: 'לא יקבל את דת האסלאם זה אשר ראית עד אם יקבלו את הדת חורי אלכ'טאב'. כי התיאש ממנו בראתו את גסותו ואת הקשותו לבו נגד האסלאם".

וזה דבר קבל אמר את האסלאם: אחותו פָ'אטִמה בת אלכטאב היתה אשה לסעיד בן זיד. ותקבל את דת האסלאם היא ובעלה והם מסתירים את דבר האסלאם מעמר. ויהי נֻעַיְם בן עבד-אללה אלנַחְחָאם איש מבני שבטו קבל את האסלאם גם הוא ויהי גם הוא מסתירו נבדל מעמו. ויהי כַ'בָּאב בן אלאַרְתּ בא אל פ'אטמה בת אלכ'טאב לקרוא לפניה את הקראן. ויהי היום ויצא אמר חגור חרבו לבקש את שליח אלהים וחבר אנשיו, כי אמרו לו כי התאספו בבית אשר להם אצל אלצַפ'א והמה קרוב לארבעים איש ואשה. ואם שליח אלהים דודו חמזה בן עבד-אלמטלב ואבו-בכר בן אבו קחאפ'ה הצדיק ועלי בן אבו-טאלב ואתם אנשים בן המסלמים מאשר נשארו עם שליח אלהים במכה ולא יצאו עם היוצאים לארץ כוש. וימצאהו נֻעים בן עבד אללה. ויאמר אליו: "לא עמר?" ויאמר: "מבקש אנכי את נפש מחמד זה הצאצבאי (כתה דתית) אשר הפריד בין קריש וישם את מיושבי הדעת בתוכנו לאוילים ויחרף דתנו ויגדף אלהינו". ויאמר אליו נעים: "חי אלהים כי תמיט שואה על נפשך. התדמה כי בני עבד מנאף יראוך מתהלך על הארץ אחרי הרגך את מחמד? הלא טוב אשר תשוב אל בני משפחתך ותשית לבך אליהם". ויאמר עמר: "ומי הם בני משפחתי?" ויאמר: "גיסך ובן-דודך סעיד בן זיד ואחותך פ'אטמה. כי כבר קבלו את דת האסלאם וילכו אחרי מחמד בדתו. ועליך לשים לב אליהם". וישב עמר ללכת אל אחותו. ובביתם אז כַ'בָּאב ואתו עָלֶה ועליו פרשה מהקראן יקראה באזניהם. ויהי כאשר הרגישו בעבר ויסתתר כ'באב בחדר אשר להם ותקח פ'אטמה את העלה ותשימהו תחת שוקה. ועמר כבר שמע בקרבו אל הבית את קריאת חבאב. ויהי כאשר נכנס ויאמר: "מה זה הלחש אשר שמעתי". ויאמרו אליו שניהם: "לא שמעת דבר". ויאמר: "לאת כי הגד הגידו לי אשר הלכתם אחרי מחמד בדתו". ויבעט בגיסו סעיד. ותקם עליו אחותו להשיבו מעל בעלה ויכנה ויפצענה. ויהי כעשותו זאת, ויאמרו אליו אחותו וגיסו: "אמנם כן קבלנו את דת האסלאם ונאמין באלהים ובשליחו. ועתה עשה כטוב בעיניך". ויהי כראותו את הדם על אחותו, וינחם על אשר עשה ויסב לאחור ויאמר אל אחותו: "תני לי את העלה ההוא אשר שמעתיכם קוראים זה עתה, ואראה מה הוא אשר הביא מחמד". ועמר היה סופר. וכאשר אמר כן, אמרו אליו אחותו: "יראים אנחנו לבל תשחיתהו". ויאמר: "אל תיראי", וישבע לה באלהיו להשיבו אליה אחרי קראו בו. ויהי כהגידו זאת ותתעורר התקוה בלבה כי יקבל את האסלאם. ותאמר אליו: "אחי, אתה טמא בגלל עבדך אלילים. וזה לא יגע בו בלתי טהור". ויקם אמר ויתרחץ, ותתן לו את העלה ויקראהו. ויהי כקראו ממנו פרק ויאמר: "מה טובים הדברים האלה ומה נכבדים". וכשמוע כ'באב את זה, ויצא אליו ויאמר לו: "הוי עמר, חי אלהים כי אקוה אשר אללה בחר בך באשר התפלל על זה נביאו, כי שמעתיו אתמול אומר! 'אלהים! חזק את האסלאם על-ידי אלחכם בן השאם או על ידי עמר בן אלכ'טאב'. פנה אל אללה הוי עמר". ויאמר אליו עמר: "נחני אל מחמד, כ'באב, למען אבוא אליו ואקבל את דת האסלאם". ויאמר אליו חבאב: "הנה הוא

בבית אצל אלצפ'א ואתו שם אנשים מחבריו". ויקח עמר חרבו וירגרה וילך אל שליח האלהים וחבריו. ויך על הדלת. וכשמעם קולו ויקם איש מחברי מחמד ויבט בחרכי הדלת ויראהו חבור חרבו. וישב נבהל אל מחמד ויאמר: "עמר הוא, חגור חרבו". ויאמר חמזה: "תן לא לבוא. והיה אם טוב יחפוץ ונתנוהו לו ביד נדיבה, אך אם רע חפצו והרגנוהו בחרבו". ויאמר מחמד: "תן לו לבוא". ויתן לו האיש לבוא, ויקם שליח האלהים לקראתו עד פגשו אותו במסדרון. ויתפוש בתחרת מעילו וימשכהו בחזקה ויאמר: "מה הביאך בן אלכ'טאב, חי אלהים כי לא אראה אותך שם קם למעשיך, עד אם יפגעך אלהים ברעה". ויאמר עמר: "הוי שליח אלהים, באת להאמין באללה ובשליחו ובאשר הביא מאת האלהים". ויגַדל מחמד את אללה. וידעו חברי הנביא הקרובים אליו כי קבל עמר את דת האסלאם. וילכו איש לביתו, ותחזק רוחם בהיות עמר למסלם אחרי אשר היה כבר חמזה למסלם, כי ידעו אשר אלה יגנו על הנביא, וידברו עם אויביהם בשער.

וזה אשר ספרו בשם עמר בדבר קבלו את דת האסלאם, ויאמר: "היה הייתי מתרחק מן האסלאם, ואהי חבר ליין, אוהב אותו ושותהו בתקופת עבודת-האלילים. ויהי לנו מקום אספה יתאספו אליו אנשים מקריש על גבעה ליד חצרות עמר בן עבד המכ'זומי. ויהי הלילה ואצא ללכת אל חברי אל מקום אספתם. ואבוא ולא מצאתי איש מהם ואֹמר: 'לו באתי אל פלוני מוכר היין במכה אולי אמצא אצלו יין ושתיתי ממנו'. ואצא ואבוא אליו ולא מצאתיו. ואמר: 'לו באתי אל העבה ואקיף אותה שבע פעמים או שתי פעמים שבע'. ואבוא אל המסגר בחפצי להקיף את הכעבה. והנה שליח אלהים עומד להתפלל. ובעמדו היה פונה אל סוריה והכעבה בינו ובין סוריה. ותהי תפילתו בין שתי האבנים. האבן השחורה והאבן הדרומית. ואמר כאשר ראיתי אותו: 'לו הקשבתי הלילה לשמוע את אשר הוא אומר'. ואמר: 'אם אגש להקשיב לדבריו אבהילהו'. ואבוא אל מלפנים לקיר הדרומי ואכנס תחת יריעות העבה, ואלך אט ושליח אלהים עומד מתפלל וקורה הקראן ואעמוד למולו בצד אשר יפנה אליו בתפילתו, אין ביני וביניו בלתי אם יריעות הכעבה. וכשמעי את הקראן התרכך בי לבי אבך. וילך ויעבור בחצרות הקרובות לבוא אל ביתו בחצר אלרקטאא אשר היתה בידי מֻעאויה בן אבי ספ'יאן. ואלך אחריו עד בואו בין חצר עבאס ובין חצר אבן אַזהר ואשיגנו. ויהי כאשר הרגיש בי ויכירני, ויחשוב כי הלכתי אחריו לפגוע בו. ויקרא אלי ויאמר: 'מה הביאך בן אלכ'טאב בשעה הזאת?' ואמר: 'באתי להאמין באלהים ובשליחו ובאשר הביא מאת אלהים'. ויהלל את אלהים ויאמר: 'כבר הנחך אלהים, הוי עמר, בדרך מישרים'. אחר כך העביר ידו על חזי. ויתפלל עלי כי אעמוד בדתי ולא אפקפק. אחר הלכתי מאת שליח האלהים. ויבוא אל ביתו".

ויהי אחרי קבלו את דת האסלאם ויאמר: "הוי קריש, מי הוא הבקי בכם במסורת עובדי האלילים העתיקה?" ויאמרו לו: "ג'מיל בן מַעְמָר הגֻ'מַחִי". וישכם אליו בבוקר, ובן עמר עבד-אללה אשר ספר הדבר הולך בעקבותיו לראות מה יעשה, והוא אז נער קטן אך מבין את כל אשר הוא רואה. ויאמר עמר אל ג'מיל: "הידעת הוי ג'מיל כי התאסלמתי ואכנס בדת מחמד?" ולא ענה אותו דבר, כי אם משכו באדרתו; וילך אחריו עמר והנער אחריהם עד בואו אל שער המסגד, ויקרא בכל קולו: "הוי משפחות קריש, - והם במושבי מועצותיהם מסביב לכעבה – הנה עמר בן אלכ'טאב צָאבִאִי", ועמר קורא מאחריו: "שקר דבר. ואולם קבלתי את דת האסלאם ואעיד כי אין אלהים זולת אללה וכי מחמד עבדו ושליחו". ויקומו עליו, ולא חדל מהלחם בהם, וילחמו בו עד אשר עמדה השמש מעל לראשיהם. אחר עיף וישב ויעמדו לראשו והוא אומר: "עשו כטוב בעיניכם. נשבעתי באלהים אשר לו היינו שלש מאות אנשים לא חדלנו מכם עד השמידנו אתכם או השמידכם אותנו". ויהי הם מדברים והיה נגש

אליו זקן מקריש, עליו אדרת תימן וכתונת פסים ויעמוד עליהם ויאמר: "מה הדבר?" ויאמרו: "קבל עמר את דת הצאבאים". ויאמר: "ומה? אדם בחר לנפשו דבר, ומה זה תחפצו ממנו. התדמו כי בני עדי בן כעב (משפחת עמר) יתנו בידכם את חברם באופן כזה? הרפו מן האיש". ויעלו האנשים מעליו כלבוש אשר פשטו מעליו. ויהי אמרי הגירת עמר לאלמדינה וישאלוהו עבד-אללה בנו: "אבי, מי היה האיש אשר הסיר האנשים מעליך במכה ביום קבלך את האסלאם בהלחמם בך, ויגמלו אלהים חסד?" ויאמר: "אלעָאץ בן וָאאִל הסַהְמִי אל יגמלהו אלהים חסד".

ובשם עמר ספרו עוד לאמר: "כאשר קבלתי בלילה ההוא את דת האסלאם, אמרתי, אל לבי: 'מי הוא באנשי מכה האויב היותר עז לשליח אלהים למען אלך אליו ואודיענו כי קבלתי את דת האסלאם'. ואמר: 'אבו-ג'הל הוא' – ועמר היה בן חֲנְתָמָה בת השאם אחות אבו-ג'הל – ויהי בבוקר ואשכים ואך על דלתו, ויצא אלי אבו-ג'הל ויאמר: "ברוך בואך בן אחותי. מה הביאך?' ואמר: 'באתי להגיד לך כי האמנתי באלה ובשליחו מחמד ומאמין באשר הביא'. ויך את הדלת על פני. ויאמר: 'יעכרך אללה יעכר את אשר הביאך'".

דבר העמק וְהֶעָלֶה.

ויהי כראות קריש כי שכנו חברי מחמד מארץ וימצאו בא מבטח ומנוח, וכי נהג'אשי הגן על אשר נמלטו אליו מהם וכי עמר התאסלם, וכי החל האסלאם להתפשט בין המשפחות – ויאספו ויועצו לכתוב ספר אשר בו יתקשרו על בני האשם ובני אלמטלב, כי לא יקחו להם מבנותיהם נשים ולא יתנו לבניהם מבנותיהם נשים. וכי לא ימכרו להם דבר ולא יקנו מהם דבר. ויהי כאשר נאספו לזאת ויכתבוה על גליון הספר. אחרי כן כרתו ברית ויבואו באמנה על הדבר הזה. אחרי כן תלו את גליון הספר בתוך הכעבה לחזר את ברית. ויהי הכותב את הספר מַנְצוּר בן עַקְרָמָה מבני עבד אלדאר בן קצי, או אלנצ'ר בן אלהארת'. ויקלל אותו שליח אלהים ותיבנשה אחדות מאצבעותיו. ויהי כאשר עשו קריש זאת, וינהרו בני האשר ובני אל מטלב אל אבו-טאלב ויכנסו אתו יחד בעמק אשר הוא גר שם, ויתאספו אליו. ולא נבדל מבני האשר זולתי אבו להה הוא עבד אלעזא בן עבד אלמטלב אשר יצא אל קריש ויעמוד לצדם. ויהי היום וימצא אבו להב את הִנְד בת עֻתְבָה אחרי נבדל מבני משפחתו ויעזור את קריש נגדם. ויאמר אליה: "הוי בת עתבה, האם לא עזרתי את אללאת ואת אלעזא, ואעזב את אשר עזבון וילחמו בהן?" ותאמר: "כן. יעזה אלהים עמך חסד אבי עתבה". ובין יתר הדברים אשר אמר אבו להב היו אלה: "הנה הועד יועידני מחמד דברים אשר לא אראם. יאמר כי יבואו אחרי מותי. אכן מה הוא אשר ישים בידי אחרי זה?" אחרי כן היה נופח בידיו ואומר: "תכָּרתנה. לא אראה בכן דבר מאשר יאמר מחמד". ויורד אלהם על אודות זה פרשת הקראן תִּכָּרֵתְנָה[34]

א) תכרתנה ידי אבו-להב ותכרתנה:

ב) לא יועילנו כל אשר לו ואשר רכש:

ג) יצָלה באש בת-להבה:

ד) ואשתו נושאת העצים:

ה) צווארה חבל מן סִיב התּמֶר:

וישארו כן שתי שנים או שלש עד אשר גברה מצוקתם ולא יגיע אליהם דבר בלתי אם בסוד ובסתר, כי נאלץ להסתתר כל איש מקריש אשר רצה להביא להם דבר. ויהי היום ויפגש אבו-ג'הל את חכים בן חִזַאם בן כֻ'וַיְלִד ואתו עבד נושא חטה, אשר רצה להביא אל דודתו כ'דיג'ה, והיא אצל מחמד בעמק. ויעצרהו ויאמר: "התוביל את המזון אל בני האשם. חי אלהים כי לא תלך מפה אתה ומזונך אד אם אפריעך לשמצב במכה". ויבוא אבו אלבַכְ'תַרִי בן האשם בן אלחארת' ויאמר אליו: "מה לך ולו?" ויאמר: "נושא הוא מזון אל בני האשם". ויאמר אבו אלבכ'תרי: "מזון הוא אשר היה לדודתו אצלו ותשלח אליו להביאו לה. התעכבהו מהביא לה את מזונה? תן לאיש וילך לדרכו". וימאן אבו-ג'הל עד אשר תפש אחד משניהם לחי גמל ויכהו בו ויפצעוהו וירמסהו ברגליו. וחמזה עומד מקרוב ורואה את זה. וימאנו שני אלה כי יגיע הדבר למחמד וחבריו ושמחו לאידם. ומחמד היה קורא בזמן ההוא את בני משפחתו לילה ויום ובסתר ובגלוי ומודיעם את דבר אלהים ולא ירא מפני איש.

מקצת מן המצוקה אשר הציקו בני-עמו למחמד.

ויחלו קריש בעת הגן אללה על שליחו בפניהם להוציא דבתו רעה וללעוג לו, ולריב בו. וירדו פרשיות מן הקראן בדבר קריש אשר קמו לו לאויבים. ויש אשר נודעו בשמותיהם ומהם אשר לא נודעו.
ומאשר נודעו לנו בשמותיהם אבו-להב בן עבד אלמטאלב ואשתו אֻם גַ'מִיל בת חַרְב בן אמיה "נושאת העצים" כאשר הזכרנו למעלה. ויקרא לה אללה בשם "נושאת העצים" באשר שמה קוצים בדרך אשר עבר מחמד. ויהי כשמוע אם ג'מיל נושאת העצים את אשר הוריד אללה אודות בעלה ואודותה מן הקראן ותבוא אל שליח האלהים והוא יושב במסגד אצל הכעבה ואתו אבו-בכר הצדיק ובידה חלוקי אבן. ויהי כאשר עמדה עצלם ויכנה אלהים בסנורים מראות את שליח אלהים ולא ראתה בלתי אם את אבו-בכר. ותאמר: "הוי אבו-בכר, איה רעך. הנה שמעתי כי לעג לי. חי אלהים, כי לו מצאתי כי אז הכיתיו באבל הזאת על פיו. וחי האלהים כי גם אני משוררת" ותאמר: "**את המחֹרף מְרינו, ואת פקודתו לא אבינו, ואת דתו בזינו**". ותלך לה. ויאמר אבו-בכר אל מחמד: "שליח אלהים, התחשוב כי לא ראתך?" ויאמר: "לא ראתני, הכה אותה אלהים בסנורים מראות אותי".

ויהי קריש קוראים למחמד המחֹרף ויחרפוהו. ויהי מחמד אומר: "האם לא תתפלאו על אשר הסיר אלהים מעלי את רעות קריש. ויחרפוני ויהתלו לי בקראם לי "מחֹרף" ואני "מהֻלל" (מחמד פרושו מהולל).

ואמיה בן כ'לף מבני גֻ'מַח בראותו את מחמד היה מחרפו והולך בו רכיל. ויורד אללה אל הודותיו[35]: א) הוי לכל מחרף הולך-רכיל: ב) אשר צבר הון וימנהו" ג) יחשב כי הונו יחיהו נצחים: ד) לא כי ההדף יהדף לתוך ה"חֻטְמָה": ו) אש אלהים יוקדה: ז) אשר תעלה על הלבבות: ח) הנה היא עליהם כִפָּה: ט) עלי עמודים נְשאים.

וכַ'בָּאב בן אלארתּ מחברי מחמד היה נפח במכה עושה חרבות. וימכור לאלעאץ בן וָאאִל חרבות אשר עשה. וישאר לכ'באב בידו כסף ויבוא אליו כ'באב לגבותו. ויאמר אליו אלעאץ: "האם לא יאמר חברכם זה אשר קבלת דתו, כי בגן-עדן יהיה לבאים לתוכו כל אשר יבקשו זהב או כסף או בגדים יקרים או עבדים?" ויאמר כ'באב: "אמנם כן"? ויאמר אלעאץ: "אם כן חכה לי עוד ליום תחית המתים, עד בואי אל גן-העדן ואשלם לך את חובך. כי חי אלהים אשר אתה וחברך לא תהיו נכבדים בעיני אללה ממני וחלקכם לא יהיה רב שם מחלקי". ויורד אללה אודותיו את הפסוקים: **"הראית את אשר כפר באותותינו ויאמר: "נתון ינתן לי רכוש וילדים. היודע הוא את הנעלמות**[36] **וכו'"**.

ואבו-ג'הל בן השאם אמר למחמד: "הוי מחמד, או תחדל מגדף את אלהינו, או נגדף את אלהיך אשר "תעבוד". ויורד אללה אל אודותיו[37]: **ולא תגדפו את אשר יעבדו מבלעדי אללה וגדפו את אללה בשנאה בלי דעת**". ויחדל מחמד גדף את אלהיהם, ויהי רק קורא אותם אל אללה.

ובעת שבה מחמד לקרוא אל אללה ולהקריא את הקראן ולהזהיר את קריש בספרו להם את אשר קרה את העמים אשר קמו מלפניהם היה קם אלנצ'ר בן אלחארת' ומספר להם על-דבר רֻסתם הגבור לספר ממני. ואין ספורו בלתי מספורי הקדמונים. העתיק לו אותם מאחרים כאשר העתקתי לי אנוכי". ויורד אללה אודותיו: "**ויאמרו שורות הקדמונים העתיק אותן לו. והן יכתיבו אותן לו בוקר וערב. אמֹר הורידו (את הקראן) היודע את הנסתר בשים ובארץ כי הוא סולח ורחום**[38]". ועוד פסוקים אחרים מדברים על אודותיו.

ויהי היום וישב מחמד מסגד עם אלוליד בן אלמגירה ויבוא אלנצ'ר בן אלחארת'. וידבר אליו מחמד עד אשר סתם טענותיו, אחר קרא לפניו ולפניהם מן הקראן[39]: **אכן אתם אשר תעבדו מבלעדי אללה מוקדת גיהנֹם. אתם תרדו אל תוכה. לו היו אלה הלהים לא ירדו לתוכה. וכלם יחד (יהיו) בתוכה נצחים. להם בתוכה אנחות אך לא ישמעו להם"**.

ויקם מחמד ויבוא עבד אללה בן אלזִבַעְרִי וישב ויאמר אלוליד אליו: "חי אלהים כי זה עתה בטרם קם אלנצ'ר ובטרם ישב, אמר מחמד, כי אנחנו והאלהים אשר נעבדם נהיה מוקד גיהנום". ויאמר אליו עבד אללה: "חי אלהים כי לו מצאתיו הייתי מנצח אותו בדברים. שאלו את מחמד: האם כל אלה אשר יֵעבדו מבלעדי אלהים יהיו בגיהנום עם העובדים אותם. כי הלא אנחנו עובדים את המלאכים.
והיהודים יעבדו אל עֻזַיְר (הוא עזרא הסופר, שבקראן נאמר[40] שהיהודים אמרו עליו כי הוא בן אלהים), והנוצרים יעבדו את ישו בן מרים". ויתפלא אלוליד וכל היושבים במושב מדברי עבד אללה, ויחשבו כי כבר נִצח בדבריו. ויספרו את הדברים למחמד, ויאמר: "רצוני לאמור, אלה החפצים אשר יעבדום מבלעדי אלהים, הם המה עם העובדים אותם. הם עובדים את השטנים ואת אלה אשר צוו אותם עבדם". ויורד אללה אודות זה פסוקים שונים בקראן.

ואלאַכְ'נַס בן שַרִיק הת'קיפ'י היה מהנכבדים בעמו ומאלה אשר דבריו נשמעים. ויהי פוגע במחמד ומשיב על דבריו. ויורד אללה אודותיו פסוקים בקראן.

ואלוליד בן אלמגירה אמר: "הֻיַרד (המלאך) אל מחמד, ויעזוב אותי ואני גדול קריש ואדונה, והיעזוב את אבו מסעוד בן עֻמַיר הת'קיפ'י אדון ת'קיף ואנחנו אבירי שתי הערים" (מכה וטאאִף הקרובה אליה). ויורד אללה אודותם: "**ויאמרו למה לא ירד הקראן הזה אל איש אביר משתי הערים. ההם יחלקו רחמי אלהיך? אנחנו חִלקנו ביניהם כלכלתם בעולם הזה וכו'**[41]"

ואֻבַי בן כ'לף מבני ג'מח ועקבה בן אבי מֻעַיְט היו ידידים נאמנים. וישב עקבה וישמע לדברי שליח האלהים, ויגיע הדבר לאֻבַי ויבוא אל עקבה ויאמר אליו: "הנה שמעתי כי ישבת עם מחמד ותשמע ממנו". אחר הוסיף: "נשבע אנכי לבלתי ראות פניך ולבלתי דבר אתך ונקי אנכי משבועת ידידותי, כי אתה ישבת אתו ותשמע לדבריו, או תלך אליו ותירק בפניו". ויעש כן אויב אלהים עקבה בן אבי מֻעיט. ועליו נאמר בקראן: **"ויום (יבוא) אשר ישך הפושע ידיו ואמר: אוי לי מי יתן ובחרתי לי עם השליח דרך. ולא לקחתי לי את פלוני ידיד וכו'**[42]". ואֻבי בן כ'לף הלך אל שליח האלהים ובידו עצם בלה ונרקבה ויאמר: "הוי מחמד, אתה אומר כי אלהים ישיב לתחיה את זאת אחרי אשר אני

רואה אותה כן". אחר פורר אותה בידו ויפח ויזרה למול פני מחמד. ויאמר מחמד: "כן, אני אומר זאת ישיב אלהים לתחיה ואותך אחרי אשר תהיה כן, אחר יכניסך לתוך הגיהנם". ועליו נאמר: "**וימשל לנו משל וישכח את (אֹפֶן) בריאתו. אמר: מי יחַיֶה את העצם והיא בלה. אֱמֹר: יחינה זה אשר יצרה ראשונה פעם והוא יודע כל יציר; אשר שת לכם מן העצים הירוקים אש ואתם תציתו אותם**[43]".

ויהי היום ויגשו אל מחמד, בעת הקיפו את הכעבה, אלאַסְוָד בן אל אלמטלב בן אסד ואלוליד בן אלמגירה ואמיה בן כ'לף אלעאץ בן ואאִל הסהמי והמה זקני בני עמם, ויאמרו: "הוי מחמד, הבה ועבדנו את אשר תעבוד ועבדת את אשר נעבוד והשתתפנו אנחנו אתה בענין. והיה אם אשר תעבוד טוב מאשר נעבוד אנחנו, והיה לנו חלק טוב ממנו ואם אשר אנחנו נעבוד טוב מאשר אתה והיה לך חלק טוב ממנו". ועל זה נאמר בקראן: "**אמֹר: הוי הכופרים לא אעבוד את אשר תעבדו ולא תעבדו את אשר אעבוד וכו' לכם דתכם ולי דתי**[44]".

וכאשר הזכיר אללה את עץ הזַקּום, הוא העץ אשר מפריו הרע יאכלו הרשעים בגיהנום, ליָרֵא אותם בו, אמר אבו-ג'הל: "הוי משפחות קריש. התדעו מה הוא עץ הזקום אשר יְיָרֵא אתכם בו מומד?" ויאמרו: "לא". ויאמר: "תמרים מעגולי תמרי יַתְ'רִב בחמאה. וחי אלהים אשר בהגיע לידנו מהן נטעמן טעם". ועל זה נאמר[45]: "**הנה עץ הזקום מאכל הפושע כמתכת רותחת (או כמוגלא) תִּרתח בקרבים כרתֹח מים**".

ואלוליד בן אלמגירה עמד עם שליח האלהים. ושליח האלהים משתוקק אשר יקבל את דת האסלאם. ויהי בעת ההיא ויעבור עליו אבן אֻם מַכְתּום העור, וידבר אל שליח האלהים, ויבקשהו להקריא לו מהקראן. וירע הדבר בעיני שליח האלהים עד אשר קץ בו, כי העסיקו דבר אלוליד ואשר חפץ כי יתאסלם. ויהי כאשר הרבה עליו דבריו העור, ויפן מאתו בזעף ויעזבהו, אללה את מחמד על הדבר ככתוב בקראן[46], באמרו אליו כי כאשר שלחתיך מבשר ומזהיר לעמך לא הפליתי בעיניך בין איש לאיש. ולא תמנע את האזהרה מאשר יבקש אותה, ולא תעתיר בה על אשר לא יחפצה. ואבן מכתום היה אחד מבני עאמר בן לאי.

שוב מהגרים מארץ כוש.

וישמעו חברי מחמד אשר יצאו אל ארץ כוש כי קבלו תושבי מכה את דת האסלאם, ויצאו לשוב אל מולדתם כאשר שמעו את זה, עד קרבם אל מכה. וישמעו כי אשר ספרו על דבר אסלאם תושבי מכה היה שקר ולא נכנס איש מהם בלתי-אם אשר מצא לו איש חסות מתושבי מכה עובדי-האלים אשר יגן עליו או כי בא בסתר. ויהיו השבים מארץ כוש שלשה ושלשים איש.

ובין השבים אשר מצאו להם אנשי חסות במכב עֻתְ'מָאן בן מַט'עון הג'מחי, כי היה לו אלוליד בן אלמגירה למחסה. ויהי כראות עת'מאן את הרעה אשר היו בה חברי שליח אלהים והוא משכים והולך בטח בחסות אלוליד בן אלמגירה, ויאמר: "חי אלהים כי השכימי ולכתי מבטח בחסות איש מעובדי האלילים, בעוד אשר חברי ובני דתי מוצאים על נשינו ונערינו והחלשים אשר בנו פן יסיתם. לכן לך אליו וצוהו כי יכנס אל ביתו ויעשה בתוכו את אשר הוא חפץ". וילך בן אלדגנה אליו ויאמר לו: "הוי אבו-בכר, הנה אני לא אגן עליך ותזיק להם לעמך. לכן הכנס אל ביתך ועש בו כטוב בעיניך". ויאמר: "או אשיב לך את חסותך וארצה בחסות אללה" ויאמר: "השב לי את חסותי". ויאמר: "השיותיו לך".

ויקם אבן אלדגנה ויאמר: "הוי משפחות קריש, הנה בן אבי קחאפ'ה השיב לי חסותי. עשו בחרבכם כחפצכם". ויצאהו אויל מאוילי קריש והוא הולך לבוא אל הכעבה, ויזרוק על ראשו עפר. ויעבור על פני אבו-בכר אלוליד בן אלמגירה ואלעאץ בן וואל. ויאמר אליו אבו-בכר: "הלא תראה את אשר יעשה האויל הזה". ויאמר אלוליד: "אתה עשית לעצמך". ואבו-בכר אומר: "אלהים, מה **ארך-אפים** אתה, אלהים מה ארך אפים אתה".

ענין בטול האמנה.

ובני האשם ובני אלמטלב ישבו בחצרותיהם אשר ישבו בם מעת החרים אותם קריש באמנה אשר כתבו. אחרי-כן התעוררו אנשים מקריש לבטל את האמנה. ולא התאמץ איש בדבר כהתאמץ הִשאם בן עמר מבני ג'זִימָה מבני עאמר בן לֻאַי, כי בן אחי נַצְ'לָה בן הָאשם בן עבד-מנאף לאם הוא ויהי רֵע לבני האשם, והוא נכבד בעמו. ויהי בלילה, בעת היות בני האשם ובני אל מטלב בעמק, ויצא עם גמל אשר העמיס עליו מזון, ויבוא עד פי העמק, ויסר את רסנו מעל ראשו ויך על צלעו. ויכנס הגמל אל העמק אליהם ויבא את המזון העמוס עליו. ויעש כן ימים רבים. אחר הלך את זֻהַיְר בן אבי אֻמיה בן אלמגירה מבני מַכ'זום ואמו עָאתְכָּה בת עבד אלמטלב ויאמר אליו: הוי זהיר, האם טוב בעיניך אשר תאכל המאכלים ותלבש הבגדים ותשא נשים בעת אשר דודיך אחי אמך הם באשר ידעת, לא יקנו ולא ימכרו ולא ישאו נשים מתוכנו ולא מבנותיהם נשא. אמנם נשבע אנכי באלהים, אשר לו היו במצב כזה דודֵי אחִי אם אבו-אלחַכַּם בן השאם (הוא אבו-ג'הל), והיית קורא אותו אל זה אשר קרא הוא אותך אליו, לא היה נענה לך לעולם". ויאמר זהיר: "אוי לך השאם. ומה זה אשר אוכל לעשות בעת אשר אנכי איש יחיד. חי אלהים אשר לו היה אתי איש אחר הייתי משתדל בבטול החרם עד בטלי אותו". ויאמר השאם: "הנה כבר מצאתי איש". ויאמר: "ומי הוא?" ויאמר: "אני". ויאמר אליו זהיר: "בקש לנו שלישי". וילך אל מֻטְעִם בן עַדִי בן נופ'ל בן עבד-מנאף ויאמר אליו: "הוי מטעִים, הטוב בעיניך אשר יכרתו שני שבטים מבני עבד-מנאף ועיניך רואות ואתה מסכים בדבר זה אם קריש. ואולם חי אלהים אם תתן להם לעשות זאת, תמצאם קמים עליכם חיש מהר". ויאמר: "הוי לך, ומה זה אעשה. הלא אני איש יחיד". ויאמר: "כבר מצאתי לך שני". ויאמר: "מי הוא?" ויאמר: "אני". ויאמר: "בקש לנו שלישי". ויאמר: "כבר עשיתי". ויאמר: "מי הוא?" ויאמרף "זֻהַיְר בן אבי אֻמַיָּה". ויאמר: "בקש לנו רביעי". וילך אל אבי אלבכ'תרי בן האשם וידבר אליו כאשר דבר אל אלמֻטעם בן עדי. ויאמר אליו: "היש אשר יעזרנו בדבר הזה?" ויאמר: "כן". ויאמר: "מי הוא?" ויאמר: "זהיר בן אבי אמיה ואלמטעם בן עדי ואני אתך". ויאמר אליו: "בקש לנו חמישי". וילך אל זַמַעָה בן אלאסוד ויזכיר לו את קרבתם וזכותם, ויאמר אליו: "היש מי אשר יהיה אתנו בדבר אשר אתה קורא אותי אליו?" ויאמר: "כן". ויגד לו את שמות האנשים. ויועדו ב"חרטם" אלחג'ון אשר במעלה מכה לילה. ויאספו שמה ויסכימו יחד על הדבר ויכרתו ברית לעמוד בדברים בענין האמנה עד אשר יפרו אותה. ויאמר זהיר: "אני אהיה המתחיל ביניכם, והייתי הראשון אשר ידבר". ויהי ממחרת וישכימו אל מקומות מועצותיהם. וישכם זהיר ועליו בגד תימן, ויקף את המקדש שבע פעמים. אחר נגש אל האנשים ויאמר: "הוי אנשי מכה. הנאכל המאכלים ונלבש הבגדים ובני האשם כָּלִים. לא ימכרו להם ולא יקנו מהם. חי אלהים כי לא אשר עד אם תקרע האמנה הזאת, המביאה פרוד, העושקת". ויאמר אבו-ג'הל והוא יושב בצד המסגד: "שקרת. חי אלהים, לא תקרע". ויאמר זמעה בן אלסוד: "אתה, חי אלהים, השקרן. לא חפצנו בה גם בעת הכתבה". ויאמר אבו אלבכ'תרי: "אמת דבר זמעה. לא חפצנו באשר נכתב בה ולא נקיים אותו". ויאמר אלמטעם בן עדי: "אמת דברתם שניכם, ושקר דבר אשר אמר

אחרת. הנה נקיים אנחנו לפני אלהים ממנה ומהכתוב בה". ויאמר השאם בן עמר כדברים האלה. ויאמר אבו-ג'הל: "זה הוא דבר אשר נחרץ בלילה. נועצו על אודותיו במקום אחר. ואבו טאלב יושב אז בצד המסגד. ויקם אלמטעם לקרוע את המכתב וימצא כי אכלתהו התולעת מלבד "בשמך אלהים". ויהי אשר כתב את האמנה מַנְצור בן עַקְרָמָה ותיבש ידו.

ויש מספרים, כי מחמד אמר לאבו-טאלב: "הוי דודי, הנה אדוני אלהים השליט את התולעת באמנת קריש ולא השאירה בו זולת שם הנוגע לאלהים אשר השאירתהו בו, ותשמד את העשק, ואת פרוד ואת הרכילות". ויאמר אליו: "האלהים הודיעך את הדבר הזה?" ויאמר: "כן". ויאמר: "חי אלהים. אל יבוא אליך איש". אחר יצא אל קריש ויאמר: "הוי משפחות קריש, הנה בן אחי הגיד לי כזאת וכזאת. הבו הנה אמנתכם. והיה אם כן הוא כאשר אמר, וחדלתם מהחרים אותנו, ובטלתם את הכתוב בה. ואם שקרן הוא ונתתי את בן אחי בידיכם". ויאמרו האנשים: "מסכימים אנחנו". ויכרתו ברית אל הדבר. אחר התבוננו והנה כן הוא כאשר דבר שליח האלהים. ויוסף הדבר רע על רעתם. ואולם האנשים הנזכרים מקריש דרשו להפר את האמנה את אשר עשו, כמסופר.

ויהי כאשר מת אלמטעם בן עדי ויקונן עליו חַסָּאן בן תָ'אבִת המשורר הידוע לשם אשר קבל עליו את דת האסלאם וישא לאשה את אחות אחת נשי מחמד. ויזכור חסאן בשירו את אשר עשה להפר את אמנת קריש אשר כרתו נגד מחמד ומשפחתו. ויזכור את אשר עשה אלמטעם לנביא, אחרי שובו מאלטאאף. כי יצא מחמד אל אלטאאף אחרי מות דודו לבקש מבני ת'קיף השוכנים שם להענות לקריאתו ולהאמין בו ולעזור לו, כאשר יסופר במקותו. ולא אבו לו בני ת'קיף ולא שמעו לו. וישב אל אלחִרָאָא בטרם יבוא אל מכה וישלח אל אלאַכְ'נָס: "אני רק בן חסות החוסה באחרים ובן חסות לא יחסה אחר". וישלח אל סֻהַיְל בן עַמר ויאמר אליו: "הלא בני עָאמר לא יגנו נגד ביי כעב". וישלח אל אלמטעם בן עדי, ויַעֲנה לו לדבר הזה. ויחגרו נשקם אלמטעם ואנשי ביתו ויצאו חמושים עד בואם אל המסגד. אחר שלח אל מחמד לאמור: "הכנס". ויכנס שליח אלהים ויקף את הבית ויתפלל אצלו. אחר הלך אל ביתו. הוא הדבר אשר אמר חסאן בן ת'אבת בקינתו עליו: "היית מחסה לשליח אלהים בפניהם".

דבר התאסלם אלטֻפַ'יל בן עמר אלדַוְסי.

ויהי שליח אלהים, למרות הרעה אשר ראה מבני עמו, מפזר להם עצתו וקורא אותם להמלט מאשר הם בו. ויתחילו קריש, אחרי הגן עליו אלהים בפניהם, להזהיר מפניו את האנשים מן הבאים אליהם מן הבדואים. וזה הדבר אשר ספר אלטֻפַ'יל בן עמר אלדוסי, אחד משוררי הערבים הידועים לשם. טפ'יל בא למכה, ושליח אלהים אז בה, וטפ'יל איש נכבד, משורר ונבון-דבר. ויבואו אליו אנשים מקריש ויאמרו אליו: "הוי טפ'יל, הנה באת אל עירנו. וזה האיש היושב בתוכנו עשה לנו רעה גדולה, הביא פרוד בתוך קהלנו, ויפרק את דברנו, ואכן דברו ככשוף יפריד בין האיש ובין אביו ובין האיש ובין אחיו ובין האיש ובין אשתו. והנה יראים אנחנו עליך ועל בני עמך, לבל יקרה אתכם כאשר קרה אותנו. ולכן אל תדבר אליו ולא תשמע ממנו דבר". ולא חדלו מדבר אליו עד אשר מחליט לבלתי שמוע ממנו דבר לבלתי דבר אליו, עד אשר שם באזניו, בלכתו ממחרת אל מסגד, צמר גפן לחיץ לבל יגיעו לאזניו דבר מדבריו אם לא יחפוץ לשמוע. וישכם טפ'יל אל המסגד ושליח אלהים עומד להתפלל אצל הכעבה. ויעמוד טפ'יל בקרבתו. כי אלהים לא חפץ בלתי אם אשר ישמיעהו מקצת דבריו. וישמע את הדברים יפים. ויאמר אל נפשו: "אוי לי, תשכל אמי. חי אלהים כי האיש נבון, משורר. הן לא

נעלם מעיני מהבחין בין יפה למכוער, ומה זה ימנעני משמוע מהאיש הזה את אשר יאמר. והיה אם היה הדבר אשר יביא יפה וקבלתיו, ואם היה מכוער ועזבתיו". ויתן טפ'ין עד לכת שליח האלהים אל ביתו וילך אחריו. וכהכנסו הביתה נכנס אליו. ויאמר: "הוי מחמד. הנה עמך אמרו לי כזאת וכזאת וחי אלהים כי לא חדלו ליראני מפני דברך עד אשר סתמתי אזני בצמר גפן למען לא אשמע דבריך. ואולם אלהים לא אבה בלתי אם להשמיעני דבריך. ואשמע דברים יפים. ועתה ערכה לפני ענינך". ויערוך לפניו שליח האלהים את האסלאם. ויקרא לפניו מהקראן. וישבע אלטפ'יל כי מעולם לא שמע דברים יפים מאלה ולא ענין ישר ממנו. ויקבל את האסלאם ויעיד את העדו אשר אין אלהים זולתי ומחמד שליחו. ויאמר אל מחמד: "הוי נביא אלהים, הנה אני איש אשר ישמעו בני אמי לקולו. ואני שב אליהם וקראתים לקבל את דת האסלאם. קרא נא אל אלהים ויתן לי אות אשר יהיה לי לעזר כאשר אקראם אליו". ויאמר מחמד: "אלהים, שים לו אות". ויצא אלטפ'יל אל בני עמו. ויהי בהיותו בעמק בין ההרים המוביל אל מקום תחנת בני שנטו ויפול אור בין עיניו כאור הפנס. ויאמר: "אל נא בפני. כי ירא אנכי פן יחשבו כי אות רע הושם לי בפני על עזבי את דתם". ויסב האור ויפול על ראש שוטו. ויהי המחנה רואה את האור ההוא בשוטו כמנורה התלויה והוא יורד עליהם בעמק עד בואו אליהם ויהי בתוכם. ויהי כשבתו ויבוא אליו אביו והוא זקן מאד. ויאמר אליו אלטפ'ין: "סור לך ממני הוי אבי כי אין עוד לך ולא אתה לי". ויאמר אליו אביו: "ולמה זה בני?" ויאמר: "קבלתי את האסלאם ואלך אחרי דת מחמד". ויאמר אליו אביו: "בני, דתי דתך". ויאמר אליו: "אם ככה לך ורחץ וטהר בגדיך ואחר בוא למען אלמדך את אשר לֻמדתי". וילך וירחץ ויטהר בגדיו. ויערוך לפניו טפ'יל את האסלאם ויקבל אותו. אחר באה אליו אשתו. ויאמר אליה: "סורי ממני כי לא לך אני ולא לי את". ותאמר אליו: "ולמה זה, אבי ואמי כָפרך". ויאמר: "כבר הפריד ביני וביניך האסלאם כי הלכתי אחרי דת מחמד". ותאמר: "דתי דתך". ויאמר אליה: "אם ככה לכי אל גבולות הקודש אשר לד'ו אלשַׁרְרָה והטהרי ממני". וד'ו אלשררה אליל שבט דוס. ויהי בגבולות הקודש אשר לאליל מפל מים הנופל מן ההר. ותאמר אליו: "את אבי ואת אמי אתן כפרך. האם לא תירא פן יעשה לנערה הזאת (לאמר לה) ד'ו אלשררה רעה?" ויאמר: "אנכי ארעוב לך על הדבר". ותלך ותרחץ ותשב ויערוץ לפניה את האסלאם ותקבל את האסלאם. אחר קרא את שבט דַוְס אל האסלאם. ויפקפקו בדבר. ויבוא אלטפ'יל אל שליח אלהים במכה ויאמר אליו: "הוי נביא אלהים. הנה שמעתי כי בני דוס זונים, וקרא נא אל אללה בעדם". ויאמר מחמד: "אלהים, נחה את דוס באורח מישרים. שוב אל שבטך וקרא אותם אל אלהים והתהלך אתם ברכות". ולא חדל אלטפ'יל מקרוא בארץ דוס לקבל את האסלאם עד צאת הנביא אל אלמדינה. ויהי אחר מלחמות בַּדְר ואֻחֻד והחפירה, המלחמות אשר נלחם מחמד בתושבי מכה אחרי צאתו אל אלמדינה ויבוא אליו אלטפ'יל ואתו אנשים אשר קבלו את דת האסלאם. והנביא אז בכַ'יְבָר, מקום מושבות היהודים. ויתן להם חלק בשלל יחד עם המסלמים ולא עזב עוד אלטפ'יל את מחמד עד תת אללה את מכה ביבי מחמד. ויאמר אז אלטפ'יל אל מחמד: "עַמְר בן חֻמַמָה ואשרפנו". ויהי אלטפ'יל מציב בו אש ואומר:

"הוי ד'א אלפכ'פין אין אני מעובדיך. יום הולדתנו קדום ליום הולדתך. הנה חתיתי אש בקרָביך".

אחרי שב אל שליח האלהים ויהי אתו באלמדינה עד אסוף אלהנים את שליחו אליו. ויהי כאשר שבו שבטי הבדואים מאחרי האסלאם, וישלח אליהם אבו-בכר הכליף הראשון צבא מהמסלמים להכניעם, וילך אלטפ'יל אתם עד כלותם להכניע את טֻלַיְחָה ואת ארץ נַגְ'ד כלה. אחר הלך עם המסלמים אל אליַמַאְמָה ואתו בנו עַמר. ויחלום חלום בהיותו בדרכו לאלימאמה, ויאמר לחבריו: "הנה ראיתי חלום

פתרו אותו לי. בחלומי והנה גלחו את ראשי ומפי יוצא עוף. ותפגשני אשה ותכיסני אל רחמה. ואראה את בני מחפש אותי חפש מחופש. אחר ראיתי והנה עכבוהו ממוצוא אותי". ויאמרו: "חלום טוב הוא". ויאמר: "ואולם אנכי חי אלהים כבר פתרתיו". ויאמרו: "ומה זה?" ויאמר: "גלוח ראשי הוא הסרתו. ואולם העוף אשר יצא מפי הוא רוחי, והאשה אשר הכנסתני אל רחמה, היא הארץ אשר יחפרו לי בה קבר ואֵעָלם בתוכה. ואולם חפש בי אותי והעכבו ממצוא אותי הוא, כי רואה אנכי אשר יתאמץ אשר ימצאהו את אשר מצאני". ויֵהרג אלטפ'יל, ירחמהו אלהים, במלחמת הקודש באלימאמה ויִפָּצע בנו פצע אנוש. הוא שב וירפא לו. אחר נהרג במלחמת הקודש בשנת מלחמת אליַרְמוּךּ בימי ממשלת עמר הכליף השני.

ענין אַעְשָׁא בן קַיְס בן תַ'עְלַבָּה.

ובין המשוררים עובדי האלילים אשר הללו בשיריהם את מחמד היה אַעְשָׁא. ושם אעשה מַיְמוֹן בן קַיְס. ויכנוהו הערבים בשם אלאעשא, לאמר בעל הראיה החלשא. ויהי אלאעשא עובר בכל הארץ מקצה ערב ועד קצה ובידו נבל וישר שירי תהלה לאלה אשר שלמו לו. ושמו נודע כמשורר שירת הלעג, אחד סוגי שירה הערבית העתיקה, עד אשר רק מעטים העיזו לחשוך ממנו את אשר בקש מהם. ויחָשב אעשא למשורר מן המדרגה הראשונה למשוררמם העבים. וידע אעשא את כל סוגי התרבות בערב בעת ההיא, כי בנודו ממקום למקום הכירם לדעת, ויכר גם את הנצרות, בהיותו ידיד לבישופים בנג'ראן, ועוד יותר מזה לסוחרים הנוצרים בחירה אשר מכרו לו את יינם, אשר אהב. ויגדל אעשא לעשות בשיריו אשר תאר בהם את המשה ואת היין.

ויסע אעשא לבקר את מחמד ולקרוא באזניו את השיר אשר חבר לכבודו. ויחפוץ גם לקבל את דת האסלאם. ויהי בהיותו במכה או קרוב אליה, בא אליו איש מעובדי האלילים מקריש וישאלהו לענינו. ויגד לו כי הוא בא אל שליח אלהים לקבל את דת האסלאם. ויאמר אליו האיש: "הוי בעל הראות (כי לא חפץ האיש לכנותו בשם הלואי, אעשא בעל הראיה החלשה) הנה הוא יאסור עליך את הזנות". ויאמר אלאעשא: "חי אלהים כי אין לי עוד בדבר הזה חפץ". ויאמר אליו: "הוי בעל-הראות הוא יאסור עליך את היין". ויאמר אלאעשא: "אכן זה, חי אלהים, עשה על נפשי רושם. ואולם אלך לי עתה ואשתה יין וארוה עצמי ממנו במשך שנתי זו. אחר אבוא אליו ואקבל את דת האסלאם". וילך לדרכו וימת בשנתו זאת ולא שב עוד אל שליח אלהים.

ואבו-ג'הל למרות שנאתו את שליח אלהים ושטמו אותו והקשותו את לבו,היה נכנע לפני שליח אלהים בראותו אותו כי הכניעו לו אלהים.

דבר האִרָאשי אשר מכר גמלתו לאבו-ג'הל.

איש מאִרָאשי בא בגלמתו אל מכה ויקה מאתו אבו-ג'הל ויאמר לשלם לו מחירה. ויבוא הארשי וימוד אצל מקום מועצה לקריש ושליח האלהים יושב בצד המסגד. ויאמר האיש: "הוי משפחות קריש, מי הוא האיש אשר יעמוד לי נגד אבו אלחַכַם בן האשם, כי הנה אני איש זר עובר אורח, והוא עשק אותי". ויאמרו אליו אנשי המושב: "התראה את האיש ההוא היושב- ויראו אל שליח אלהים והמה מהתלים בו, באשר ידעו את השנאה אשר בין מחמד ובין אבו-ג'הל – לך אליו והוא יעמוד לך נגדו". ויגש הארשי ויעמוד אצל שליח האלהים, ויאמר: "הוי עבד אלהים. הנה עשקני אבו אלחכם את אשר חָב לי, ואני איש זר עובר-אורח. ואשאל את האנשים האלה על אודות איש אשר יוכל לעבוד

לי נגדו, לקחת את המגיע לי ממנו, ויראו לי עליך. ועתה תבע את זכותי ממנו. ירחמך אלהים". ויאמר מחמד: "בוא אליו". ויקם וילך מחמד אתו. וכראות קריש אותו קם אתו, אמרו לאיש אחד מתוכם: "לך אחריו, וראית את אשר יעשה". ויצא שליח אלהים עד בואו אל בית אבו-ג'הל, ויך אל דלתו. ויאמר: "מי זה?" ויאמר: "מחמד. צא אלי". ויצא אליו ואין בפניו סימן חיים וצבעו נשתנה. ויאמר אליו: "תן לאיש הזה את המגיע לו". ויאמר: "כן, בטרם תלך מפה אתן לו אשר לו". ויכנס ויוצא אליו עם המגיע לו ויתנהו לו. אחר החלך שליח האלהים ויאמר אל הארַאשי: "קח את אשר לך". וילך הארַאשי וישב אל מקום המועצה ההוא, ויאמר: "יגמלהו אלהים טוב, כי אמנם עמד לי". ויבוא האיש אשר שלחו אותו ויאמרו אליו: "הוי לך, מה ראית?" ויאמר: "פלא פלאות. חי אלהים כי רק הכה אל דלתו ויצא אליו ואין בו רוח. ויאמר אליו תן לזה את המגיע לו,, ויאמר: כן בטרם תלך מפה אוציא לו את המגיע לו. ויכנס ויוצא אליו את המגיע לו ויתנהו לו". עודם מדברים ואבו ג'הל בא, ויאמרו אליו: "הוי לך, חי אלהים לא ראינו כדבר אשר עשית מעולם". ויאמר: "הוי לכם, חי אלהים כי רק הכה על הדלת ואשמע קולו, נמלאתי פחד. אחר יצאתי אליו והנה מעל לראשו גמל אשר לא ראיתי מעולם כגולגלתו וצארו ושניו לגמת, חי אלהים אשר לו מאנתי לעשות כמצותו כי אז אכלני הגמל".

רֻכָאנָה הַמֻטַּלִבִי.

ורכאנה המטליבי מבני עבד מנאף היה הגבור בכל קריש. ויהי היום וימָצא הוא ושליח האלהים לבדם באחד מעמקי מכה באין איש אתם. ויאמר אליו שליח האלהים: "הלא תירא את אלהים ותקבל את אשר אני קורא אותך אליו". ויאמר: "אכן לו ידעתי, כי זה אשר תקראני אליו אמת, והלכתי אחריך". ויאמר אליו מחמד: "מה תאמר, אם אאבק אתך ואוכל לך, התדע אז כי אמת הדבר?" ויאמר: "כן". ויאמר: "קום למען אאבק אתך". ויקם נגדו רכאנה להאבק אתו. ויהי אך בעט בו מחמד וישכיבהו והוא אין אונים. אחר אמר אליו: "שוב מחמד". וישב ויאבק אתו. ויאמר: "הוי מחמד, חי אלהים כי פלא הוא. האתה תאבק אתי?" ויאמר מחמד: "ואם תרצה פלא רב מזה אראך, אם תירא את אלהים ותלך אחרי פקודתי". ויאמר: "ומה הוא?" ויאמר: "אקרא לך את העץ הזה אשר תראה, ובא אלי". ויאמר: "קראהו". ויקראהו ויבוא עד עמדו לפני שליח אלהים. ויאמר אליו: "שוב למקומך" וישב אל מקומו. וילך רכאנה אל בני עמו ויאמר: "הוי בני עבד מנאף, כבשו בעזרת כשופי חברכם זה את כל יושבי הארץ, כי חי אלהים אשר לא ראיתי מכשף גדול ממנו מעולם". ויספר להם את אשר הראה ואת אשר עשה.

משלחת הנוצרים אשר קבלו את האסלאם.

אחר באו אל מחמד, והוא במכה, עשרים אנשים או קרוב לזה מן הנוצרים מארץ כוש כאשר באה אליהם השמועה על אודותיו. וימצאוהו במסגד. וישבו אתו וידברו אתו וישאלוהו שאלות. ואנשים מקריש במקום מועצותיהם מסביב לכעבה. ויהי כאשר כלו לשאול את אשר חפצו, ויקראת מחמד אל אלהים ויקרא באזניהם את הקראן. וכשמעם את דברי הקראן זלגו עיניהם דמעות. ויַעֲנו לו ויאמינו בו, ויאשרוהו, כי ידעו את המתואר להם אודותיו בספריהם. ויהי כאשר קמו מלפניו ויגש אליהם אבו-ג'הל ואתו אנשים מקריש ויאמר אליהם: "יכזיב אלהים תקות אורחה כמוכם. שלחו אתכם אלה אשר מאחריכם מאנשי דתכם להשיב להם דבר על אודות האיש. ועוד טרם ישבתם תחתיכם וכבר עזבתם דתכם ותאמינו באשר אמר לכם. לא ידענו אורחת אנשים טפשים מכם". ויאמרו אליהם: "שלום לכם. לא נאמר לכם בוערים אתם. לנו הדת אשר אנחנו בה ואתם הנכם בדת אשר אתם בה.

לא נביא על נפשותינו בלתי אם טובה". והאנשים הנוצרים האלה היו מיושבי נג'ראן. ועליהם נאמר[47]: **אלה אשר נתַנו להם הספר מלפניו הם יאמינו** (בו) **ובהקריא** (אותו) **לפניהם אמרו: האמנו בו. כי הוא האמת מאת אלהינו. אכן היינו מלפני זה מסלמים... לנו מעשינו ולכם מעשיכם ושלום עליכם, אין לנו דבר עם הבוערים**". ויש אומרים כי נאמרו על הנג'אשי וחבריו.

לעג קריש למחמד.

ויהי בשבת מחמד עם הדלים מן המאמינים כַ'בָּאב וְעַמָּאר ואַבוּ פֻּכַיְהָה יַסָאר וצֻהַיְב והדומים להם מן המסלמים וילעגו להם קריש ויאמרו איש אל רעהו: "אלה הם חבריו כאשר תראו. האם לאלה נטה אלהים חסדו מתוכנו להישירם אורח-מישרים ולהורותם האמת. לו היה אשר הביא מחמד טוב, לא הקדימונו אלה אליו. ולא בחר בהם אלהים ויעזוב אותנו. ועליהם נאמר[48]: "**ולא תגרש את הקוראים את אלהיהם בוקר וערב יבקשו פניו. אין עליך מחשבונם מאומה. כי אם תגרשם והיית מן הפושעים. וכזאת נסינו מקצתם במקצתם למען יאמרו האֵלה נטה להם אלהים חסד מתוכנו? האין אלהים היודע את המודים? ובבוא אליך אשר יאמינו באותותינו ואמרת: שלום עליכם כתב אלהים על עצמו הרחמים. אכן אשר עשה מכם רעה בבערותו אחד שב מאחרי זה ויעש הישרה הנה הוא סלח רחום**".

ומחמד היה מרבה לשבת אצל אַלְמַרְוָה ליד מקום ממכר של נער נוצרי גַ'בְּר שמו עבד לבני החצ'רמי ויהיו אומרים: "חי אלהים אשר הרבה מאשר יביא מחמד לא ילמד בלתי אם מפי ג'בר הנוצרי נער לבני החצ'רמי. ועל זה נאמר: **אכן ידענו אשר יאמרו** כי **ילמדהו בשר ודם.** (אך) **שפת** (האיש) אשר **ירמזו עליו שפת לועז היא וזה** (הקראן) **שפה ערבית ברורה**[49]".

וכאשר היו מזכירים את שם מחמד היה אלעאץ בן וָאאִל אומר: "הרפו ממנו הלא הוא איש עֲרִירִי לא שארית לו. אם ימות יאבד זכרו והונח לכם ממנו", כי הערבי יחשוב גם את האיש אשר רק בנות לו להולך ערירי. ועל זה נאמר: "**אכן נתנו לך שפע רב**[50] **אשר הוא טוב מן העולם הזה ומאשר בו**". ויהי כאשר שאלוהו מה הוא השפע אשר נתן לו אלהיו ויאמר "נהר נמשך כמרחק מצנעא אשר בתימן ועד אילת – היא עציון גבר, כְּלֵי משקה כמספר כוכבי השמים, עליו ישכנו עופות שצווארותיהם כצווארי הגמלות". וכאשר אמר עמר: "אכן בנות יענה הן העופות האלה", אמר מחמד: "ואוכלן יהיה טוב מהן. ואשר ישתה מן הנהר לא יצמא לעולם".

ויאמרו מבני קריש עוד אל מחמד: "למה לא הוריד אלהים עמך מלאך יספר על אודותיך לאנשים ויֵרָאה עמך". ועל זה נאמר: "**ויאמרו: לו הורד אליו מלאך, אך לו הורדנו מלאך הנה נחרץ הדבר** (משפטם) **אחר לא יְצֻפֶּה להם עוד. ולו שַתנוהו מלאך** (גם אז) **שַתנוהו אדם ונלבישבו לבוש** (להאפיל עליו בפניהם) **כאשר ילבשו** (להסתיר אשר בלבם)[51].

ועל לעגם למחמד נאמר: הנה כבר התלו בשליחים מלפניך ויבוא על הלועגים מהם (המשפט) אשר לעגו לו[52].

ז. מַסָּע הַלַּיְל וְהָעֲלִיָּה לַשָּׁמַיִם

אחר הובל השליח בלילה ממסגד החַרָאם הוא מקדש מכה אל המסגד האחרון הוא בית המקדש אשר בירושלם. והאסלם כבר נפות אז במכה, בקריש ובשבטי הערבים כולם.

ויובא אל שליח האלהים אלבֻּרָאק היא הבהמה אשר נשאה עליה את הנביאים מלפניו. תשים את פרסותיה לשני צדדיה (והגיע) עד למרחקים. ויושיבו אותו עליה. אחר יצא אתו חברו (גבריאל) למען יראה את האותות אשר בין השמים והארץ ויבואו עד בית המקדש וימצא בו אברהם ואת משה ואת ישו בתוך חבר הנביאים אשר נאספו בגללו. ויגש אליהם ויתפלל אתם. אחר הביאו לו שלשה כלים, כלי בתוכו חלב וכלי בתוכו יין וכלי בתוכו מים. וישמע קול אומר אליו בעת הגש אותם אליו לאמר, כם יקח את המים וטבע היא ועַמו עמו. ואם יקח את היין ונתעה הוא ונתע עמו עמו. אך אם יקח את החלב ונחוהו אורח מישרים ונחו את עמו עמו. ויקח את כלי החלב וישתה ממנו ויאמר אליו גבריאל: "הנה ינחוך אורח מישרים ונחו את עמך עמך, מחמד!"

וזה אשר ספרו בשם מחמד: ישן הייתי בחדר ויבוא אלי גבריאל ויהדפני ברגלו ואשב ולא ראיתי דבר ואשוב אל משכבי, ויבוא אלי שנית ויהדפני ברגלו ואשב ולא ראיתי דבר ואשוב אל משכבי, ויבוא אלי בשלישית ויהדפני ברגלו ואשב ויחזק בזרועי ואקום אתו ויוציאנו אל שער המסגד והנה בהמה לבנה בין הפרד ובין החמור, לשתי ירכותיה שתי כנפים שקועות בין רגליה ושתי ידיה מגיעות לשני צדדיה עד למרחקים, הוא בֻּראק. וירכיבני עליו, אחר יצא אתי, לא נפרד ממני ולא נפרדתי ממנו. ובעת גשתי לרכב עליו התנודד בראק בזעף וישם גבריאל את ידו על רעמתו ויאמר אליו "האם לא תבוש בֻּרָאק מאשר תעשה. חי אלהים כי לא רכב עליך לפני מחמד נכבד בעיני אלהים ממנו". ויבוש עד אשר כוסה זעה.

אחר שב שליח האלהים אל מכה, ויהי ממחרת הבוקר ויספר לקריש את הדבר, ויאמרו האנשים: "חי האלהים, כי ברור הדבר. הנה האורחה תבלה חודש בדרכה ממכה אל סוריה וחודש בשובה. הילך מחמד זה בלילה אחד וישוב אל מכה?" וישובו רבים מאשר קבלו את האסלאם מאחרי דתם וילכו האנשים אל אבו-בכר ויאמרו אליו: "מה תאמר לחברך, אבו-בכר, יספר כי בא בלילה הזה אל בית המקדש ויתפלל בו וישב אל מכה". ויאמר אבו-בכר: "שקר אתם מספרים עליו". ויאמרו: "לא, הנה הוא במסגד מדבר עם האנשים". ויאמר אבו-בכר: "חי האלהים, כי אם אמר כזאת, כי אז אמת דבר, ומה הוא הפלא בעיניכם. הנה יספר לי כי הדבר יבוא אליו מאלהים מן השמים אל הארץ בשעה אחת מן הלילה או מן היום ואאמין בו, וזה נפלא מן הדבר אשר תתפלאו עליו". אחר הלך עד גשתו אל מחמד ויאמר: "הוי נביא אלהים, הספרת לאנשים האלה כי באת אל בית המקדש הלילה הזה?" ויאמר: "כן". ויאמר: "הוי נביא אלהים, תאר אותו לי כי אני באתי אל תוכו". ויאמר מחמד: "הורם אלי עד אשר הסתכלתי בו". ויתחיל מחמד לתאר לפני אבו-בכר, ואבו-בכר יאמר: אמת דברת, אעיד כי אתה שליח אלהים". וככל אשר יתאר מחמד דבר יאמר: "אמת דברת, אעיד כי אתה שליח אלהים", עד כלותו. ויאמר אליו מחמד: "ואתה אבו-בכר הצדיק". ויקָרא ביום ההוא הצדיק. ועל האנשים אשר שבו ביום ההוא מאחרי האסלאם נאמר: "**ולא שמנו את החזון אשר הראינוך בלתי אם מסה לבני-אדם והעץ הארור** (הנזכר) **בקראן, ולמען ירא אותם. אך לא יוסיף להם בלתי אם מֶרי רב**[53]".

ועָאאשה בת אבו-בכר אשת מחמד ספרה, כי לא נפקד גוף הנביא בלילה ההוא, ולא הוביל אלהים בלתי אם את רוחו. ומחמד אומר: "עיני ישנה ולבי ער". ויתאר מחמד לחבריו את אברהם ואת משה את ישו כאשר ראם בלילה ההוא ויאמר: "ואולם אברהם לא ראיתי איש דומה אלי יותר ממנו. ולא

איש דומה אליו יותר ממני. ומשה איש גבה הקומה, שערו תלתלים, אפו כגבנון כאילו היה מבני שַׁנוּאָה, אך ישו כבן מרים הוא איש אדום בין הארוך ובין הקצר ישר, שערו ורב, סימנים בפניו כאילו יצא מבית האסורים יכסו ראשו. יטפטף מים ואין בו מים. הדומה אליו באנשיכם הוא עֻרְוָה בן מסעוד הת'קפ'י.

תּאַר מחמד.

וזה התאור אשר תאר עלי בן אבו-טאלב את מחמד: "לא היה ארוך כתורן ולא קצר כאצבעוני. ויהי בינוני באנשים, ולא היה שערו מתולתל עד מאד ולא ישר, היה מתולתל במקצת, ולא היו פניו מסורבלים בשר ולא רזים. ויהי לבן מעורב אודם, עיניו שחורות, גבותיו ארוכות, גולגלתו כבודה, עצם-כתפו איתנה. על חזהו שער מעט. ידיו ורגליו מלאות, ובלכתו כאילו טופף על פני מים. ובהביטו אל הצד הפנה את כלו. בין כתפיו חותם הנבואה. ויהי הנדיב באדם לתת, האמיץ באדם ללב, והמדבר אמת בכל האדם והנאמן בהם לבני בריתו, והרך בהם בהליכתו והנעים בהם לחברה, כל רואהו פתאום נמלא יראת כבוד מפניו. ואשר בא בחברתו אהבו. וכה אמר אשר תאר אותו: 'לא ראיתי כמוהו לא לפניו ולא אחריו' ".

ואֻם הָאנִא בת אבו- טאלב ספרה על אודות מסע הליל כזאת: "לא הובל שליח אלהים בלתי אם בשעה שהיה בביתי ויישן אצלי בלילה ההוא בביתי. ויתפלל תפילת הערב האחרונה אחר ישן ונישן אנחנו. ולפני עלות עמוד השחר עורר אותנו שליח אלהים, וכאשר התפלל תפילת הבוקר ונתפלל אתו אמר: 'הוי אם האנא הנה התפללתי אתכם תפילת הערב האחרונה, כאשר ראית, בנחל הזה. אחר זה באתי אל אל בית המקדש ואתפלל בו. אחר התפללתי פה תפילת הבוקר אתכם עתה כאשר ראית'. ויקם לצאת ואֹחז בשולי אדרתו, ותתגל בטנו כאילו היא אטון יקר מתקפל, ואמר אליו: 'הוי נביא אלהים לא תספר את הדבר הזה לאנשים, כי יכאיבוך ויציקו לך'. ויאמר: 'חי אלהים כי ספר אספר להם'. ואמר לשפחה אשר לי כושית: 'הוי לך, לכי אחרי שליח אלהים למען תשמעי את אשר יאמר לאנשים ואת אשר יאמרו אליו'. ויהי כאשר יצא שלי אלהים אל האנשים, ויגד להם, וישתוממו ויאמרו: 'מה האות על זה הוי מחמד, כי אנחנו לא שמענו כדבר הזה מעולם'. ויאמר: 'אות הוא כי פגשתי באורחת בני שבט פלוני בנחל כזה וכזה, ויבהילם קול בהמתי ויברח מהן גמל, ואראה להם מקומו בעת לכתי אל סוריה. אחר שבתי ויהי כבואי אל צַ'גְ'נָאן פגשתי באורחת בני שבט פלוני ואמצא את האנשים ישנים ולהם כלי תוכו מים אשר כסוהו באיזה דבר, ואסיר מכסהו ואשת את המים אשר בו, אחר כסיתיו כאשר היה. ואות לדבר הוא כי אורחתם פונה כעת מן המדבר אל דרך ההר אלתַנְעִים, ילך בראשה גמל שחום עליו שקים, האחר מהם שחור והשני מגֻוָן'. וימהרו האנשים אל הדרך ויפגשו ראשונה גמל כאשר תאר להם מחמד, וישאלו את האנשים על דבר הכלי, ויספרו כי הניחוהו מלא מים ויכסוהו, וכי התעוררו וימצאוהו מכוסה כאשר כסוהו אך לא מצאו בו מים. וישאלו את בני האורחה השניה והם במכה ויאמרו: 'אמת דבר, חי אלהים, כי נבהלנו בנחל אשר אמר, ויברח גמל מאתנו ונשמע קול איש יראנו מקומו איה עד אשר תפשנוהו' ".

העליה לשמים.

ובשם מחמד ספרו: "כאשר כליתי ממעשי בבית המקדש ויביאו אלי סולם. ולא ראיתי מעולם דבר יפה ממנו, הוא אשר אליו ישאו מתיכם את עיניהם בבוא עתם. ויעלני (גבריאל) עליו עד הביאו אותי אל שער משערי השמים, שער השומרים יקרא לו. עליו ממונה מלאך מן המלאכים אסמאעיל שמו, והוא

ממונה על שנים עשר אלף מלאכים וכל מלאך מהם ממונה על שנים עשר אלף מלאכים. **ולא יֵדע גדודי אלהיך בלתי אם הוא לבדו.** ויהי כאשר נכנס אתי ויאמר המלאך: 'מי הוא זה, גבריאל?' ויאמר: 'מחמד הוא'. ויאמר המלאך: 'הכבר נשלחת אליו'. ויאמר: 'כן'. ויברכני בטובה. ולא פגשתי מלאך בעת בואי אל השמים בלתי אם בפנים שוחקות ומסבירות יאמר לי 'טוב לך'. וכה ברכוני עד פגוש אותי מלאך מן המלאכים אשר קרא אלי כאשר קראו, ואולם לא שחק לי ולא ראיתיו מסביר פנים כאשר עשו יתר המלאכים. ואמר לגבריאל: 'הוי גבריאל, מי הוא זה אשר אמר אלי כאשר אמרו המלאכים אך לא שחק לי ולא הסביר פנים כאשר ראיתי האחרים עושים?' ויאמר אלי גבריאל: 'אמנם לוּ שחק לקראת איש מלפניך או אם ישחק לקראת איש מאחריך, כי אז היה שוחק לקראתך. ואולם הוא לא ישחק. הוא מאלךְ בעל הגיהנום'. ואמר אל גבריאל, כי אותו מנה אלהים על כל המקום אשר תארתי ולמצותו ישמעו, כי נאמן אלהים הוא: 'האם לא תצוהו כי יראה לי את הגיהנום?' ויאמר: כן. הוי מָאלךְ הראה למחמד את הגיהנום'. ויסר מעל הגיהנום מכסהָ, ותגעש ותתרומם האש עד אשר דמיתי, כי תתפוש את כל אשר אני רואה. ואמר לגבריאל: 'צוהו וישיבה כאשר היתה'. ויצוהו ויאמר: 'שְקְעִי' ותשב אל מקומה אשר יצאה ממנו. ותהי שיבתה דומה כנפול הצל, ותרד עד אשר נכנסה כולה אל המקום אשר יצאה ממנו וישב עליה מכסהָ.

וכבואי אל השמים התחתונים ראיתי איש יושב ואליו יובאו נפשות בני האדם ויש אשר בהביא אותן לפניו יאמר "טוב" וישמח בהן ויאמר: "נפש טובה יצאה מגוף טוב". ויש אשר יאמר להן: "אוף" ופניו יזעפו ויאמר: "רוח רעה יצאה מגוף רע". ואמר: "מי הוא זה, גבריאל?" ויאמר: "זה אביך אדם, יביאו לפניו נפשות בניו, והיה בעבור על פניו נפש המאמין ושמח בה. ובהביא לפניו נפש הכופר ותעב אותה". אחר ראיתי אנשים להם שפתים כשפת הגמל ובידיהם חתיכות אש כאבני הנחל וישליכון אל תוך פיותיהם ותצאנה מאחוריהם ואֹמר: "מי אלה גבריאל?" ויאמר: "אלה אשר אכלו את הון היתומים בעשק". אחר ראיתי אנשים להם בטן לא ראיתי כמוה מעולם ויעברו עליהם תנינים כגמלים בהביא אותם אל הגיהנום, ידרסו אותם אשר לא יוכלו לזוז ממקומם. ואמר: "מי אלה גבריאל?" ויאמר: "אלה אוכלי הרבית". אחר ראיתי אנשים בידיהם בשר שמן ריחו טוב ליד בשר רע מסריח, יאכלו מן הרע המסריח ועזבו את השמן הנותן ריח טוב. ואמר: "מי אלה גבריאל?" ויאמר: "אלה הם אשר יעזבו את אשר התיר להם אלהים מן הנשים וילכו אל אשר אסר אלהים עליהם מהן". אחר ראיתי נשם תלויות בשדיהן, ואמר: "מי אלה גבריאל?" ויאמר: "אלה הן אשר יחסו אל הגברים את אשר אינם מילדיהם". ומחמד אמר: "רב הוא אף אלהים על אשה המכניסה לתוך שבט ילד אשר איננו מהם ואכל טובם וגלה ערותם". אחר העלני אל השמים השניים והנה בהם שני בני הדודות ישו בן מרים ויַחיא (יוחנן המטבל) בן זכריה. אחר העלני אל השמים השלישיים והנה בהם איש, פניו כפני הירח בליל מלואו, ואמר: מי זה, גבריאל?" ויאמר: "זה אחיך יוסף בן יעקב". אחר העלני אל השמים הרביעים והנה בהם איש, ואשאלהו מי הוא ויאמר: "זה אִדריס (חנוך) ועליו נאמר: **ונעלהו למקום נעלה**[54]". אחר העלני אל השמים החמשיים ובהנה בהם שׂב לבן הראש והזקן מגודל לא ראיתי שֵׂבה הדור ממנו. ואמר: "מי זה גבריאל?" ויאמר: "הוא האהוב בעמו הַארון בן עמראן" (אהרון בן עמרם). אחר העלני אל השמים הששיים, והנה בהם איש גבה קומה ואפו כפוף כגבנון כאילו הוא מאנשי בני שַׁנוּאָה ואמר: "מי זה גבריאל?" ויאמר: "זה אחיך מוסא בן עמראן" (משה בן עמרם). אחר העלני אל השמים השביעים, והנה בהם שָׂב יושב על כסא, ליד שער הבית הבנוי (בית המקדש של מעלה), אשר יכנסו בו בכל יום שבעים אלף מלאכים ולא ישובו ממנו זולתי ביום תחית המתים. לא ראיתי איש דומה יותר ממנו אלי ולא אשר אני אדמה אליו יותר מאשר לו. ואמר: "מי זה גבריאל?" ויאמר: "זה

אביך אברהים”. אחר הביאני אל גן-העדן ואראה בו נערה, שפתיה אדומות מאד, ואשאל אותה: “למי את?” כי הפליאתני בראותי אותה, ותאמר: “לזיד בן חארת'ה”. ויבשר שליח אלהים את הבשורה לזיד בן חארת'ה[55]. ולא הכניס גבריאל את מחמד לשמים מן השמים, מבלי אשר יבקשו רשות להכנס אליהן, יאמרו אליו: “מי זה גבריאל?” ואמר: “מחמד”. ואמרו: “הכבר נשלח?” ואמר: “כן”, ואמרו: “ברכת אלהים עליו מאת אח וחבר”. וילכו עד הגיעם אל השמים השביעים, ויעמוד לפני אלהיו. ויצוהו להתפלל חמשים תפילות בכל יום. וזה אשר ספר מחמד: ואצא לשוב. ואפגוש במשה בן עמרם נעים הרעים אשר לכם וישאלני, כמה תפילות צויתים להתפלל, ואמר: חמשים תפילות בכל יום. ויאמר: “הנה התפילה כבדה ועמך חלש. שוב אל אלהיך ובקשהו כי יקל מעליך ומעל עמך”. ואשוב ואשאל מאלהי להקל מעלי ומעל עמי. ויסר מעלי עשר. אחר יצאתי מלפניו ואפגוש במשה ויאמר אלי כאשר אמר. ואשוב ואשאל אלהי ויסר מעלי עשר. אחר שבתי ואפגוש במשה ויאמר לי כאשר אמר. ואשוב ואשאלהו ויסר מעלי עשר, ולא חדש משה להגיד לי בכל אשר שבתי אליו: “שוב ושאל אלהיך”. עד אשר לא נשארו בלתי אם חמש תפילות בכל יום ולילה. אחר שבתי ואפגוש במשה ויאמר לי כאשר אמר, ואמר: “כבר חזרתי כמה פעמים אל אלהי ואשאלהו עד אשר אבוש מפניו. ולא אעשה עוד זאת. והיה כאשר ימלא אותן מכם בהאמינו בהן ובאהבתו אותן הנה לו שכר חמשים התפילות המצויות”.

אחרית הלועגים.

ואחרית ראשי העם אשר הציקו ויהתלו במחמד היתה רעה, באשר קלל אותם מחמד. ויהי היום והם מקיפים את הבית ויבוא גבריאל, ושליח אלהים עומד על ידו. ויעבור אלאַסוד בן אלמטלב וישלך בפניו עלה ירוק ויתעור, ויעבור אלאסוד בן עבד-יגוּת', ויט באצבעו אל בטנו ותהי צבה וימת במחלתו זאת. ויעבור אלוליד בן אלמגירה ויט באצבעו אל מקום פצע, בשפולי עקב רגלו, אשר נפצע בו שנים לפני זה, כי עבר אלוליד על פני איש מבני כ'זאעה אשר ברא לו חצים, ויתָלה חץ מחציו בבגדו ויפצערו ברגלו פצע קל, אשר לא ערך לו. ויחלה וימת בפצעו. ויעבור אלעאץ בן וָאאִל ויט באצבעו אל כף רגלו. ויצא על חמור ללכת אלטאאף וירבץ החמור ויכרע אתו על קוצים ויבוא קוץ בכף רגלו ויהרגהו. ויעבור אלחארת' בן אלטֻלָאטַלָה ויט באצבעו אל ראשו ויעל מוגלה וימת.

ויהי כאשר קרב אלוליד בן אלמגירה למות ויקרא לשלשת בניו להִשאם ואלוליד וכָ'אלִד ויאמר אליהם: “בני, אצוכם שלשה דברים אשר לא תזניחו אותם. אל תדרשו את דמי מבני כֻ'זאעה, כי ידעתי כי נקיים הם ממנו. ואולם חושש אנכי אשר לא יחרפוכם על הדבר הזה ויתפארו כי הם הרגוני. ולי רבית בית ת'קיף אל תנוחו עד אם תקחו אותה מידם. ומָהְרִי בידי אבי אֻזַיְהִר הדוסי, וראיתם אשר לא יעלים אותו מכם”. כי מהוֹר מֵהֵר לו אלוליד את בת אבי- אֻזַיְהִר וחשכה ממנו ולא נתנָה לו עד יום מותו.

ויהי אחרי מות אלוליד ויזעקו בכני מכ'זום על כ'זאעה לבקש מהם כופר נפש אלוליד באמרם: “הֲרָגוֹ חץ איר מתוככם”. ויהי לבני כעב ברית עם עבד אלמטלב בן השאם, וימאנו כ'זאעה לתת להם הכופר עד אשר חרפו זה את זה בשירי לעג, וירב בכעס ביניהם. והאיש אשר חצו פגע באלוליד איש מבני כעב בן עמר מכ'זאעה. ויחרפו שבט את שבט ויהי כי יראו האנשים את החרפות, לבל יפרעו לשמצה בכל רחבי הארץ, ויתנו להם כ'זאעה חלק מן הכופר וחלק מחלו להם וישלימו. ויהי אחרי הדברים האלה ויתפאר גַ'וְן בן אבי אלג'ון איש מבני כ'זאעה במעשה רצח אלוליד, ויזכיר בשירו כי הם

הרגוהו. ואולם שקר היה הדבר. ויבוא על אלוליד ועל בניו ועל שבטו הדבר אשר חשש לו. אחר התנפל השאם בן אלוליד על אבו-אזיהר והוא בשוק ד׳י אלְמַגָאז. כי עָאתִכָּה בת אבו-אזיהר היתה לאשה לאבו-ספ׳יאן בן חרב כי נתנה לו, ואבו אזיהר איש נכבד בעמו, ויהרגהו עקב מהר אלוליד אשר אתו כאשר צוה אביו אותו. והדבר הזה קרה אחרי צאת מחמד למדינה, אחרי מלחמת בַּדר בין מחמד ובין קריש אשר נפגעו בה מי שנפגעו מנכבדי קריש מעובדי האלילים. ויצא יזיד בן אבו-ספ׳יאן ויאסוף את בני עבד מנאף ואבו ספ׳יאן בד׳י אלמַגָ׳אז ויאמרו האנשים: "בגד אבו ספ׳יאן בחותנו, כי הלא עליו לגאול דמו". ויהי כשמוע אבו-ספ׳יאן את אשר עשה בנו – ואבו ספ׳יאן איש ארך-אפים ולא שעה לדבר ויהי אוהב את עמו אהבה עזה, וימהר לשוב אל מכה – כי ירא פן תקום רעה בין קריש בגלל אבו אזיהר. ויבוא אל בנו והוא חמוש בנשק בתוך עמו מבני עבד מנאף והמבושמים. ויקח הרֹמח מידו ויך על ראשו מכה אשר הבהילתהו ויאמר: "יעכרך אלהים, התחפוץ להכות את קריש איש בידי אחיו בגלל איש מדַוְס. נתון נתן להם את המֹהר אם ירצו לקבלו ואכבה את האש אשר הוצתה בגלל הדבר הזה". ויקם חַסָּאן בן תָאבִת המשורר לעורר לנקום את נקמת אבו אזיהר, ויחרף בשירו את אבו ספ׳יאן ויאמר: "חפץ הוא להכות איש ביד רעהו בגלל איש מדוס, אכן רע הוא אשר חשב". ויהי כאשר קבלו יושבי אלטאאף את האסלאם וידבר כ׳אלד בן אלוליד – הוא המצביא המסלמי אשר כבש בימי עמר את סוריה ויהי לתפארת לאסלאם – אל מחמד על אודות רבית אלוליד אשר היה לו ביד ת׳קיף הם יושבי אלטאאף, כאשר צוה לו אביו אלוליד על הדבר הזה. ואולם מחמד אסר לקחת נשך ומרבית. ולא נקמו את נקמת דם אבו-אזיר עד אשר שם האסלאם גבולות לגאולם הדם, בלתי אם כי באחד הימים יצא צִ׳רָאר בן אלכ׳טאב בן מִרדאס הפִ׳הרי עם אנשים מקריש אל ארץ דוס ויבואו בית אשה אֻם גַיְלָאן שמה, שפחה משוחררת לדוס. ותהי סורקת שערות הנשים ומקשטת את הכלות. ויחפצו דוס להרגם בעד אבי אזיהר. ותקם נגדם אם גילאן ונשים אשר היו אתה ובתוכן אם גַ׳מיל ותעצורנה בעדם. ויהי כאשר היה עמר בן אלכ׳טאב לכליף ותבוא אליו אם ג׳מיל בדמותה כי צִ׳ראר אשר הצילה אחיו הוא. ויהי כאשר התיחשה עליו ותאמר כי קרובה היא אליו, ויבן את הספור ויאמר: "אין אני אחיו בלתי אם יהיה מֻסלם ויצא למלחמת הקודש, ואולם ידעתי את חסדך עמו". ויתן לה מתת כאשר יתנו לעוברת-אורח, כמִצְוָה בקראן, אך לא חשבה לקרובה לו כל עוד לא קבל אחיו את דת האסלאם, כי לא הכיר גם את אחיו לאח לו עד אם התאסלם.

ח. מִמּוֹת אַבּוּ-טָאלִב וכַ׳דִיגָ׳ה עַד הַהִגְ׳רָה

ומן האנשים אשר הציקו למחמד בביתו אבו-להב ואלחכם בן אבו-אלעאץ בן אמיה, ועקבה בן אבי מֻעַיט ועדי בן חַמְרָאָה הת׳קפ׳י, ואבן אלאצדאא ההֻד׳לי. ויהיו שכניו ולא קבל הן איש את האסלאם בלתי אם אלחכם בן אבו אלעאץ. ויהי אחד מהם משליך עליו את שלית השה בעמדו להתפלל ואחר היה משליכה בקדרתו אשר שפתו לו לבשל, עד אשר פרש מחמד לתוך חדר להסתתר מהם בהתפללו. והיה בהשליכם אותה עליהם והוציאה מחמד על עץ ועמד על פתח ביתו ואמר: "הוי בני עבד-מנאף איזו שכֵנות היא זאת?" אחר ישליכה בדרך.

מות כ׳דיג׳ה ואבו-טאלב.

אחר הדברים האלה מתו כ׳דיג׳ה בת כ׳וילד ואבו טאלב בשנה אחת. ותבואנה צרות רבות על מחמד במות כ׳דיג׳ה ואבו-טאלב, כי היתה לו משענת נאמנה באסלאם וימצא מנוחה אצלה. ודודו אבו-טאלב היה לו זרוע עוז ומחסה ומגן ומושיע נגד בני עמו, וימותו לפני צאתו לאלמדינה שלש שנים. ויהי

אחרי מות אבו-טאלב ויוכלו קריש למחמד ויהיו צוררים אותו עד מאד, עד אשר נגש אליו אויל מאויליהם ויעפר בעפר על ראשו. ויהי כאשר זרק האויל ההוא עפר על ראשו, ויבוא שליח האלהים אל ביתו והעפר על ראשו. ותקם אליו אחת מבנותיו ותרחץ מעליו העפר והיא בוכה ושליח אלהים אומר לה: אל תבכי, בתי, כי אלהים מגן לאביך, ויוסף ויאמר: "לא יכלו קריש לעשות לי רע עד אשר מת אבו-טאלב". כי הגן הגן עליו אבו-טאלב בכל כוחותיו. ויהי כי התאונן אבו-טאלב על סובלו כי רב, וישמעו קריש ויאמרו איש אל אחיו: "הנה חמזה ועמר קבלו את דת האסלאם, ודבר מחמד נפוץ בין משפחות קריש כולם. הבו ונלכה אל אבו-טאלב והיה למפשר בינינו ובין בן אחיו, כי אין אנו בטוחים אשר לא יקרעו הממשלה מידינו". וילכו אל אבו טאלב וידברו אליו מראשיהם עֻתְבָּה בן רביעה ושַׁיְבָּה בן רביעה ואבו-ג'הל ואֻמַיָּה בן כַ'לַף ואבו-סֻפְ'יָאן בן חַרְב ואתם מנכבדי קריש ויאמרו: "הנה אתה נכבד בתוכנו כאשר ידעת. ותבוא במצוק ובמצור כאשר תראה ויראים אנו אשר לא תבוא עליך רעה מזו. ואתה ידעת את אשר בינינו ובין בן אחיך. ועתה קרא נא לבן אחיך ופַשר בינינו וביניו, למען ירפה ממנו ונרפה ממנו. וחדל מאתנו ומדתנו וחדלנו ממנו ומדתו"? וישלח אליו אבו-טאלב ויבוא אליו. ויאמר: "בן אחי, אלה נכבדי עמך נאספו בגללך, להתפשר אתך". ויאמר מחמד: "טוב. אם תשמעו לי לקבל ממני דבור אחד תמלכו על-ידו בערב כולה ונכנעה לכם פרס". ויאמר אבו-ג'הל: "טוב. חי אביך כי עשרה דבורים נקבל ממך". ויאמר אליהם מחמד: "אמרו: אין אלהים מבלעדי אללה, והסירו מקרבכם את אשר תעבדו מבלעדיו". ויספקו ידיהם ויאמרו: "התרצה מחמד לעשות את כל אלהינו אלהים אחד? – אכן פלא דברך!" ויאמרו איש אל רעבו: "חי אלהים כי לא יותר לכם על דבר אחד מאשר תבקשו, צאו ולכו בדת אבותיכם עד אשר ישפוט אלהים בינכם וביניו". ויפרדו. ויאמר אבו-טאלב אל מחמד: "חי אלהים בן אחי, כי לא ראיתיך מבקש מהם יתר על המדה". ויהי באמור אבו-טאלב את הדברים האלה, ויכסוף שליח אלהים להטותו אל האסלאם, ויתחיל לדבר אליו: "דודי, ואתה אמור נא את הדבר הזה, למען אוכל להיות לך למליץ ביום תחית-המתים" – כי לא יוכל מסלמי להיות למליץ לעובד אלילים. ויהי כראות אבו-טאלב את התאמצות מחמד, ויאמר: "בן אחי, לולא יראתי כי יחרפוך ואת בני אביך מאחרי וכי יחשבו קריש, כי אמרתי את הדברים מפחד המות, כי אז אמרתיו. לא אֹמר את הדבר הזה בלתי אם לשמֵח אותך בו". ויהי כאשר קרב אבו-טאלב למות ויתבונן אלעבאס אליו בהניעו אליו שפתיו ויט אזניו אליו להקשיב ויאמר אל מחמד: "בן אחי, הנה אמר אחי את הדבר אשר צויתי להגידו". ויאמר מחמד: "לא שמעתי". אחר מת אבו-טאלב.

פְנות מחמד אל ת'קיף לבקש מהם עזר.

ויהי אחרי מות אבו-טאלב ויוכלו קריש למחמד ויעשו לו הרעה אשר לא יכלו לעשות לו בימי חיי דודו אבו-טאלב ויצא מחמד אל אלטָאאִף אשר בין מכה ובין מדינה, היא העיר רבת הכרמים אשר בה היו מעונות הקיץ לעשירי קריש. וילך לבקש מתושבי אלטאאף הם ת'קיף לעזור לו ולהגן עליו בפני בני עמו. ויקו כי יקבלו ממנו את אשר הביא אליהם מאת אלהים, ויצא אליהם לבדו. ויהי כבואו אל אלטאאף ויגש אל אנשים מת'קיף אשר הם בעת ההיא נשיאי ת'קיף ונכבדיהם והם שלשה אחים: עבד יָאלַיְל בן עַמְר בן עֻמַיְר מבני ת'קיף ואחָיו מסעוד וחָביב. ולאחד מהם אשה מקריש מבני גֻ'מח. וישב אצלם ויקראם אל אלהים וידבר אליהם בדבר אשר בא אליהם בגללו, לעזור לו באסלאם ולעמוד לימינו נגד המתנגדים לו מבני עמו. ויאמר אליו אחד מהם, והוא העושה את יריעות הכעבה אשר יכסוה בהן: "אם אלהים שלחך"! ויאמר השני: "לא מצא אלהים איש לשלוח זולתך". ויאמר השלישי: "חי אלהים, כי לא אדבר אליך מאומה. כי אם אמנם שלוח מאלהים אתה, כי אז אין סכנה גדולה יותר

מאשר להשיב לך דבר. ואם תדבר על אלהים שקר הנה לא יאות לי לדבר אתך". ויקם מחמד מעליהם כי התיאש מטוב ת'קיף ויאמר אליהם: הנה עשיתם את אשר עשיתם, ועתה הסתירו נא את הדבר". כי לא טוב היה הדבר בעיני מחמד אשר יגיע הדבר לבני עמו, אשר בקש עזרת זרים נגדם, ועורר אותם עליו. ולא עשו כן, כי אם עוררו נגדו את אויליהם ועבדיהם לחרפו ולצעק אחריו עד אשר נאספו האנשים וימלט מפניהם אל גן לעֻתבה בן רַבִיעָה ושַיְבָה בן רביעה והם בגן. וישובו מעליו אוילי קריש אשר רדפו אחריו, ויגש אל צל גפן אחת וישב תחתיה. ובני רביעה מתבוננים אליו רואים את אשר מצא אותו מאוילי ת'קיף. ויהי בברחו מפני אנשי ת'קיף ויפגוש באשה מבני ג'מח ויאמר אליה: "הראית את אשר עשו לנו בני חמיך?" ויהי כאשר נמלט אל הגן ויאמר: "אלהים, לפניך אתאונן על רפיון כחי ואפיסות אוני נגד בני האדם. הוי רחום הרחמנים אתה אלהי החלשים ואתה אלהי. את מי תתן לי למשען, את הרחוק אשר ידחני מעל פניו או את האויב אשק נתת לו שלטון עלי. אך אם לא יחר אפך בי לא אשים לבי לזאת, ואכן חסדך רב עלי. אחסה באור פניך אשר האיר לי החשכה ואשר היטיב לי בעולם הזה ובעולם הבא למען אשר לא ירד חרונך עלי או יבוא אפך. לך החסד בעת אשר תרצה ואין חיל ואין כוח בלתי אם באלהים".

ויהי כראות אותו בני רביעה עתבה ושיבה ואת אשר מצאו ויכמרו רחמיהם עליו ויקראו אל עבד להם נוצרי עַדָּאס שמו ויאמרו אליו: "קח אשכול מהענבים האלה ושים אותו בסל הזה והולכת אותו אל האיש ההוא ואמרת לו לאכול מהם". ויעש עדאס כן וישימהו לפני מחמד, ויאמר אליו: "אכול". וישם מחמד ידו בסל ויאמר: "בשם אלהים", אחר אכל. ויתבונן עדאס בפניו ויאמר: "חי אלהים, כי אנשי העיר הזאת לא יאמרו הדברים האלה". ויאמר אליו מחמד: "ומאיזו עיר אתה, עדאס, ומה דתך?" ויאמר "אני איש נוצרי מעיר נינוה". ויאמר אליו מחמד: "המעיר האיש עושה הישר יונה בן אמתי?" ויאמר אליו עדאס: "ומי הודיעך על-דבר יונה בן אמתי". ויאמר מחמד: "הוא אחי. היה נביא ואני נביא". ויפול עדאס על מחמד וינשק את ראשו, את ידיו ואת רגליו. ויאמרו בני רביעה איש אל אחיו: "אכן הנה כבר השחיתו לך את עבדך". וכבוא עדאס אליהם ויאמרו אליו: "הוי לך עדאס, מה לך תנשק את ראש האיש הזה וידיו ורגליו?" ויאמר: "אדוני אין בארץ טוב מזה. הנה הגיד לי דבר אשר לא ידענו בלתי אם נביא". ויאמרו: "אוי לך עדאס, השמר לך פן יעבירך על דתך, כי דתך טובה מדתו".

אחר הלך מחמד מאלטאאף לשוב אל מכה, כי נואש מטוב ת'קיף. ויהי בהיותו בנַכְ'לָה ויקם באמצע הלילה להתפלל ויעברו חבר מן הג'ן אשר הזכירם אלהים יתעלה בקראן, והם שבעה מג'ן יושבי נציבין. ויקשיבו לתפילתו. ויהי כאשר כלה להתפלל ויפנו ויבואו אל בני עמם הג'ן להזהירם כי האמינו ויֵענו אל אשר שמעו.

בוא מחמד בדברים עם שבטי ערב.

ויבוא מחמד אל מכה ובני עמו מתנגדים לו ביתר עוז מאשר לפני זה ונבדלים מדתו, בלעדי מעט מן החלשים אשר האמינו בו. ויהי מחמד בא בדברים בעת העליה לרגל עם שבטי הערבים ויקראם אל אלהים ויגד להם כי הוא נביא שליח, ויבקשם כי יאמינו לו ויגנו עליו למען יברר להם את דבר אלהים אשר שלחו להם. וזה אשר ספר על הדבר הזה רביעה בן עִבאד: "הייתי נער צעיר עם אבי במִנָא ושליח אלהים עומד על מקום מלונות שבטי הבדואים ויאמר: 'הוי בני פלוני, הנה אנכי שליח אלהים אליכם. יצוכם אשר תעבדו את אללה ולא תשַתפו בו דבר. וכי תסירו מקרבכם את אשר אתם עובדים

מבלעדיו מן האלילים. וכי תאמינו ותאשרו את דברי ותגנו עלי למען אברר לכם את דבר אלהים אשר שלחני בו׳. ומאחריו איש פוזל ומצוחצח, לו שתי קווצות שער ועליו לבוש עַדֶן. ויהי ככלות שליח אלהים לדבר ולקרוא אל אלהים, ויאמר האיש ההוא: ׳הוי בני פלוני, הנה האיש הזה יקרא אתכם להסיר את אללאת ואלעזא מעל צואריכם ולעזוב את בני בריתכם מהג׳ן מבני מָאלִךְ בן אֻקַיְשׁ וללכת אחרי אשר הביא לכם מן הבדויות והתעיות. אל תאבו ואל תשמעו לו׳. ואֹמר אל אבי: ׳אבי, מי הוא האיש אשר ילך אחריו וישיב על דבריו?׳ ויאמר: ׳הוא דודו עבד אלעזא בן עבד אלמטלב אבו להב׳.

ויבוא מחמד אל כִּנְדָה אל מקום מלונותיהם ובתוכם נשיאם מֻלַיְח. ויקראם אל אלהים ויציע להם להגן עליו וימאנו. ויבוא אל כַּלב אל מלונותיהם, אל שבט בהן בַּנוּ-עַבד אללה ויקראם אל אלהים ויבקשם להגן עליו, ויאמר אליהם: ׳הוי בני עבד-אללה. הנה אלהים יִפָּה את שם אביכם׳. ולא קבלו דבריו. ויבוא אל בני חניפָ׳ה במלונותיהם ויקרא אל אלהים ויבקשם להגן עליו. ולא היה בכל שבטי הבדואים אשר השיב לו תשובה בזויה יותר מהם. ויבוא אל בני עָאמר בן צעצעה ויאמר אליו איש מהם בַּיְחַרָה בן פִ׳רָאס שמו: ׳חי אלהים, אשר לו לקחתי את האיש הזה מקריש, כי אז אכלתי בו את הערבים׳. אחר אמר אליו: ׳מה תאמר: אם באנו אתך באמנה ללכת אחריך, ונתן לך אלהים נצחון על מתנגדיך, התהיה לנו הממשלה מאחריך?׳ ויאמר: ׳הממשלה לאלהים, ישימה במקום אשר ירצה׳. ויאמר אליו: ׳הנושיט צוארינו נגד הערבים בעדך וכאשר יתן לך אלהים נצחון תהיה הממשלה לזולתנו. אין חפץ לנו בענינך׳. וימאנו. ויהי כאשר חזרו האנשים מן החג וישובו בני עאמר אל זקן אשר להם בא בימים עד אשר לא יכול לעלות אתם לחג. והיה כשובם וספרו לו את החדשות אשר קרו בחג הזה. ויהי כבואם אליו בשנה ההיא וישאל אותם על אשר קרה בעליתם לרגל, ויאמרו אליו: ׳בא אלינו איש מקריש מבני עבד אלמטלב המתימר להיות נביא ויקראנו להגן עליו ולקום אתו ולקחת אותו אתנו אל ארצנו׳. וישם הזקן את ידיו על ראשו ויאמר: ׳הוי בני עאמר, האפשר עוד להשיג אותה, האפשר לתפשה בזנבה? –חי אלהים אשר נפש פלוני בידו, כי לא התימר איש מזרע ישמעאל בשקר. ואכן אמת היא. ואיפה היתה בינתכם?׳ "

ומחמד היה מוסיף לבוא בדברים עם השבטים העולים לחוג לקרוא אותם אל אלהים ואל האסלאם ולבקשם להגן עליו ועל אשר הביא מאת אלהים אורח-המישרים והרחמים. ולא שמע על אודות איש אשר בא מן הערבים אל מכה, איש אשר לו שם וכבוד, מבלי אשר יפנה אליו ויקראהו אל אלהים והציע לפניו אשר אתו. ויהי היום ויבוא סֻוַיְד בן אלצָאמִת אחי בני עַמר בן עַוְף אל מכה לחוג או לשחר את הכעבה. ובני עמו קראו לסויד השָׁלם לכוחו כי רב ושירתו וכבודו ויחשו. ויהי היום וישָׁפט עם איש מבני סֻלַים בדבר מאה גמלות לפני רואֶה מרואות הערבים. ותחרוץ משפטה לזכותו ויצא מעם פניה, הוא והסֻלמי ואין איש אתם. ויהי בהפרד דרכיהם ויאמר אליו: תן לי אשר לי הוי אחי מבני סֻלַים". ויאמר אליו: "אשלחנו אליך". ויאמר: "ומי יערוב לי על הדבר בלכתך מאתי?" ויאמר: "אני". ויאמר: "לא, וחי אלהים אשר נפש סויד בידו כי לא תעזבני עד אם יגיע לידי אשר לי". ויאבקו ויפילהו סויד לארץ ויאסרהו בכבלים וילך אתו אל חצרות בני עמר בן עַוְף עד שלוח אלי בני סֻלַים את המגיע לו. ויהי כאשר שמע מחמד על דבר בואו, ויפן אליו ויקראהו אל אלהים ואל האסלאם. ויאמר אליו סויד. "מי יודע אם אשר אתך איננו כזה אשר אתי". ויאמר אליו מחמד: "ומה הוא אשר אתך?" ויאמר: "מגלת לֻקְמָאן החכם". ויאמר אליו מחמד: "ערוך נא אותה לפני". ויערוך אותה לפניו. ויאמר מחמד: "אכן יפים הם הדברים האלה. ואולם אשר אתי נעלה מזה, קראן אשר הוריד אלהים עלי, אורח-מישרים ואורה". ויקרא מחמד לפניו את הקראן ויקראהו אל האסלאם. ולא רחק סויד ממנו

ויאמר: "אכן הדברים האלה יפים". אחר הלך לדרכו ויבוא אל אלמדינה אל בני עמו. ולא רבו הימים עד אשר הרגוהו אלכ'זרג' אשר באלמדינה, ביום אשר בו נלחמו שני שבטי אלמדינה אלאַוְס ואלכ'זרג' איש באחיו.

ויהי אחר הדברים האלה ויבואו אל מכה אַנַס בן רָאפִ'ע ואתו אנשים מבני עבד-אלאַשְהָל ובתוכם אַיָאס בן מַעָאד'. ויבואו לבקש את קריש לכרות אתם ברית נגד אלכ'זרג' אנשי ריבם. וישמע מחמד ויבוא וישב אצלם. ויאמר אליהם: "התחפצו בטוב מזה אשר באתם בגללו?" ויאמרו: "ומה הוא?" ויאמר: "אני שליח אלהים שלחני אל עבדיו לקרוא אותם לעבוד את אלהים ולבלתי שתף בו דבר. ויורד עלי את הספר". וידבר אליהם בדבר האסלאם ויקרא לפניהם את הקראן. ויאמר אַיָאס בן מַעָאד', והוא עלם צעיר: "עמי, חי-אלהים כי טוב הוא זה מן הדבר אשר באתם בגללו". ויקח אנס בן ראפ'ע חופן מעפר העמק, ויַךְ בו על פני מַעאד' ויאמר: "הרף מאתנו, חי נפשי כי באנו הנה בגלל דבר שונה מזה". וישתק אַיָאס. ויקם מחמד מעליהם. וילכו וישובו אל אלמדינה. ותהי אז מערכת בֻּעָאת' בין אלאַוְס ואלכ'זרג' ולא האריך איאס עוד ימים רבים כי מת. ויספרו האנשם אשר עמדו אצלו בעת מותו כי לא חדלו משמעו מהלל את שם אללה ומגדלו ומודה לו ומשבחו עד מותו. ולא היה ספק בעיניהם כי מת והוא מֻסלם, כי ככר הכיר באסלאם במושב ההוא בעת שמעו מפי מחמד את אשר שמע.

ראשית האסלאם בין האַנְצָאר.

ובשם האַנְצָאר נקראו בני אלמדינה אשר קבלו את האסלאם, ויהיו לאנצאר, לאמר לעוזרים לאלהים ולשליחו נגד אויביהם. ויקָראו אלאנצאר כאשר נקראו היוצאים ממכה למדינה באשר נרדפו מקריש בשם המֻהַגִ'רִין, לאמר המהגרים.

ויהי כאשר חפץ אלהים לתת נצחון לדתו ולחזק את יד נביאו ולמלאות את הבטחתו לו, ויצא שליח אלהים בחג אשר פגש בו את האנשים מהאַנְצָאר, ויציע לפני שבטי הערבים להיות לו לעזר כאשר היה עושה בכל חג. ויהי בהיותו באלעַקַבָה אשר בקרבת מכה וימצא חבר אנשים מאלכ'זרג', אשר חפץ אלהים להיטיב אתם. ויהי כאשר פגש אותם וישאלם: "מי אתם?" ויאמרו: "אנשים מאלכ'זרג'". ויאמר "המבעלי-ברית היהודים?" ויאמרו "כן". ויאמר: "התשבו למען אדבר אתכם". ויאמרו: "טוב". וישבו אתו ויקראם אל אלהים, ויערוך לפניהם את האסלאם ויקרא לפניהם את הקראן. ויהי מן הטוב אשר עשה אלהים לאסלאם, כי היו אתם יהודים בארצם. והיהודים אנשי ספר ודעת. ויהיו הערבים עובדי אלילים ובעלי פסילים. ויהיו אלכ'זרג' מציקים ליהודים, אשר היו יושבי הארץ מלפניהם וידכאום. ויהי כאשר נפל ביניהם ריב ויאמרו אליהם היהודים: "הנה נביא שלוח עתה. הגיעה שעתו נלך אחריו ונהרוג אתכם בעזרתו כאשר נהרגו עם עָאד ואִרַם הקדמונים אשר המרו את פי נביאם". ויהי כאשר דבר מחמד עם האנשים האלה ויקראם אל אלהים, ויאמרו איש אל אחיו: "הוי עם, דעו, חי אלהים, כי הוא הנביא אשר יפחידו אתכם בו היהודים. ראו כי לא יקדימוכם לבוא בברית אתו". וישמעו לו לאשר קרא אותם ויאמינו בו. ויקבלו ממנו את אשר ערך לפניהם מן האסלאם, ויאמרו אליו: "הנה עזבנו את עמנו ואין עם אשר בתוכו איבה ורעה כאשר ביניהם. מי יודע אולי יאַחֵד אותם אלהים על ידך. הנה נבוא אליהם ונקראם אל פקודתך ונערוך לפניהם את אשר נענינו לך בו מן הדת הזאת. והיה אם יאחד אותם אלהים, לא יהיה איש אדיר ממך". וילכו ממנו לשוב אל ארצם אחרי האמינם. ויהיו ששה אנשים מאלכ'זרג' מבני אלנַגָ'אר: אַסְעָד בן זֻרָארָה ועַוְף בן אלחארת' ומבני זֻרַיְק

רַאפִ'ע בן מָאלִךְ ומבני סַלְמָה קֻטְבָּה בן עָאמִר ומבני חִרָאם עֻקְבָּה בן עָאמִר, ומבני עֻבַיְד גָ'אבִּר בן עבד-אללה. ויהי כבואם אל אלמדינה אל בני עמם ויספרו להם על אודות שליח אלהים ועל-דבר קראו אותם אל האסלאם עד אשר נפוץ הדבר ביניהם, ולא נשאר חצר מחצרות האנצאר אשר לא נשמע בו דבר שליח האלהים.

ראיון "אלעַקַבָּה הראשונה" ושליחות מֻצְעָב בן עֻמַיְר.

ויהי לתקופת השנה, ויעלו לחוג במכה שנים עשר אנשים, וימצא את מחמד באלעקבה והיא "אלעקבה הראשונה", ויבואו באמנה עם שליח אלהים לסור אל משמעתו, והאמנה הזאת תקרא בשם "אמנת הנשים", כי טרם צֻוּו בעת ההיא להלחם. ויקבלו עליהם את המצוות האלה: לא לשתף באללה דבר. לא לגנוב, לא לנאוף, לא להרוג את ילדיהם, כי היו הערבים הורגים את בנותיהם הקטנות מפחד העוני, לבל יפלו עליהם למשא לכלכל אותן. כי רק הבנים נחשבו לטוב. לא להוציא שם רע ולא למרות את פי מחמד לטוב אשר יצום. ויוסף מחמד ויאמר להם: "אם תמלאו את המצוות האלה והיה לכם גן-העדן ואם תעברו על דבר מזה, הנה משפטכם אל אלהים אם יחפוץ יעניש ואם יחפוץ יסלח". ויהי כאשר הלכו מאתו האנשים וישלח מחמד אתם את מֻצְעָב בן עמיר מבני עבד-אלדאר בן קצי, ויצוהו לקרוא לפניהם את הקראן וללמדם את האסלאם ולשפוט ביניהם בכל דבר משפט על פי הדת. ויקראו למצעב באלמדינה "המקריא". וישב בבית אַסעד בן זֻרָארָא. ויהי הוא "שליח-הצבור" המסדר את התפילה כי מאנו אלאַוְס ואלכ'גרז' למנות "שליח-צבור" אחד משתי המפלגות בקנאה אשר קנאו שתי המפלגות איש ברעהו.

והראשון אשר סדר את תפילת הצבור ביום הששי באלמדינה היה אסעד בן זרארה. וזה אשר ספר עבד אלרחמאן בן כעב: "הייתי מוליך את אבי בן מאלךְ, כאשר כהו עיניו. ויהי בהוציאי אותו ביום הששי ויהי כשמעו את האִדָ'אן (לאמר הקריאה אשר יקראו מעל מגדל בית התפילה למאמינים להתפלל), ויתפלל על אבי אֻמאמה הוא אסעד בן זרארה ומבקש את אלהים לסלוח לו. ויהי עושה כן תמיד, לא ישמע את האד'אן ביום הששי מבלי אשר יתפלל על אבו אֻמאמה. ואמא בלבי: חי אלהים, כי שגיאה תהי מצדי אם לא אשאלהו לדבר הזה, ואוציאו ביום הששי כאשר הייתי מוציאו, ויהי כשמעו את האד'אן ויתפלל אל אבי אמאמה כדרכו ואמר אליו: "אבי, מה הוא הדבר הזה?" ויאמר: 'הוי בני, הוא היה הראשון אשר אסף אותנו לתפילת הצבור ביום הששי באלמדינה בשפלת שדות בני-בַּיָאצָ'ה'. ואמר אליו: 'וכמה הייתם ביום ההוא?' ויאמר: 'ארבעים איש' ".

דבר התאסלם סַעְד בן מֻעָאד' ואֻסַיְד בן חֻצַ'יְר.

ויהי היום ויצא אסעד בן זרארה ומצעב בן עמיר ללכת אל חצר בני עבר אלאשהל וחצר בני טַ'פַ'ר. וסעד בן מעאד' מבני עבר אלאשהל בן דודת אסעד בן זרארה אחות אמו. ויכנסו אסעד ומצעב לגן מגנות בני ט'פ'ר מבני אלאוס, וישבו על יד באר, באר מַרק שמה. ויאספו אליהם אנשים מאשר קבלו עליהם את דת האסלאם. וסעד בן מֻעָאד' ואֻסיד בן חצ'יר נשיאי עמם מבני אלאשהל בעת ההיא ושניהם עובדי אלילים הולכים בדת עמם. ויהי כאשר שמעו את הדבר, ויאמר סעד בן מעאד' לאסיד בן חצ'יר: "לא אב לך. לך אל שני האנשים האלה אשר באו אל חצרותינו להדיח את החלשים בתוכנו וגרשם, ואסרת עליהם לבוא אל חצרותינו. כי לו לא היה עסעד בן זרארה שאר-בשר לי, כאשר ידעת, כי אז לא העמסתי עליך את הדבר הזה. אך הוא בן דודתי אחות אמי ולא אוכל לקום עליו". ויקח אסיד בן חצ'יר חרב ויגש אליהם. וכראות אותו אסעד בן זרארה אמר למצעב בן עמיר: "זה הוא נשיא שבטו

בא אליך, קַדש את שם אללה על ידו". ויאמר מצעב: "אם ישב אדבר אתו", ויעמוד לפניהם מחרף ויאמר: "מה הביא אתכם אלינו, להחביל את החלשים בתוכנו. עזבו אותנו, אם יש לכם חפץ בנפשכם". ויאמר אליו מצעב: "אולי תשב ושמעת. והיה אם ימצא הדבר חן בעיניך תקבל אותו, ואם מאסת בו ורחקת מאשר תמאסהו". ויאמר: "צדקת". ויאסוף חרבו וישב אצלם וידבר אליו מצעב בדבר האסלאם ויקרא לפניו את הקראן. ויספרו אחרי הדברים האלה ויאמר: "חי אלהים, כי הכרנו בפניו את האסלאם בטרם ידבר עוד בזהרו וסבר פניו". ויאמר: "מה יפה הוא זה ומה נאה. איך תעשו בחפצכם לבוא בברית הדת הזאת?" ויאמרו אליו: "רחץ והטהר וטהר בגדיך. אחר תעיד את עדות האמת. אחר תתפלל". ויקם וירחץ ויטהר בגדיו ויעד עדות האמת, אחר קם ויכרע שתי כריעות. אחר אמר להם: "הנה מאחרי איש אשר אם ילך אחריכם, לא ישאר איש מעמו אשר לא ילך אחריו. הנה אשלחהו אליכם עתה. הוא סעד בן מעאד'". ויתפוס את חרבו וילך אל סעד ואל בני עמו והם יושבים במקום מועצותיהם. ויהי כראות אותו סעד בן מעאד' בא ויאמר: "באלהים אשבע, כי אסיד בא אליכם בפנים אחרות מאשר הלך מאתכם". ויהי כעמדו במושב המועצה, ויאמר אליו סעד: "מה עשית?" ויאמר: "דברתי עם שני האנשים. וחי אלהים כי לא ראיתי בהם רעה. אך אסרתי עליהם לשבת פה ויאמרו אלי: 'עשה כטוב בעיניך'. ועתה הֻגד לי כי בני חָארִתָ'ה יצאו אל אסעד בן זרארה להרגו והוא באשר ידעו כי בן דודתך אחות אמך הוא, כי חפצים הם להראות כי לא תוכל להגן". ויקם סעד בחרון אף, וימהר מפחד הדבר אשר סופר לו בדבר בני חארת'ה. ויקח את החרב מידו, ויאמר: "חי אלהים כי רואה אנכי אשר לא הועלת דבר". אחר יצא אל שני האנשים, וכראות אותם סעד יושבים בטח הבין כי אֻסַיד חפץ, כי ישמע מהם את אשר יאמרו. ויעמוד אצלם ויחרפם. אחר אמר אל אסעד בן זרארה: "הוי אבי אֻמאמה. חי אלהים כי לולא הקרבה אשר ביני ובינך לא העזת לעשות זה. התביא אלינו לתוך חצרותינו את אשר מאסנו". ואסעד בן זרארה אמר עוד לפני זה למצעב: "מצעב, הנה בא אליך נשיא אשר מאחריו עומד שבטו. אם ילך אחריך לא ימרו פיך עוד גם שנים מהם". ויאמר אליו מצעב: "התשב ושמעת, והיה אם רצית דבר וחשקת בו תקבלהו ואם מאסתו והסרנו ממך את אשר תמאס". ויאמר אלי סעד "צדקת". ויאסוף חרבו וישב ויערוך לפניו את האסלאם ויקרא לפניו את הקראן. ויכירו בפניו כי נוטה הוא לאסלאם בטרם עוד ידבר לזהרו ולסבר פניו. אחר אמר אליהם: "איך תעשו כאשר תקבלו את דת האסלאם ותבואו בברית הדת הזאת". ויאמרו אליו: "רחץ וטהר בגדיך, אחר תעיד עדות האמת, אחר תתפלל שתי כריעות". ויקם וירחץ ויטהר בגדיו ויעד את עדות האמת. אחר לקח חרבו ויקם ללכת אל מקום מועצת בני-עמו ואתו אסיד בן חצ'יר. ויהי כראות אותו בני עמו בא, ויאמרו: "נִשְׁבע באלהים, כי שב אליכם סעד בפנים אחרות מאשר הלך בהן מאתכם". וכאשר עמד אצלם, אמר: "הוי בני עבד אלאשהל, איך ידעתם מקומי בתוככם?" ויאמרו: "אתה נשיאנו, הידיד השומר אמונים בתוכנו, הנכבד לעצה והרב לתבונה". ויאמר: "הנה נודר אנכי נדר לבלתי דבר אל איש או אשה מכם עד אם תאמינו באלהים ובשליחו". ולא היו בחצרות בני עבד אלאשהל איש ואשה אשר לא קבלו את דת האסלאם. וישובו אסעד ומצעב אל בית אסעד. וישב מצעב בבית אסעד ויקרא את האנשים אל האסלאם עד אשר לא נשאר חצר מחצרות האנצאר מבלי אשר יהיו בו אנשים ונשים מסלמים, מלבד חצר בני אמיה בן זיד וכַ'טְמָה וָואאל וָואקף והם אַוְס-אללה מבני אוס בן חארת'ה. כי היה בתוכם אבו קיס בן אלאַסְלַת הוא צַיְפִי, ויהי משורר ומנהיגם אשר ישמעו לקולו ולמצותו יסורו. ויעצרם מקבל את דת האסלאם ולא חדל מזה עד בוא מחמד אל אלמדינה, ותעבורנה מלחמות בַּדְר ואֻחֻד והחפירה.

דבר אלעַקָבָה השנית.

אחרי הדברים האלה שב מֻצְעָב בן עמיר אל מכה, ויצאו אשר יצאו מן האנצאר מהמסלמים לחוג בתוך חוגגי בני עמם מעובדי האלילים, ויבואו למכה ויועדו עם מחמד אלעקבה ביום השני לימי החג אשר בהם ייבשו החוגגים את בשר הקרבנות כמנהגם שנה שנה. יועדו באשר חפץ אלהים לכבדם ולהושיע בידם את נביאו ולחזק את האסלאם ואת המסלמים ולהשפיל את האלילים ועובדיהם.

וזה אשר ספר עבד-אללה בן כעב בשם אביו כעב אשר היה בתוך אנשים אשר היו בעקבה ויעברו ברית שליח אלהים: "יצאנו בתוך חוגגי בני-עמנו עובדי האלילים ואנחנו כבר מתפללים בעת ההיא ויודעים את משפט האסלאם. ואנחנו אלבַּרַאאֻ בן מַעְרוּר שיאנו וגדולנו, ויהי אשר פנינו לנסוע ונצא למדינה, ויאמר אלבראא אלינו: "הוי אתם, מחשבה עלתה בלבי, אך לא אדע אם תסכימו לי עליה אם לא". ונאמר: ומה היא? ויאמר: "חושב אנכי לבלתי הניח את בנין הזה, לאמר את הכעבה, אחרי גבי, כי אם לכוון פני למולה בהתפללי אליה". ונאמר: חי אלהים לא שמענו בלתי אם שנביאנו יכַוון פניו בתפילתו אל סוריה, ואין אנחנו חפצים לעשות אחרת מאשר הוא עושה". — כי בימים האלה היה מחמד מכוון פניו בתפילתו אל בית-המקדש אשר בירושלים. — ויאמר: "הנה אנכי מכוון פני בתפילתי אל הכעב במכה". ונאמר אליו: "אולם אנחנו לא נעשה כן". ויהיה בהגיע זמן התפילה ונכוון פנינו לצד ירושלים והוא מכוון את פניו לצד הכעבה, עד בואנו אל מכה ויאמר אלי: "הוי בן אחי בוא אתנו אל שליח אלהים למען נשאלהו על רודות הדבר אשר עשיתי בעת נסיעתי זאת, כי אמנם נפל בלבי חשש בראותי את התנגדותכם לי בדבר הזה". ונצא לשאול על אודות שליח האלהים, ואנחנו לא הכרנוהו כי לא ראינו אותו לפני זה. ונמצא איש מאנשי מכה ונשאלהו על אודות שליח האלהים. ויאמר: "התכירוהו?" ונאמר: "לא". ויאמר: "התכירו את עבאס בן עבד אלמטלב דודו אחי אביו"|: ונאמר: "כן". ונכר את עבאס כי לא חדל מבוא אלינו כסוחר. ויאמר: "בהכנסכם אל המסגד, הנה הוא האיש היושב עם עבאס". ונכָּנס אל המסגד והנה אלעבאס יושב ושליח אלהים יושב אתו, ונברך אותו לשלום. אחר ישבנו לצדו, ויאמר שליח האלהים לעבאס: "התכיר את שני האנשים האלה, אבו אלפַ'צְל?" ויאמר: "כן. זה אלבראא בן מערור נשיא עמו וזה כעב בן מאלך". ולא אשכח את דברי שליח אלהים אשר אמר: "המשורר?" אמר עבאס: "כן". ויאמר אליו אלבראא בן מערור: "הוי נביא אלהים. הנה יצאתי לנסיעתי זו, וכבר נחני אלהים אורח-מישרים אל האסלאם. ואחשוב כי לא נכון הדבר לעזוב את הבנין הזה אחרי גבי, ואתפלל ופני מכוונות אל הכעבה, אך חברי התנגדו לי בדבר הזה, עד אשר נפל בלבי חשש. ומה דעתך שליח אלהים?" ויאמר אלי הנביא: "אמנם יתהלך זאת לקִבְלָה (הוא המקום אשר אליו יכוון האדם פניו בתפילתו), לו היית מאריך רוחך". וישב אלבראא אל הקִבְלָה אשר פנה אליה שליח אלהים אתנו, ויכוון פניו אל ירושלים". ובני-משפחתו יספרו כי כוון פניו בתפילתו אל הכעבה עד אשר מת. — אחר הדברים האלה יצאנו אל החג ונועד אל שליח האלהים באלעקבה בשני מימי התשריק, הם הימים אשר ייבשו בהם את בשר הזבחים בשמש אחרי זבחם אותם. ויהי כאשר גמרנו את החג כהלכתו יבוא הלילה אשר נועדנו בו אל שליח אלהים ואתנו עבד-אללה בן עמר אבו-ג'אבר נשיא מנשיאינו, כי לקחנוהו אתנו. ונהי מסתירים בפני האנשים אשר אתנו מבני עמנו מעובדי האלילים את דברנו. ונאמר אליו: "הוי אבו-ג'אבר, אתה נשיא נשיאינו ונכבד מנכבדינו, ואנחנו נכספנו להצילך מן הדבר אשר אתה בו, לבל תהיה עצים לגיהנום מחר". אחר קראנוהו אל האסלאם, ונספר לו על דבר הועד שליח אלהים אלינו באלעקבה ונקבל את דת האסלאם ויהי האתנו אלעקבה ויהי אחד מראשינו. ונישן בלילה ההוא עם אנשינו עד עבור שליש הליל ונצא ממלוננו למועד שליח האלהים, ונתגנב לאט חרש כחתול מתחבאים עד התאספנו בעמק אצל אלעקבה ואנחנו שלשה ושבעים איש ואתנו שתי נשים מנשותינו נֻסַיְבָּה בת כעב אם מארה אחת נשי בני מאזִן

בן אלנַגָ'אר אַסְמָאא בת עַמר בן עדי אחת נשי בני סַלְמָה והיא אם מַניע. ונתאסף בעמק מחכים לשליח אלהים עד בואו אלינו ואתו דודו אחי אביו אלעבאס בן עבד-אלמטלב. והוא בימים ההם עודנו הולך בד עמו, ואולם חפץ להיות שם בגלל ענין בן אחיו ולכרות בעדו ברית אמיצה. ויהי כשבת הנביא, ויהי הראשון אשר דבר לעבאס ואמר: "הוי משפחות אלכ'זרג' (כי הערבים קראו את בני אלמדינה האנצאר אלכ'זרג' גם את בני כ'זרג' וגם את אוס). הנה מחמד אתנו כאשר ידעתם ונגן עליו בפני בני עמנו בפני אלה אשר דעתם כדעתנו על אודותיו. והוא מעוז לו בתוך עמו מחסה בעירו; והנה הוא לא יחפוץ בלתי אם לעבור אליכם להדבק בכם. והיה אם יודעים אתם כי תמלאו באמונה את אשר קראתם אותו אליו ותגנו עליו בפני הקמים נגדו, הנה אתם והדבר אשר קבלתם עליכם. אך אם יודעים אתם כי תמסרוהו בידי אויביו ותעזבוהו אחרי צאתו אליכם, הנה הרפו ממנו מעתה והניחוהו. כי לו מעוז ומחסה בעמו ובעירו". ונאמר אליו: "הנה שמענו את דבריך. דבר אתה שליח אלהים וקח לך לאלוהיך את אשר חצפת". וידבר שליח אלהים ויקרא באזנינו את הקראן. ויקרא אל אלהים ויעורר תשוקתנו לאסלאם. אחר אמר: "אכרות עמכם אמנה כי תגנו עלי מאשר תגנו בפניו על נשיכם ועל בניכם". ויאחז אלבראא בן מערוך בידו ויאמר: "כן, חי אשר שלחך באמת נביא, כי הגן נגן עליך מאשר נגן בפניו על עצמנו. הנה כרתנו אמנה. ואנחנו, חי אלהים אנשי-מלחמה תופשי נשק ירשנונו נשיא מנשיא". וידבר אבו-אלהית'ם בן אלת'האן ויכנס בדברי אלבראא ויאמר: "הוי שליח אלהים, בינינו בין האנשים, לאמר בין היהודים-חבלי ברית, והנה אנחנו נפסיק אותם. ועתה אולי אחרי עשותנו זאת ונתן לך אלהים תשועה תשוב אל עמך ועזבתנו". וישמח שליח האלהים למשמע אזניו ויאמר: "לא, כי דמכם דמי, והרסכם הרסי, אתם ממני ואני מכם. אלחם באשר תלחמו, ואשלים עם אשר תשלימו".

ויאמר שליח האלהים: "הוציאו לי מתוככם שנים-עשר ראשים אשר יעמדו בראש עמם בכל דבריהם. ויוציאו מתוכם שנים-עשר ראשים, תשעה מאלכ'זרג' ושלשה מאלאוס. ויאמר מחמד לראשים: אתם הפקדתם לראשים על בני עמכם לכל דבר כאשר נמנו שליחי ישו בן מרים ואני ראש בני עמי". ויאמרו: "הן".

ואלעבאס בן עֻבָּאדָה האנצארי אמר אז: "הוי משפחות אלכ'זרג' הידעתם על מה את כורתים אמנה עם האיש הזה?" ויאמרו: "כן". ויאמר: "הנכם כורתים אתו אמנה להלחם באדומים בשחורים באנשים. והיה אם ידעתם כי באזול כספכם בצרה ובהרג נכבדיכם ותמסרוהו בידי אויביו, הנה מעתה דעו, כי אם תעשו כן, והיה לכם קלון בעולם הזה ובעולם הבא. אך אם יודעים אתם, כי תהיו נאמנים לו בדבר אשר קראתם אותו אליו למרות אזלת רכושכם והרג נכבדיכם הנה קחוהו אתכם, כי הוא, חי אלהים, טוב העולם הזה והעולם הבא". ויאמרו: "נקחהו למרות אבדן רכושנו והרג נכבדינו". ויאמר אל שליח אלהים: "ומה יהיה לנו בשכר זה, שליח האלהים אם נמלא דברי הברית הזאת?" ויאמר: "גן העדן". ויאמרו: "הושט ידך", ויושט ידו ויכרתו תו אמנה. ולא אמר אלעבאס את הדברים האלה כי-אם לחזק את קשר שליח אלהים בצווארותיהם. ויש אומרים: לא אמר בלתי אם לעכב את האנשים בלילה ההוא בצפותו לבוא עבד-אללה בן אבי אבן סַלול, למען תתחזק יותר ברית בני עמו בתנאים אשר יתנו עם הנביא.

והראשון אשר נתן ידו לנביא בכרתם את האמנה, – לפי דברי בני אלנג'אר – אסעד בן זרארה. ובני עבד-אלאשהל אמרים: אבו להית'ם בן אלתיהאן, וכעב בן מאלךְ אמר: אלבראא בן מערור. אחר נתנו לו יתר האנשנים את ידם ויכרתו האמנה.

ויהיה בעת כרות האנצאר האמנה עם שליח האלהים, ויצעק השטן מראש אלעקבה ברום קולו אשר נשמע מעולם: "הוי אנשי המלונות, החפצתם בנקלה, בנתעב ובמורים אשר אתו. הנה התאספו להלחם בכם". ויאמ מחמד: "זה נַנָּס הגבעה בן אֲזַיְב. התשמע אויב אלהים, אכן, חי אלהים, יכול אוכל לך". אחר אמר מחמד אליהם: "שובו אל מחנכם". ויאמר אליו אלעבאס בן עֻבאדה: "חי אלהים אשר שלחך באמת, אם חפץ אתה והתנפלנו על אנשי מנא מחר בחרבותינו". ויאמר שליח אלהים: "לא צֻוֵּינו לעשות זאת, ואולם שובו אל מחנכם". וישובו אל משכבותיהם וישנו שם עד מחרת הבוקר.

ויהי בבוקר וישכימו ראשי קריש אל האנצאר ויאמרו: "הוי משפחות אלכ'זרג', הנה שמענו כי באתם אל בן עירנו זה ואתם מבקשים להוציא אותו מתוכנו ותבואו אתו בברית להלחם בנו. ועתה, חי אלהים, כי אין שבט בערבים אשר לו נחפוץ להצית את מלחמה בינו ובינינו כאשר לא נחפוץ להצית אש מלחמה אתכם". ויקומו עובדי האלילים אשר מבני אלמדינה אשר במחנה ישבעו באלהים, כי לא היה דבר מכל אשר אמרו, וכי אין להם כל ידיעה בדבר. וידברו אמת, כי לא ידעו. והאנצאר מביטים איש אל אחיו. ויקומו האנשים ובתוכם אלחארת' בן השאם בן למגירה המכ'זומי ועליו שתי נעלים חדשות. ויאמר כעב בן אלך, כאילו חפץ להשתתף בדברי האנשים ולאשרם: "הוי אבו-ג'אבר האם לא תוכל להשיג לך נעלים כנעלי הקרישי הלז ואתה נשיא מנשיאניו". ויהי כשמוע הארת' את הדברים וישלוף את נעליו וישליכן אליו ויאמר: "חי אלהים כי נעוֹל תנעלן". ויאמר אבו-ג'אבר: "מה, הכלמת את האיש, חי אלהים השב לו את נעליו". ויאמר: "חי אלהים כי לא אשיבן". ויאמר כעב: "אם יש לנחש יסוד, הנה היה זה נחש אמת, אי אקח ממנו את רכושו בימים יבואו:. יבואו בני אלמדינה אל עבד-אללה בן אבו אבן סלול ויספרו לו את הדבר הזה, ויאמר אליהם: "חי אלהים כי גדול הדבר. לא היה עמו צריך לעשות מבלי ידיעתי דבר כזה. איני מכיר בברית". וילכו ממנו.

צאת קריש לבקש את אנצאר

ויקומו האנשים מִמְנָא אחרי מלאותם שם את תקות החג במשפט. ויחקרו העם בדבר אמנת מחמד עם בני למדינה, וימצאו כי אמנם נכון הדבר, ויצאו לבקש את בני מדינה, וישיגו את סעד בן עבאדה ואת אלמֻנְדִ'ר בן עמר שני שירי בני עמם באַדָ'אכִ'ר. לא יכלו אלמנד'ר ויתפסו את סעד ויקשרו את ידיו אל צוארו בכבל גמלו וילכו אתו עד הביאם אותו למכה. ויכו אותו וימשכו אותו בשערו, ויהיה רב שער. וזה אשר ספר סעד: בהיותי בידם והנה נגשו אליהם אנשים מקריש ובתוכם איש בהיר, לבן, בעל-חן מקושט, ואמר בלבי: אם היה בלב אחד האנשים טוב הנה יהיה זה בלב האיש הזה". ויהי כאשר קרב אלי וירם ידו ויסטרני סטירה חזקה. ואמר בלבי: "חי אלהים, כי אחרי זה אין עוד ליחל טוב מהם". ויהי בהיותי בידם והם סוחבים אותי, ויגש אלי אשי מהם ויאמר: "הוי לך, האין ביניך ובין אחד מקריש קשר הגנה או ברית?" ואמר: "אכן, חי אלהים כי אמנם הגנותי על סוחרי גֻ'בַיְרבן מֻטְעִם בן עדי בן נופ'ל אהיה להם למחסה בפני האנשים אשר חפצו לעשקם בעירי. וגם על סוחרי הארת' בן חרב בן אמיה". ויאמר אלי האיש: "הוי לך, קרא בשם שני האנשים האלה והזכר את אשר ביניך וביניהם". ואעש כן. ויצא האיש ההוא אל שני אלה ויצאם במסגד אצל הכעבה, ויאמר אליהם: "הנה מאלכ'זרג' מֻכֶּה עתה בנחל, ויקרא בשמכם ויגד כי ביניו וביניכם ברית-חסות". ויאמרו: "ומי הוא?" ויאמר: "סעד בן עבאדה". ויאמרו: "אמת דבר. חי אלהים כי היה למגן סוחרינו וישמרם מעושק בעירו". ויבואו שניהם ויצילו את סעד מידי קריש וילך לדרכו. והאיש אשר סטר על פני סעד סֻהַיְל בן עמר אחד בני אמר בן לאי. והאיש אשר נגש אליו אבו אלבֻכ'תַרי בן האשם.

ויהי כבוא האנצאר אל אלמדינה ויודיעו גלוי את דבר התאסלמם בתוך אנשיהם שארית זקניהם אשר נשארו בדת עבודת האלילים, ומהם עמר בן לג'מוח בני סַלְמָה. ויהי בנו מֻעאד' בתוך האנשים אשר היו באלעקבה ויעברו בברית שליח שלהים. ויהי עמר נשיא מנשיאי בן סלמה ונכבד מנכבדיהם, ויאמץ לו בחצרו פסל עץ מַנָאת שמו, כאשר יעשו נכבדים, יקחו להם אלֹה ויעריצוהו וישמרו בטהרה. ויהי כאשר קבלו מבני סלמה וביניהם עאד' בן גַ'בַל ומעאד' בן אלג'מוח את האסלאם, ויסחבו את הפסל בלילה, וישאוהו וישליכוהו בחפירה אשר לבני סלמה ובתוכה אשפה וישליכוהו וראשו למטה. ויהי כאשר קם עמר בבוקר ויאמר: "הוי לך, מי התנפל על אלהותנו בלילה הזה?" ויחפש את הפסל עד מצאו אותו וירחצהו ויטהרהו וימשחהו בשמים. ויאמר: "חי אלהים. לו ידעתי כי עשה כך כזאת כי אז הודעתיו". ויהי בהיות הלילה ויישן עמר ויתנפלו עליו שנית ויעשו כאשר עשו בראשונה. ויהי בבוקר וישכם עמר וימצאהו בראשונה וירחצהו ויטהרהו וימשחהו בשמים. וכן יתנפלו עליו לילה לילה ועשו כמעשים אשר עשו, ויהי כאשר עשו זאת ימים רבים ויוציאהו מן המקום אשר השליכוהו שם וירחצהו ויטהרהו וימשחו בשמים, ויבֵא את חרבו ויתלה עליו ויאמר אל הפסל: "חי אלהים כי לא ידעתי מי הוא העושה כך את אשר אתה רואה. אך אם אמנם טוב בך, הנה הגן על עצמך וזאת החאת החרב אתך". ויהי בערב ויישן ויתנפלו עליו ויקחו את החרב מצווארו, ויקחו כלב מת ויקשרוהו בו בחבל וישליכוהו בבור מבורות בני סלמה, ובו גללי אדם. ויהי בבוקר וישכם עמר בן מג'מוח ולא מצא אותו במקומו אשר היה שם ויצא לבקשו עד מצאו אותו בבור ההוא מושלך קשור בכלב מת, ויהי בראותו אותו ויכר את ערכו, וידברו אתו אנשים אשר קבלו את דת אסלאם מאנשי עמו. ויקבל את דת-האסלם ברחמי אלהים עליו ויהיה נאמן את האסלאם.

תנאי האמנה באלעקבה האחרונה.

והאמונה להלחם נכרתה אחרי נתן אלהים לשליחו רשות להלחם, ויכרתו אז ברית על המלחמה מלבד התנאים אשר התנו באלעקבה הראשונה, כי טרם הרשה אלהים אז להלחם. ויהי כאשר כרת אתם ברית באלעקבה האחרונה להלחם שחורים באדומים בעדו ובעד אלהים, ויבטיח להם את גן העדן אם ימלאו את הבטחתם. ויהי זה נוסף על אשר נשבעו באלעקבה הראשונה לשמוע ולהקשיב במצור ובמרחב, בשמחה ובצער, ולבלתי עשוק אדם בקחתם את אשר לו ולדבר אמת בכל אשר יהיה ולבלתי פחד בענין אלהים חרפת מחרפים. כי לפני אלעקבה לא נתנה רשות למחמד להלחם ולשפוך דם, כי צֻוָּה רק לקרוא אל אלהים ולסבול את הרעה אשר יעשו לו ולסלוח לבוערים. וירעו קריש לאנשים אשר הלכו אחריו, ויסירום מאחרי דתם ויגרשום מעריהם, וישימו לפניהם אחת משתי אלה: אם לסור מאחרי דתם או להיות מעונים בידיהם או לברוח מעריהם. ויהיו מהם אשר ברחו לארץ חבש ומהם אשר ברחו למדינה ולכל הארצות. ויהי כאשר נזורו קריש מאלהים וידחו את החסד אשר חפץ אלהים לנטות להם, וישימו את נביאו לכוזב ויענו ויגרשו את אלה אשר עבדוהו וייחדו אותו ויאמינו בנביאו ויתחזקו בדתו, ויתן אלהים רשות לשליחו להלחם ולהגן על נפש המאמינים בפני עושקיהם הקמים עליהם.

כאשר נתן אלהים לשליחו רשות להלחם, ויבואו אתו בברית האנצאר לקבל את האסלאם ולעזור אותו ואת ההולכים אחריו ואת אלה מן המסלמים אשר בקשו אצלם מחסה. ויצו מחמד את חבריו המהגרים מבני עמו ואשר היו אתו במכה לצאת אל אלמדינה ולהגר אליה ולהתחבר אל אחיהם מהאנצאר

ויאמר: "הנה שת אלהים לכם אחים ומקום אשר תהיו בטוחים בהם". ויצאו שיירות. ושליח אלהים נשאר במכה מחכה אשר ירשה לו אלהיו לצאת ממכה ולהגר אל אלמדיה.

ט. הַמְּהַגְּרִים הָראשׁוֹנִים אֶל אַלְמַדִינָה

והראשון מחברי מחמד אשר הגר אל אלמדינה מקריש היה עבד-אללה אבו-סַלַמָה בן עבד אלאסד מבני מכ'זום. ויהגר אל למדינה שנה לפני אמנת אלעקבה. כי הוא שב אל מחמד למכה מארץ כוש. ויהי כאשר הציקו לו קריש וישמע על דבר האסלם האנצאר ויצא אל אלמדינה מהגר. וזה אשר ספרה אֻם סַלַמָה אשת הנביא, כי לקח אותה מחמד לאשה אחרי מות אבו-סלמה: "כאשר החליט אבו-סלמה לצאת אל אלמדינה חבש את גמלו וישאני אליו וישא אתי את בְנִי סלמה בחיקי. אחר הוציא אותי וינהג את גמלו. ויהי כראות אותו אנשים מבני אלמגירה מבני מכ'זום, ויקומו אליו ויאמרו: "את אשר לנפשך לא נוכל לעכב אותך. ואולם ההתדמה כי נתן אותך לקחת את אשתך אל ארץ אחרת? כי אם סלמה ממשפחם. ויוציאו את חבל הגמל מידו ויקחוני ממנו. ויחר אף בני עבד אלאסד ממשפחת אבו-סלמה מבני מכ'זום, ויאמרו אליהם: "לא, חי אלהים לא נעשוב את בננו – לאמר את הילד – בידיה אם תקחו אותה מבן משפחתנו". וימשכו את בנִי סלמה איש איש אליו עד אשר נקעה ידו. ויקחוהו אתם בני עבד-אלאסד. ויחבשוני בני אלמגירה אתם. בעלי אבו-סלמה יצר אל אלמדינה ויפרידו ביני ובין בעלי ובין בני. ואהי יוצאת בוקר בוקר יושבת בעמק ולא חדלתי לבכות עד עבור שנה או קרוב לזה. והנה עבר על פני איש מבני דודי אחי אבי מבני אלמגירה וירא אותי בוכה, וירחם לי ויאמר אל בני אלמגירה: "הלא תתנו את המסכנה הזאת לצאת הפרדתם בינה ובין בעלה ובין בנה". ויאמרו אלי: "לכי אל בעלך אם חפצה את". וישיבו לי בני אלאסד בשעה ההיא את בני, ואחבוש את גמלי ואקח את בני ואשימהו בחיקי, ואצא ללכת אל בעלי אל אלמדינה ואין אתי שום יציר מיצירי אלהים אשר ילוני. ואמר בלבי: "אלה אל אשר אפגוש עד בוי אל בעלי". ויהי בהיותי באַלְתַנְעִים ואפגוש את עֻתְ'מָאן בן טַלְחָה בן אבו טלחה אחי בני עבד-אלדאר, ויאמר אלי: "לאן בת אבי אֻמַיָּה?" ואמר: "חפצתי ללכת אל בעלי באלמדינה". ויאמר; והאין אתך איש?" ואמר: "לא, חי אלהים, מבלעדי בני זה הקטן", ויאמר: "חי אלהים כי לא אשאירך עזובה". ויאחז בחבל הגמל וינהגני. וחי האלהים כי לא הייתי בחברת איש מן הערבים ומצאתיו נדיב-רוח יותר ממנו. כאשר היינו מגיעים אל מלון הבריך את גמלי, אחר הלך מעמי עד רדתי. אחר שב אל גמלי ויפרק את משאו. אחר קשרו אל עץ. אחר חנה תחת העץ וישכב תחתיו. כאשר באה העת למסע קם אל גמלי ויקרחבהן [חעצס עליו משאו, אחר הלך מעמי ויאמר: "רכבי". וכאשר עליתי ואשב על גמלי, היה בא ואוחז בחבלו וינהגהו עד בואנו אל מלון. ולא חדש מעשות כן עד הביאו אותי אל אלמדינה. וכאשר ראה את כפר בני עמר עמד בן עוף בקֻבָּאא אמר: "בעלך בכפר הזה – בואי אליו בברכת אלהים", וילך לו וישב אל מכה". ותוסף אם סלמה ותאמר: "לא ראיתי משפחה באסלאם אשר מצאה אותה רעה כרעה אשר מצאה את משפחת אבו-סלמה, ולא ראיתי מעולם נדיב-רוח יותר מעת'מאן בן טלחה".

והראשון אשר בא מהמהגרים לאלמדינה אחי אבו-סלמה, עאמִר בן רביעה בעל-ברית בני עדי בן כעב ואתו אשתו לַיְלָא בת אבי חַתְ'מָה מבני עדי בן כעב. ואחריו עבד-אללה בן גַ'חְש בעל-ברית בני, אמיה בן עבד-שמס. ויקח אתו את משפחתו ואת אחיו עַבְד הוא אבו-אחמד. ואבו-אחמד עִוֵר ויהי מתהלך בכל מכה במעלתה ובשפלתה מבלי מנהיג, ויהי משורר. ואשתו אלקֻרְעָה בת אבו-ספ'יאן בן חרב ראש הלומים במחמד. ואמו אֻמַיְמָה בת עבד-אלמטלב בן האשם. ותסגר חצר בני ג'חש, כי יצאו ממכה. ויעברו עתבה בן רביעה ואלעבאס בן עבד-אלמטלב ואבו-ג'הל על פני החצר, והם עולים אל מעלה

מכה. ויבט עתבה בן רביעה אל החצר והנה דלתותיה מקשקשות זו בזו באשר לא היו שוכנים בתוכה. ויהי כראותו את זאת ויאנח ויקרא את דברי השיר: "וכל חצר ואם גם ארך שלומה, באחד הימים תשיגה רוח-פרצים ויגון". אחר אמר: "נשמה חצר בני ג'חש מיושביה". ויאמר אליו אבו-ג'הל: "לא יבכה עליו איש". אחר אמר: "מעשה בן אחי הביא קרע בקהלנו וריב בתוכנו, ויפרד בינינו".

והמהגרים האלה ישבו בקֻבַאא בתוך בני עמר בן עוף. אחרי זה באו המהגרים שיירות שירות. ויהיו מבני גנם בן דודאן רבים אשר היו מסלמים ויצאו עם שליח אלהים ויהגרו אלמדינה אנשיהם ונשיהם. ויהיו בתוכם מלבד עבד-אללה בן ג'חש אבו-אחמד אחיו גם עֻכָּאשָׁה בן מֻחְצִן. ובנשים היתה גם זַיְנַב בת ג'חש אשר לקחה לו חמד אחרי-כן לאשה ואחותה חִמְנָה.

הג'רת עמר וספור עַיָּאש אתו עד בואו למדינה.

אחר יצא עמר בן אלכ'טאב עַיָּאש בן אבי אביעה המכ'זומי ויבואו למדינה וזה אשר ספר עמר בדבר הגירתו: "כאשר חפצנו להגר נועדנו אני ועַיָּאש ושאם בן אלערץ באלתַּנַאצֻ'ב אחד מקומות בני גִפָּ'אר מעלה לסַרִף נאמר: אם איש מאתנו לא יבוא אות הוא כי חבשוהו ולא נתנוהו לבוא והלכו השנים לבדם. ואבוא אני ועיאש אצל אלתנאצ'ב, ויפקד השאם, כי פתוהו בני משפחתו ויפת לסור מהאסלאם. ונלך אל מדינה ונרד בתוך בני עמר בן עוף. ויצאו אבו ג'הל בן השאם אלחארת' אחיו אל עיאש, כי היה בן דודם אחי אביהם אחיהם לאמם. וילכו עד בואם אליו אל אלמדינה. ושליח אלהים עודנו במכה. ויאמרו אל עיאש: הנה אמך נדרה אשר לא יגע בראשה מסרק עד אם תראה אותך, ולא תבוא בצל מפני השמש עד אם תראה אותך". ויכמרו עליה רחמיו, ואֹמר אליו: "הוי עיאש, חי אלהים, כי לא יחפצו האנשים בלתי אם להסירך מאחרי דתך, ונשמרת מהם. כי, חי אלהים, אשר לו הציקו לאמך הכנים הסתרקה, ולו גבר עליה חום שמש מכה, כי אז בקשה לה צל". ויאמר: "אלך ואתיר נדר אמי. ולי שם הון ולקחתיו". ויאמר אליו: "אתה ידעת. כי אנכי מהרבים לרכוש בקריש, הנה לך חצי רכושי ולא תלך אתם". וימאן לשמוע לי, כי אם לצאת אתם. ויהי כאשר מאן ואֹמר אליו: "ואולם כאשר תבין את אשר עשית ולקחת גמלתי זאת כי היא גמלה אצילה נשמעת, ישבת עליה, והיה אם יעלה חשד בלבך אשר יזמו לך האנשים מזימות, והצלת נפשך עליה". ויצא על הגמלה אתם יחד עד בואם אל אחד הדרכים. ויאמר אליו אבו-ג'הל: "הוי בן אחי, חי אלהים, כי כבדה הליכת גמלי, האם לא תרכיבני אחריך על הגמלה הזאת?" ויאמר: "בודאי". ויברך את גמלתו ויבריכו את גמליהם למען יעבור לשבת על גמלת עיאש. ויהי כאשר ירדו על הארץ ויתנפלו עליו ויאסרוהו בחבלים, ויביאוהו למכה, ויסיתוהו לסור מאחרי דתו ויִפָּת. והם הביאו אותו אסור בחבלים למכה בעם היום ויאמרו: "ראו דבר הסרים מאחרי האסלאם ונהי אומרים: "אלהים לא קבל לא כֹפר ופדיון ולא תשובה מן האנשים אשר הכירו את אלהים אחר שבו לכפור מפני הנסיון אשר נֻסו בו. וגם האנשים אשר לא עמדו בנסיון חשבו כזאת. ויהי כאשר בא שליח האלהים לאלמדינה ויורד על אודותם החזון המודיעם כי תשובתם תתקבל, ואכתוב בידי את החזון הזה על עלה ואשלחהו אל השאם אלעאץ". והאשם ספר כי בקבלו את מכתב עמר היה קורא בו בדִ"י טֻוָא מקום אשר יָרַד שם ולא יכול להבינו עד אשר אמר: "אלהים הבינני אותו". ויתן אלהים בינה בלבו ויבן כי הורד על אודותיו ועל אודות הדבר אשר אמרו בלבם האנשים אשר שבו מדתם. וישב האשם על גמלו, וידבק את שליח האלהים והוא באלמדינה.

ויש מספרים כי אחרי בוא שליח אלהים אל אלמדינה אמר: "מי ילך לי להביא את עיאש בן אבי רביעה ואת השאם בן אלעאץ?" ויאמר אלוליד בן אלולידי בן אלמגירה: "אני אביאם אליך, שליח השלהים". ויצא אל מכה, ויבוא אליה חרש מסתתר. וימצא אש נושאת אֹכל, ויאמר אליה: "לאן פניך מועדות, שפחת-אלהים"? ותאמר: "הולכת אני אל שני האסירים" – לאמר עיאש והשאם. וילך אחריה עד דעתו את מקומם, ויהיו אסורים בבית אשר לא גג עליו. ויהי בהיות הערב ויעל אליהם אל החומה ויקח חבל עשוי עשבים וישימו תחת הכבלים אשר הם אסורים בהם ויך את החבל בחרבו, וישַבּרו הכבלים, ויקרא חרבו שם ד'וּ אלמַרְוַה לדבר הזה. וישאם על גמלו וינהגם, ויכשל בדרך ותהי אצבעו שותתת דם ויאמר: "האם אתה מלבד אצבע שותתת דם? – והן בעד אלהים נפגעת". ויביאם אל שליח אלהים אל אלמדינה.

ויבואו לאלמדינה עמר וכל הבאים אתו ממשפחתו ובתוכם אחיו זיד וחתנו כֻ'נַיְס בן ד'אפ'ה אשר לקח לו לאשה את חַפְ'צָה בת עמר, היא חפ'צה אשר בידה נשמר נוסח הקראן אחרי מות אביה עמר, על פיו העתיקו את הקראן ויקבעו את נוסחו ותהי לאשה למחמד אחרי מות בעלה. וישבו בתוך בני עַמְר בן עַוְף בקֻבַּאָא. ויש אתם עיאש בבואו אלמדינה. וטלחה בן עֻבַיְד אלל וצֻהַיְב בן סִנָאן ישב עם כֻ'בַיְב אִסָאף אחי בַלְחארת' בן אלכ'זרג בסֻנֻח. ויהי כאשר חפץ צֻהַיְב לצאת ממכה, ויאמרו אליו כופרי קריש: "אתה באת אלינו עני מרוד, וירב רכושך אצלנו, ותשג את אשר השגת, ועתה תחפוץ לצאת עם רכושך ונפשך. חי אלהים לא תהיה כזאת." ויאמר אליהם צהיב: "מה תאמרו עם אשאיר לכם רכושי, התתנו לי ללכת לדרכי?" ויאמרו: "כן". ויאמר: "הנה לכם רכושי". וישמע מחמד את הדבר ויאמר: "הרויח צהיב, הרויח צהיב". וחמזה בן אבי-טאלב זַיְד בן חארת'ה עבד מחמד אשר אמץ לו לבן[56] ואנשים אתם ישבו עם כֻלְת'ום בן הִדְם אחי בני עמר בן עוף בקבאא. ויתר חברי הנביא הבאים אתם ישבו עם משפחו אלמדינה וימצאו שם מנוחה. והרַוָּקים במהגרים ישבו עם סעד בן כַ'יְתַ'מָה, כי היה רַוָּק.

הג'רת שליח האלהים.

וישאר מחמד במכה אחרי צאת בעלי בריתו מהמהגרים, מצפה אשר יתן לו אלהים רשות להגר. ולא נשאר אתו במכה איש מהמהגרים, זולת אלה אשר נאסרו או אשר הסירו לבם מאחרי האסלאם, מלבד עלי בן אבי טאלב אבו-בכר בן אבי קחאפ'ה הצדיק. ויהי אבו-בכר מפציר מאד במחמד לצאת לו רשות להגר, ומחמד אומר לו: "לא תמהר, אולי ישית לך אלהים חבר". ויהי אבו-בכר משתוקק כי יהיה חברו הנביא.

ובראות קריש כי היתה למחמד מפלגה ובעלי-ברית מזולתם בעיר אחרת, וכי יצאו לשם בעלי-בריתו מהמהגרים וידעו כי שכנו שם בחצרותיהם ומצאו אתם מחסה, ויפחדו פן יצא מחמד אליהם, כי ידעו כי נחרצה מאתו להלחם בהם, ויאספו בחצר המועצה היא חצר קצי בן כלאב להועץ את אשר יעשו בדבר מחמד, כי יראו מפניו.

ויהי בהחליט קריש להתאסף ויועדו להכנס אל חצר המועצה להועץ בדבר שליח האלהים, וישכימו בבוקר היום אשר נועדו, הוא היום הנקרא בשם יום "יום הדֹחַק" (ההמון), ויבוא לפניהם אִבְּלִיס, הוא השטן בדמות זקן נכבד, עליו בגד ארוך אשר לו יעמוד על שער החצר. ויהי בראותם אותו עומד על השער ויאמרו: "מי הזקן?" ויאמר: "זקן מאנשי נַגְ'ד, שמע בדבר אשר נועדתם בעבורו ויבוא אתכם לשמוע את אשר תאמרו. ומי יודע אם לא תמצאו אתו עצה ותחבולה". ויאמרו: "טוב הדבר". ויכנס

אתם, וכבר נאספו נכבדי קריש עֻתְבָּה ושַׁיְבָּה בני רַבִּיעָה ואבו סֻפְיָאן בן חרב וטֻעַיְמָה בן עַדִ וגֻ'בַּיְר בן מֻטְעִם והארת' בן עאמר מבני נַוְפַ'ל בן עבד-מנאף ואלנַצְ'ר בן אלחארת' מבני עבד-אלדאר ואבו אלבַכְ'תַרִי בן האשם וזַמְעָה בן אלאַסְוַד וחכים בן חַזָאם מבני אסד בן עבד אלעזא ואבו-ג'הל מבני מכ'זום, ומבני סהם נֻבַּיְה ומֻנַבָּה בני חג'אג' ומבני גֻ'מָח אֻמַיָּה בן כַ'לַף ועוד אנשים אשר לא יספרו מקריש, ויאמרו איש אל אחיו: "הנה ראיתם את האיש הזה מחמד ואת מעשיו. חי אלהים, כי אין אנו בטוחים אשר לא יתנפל עם האנשים אשר הלכו אחריו אשר לא מבני עירנו. הבו עצה הלום". ויועצו ביניהם. ויאמר איש מהם: "אסרוהו בכבלי ברזל וסגו עליו את הדלת. וחכו עד אשר ימצאהו את אשר מצא את המשוררים הדומים לו אשר קמו מלפניו את זֻהַיְר ואת אלנָאבִגָה ואחרים מן המשוררים, ומת כאשר מתו הם". ויאמר הזקן הנַגְ'די: "לא, חי אלהי אין זאת עצה. כי אם אסור תאסרוהו, כאשר אמרתם, יגיע דברו מאחרי הדלת אשר תסגרוה עליו אל חבריו התנפלו עליכם והוציאוהו מידכם. אחר ירבה מספרם עד אשר ינצח אתכם. אין זאת עצה. ראו עצה אחרת". ויועצו ביניהם שנית. ויאמר איש מהם: "נוציאו מתוכנו והגלינוהו מארצנו. וכאשר יצא מאתנו, הנה אין זה עניננו לאן ילך ולא איפה יפול, רק ילך מנגד עינינו, ונחלצנו ממנו, ונהגנו את ענינינו ואת חברתנו כאשר נהגנו". ויאמר הזקן הנג'די: "לא. חי אלהים, אין זאת עצה, טרם ראיתם יופי ספורו ונועם מדברו, ושבותו שבי את לב האנשים בדברים אשר יזיא. חי אלהים, כי אם כה תעשו, אין אני בטוח אשר לא יבוא אל שבט מן הבדואים, ונצח אותם בדבריו וספורו עד אשר ילכו אחריו. אחר יעלה אתם עליהם עד הכניעו אתכם בעזרתם, ויקח השלטון מידכם ועשה אתכם כחפץ לבו. בקשו עצה אחרת נגדו". ויאמר אבו-ג'הל: "חי אלהים, כי לי נגדו עצה אולם ירא אנכי אשר לא תקבלוה". ויאמרו: "ומה היא, אבו-אלחכם?" ויאמר: "רואה אנכי כי נקח מכל משפחה עלם צעיר בעל-כוח, מיוחס ונכבד בנו ונתן בידי כל אחד מהם חרב חדה והלכו אליו כלם והכוהו בו כאיש אחד והרגוהו והונח לנו ממנו. והיה אם עשו זאת ונחלק דמו בין כל המשפחות ולא יוכלו בני עבד-מנאף גואלי דמו להלחם בעמם כלו, ונאותו לקבל ממנו כפר-נפשו ונתנונו להם". ויאמר הזקן הנג'די: "הדברים אשר דבר האיש הזה הם העצה אשר לא אראה זולתה". ויפרדו האנשים אחרי זה והם מסכימים לעצה הזאת.

צאת הנביא מביתו ושימו את עלי על מטתו.

ויבוא גבריאל אל שליח-האלהים ויאמר: "אל תלון הלילה על מטתך אשר היית לן עליה". ויהי כעבור אשמורה מן הלילה, ויאספו על ביתו אורבים לו מתי ישן ויזנקו עליו. ויהי בראות מחמד אותם ויאמר לעלי בן אבו-טאלב: "נום על מטתי והתעטף במעילי זה החצ'רמי הירוק ונום בו כי לא יקרך כל דבר רע". ויהי שליח האלהים מתעטף במעילו זה בשנתו. ויהי כאשר התאספו אליו בתוכם אבו-ג'הל ויאמר, והם על פתח בית מחמד: "הנה מחמד אומר, כי אם תלכו אחריו לאשר יצוה אתכם והייתם מלכי ערב ופרס, אחר תקומו לתחיה מאחרי מותכם והיו לכם גנות כגנות הירדן. ואם לא תעשו והיה לו בכם זבח, אחר תקומו לתחיה מאחרי מותכם והיתה לכם אש אשר תשרפו בה". ויצא שליח-האלהים אליהם ויקח מלוא אופן עפר בידו, ויאמר: "כן אנכי אומר זאת. אתה אחד מהם". ויכס אלהים בסנוורים ולא ראוהו. ויזר את העפר ההוא על ראשם ויקרא פסוקים מהקראן פרק י. ס.57 עד כלותו. ולא נשאר בהם איש אשר לא שם מחמד על ראשו עפר. אחר הלך אל אשר חפץ ללכת. ויבוא אליהם איש אשר לא היה עמהם ויאמר אליהם: "למי תחכו פה?" ויאמרו: "למחמד". ויאמר: "יעכרכם אלהים, כבר יצא אליכם מחמד ולא עזב איש בכם אש לא שם על ראשו עפר וילך לעסקיו. האם לא תראו את אשר בכם?" וישם כל איש מהם את ידו על ראשו והנה עליו עפר. אחר התבוננו

ויראו את עלי על המטה מכוסה מעיל מחמד, ויאמרו: "חי אלהים כי זה מחמד ישן. עליו מעילו". וישבו מצפים עד הבוקר ויקם עלי מהמטה, ויאמרו: "חי אלהים כי אכן אמת דבר האיש אשר הגיד לנו".

ויתן אלהים בעת ההיא רשות לשליחו להגר. ואבו-בכר בעל-הון. ויהי בעת בקשו רשות מא שליח-האלהים להגר, ויאמר לו מחמד: "אל תמהר. מי יודע אולי ישית לך אלהים חבר". ויתאוה אבו-בכר כי יהיה החבר שליח אלהים, וילך ויקן לו שני גמנים למרכב, וישמרם בחצרו. ויבל להם מספוא להיות מוכנים לנסיעה אשר אליה חשקה נפשו.

הג'רת הנביא אל אלמדינה.

וזה אשר ספרה עָאאִשָׁה בת אבו-בכר אשת מחמד על דבר הג'רת הנביא: לא היה עובר יום אשר לא יבוא שליח אלהים אל בית אבו-בכר באחד משני קצות היום אם בבוקר ואם בערב, עד בו היום ההוא אשר בו נתן אלהים רשות לשליחו להגר ולצאת ממכה מתוך עמו. ויבֵא אלינו שליח האלהים את דבר ההג'רה בשעה אשר לא היה דבר לבוא. ויהי בראות אותו אבו-בכר ויאמר: "לא בא שליח אלהים בשעה הזאת בלתי אם בגלל דבר שקרה". ויהי כאשר נכנס, ויקם אבו-בכר מעל ערשו וישב שליח האלהים. ולא היו עם אבו-בכר בבית בלעדי אני ואחותי אַסְמָאא בת אבו-בכר. ויאמר שליח האלהים: "הוצא מעלי את האנשים אשר אתך". ויאמר אבו-בכר: "הלא הן רק בנותי. מה הדבר. את אבי ואת אמי אתן כפרך". ויאמר: "אלהים הרשה לי עתה לצאת להגר". ויאמר אבו-בכר: "אלוה אליך, שליח אלהים". ויאמר שליח אלהים: "הלוה תלוה אלי". ולא ידעתי לפני היום ההוא כי איש יבכה משמחה עד אשר ראית את אבו-בכר בוכה ביום ההוא. אחר אמר: "הוי נביא האלהים הנה שני גמלים אשר הועדתים לזאת". וישכרו להם את אבד-אללה בן אַרְקַט איש מבני דֻאִל בן בכר ואמו אשה מבני סהם בן עַמְר והוא עובד אלילים, לנחותם הדרך. וימסרו לו את שני הגמלים, ויהיו אתו לרעות אותם עד למועד צאתם. ולא ידע איש בדבר צאת שליח-אלהים בעת צאתו זולתי עלי בן אבו-טאלב ואכו-בכר הצדיק ובני-בית אבו-בכר. ואולם את עלי הודיע מחמד בדבר צאתו ויצוהו להשאר אחריו עד אשר ישיב את הפקדונות אשר היו לאנשים ביד מחמד. כי לא היה במכה איש אשר אתו דבר שיפחד עליו אשר לא יפקידהו בידו, באשר ידעו את צדקתו ואמונתו.

מחמד ואבו-בכר במערה.

ויהי כאשר החליט מחמד לצאת ויבוא אל אבו-בכר ויצאו דרך דלת קטנה אשר מאחורי בית אבו-בכר וישימו פניהם אל מערה בהר תַ'וְר בשפלת מכה ויכנסו אליה. ויצו אבו-בכר את בנו עבד אללה כי ישמע בעדם את אשר אמרו על אודותם האנשים כיום, אחר יביא אליהם בהיות הלילה את ידיעות היום ההוא. ואת עאמִר בן פֻ'הַיְרָה עבדו המשוחרר צוה לרעות את צאנו יומם, ולהובילם אליהם בהיות הלילה במערה. ותהי אסמאא ב אבו-בכר מביאה להם בהיות הערב את אכלם די צרכם. ומחמד ואבו-בכר באו אל המערה בלילה. ויכנס אבו-בכר לפני מחמד, ויחפש את המערה לראות אם אין בה חית טרף או נחש, כי ירא על נפש מחמד. וישב מחמד במערה שלשה ימים ואתו אבו-בכר. ויקבו קריש שכר מאה גמלות לכל אשר ישיבנו אליהם. ועבד-אללה בן אבו-בכר היה בקריש יומם ויבוא בתוכם לשמוע את אשר תיעצו ואת אשר יאמרו בדבר מחמד אבו-בכר. ובהיות הערב ובא אליהם והודיע אותם את הדבר ועאמר בן פֻ'הַיְרָה עבד אבו-בכר המשורר היה רועה בתוך רועי אנשי-מכה, ובהיות הלילה והביא אליהם את צאן אבו-בכר וחלבו להם מהם וזבחו. ובהיות הבקר והלך עבד אללה

בן אבו-בכר מהם ושב אל מכה והלך ואמר אחריו עם הצאן למען ירעו והבריאו. ויעשו כן שלשה ימים עד אשר חדלו לדבר בם ויבוא האיש אשר שכרו להם עם שני גמליהם וגמל אשר לו, ותבֵא אסמאא בת אבו-בכר את אמתחתם ותשכח לשים לה תלי ויהי כגשתה לתלות את האמתחת והנה אין לה תלי, ותתיר חגורתה ותשם אותה תלי ותתלה אותה בו, כל כן קראו לאסמאא בת אבו-בכר בעלת-החגורה. ויהי בהקריב אבו-בכר את שני הגמלים אל מחמד ויקרֵב אליו את הבחור בהם ויאמר: "רכב. את אבי ואת אמי אתן כפרתך". ויאמר מחמד: "לא ארכב על גמל אשר לא לי הוא". ויאמר אבו-בכר: "לך הוא, שליח אלהים. את אבי ואת אמי אתן כפרתך". ויאמר: "לא. אולם הגד לי מה מחיר אשר קניתו בו". ויאמר: "כזה וכזה". ויאמר מחמד: "הנה לקחתיו ממך במחיר הזה". ויאמר אבו-בכר: "לך הוא, שליח האלכים". וירכבו ויצאו לדרכם. וירכב אבו-בכר את עאמר בן פ'הריה עבדו המשוחרר על גמלו מאחריו למען ישרתם בדרך. ויהי אחר צאתם לדרך ויבואו אנשים אל בית אבו-בכר ובתוכם אבו-ג'הל ויעמדו על דלת בית אבו-בכר ותצא אליהם אסמאא, ויאמרו: "איה אביך הוי בת אבו-בכר?" ותאמר: "חי אלהים כי לא ידעתי איפה הוא". וירם אבו-ג'הל את ידו, כי היה תעב ונבזה, ויסטר לה על לחיה עד אשר נפל נזמה מעליה.

ויסעו לדרכם, ולא ידע איש שלשה ימים לאן פנה שליח האלהים עד בוא אחד מן הג'ן משפלת מכה והוא משורר בתי-שיר בערבית, ויהיו הערבים שומעים את קולו ואותו לא יראו עד צאתו ממעלה מכה, ויודיעם בהם על-דבר מסע שליח-האלהים, ויהי כשמוע אסמאא ובית אבו-בכר את דבריו וידעו לאן פנה שליח אלהים, וכי פניו מועדות אל אלמדינה. ויהיו היוצאים ארבעה: שליח אלהים ואבו-בכר ועאמר בן פֻ'הירה עבד-אללה בן אַרְקַט מובילם.

ויהי בצאת מחמד ויצא אתו אבו-בכר, ויקח אתו אבו-בכר את כל רכושו, ויהיו לו חמשת אלפים או ששת אלפים דרהם ויקחם אתו. ויבוא אבו קֻחָאפָ'ה אביו אל בית אבו-בכר ועיניו כבר קמו אז מראות. ויאמר אל בני בית בנו: "חי אלהים, רואה אני כי הוסיף אסון על אסונכם בקחתו אתו את כספו עם לכתו מכם". ותאמר אליו אסמאא: "הוי אבי, הנה עזב לנו טוב רב". ותקח אבנים ותשימן אשנב אשר בבית, אשר בו ישים אבו-בכר את הונו, ותשם עליהן בגד, ותאחז ביד אבי קחאפ'ה ותאמר: "אבי, שים ידך על הרכוש הזה". וישם ידו עליו ויאמר: "אין אסון. אם עזב לכם את זה היטיב לעשות. זה יספיק לכם". ואמנם אבו-בכר לא עזב דבר לבני ביתו, ואולם חפצה להרגיע בזה את הזקן.

ספור סֻראקה ורכבו בעקבות מחמד.

וזה אשר ספר סראקה בן מאלִךְ בן גֻ'עְשֻם: "כאשר יצא שליח אלהים ממכה מהגר אל אלמדינה,קצבו קריש מאה גמלות לאשר ישיבהו אליהם. ויהי בהיותי יושב במקום מועצת בני שבטי, והנה איש מאתנו בא ויעמוד עלינו ויאמר: "חי להים כי ראיתי שלשה רוכבים עברו על פני זה לא כבר, ודומה אנכי כי היו מחמד וחבריו". ואתן לו אות בעיני לאמר שתוך. אחר אמרתי: "אכן הם בני פלוני אשר יצאו לבקש אבדה אשה אבדה להם". ויאמר: "יוכל להיות". וישתוק. ואשאר שעה קלה. אחר קמתי ואכנס אל ביתי ואצו ויובילו את סוסתי אל עמק הנחל ואצו ויוציאו לי את נשקי מאחרי חדרי. ואקח את חִצַּי אשר אנחש בהם ואצא ואלבש את שריוני, אחר הוצאתי את חצי ואקלקל בהם. ויצא החץ אשר לא חפצתי בו, לאמר: "לא יזיק לו". אך אנכי קויתי להשיבו אל קריש לקחת את מאת הגמלות וארכב בעקבותיו. ויהי בדהר סוסי אתי ויכשל ואפול מעליו, ואמר: "מה זה?" ואוציא חצי ואקלקל בהם, ויצא החץ אשר לא חפצתי בו, ויהי כאשר נגלו לפני האנשים ואראם, נכשל בי סוסי ורגליו

הקדומות פשוטות על הארץ ואפול מעליו. אחר התיק את שתי רגליו מן הארץ, וילך אחריהם עשן כסופה. ואדע אז בראותי את זה, כי מגן לו מפני והוא ינצח. ואקרא אל האנשים: אני סראקה בן גֻ'עשם כחו לי ואדבר אתכם. חי אלהים כי לא אחרידכם ולא ימצא אתכם ממני דבר אשר יהיה למורת רוחכם". ויאמר שליח אלהים אל אבו-בכר: "אמר לו, מה תבקש מאתנו?" ויאמר אלי אבו בכר כדברים האלה, ואמר: "תכתוב לי כתב אשר יהיה לאות ביני ובינך". ויאמר שליח האלהים: "כתב לו אבו-בכר". ויכתוב לי כתב על עצם או על גויל אול על חרס. וישליכהו אלי ואקחהו ואשימהו באשפתי. אחר שבתי ואשתוק ולא ספרתי דבר מאשר היה עד כבוש שליח האלהים את מכה. ויכבוש את חֻנַין ואת אלטאאף. ואצא ואתי הכתב לקראתו, ואמצאהו באל גִ'עִרְרָאנָה ואכנס בתוך חבר פרשי האנצר ויתחילו להכות עלי ברמחים ולאמר: "סורה, סורה, מה זה תחפוץ?" ואגש אל שליח האלהים והוא על גמלה, וחי אלהים אשר כאילו אביט אל שוק רגלו בארכוף אשר ישימו בו הרגל כאילו היא סעיף אמיר התֹּמר, וארים את ידי עם כתב ואמר: "הוי שלי אלהים, זה כתבך לי אני סראקה בן ג'עשם". ויאמר שליח אלהים: "יום גמול צדק הקריבהו". ואקרב אליו ואתאסלם ואחשוב על אודות הדבר אשר אשאל אותו מאת שליח האלהים ולא עלה בדעתי, ואמר רק זה: "הוי שליח האלהים התועים מן הגמלים יכסו את השקת שלי אחרי אשר מלאתיה לגמלי, היהיה לי שכר אם אשקם?" ויאמר: "כן בעד בעל גמל יהיה לך שכר". אחר שבתי אל בני שבטי ואביא אל שליח האלהים את המוטל עלי לתת צדקה".

י. מֻחַמַּד בְּאַלְמַדִינָה

בוא מחמד אל אלמדינה ואכסניתו בה.

ויהי בשמוע אנשי-ברית מחמד אשר באלמדינה כי יצא ממכה, ויצפו לבואו. ויהיו יוצאים יום יום אחרי המתפללים תפילת-הבוקר אל מחוץ לרובע מגוריהם מצפים לשליח אלהים. ולא עזבו את המקום בלתי אם אחרי רְבות החמה על הצל. ויהי כאשר לא מצאו להם צל ויבואו אל בתים. ויבוא שליח אלהים בעת אשר באו כבר אל בתיהם.

והראשון אשר ראה אותו בבואו אל אלמדינה איש יהודי. והאיש ראה את מעשה אנשי-ברית מחמד ואת צפיתם לבואו, ויקרא קול גדול: "הוי בני קַיְלָה, בא גַדכם". ויצאו אל שליח האלהים והוא יושב בצל תמר אתו אבו-בכר והוא בן גילו. ורוב האנשים לא ראו את מחמד לפני זה. ויגשו ולא ידעו מי הוא עד אשר עבר הצל מעל שליח-האלהים, ויקם אבו-בכר ויצֵל עליו באדרתו. אז ידעו את מחמד.

וירד מחמד אל בית כלת'ום בן הִדְם אחי בני-עמר בן עוף. ואחרים אומרים לא, כי לבית סַעד בן כַ'יְתַ'מָה. אך גם לדברי הראשונים היה מקבל בבית סעד את פני שוחריו, כי היה סעד רַוָּק לא משפחה לו. וישבו הרַוקים בחברי מחמד המהגרים בבית סעד ויקָרא בית הרוקים. אבו-בכר ירד אל בית כֻ'בַיְב בן אִסָאף מבני אלכ'זרג.

ועלי בן אבי-טאלב ישב עוד במכה שלשה ימים ושלשה לילות, עד השיבו את הפקדונות אשר הפקידו האנשים ביד מחמד, כי מסרם לו. אחר הדביק את מחמד וירד אל בית מגוריו בבית כלת'ום בקבאא. ויהי בהיותו בדרך וישב עלי לילה או שנים בקבאא. ושם אשה אשר לא בעל לה, מסלמית. וירא עלי איש בא אליה בעצם הלילה ודפק על דלתה ויצאה אליו ונתן לה דבר אשר אתו ולקחתהו. ויחשוד עלי בדבר ויאמר אליה: "הוי אָמַת-אלהים", מי הוא האיש אשר ידפוק על דלתך לילה לילה ויצאת אליו

ונתן לך דבר לא אדע מה הוא, ואת אשה לא בעל לך". ותאמר: "סַהל בן חֻנַיְף בן וָאהִב הוא, ידע כי אשה אני אין איש אתה. והיה בהיות הלילה והתנפל על פסלי בני עמו ונתצם והביאם אלי". ויאמר לה עלי: "יהיו לך עצים לבער". ויהי במות סהל בהיותו עם עלי באראק, ויספר עלי את הדבר הזה.

בנין המסגד.

וישב מחמד בקבאא בתוך בני עמר בן עוף מן היום השני ועד היום הששי לשבוע. וייסד את בית מסגדם. אחר הוציאו אלהים מתוכם ביום הששי. אך הם יאמרו כי ישב אתם יותר ואלהים הוא היודע. וישַׂג יום הששי את שליח הלהים בתוך בני סאלם בן עוף. ויתפלל במסגד אשר בתוך הנחל שם ותהי זאת תפילת יום הששי הראשונה אשר התפלל אלמדינה. ויבואו אליו ראשי בני סאלם נכבדיהם ויאמרו: "הוי שליח האלהים, שב בתוכנו, כי רב מספרנו ולנו נשק מגן". ויאמר: "תנו לגמלה ללכת לדרכה כי מְצֻוָּה היא". ויתנו לה ללכת לדרכה עד הגיעה אל חצר בני בְּיָאצָ'ה, ויצאו לקראתו ראשי בני ביאצ'ה ונכבדיה, וידברו אליו: "הוי שליח אלהים, סורה אלינו כי רב מספרנו ונשק לנו ומגן". ויאמר אליהם: "תנו לגמלה ללכת לדרכה כי מצֻוה היא". ותלך עד עברה על פני חצר בני סָאעַדָה ויצאו ראשיהם ונכבדיהם וידברו אליו כדברי בני סאלם. ויענם כבראשונה. ותלך עד בואה אל חצר בני אלחארת' בן אלכ'זרג' וידבאו אליו כראשונים ויענם כאשר ענם. ויתנו לה ללכת לדרכה ותבוא עד חצר בני עדי בני אלנג'אר והם דודי הנביא, כי אם אבי-אביו היא סלמא בת עמר מנשותיהם. ויגשו אליו סַלִים בן קַיְס ואֻסַיְדָה בן אבי כָ'ארְגָ'ה ואתם אנשים מבני עדי בן אלנג'אר, ויאמרו: "הוי שליח אלהים, סורה אל דודיך אחי זקנתך, כי רב מספרם ואתם מגן ונשק". ויאמר: "תנו לגמלה ללכת לדרכה כי מצֻוה היא". ויתנו לה ללכת לדרכה עד בואה אל חצר מָאלִךְ בן אלנג'אר, ותכרע על ברכיה ליד דלת הבית אשר היה אחרי כן למסגד למחמד. והבית ביום ההוא אורות גמלים לשני נערים יתומים מבני אלנג'אר סַהְל וסֻהַיְל בני עַמר. ויהי בכרוע הגמלה ושליח האלהים ירד מעליה ותזנק ותלך, לא הרחיקה ושליח אלהים עזב חפשי את רסנה לא ינהיגנה בו. אחר פנתה אחור ותשב אל המקום אשר רבצה בו בתחילה ותכרע שם, ותתחלחל ותתנודד ותנח צוארה במקום אשר דרך שם שליח אלהים ברדתו. וישא אבו-אַיּוּב כָ'אלִד בן זַיְד את מטען מחמד אל ביתו. וירד מחמד אל ביתו, וישאל לאורות הגמלים, למי המקום. ויאמר לו מעאד' בן עַפְ'ראא: "לסהל ולסהיל בני עמר שני יתומים הם היושבים אתי. ואנכי אֲרַצֵּם למען יתנו לך המקום". ויקח לו מחמד את המקום הזה למסגד.

ויצו מחמד לבנות מסגד וישב בבית אבו-איוב עד הבנות מסגדו ובית למושבו. ויעבוד מחמד בבנינו למען עורר תשוקה בלב המוסלמים לעבוד בו. ועבדו בו המהגרים והאנצאר ויתמסרו לבנינו. ויהיו בונים וקוראים: "אין חיים בלתי אם חיי העולם-הבא. אלהים רחם את אנצאר ואת המהגרים". ומחמד קורא אתם.

ויבוא עַמָּאר בן יָאסִר ויאמר אל מחמד: "הוי שליח אלהים, הרגוני. יעמיסו עלי משא אשר לא ישאו הם". כי עבד משוחרר היה ויעמיסו עליו לבנים משא לעיפה. ויהי מחמד מנער את תלתליו בידו כי בעל תלתלים הוא, ויאמר: "אוי לך בן סֻמַיָּה, לא אלה יהרגוך, כי-אם העדה הפושעת[58]. ויהי עמאר בן יאסר הראשון אשר בנה את המסגד.

ויכַלו בנין המסגד ובית מחמד. ויעתק מחמד מושבו מבית אבו-איוב אל ביתו. וזה אשר ספר אבו-איוב בדבר שבת מחמד בביתו. וזה אשר ספר אבו-איוב בדבר שבת מחמד בביתו: "כאשר ישב הנביא – יתפלל אלהים עליו וישם לו שלום – בביתי, ישב בבית למטה ואני ואֵם-איוב בעלית הבית. ואמר

אליו: "הוי נביא אלהים, את אבי ואת אמי אתן בפרך. לא טוב הדבר בעיני וגאוה היא אשר אהיה אני מעל לך ואתה תהיה תחתינו. עלה נא אתה והיית מעלה וירדנו אנחנו למטה". ויאמר הנביא: "הוי אבו-איוב, טוב הוא לנו ולאנשים אשר ישחרו פנינו כי נהיה בבית למטה". ויהי הנביא בבית למטה ואנחנו בעליה. ויהי היום וישבר כד מכדינו ובו מים, ואקום אני ואם איוב ונקח את מכסות הקטיפה – באין לנו זולתם – ונספוג בהם את המים מפחד פן יפלו מים על שליח האלהים, ופגעו בו. ונהי מכינים לו את ארוחת הערב, ושלחנו אותה אליו. והיה כהשיבו לנו את הנותר ושמנו אני ואם-איוב את ידנו במקום אשר שם הוא ידו במאכל ואכלנו ממנו להתברך בזה. ויהי הלילה ונשלח אליו ארוחתו. ובמאכל בצלים ושומים. וישיבנה אלינו ולא ראיתי בה מקום שם ידו לנגוע בו ולאכול ממנו; ואמר אליו: "הוי שליח אלהים, את אבי ואת אמי אתן בפרך, השיבות אלינו את הארוחה, ולא ראיתי בה כל אות אשר נגעת בה, ואנחנו בהשיבך אותה אלינו נגענו בידנו אני ואם-איוב במקום מגע-ידך להתברך בזה". ויאמר: "מצאתי בו ריח העץ ההוא – ואני איש ענוג. ואולם את אכלוהו". ונאכל ולא יספנו עוד לשים במכלו מן העץ הזה".

בוא מהגרים אל אלמדינה.

ומהגרים בו אל מחמד לאלמדינה, לא נשאר מהם במכה בלתי אלה אשר פתוס וסירום מאחרי מחמד או אשר חבשום ויאסרום. ולא הגרו ממכה כליל יחד עם משפחותיהם וקנינם, בלתי אם אנשי חצרות בני מַטְ'עון מבני גֻ'מַח, ובני ג'חש בן רִאָאב והמה בעלי-ברית בני אמיה, ובני אלבֻּכַיְר מבני סעד בן לַיְת' בעלי-ברית עדי בן-כעב. ויסגדו חצרותיהם במכה על מסגר, כי לא נשאר בהן איש אחרי צאתם. ויהי בצאת בני ג'חש בן רִאָאב, ויחזק אבו סֻפְיָאן בן חרב בן אמיה בחצרם וימכרנה לעַמר בן עַלְקַמָה. וכבוא השמועה לבני ג'חש ויספר עבד-אללה בן-ג'חש את הדבר למחמד. ויאמר אליו מחמד: "הלא תתרצה עבד-אללה אם יתם לך אלהים תמורתה חצר טובה ממנה בגן עדן?" ויאמר: "אמנם כן". ויאמר: "היא נתונה לך". ויהי בכבוש מחמד את מכה, וידבר אליו אבו אחמד אחי עבד-אללה על אודות חצרם. וידחהו מחמד בלך ושוב. ויאמרו האנשים לאבו-אחמד: "אבו-אחמד, לא טוב הדבר בעיני שליח-האלהים אשר תדרשו דבר מרכושכם אשר הפסדתם בגלל אלהים". ויחדל מדבר אל מחמד בדבר הזה.

וישב מחמד אלמדינה אחרי בואו אליה מחודש רַבִיע אלאַוַּל עד חדש צַפַ'ר לשנה השנית עד הבנות לו בה מסגדו ומשכנו. וילך הלוך וחזק. כי קבלו משפחות האנצאר את האסלאם, ולא נשארה חצר מחצרות האנצאר אשר לא קבלו יושביה את האסלאם, מלבד כַ'טְמָה ווָאקִף ווָאִל ואֻמַיָּה והם משפחות אוס-אללה ממשפחת אלאַוְס וישארו עובד אלילים.

נאום מחמד הראשון.

וזה הנאום הראשון אשר נשא מחמד באלמדינה. ויקם בתוך הקהל ויהלל את אלהים וישבחו באשר יאתה לו. אחר אמר: "אולם אחרי זה, אתם האנשים! הקדימו לעשות מעשים טובים לנפשותיכם. דעו, חי-אלהים, אשר לא ימלט איש מכם מיד המות. אחרי זאת יעזוב את צאנו באין רועה. אחרי זאת יאמר אליו אלהיו, באין מליץ בינותם ולא שומר הפרגוד אשר יסתירו מפניו: "האם בא אליך שליחי וישמיעך דברי. ואתן לך רכוש ואת חסדי נטיתי לך. מה הוא הטוב אשר הקדמת לנפשך?" והביט על ימין ועל שמאל, ולא יראה דבר, והביט לפניו ולא יראה בלתי-אם גיהנום. ואמנם כל אשר יוכל

לשמור את פניו מפני הגיהנום, ולו גם בדבלת התמר (בתתו אותה צדקה), הנה יעשה זאת. ואשר לא תשיג ידו הנה בדבור טוב (לעני). בעד זה שולם הטובה מעשרה מונים עד שבע מאות מונים. ושלום עליכם ורחמי אלהים וברכתו".

נאומו השני.

אחר נשא נאומו שנית ויאמר: "התהלה לאלהים, אהללהו ואקראהו לעזרה. נחסה באללה מרעת נפשנו ורֹע מעשינו, אשר ינחהו אלהים אורח מישרים, אין מתעה לו. ואשר יתעהו, לא מדריך-מישרים לו. ואעיד אשר אין אלֹה בלעדי אללה לבדו. אין שותף לו. אאכן הכיפ בדברים הוא ספר אלהים. הצליח האיש אשר עורר אלהים בלבו לראות את יפי הספר ויביאהו בדת האסלאם אחרי היותו כופר, ויעוררנו לבחור בו מכל יתר ספורי האנשים כי הוא היפה בספורים והנמלץ בהם, אהבו את אשר אהב אללה בכל לבבכם ואל תעקלו דבר אלהים והזהרתו אל תקשו מפניו לבותיכם כי הוא בחיר בריאת אלהים וסגולתה, קראהו סגולתו מכל המעשים ובחירו מכל עבדיו והישר בכל הדברים ומכל (ספר) אשר נתן לאדם, בו (רשום) המותר והאסור. עבדו את אלהים ולא תשַתפו בו דבר. ויראתם אותו יראה כאשר יאתה לו. ואַשרו וקיימו את דבר אלהים באמרי פיכם ואהבתם איש את אחיו ברוח אלהים אשר ביניכם, כי יחרה אף אלהים בהפרכם בריתו. והשלום עליכם ורחמי אלהים ברכתו".

ספר ברית מחמד אשר כתב בין המהגרים והאנצאר בריתו עם היהודים.

ויכתוב מחמד ספר-ברית בין המהגרים האנצאר, ויבוא בברית גם עם היהודים. ויבטיחם לתת להם ללכת בדתם ולבלתי נגוע ברכושם, ויֵתנה תנאים צובות אשר התחיבו הם לו ואשר התחיב הוא להם. וזה נֹסח הספר:

בשם אלהים הרחמן והרחום. זה ספר (ברית) מאת מחמד הנביא אשר כתב בין המאמינים והמסלמים מקריש ומית'רב ואלה אשר הלכו אחריהם וידבקו בם וילחמו יחד אתם את מלחמת אלהים. אלה המה (יחד) אומה אחת (נבדלת) מכל יתר האנשים. אולם המהגרים מקריש נהגו כמנהגם, יקבלו כפר נפש ופדו את שבויים. אך (יתר) המאמינים יבואו לעזרתם בצדק ובמשפט. ובני עוף (ממדינה) ינהגו במנהגם, יאספו ביניהם את הכופר לנפשות אשר חָבו לפני זה. וכל עדה תפדה שבוייה. אך (יתר) המאמינים יעזרום בצדק ובמשפט. וכן יהיה משפט ליתר משפחות האנצאר לבני חארת' ובני סאעדה ובני גְ'שָם ובני נג'אר בני עַמְר בן עוף ובני נַבִית. והמאמינים לא עזבו איש מצוק ביניהם מתת לו במשפט די פדיון או כופר נפש (אשר הושת עליו). ולא יבוא מאמין בברת עם בעל-ברית מאמין אחר מבלי הסכמתו. והמאמינים יראי האלהים (יקומו יחדו) על איש מהם אשר עשה הרע או יבקש לו תועלת עושק, מאשמה או מאיבה משטמה אשר (יזרע) בין המאמינים, והיתה בו ידם יד אחת, ואם גם היה בן אחד מהם. ולא יהרוג מאמין את מאמין למען גאל את דם כופר ולא יבוא לעזרת כופר נגד מאמין. וחסות אלהים אחת היא. יתן חסות גם לשפל בהם. והיה כי יבטיח חסות גם לשפל במאמינים והגנו כל המאמינים על מקבל חסות. והמאמינים בעלי-ברית המה איש לאחיו בפני כל האנשים האחרים. ואלה מן היהודים אשר הלכו אחרינו להם העזרה והשויון לנו, לא יעשקום ולא יעזרו לאיש נגדם וכריתת ברית-שלום המאמינים אחד הוא. ולא יוכל מאמין לכרות ברית שלום נפרד מבלי כל המאמינים בהלחמם מלחמת-אלהים. כי כלול תכלול הברית את כולם בצדק. וכל היוצאים לפשוט בגדוד אשר יצאו אתנו יעבדו חליפות גדוד אחרי גדוד. והמאמינים ינקמו איש דם רעהו, כי ישפכו דמיהם במלחמת אלהים. והמאמינים הם יראי-האלהים הולכים בטובה בדרכי הישרה והנכונה.

ועוד-האלילים (אשר במדינה) לא יגן על רכוש איש מקריש (מאויבי מחמד) ולא על נפשו, ולא יעמוד בינו ובין מאמין להגן עליו (על קרישי). אשר יהרוג מאמין מבלי סבה מספקת ונקמו בו את דמו. בלתי אם כי יְרַצֶּה את גואל-דם ההרוג. והמאמינים יקומו עליו כלם יחדו. ולא יֻתַּר להם בלתי אם לעזור נגדו. ואין למאמין המכיר בכתוב בספר הזה ויאמן באלהים וביום האחרון לעזור למעורר מדנים לתת לו מעון. ואשר יעזרהו או יתן לו מעון הנה קללת אלהים עליו וזעמו ביום תחית-המתים ולא יקח ממנו פדיון ולא כופר. וכי יהיה ביניכם ריב לכל דבר והובא לפני אלהים ולפני מחמד עליו השלום.
והיהודים יתנו להוצאות המלחמה יחד עם המאמינים בכל עת אשר ילחמו (המאמינים). ויהודי בני עַוְף אומה אחת הם עם המאמינים. (אך) ליהודים דתם ולמסלמים דתם. בני חסותם יהנו מהזכויות האלה כמותם. מלבד אשר יעשה עול או יאשם. אך הוא לא יביא רעה בלתי אם על נפשו ועל אנשי ביתו. וליהודי בני לנג'אר כאשר ליהודי בני עוף, וכן ליהודי בני אלחארת' וליהודי בני סאעדה וליהודי בני ג'שם וליהודי בני אלאוס וליהודי בינ ת'עלבה זולתי אשר יעשה עול או יאשם. אך הוא לא יביא רעה בלתי אם על נפשו ועל אנשי ביתו. וג'פנה סעיף לת'עלבה היא בנפשם הם. לבני אלשֻׁטַיְבָה כאשר לבני עוף, אך עליהם להתהלך במישרים, לא לעשות עול. בעלי חסו ת'עלבה כנפשם הנספחים על יהודים בנפשם. ולא יצא מהם איש מלחמה בלתי אם ברשות מחמד עליו-עליו השלום. אך לא ימנעו בעדם מנקום נקמת פצע. וכל אשר יעשה בערמה ושבה רעתו על ראשו ועל ראש אנשי ביתו, בלעדי אשר נעשה לו עול. ואלהים את ההולך בצדק בדברים האלה. ועל היהודים הוצאותיהם ועל המסלמים הוצאותיהם. ועליהם לבוא לעזרה נגד אשר ילחם באלה הנזכרים בספר הזה. ועליהם לעזור עיש לאחיו בעצתם ובכוחם ונהגו בצדק ביניהם מלבד נגד אשר יאשם ולא יגעו לרעה בבן-בריתו של איש (מהנזכרים בספר) ועזרו עשוק. והיהודים יתנו להוצאות יחד עם המאמינים בכל עת הלחמם. וית'רב היא קודש לאנשי הספר הזה (לאמר לא יגעו איש ברעהו לרעה, כאשר לא יגעו גם באויב בגבולות הקודש). והשכן יחָשב כאיש בעצמו, מלבד אש יָצֵר או אשם. ולא יהיו למחסה לאשה בלתי אם ברשות משפחתה. וכל דבר ריב ומדון אשר יהיה בין אנשי הספר הזה אשר יראו פן ימיט רעה והביאו אותו לפני אלהים ולפני מחמד שליח אלהים ואלהים יחפוץ אשר יבארו בצדק את הכתוב בספר הזה ביושר. ולא יהיו למחסה לא לקריש ולא לעוזריהם ועזרו איש את אחיו בינים נגד כל איש אשר ירע לית'רב. ובקרוא אותם (את היהודים) לכרות ברית שלום (את היהודים) ולהִשָּמַע (לאשר יצום) והשלימו אתם ונשמעו. וכי יקראו הם אל דבר כזה (את המאמינים) על המאמינים לעשות כן, בלתי-אם ילחמו מלחמת-דת. על כל איש המצוה לשאת את משא מפלגתו. ליהודי אלאוס, לבעלי-בריתם ולהם הזכויות אשר לאנשי-הספר הזה, אם תהלכו במישרים עם אנשי-הספר הזה. וכל אשר יעשה האדם ישוב לראשו. אלהים יחפוץ אשר יבארו בצדק וביושר את אשר בספר הזה ולא ישנו את הספר הזה בלתי אם הפושע או החוטא. אשר יצא למלחמה והיה בטח, אשר ישב בביתו ישב בטח באלמדינה מלבד אשר פשע או חטא. ואלהים הוא מחסה לאשר עשה הישרה ויירא אלהים ומחמד שליח אלהים עליו השלום.

ברית-אחים בין המהגרים והאנצאר.

ויכרות מחמד ברי-אחים בין אנשי בריתו. וישם אותם שנים שנים אחים. ויקח מחמד את עלי בן דודו ויאמר: "זה אחי". ויהיו שליח אלהים עליו השלום אדון השליחים וראש יראי האלהים ושליח רבון-העולמים אשר אין דומה לו להדר ולא שוה בעובדי-האלהים ועלי בן אבו-טאלב לאחים. וישם את חמזה בן עבד אלמטלב ארי-אל וארי שליחו דוד שליח האלהים אחי אביו ואת זיד בן תארת'ה עבד

שליח-האלהים משוחרר אחים. ואותו מנה חמזה להוציא את צואתו לפועל בעת מלחמת אֶחֻד, אם יפול במלחמה ומת. ואת ג'עפ'ר בן אבו-טאלב אחי עלי בעל שתי הכנפים העף בגן-עדן ואת מֻעאד' בן ג'בל אחי בני סלמה שם לאחים. וגעפ'ר בעת ההיא לא באלמדינה כי בארץ כוש. ואת אבו-בכר הצדיק. ואת כָּארִג'ה בן זיד מבני אילכ'זרג'. וישם אחים גם את יתר המאמינים בני-מכה המהגרים ובני אלמדינה והאנצאר. לא נפלה בין אנשי יחשׂ ובין עבד משוחרר. ויהיה בלאל עבד אבו-בכר המשוחרר לאח לאבו רְוַיְחה עבד-אללה בן עבד-אלרחמן הכ'ת'עמי. ויחשבו האנשים האלה אחים. ויקראו בשם חברי שליח האלהים אלה האנשים אשר אחוה ביניהם. ובערוך עמר בן לכ'טאב בסוריא רשימותיו אשר בהן קצב לכל איש וחברי הנביא חלקו בשלל ובארצות הכבושות, ובצלאל אז סוריא בין הלוחמים, ויאמר אליו עמר: "עם מי נשים חלקך?" ויאמר: "שים עם אבי רויחה, כי לא אפרד ממנו לעולם בגלל ברית האחוה אשר כרת שליח אלהים בינו ובינו". ויצרפוהו אליו.

בחדשים ההם מת אבו-אֻמאמה אסעד בן ראררה מאנשי הנביא בעת בנית מסגד, כי תקפתהו מחלת גרון או גהוק. ויאמר מחמד: "אסון הוא מות אבו-אמאמה ליהודים ולמפקפקים מבין הערבים, אמרו: "לו היה נביא לא מת חברו. ואולם לא אוכל לעשות לנפשי דבר ולא לחברי בפני אלהים". ויהי במות אבו אמאמה ויאספו בני אלנג'אר אל מחמד – כי אבו-אמאמה נשיאם, ויאמרו אליו: "שליח האלהים, הנה האיש הזה היה מתוכנו כאשר ידעת. ועתה שים מתוכנו איש במקומו אשר ינהל ענינינו כאשר נהל הוא". ויאמר אליהם מחמד: "הנה אתם בני דודי אחי אמי והייתי אני במקומו ואהיה אני נשיאכם". כי לא טוב היה בעיני מחמד לבכר מתוכם איש על פני אחיו. ויחשב הדבר לבני נג'אר לכבוד אשר יתפארו בו, באמרם, כי היה הנביא נשיאם.

ראשית הקריאה לתפילה.

ויהי כאשר ישב מחמד בטח באלמדינה ויאספו אליו אחיו מן המהגרים, ותהי בידו פקודת "האנצאר" ויחזק דבר האסלאם. ויהיו עורכים תפילתם ויצום בשם אלהים לתת צדקה ולצום וישם להם חק ומשפט ויצום על המותר ועל האסור. ויתחזק האסלאם ביניהם. ויהיו האנצאר בני אלמדינה אשר בססו את האסלאם בתתם למחמד מקלט באמונה אשר האמינו. בעת אשר בא מחמד לאלמידנה היו האנשים מתאספים לתפילה לזמניה הקבועים מבלי קריאה לתפילה. ויחפוץ מחמד לתקן שופר כשופר היהודים אשר יקראו בו אל תפילותיהם וינחם כי לא מצא הדבר כן בעיניו. ויחפוץ לעשות רקוע ברזל, להכות בו לקרוא למסלמים לתפילה. ויגשו לצקת אותו. ויהי בעודם עוסקים בזה וירא עבד אללה בן זיד בן ת'עלבה בן עבד רַבִּה אחי בלהארת' בן אלכ'זרג' במחזה הלילה על-דבר הקריאה לתפילה. ויבוא אל מחמד ויאמר אליו: "הוי שליח אלהים, הנה בלילה הזה נראה לי בחזון רוח בדמות איש עליו שני לבושים ירוקים נושא ברזל בידו. ואֹמר אליו: "הוי עבד-אלהים, התמכור את רקוע פח הברזל הזה?" ויאמר: "מה תעשה בו?" ואמר: "נקרא בו אל התפלה", ויאמר: "אראה לך דרך טוב מזו?" ואמר: "ומה הוא?" ויאמר: "תאמר אללה הוא גדול האלים. אללה הוא גדול האלים. אללה הוא גדול האלים. אללה הוא גדול האלים. אעיד כי אין אלֹה מבלעדי אללה. אעיד כי מחמד שליח אללה. אעיד כי מחמד שליח אללה. בני המושבחושו לתפילה, בני המושב חושו לתפילה. בני המושב חושו לעבודה, בני המושב חושו לעבודה. אללה הוא גדול האלים. אין אלֹה מבלעדי אללה". ויהיה כאשר ספר את הדבר למחמד: "אכן חלום אמת הוא זה, אם ירצה הזם. קום עם בלאל והורוהו אותה וקרא

בקריאה הזאת לתפילה כי קולו ערב מקולך". ויהי בקרוא בלאל לתפילה בקריאה הזאת וישמע עמר בן אלכ'טאב והוא בביתו, ויצא אל מחמד והוא סוחב אדרתו ואמר: "הוי נביא האלהים, חי האלהים אשר שלחך באמת, כי ראיתי כאשר ראה הוא בחלום". ויאר מחמד: "השבח לאלהים".

ויש מספרים לאמר: הועץ נועץ הנביא וחבריו בדבר הפעמון לקרוא להתאסף לתפילה. ויהי בעת אשר חפץ עמר בן אלכ'טאב לקנות שני קרשי עצים לתקן הפעמון והנה ראה בחלום לאמר: אל תעשו הפעמון ואולם הזמינו לתפילה בקריאה. וילך עמר אל מחמד להודיעו את אשר ראה. וכבר בא החזון אל הנבי לפני בוא עמר. ויבכר מחמד את בלאל לקראו לפתילה על עמר. ויהי כאשר הודיע עמר את הדבר למחמד, ויאמר אליו מחמד: "כבר הקדימך החזון".

ובית אשה אחת מבני אלנג'אר הרם בבתים אשר מסביב למסגד, ויהי לאל קורא מעליו לתפילת השחר בכל בוקר. ויהי בא לפני עלות השחר וישב על הבית וחכה לעלות השחר, כאשר ראה את השחר מתפשט אמר: "אלהים אשבחך ואבקשך לעזור לנו על קריש למען אשר יקימו דתך". אחר קרא לתפילה. האשה אמרה: "חי אלהים כי לא אדע גם לילה אחד אשר לא בא לקרוא".

אבי קַיְס בן אבי אַנַס.

בימים ההם קבל את דת האסלאם אבי קַיְס בן אבי אנס מבני אחי עדי בן אלנג'אר. ויהי האיש נוהג בנזירות עוד בימי עבודת האלילים. וילבש את לבוש הנזירים ויעזוב את עבודת האלילים ויהי מתרחץ מן הקרי, ופורש מן האשה בעת נדת דוותה ויבקש לקבל את דת הנצרות. אך אחרי כן כדל מזה, ויבוא אל בית אשר לו ויעשהו לו למסגד, לא יתן לבוא אל תוכו לא טמא ולא על-קרי. ויהי בעזבו את עבודת האלילים ויתעבם, ויאמר: "אעבוד את אלהי אברהם". ויהיה נוהג כן עד בוא מחמד אל אלמדינה. אז קבל את דת האסלאם ויהי נאמן את האסלאם. הוא אז זקן מאד. ויהי נושא דברו בדבר האמת, ומגדיל את אלהים עוד בימי עבדו את האלילים ושר בשירים על אודות הדבר הזה, הלא הם רשומים בספר אבן-השאם.

יא. הַצְבוּעִים.

הצבועים מהאנצאר.

ויקומו למחמד לשטן על דרכו היהודים[59], כי לא חפצו להאמין בשליחותו, וילוו על היהודים אנשים מפקפקים מהאנצאר, זֻוַי בן אלחארת' מבני לַוְדָ'אן מבני אלאוס, גֻלָאס בן סֻוַיְד ואחיו אלחארת' מבני חֻבַיְב בן עַמְר בן עוף. וג'לאס הוא אשר אמר ביום מלחמת תַבוּךְ בהשארו בביתו ולא יצא בתוך גדודי חמד להלחם באויביו, לאמר: "אם אמת נכון ידבר האיש הזה, כי אז הננו רעים מן החמורים". ויבֵא את הדברים האלה אל מחמד עֻמַיְר בן סעד אחד מביתו. כי גדל בביתג'לאס, כי נשא ג'לאס את אמו אחרי מות אביו. ויאמר עֻמַיְר אל ג'לאס: "ג'לאס, הנה אתה האהוב עלי באנשים והמיטיב בהם לי והיקר בעיני בכל האדם, אשר לא אחפוץ כי יפגעהו דבר אשר ירע לו ועתה הנה אמרת דבר, אשר אם אביאנו לפניו (לפני מחמד) אפריעך לשמצה. ואם אשתוק תאבד דתי. אך האחד משניהם קל בעיני מן השני". וילך ויספר למחמד את דברי ג'לאס. וישבע ג'לאס למחמד באלהים לאמר: "שקר ענה בי עמיר. לא אמרתי את אשר אמר עמיר". ועליו נאמר בְקראן[60]: יִשָבעו באלהים אשר לא אמרו. אך הם אמרו דבר כפירה ויכפרו אחרי בואם בברית האסלאם ויזוממו מזימה אשר לא יצליחו בה. ולא הקלו

בזה בלתי אם באשר העשירם אלהים ושליחו מחסדו. והיה אם ישובו, וטוב להם ואם יפנו עורף יענישם אלהים עונש דאבה בעולם הזה ובעולם הבא ולא להם בארץ לא מגן ולא מושיע[61]". וישב ג'לאס בלב תמים, עד אשר נתברה אמונתו לאסלאם ומעשהו הטוב. ואחיו אלחארת' בן סֻוַיְד הוא אשר הרג את אלמגַ'דַ'ר בן דִ'יָאד הבַלַוִי ואת קיס בן זיד אחד מבני צֻבַיְעָה מן המסלמים ביום אֻחֻד בצאתו למלחמה בתוך צבאות המסלמים. כי היה צבוע. ויהי כאשר נפגשו האנשים במערכה יתנפל עליהם ויהרגם. אחר עבר אל קריש אויבי מחמד. ויהרגם באשר הרג אלמג'ד'ר את אביו סויד בן צאמִת באחת המלחמות אשר היו בין אלאוס ובין אלכ'זרג עוד לפני בוא מחמד אל אלמדינה. ויהי בהיות יום אֻחֻד ויארב אלחארת' בן סֻוַיְד לשעה אשר לא ישים למג'ד'ר בן ד'יאד לב בעבור הרגו בעד אביו, ויהרגהו. ויש אומרים, כי את סויד בן צאמִת הרג מֻעָאד' בן עַפְ'רָאא בערמה, לא במלחמה, כי ירה בו חץ ויהרגהו. ויצו מחמד את עמר בן אלכ'טאב להרוג את אלחארת' בן סויד כאשר יוכל לו. ויתחמק אלחארת' וישב במכה. אחר שלח אל אחיו ג'לאס ויבקש לשוב בתשובה למען יוכל לשוב את אלמדינה אל בני עמו. ועליו נאמר בקראן: "איכה ידריך אלהים מישרים אנשים אשר כפרו אחרי האמינם ויעידו כי השליח אמת ויבואום האותות. אכן אלהים לא ידריך מישרים את האנשים הפושעים[62]".

ומבני צֻ'בֶעָה בן זיד מבני עמר בן עוף בִגָ'אד בן עת'מאן. ומבני לַוְדָ'ן בן עמר בן עוף נַבְתַל בן אלחארת', הוא אשר אמר אליו מחמד: "הרוצה לראות את פני השטן יביט אל נַבְתָל בן אלחארת'". ויהיה איש עבה, שחור מאד, שער ראשו סומר, אדום העינים, שקוע לחיים. ויה בא אל מחמד לשוחח אתו ושומע את אשר יאמר ומוסר את דבריו אל המפקפקים, והוא הוא אשר אמר: "אכן מחמד אֹזֶן הוא. כל המספר לו דבר אמין לו". ועליו נאמר בקראן: אלה אשר יצערו את הנביא ויאמרו אוזן הוא. אמר אוזן טובה הוא לכם, יאמין באלהים ויאמין למאמינים ורחמים הוא לאלה אשר יאמינו מכם ואלה אשר יזיקו לשליח אלהים להם ענד דאבה"[63]. ואנשים מִבַּלְעַגְ'לאן ספרו כי גבריאל בא אל שליח האלהים ויאמר אליו: "כאשר ישב אצלך איש שחור מאד שער ראשו סומר, לחייו שקועות ועיניו אדומות כאילו הן שתי קדרות נחשת קלל, בטנו עבה מבטן החמור ויעביר את דבריך אל המפקפקים ונשמרת מפניו". והיה זה תאר נַבְתַל בן אלחארת'. מבני צֻ'בַיְעָה, אבו חביבה בן אלאַזְעַר. ויהי מן האנשים אשר בנו את המסגד הצורר, מסגד אחר מלבד מסגד הנביא במדינה, למען הביא פרוד בין המסלמים. ותַ'עַלַבָה בן חָאטִב ומֻעַתִּב בן קֻשַיְר הם המה אשר כרתו ברית עם אלהים, לאמר, אם יתן לנו טובו ועשינו צדקה והיינו מעושי הישרה. ומֻעַתִּב הוא אשר אמר ביום אֻחֻד: "לו היה לנו מהענין דבר לא היינו נהרגים פה[64]". והוא הוא אשר אמר ביום מלחמת הגדודים: מחמד היה מבטיח אותנו כי נאכל אוצרות כסרא וקיסר והנה גם אחד מאתנו איננו בטוח כי ילד אל השדה, ככתוב בקראן: ובאמור המפקפקים ואלה אשר בלבם חלי, אשר יעד לנו אלהים איננו בלתי אם מרמה[65]. בָּאד בן חֻ'נַיְף אחי סַהל בן חֻ'נַיְף ובַחְזַג' והוא בבוני המסגד הצורר ועַמר בן כִ'דָ'אם ועבד-אללה בן נַבְתָל. ומבני ת'עלבה בן עמר בן עוף גָ'ארִיָה בן עָאמִר בן אלעַטָּאף ושני בניו זַיד ומֻגַ'מִּע והם בלוקחים להם המסגד לצרו. ויהי מג'מע עלם צעיר ויאסף את רוב פרקי הקראן ויהי מתפלל עם הנבדלים במסגד ההוא. ויהי אחרי-כן כאשר נחרב המסגד וילכו אנשים מבני עמר בן עוף אשר היו מתפללים עם בני עמר בן עוף במסגדם, והדבר בימי עמר בן אלכ'טאב, ויאמרו כי יהיה מג'מע מתפלל אתם ויאמר עמר בן אלכ'טאב: "לא, האין הוא אִמָאם המפקפקים במסגד אשר הוקם להיות צורר?" ויאמר אל עמר: "הוי אמיר המאמינים, חי אללה אשר אין אלהים בלתי הוא, כי לא ידעתי דבר מענינם, ואולם הייתי נער צעיר קורא הקראן ולא היה קראן אתם, ויעמידוני לפניהם להתפלל להם ולא נראה לי ענינם בלתי אם טוב מאד כאשר ספרו לי". ויספרו כי עזבו עמר ויתפלל לפני בני עמו. ומבני אֻמַיָּה בן זיד בן אלךְ

וַדִיעָה בן תָ'אבִת והוא מאלה אשר בנו את המסגד לצרור והוא הוא אשר אמר: "אכן היינו מפטפטים ומשחקים". ועליו נאמר בקראן: "וכי תשאלם ואמרו שאכן הייינו מפטפטים ונשחק אמר: הבאלהים ובאותותיו ושליחו הייתם מהתלים"[66]. ומבני עֻבַיְד בן זיד בן מָאלִךְ כִּ'דָ'אם בן כָ'אלִד הוא אשר הוּצָא מהמסגד לצרור מחצרו. ובִשְר ורָאפִע בן זיד. ומבני אלנבית מבני חארת'ה מבני אלאוס מִרְבַע בן קַיְטִ'י והוא אשר אמר לשליח אלהים כאשר עבר על פני גנו ושליח אלהים מתכונן ללכת אל אֻחֻד: "לא ארשה לך מחמד אם נביא אתה כי תעבור על פני גני". ויקח בידו חופן עפר ואמר: "לו ידעתי כי לא אפגע בעפר הזה איש זולתך, כי אז השלכתיו עליך". ויחושו האנשים להרגו. ויאמר מחמד: "הרפו ממנו, כי העור הזה עור הלב, עור הראות". ויכהו סעד בן זיד אחי בני עבד אלאשהל בקשת ויפצעהו. ואחיו אַוְס בן קַיְטִ'י והוא אשר אמר למחמד ביום ביום החפירה: "הוי שליח אלהים, הנה בתינו עומדים בלי מחסה בפני אויב ולכן תן לנו רשות למען נשוב אליהם". ועליו נאמר בקראן[67]: "יאמרו הנה בתינו "ערומים" ואין הם ערומים (לאויב) ואולם לא יחפצו בלתי אם לברוח (ממערכות המלחמה). ומבני טַ'פַ'ר, ושם ט'פ'ר כעב בן אלחארת' בן אלכ'זרג, חָאטֶב בן אמיה בן ראפ'ע. ויהי זקן בעל-גוף, ויתחזק בעבודת האלילים (בג'אהליה) ויהי לו בן מטובי המסלמים יזיד שמו אשר נפגע ביום אֻחֻד עד אשר היו פצעיו קשים וישאוהו אל חצר בני ט'פ'ר. ויאספו אליו האנשים והנשים אשר בחצר המסלמים והוא קרוב למות. ויהיו אומרים אליו: "תבשר הוי בן חאטב בגן עדן". ויֵרָא פקפוק אביו בשעה ההיא, באמרו: "אין ספק. גן משיח הַשַבָּרָא אלהים, אכן רמיתם את המסכן בנפשו"? ובֻשַיְר בן אֻבַיְרִק אבן טֻעְמָה גונב שני השריונים ועליו נאמר[68]: "ולא תמליץ על אלה אשר יבגדו בנפשותם כי אלהים לא יאהב את אשר הוא בוגד ופושע". וקֻזְמָאן בעל-ברית להם ועליו אמר מחמד כי הוא מיורשי גיהנום. ויהי ביום מלחמת אֻחֻד וילחם מלחמה חזקה עד הרגו תשעה אנשים עובדי-אלילים ויהי פצעו אנוש וישאוהו אל חצר בני ט'פ'ר. ויאמר אליו איש המסלמים: "התבשר קֻזְמָאן כי היום נסית במסה ותמצאך הרעה אשר מצאתך בשביל אלהים". ויאמר: "במה זה אתבשר. חי אלהים כי לא נלחמתי כי אם להגן על בני עמי". ויהי כי חזקו פצעיו ויצֵקו לו, ויקח חץ מאשפתו ויכרות בו את עורקי ידו ויאבד את עצמו לדעת. ולא היה בבני עבד אלאשהל מפקפק או מפקפקת מלבד צַ'חְאךְ בן תָאבִת מבני כעב אשר נחשד על הפקפוק ואהבת היהודים. ויהי לפני שוב גֻ'לָאס בן סֻוַיְד בן צאמת בתשובה ויקראו אנשים[69] מעמו מסלמים אותו ואת מֻעַתִּב בן קֻשַיְר ואת ראפ'ע בן זיד ואת בשר בדבר ריב אשר היה ביניהם להשפט לפני מחמד. ויקרא להם הוא להשפט לפני אחד הכַּאהִנִים שופטי תקופת עבודת האלילים. ועליהם נאמר בקראן[70]: "האם לא ראית את אלה אשר יספרו כי האמינו באשר הוריד אלהים אליך באשר הוריד (לנביאים) מלפניך. יחפצו להשפט לפני ה"טעות" (עבודה זרה) אחרי אשר צֻוו לכפור בה. ויחפוץ השטן להתעותם תעות רחוקה". ומן אלכ'זרג' מבני אלנג'אר ראפ'ע בן ודיעה וזיד בן עמר ועמר בן קיס וקיס בן עמר בן סהל, ומבני גֻ'שַם בן אלכ'זרג' מבני סַלִמָה אלגַ'ד בן קיס והוא אשר אמר: "הוי מחמד, הרשה לי ואל תביאני לידי נסיון". ועליו נאמר בקראן[71]: ובהם אשר יאמר: "תן לי רשות ואל תביאני לידי נסיון, האם לא נפלו כבר בנסיון?" ובני עוף בן אלכ'זרג' עבד-אללה בן אֻבַּי בן סלול ויהי ראש המפקפקים ואליו היו מתאספים והוא אשר אמר: "אם נשוב אל אלמדינה יוציאו הנכבדים ממנה את הפשוטים להלחם בבני אלמצטלק". ועל אודות דבריו אלו נגלתה פרשת המפקפקים[72] כלה ועל אודותיו ועל אודות ודיעה איש מבני עוף ומאלך בן אבי קַוְקָל וסֻוַיְד ודָאעִס והם עדת עבד-עללה בן אֻבַּי בן סלול ועבד-אללה בן אֻבַי. כי אלה הם האנשים מבני עמו אשר חזקו את בני אלנַצִ'יר היהודים בעת אשר שם עליהם מצור שליח אלהים באמרם אליהם: "עמדו והתחזקו כי חי אלהים אשר אם תוצאו מחצרותיכם נצא יחד אתכם ולא נאבה ולא נשמע לאיש להיות

נגדכם לעולם. וכאשר ילחמו בכם נעזור לכם". ועליהם נאמר בקראן[73]: "האם לא ראית את אלה אשר פקפקו. יאמרו לאחיהם אלה אשר כפרו מעם הספר (היהודים) אם תוצאו ויצאנו עמכם ולא נשמע לאיש להיות נגדכם לעולם. וכי ילחמו בכם ועזרנוכם. ואלהים יעיד כי הם מכזבים... דמו לשטן באמרו לאדם: כפר. וכאשר כפר אמר: נקי אנכי ממך כי ירא אנכי את אלהים אדון העולמים".

הוצאת המפקפקים מן המסגד.

ויתאספו באחד הימים במסגד אנשים הצבועים. וירא אותם מחמד משוחחים ביניהם, שומרים קולותיהם, דבקו ויתלכדו אחד אל אחד. ויצו מחמד ויוציאום מן מסגד ביד חזקה. ויקם אבו איוב כ'אלד בן זיד בן כֻלַיְב אל עמר בן קיס אחי בני גַנַם בן מאלך בן אלנג'אר, ויהי כאהן לאלילים בתקופת עבודת האלילים, ויאחז ברגלו ויסחבהו עד אשר הוציאו מן המסגד. והוא יאמר: התוציאני אבו-איוב מארוות בני ת'עלבה? אחר נגש אבו-איוב גם אל ראפ'ע בן ידיעה אחד מבני אלנג'אר ויתפשהו באדרתו ויקרעה לקרעים ויסטור על פניו ויוציאהו מן המסגד, ויקם עמָארָה בן חַזְם על זיד בן עמר ויהי איש ארך הזקן ויחזק בזקנו ויוליכהו ביד חזקה עד אשר הוציאהו מן המסגד. אחר אסף עמארה את שתי ידיו יחד ויכהו על לבו בכף ידו עד אשר נפל מן המכה לארץ ויקרא ויאמר: "קרעתני לגזרים, עמארה". ויאמר: "ירחיקך אלהים צבוע. אכן אשר הכין לך אלהים מן העונש קשה מזה. אל תקרב אל מסגד שליח אלהים". ויקם אבו מחמד איש מבני אלנג'אר, והוא באנשים אשר נלחמו בבדר, ואבו-מחמד מסעוד מבני אלנג'אר על קיס בן עַמר בן סהל, וקיס על צעיר, ולא נודע בין הצבועים עלם זולתו ויתחל להדפו בערפו עד אשר הוציאו מן המסגד. ויקם איש בַּלְכַ'דְרָה בן אלכ'זרג מאנשי אבו סעיד אלכֻדְרי עבד-אללה בן אלחארת' שמו, בצוות הנביא להוציא את הצבועים מן המסגד, על איש אלחארת' בן עמר שמו. ויהי בעל שער, ויאחז בשערותיו ויסחבהו בהן בעוז עד אשר גררו לארץ בהוציאו אותו מן המסגד. והצבוע אומר לו: "אכן הקשית בן אלחארת' ". ויאמר: "אכן אתה ראוי לזה אויב האלהים באשר דבר אלהים אודותיך ולא תגש אל מסגד אלהים כי טמא אתה". ויקם איש מבני עמר בן עוף על אחיו זֻוַיְ בן אלחארת' ויוציאהו מן המסגד בקשי ויבזהו ויאמר: "נצח עליך השטן ודברו". אלה מה אשר היו במסגד ביום ההוא מן הצבועים ויצו שליח אלהים להוציאם.

פסוקי הקראן בפרשת הפרה בדבר הצבועים.

בדבר אלה הצבועים מאלאוס אלכ'זרג' ירד ראש פרשת הפרה[74]: "הספר הזה אין ספק בו. אורח מישרים ליראי האלהים. אשר יערכו התפילה ומאשר כלכלנום יפזרו לאביונים. ואשר יאמינו באשר הורד אליך אשר הורד לפניך (לאמר שליחים אחרים) באחרית הם יבטחו. אלה המה אורח מישרים מאת אלהיהם ואלה המה המצליחים. כי הכופרים שוה היא להם הזהרתם או לא הזהרתם, לא יאמינו. סגר אלהים בעד לבותם ועל שמעם ועל עיניהם מסוה ולהם עונש דאבה". והדברים האלה נאמרו על אודות חכמי היהודים באשר הכזיבו את האמת אחרי דעתם אותה: "ומן האנשים יש אשר יאמרו, האמנו באלהים ביום האחרון ואין המה מאמינים לאמר המפקפקים מאלאוס ואלכ'זרג', ואלה ההולכים בדרכם) עקוב יעקבו את אלהים ואת אלה אשר האמינו אך לא יעקבו בלתי אם את נפשותיהם ולא ידעו. בלבותם מחלה (לאמר ספק) ויוסף להם אלהים מחלה ולהם ענש דאבה באשר היו מכזבים. וכי יאָמא אליהם: "אל תשחיתו בארץ", ויאמרו: "אכן אנחנו עושים קישרה" (לאמר רוצים שלום אנחנו, את השלום בין שתי המפלגות המאמינים ועם הספר). האין זאת אשר הם משחיתים? ואולם לא ידעו. וכי יאָמר אליהם: "האמינו כאשר האמינו האנשים" ואמרו: "הנאמין כאשר האמינו הפתאים? האין

זאת אשר הם הפתאים"? – ואולם לא ידעו. ובפגשם את אשר האמינו אמרו: "האמנו". ובהפרדם אל שטניהם (לאמר מן היהודים אשר יצוו להכזיב את האמת ולהמרות את אשר הביא השליח) אמרו: "אתכם אנחנו ואך מהתלים אנחנו" (לאמר בהם) אלהים יהתל בהם והניחם במִרְיָם יבוכו. משלם כמשל אשר הצית לו אש כאשר האירה את אשר סביב לו לקח אלהים את אורם ועזבם בחשך לא יראו (לאמר לא יראו את האמת). חרשים אלמים עורים לא ישובו. או כעננה מן השמים תוכה אפל ואעם וברק ישיתו אצבעותיהם באזניהם מן הרעש מפחדים מפני המות ואלהים מקיף את הכופרים. כמעט קט יכם הבקר בסנורים. ככל אשר האיר להם הלכו לאורו ובהחשיכו עליהם עמדו נבוכים. אכן אלהים הכל יכול. הוי האנשים, עבדו את אלהיכם אשר בראכם ואת אלה אשר לפניכם למען אשר יראו אלהים, אשר שת לכם הארץ ערש והמשים מקרה ויורד מן השמים מים ויוציא בהם מן הפרות כלכלה לכם ולא תעשו עם אלהים פסילים ואתם יודעים. כי תפקפקו באשר הורדנו על עבדנו הנה הביאו "סורה" כמוהו קראו עדיכם מבלעדי אלהים אם הייתם כנים. אך אם לא תעשו (זאת) אכן לא תעשו, הנה (כי אז) יראו את האש אשר מוקדה האנשים והאבנים הועדה לכופרים". אחרי-כן עורר‏ם והזהירם לבלתי הפר את הברית אשר כרת אתם לשמוע לנביאו בבואו אליהם ויזכיר להם ראשית יצירתם בעת בראם ודבר אביהם אדם וענינו ואשר נעשה בו בעת המרותו ולא שמע לקולו.

נוצרי נג'ראן.

ויבואו אל מחמד מלאכים מנוצרי נג'ראן ששים פרשים. ארבעה עשר בהם מנכבדיהם, והנכבדים בארבעה עשר שלשה אשר על-פיהם ישק כל העם: נשיא העם ואיש-עצתם אשר לא יטו מעצתו ושמו עבד-אלמסיח ואיש משענתם אשר על-פיו יצאו ועל-פיו יבואו ושמו אלאַיְהָם. ואבו חארת'ה בן עלקמה אחד מבני בכר בן וָאאִל הגמונם ויודע-תורתם וראש בית-כנסתם אדון בתי-מדרשיהם. ואבו-חארת'ה נכבד על פניהם, וירב לדרוש בספריהם עד אשר הרבה דעת בדתם. ויהיו מלכי ביזנץ הנוצרים מכבדים אותו, ויתנו לו הון עבדים ויבנו לו בתי-כניסה ויחלקו לו כבוד רב, כי הגיעה אליהם השמועה על דבר ידיעותיו ושקידתו על דתם. ויהי בצאתם מנג'ראן לנסוע אל מחמד וישב אבו חארת'ה על פרדתו ללכת אל מחמד ועל ידו אח לו כוּר שמו. ותכשל פרדת אבו חארת'ה. ויאמר כור: "כָּשַל מחמד". ויאמר אליו אחיו: "לא, כי אתה כשלת". ויאמר אליו כור: "ולמה אחי?" ויאמר: "חי אלהים אשר הוא הנביא אשר צפינו לו". ויאמר אליו כור: "ומה יעצקך מלכת אחריו אחרי דעתך זאת?" ויאמר אבו חארת'ה: "מה לא עשו לנו האנשים האלה, הדרו אותנו ויתנו לנו הון וכבוד וימאנו כי-כם לקום נגדו, ולו עשיתי זאת, כי אז יקרעו עלינו את כל אשר תראה". וישב כור את הדברים אל לבו עד קבלו את דת האסלאם אחרי זה. והוא אשר ספר את הדבר הזה. ויהי כאשר באו אל שליח האלהים אל אלמדינה ויכנסו אל מסגדו בעת התפללו תפילת בין הערבים ועליהם בגדי הכהנים מעילים ואדרות בתוך היפים בבני אלחארת' בן כעב. ויאמרו אנשים מחברי הנביא אשר ראום ביום ההוא: "לא ראינו אחריהם משלחת כמוהם". ותגיע שעת תפילתם ויקומו במסגד מחמד ויתפללו. ויאמר מחמד: "הניחו להם ויתפללו". ויתפללו ופניהם אל המזרח, והם נוצרים על-פי דת המלך. ויהי בדברם אל מחמד, ויאמר אליהם: "קבלו את דת האסלאם". ויאמרו: "כבר קבלנו את דת האסלאם" – לאמר תמימים אנחנו עם אלהים ומסורים לו. ויאמר אליהם מחמד: "לא. אתם לא קבלתם את דת האסלאם. קבלוהו". ויאמרו: "אמנם כבר קבלנוהו". ויאמר: "שקר דברתם, לא יעצרכם מן האסלאם בלתי-אם שיתכם לאלהים יֶלֶד ועבדכם את הצלב ואכלתם את החזיר". ויאמרו לו: "ומי אביו (של ישו)?" וידום מחמד ולא ענם דבר עד בוא אליו חזון מאלהים ככוב בפרשת עמרם, כל הדבר אשר

דבר על-דבר ישו. ויקראם להתוכח אתו, והיה אשר יכזב והיתה עליו קללת אלהים אם הוא ואם הם. ויהי כשמוע נוצרי נג'ראן את דברי מחמד ויאמרו אליו: "הנח לנו, ונתבונן בענייננו. אחר בוא אליך בדבר הדת אשר תחפוץ כי נקבלה". ויפרדו עם איש-עצתם ויאמרו: "הוי עבד-אלמסיח, מה דעתך?" ויאמר: "אתם חבר הנוצרים חי האלהים, כי ידעתם אשר מחמד נביא שלוח וכי הביא לכם דברי אמת על-אודות אדונכם, ועתה דעו כי מעולם לא היתה קללה כזאת בין עם ובין נביא, אשר תהי אחרי זה שארית לגדולם ופרח לקטנם. רק כליון יבוא עליכם אם תעשו כדבר הזה. ועתה אם מאן תמאנו בלתי-אם להדבק בדתכם, להשאר באשר אתם בו, הפרדו נא מן האיש הזה והלכתם אל ארצכם".

ויבואו אל מחמד ויאמרו אליו: "הוי אבו-אלקאסם הנה נועצנו בינינו לבלתי השבע באָלָה אשר תבוא על אשר לא יצדק מתוכנו. אנחנו נעזבך בדתך ונשוב לחיות בדתנו. ואולם שלח אתנו איש מחבריך, אשר תראהו לטוב לנו ושפט בינינו לכל דבר ריב ברכוש וקנין, כי רצויים אתם לנו". ויאמר אליהם מחמד: "בואו אלי בערב ושלחתי אתכם את החזק הנאמן". ויאמר עמר בן אלכ'טאב: "מעולם לא השתוקקתי להיות נשיא כאשר השתוקקתי ביום ההוא, ואהי מקוה, כי אני אהיה השליח. ואקדים ללכת אל תפילת הצהרים. ויהי כאשר התפלל אתנו הנביא את תפילת הצהרים ויתפלל לשלום המאמינים. וככלותו תפילתו כמִצְוה, ויבט על ימינו ועל שמאלו, ואזדקר לנגדו למען יראני. ולא חדל מבקש עד אשר ראה את אבו-עֻבַידָה בן אלגַ'רְרָאח ויקרא אליו ויאמר: "צא אתם ושפטת ביניהם לכל דבר איב ומשפט" — וילך אתם אבו-עבידה.

מקצת מדבר הצבועים.

ונשיא אלמדינה בבוא אליה מחמד היה עבד-אללה בן אֻבַי בן סַלול העופ'י ויכבד האיש על פני כל העם פה אחד. ולא היה עד בוא האסלאם איש מבלעדיו לא לפניו ולא אחריו אשר יהיה נכבד גם על אלאוס וגם על אלכ'זרג', שני השבטים תושבי אלמדינה אשר ריב עולם ביניהם. ויהי עם עבד-אללה בן אֻבי בתוך אלאוס איש נכבד בעמו אשר ישמעו לקולו אבו-עאמר עבד עַמר בן צַיְפִ'י שמו. ויהי האיש נוהג בנזירות בתקופת עבודת-האלילים, ויהי לובש שק (בגד בעלי-תשובה) ויקראו לו הנזיר. ויהיו נכוים איש מכבוד חברו ויצר להם. ואולם עבד-אללה בן אבי הכינו בני שבטו כתר לשים על ראשו ולהמליכו עליהם, אך בעת ההיא נביא אליהם אלהים את שליחו. ויהי כאשר עזבוהו ויקבלו את דת האסלאם וישטום את מחמד, כי ראה אשר שלל ממנו את המלוכה. אך כראותו כי אין לב בני עמו בלתי אם לאסלאם, ויבוא גם הוא בדת האסלאם למרות מאסו בו ובחלו בו, ויהי צבוע ובלבו משטמה. ואולם אבו-עאמר מאן לקבל האסלאם וישאר כופר ויבדל מעמו בבואם בדת האסלאם ויצא אל מכה ואתו עשרות אחדות אנשים, אשר נבדלו מהאסלאם ומשליח האלהים. ויאמר מחמד על אודותיו: "אל תאמרו הנזיר, אמרו, הפושע"! ויהי לפני צאת אבו-עאמר אל מכה, ויבוא אל מחמד ויאמר אליו: "מה היא הדת הזאת אשר הבאת?" ויאמר: "הבאתי את דת חניפ'יה, דת אברהם" ויאמר אבו-עאמר: "הן אנכי מחזיק בדת הזאת". וימר אליו מחמד: "אינך מחזיק בדת הזאת". ויאמר אבו-עאמר: "אמנם כן, ואולם אתה מחמד הכנסת בדת החניפ'יה דבר אשר איננו ממנה". ויאמר מחמד: "לא עשיתי זאת ורק ברורה ונקיה הבאתיה". ויאמר שקרן, ימיתהו אלהים, גולה וזר ונודד ברמזו רמזים הפוגעים בכבוד מחמד, לאמר: "אתה הבאת אותה באופן כזה וכזה"... ויען אותו מחמד: "אכן אשר דבר כזב יעשה בו אלהים כזאת וכזאת ונחשב הוא לאויב אלהים". ויצא אל מַכָּה. ויהי כאשר כבש מחמד את מכה ויצא אבו עאמר אל אלטאף. ואחרי קבל אנשי אלטאאף את דת האסלאם, וינס אל סוריה וימת שם גולה זר

ובודד. ויצא אתו עַלְקַמָה בן עֻלָאתָ'ה מבני כלאב וכנאנה בן עבד אלֻיל ה'תקפ'י וישפטו אחרי מותו בדבר ירושתו לפני קיסר מושל ביזנץ. ויאמר קיסר: "ירשו שוכני חצרות את שוכני החצרות וירשו שוכני-האהל את שוכני-האהל. ויירשהו כנאנה בן עבד יאליל ולא עלקמה.

ואולם עבד-אללה בן אבי נשאר בכבודו באתמדינה בתוך עמו מתרחק מכל עד אשר כבשו האסלאם ויבוא בדת האסלאם למרות רצונו.

וזה אשר ספר זיד בן חארת'ה אהוב שליח אלהים: "שליח אלהים היה רוכב אל סעד בן עֻבָאדה לבקרו בחלותו. ויהי רוכב על חמור ועליו אֻכָּף מצופה קטיפה מצמר מֻנְקה מרֻסָן בחבל ליף. וירכיבני שליח אלהים על החמור מאחריו ויפגוש בעבד אללה בן אבי והוא יושב בצל טירתו ומסביב לו אנשים מבני עמו. ויהי כראות אותו שליח אלהים, ויחשוב פן יעלב עבד-אללה אם יעבור עליו ולא יסור אליו. ויסר ויברכהו לשלום. אחר ישב מעט ויקרא באזני האנשים את הקראן ויקרא אותם לשמוע למצות אלהים ויזכירם את דבר אלהים ויַזהר ויבשר ויַתרה: "הוי פלוני, הנה אין טוב מספורך זה. אם אמת הוא כי אז שֵב בביתך והיה אשר יבוא אליך וספרת לו אותו. ואשר לא יבוא אליך לא תטיף לו זאת ולא תביא בסוד מושבו דבר אשר ימאסנו". ויאמר עבד-אללה בן רַוַאחה בתוך יתר האנשים אשר היו אתו שם מן המסלמים: "אמנם כן, יַסרנו והבא אלינו את תורתך בסוד מושבנו ובחצרותינו ובבתינו. חי אלהים כי זה הוא אשר נשתוקק אליו ואשר כבדנו אלהים בו, וינחנו אליו". וירא אבל אבי אותו ברע באשר המרוהו בני-עמו.

ויאמר בשיר:

אם מגניך יהיו יריביך והיית

שפל תמיד, ויפילך איש מלחמתך

והאם יתרומם הנץ מבלי כנפיו.

ונקצץ באחד הימים את נוצתו אז יפול.

ויקם מחמד ויבוא אל בית סעד בן עבאדה ופניו שֻנו בגלל הדבר אשר דבר אויב אלהים אבן אבי. ויאמר סעד: "שליח אלהים, חי אלהים, כי בפניך נִכר, כאילו שמעת דבר אשר עכר רוחך". ויאמר: "נכון הדבר". אחרי כן ספר לו את אשר אמר אבן אבי, ויאמר סעד: "האר לו פניך, חי אלהים, כי בהביא אותך אלהים אלינו, היינו מכינים לו כתר להכתירו. ואכן רואה הוא כי אתה שללת ממנו מלוכה".

חלי חברי מחמד בבואם אלמדינה.

ובזמן אשר בא מחמד לאלמדינה היתה למדינה הנגועה בכל ערי הארץ בקדחת. וינגעו חברי מחמד בפגע ומחלה. ואולם אלהים העביר על מחלה מעל נביאו. ויהיו אבו-בכר ועאמר בן פֻ'הַיְרָה בלאל עבדי אבו-בכר עם אבו-בכר אתו בבית אחד. וינגעו בקדחת. ותבוא אליהם עאאשה בת אבו-בכר אשת

חמד לבקרם, והדבר היה בטרם צֻוו נשי הנביא לבלתי דבר עם גברים בלתי אם מאחורי המסך[75]. וחֻמָּם גבר עד למאד. ותקרב עאאשה לאבו-בכר אביה ותשאלהו לשלומו ויענה בבית שיר אשר לא היה מן הענין לפי בינתה.

ותאמר בלבה: לא ידע את אשר ידבר. אחר קרבה אל עאמר ותשאלהו לשלומו ויפתח גם הוא בפרק שיר אשר לא מן הענין. ותאמר: חי אלהים אשר לא ידע את אשר ידבר. ובלאל ברפות ממנו החום היה משתרע בזוית הבית והרים קולו בבכי ואמר שירה ותפילה. ותספר עאאשה למחמד בעלה את אשר שמעה מפיהם. ותאמר: הנה הם הוזים ולא ידעו דבר מחוזק החום. ויאמר מחמד: "אלהים, חַבֵּב עלינו את אלמדינה כאשר חבבת עלינו את מכה ביתר עז, ושלח לנו ברכה בקַבָּה ובסאתה והרחק מגפתה ממנה והלאה הרחק.

ויהיו חברי מחמד חולים עד אשר לא עצרו כח להתפלל בלתי-אם יושבים. ויצא אליהם מחמד והם מתפללים יושבים, ויאמר אליהם: "דעו כי התפילה בישיבה רק לחצי תפילה בעמידה תחשב". ויתאמצו המסלמים להתפלל עומדים למרות חולשתם וחלים בבקשם חסד אלהים.

ומחמד התכונן בעת ההיא למלחמה להקים את אשר צוהו אלהיו להלחם באויביו עובדי האלילים הערבים הקרובים אליו.

תאריך הג'רה.

ומחמד בא אל אלמדינה ביום השני בעת גבר החום אחרי עבור שנים-עשר לילות לחודש רביע אלאול והוא תריך הג'רה. ומחמד בעת ההיא בן שלש וחמשים שנה, ויהי שלש עשרה שנה אחרי שלוח אותו אלהים בשליחותו. ויבל את שארית החודש רביע אלאול וישב שם אחד עשר חדש. אחר יצא לפשוט על אויביו ויפַקד על אלמידה את סעד בן עבאדה.

[חלק ב]

תכן הענינים

פרק א: מראשית פשטו בגדוד עד מלחמת בדר:

פשטו בגדוד בוַדָּאן. שליחות עֻבַיְדָה בן אלחארת'. שליחות חַמזה אל סִיף אלבחְר. פשטו בגדוד בבֻוָאט. פשטו בגדוד באלעֻשַׁיְרָה. שליחות סעד בן אבי וקאץ. פשטו בגדוד בסַפְ'וָאן היא בדר הראשונה. שליחות עבדאללה בן ג'ח'ש.

פרק ב: מערכת בַּדר הגדולה:

שוב האורחה מסוריה. חלום עָאתִכָּה בת עבד-אלמטלב. דבר המלחמה בין כנאנה וקריש והתנגשותם בעת מערכת בדר. צאת מחמד. חלום גֻ'הַים בן אלצַלת בדבר מקומות מלחמת קריש. שליחות אבן-ספ'יאן אל קריש. שוב אלאַכְ'נַס עם בני זֻהְרָה. חנית קריש. בנין הסוכה למחמד. מסע קריש. התיעצות קריש לשוב מהלחם. הרג אלאסוד אלמכ'זומי. קריאת עתבה למלחמת שנים. פגישת שתי המחנות. מחמד מעורר את אנשיו להלחם. חופן החצץ. אסור מחמד להרוג אנשים מן הכופרים. הריגת אֻמַיָּה בן כַ'לף. המלאכים במערכת בדר. הריגת אבו-ג'הל בן השאם. עֻכַּאשָׁה. השלכת עובדי האלילים

בגב. השלל בבדר והשבויים. שליחות אבן-רַוָאחה וזיד לבשר את הנצחון. שוב מחמד מבדר. הרג אלנצ'ר ועֻקבה. בוא הבשורה הרעה למכה. ענין סֻהַיל בן עמר. שבי עמר בן אבו ספ'יאן. שבי אבו אלעאצי בן אלרביע. צאת זינב אל אלמדינה. התאסלמות אבו-אלעאצי בן אלרביע. השבויים אשר שולחו לחפשי. התאסלמות עֻמַיְר בן והב. פרשת השלל. פקודי הנלחמים בבדר מן המסלמים. הרוגי המסלמים ביום בדר. הרוגי עובדי-האלילים ביום בדר. השבויים מעובדי האלילים. מלחמת סַוִיק. מלחמת ד'וּ אָמְרְ ואלפֻ'רֻע. שליחות זיד בן חארת'ה אל אלקַרְדָה.

פרק ג: מלחמת אֻחֻד:

התעוררם למלחמה. צאת קריש. חלום מחמד. שוב הצבועים. חנות מחמד בחריץ הנחל והתכוננו למלחמה. דבר אבו דֻגָ'אנה. דבר אבו-עאמר הפושע. הרג חמזה אדון המתים במלחמת הקודש. הרג מֻצְעָב בן עֻמַיר. ענין עאצם בן ת'אבת. דבר חַנְטָ'לָה אשר רחצוהו המלאכים. הצרה אחרי הישע. המוצאות את מחמד ביום אֻחֻד. ספור אם עֻמָארָה. האנשים אשר קמו למגן למחמד. דבר אַנַס בן אלנצ'ר. הראשון אשר הכיר את מחמד. הרג אֻבַי בן כַ'לַף וענינו. בוא מחמד אל חריץ הנחל. הרג אליַמָאן אבו חֻדַ'יפה ות'אבת בן וַקָש. הרג קֻזְמָאן. הרג מֻכַ'יְריק. דבר אלחראת' בן סֻוַיד בן צאמת. דבר אֻצַיְרִם. הרג עמר בן אלג'מוח. דבר הנד. המואות את אבו-ספ'יאן. צאת עלי בעקבותם. דבר הרוגי אחד עליהם השלום. קבורת המתים במלחמת הקודש. בכי נשי האנצאר על חמזה. דבר האשה מבני-דינאר. רחיצת החרבות. צאת מחמד בעקבות האויב. דבר מַעְבָד הכ'זאעי. הרג אבו עַזָּה ומֻעָאוִיָה בן אלמֻגִירה. דבר עבד אללה בן אֻבַי אחרי מלחמת אחד. מה שנאמר בקראן על יום אחד. הנופלים באחד מהמגרים והאנצאר. הנופלים מעובדי האלילים ביום אחד.

פרק ד: המלחמות אחרי אֻחֻד:

ספור יום אלרַגִ'יע בשנה השלישית להג'רה. דבר ביר מַעוּנָה בחודש צ'פר לשנה הרביעית להג'רה. מלחמת ד'את אלרִקָעאַ בשנת ארבע להג'רה. מלחמת בדר השניה בחודש שעבאן לשנה הרביעית. מערכת דֻוְמַת אלגַ'נְדָל בחודש רביע אלאול שנת חמש להג'רה.

פרק ה: מלחמת החפירה (אלכ'נדק)

סבת מלחמת החפירה. חפירת החפירה. מן הפלאות אשר הראה שליח- האלהים בחפירת החפירה. הברכה בתמרי בת בַשִׁיר. הברכה באוכל ג'אבר. אשר הראהו אלהים את הכבוש. חנות קריש ליד אלמדינה. דבר הפחד והרעדה ביום החפירה. דבר השלום והפרתו. עבור אנשים מעובדי האלילים את החפירה. דברי סעד בן מֻעאד'. דבר צַפִ'יָּה בת עבד אלמטלב. דבר חד'יפ'ה במלחמה הזאת. פסוקי הקראן בדבר מלחמת החפירה. מות סעדבן מעאד'. דבר המתים בין החפירה.

פרק ו: בין מלחמת החפירה ומלחמת חֻדַיביה:

רצח סלאם בן אבו אלחֻקַיְק. התאסלמות עמר בן אלעאצי. מלחמת בני לִחְיָאן. מלחמת ד'ו קרד. בריחת הגפ'ארית מהם. פשטם בגדוד על בני אלמֻצְטַלִק באלמֻרַיסיע. דבר גֻ'וַיְרִיָה בת אלחארת' אם המאמינים. דבר אלוליד בן עקבה. הוצאת השם הרע. דבר חסאן וצַפְ'ואן.

פרק ז: מלחמת אלחֻדַיביה בסוף שנת שש להג'רה:

צאת מחמד לבקר בכעבה. תקיעת כף הרצויה (לאלהים). אמנת שביתת הנשק. המוצאות את החלשים אחרי השלום. דבר המהגרות אחרי ברית-השלום.

פרק ח: בעת מלחמת כַ'יבר בשנת שבע:

צאתו לכ'יבר. דבר עאמר בן אלאַכְוַע. האסורים אשר אסר מחמד בעת ההיא. צפ'יה אם המאמינים. כבוש כ'יבר ופַ'דָך וודאי אלקֻרָא. השה המרעל. העבד המעלים דבר מן השלל. דבר בן אלמֻגַּפְ'פָ'ל. דבר אחרם את תפילת הבוקר. דבר האשה הגפ'ארית. דבר אלחַגָ'אג' בן עִלאט הסַלמי. חלוקת שלל כ'יבר. שוב ג'עפר מארץ חבש.

פרק ט: בקור שלומי מחמד בכעבה בשנת שבע עד כבוש מכה:

צאת מחמד למכה. מנהגי מחמד בכעבה. בוא מחמד למכה. צאת מחמד ממכה. פשטו בגדוד במֻאְתָה בשנת שמונה. פגישתם את הביזנטים. הודעת מחמד דבר האסון. דברי כהנת חַדַס. בואם אל אלמדינה.

פרק י: כבוש מכה ברמצ'אן:

ריב כ'זאעה עם קריש. צאת עמר בן סאלם הכ'זאעי אל מחמד. צאת בֻדַיל בן וַרְקָאא אל מחמד. בוא אבו ספ'יאן אל אלמדינה. התכונן מחמד לעלות על מכה. מכתב חאטב בן אבו בַלְתַעה. חנות מחמד במַרְר אלטֻ'הראן. דבר אבו-ספ'יאן בן אלחארת' ועבד-אללה בן אבו אמיה. פגישת אלעבאס את אבו-ספ'יאן בן חרב. מעצר אבו-ספ'יאן אצל מצר הנחל. בוא מחמד אל ד'ו טֻוָא. סדר הצבא בכניסה למכה. דבר אנשי אלכַ'נְדַמה. דבר האנשים אשר צוה מחמד להרוג. הקפת מחמד את הכעבה אחרי הכבוש ונאומו. קריאת בלאל לתפילה אצל הכעבה ביום הכבוש. נאום מחמד ממחרת יום הכבוש. דברי האנצאר ביום הכבוש. הרוס מחמד את הפסילים. דבר פ'צ'אלה. דבר צ'פואן בן אמיה. מסע כ'אלד בן אלוליד להרוס את האלילה אלעזא.

פרק יא: מלחמת חֻנַין ואלטאאף בשנת שמונה:

צאת הואזן למלחמה. דברי דֻרַיד בן אלצמה. שליחות בן אבו חַדְרַד. צאת מחמד ודבר ד'את אנְוָאט. מנוסת אנשי מחמד ועמידתו הכן. שוב המסלמים לשמע קריאת אלעבאס והנצחון אחרי המנוסה. דבר אם-סֻלַיְם. אבו קתאדה ושללו. עזרת המלאכים. מנוסת עובדי-האלילים. הרג דרֻיַד בן אלצִמָה. דבר בן עאמר אלאַשְעַרִי. דבר מאלך בן עוף. אסור מחמד להרוג את הנשים. דבר בג'אד ואלשַיְמָאא. עלות המסלמים על אלטאאף אחר חנין בשנה השמינית. רכוש הואן ושבוייהם. התאסלמות מאלך בן עוף אלנצרי. חלוקת השלל. המתנות לקרב הלבבות. בקור מחמד במקדש. ענין כַעַב בן זֻהַיְר.

פרק יב: מלחמת תבוך ויתר דברי השנה התשיעית:

הקריאה למלחמה. דבר הבוכים. המנע הצבועים מצאת. דבר אבו כ'יְתַ'מה. המוצאות אותו באלחִג'ר. גמלת מחמד האבודה. ענין אבו דַ'רְר. הֻוְדַע מחמד את אשר דברו הצבועים. בוא מחמד אל תבוך. שליחות כ'אלד בן אלוליד אל אֻכַיְדִר דומה. פרוץ המים בנחל בתפילת מחמד. דבר מות עבד-אללה אלמֻזני בעל שתי הכסותות. דבר אבו רֻהם. המסגד אשר נבנה לצרור בעת מלחמת תבוך. דבר

השלשה אשר נשארו בבתיהם אשר נסלח להם. משלחת ת'קיף והתאסלמות ברמצ'אן לשנה התשיעית. הריסת אלטאגיה. חג אבו-בכר עם המסלמים בשנת תשע. ובחר מחמד את עלי להודיע כי בטל כל קשר עם עובדי האלילים והנאמר בקראן בענין זה.

פרק יג: המשלחות אשר באו למחמד משבטי הערבים בשנת תשע:

דבר המשלחות. משלחת בני תמים. ספור עאמר בן אלטפ'יל ואַרְבָּד בן קיט (משלחת בני עאמר). בוא צ'מאם בן ת'עלבה במשלחת בני סעד בן בכר. בוא אלג'ארוד עם משלחת עבד אלקיס. בוא משלחת בני חניפ'ה ואתם מֻסַיְלָמָה השקרן. בוא זיד אלכ'יְל במשלחת טַיְא. ענין עדי בן חתאם. בוא פַ'רְוָה בן מֻסַיך המֻראדי. בוא עמר בן מַעְדִי כַרִב עם אנשים מבני זביד. בוא אלאַשְׁעָת' בן קיס עם משלחת כִנְדה. בוא צֻרָד בן עבד-אללה האזדי. בוא שליח מלכי חִמְיָר אל מחמד עם מכתבם. צוּאת מחמד את מעאד' בעת שלחו אותו אל תימן. התאסלמות פ'ַרְוָה בן עמר הג'ד'אמי. התאסלמות בני אלחארת' בן כעב על ידי כ'אלד בן אלוליד. שלוח מחמד אליהם את עמר בן חַזְם. בוא רפ'אעה בן זיד אלג'ד'אמי. בוא משלחמת המדאן. צאת פקידי מחמד ונציביו לגבות את הצדקה. דבר השקרנים מסילמה החנפ'י ואלאַסוָד העַנסי. מכתב מסילמה אל מחמד ותשובתו.

פרק יד: ימי מחמד האחרונים:

חג הפרידה. פגישת עלי, אחר שובו מתימן, את מחמד במכה. נאום מחמד בעת חג הפרידה. שליחות אֻסָאמה בן זיד אל ארץ-ישראל. צאת מחמד אל המלכים. מלחמות מחמד. פשוט גאלב בגדוד על בני מֻלַוָּח. פשוט זיד בן חארת'ה על גֻ'ד'אם. פשוט זיד בן חארת'ה בגדוד על בני פַ'זארה ומות אם קִרְפ'ה. צאת עבד אללה בן רואחה להרוג את אלֻיַסִיר בן רִזאם. צאת עבד-אללה בן אניס להרוג את כ'אלד בן ספ'יאן אלהֻדַ'לי. פשוט עיינה בן חצן על בני אלעַנְבָּר אשר מבני תמים. פשוט גאלה בן עבד-אללה על ארץ בני מֻרְרָה. פשוט עמר בן אלעאצי על ד'את אלסלאסל. צוּאת אבו-בכר את רעפ'ע בן אבו-ראפ'ע. דבר עוף בן מאלך במלחמה ההיא. מלחמת בן אבו חַדְרָד בעמק אִצָ'ם והרג עאמר בן אלאַצְ'בָט. צאת בן אבו חדרד להרוג את רפ'אעה בן קיס אלג'שמי. צאת עבד-אלרחמן בן עוף אל דומת אלג'נדל. צאת אבי עבידה בן אלג'רראח אל סיף אלבחר. שליחות עמר בן אמיה אלצ'מרי להרוג את אבו-ספ'יאן בן חרב. שליחות זיד בן חארת'ה אל מַדְיָן. שליחות סאלם בן עמיר להרוג את אבו-עַפָּך ושליחות עמיר בן עדי להרוג את עצמאא בת מרְוָאן. שבי תֻ'מאמה בן אֻת'אל החַנפ'י והתאסלמותו. שליחות עַלְקָמָה בן מֻגַ'זִז. שליחות כֻרז בן ג'אבי להרוג את שני האנשים מבַגָ'ל אשר הרגו את יַסאר. שליחות עלי לתימן ואת אסאמה לארץ ישראל. ראשית חלי מחמד. נשי מחמד. מחלת מחמד במעון עאאשה. פקודת מחמד בדבר הוצאת משלחת אסאמה לפעל. צואת מחמד בדבר האנצאר. דבר שקוי המרפא. תפילתו בעד אסאמה ברמז. תפילת אבו-בכר לפני האנשים. היום אשר נאסף בו מחמד. דברי עבאס ועלי. נקות מחמד את שניו לפני מותו. דברי עמר אחרי מות מחמד. האספה על אצטבת בני סאעדה. נאום עמר לפני אבו-בכר בעת תקע האם כפם לו וימליכוהו. נאום אבו-בכר אחרי זה. רחיצת ולבישת מחמד וקבורתו. קבורת מחמד.

לשם

דודי אחי-אמי

איש המזרח -

מר אברהם שפירא מפתח-תקוה

המחבר.

א. מֵרֵאשִׁית פָּשְׁטוֹ בַגְּדוּד עַד מִלְחֶמֶת בַּדְר

פשטו בגדוד בודָּאן.

בחודש השנים עשר לבוא מחמד אל אלמדינה, החל לפשוט בגדוד. כי המהגרים אשר באו אל אלמדינה היו רובם עניים, ולא יכלו לנפול למשא על בני אלמדינה האנצאר, אם כי קבלום אלה בסבר פנים יפות ויכלכלו מחסוריהם בימים הראשונים. ויפקד על אלמדינה את סעד בן עֻבָּאדה.

ויהי ראשית פשטם בגדוד בשני לחודש צַפַּ׳ר בודָּאן או אלאַבְוָאא. ויחפוץ להתנפל על אורחת קריש העוברת שמה. ואם אמנם לא הצליח לבוז את האורחה, הנה עלה הדבר בידו לכרות ברית שלום בכתב אמנה עם בני צַ׳מְרָה בן בַּכְּר מבניכנאנה והם שארי-בשר לקריש. ולא היו עוד בני צ׳מרה למגן לקריש בפניו. כי עד הזמן ההוא היו בני צ׳מרה מגינים על קריש בעברם בדרכם. והאיש אשר השלים אתו בשם בני צ׳מרה מַכְ׳שִׁי בן עמר והוא נשיאם בעת ההיא. וישב אל אלמדינה אחרי חמשה עשר יום וישב בה שארית חודש צפ׳ר וראשית חודש רַבִיע אלאַוָּל.

שליחות עֻבַיְדָה בן אלחארת'.

ויהי זה הנס הראשון אשר קשר מחמד לגדודיו היוצאים למלחמה. כי יש אומרים אשרעוד לפני פשטו בודאן, שלח את עבידה בן אלחארת' בן אלמטלב ואתו ששים או שמונים מהגרים רוכבי גמלים. ולא היה בתוכם איש מהאנצאר. וילכו עד הגיעם אל מים באלחִגָ׳אז בשפלת תִ׳נִיַּת אלמֻרָה וימצאו שם מספר רב מקריש. אך לא ערכו שם קרב. רק סעדבן אבי וַקָּאץ ירה ביום ההוא חץ. ויהי חצו הראשון אשר ירו בו באסלאם. אחרי-כן אלו איש מעל אחיו ולמסלמים מאסף לְהָגֵן עליהם מאחריהם. ויברחו ביום ההוא מעובדי האלילים אל המסלמים אלמִקְדָאד בן עַמר אלבַהְרָאני בעל-ברית לבני זֻהְרה ועֻתְבה בן גַזְוָאן אלמָאזִני בעל-ברית לבלני נופ׳ל בן עבד-מנאף. ויהיו שני אלה מסלמים ואולם המה יצאו לקרב למען יוכלו לברוח אל המאמינים ויהיה בראש קריש ביום ההוא עִכְרִמה בן אבי ג׳הל.

שליחות חַמזה אל סִיף אלבַחְר.

בימים ההם שלח גם את חמזה בן עבד-אלמטלב דודו אל סִיף אלבַחר במחוז אלעִיץ ואתו שלשים רוכבי גמל מן המהגרים באין בהם איש מהאנצאר, כי שמע כי אורחת קריש שבה מסוריה. ויפגעו באבו-ג׳הל בן השאם על החוף ההוא ואתו שלש מאות רוכבים מאנשים מכה. ויעמוד בפרץ ביניהם מַגְ׳דִי בן עַמר אלגֻ׳הַני, כי ברית לו עם שני הצדדים יחד ולא נתן למלחמה לפרוץ ויעלו איש מעל אחיו. ויש אומרים כי חמזה היה הראשון במסלמים אשר קשר לו הנביא את הנס בצאתו למלחמה.

ויאמרו כי חמזה הזכיר את הדבר הזה בשיר אשר שר ביום ההוא. ואמנם אם חמזה אמר זאת, הנה אמת דבר, כי "ברצון אלהים" לא דבר חמזה בלתי-אם אמת, ואלהים הוא היודע איזה מהם היה הראשון. אך לפי דברי המסלמים יודעי-דבר היה נס עבידה הראשון.

פשטו בגדוד בֻבָּואט.

אחרי-כן יצא מחמד עם גדודיו לפשוט על קריש בחודש רביע אלאול, ויפקד על אלמדינה את אלסָאִאב בן עת'מאן בן מַט'עוּן. ויבוא אל בֻּוַאט במחוז רַצְ'וָא. אך גם שם לא ערכו קרב, כי בני מכה עברו כבר עוד בטרם בא מחמד. וישב אל אלמדינה וישב שם שארית חודש רביע אלאַכִ'ר וחלק מגֻ'מָאדִי אלאולא.

פשטו בגדוד באלעֻשַׁיְרָה.

אחרי-כן יצא אל אלעֻשַׁיְרָה ויפקד על אלמדינה את אבי-סלַמַהָ בן עבד-אלאסָד. ויסע למסעותיו עד בואו אל אלעשירה, ויכרות שם ברית עם בני מֻדְלִג' ובעלי-בריתם מבני צַ'מְרָה. ואולם גם הפעם לא היתה מלחמה בינו ובין קריש. כי האורחה אשר יצאה ממכה עמוסה בזהב, אשר אמר מחמד לבוז בדרך, עברה עוד בטרם הגיעו אל אלעשירה.

ובימי המסע הזה קרא לעלי בן אבו טאלב: "אבי העפר". וזה הדבר אשר ספר עַמָּאר בן יאסר: בעת פשטנו על אלעשירה הייתי אני ועלי בני לויה. ויהיה בחנות בה שליח האלהים ונֵרֶא אנשים מבני מדלג' עוסקים בעין המים אשר להם ובתמרים. ויאמר עלי אלי: "אבי יַקְטָ'אן (זָהִיר) היש ברצונך לגשת ולהתבונן אל מעשה האנשים האלה?" ואֹמר לו: "אם חפצת נלך". ונבוא עליהם ונתבונן אל מעשיהם. אחר אחזתנו שֵׁנה ונלך אני ועלי עד הגיענו אל חוף הנחל בין התמרים ונשכב על האדמה בתוך העפר ונישן. וחי אלהים כי לא עוררנו בלתי-אם שליח אלהים, ויהי מנענע אותנו ברגלו. ונהי מכוסים בעפר המקום ההוא אשר ישנו בו. וביום ההוא אמר לעלי: "מה לך, אבי-העפר". אחר אמר: "האגיד לכם מי הם שני האנשים האומללים מכל?" ונאמר: "אמנם הגד לנו שליח האלהים". ויאמר: "הראשון הוא אֻחַיְמִר משבט תַ'מוּד, – הוא אשר עקר את הגמלה אשר הוציא נביא ת'מוּד צאלח מן הסלע אותה ואת יונקה. כי בבוא הנביא צאלח להוכיח את ת'מוד על רוע מעלליהם, בקשו ממנו אות. ויוצא להם גמלה ויונקה מן הסלע ויצוום לתת להם לרעות בארץ אלהים ולבלתי געת בהם לרעה. ולא שמעו. ויעקר אחימר את הגמלה. וישמד אלהים את ת'מוד ברעש – "והאומלל השני הוא זה אשר יַכֶּכָּה כאן עַלי – וישם מחמד ידו על קדקד עלי – עד אשר ירטב זה מן המכה" – ויאחז בזקנו, כי ראה מחמד בחזון אשר יהרג עלי בידי מרצח אשר יארב לדמו, כאשר קרה ויאתה בשנת הארבעים להג'רה, כי נהרג עלי בעת ההיא בעמדו בתפילה במסגד באלכופָ'ה, בידי בן מֻלְגַ'ם.

שליחות סעד בן אבי וַקָּאץ.

וישלח מחמד בינתים את סעד בן אבי וקאץ ואתו שמונה חבורות המהגרים ויצא עד בואו אל אלכַ'רָאר בארץ חג'אז, להתנפל על אורחת קריש. ואולם בטרם יגיע שם עברה חלפה אורחת קריש ולא ערכו שם כל קרב. וישלח מחמד את סעד אחרי שלחו את חמזה אל אלעיץ.

פשטו בגדוד בסַפַ'וָאן היא בדר הראשונה.

ולא עמד מחמד באלמדינה בשובו מפשוט על אלעשירה בלתי אם לילות מספר לא יגיעו לעשרה, והנה התנפל כֻּרְז בן גָ'אבִר הפִ'הְרִי על עדרי אלמדינה ויצא מחמד לבקשו, ויפקד על אלמדינה את זיד בן חארת'ה. וילך למסעיו עד הגיעו אל סַפַ'וָאן במחוז בַדְר. ויתחמק כרז ולא השיגו מחמד וישב אל אלמדינה, ויעמוד בה שארית חודש גַ'מָאדי השני וחדשי רַגַ'ב ושַעְבָאן.

שליחות עבדאללה בן ג'ח'ש.

וישלח את עבד-אללה בן ג'חש ברַגַ'ב בשובו מבַּדְר הראשונה וישלח אתו שמונה חבורות, כל חבורה בת עשרה אנשים מן המהגרים באין בהם אף איש מהאנצאר. ויכתוב לו מכתב, ויצווהו לבלתי קרוא אותו עד אם הלך יומים בדרכו. רק אז יקרא בו והלך אל אשר צוהו בו, ולא יכריח איש מחבריו ללכת אתו. ויהיו חברי עבד-אללה בן ג'ח'ש מן המהגרים מטוביהם. ויהיה אחרי נסעו יומים ויפתח את המכתב ויתבונן בו והנה כתוב לאמר: "בקראך את מכתבי זה והלכת עד בואך אל נַכְלָה[76] בין מכה ובין אלטאאף, וארבת שם לקריש, והשיבות לנו דבר".

ויהי כקרוא עבד-אללה בן ג'ח'ש את המכתב ויאמר: "נשמע ונעשה". אחר אמר לחבריו: "הנה צוני שליח אלהים ללכת אל נכ'לה ולארוב שם לקריש ולהשיב לו משם דבר". ואולם הוא הניאני מהכריח איש מכם. ועתה מי איש בכם החפץ להלחם מלחמת אלהים ונכסף למות בה יבוא אתי, ואשר איננו חפץ ילך וישוב. ואולם אני הלוך אלך כמצות שליח אלהים". וילך. וילכו אתו חברריו ולא נסוג מהם איש אחור וילך לדרכו. ויהי בהיותם בדרך בבַּחְרָאן בחג'אז ממעל לפֻ'רְע, ויאבד לסעד בן וקאץ ולעתבה בן גַזְוָאן גמל אשר היה לשניהם ויהיו רוכבים עליו חליפות. וישארו בדרך מאחרי המחנה לחפשו. ועבד-אללה ויתר אנשיו הלכו עד בואם אל נכ'לה. ותעבור על פניהם האורחה לקריש נושאת צמוקים ועורות וסחורה מסחורות קריש. ובאורחה עַמְר אלחַצְ'רַמִי ואחוזת מרעיו ויחנו בקרבתם. ויהי כראות אותם האנשים וייראו מהם פן יתנפלו עליהם. ויגלח עֻכָּאשָה בן מִחְצָן את ראשו ויתקרב אל אנשי-מכה למען יראוהו, וידמו בנפשם כי אך עולים לרגל הם אנשי מחמד ולא ילחמו גם באויביהם בעת החג. ויהי כראות אותו אנשי מכה ותנח דעתם. ועֻמָּאר אמר אליהם: "חוגגים הם, אין כל רעה נשקפת לכם מהם". ויפרקו מטענם ויחנו. והמסלמים נועצים ביניהם, כי היום האחרון לחודש רג'ב, מן החדשים אשר בו אסור להלחם גם באויב ושרר שלום אמת בכל רחבי ארץ ערב. ויאמרו איש אל אחיו: "חי אלהים אשר אם תעזבום לנפשם הלילה הזה באשר מחדשי השלום הוא ונכנסו אל גבולות מכה גבולות הקודש וימלטו מכם — כי בגבולות הקודש אסור להלחם כל הימים — ואם תהרגום הלילה, הנה הרגתם אותם בחודש השלום אשר לא כדת". ויפקפקו האנשים אם להתנפל על קריש. אחרי-כן חזקו את נפשם לקום עליהם, ויגמרו אמר להרוג את כל איש אשר יוכלו להרגו מקריש ולבוז את אשר אתם. וַיִּיר וָאְקד בן עבד-אללה התימימי חוץ ויפגע בעמר בן החצ'רמי ויהרגהו ויקח בשבי את עת'מאן בן עבד-אללה ואת אלחַכַם בן כַיְסָאן. וימלט נופ'ל בן עבד-אללה אחי עת'מאן ויבוא אל מכה. ועבד-אללה בן ג'ח'ש ואנשיו בזזו את האורחה וינהגו אותה ואת שני האסירים אל מחמד אל אלמדינה. ואחד מהאנשי עבד-אללה בן ג'ח'ש אשר היה אתו ביום ההוא ספר, כי עבד-אללה אמר אז לאמר: "חמשית השלל תהיה לנביא". ויאמר זאת עוד בטרם צוה אלהים את הדבר ככתוב בקראן. ויבדל חמשית השלל למחמד ואת השאר חלק בין חבריו.

ויהי כאשר באו אל מחמד אלמדינה, ויאמר אליהם: "לא צויתי אתכם להלחם בחודש הקדוש". ויחרם מחמד את השלל ואת האסירים קדש לאלהים ולא חלק אותם בין הלוחמים, וימאן לקחת גם הוא ממנו דבר. ויהי באמר מחמד את הדברים האלה וינחמו האנשים ויחשבו כי אובדים המה עדי-עד באשר עשו. וידברו אתם אחיהם מן המסלמים קשות על אשר עשו. וקריש אמרו: "הנה התיר מחמד לאנשיו את המלחמה בחודש הקדש וישפכו בו דם וישללו שלל וישבו שבי". ואולם המסלמים אשר היו אתם במכה ענום: "לא פגעו המסלמים בקריש בלתי אם בשַׁעְבָּאן אחרי עבור החודש הקדוש". והיהודים אשר באלמדינה נחשו נחשים לרעת מחמד, בנחשם על-פי שמות הנלחמים בנכ'לה ויאמרו: על עמר בן החצ'רמי וַוָאקִד "קמה (עמר) המלחמה. ונהיתה (חצ'ר)ף הוצתה (ואקד)", בן עבד-אללה על מחמד בן עבד-אללה. אך אלהים השיב את נחושיהם על ראשם. ויהי כאשר הרבו האנשים לדבר בנלחמים בנכ'לה רעה, ויורד אלהים חזון למחמד לאמר:[77] "ישאלוך בדבר החודש הקדוש אם להלחם בו, אֱמֹר: המלחמה בו קשה (היא). אך הסר מדרך אלהים וכפור בו והרחק מהמסגד הקדוש והוצא שוכניו מתוכו קשה מזה לפני אלהים. ותעות[78] קשה מהרג. ולא יחדלו מהלחם בכם עד אם הסירוכם מאחרי דתכם אם יוכלו".

ויהי בבוא החזון הזה בקרן ויסר אלהים את הפחד מן המסלמים, ויקח מחמד את שלל האורחה ואת השבויים. וישלחו אליו קריש פדיון נפש עת'מאן בן עבד-אללה ואלחכם בן כַּיְסָאן. ויאמר מחמד: "לא נקבל פדיון לנפש אנשיכם עד אשר יבואו חברינו – לאמר סעד בן וקאץ ועֻתבה בן גַזְוָאן – אשר הלכו לבקש גמלם כי יראים אנחנו לנפשותיהם פן תעשו להם רעה. והיה אם יהרגום והרגנו אנשיכם". ויבואו סעד ועתבה ויקח מחמד פדיון נפש שני הקרישים. ואולם אלחכם בן כיסאן קבל את האסלאם, ויהי נאמן עם האסלאם וישב את מחמד עד אשר נהרג במלחמת הקודש בבִאְר מַעוּנָה. אך עות'מאן בן עבד-אללה שב אל מכה וימת שם כופר.

ויהי בהסר אלהים מעבד-אללה בן ג'ח'ש כל אשמה בבוא החזון כאמור, וישתוקק הוא ואנשיו לשכר מאת אלהים ויאמרו: "הוי שליח אלהים, היש לנו לצפות כי יהיה לנו חלק בשכר הנלחמים מלחמת אלהים על פשטנו בגדוד זה?" ועל זה נאמר בקראן:[79] "אכן אלה אשר האמינו ויפרדו משבטיהם (לאמר המהגרים) וילחמו מלחמת אלהים. צפו לרחמי-אלהיהם ואלהים סלח ורחום". ויתן להם אלהים את הגדולה בתקוות. ויחלק אלהים את השלל בעת ההיא, ארבע הידות לאשר שללוהו והחמשית לאלהים ולשליחו, כאשר עשה עבד-אללה בן ג'ח'ש באורחה ההיא. והשלל הזה הוא הראשון אשר שללו המסלמים. ועמר בן אלחצ'רמי הוא הראשון אשר הרגוהו המסלמים. ועת'מאן ואלחכם הם הראשונים אשר לקחו המסלמים שבי. וישר אבו-בכר ביום ההוא, ויש אומרים עבד-אללה בן גח'ש:

תחשבו מלחמה ב"חראם" לקשה

אך רע מזה – לו יראה נכוחות הולך נכוחו –

הסירכם מאחרי דברי מחמד

וכפרכם בו, ואלהים רואה וָעֵד,

והוציאכם ממסגד אלהים את שוכניו

לבל יֵרָאֶה לאלהים "בבית" משתחוה.

ואכן אנחנו, כי תחרופונו על הרגנו (אותו) –

הן עורר את העם נגד האסלאם, השונא והמתקנא.

השקינו מבין אלחצ'רמי רמחינו

בנכ'לה – בהצית את המלחמה מצית –

דם, ובן עבד-אללה עת'מאן בתוכנו

אסור בכבלי ברזל קשים.

ב. מַעֲרֶכֶת בַּדְר הַגְּדוֹלָה

שוב האורחה מסוריה.

אחר הדברים האלה שמע מחמד, כי אבן-ספ'יאן בן חַרְב מנהיג קריש בעת ההיא בא מסוריה ואתו אורחה גדולה לקריש, בה קנין קריש ומרכולתם ושלשים או ארבעים איש ובתוכם מַכְ'רַמה בן נַופ'ל מבני זֻהְרָה ועַמר בן אלעאץ מבני השאם. ויהי כשמוע מחמד כי אבו-ספ'יאן בא ויעורר את המסלמים לעלות אליהם ויאמר: "הנה זאת אורחת קריש בה קנינם וסחרם, צאו לקראתם אולי יתן אלהים אותם לכם לשלל". ויִזָּעֲקו האנשים. ויהיו מהם קלים אשר מהרו לבוא, ומהם כבדים אשר פגרו לבוא, באשר לא חשבו כי מחמד יוכלו לערוך מלחמה. ואבו ספ'יאן היה שולח תמיד לחקור את המצב בבואו אל אלחג'אז, והתחקה לדעת את אשר נעשה ושאל את אשר יפגוש מן הפרשים, בפחדו על אניו ומרכולתם. וישמע מפי אחד הפרשים לאמר: "הנה הזעיק מחמד את אנשיו לעלות עליך ועל אורחתך". ויִשָּׁמר כשמעו זאת, ישכור לו את צַ'מְצָ'ם בן עַמר הגִּפָ'ארי וישלחהו אל מכה ויצוהו לבוא אל קריש ולהזעיקם לבוא להציל את רכושם, להודיעם כי מחמד התנפל עליו. ויצא צ'מצ'ם וימהר ללכת אל מכה.

חלום עָאתִכָה בת עבד-אלמטלב.

ועאתכה בת עבד אלמטלב חלמה חלום שלשה לילות לפני בוא צ'מצ'ם אל מכה. ותפעם רוחה. ותשלח אל אחיה אלעַבָּאס לאמר: "אחי, חי אלהים, כי ראיתי הלילה חלום אשר היבהילני. ראיתי כי תבוא על אמך רעה וצרה, אך הסתר נא את אשר אספר לך". ויאמר אליה: "ומה ראית?" ותאמר: "ראיתי רוכב על גמל בא על גמלו ויבוא עד עמדו בעמק, אחר צעק בכל קולו: 'חושו אתם המפגרים אל מקום מותכם בשלשה ימים', וארא את האנשים מתאספים אליו, אחר נכנס אל המסגד והאנשים הולכים אחריו. ובעוד הם סביביו העלהו גמלו על גג הכעבה, ויקרא כאשר קרא בתחלה. אחר על ראש ההר אבו-קֻבַיְס. אחרי כן אחז בסלע וישלחהו, וילך הסלע הולך והתגלגל ויהי כהגיעו אל תחתית ההר ויתפוצץ, ולא היה בית במכה ולא חצר אשר לא באה אל תוכם חלק מן הסלע הזה". ויאמר אלעבאס: "חי אלהים כי חלום אמת הוא, אכן הסתיריהו ואל תספרי אותו לאיש". אחרי-כן יצא אלעבאס וימצא את אלוליד בן עתבה בן רביעה והוא ידידו הנאמן, ויספר לו את החלום ויבקש אותו להסתירו. ויספר אלוליד את החלום לאביו עֻתבה ויפוץ הדבר במכה עד אשר היה לשיחה בפי כל קריש.

וזה אשר ספר אלעבאס: "השכמתי להקיף את הכעבה, והנה אבו-ג'הל וחבורת אנשים מקריש משוחחים בדבר חלום עאתכה. ויהי כראות אותי אבו-ג'הל ויאמר: 'אבו אלפַ'צְ'ל ככלותך הקפתך ונגשת אלינו', ואַכל להקיף ואגש אליהם ואשב אתם, ויאמר אלי אבו-ג'הל: 'הוי בני אלמטלב מתי קמה בקרבכם הנביאה הזאת?' ואֹמר: 'ומה זה?' ויאמר: 'אותו החלום אשר ראתה עאתכה'. ואֹמר: 'ומה ראתה?' ויאמר: 'הוי בני עבד-אלמטלב, המעט לכם כי יתנבאו גבריכם כי תתנבאינה גם נשותיכם, הנה ספרה עאתכה כזאת וכזאת ואכ אם אמת יבוא הדבר אשר אמרה הנה קרה ויאתה, אך אם יעברו שלשה ימים ולא יבוא דבר מזה נכתובעליכם ספר כי אתם השקרנים בכל בתי-אבות הערבים'. **ולא עניתי אותו גדולה או קטנה** בלתי אם אשר כחשתי את הדבר ואכחד כי ראתה עאתכה חלום. אחר נפרדנו ונלך איש לדרכו. ולא העריב היום עד אשר לא נשארה אשה מבני עבד-אלמטלב אשר לא באה אלי, ותאמר: 'נתתם לפושע הנתעב לדבר באנשיכם והנה העיז לשלוח לשונו גם בנשים באזניך, ולא התעוררה קנאתך למשמע אזניך'. ואֹמר: 'כן, הוא חי אלהים כי לא דברתי אליו גדולה או קטנה. ואולם באלהים נשבעתי, כי אִקרה אליו בדרכו והיה אם ישוב לדבר ונקמתי נקמתכן'. ואשכים ביום השלישי לחלום עאתכה עז וכועס כי ראיתי אשר אִבדתי את המקרה אשר בא לידי לשלם לו כגמולו. ואבוא אל המסגד ואלך לצדו למען הִקָרות לפניו למען ישוב ויאמר מקצת מאשר אמר, ואחרפנו כגמולו, ויהי איש קל עז הפנים עז הלשון ועז המראה. והנה יצא מול שער המסגד והוא ממהר, ואמר בנפשי: מה לו, יארדהו אלהים, האם כל זה בפחדו מפני לבל אחרפנו? ואולם הוא שמע כבר את אשר לא שמעתי, את קול צ'מצ'ם בן עמר הגפ'ארי הצועק בתוך הנחל. כי עמד צ'מצ'ם על גמלו אחרי כרתו את אזני גמלו והפכו את אוכפו ואחרי קקרעו את כותנתו לאות אבל, ויקרא: 'הוי אנשי קריש: האורחה, האורחה. הנה התנפלו מחמד ואנשיו על קניניכם אשר עם אבו ספ'יאן. איני רואה כי תצילום. הושיעו הושיעו'. ויסיח הדבר הזה את דעתי מאבו-ג'הל ויסיח את דעתו ממני. וימהרו האנשים ויחלצו חושים ויאמרו: 'הידמה מחמד בנפשו כי תהיה זאת כאורחת בן החצ'רמי בנכ'לה. לא כן. חי אלהים כי ילמד לדעת אחרת'. ויחלקו האנשים לשנים אם יצא האיש בעצמו ואם שלח אחר תחתיו. ויזעקו קריש. ולא נשאר בבית איש מנכבדי קריש, בלעדי אבו-להב אשר נשאר בבית וישלח תחתיו את אלעאץ בן השאם בן אלמגירה ויאלצהו אבו להב לצאת לקרב בגלל ארבעת אלפיפ אדרכמונים אשר חב לו, ותקצר ידו לשלם לו. וישכרהו בהם לצאת תחתיו, וישאר אבו להב בבית.

דבר המלחמה בין כנאנה וקריש והתנגשותם בעת מערכת בַדר.

ויהי כאשר היו נכונים לצאת ויזכרו את דבר הריב ביניהם ובין בני בכר, ויאמרו: מי יודע אם לא יתנפלו עלינו מאחרינו.

וזה דבר המלחמה בין קריש ובין בני בכר מבני כנאנה. יצוא יצא בן לחַפְ'ץ אלאַכ'יְף אחד מבני מַעִיץ בן עמאר בן לאי לבקש גמלה אשר אבדה לו בצַ'גְ'נָאן והוא נער צעיר, קווצותיו תלתלים ועליו אדרת יפה ויהי הנער צח ונקי ויעבור על פני עאמר בן יזיד אחד בני יַעְמָר בן עוף מבני כנאנה והוא בצ'גְ'נָאן נשיא לבני בכר בעת ההיא. ויראהו וימצא חן בעיניו, ויאמר אליו: "מי אתה הנער?" ויאמר: "בן חפ'ץ בן אלאכ'יף הקרישי אנכי". ויהי כהפנות הנער ללכת ויאמר עאמר בן יזיד: "הוי בני-בכר האין לכם דמים לגאול מקריש?" ויאמרו: "אמנם כן. חי-אלהים כי עלינו לגאול מהם דמים". ויאמר עאמר: אין איש אשר דם הנער הזה לא יהיה לו די גאול בו דם קרובו אשר הרגו קריש". וילך אחריו איש מבני-בכר ויהרגנו בדם קרובו, ויבואו קריש וידברו על בני בכר על הדבר הזה, ויאמר אליהם עאמר:

"הוי משפחות קריש, היה לנו לגאול דמים מאתכם והנה מה תחפצו? אם חפצים אתם, תנו לנו כופר-הנפש אשר לנו בידכם ונתנו לכם כופר הנפש אשר לכם בידנו, ואם חפצתם ונכפר לכם בדם הנער הזה, איש תחת איש. ונרפה מכם והרפיתם מאתנו". ויקל הנער ההוא בעיני חות קריש אשר בתוכה ישב, ויאמר: "נכון הדבר, איש תחת איש", ויחדלו מהגות בו ולא בקשו כופר נפשו. ויהי היום ויעבור אחיו מִכְרָז בן חפ'ץ בּמַרְר אלטַ'הְרָאן, וירא את עאמר בן יזיד רוכב על גמל אשר לו. ויהי כראותו אותו ויגש אליו עד אשר עמד לפניו עאמר חגור חרבו. ויתנפל עליו מִכְרָז בחרבו הוא בחרב עאמר ויהרגהו. אחר רטש את בטנו בחרבו ויביאה אל מכה ויתלה בלילה על יריעות המסך אשר לכעבה. ויהי בהשכים קריש ויראו את חרב עאמר בן יזיד תלויה ביריעות מסך הכעבה. ויכירוה ויאמרו: "הנה חרב עאמר בן יזיד היא זאת. התנפל אליו מכרז בן חפ'ץ ויהרגהו. ובעוד קריש וכנאנה מתעסקים במלחמתם זאת, והנה עצר האסלאם בעד האנשים כי הטרידם. עד אשר קמה קריש לצאת אל בדר למלחמה, ויזכרו את אשר ביניהם לבין בני בכר. וייראו אותם לבל יקומו להם לשטן בדרכם. כמעט קט שבו ממחשבתם להלחם. וירא אליהם אבליס הוא השטן בדמות סֻרָאקה בן מאלך בן גֻ'עְשֻׁם המדלג'י ויהי מנכבדי בני כנאנה, ויאמר אליהם: "אני אהיה למחסה לכם בפני כנאנה אם תבוא עליכם כנאנה מאחרי גבכם לעשות לכם רעה". וישמעו וימהרו לצאת.

צאת מחמד.

ויצא מחמד אחרי עבור שמונה לילות מחודש רמצ'אן הוא ואנשיו. וַיִּפְקֹד את עַמר בן אֻם מַכְתום אחי בני עאמר בן לאי להתפלל עם האנשים. אחר השיב את אבי לֻבאבה מן אלרַוְחָאא ויפקידהו על אלמדינה. ויתן את נס הצבא כלו ביד מֻצְעַב בן עֻמַיְר מבני עבד-אלדאר. והנס לבן. ויהיו לפני מחמד שני דגלים שחורים: האחד את עלי בן אבו טאלב והשני את "האנצאר" עוזרי מחמד מאנשי אלמדינה. ויהי מספר גמלי אנשי מחמד ביום ההוא שבעים גמל, ויהיו מחמד ועלי ומַרְתַ'ד בן אבי מרת'ד אלגַנַוִי רוכבים80 חליפות על גמל אחד. וחמזה דוד מחמד וזיד בן חארת'ה ואבו-כַבְשָׁה ואַנַסָה שני עבדי מחמד המשוחררים רוכבים חליפות על גמל אחד. ואבו-בכר ועבד-אלרחמן בן עוף ירכבו חליפות על גמל אחד. ויפקד על המאסף את קַיְס בן אבי צַעְצַעָה מבני אלנג'אר. ויהי נושא דגל ה"אַנְצַאר" סעד בן מֻעָאד', וילך בדרך חריץ עמק מאלמדינה אל מכה. ויסע למסעיו, ויהי בהיותו בעִרְק אלטֻ'בְיֶה וימצאו איש מהבדואים וישאלוהו לאנשי-קריש ולא הגיד להם דבר. ויאמרו אליו: "אמור שלום לשליח אלהים". ויאמר: "השליח האלהים בתוככם הוא?" ויאמרו: "כן". ויאמר לו "שלום", אחר אמר: "אם שליח אלהים אתה, הנה הגד לי, מה הוא אשר בבטן גמלתי זאת זכר או נקבה". ויאמר אליו סַלַמָה בן סַלַאמה בן וַקְש: "אל תשאל את שליח אלהים, גשה אלי ואגיד לך את אשר שאלת. אתה באת אליה ובבטנה מזרעך". ויאמר אליו מחמד: "עצור ברוחך. דברת דברי תועבה לאיש הזה". ויחדל ממנו סלמה. ויגיעו עד מחוז בדר ויהי כקרבו אל אלצַפְ'רָאא וישלח מחמד שני אנשים את בַסְבַס בן עַמר אלגֻ'הַני בעל-ברית לבני סאעדה ואת עדי בן אבו אלזגבאא בעל-ברית בני אלנג'אר אל בדר לתור את מחנה האויב ולהשיבו דבר על אודות אבו ספ'יאן בן חרב וזולתו. ויבוא אל אלצפ'ראא והיא כפר בין שני הרים. וישאל לשמות שני ההרים. ויהי שם האחד מֻסְלִח (מזוין בשֶׁלַח, מלשון שֶׁלַח-נשק) ושם השני מֻכְ'רִא (מלשון "צואה") וישאל לאנשי שני ההרים ויאמרו: "בני-אלנאר (בני-האש) ובני חראק (בן-השרפה), שתי משפחות מבני גִפָ'אר. וימאן לעבור ביניהם, כי היה מחמד מנחש בשמות ההרים ושמות יושביהם. ויט ימינה ויבוא אל אחד הנחלים דַ'פִ'רָאן שמו ויעבור בו ויחן שם. וישמע כי יצאו קריש להגן על אורחתם. ויועץ את האנשים ויספר להם על-דבר קריש. ויקם אבו-בכר הצדיק ויאמר:

"עוד יותר טוב". ויקם עֹמר ויאמר כאשר אמר אבו-בכר. אחר קם אלמִקְדַאד בן עמר ויאמר: "הוי שליח האלהים, לך אל אשר הראך אלהים ואנחנו אתם, חי-אלהים, כי לא נאמר אליך כאשר אמרו בני-ישראל אל משה לאמר: 'לך אתה ואלהיך והלחמו שניכם ואנחנו נשב פה'[81], כי אם: לך אתה ואלהיך והלחמו ואנחנו נלחם יחד אתכם. חי האלהים אשר שלחך באמת אשר לו הולתכנו אל סוף העולם כי גם אז נלחמנו יחד עמך נגדו עד אשר תשיגֵנו". ויאמר אליו מחמד: "טוב הדבר", ויברכהו על הדבר הזה. אחר כך פנה מחמד אל האנצאר ויאמר אליהם: "מה עצתכם אתם האנשים". וישאלם, כי היה מספר בני מדינה רב, ואף גם באשר בכרתם אתו ברית באלעקבה אמרו: "הוי שליח אלהים, נקיים אנחנו מהגן עליך עד אשר תגיע אל חצרותינו, ורק כאשר תגיע אל חצרותינו והיית בחסותנו נגן עליך מאשר נגן מפניו על בנינו ונשינו". ויהי מחמד ירא פן יחשבו האנצאר כי עליהם להגן עליו רק כאשר יתנפלו עליו אוביו באלמדינה, וכי אין עליהם החובה לצאת אתו לקראת אויב מחוץ לעירם.
ויהי כאשר אמר מחמד את הדברים האלה ויאמר סעד בן מֻעאד': "חי-אלהים, נראה הדבר כאילו אלינו אתה מתכוון". ויאמר מחמד: "אמנם כן". ויאמר סעד: "הן האמנו בך ונקיים את נבואתם ונעד כי התורה אשר הבאת אמת היא. ונכרות אתך ברית על הדבר הזה ונשבע לשמוע ולהקשיב לך. לך נא שליח אלהים אל אשר תחפוץ ואנחנו עמך. חי האלהים אשר שלחך באמת אשר לו חפצת לעבור אתנו הים הזה ותבוא אל תוכו, כי אז באנו אחריך אל תוכו. איש מאתנו לא ישאר מאחריך. ולא רע הוא בעינינו כי תצא אתנו, מחמד, לקראת האויב, כי אכן אנחנו נעמוד באורך-רוח במלחמה נאמנים בעת הקרב, אולי ישלח לך אלהים על-ידנו ברכה אשר תניח את דעתך. הוליכנו בברכת אלהים". וישמח מחמד בדבר סעד את דבריו ויאמצו את רוחו. אחר אמר: "לכו, והתבשרו כי אלהים הבטיחני לתת בידי אחת שתי המחנות. חי-אלהים כי הנני כאילו אראה את מקום מפלת האנשים". ויסע מחמד מדַ'פִ'רָאן וילך הלוך וקרב אל בדר וירכב הוא ואבו-בכר הצדיק. ויפגשו זקן מן הבדואים וישאל אותו מחמד על-אודות קריש ועל-אודות מחמד וחבריו, ואת אשר שמע על אודותם. ויאמר הזקן: "לא אודיע אתכם דבר עד אם תגידו לי למי אתם". ויאמר אליו מחמד: "אם תגיד לנו והגדנו לך". ויאמר הזקן: "האם יהיה זה תמורת זה"? ויאמר מחמד: "כן". ויאמר הזקן: "שמעתי כי מחמד ואנשיו יצאו ביום זה וזה. ואם אמת דבר האיש המגיד לי, הנה מחמד כיום במקום זה וזה. – ויקרא בשם המקום אשר היה בו מחמד – ושמעתי כי קריש יצאו ביום זה וזה ואם אמת דבר האיש המגיד לי הנה הנם כיום במקום זה וזה" ויקרא בשם המקום אשר היו שם קריש. ויהי ככלותו לדבר ויאמר הזקן: "למי אתם?" ויאמר מחמד: "אנחנו ממים". ולא ענהו ברורות ויסר ממנו. ויאמר הזקן: "מה הוא ממים? הֲמִמֵּי עראק?" והזקן היה ספ'יאן אלצ'ַמְרי. וישב מחמד אל אנשיו, ויהי בהיות הערב וישלח את עלי בן אבי-טאלב ואת אלזֻּבַיְר בן אלעַוָּאם ואת סעד בן אבי-וַקָּאץ ואתם אנשים אל מי בדר, לחפור לו את האויב. וימצאו אנשים שואבי מים לקריש ובתוכם אַסְלָם עבד לבני אלגֻ'מָאח ועַרִיץ' אבו יַסָאר עבד לבני אלעאץ בן סעיד. ויביאום ומחמד עומד אז ומתפלל. וישאלום לקריש ויאמרו: "אנחנו המשקים לקריש. שלחונו לשאוב להם מן המים", ולא מצאו דבריהם חן בעיני האנשים כי חשבו כי לאבן-סֻפ'יאן הם ויכום. ויהי כאשר עיפו מן המכון ויאמרו: "לאבו-ספ'יאן אנחנו" וירפו מהם. ומחמד כרע וישתחוה שתי השתחויותיו כמצוה. אחר-כך התפללו לשלום המאמינים ויְכַל ויאמר: "כאשר דברו אמת הכיתם אותם וכאשר כזבו לכם הרפיתם מהם. אמת דברו. חי האלהים כי לקריש המה, סַפרו לי על דבר קריש" ויאמרו: "הנה הם מאחרי גבעת-החול אשר תראה על הרמה אשר בקצה ושם הגעה אלעַקַנְקַל". ויאמר אליהם מחמד: "כמה הם האנשים" ויאמרו: "הרבה". ויאמר: "מה מספרם?" ויאמרו: "לא נדע". ויאמר: "כמה גמלים ינחרו בכל יום למאכלם". ויאמרו: "יום ינחרו תשעה ויום

ינחרו עשרה". ויאמר מחמד: "מספר האנשים הוא בין תשע מאות ובין אלף". אחר אמר אליהם: "ומי בכם מנכבדי קריש?" ויאמרו לו את שמותיהם. ויגש מחמד את אנשיו ויאמר: "מכה זאת השליכה לפניכם את נתחי לבה". לאמר הוציאה להורג את הטובים בה. ובַסְבָּס בן עמר ועַדִי בן אבו-אלזַרְבַּאא עברו לדרכם עד בואם אל בדר. ויחנו אצל תל קרוב אל המים ויקחו נאדות לדלות לו בהם מים. ומַגְ'דִי בן עמר אלגֻ'הַני עומד אז על יד המים. וישמעו עדי ובסבס שתי נערות (מנערות יושבי הערים) והן יושבות שוקדות על המים והאחת תאמר לרעותה: "הנה תבוא האורחה מחר או מחרתים ועבדתי להם עבודה ואז אשלם לך". ויאמר מג'די: "אמת דברת". אחר כך השלים ביניהן. וישמעו עדי ובסבס את הדברים האלה וישבו על גמליהם וילכו לדרכם עד בואם אל מחמד ויספרו לו את אשר שמעו. ואבן ספ'יאן הלך עד הקריבו אל האורחה, ויִשָּמֵר עד בואו אל המים. ויאמר אל מַגְ'דִי: "האם הרגשת באיש?" ויאמר: "לא, לא ראיתי איש אשר לא אדעהו, בלתי אם אשר ראיתי שני רוכבים חונים על התל הזה וישאבו להם מים בנאד וילכו לדרכם". ויבוא אבו-ספ'יאן אל מקום תחנותם ויקח מגללי גמליהם, ויפוררהו, והנה בתוכו גרעיני התמרים, ויאמר: "חי אלהים כי אלה הם מתמרי ית'רב". אחרי-כן שב מהר אל אנשיו ויט את גמליו מן הדרך ויוליכם ליד חוף הנחל ויעזוב את בדר לשמאלו וימהר לעבור משם.

חלום גֻ'הַיְם בן אלצַלְת בדבר מקומות מלחמת קריש.

ויקרבו קריש, ויהי בחנותם באלגֻ'חְפָ'ה וירא גֻ'הים בן אלצַלת מבני אלמטלב חלום ויספר: "ראיתי את אשר יראה הישן ואני בין ישן ובין ער. והנה איש בא רוכב על סוסה. ויגש ויעמוד ואתו גמל אשר לו. ויאמר: "נהרגו עתבה ושַיבה בני רביעה ואבו אלחכם בן השאם בן אֻמיה בן חַלף ופלוני ופלוני". — ויהי מונה את שמות נכבדי קריש אשר נהרגו ביום בדר. — אחרי כן ראיתיו והוא מכה בצואר גמלו וישלחהו בין אנשי הצבא ולא נשאר אוהל מאהלי הצבא אשר לא זֹרק עליו מדמו". ויספרו את הדבר לאבו-ג'הל: "הנה זה הוא נביא שני גם הוא מבני אלמטלב. מחר וידע מי הוא ההרוג בהפגשנו במערכה".

שליחות אבו-ספ'יאן אל קריש.

ויהי כראות אבו-ספ'יאן כי הביא את אורחתו אל מקום מבטחים וישלח אל קריש לאמר: "אתם יצאתם להגן על אורחתכם ואנשיכם והונכם. ואולם הנה הציל אלהים אותם לכן שובו לכם". ויאמר אבו-ג'הל בן השאם: "השבעתיכם באלהים כי לא תשובו עד אשר נגיע אל בדר". — ובדר הוא מקום שוק לבדואים מן המקומות אשר יקימו של שוָקיהם מדי שנה בשנה. — ועמדנו שם שלשה ימים ושחטנו גמלים לרוב והאכלנו את האנשים מעדנים והשקינום יין ונשמח לבנו בשירי המזמרות ושמעו הערבים יושבי הערבה את שמענו ועל דבר הליכתנו וקבוצנו והיתה יראתנו על פניהם תמיד מעתה עד עולם. לכן בואו נא".

שוב אלאַכְ'נָס עם בני זֻהְרָה.

ויהי בהיותם באלגֻ'חְפָ'ה ויאמר אלאכ'נס בן שַריק הת'ק'פי והוא בעל-ברית לבני זהרה: "הוי בני זהרה, הנה הציל אלהים לכם את הונכם ויציל לכם את ידידכם מכְ'רַמה בן נופ'ל, ואתם הלא יצאתם לקרב רק למען הגן עליו ועל רכושו. ועתה אמרו עלי כי אנכי המפחד ושובו, כי אין צֹרֶךְ לכם לצאת מבלי הכרח כאשר יאמר זה" — לאמר אבי ג'הל. וישובו, ולא היה במלחמת בדר גם זהרי אחד, כי

שמעו לקולו, כי הם היו שומעים לכל אשר יאמר. ומבני קריש לא היתה משפחה אשר לא יצאו ממנה להלחם מבלעדי בני עדי בן כעב אשר לא יצא מהם איש. וטאלב בן אבי-טאלב אחי עלי היה ביוצאים ממכה להלחם במחמד. ויהי וכוח בין בני קריש ובין טאלב ויאמרו אליו: "אכן יודעים אנחנו אתכם בני האשם, אשר אם גם יצאתם אתנו הנה נפשכם קשורה במחמד". וישב טאלב אל מכה עם השבים מבני זהרה.

חנית קריש.

ויעברו קריש ויחנו במקום אשר בקצה העמק מאחרי גבעת אלעקנקל. וחריץ הנחל יַלְיָל שמו בין בדר ובין אלעקנקל היא גבעת החול אשר מאחריה חנו קריש, ובורות המים והגֵבים בבדר בשפלת חריץ יַלְיָל בואכה אלמדינה. וישלח אלהים מים מן השמים ויהיו לברכה למחמד ותהי אדמת הנחל טובה ללכת ותקל הדרך למחמד באשר נתגבש החול מן הגשם ויהי לרציף אחד נעים ללכת. ואולם לקריש היתה לקללה, כי במקומם קלקל הגשם את הדרך ולא יכלו לנסוע. ויצא מחמד להקדימם לבוא אל המים לפניהם. ויבוא אל המים היותר קרובים אל בדר ויחן שמה. ויאמר חֻבָאב בן אלמנד'ר בן אלג'מוח אל מחמד: "שליח האלהים, אמר נא האם חנית פה במצות אלהיך כי אז אין לנו לתקוע מחננו לא לפנים ולא לאחור או רק עצה ומלחמה ותחבולה?" ויאמר מחמד: "רק עצה ומלחמה ותחבולה הוא". ויאמר חבאב: "אם כן אין זה מקום מחנה טוב. קום עם האנשים עד אשר נבוא אל בור המים הקרוב ביותר אל האויב ונִחן שמה. וסתמנו את המים אשר בגבים מאחריו ונבנה על הבור הזה אשר לנו בְרֵכה ונמלאנה מים. אחר נלחם באויב ושתינו ולא ישתו". ויאמר מחמד "אכן יעצת בתבונה". ויקם מחמד והאנשים אשר עמו. ויצו ויסתמו את מי הגבים ויבן ברכה על הגֵב אשר חנה על-ידו וימלאוה מים, וישליכו אל תוכה את כליהם וישאבו.

בנין הסוכה למחמד.

וסעד בן מעאד' אמר: "הוי נביא אלהים נבנה לך סוכה אשר תעמוד בה והכינונו לך את גמליך המהירים לרכב. אחר נערוך מלחמה באויב, והיה אם יחזקנו אלהים וגברנו על אויבנו ונמלא חפצנו, ואם אחרת תהיה וישבת על גמליך והדבקת את אלה אר נשארו מאחרינו מאנשינו באלמדינה. כי נשארו אחרינו אנשים אשר לא יצאו אתך למלחמה אשר אין אהבתנו אליך עזה מאהבתם. ולו חשבו כי אמנם תערוך מלחמה לא פגרו מלכת אחריך. והלכת אליהם והיו לך למגן ויעצו אותך ונלחמו מלחמותיך". ויהלל מחמד את דבריו ויברכהו ברכת-טוב. אחרי-כן בנו למחמד סוכה, ויעמוד בה.

מסע קריש.

וקריש נסעו עד בואם אל המקום הזה. ויהי כראות אותם מחמד יורדים מן אלעקנקל היא גבעת החול אשר באו ממנה אל הנחל ויאמר: "אלהים! הנה זאת היא קריש באה בגאותה וגאונה, תקום נגדך ותכזב את שליחך. אלהים, תן ישועתך אשר הבטחתני אלהים. הפילם ברעה מחר". וירא מחמד את עתבה בן רביעה בתוך קריש רוכב על גמל אדמומי אשר לו ויאמר: "אם נמצא באחד האנשים האלה טוב, הנה הוא בבעל הגמל האדמומי, אם ישמעו לקולו ילכו נכוחות".

וכֻ'פ'אף בן אַיְמָאא בן רַחַצָ'ה או אביו אימאא בן רחצ'ה שלח לקריש בעברם עליו ביד בנו גמלים לשחיטה לאכלה למתנה להם, ויאמר אליהם: "אם חפצים אתם כי נעזור לכם בנשק ואנשים ועשינו כן". ויענו אותו ביד בנו: "אם התעורר בך רגש קרבתך אלינו כי אז הנה כבר מלאת את החובה

המוטלת עליך. ואולם אם מלחמה לנו באנשים כי אז אין אנו חלשים מהם. אך אם מלחמה לנו באלהים, כאשר יאמר מחמד, כי אז אין איש אשר יוכל לאלהים".

ויחנו שם קריש ויבואו אנשים מהם אל בְרֵכת מחמד ובתוכם חַכִים בן חִזָאם. ויאמר מחמד: "תנו להם לשתות". ולא שתה מהם אחד אשר לא נהרג בבדר. בלעדי חכים בן חִזאם אשר לא נהרג, ויקבל אחרי-כן את דת האסלאם, ויהי מסלם כמשפט. והיה בכל עת חפצו להשבע שבועה רבה ואמר: "נשבעתי בזה אשר הצילני מיום בדר".

התיעצות קריש לשוב מהלחם.

ויהי כאשר נחו קריש במקום תחנותם וישלחו את עֻמַיְר בן וַהְב אלג'מחי ויאמרו: "רַגֵל לנו את אנשי מחמד". וירכב על סוסו סביב מסביב לצבא. אחרי-כן שב אליהם ויאמר. "שלש מאות רוכבים מעט יותר או מעט פחות מזה. ואולם כתרו לי ואראה היש לאנשים חיל אורב או חיל עוזר", וילך בנחל עד הרחיקו ולא ראה דבר. וישב אותם דבר לאמר: "לא ראיתי דבר. ואולם ראיתי את הַמַסָּה הקשה נושאת את הקֶטֶב וגמלי ית'רב הביאו אתם את המות (לאמר הם ילחמו ביאוש). הֲנִלְחֵם באנשים אשר אין להם מחסה ומפלט בלתי אם חרבותיהם. חי אלהים כי לא אראה איש מהם נהרג מבלי אשר יֵהָרֵג איש מכם. ואם יהרגו מכם כמספר אשר תהרגו מהם כי אז אין עוד ערך לחיים. הבו עצה הלום".

ויהי כשמוע חכים בן חזאם את הדברים האלה וילך בתוך האנשים ויבוא אל עתבה בן רביעה ויאמר אליו: "הוי אבו-אלוליד, הנה אתה גדָל קריש ונשיאה, ולמשמעתך תסור, החפץ אתה כי יזכרוך לטובה עד אחרית הימים?" ויאמר: "ומה הדבר, חכים?" ויאמר: "שוב עם האנשים. וקח עליך את דבר בן-חסותך עמר בן אלחצ'רמי, אשר הרגוהו אנשי מחמד". ויאמר עתבה: "כן אעשה. אכן הוא בעל-בריתי ועלי לשלם כופר-נפשו ואשר נפגע מרכושו, לך גם אל אבן אלחַנְטַ'לִיָּה (הוא אבו ג'הל ונקרא כאן על שם יחשׂ אמו) כי לא אחשוש מאיש זולתו פן יעורר את העם נגד הדבר הזה". אחרי כן גם עתבה וישא נאומו לאמר: "הוי משפחות קריש, אין מועיל בדבר לערוך קרב את מחמד ואנשיו, חי-אלהים, כי אם תפגעו בם לא יחדל בקרבכם איש מהביט בעין רעה אל רעהו באשר הרג את בן דודו אחי אביו או בן דודו אחי-אמי או איש ממשפחתו – כי קרובים קריש לאנשי מחמד המהגרים ממכה – לכן שובו ועזבו את מחמד, יתגרה עם שאר שבטי הבדואים, והיה אם יפגעו בו והרגוהו, ונמלא חפצכם, אך אם לא יהיה כן וגברה ידו הנה אז הכזיב תקותכם ולא תשיגו דבר מכל אשר תרצו". וילך חכים ויבוא אל אבו ג'הל וימצא כי כבר הוציא שריון מצפוי העור אשר לו, והוא מושח אותו. ויאמר אליו חכים: "הוי אבו אלחכם, הנה עתבה שלחני אליך בזאת וזאת". ויאמר אבו-ג'הל: "חיאלהים כי נתנפחו ריאות עתבה (משל לקוח מהסוס המפחד בשעה שאוסרים אותו למלחמה) מעת ראה את מחמד ואנשיו. לא ולא. לא נשוב עד אם שפט אלהים בינינו ובין מחמד. לא היה עתבה אומר כזאת, ואולם הוא ראה את מחמד ואנשיו גזורים לגזרים ובתוכם בנו ויחרד עליו". אחרי-כן שלח על עאמר בן אלחצ'רמי לאמר: "הנה בעל-בריתך זה יחפוץ לשוב עם האנשים, אחרי אשר ראית את גאולת-דם אחיך לפניך. לכן קום לך ובקש עזרה ונקמת דם אחיך". ויקם עאמר בן אלחצ'רמי ויתגל (לאות צער היו הערבים חושפים גוום וזורקים עליו חול) ויצעק קול גדול: "אוי לעמר אוי לעמר", – הזכיר את שם אחיו הנהרג אשר דמו לא יגאל. ויחם לב העם למלחמה ויקהלו לעשות הרע אשר זממו. ותסכל עצת עתבה אשר יעצם. וכשמוע עתבה את דברי אבו-ג'הל לאמר: "התנפחו, חי אלהים,

ריאותיו", אמר: "עוד ידע דל-הַשֵּׁת מי הוא אשר התנפחו ריאותיו אני אם הוא". אחרי-כן בקש עתבה קובע למען יכניס בו ראשו, ויבקש עתבה קובע ולא מצא בגדוד קובע, כי גדולה גולגלתו, וכראותו זאת עטף את ראשו בבגד פסים אשר לו.

הרג אלאַסְוַד אלמכ'זומי.

ויצא אלאסוד אלמכ'זומי והיא איש אוהב קרבות ורע המדות ויאמר: "הנני בא באָלה לפני אלהים, כי שתֹה אשתה מִבְּרֵכָתָם או הרוס אהרסנה או מות אמות". ויהי כאשר יצא, ויצא לקראתו חמזה בן עבד אלמטלב, ובהפגשם ויכהו חמזה ויְקַצֵּץ את רגלו בחצי שוקו והוא לפני הברכה ויפול על גבו ורגלו שותתת דם לעיני אנשיו. אחרי כן הקריב אל הברכה עד אשר התנפל אל תוכה להרסה בחפצו לְהִנָּקוֹת מֵאָלָתוֹ. וילך אחריו חמזה ויכהו עד המיתו אותו בברכה.

קריאת עתבה למלחמת שנים.

ויצא אחריו עתבה בן רביעה בן אחיו שַׁיבה ובין בנו אלוליד וילכו עד צאתם מתוך מערכותיהם ויקראו למלחמת שנים, ויצאו אליהם אנשים מן האנצאר שלשה. ויאמרו אליהם: "מי אתם?" ויאמרו: "אנשים מהאנצאר". ויאמרו: "אין לנו כל חפץ בכם". אחר-כן יצא כָּרוֹזם כמנהג, כי כן יצא לפני היוצאים למלחמת שנים כרוזם וקרא את האויב למלחמה. ויקרא כרוזם ויאמר: "הוי מחמד, הוצא אלינו אנשים הדומים לנו במעלה". ויקרא מחמד לעבידה בן אלחארת' בן-דודו ולחמזה בן עבד אלמטלב דודו ולעלי בן אבו-טאלה בן דודו לאמר: "צאו אתם אליהם" ויצאו. וישאלום עתבה ובני לויתו לשמותם וכאמרם אליהם שמותם אמר עתבה ואנשיו: "כן, אתם דומים במעלה ואצילים כמונו". ויש אומרים, כי אמרו עתבה ואנשיו לאנשי אלמדינה, אשר יצאו אליהם תחלה: "אמנם דומים אתם אלינו במעלה ואצילים אתם. ואולם אנחנו באנו להלחם עם בני עמנו מקריש". ויצא עבידה – והוא הגדול בהם לשנים – למלחמה נגד עתב, ומזה נגד שיבה בן רביעה ועלי נגד אלוליד בן עתבה. ויהרוג חמזה את שיבה ועלי את אלוליד מבלי תת להם שהות להלחם. ואולם עבידה ועתבה הכו זה את זה שתי מכות ויעמדו הכן איש מול אחיו. ויחושו חמזה ועלי ויתנפלו בחרבותיהם על עתבה וישימו קץ לחייו וישאו את חברם עֻבידה ויביאוהו אל אנשיו.

פגישת שתי המחנות.

אחרי כן התנגשו האנשים ויקרבו איש אל אחיו. ומחמד צוה את אנשיו לבלתי תקף את האויב עד אם אמר להם. ויאמר אליהם: "אם יכתירוכם האנשים והדפתם אותם מלפניכם בחצים אך לא ברמחים". ומחמד יושב בסוכה ואבו-בכר אתו והיום יום הששי לשבוע בבוקר בשבעה עשרה לחודש רמצ'אן. ומחמד ערך ביום בדר בעצמו את מערכות אנשיו ובידו חץ. ויעבור על פני סַוָאד בן עַזִיָּה בעל ברית בני-עדי בן אלנג'אר והוא יוצא מן המערכה. וידקרהו מחמד בבטנו בחץ ויאמר: "עמוד במערכה בשורה הישרה, סואד". ויאמר סואד: "הוי שליח-אלהים, הכאבתני ואלהים שלחך ללמד במשפט ובצדק, תן לי כפרי". ויגד מחמד את בטנו ויאמר: "עשה לי כאשר עשיתי לך". ויחבקהו סואד וינשק את בטנו. ויאמר אליו מחמד: "מה נשאך לעשות את אשר עשית, סואד?" ויאמר: "באה המלחמה כאשר תראה, ואחפוץ אשר יגע עורי בעורך באחרונה בטרם אפול חלל". ויברכהו מחמד ויתן לו בריתו לשלום.

ויהי אחרי ערכו את צבאותיו וישב מחמד אל הסוכה הוא ואבו בכר באין איש אתם. וַיִּשבע מחמד את אלהים לקיים הבטחתו ולתת לו הישע אשר הבטיחו ויאמר: "אלהים, אם תשמיד את העדה הזאת, היום לא תֵעָבֵד". ואבו-בכר נחמהו ויאמר: "הוי נביא אלהים אכן הרבית לקרוא אל אלהיך ואלהים יעשה לך את אשר הבטיח אותך". ומחמד נרדם כמתעלף בתוך הסוכה. אחר הקיץ ויאמר: "התבשר אבו-בכר, באתך תשועת אלהים. גבריאל זה אחז ברסן סוסה ויובילנה; רגליה מכוסות אבק".

והראשון אשר נהרג מן המסלמים מִהְגָ'ע עבד משוחרר לעמר בן אלכטאב, כי פגע בו חץ אשר ירו הקרישים. אחר ירו חץ בחארת'ה בן סֻראקה אחד בני עדי בן אלנג'אר מהאנצאר והוא שותה מן הברכה ויפגעהו החץ וימיתהו.

מחמד מעורר את אנשיו להלחם.

ויצא מחמד אל אנשיו ויעוררם להלחם ויאמר: "חי אלהים אשר נפש מחמד בידו, כי אין איש אשר ילחם בכופרים היום ויֵהָרֵג בעמדו בסבלנות בקרב באהבתו את אלהים והלך לקראת האויב ולא יסוג אחור – אשר לא יכניסהו אלהים לגן-העדן. ועֻמַיר בן אלחֻמאם אחי בני סלַמָה שומע את דברי מחמד ובידו תמים, יאכלם. ויקרא ויאמר: "האח, הידד, האין ביני ובין בואי אל גן העדן בלתי אם אשר יהרגוני אלה?" וישלך את התמרים מידו ויקח חרבו וילחם בקריש עד אשר נהרג. ועוף בן אלחארת' אמר: "הוי שליח אלהים, מה הוא המעשה אשר יעשה האדם לשמח את אלהים?" ויאמר מחמד: "צָבעו ידו בדם האויב בהלחמו בלי שריון עליו". ויקרע האיש את השריון אשר עליו וישליכהו. אחר לקח חרבו וילחם בקריש עד אשר נהרג.

ויהי בהתנגש האנשים ויקרב איש אל רעהו ויאמר אבו-ג'הל: "אלהים, האיש אשר הרבה להפר מאתנו ברית אחים ויבֵא אלינו אשר לא שערו איש אותו השמד מחר". ויהי הוא מתפלל לנצח.

חופן החצץ.

ומחמד לקח מלוא חפנו חצץ ויפן אל עבר קריש ויאמר: "ישחתו מראיהם" ויפח בפניהם את החצץ ויצו את אנשיו לאמר: "חזקו והתחזקו". ויתנפלו איש על אחיו ויהרוג אלהים את אשר הרג מגבורי קריש ויַפֵּל בשבי את אשר הפיל בשבי מנכבדיהם. ויהי בקחת המסלמים שבי את קריש ומחמד בסוכתו וסעד בן מֻעאד' עומד על פתח הסוכה חגור חרבו בתוך אנשים מן האנצאר שומרים על מחמד מפחד פן יתנפל עליו האויב. וירא מחמד והנה פני סעד זועפים על מעשה האנשים, ויאמר אליו מחמד: "סעד, חי אלהים, אשר רואה אני בפניך כי לא טוב בעיניך מעשה האנשים". ויאמר: "אמנם כן, חי אלהים, הוי שליח אלהים, זאת היא המערכה הראשונה נגד הכופרים, והייתי חפץ יותר כי יענו במות את הכופרים מאשר ישאירום בחיים (בקחתם אותם שבי)".

אסור מחמד להרוג אנשים מן הכופרים.

ומחמד אמר לאנשיו ביום ההוא: "הנה ידעתי כי יש אנשים מבני האשם ומזולתם אשר הוצאו להלחם למרות רצונם ואין להם כל חפץ במלחמה אתנו. לכן כל אשר ימצא מכם איש מבני האשם אל יהרגהו, ואשר ימצא את אבו אלבַכְ'תַרִי בן השאם בן אלחארת' בן אסד אל יהרגהו, וכל אשר ימצא את אלעַבָּאס בן עבד אלמטלב דוד שליח אלהים אחי-אביו אל יהרגהו, כי הוא הוצא למרות רצונו". ויאמר אבו-חֻדַ'יְפָ'ה: "הנהרוג את אבותני ואת בנינו, את אחינו ואת קרובינו ונעזוב את אלעבאס. חי אלהים

אשר אם מצאתיו אכהו לפי-חרב". ויגיעו הדברים למחמד ויאמר לעמר בן אלכ'טאב: "הוי אבי חַפְץ. – ותהי זאת הפעם הראשונה אשר כִּנָּה מחמד את עמר בכנוי הכבוד על שם בתו הבכורה – הֲיַכּוּ פני דוד שליח-אלהים בחרב"? ויאמר עֹמר: "הניחה לי והתזתי ראשו בחרב, כי חי אלהים אשר הוא צָבוע". ואבו-חד'יפ'ה היה אומר: "לא מצאתי מנוח בגלל הדבר אשר אמרתי ביום ההוא ולא חדלתי לפחד פן אענש בגללו אם לא יְכֻפַּר במיתתי בהלחמי מלחמת אלהים ושליחו". ויֵּהָרֵג ביום אלְיַמָאמָה בהלחמו מלחמת אלהים.

ולא הניא מחמד מהרוג את אלבכ'תרי בלתי-אם באשר עצר בעד האם מהציק למחמד בעודו במכה ולא היה מזיק לו, ולא עשה למחמד כל רע להכעיסו. ויהי מן האנשים אשר בטלו את כתב האמנה והברית אשר כתבו קריש נגד בני האשם ובני עבד-אלמטלב. וימצאו אלמֻגַ'דָּ'ר בן דִיָאד אלבַלַוִי בעל ברית האנצאר. ויאמר לאלבכ'תרי: "הנה שליח אלהים הניאנו מהרגך". ועם אלבכ'תרי בן-לויה אשר יצא אתו ממכה גֻ'נָאדה בן מֻלַיְחָה שמו. ויאמר אלבכ'תרי: "וגם בבן לויתי לא תגע לרעה". ויאמר אליו[82] אלמג'ד'ר: "לא, חי אלהים, כי לא נעזוב את בן לויתך. לא צונו שליח-אלהים כי-אם עליך לבדך". ויאמר אלבכ'תרי: "לא, חי-אלהים כי אם כן אמות אני והוא יחד, פן תדברנה נשי מכה בי, כי עזבתי את בן-לויתי מתשוקתי לחיים". וילחמו והרגהו אלמג'ד'ר בן ד'יָאד. ויבוא אלמג'ד'ר אל מחמד ויאמר: "חי אלהים אשר שלחך באמת, כי עשיתי את כל מאמצי למען ימסור נפשו בשבי ואביאנו אליך חי וימאן בלתי אם להלחם בי, ואלחם בו ואהרגנו.[83]

הריגת אֻמַיָּה בן כַ'לְף.

ואמיה בן כ'לף זקן מאד ויהי בצאת קריש להלחם ויחשוב להשאר בביתו. ויקח איש מחתת קטרת אשר יתקטרו בה הנשים, ויגשאליו לאמר: "התקטר" כי אשה אתה. ויקם וישם עליו זֵינו ויצא להלחם.

וזה אשר ספר עבד-אלרחמן בן עוְף: היה אמיה ידידי במכה, ושמי אז עבד-עמְר על שם אחד אלילי הערבים. ויהי כי קבלתי את דת האסלאם ואקרא שמי עבד-אלרחמן, לאמר עבד אלהים הרחמן, ואנחנו במכה. ויהי בכל פגשו אותי בעת ההיא ויאמר אלי: "הוי עבד-עמר, המאסת בשם אשר קראך אביך? ואהי אומר: "כן" ואמר: "לא ידעתי את הרחמן שים ביני ובינך שם אשר אקראך בו בהיות כי אתה לא תשיבני בקראי אותך בשמך הראשון ואני לא אקראך באשר לא אדע". ויהי כקראו אותי: "עבד-עמר" לא עניתיו. ואֹמר אליו: הוי אבו-עלי, שים ביבינו שם אשר חפצת". ויאמר: "אם כן יהיה עבד אללה שמך". כי אללה היה ידוע גם בין הערבים עובדי האלילים וגם מחמד קרא בשם זה את אלהים "אללה". ואמר: "טוב". והיה בעברי וקרא לי: "הוי עבד אללה" – ועניתיו ושוחחתי אתו. ויהי ביום בדר ואעבור עליו והוא עומד עם בני עלי בן אמיָּה המחזיק בידו, ובידי שריונים אשר לקחתים בשלל ואני נושא אותם. ויהי כראותו אותי ויאמר: "הוי עבד-עַמר" ולא עניתיו. ויאמר אלי: "הוי עבד אללה". ואֹמר: "כן". ויאמר: "היש לך ענין בי? ואני טוב לך מן השריונים האלה אשר אתך". ואמר: "אמנם כן". ואשליך את השריונים מידי ואתפש בידו וביד בנו ונלך ואני באמצע, והוא יאמר: "לא ראיתי כיום הזה מעולם, האין לכם צורך בגמלות אשר תוכלו לקבל פדיון נפש השבויים". אחר יצאתי ואוביל אותם. וישאלני: "מי הוא האיש אשר שם לו לאות נוצרת היענה בחזהו? – כי היו הערבים מכסים פניהם וגופם בקובע ושריון בעת הלחמם. ויהי כי חפצו אשר ידע המתנגד עם מי הוא נלחם וישימו להם אות כמו עלי בן אבו-טאלב אשר היה נושא אגודת צמר על חזהו. ואֹמר: "חמזה בן

עבד-אלמטלב הוא". ויאמר: "הוא הוא אשר עשה בנו שַׁמות". ויהי אני מוביל אותם והנה ראהו בִּלאל אתי". והוא הוא האיש אשר היה מענה את בלאל במכה למען יעזוב את האסלאם והוציאוהו אל חולות מכה הלוהרטים בעת חֹם השמש והשכיבוהו על גבו, וצוה להביא סלע עצום ושמהו על חזהו ואמר לו: "לא תצא מזה עד אם עזבת את דת מחמד". ואמר בלאל: "אחד, אחד", ויהי כאשר ראהו ויאמר: "ראש הכפירה אֻמיה בן כ'לף לא אצא חי אם תִּמָּלֵט". ואֹמר אנכי: "בלאל, התעשה רעה לשבויי". ויאמר: "לא אצא חי אם תצא חי". ואֹמר לבלאל: "הוי בן הכושית השמעת?" ויאמר: "לא אמלט אם ימלט". ויצעק ברֹם קולו: "הוי עוזרי האלהים ראש הכפירה אמיה בן כ'לף. לא אמלט אם ימלט". ויקיפו אותנו עד אשר שתו עלינו סביב סביב כבמצור ואני הודף מעליו את אויביו. וישלח איש את חרבו ויך את רגל בנו, ויפול. ויצעק אמיה צעקה לא שמעתי כמוה מעולם. ואֹמר: "המלט על נפשך כי לא תוכל עוד הצילו. באלהים נשבעתי כי לא אוכל לעמוד לך בפניהם". ויגזרום לגזרים בחרבותיהם עד המיתם אותם. ויהי עבד-אלרחמן בן עוף אומר: "ירחם אלהים את בלאל. הלכו שריוני ויקח ממני גם את שבויי".

המלאכים במערכת בדר.

וזה אשר ספר איש מבני גִפָ'אר: הלכנו אני ובן דוד אשר לי עד עלותנו על הר הנשקף על פני בדר, ואנחנו אז עובדי אלילים, מצפים למערכה לדעת מי יסוג אחור למען נבוז בתוך הבוזזים. ויהי בעוד אנחנו בהר, והנה קרבה ענגה ובתוכה צהלת סוסים ואשמע קול קורא: "לך קדימה חַיְזוּם". וימת בן דוד משואת פתאום על המקום, ואני כמעט מַתִּי, אחר-כך התחזקתי. ומאלך מן רביעה מן הנלחמים בבדר אמר, אחרי אשר הלך מאור עיניו: "לו הייתי היום בבדר ומאור עיני אתי כי אז הראיתיכם את העמק אשר יצאו משם המלאכים. אינני מסופק בדבר ואינני מפקפק". ואבו-דָאוֻד המאזני מלוחמי בדר אמר: "בעודני רודף אחרי אחד עובד-אלילים ביום בדר למען הכהו והנה נפל ראשי בטרם השיגתו חרבי. ואדע כי כבר הרגו אחר"... ויהי אות המלאכים ביום בדר מצנפות לבנות, וישלחון על גבם חפשי מלבד גבריאל אשר היתה לו מצנפת צהובה, וביום חֻנַיְן היו המצנפות אדומות. ולא נלחמו המלאכים מלחמה ממש כי-אם ביום בדר, ואולם בימים האחרים היו רק משען ועזר, אך לא הכו.

הריגת אבו-ג'הל בן השאם.

ותהי קריאת המאמינים ביום בדר "אחד אחד".

ואבו-ג'הל נגש ביום ההוא, ויפתח בשיר ויתפאר. ומחמד צוה אחרי אשר הכה באויביו לבקש את אבו-ג'הל בהרוגים. ויהי הראשון אשר מצאוֹ מֻעאד' בן עַמְר בן אלג'מוח אחי בני סלמה. וזה אשר ספר מעאד': "שמעתי את האנשים ברֵעָם ואבו-ג'הל בתוכם יקיפוהו כיער עבות לבלי יוכל איש לגשת אליו ויקראו: 'אבו-אלחכם (כנוי אבו-ג'הל) לא יגש איש אליו'. ויהי כשמעי את רעם, ואקבל על עצמי להרגו ואצעד למולו. ויהי אך הצלחתי לגשת ואתנפּ]ל עליו ואקץ את רגלו עד חצי שוקו. וחי אלהים כי כאשר נתזה לא השויתיה בלתי-אם אל גרעיני התמרים אשר יבקעו מתחת מפצה הגרעינים בעת יפצחם בו. ויכני בנו עִכְרִמָה על כתפי ויסר את ידי ותהי היד מעורה רק בעור לכתפי ויפרידו הלוחמים בינינו ואלחם כל היום ואני סוחב את ידי אחרי. ויהי כאשר צערה אותי היד המדלדלת ואשים עליה רגלי ואדרך עליה בעז עד אשר נתקתיה". ויחי מעאד' אחרי זה עד ימי עת'מאן. אחרי כן עבר מֻעַוִּד' בן עַפְ'ראא על-פני אבו-ג'הל והוא קטוע רגל ויכהו עד אשר עשה בו כלה ויעזבהו כל עוד נשמה בו. וילחם מעוד' עד נפלו חלל. ויעבור עבד-אללה בן מסעוד על-פני אבו-ג'הל בעת צוות מחמד לבקשו

בין החללים. ויאמר אליהם מחמד: "אם נעלם אבו-ג'הל ויקשה עליכם למצאו בין החללים והתבוננתם אל סימן חבורה בברכו. כי אני והוא נדחקנו באחד הימים בעת משתה אשר עשה עבד-אללה בן ג'דעאן בעודנו נערים, ואהי אני רזה ממנו במקצת ואדחפנו ויפול על ברכיו, ויפצע בברך מברכיו וישאר שם אות". ויהי במצוא אותו מסעוד וישם את רגלו על צואר אבו-ג'הל, כי אסור אסר אבו-ג'הל פעם את עבד-אללה במכה ויצר לו ויכהו באגרוף. ויאמר עבד-אללה אל אבו-ג'הל: "האם הִקְלָה אותך אלהים, אתה אויב האלהים?" ויאמר: "ובמה זה הקלני? האם בושה היא לאיש כי אתם הרגתם אותו? למי הנצחון היום?" ויאמר עבד-אללה: "לאלהים ולשליחו". ויאמר אבו-ג'הל: "אכן התנשאת אתה רועה הצאן עד מאד". ויסר עבד-אללה את ראש אבו-ג'הל ויביאהו אל מחמד, ויאמר: "הנה זהראש אבו ג'הל". ויאמר מחמד: "הבאלהים אשר אין אלהים זולתו?" – ותהי זאת שבועת מחמד. ויאמר עבד-אללה: "כן באלהים אשר אין אלהים זולתו". וישלך את ראש אבו ג'הל לפני מחמד. וישבח מחמד את אלהים.

ועמר בן אלכ'טאב אמר לסעיד בן אלעאצי בעברו אל פניו: "רואה אנכי את פניך כאילו טינה[84] בלבך עלי. תדמה כי אני הרגתי את אביך. אכן לו הרגתיו לא הייתי מתנצל לפניך על הרגי אותו. ואולם אני הרגתי את דודי אחי אמי את אלעאצי בן השאם בל אלמגירה. אך על פני אביך עברתי והוא יחפור כחפור השור בקרניו באדמה ואט מעליו ויקרב אליו בן דודו אחי אביו עליו ויהרגהו".

עֻכַּאשָׁה.

ועֻכַּאשָׁה בן מִחְצָן בן חֻרְתָ'אן האסדי בעל-ברית בני עבד-שמס בן עבד מנאף נלחם ביום בדר בחרבו עד אשר נשברה בידו ויבוא אל מחמד ויתן לו גזר עץ ויאמר: "הלחם בזה, עכאשה". ויקח אותו מיד שליח אלהים ויניפהו כהניף חרב ויהי בידו לחרב ארוכה, חזקה ואיתנה, לבנת הלהב. וילחם בו עד תת אלהים נצחון למסלמים. ולא חדל עכאשה מהלחם בחרב הזאת בכל המלחמות יחד עם מחמד עד אשר נהרג בימי אבו-בכר בהלחמו נגד שבטי הערבים אשר סרו מן האסלאם אחרי מות מחמד. הוא עכאשה אשר באמר מחמד: "יבואו אל גן-העדן שבעים אלף מאומתי בצורת הירח בליל מלואו". ויאמר אליו עכאשה: "הוי שליח אלהים, קרא אל אלהים וישיתני מהם". ויאמר מחמד: "מה אתה" או "אלהים שיתהו מהם". ויקם איש מ"האנצאר" ויאמר: "הוי שליח אלהי, קרא אל אלהים וישיתני מהם". ויאמר מחמד: "הקדימך בזה עכאשה ונתקררה התפילה". ומחמד אמר: "הטוב בפרשי הערבים מאתנו הוא". וישאלוהו:"מי הוא?" ויאמר: "עכאשה". ויאמר צִ'רָאר בן אלאַזְוָר האסרי: "מאתנו הוא האיש הזה, הוי שליח האלהים". ויאמר: "אין הוא מכם ואולם מאתנו הוא כי בעל-ברית הוא לנו".

ואבו-בכר הצדיק ראה את בנו עבד-אלרחמן, והוא ביום ההוא בין עובדי-האלילים, ויקרא אליו ויאמר: "היכן רכוש, הוי נבל?" ויען עבד-אלרחמן בשיר ויאמר:

"לא נשאר בלתי אם רֹמח וסוס וחרב יהרוג את התועה השֹב".

השלכת עובדי האלילים בֻגב.

ויצו מחמד להשליך את פגרי עובדי האלילים בתוך גֻב. וישליכום מלבד את אמיה בן כ'לף, כי גופו צבה בתוך שריונו. ויכבד עליהם להוציאו משריונו וישאר לבדו ויניחוהו במקומו וישליכו עליו עפר ואבנים ויטמנוהו. ומחמד עומד עליהם בהשליכם את הפגרים אל הגב ויקרא את המתים בשמותיהם ויאמר: "הוי אנשי הגב, הוי עתבה בן רביעה, ושיבה בן רביעה, אמיה בן כ'לף ואבו-ג'הל, האם

מצאתם את אשר יעד לכם אלהיכם אמת? – הנה אנכי מצאתי את אשר יעד לי אלהי אמת". ויאמרו אליו אנשיו: "הוי שליח האלהים, התקרא אנשים מתים אשר העלו כבר סרחון, הלא אנשים מתים המה?" ויען: "אכן יודעים המה, כי אשר יעד להם אלהיהם אמת שומעים הם את אשר אמרתי להם, אין אתם שומעים יותר טוב את אשר אדבר מהם, ואולם לא יוכלו להשיבני". ויוסף ויאמר: "הוי אנשי הגֵב, לא היתה לנביא משפחה רעה כאשר הייתם אתם לנביאכם, שמתוני לכוזב בעת האמינו בי האנשים הזרים, ותוציאוני מקרבכם, בעוד אשר נתנו לי משכן בתוכם האנשים הזרים ותלחמו בי בעת עזרוני האנשים הזרים".

ויהי בצוות מחמד להשליך את ההרוגים אל הגֵב ויאחזרו בעתבה ויסחבוהו אל הגב וירא מחמד את אבו חֻדַ'יְפָ'ה בן עתבה והנה הם כואבים, שונו מראיהם. ויאמר אליו מחמד: "הוי אבו-ח'דיפ'ה, אולי ירע לך על אביך?" ויאמר: "לא, חי אלהים לא הטלתי ספק לא בדבר אבי ולא בדבר הפגע אשר נפגע, ואולם הכרתי אותו לאיש תבונות בעל מדות טובות ואיש המעלה. ואזכור כי מת והוא כופר אחרי אשר צפיתי כי יקבל את דת האסלאם, ואצטער". ויברכהו מחמד ברכת-טוב וידבר אליו טובות.

ויהיו במכה צעירים אשר קבלו את דת האסלאם בעוד מחמד במכה. ויהי בצאת מחמד למדינה, ויחבשום אבותיהם ובני-משפחתם ויעצרום במכה ויסיתום לשוב מאחרי מחמד ויְפָתו. אחרי כן הלכו עם-קריש אל בדר ויפָגעו שם כולם וימותו. ועליהם נאמר בקראן: "אכן אלה אשר אספום המלאכים עשקו נפשותם. ויאמרו אליהם: למי הייתם? ויאמרו: היינו חלשים בארץ. ויאמרו: האין ארץ אלהים רחבה אשר תצאו אליה מהגרים. אלה מגוריהם גיהנום ורעה דרכם[85]"...

השלל בבדר והשבויים.

אחרי כן צוה מחמד לאסוף את כל השלל אשר לקחו האנשים. ויאספו. ויריבו המסלמים בדבר השלל ויאמר אלה אשר לקחוהו: "לנו הוא". ואלה אשר נלחמו וירדפו אחרי האויב אמרו: "חיאלהים כי לולא אנחנו לא השגתם אותו. כי אנחנו הסחנו את דעת האויב מכם בעת קחתכם את אשר לקחתם". ואלה אשר שמרו על מחמד מפחד לבל יגיע אליו האויב אמרו: "חי אלהים אין לכם יותר זכות מאשר לנו. גם אנחנו חפצנו להרגו בתת לנו אלהים עזרתו ונחפוץ לקחת את השלל בעת אשר לא היה אשר ימנע בעדנו, ואולם פחדנו מהתנפלות אויב על שליח אלהים ונעמוד להגן עליו. אין לכם זכות יותר מאשר לנו". ויגל אלהים למחמד בקראן את הפסוקים בפרשה השמינית בדבר השלל. וישם אלהים את כל השלל למחמד ויחלקהו בין המסלמים חלק כחלק. ולא מנע מחמד מאת המסלמים דבר אשר שאלו ממנו מהשלל. ותהי ביד אבי-אֻסַיְד אלסאעדי מאלך בן רביעה חרב בני עָאִאד' המכ'זומיים הידועה לתהלה ביום בדר אלמַרְזֻבאן שמה. ויהי בצוות מחמד לאסוף השלל ויביאה וישליכה, ויכר אלאַרקָם בן אבי אלארקם את החרב ויבקשה מאת מחמד ויתננה לו.

שליחות אבן רַוָאחה וזיד לבשר את הנצחון.

וישלח מחמד את אבן רואחה ואת זיד בן חארת'ה אל אלמדינה, לבשר את דבר התשועה אשר נתן אלהים למחמד ולמסלמים, וישלח את אבן רואחה אל מעלה העיר ואת זיד אל שפלתה. וזה אשר ספר אֻסאמה בן זיד בן חארת'ה: "שמענו את הקול בעת אשר קברנו את רֻקַיָּה בן שליח האלהים אשר היתה לאשה לעת'מאן בןעפ'פ'אן הוא הכליף השלישי; כי השאר השאירנו שליח אלהים במדינה אותי ואת עת'מאן לסעדה בחליה. ונשמע כי בא זיד בן חארת'ה. ואבוא אליו והוא עומד בבית התפילה. והאנשים

עמדו מסביבו עד אשר כסוהו, ויקרא: "נהרג עתבה בן רביעה ושיבה בן רביעה ואבו-ג'הל בן-השאם וזמעה בל אלאסוד ואבו אלב'כתרי אלעאץ בן השאם ואמיה בן כ'לף ונֻבַיְה ומֻנַבִּה בני אלחג'אג".
ואֹמר: הוי אבי, האמת היא?" ויאמר: "כן. חי אלהים, בני".

שוב מחמד מבדר.

ויקם מחמד לשוב אל אלמדינה ואתו השבויים מעובדי האלילים ובתוכם עֻקבה בן אבי מֻעַיְט ואלנצ'ר בן אלהארת'. וישא אתו מחמד את השלל אשר לקחו מעובדי האלילים ויַפקד על השלל את עבד-אללה בן-כעב בן עַמר מבני אלנג'אר האלמדיניים. ויסעו עד צאתם ממצר אלצפ'ראא ויחן על גבעה בין המצר ובין אלנאזיה בסַיַר תחת עץ גדול ויחלק שם מחמד את השלל בין המסלמים חלק כחלק. ויסע למסעיו עד בואו אלרַוְחאא. ויצאו המסלמים לקראתו לברכו על הנצחון אשר נתן אלהים לו ולאשר היו אתו מן המסלמים. ויאמר אליהם סלמה בן סלאמה: "מה זה תברכונו, חי אלהים כי לא פגענו בלתי אם בזקנים קרֵחים כגמלים עקומי הרגלים הכבולים וננחרם". וַיֶּהָנֶה מחמד ואולם הוסיף: "הוי בן-אחי אלה היו הנשיאים בעמם".

הרג אלנצ'ר ועֻקבה.

ויהרוג מחמד באלצפ'ראא את אלנצ'ר בן אלהארת'. ויהרגהו עלי בן אבי-טאלב. ובעִרק אלטַ'בְיָה הרג את עקבה בן אבי מֻעַיט אשר שבהו עבד-אללה בן סלמה אחד בני אלעג'לאן. ויהרגנו עצאם בן ת'אבת האנצארי ויש אומרים עלי. ויהי כהרגם אותו ויאמר למחמד: "ומי הוא אשר יעזור לילדים, הוי מחמד?" ויאמר מחמד: "הגיהנום".

וימצא שם מחמד את אבו-הנד עבד משוחרר לפַ'רְוה אבן עַמר אלביאצ'י ואתו חמת מלא דבלת תמרים מעורבת בחמאה וזבדה. ולא נלחם במלחמת בדר. ואולם בכל מלחמות מחמד האחרות נלחם, ויהי שָׂם קרני אוּמן למחמד. ויאמר מחמד אליהם: "הנה אבו-הנד איש מן האנצאר ונתתם לו אשה מתוככם ולקחתם מבנותיו לכם לאשה". ויעשו כן. וילך מחמד עד בואו אל אלמדינה ויקדם לבוא יום לפני הגיע השבויים. וביום הגיע השבויים לאלמדינה היתה סַוְדָה בת זַמְעָה אחת נשי מחמד בבית משפחת עַפ'רַאא, כי קוננו שם על עַוְף ועל מֻעַוּד' בני עפ'ראא, – ויהי זה בטרם צוּו נשי הנביא לכסות פניהן בצעיף. ויהי כשמעה כי הגיעו השבויים ותשב לביתה ומחמד בבית. ותֵרא סודה את אבו יַזִיד סֻהַיְל בן עַמר בפנת החדר וידיו כבולות אל צוארו בחבל. ולא יכלה לשלוט ברוחה בעת ראותה אותו בכך ותאמר: "הוי אבו-יזיד, מסרתם עצמכם בידיהם ולא מַתֶּם בכבוד?" ובטרם תכלה לדבר והנה קול מחמד עורר אותה לאמר: "הוי סודה, הנגד אלהים ושליחו תעוררי מדנים?" ותען סודה ותאמר: "חי אלהים אשר שלחך באמת, כי לא שלטתי ברוחי בראותי באשר ראיתיו".

ויחלק מחמד את השבויים בין אנשיו ויצום לאמר: "התהלכו אתם בטובה". ובין השבויים אבו עזיז בן עֻמַיְר בן השאם אחי מֻצְעָב ווא אח למצעב מאב ומאם. ויעבור מצעב בקחת איש מהאנצאר את אחיו בשבי ויאמר לאיש: "החזק בו ידך היטב כי הון לאמו, אולי תפדנו מידך". ויהי באמור מצעב את הדברים האלה ויאמר אליו אחיו: "הזאת היא אשר תצוה עלי?" ויען אותו: "הוא אחי ולא אתה". ותשאל אמו לפדיון נפשו ויאמרו לה: ארבעה אלפים אדרכמונים, ותשלח את הכסף ותפדהו בו. ויהי

אבו-עזיז בן אנשים מן האנצאר בהביאם אותו מבדר. ויהי בבוא עת ארוחת הצהרים והערב ויתנו לו לבד לחם, מאכל יקר בערב, והם אכלו תמרים, מאכל זול בערב, כאשר צִוָּם מחמד, לא נפלה ביד איש מהם פרוסת לחם אשר לא הושיטה לאבו-עזיז, וישיב אותה להם כי בוש וישיבוה לו ולא נגעו בה.

בוא הבשורה הרעה למכה.

והראשון אשר הודיע על מפלת קריש במכה אלחַיְסֻמָאן בן עבד אללה הכ'זאעי. ויהי כשאלם אותו: "מה אחריך?" ויאמר: "נפל עתבה ושיבה בני רביעה ואבו-אלחכם בן השאם ואמיה בן כ'לף וזמעה בן אלאסוד ונֻבַיְה ומֻנַבִּה בני אלחג'אג' ואבו אלבכ'תרי בן השאם. ויהי במנותו את נכבדי קריש, ויאמר אליהם צַפְ'וָאן בן אמיה והוא יושב בפנים הכעבה לא יראה: "חי אלהים שאלוהו אודותי ואמרתם לו: 'ומה עשה צפ'ואן בן אמיה, ושמעתם וידעתם אם אמת דבר'; וישאלוהו ויאמר: "הנה הוא זה היושב בפנים הכעבה, חי אלהים כי ראיתי את אביו ואת אחיו בההרגם".

וזה אשר ספר אבו רָאפִ'ע עבד משוחרר לאלעבאס בן עבד אלמטלב: "האסלאם חדר זה כבר בתוכנו בני משפחת הנביא. ויקבל אלעבאס את האסלאם הוא ואשתו אֻם אלפ'ַצְ'ל ואנכי. ואולם אלעבאס ירא את בני עמו, וימאן להמרות רוחם, כי הונו רב ומפוזר בידי בני-עמו, ויירא פן ימאנו להשיבו לו בדעתם כי קבל את האסלאם. ויסתר את דבר דתו. ואבו-להב לא יצא להלחם לבדר, וישלח במקומו את אלעאצי בן השאם בן אלמגירה. כי כן מנהגם, בהעדר איש ולא יצא להלחם ושלח איש תחתיו. ויהי בהגיע אליו השמועה על-דבר מפלת בני קריש בבדר, וישפילהו אלהים ויקלהו. ואנחנו מצאנו בנפשנו עוז ואֱיָל. ואהי אני איש נקלה עושה בחצים, אחדד אותם בחדר זמזם. ויהי בשבתי כה ומחדד החצים ואם אלפ'צ'ל יושבת על ידי, ואנחנו שמחים על השמועה אשר באה אלינו, והנה אבו-להב בא משרך שתי רגליו בקושי, ויבוא וישב על מיתרי האהל וגבו אל גבי. והאנשים מספרים לאמר: הנה אבו-ספ'יאן בן אלחארת' בן עבד אלמטלב בא ויאמר אליו אבו-להב: "גש הלום אלי, כי אתה אתך החדשות". וישב לידו והאנשים עומדים עליו. ויאמר אליו: "בן אחי הודיעני איך מצב האנשים?" ויען: "חי אלהים, כי עוד בטרם פגשנו את האנשים במערכה כבר נתנו לנו כתפינו (הפכנו עורף) ויהרגונו כחפצם ויקחונו שבי כחפצם. ובאלהים נשבעתי כי למרות זה לא חרפתי את אנשינו אשר הפכו עורף, כי פגשונו אנשים לבנים על סוסים מנומרים והמה מרחפים בין השמים ובין הארץ, אין דבר אשר ידמה להם ואשר יקום נגדם". וארים את מיתר האהל ואֹמר: "חי אלהים כי מלאכים היו אלה". וירם אבו-להב את ידו ויכני מכה קשה. ואקום נגדו, ויתפשני ויכני לארץ. אחרי כן כרע עלי ויכני ואהי איש רפה אונים. ותקם אם אלפ'צ'ל ותקח יתד מיתדות האהל ותכהו בה מכה קשה אשר העלתה בראשו חבורה קשה, ותאמר: "התקלהו באשר אין אדונו אתו והוא עבד נקלה?" וחי אלהים כי לא חי בלתי אם שבעה לילות עד אשר נגפהו אלהים באבעבועות וימיתהו.

ועַבָּאד בן עבד-אללה בן אלזביר ספר: קריש קוננו על הרוגיכם. אחרי-כן אמרו אל תעשו זאת פן ישמע מחמד וחבריו ושמחו למשבתכם, ולא תמהרו לשלוח לפדות את שבוייכם למען אשר לא יעלה מחמד ערך פדיונם. ולאלאסוד[86] בן אלמטלב נפלו בקרב שלשה בנים: זַמְעה ועקיל ואלחארת'. ותציקהו רוחו לבכות את בניו, והנה שמע אשה מקוננת. ואלאסוד עור, כהו עיניו מראות וישאל את עבדו: "האם התירו לקונן, היקוננו קריש על הרוגיהם, ואוכל גם אני לקונן על אבי חכימה (הוא זמעה)? כי רב פחדי". ויצא העבד וישב אותו דבר לאמר: "אין זאת כי-אם אשה בוכה על גמל אשר אבד לה". ויפרוץ אלאסוד בקנה ויקונן על הרוגיו.

ובין השבויים היה אבו וַדָאעָה בן צֻ'בַּיְרָה הסהמי. ויאמר מחמד: הנה לו במכה בן פקח, סוחר ובעל-הון. וכאילו אראנו כבר בא לבקש לפדות מידכם את אביו. ויהי באמר קריש: אל תמהרו לפדות שבוייכם למען אשר לא יעלה מחמד ערך פדיונם ואנשיו, ויאמר אליהם אלמטלב בן אבי ודאעה, הוא האיש אשר אליו התכוין מחמד בדבריו: "הצדק אתכם, אל תמהרו". ויתחמק בלילה ויבוא אל אלמדינה ויקח את אביו בארבעת אלפים דרהם וילך אתו לדרכו.

ענין סֻהַיְל בן עַמר.

אחר שלחו קריש לפדות את השבויים. ויבוא מִכְרָז בן חַפְ'ץ בן אלאַכְ'יַף לפדות את סהיל בן עַמר. והאיש אשר לקח את סהיל שבי מאלך בן אלדֻכְ'שֻם אחי בני סאלם בן עוף. ועמר בן אלכ'טאב אמר אל מחמד: "הניחה לי ואפיל את שלי שני סהיל הקדומות הבולטות והושיט לשונו, ולא יקח עוד לשונו לנאום נאום נגדך במערכה לעולם". ויאמר אליו מחמד: "לא אעשה כזאת בו מלמען לא יעשה אלהים בי כזאת ואם גם הייתי נביא". ויוסף ויאמר: "ומי יודע אם לא ינאם נאום אשר ימצא חן בעיניך". ואמנם בהגיע למכה השמועה על-דבר מות מחמד אחרי שנים, נשא סהיל במכה את אותו הנאום אשר נשא אבו-בכר במדינה. ויהי כבוא מכרז וידבר אתם בדבר פדיון סהיל ויתרצו ביניהם בדבר מכסת הפדיון, ויאמרו אליו: "תן איפוא את הכסף". ויאמר: "שימו את רגלי בכבלים תחת רגלו, והוציאוהו לחפשי ועמדתי תחתיו, עד אם ישלח לכם כסף פדיונו". וישלחו את סהיל חפשי ויאסרו את מכרז.

שבי עַמר בן אבו ספ'יאן.

ועמר בן אבו ספ'יאן אשר ילדה לו בת עקבה בן אבו-מֻעַיט היה בשבויי בדר, כי לקחו שבי עלי בן אבו טאלב. ויאמרו לאבו ספ'יאן: "פדה את בנך עמר". ויאמר: "האוסיף להם על דמי גם את רכושי. הרגו את בני חנט'לה ואפדה את בני עמר. הניחוהו בידם והחזיקו בו ככל אשר ייטב בעיניהם". ובעוד עמר אסול באלמדינה ביד מחמד והנה יצא סעד בן אלנעמאן בן אַכָּאל אחי בני עמר בן עוף לשחר את פני אלהים בכעבה אשר במכה. ויהי זקן מסלם. ויצא עם הצאן אשר לו באלנַקיע ללכת אל מכה, ולא פחד מדבר כי לא העלה בדעתו אשר יאסרוהו במכה בבואו לשחר את הקודש. כי ברית היתה עם קריש אשר לא יפגעו לרעה באיש אשר יבוא לחוג ולבקר בבית הכעבה. ויתנפל עליו אבו-ספ'יאן במכה ויאסרהו בגלל בנו עמר. ויבואו בני-עוף אל מחמד, ויגידו לו את הדבר הזה, ויבקשו ממנו כי יתן להם את עמר בן אבו ספ'יאן, ושחררו בו את חברם. ויעש מחמד כן. וישלחוהו אל אבו ספ'יאן ויוצא לחפשי את סעד.

שבי אבו אלעאצי בן אלרביע.

ובין השבויים היה אבו אלעָאצי בן אלרַביע מבני עבד-שמס חתן מחמד בעל בתו זַיְנָב. והאיש אשר לקחו בשבי כִ'רָאשׁ בן אלצִּמָּה אחד בני חַראם. ויהי בין גדולי עשירי מכה, נאמניה וסוחריה. ושם אמו הָאלה בן כ'וילד אחות כ'דיג'ה אשת מחמד. ותבקש כ'דיג'ה את מחמד לתת את זינב בתם לו לאשה, ומחמד לא ימרה את פי כ'דיג'ה לכל אשר תאמר. וישא אבו אלעאצי את זינב עוד בטרם יבוא חזון אל מחמד. וכ'דיג'ה היתה חושבת אותו כבן לה. ויהי בכבד אלהים את שליחו בנבואתו, ותאמן בו כ'דיג'ה ובנותיו. ואולם אבו-אלעאצי נשאר בעבודת-האלילים. ומחמד השיא לפני זה את בתו רֻקַיָּה או את בתו אם כֻּלְת'ום לעֻתבה בן אבי להב. ויהי כהטיפו גלוי לקריש את מצות אלהים ודברי האיבה, ויאמרו: "הנה הסירותם מעלה מחמד כל דאגה, השיבו אליו את בנותיו והטרידוהו בהן". וילכו אל אבו אלעאצי

ויאמרו לו: "הפרד מעל אשתך ואנחנו נשיא אותם כל אשה מקריש אשר חפצת בה". ויאמר: "לא, חי אלהים, כי לא אשַלח את אשתי, ואין אשה בנשי קריש אשר אחפצה חלף אשתי". ויהי מחמד מדבר בשבח חתנו זה. אחרי כן הלכו אל עתבה וידברו אליו לאמר: "גרש את בת מחמד ואנחנו נשיאך כל אשה מקריש אשר תחפוץ". ויאמר: "אם תשיאוני את בת אַבאן בן סעיד בן אלעאצי או את בת סעידבן אלעאצי אשַלחנה". וישיאוהו את בת סעיד בן אלעאצי. ויגרש את בת מחמד בטרם עוד יבוא אליה, כי מאת אלהים היתה להוציאה מידו לכבוד לה ולקלון לו. ויקחנה אחריו עת'מאן בן עפ'פ'אן לאשה. ובמכה לא היה מחמד לא מתיר ולא אוסר כי לא היה לו עֹז. והאסלאם אמנם הפריד בין זינב בת שליח אלהים בקבלה אותו ובין אבו-אלעאצי בן אלרביע, ואולם ביד מחמד לא היה עֹז להפריד ביניהם. ותשב אתו היא בהסלאמותה והוא בעבודתו את האלילים, עד הגר מוחמד. ויהי בהחלץ קריש ללכת אל בדר וילך אבו אלעאצי אתם. ויפול שבי בין השבויים ביום בדר, ויהי באלמדינה אצל מחמד.

ויהי בשלח אנשי מכה לפדות שבעויים ותשלח זינב בת מחמד הון לפדותו, ותשלח בתוך כסף הפדיון ענק אשר לה, ענק אשר נתנה לה אמה כ'דיג'ה ביום כלולותיה, ביום בוא אליה אבו אלעאצי. ויהי כראות מחמד את הענק ויכמרו רחמיו עד מאד, ויאמר: "אם יש את נפשכם לקרוא לו דרור לאסירה ולהשיב אליה את אשר לה, עשו זאת". ויאמרו: "כן, שליח אלהי". ויקראו לו דרור וישיבו לה את אשר לה.

צאת זינב אל אלמדינה.

ומחמד התנה עם אבו-אלעאצי חתנו בשחררו אותו, או אבו-אלעאצי הבטיח לו בעצמו, כי יתן לזינב לבוא אל אביה כחפצה. ויהי כצאת אבו-אלעאצי אל מכה, וישלח מחמד את זיד בן חארת'ה עבדו המשוחרר ואיש מן האנצאר מיד ויאמר אליהם: "עמדו בעמק יְאָג'ג' עד אשר יביאו אליכם את זינב ולויתם אותה עד הביאכם אותה אלי". ויצאו אל המקום אשר אמר להם, והדבר היה כחודש אחרי מלחמת בדר. ויהי כבוא אבו-אלעאצי אל מכה, ויצו את אשתו ללכת אל אביה. ותצא להכון לדרך.

וזה אשר ספרה זינב: בעוד אני הולכת להתכונן לצאת אל אבי, מצאה אותי הִנְד בת עתבה, ותאמר אלי: "בת מחמד, האם לא נכונה השמועה, כי תאמרי לצאת אל אביך?" ואֹמר לה: "לא חפצתי לעשות זאת". ותאמר: "בת-דודי, אל תתחפשי בפני. אם יש לך צורך במשהו לנסיעתך או בכסף למען הגיע אל אביך, הנה עלי צרכיך; אל תחשבי עלי רעה, כי אין בין הנשים המשטמה והמריבה אשר בין האנשים". ואולם חי אלהים, כי לא אמרה זאת כי אם בתום לבה, ולעשות את אשר אמרה. ואולם אנכי פחדתי מפניה, ואכחד כי חפצה אנכי לצאת. ואתכונן".

ויהי ככלות בת שליח-האלהים להתכונן, ויבֵא אליה גיסה כנאנה בן אלרביע אחי בעלה גמלה ותרכב עליה. ויקח קשתו ואשפתו ויצא אתה בעצם היום, יובילנה והיא בקובה הרפודה אשר על הגמל. וידברו בזה קריש. ויצאו לבקשה. וישיגוה בד'י טֻוָא. והראשון נגש אליה הַבָּאר בן אלאסוד בן אלמטלב הפ'הרי, ויפחידה הבאר ברומח והיא בקובתה על הגמל, והאשה הרה, ובהבהלה הפילה את ולדה. ויכרע גיסה כנאנה וירם את אשפתו ויאמר: 'חי אלהים, כי לא יגש אלי איש אשר לא אִירֶה בו חץ'. ויסורו האנשים מפניו. והנה אבו-ספ'יאן בא ואתו אחוזת אנשים מקריש ויאמר אליו: "עצור מלירות עלינו עד אשר נדבר דברינו". ויעצור. ויגש אבו-ספ'יאן עד עמדו אצלו ויאמר: "לא היטבת עשה, הוצאת את האשה לעיני כל האנשים גלוי ואתה ידעת סבלנו וצרותינו אשר הביא עלינו מחמד, ועתה יחשבו האנשים בהוציאך את בתו גלוי מתוכנו לעיני כל כי אין זה בלתי אם כי שפלנו מפני

הצרה אשר באה עלינו, וכי אין זה בלתי אם באשר אזלת ידנו ובאשר נקלינו בעינינו. אמנם חי אני כי אין לנו כל חפץ לעצרה מלכת אל אביה ואין לנו בזה כל מחשבת נקם. לכן השיבה את האשה עד אשר ישוכו הקולות, ואמרו האנשים כי השיבונוה. והוצאת אותה בלאט והשיבות אותה אל אביה". ויעש כן. ותעמוד במכה שני לילות עד השוך הקולות ויוציאה לילה, וילך עד הביאו אותה אל זיד בן חארת'ה וחברו, ויבואו אתה אל מחמד.

וזה אשר ספר אבו-הֻרַיְרָה: שלוח שלח שליח אלהים משלחת ואני בתוכה ויאמר אלינו, אם יפול בידכם הבאר בן אלאסוד או האיש השני אשר התנפל אתו על זינב (הוא נָאפִ'ע בן עבד-קיס) ושרפתם אותם באש. ויהי ממחרת וישלח[87] אלינו לאמר: "הנה אנכי צויתיכם לשרוף את שני האנשים ההם בתפשכם אותם. ואולם אחרי-כן שבתי וראיתי, כי אין לאיש להעניש באש, בלתי אם לאלהים לבדו. והיה כי תתפשום והרגתם אותם".

התאסלמות אבו-אלעאצי בן אלרביע

וישב אבו-אלעאצי במכה וזינב ישבה את אביה באלמדינה בעת הפריד ביניהם האסלאם, עד זמן לא רב לפני כבוש מכה. ויהי בימים ההם ויצא אבו-אלעאצי לסחור את סוריא. ויהי אתו כספו וכסף אנשים מקריש, כי נאמן האיש ויתנו כספם על ידו לסחו בו. ויהי ככלותו את עסקיו וישב בתוך אורחה. ויהי כבוא המשלחת עם רכושו, ויבוא אבו-אלעאצי בסתר הלילה ויכנס אל אשתו זינב בת מחמד, ויבקשה להיות לו למחסה. ותבטיח אותו להיות לו למחסה, ויבקש להשיב לו את הונו. ויהי בצאת מחמד בבוקר ויַגדל את שם אלהים בתפילתו ויגַדלו האנשים אתו, ותצעק זינב ממערכת הנשים, אשר התפללו עם האנשים מאחריהם: "הוי, בני אדם, הנה אנכי הייתי למחסה לאב-אלעאצי בן אלרביע". ויהי ככלות מחמד את תפילתו ויברך בשלום את המאמינים כמצוה, ויגש אל האנשים, ויאמר אליהם: "השמעתם את אשר שמעתי?" ויאמרו: "כן". ויאמר: "אכן חי האלהים אשר נפש מחמד בידו, כי לא ידעתי דבר בטרם שמעי את אשר שמעתם. ואולם ברית הוא בינינו כי גם השפל במסלמים יכול להגן על בן-חסותו". וילך מעליהם ויבוא אל בתו, ויאמר אליה: "בתי, הוקירי שבתו אתך, אך אל יגש אליך, כי אין את מֻתרת לו". וישלח מחמד אל המשלחת אשר לקחו את הון אבו-אלעאצי ויאמר אליהם: "האיש הזה מאתנו הוא כאשר ידעתם. והנה אתם לקחתם את רכושו. ועתה אם תיטיבו ותשיבו לו את אשר לו, ייטב הדבר בעינינו, ואם תמאנו הנה מאלהים הוא אשר אצל אותו לכם, ולכם המשפט לקחתו לכם". ויאמרו: "הוי שליח האלהים, לא, כי השב נשיבנו לו". וישיבו לו, עד אשר הביאו אנשים גם את הדלי וגם את הנאד והאגן, ואחד מהם הביא את בֶקַע עץ. וישיבו לו את כל רכושו, לא חסר דבר. אחרי-כן נסע אל מכה וימסור לכל איש מקריש את כספו אשר נתן לו לסחור בו, ויאמר: "הוי אנשי קריש, האם נשאר לאיש מכם אתי כסף ולא השיבותי לו?" ויאמרו: "לא, כי יגמלך אלהים טוב. אכן מצאנוך נאמן ואציל". ויאמר: "אם כן, הנה אנכי מעיד, כי אין אלוה בלעדי אללה וכי מחמד עבדו ושליחו. חי אלהים כי לא מנעני מקבל דת האסלאם בהיותי אצלו, כי אם מפחד פן תחשבו, כי כל חפצי היה לאכול הונכם. ועתה אחרי השיב אותו אלהים לכם, וָאֲכַל את הדבר התאסלמתי". אחרי כן-יצא עד בואו אל מחמד. וישב לו מחמד את זינב על יסוד נשואיו הראשונים. לא חדש את הנשואים.

ואבו עבידה ספר, כי בבוא אבו-אלעאצי מסוריא ואתו הון עובדי-האלילים, אמרו לו: "החפץ אתה להתאסלם ולקחת את כל ההון הזה בהיותו הון עובדי-האלילים?" ויען אבו-אלעאצי: "אכן רע הוא אשר אתחיל את התאסלמותי במעלי בפקדון".

השבויים אשר שולחו לחפשי.

ומן השבויים אשר שולחו חפשי בלי פדיון מלבד אבו-אלעאצי, אלמטלב אבן חַנְטַב מבני מכ'זום, ויהי שבוי בידי אחד מבני אלכ'זרג'. ויהי בידיהם עד אשר עזבוהו חפשי וישב אל עמו. וצַיְפִּ'י בן אבו רִפ'אעה מבני מכ'זום היה בידי שוביו. ויהי כי לא בא איש לפדותו, ויִתנו אתו כי ישלח אליהם את כסף פדיונו וישלחוהו חפשי. אך הוא לא קיים את דבריו ולא שלם להם מאומה. ואבו עַזָּה עַמר בן עבד-אללה מבני-ג'ֻמַח איש מצוק אב לבנות. וידבר אל מחמד ויאמר: "הוי שליח אלהים, אתה ידעת את רכושי, ואת צרכי, וכי אב למשפחה גדול אני. עשה נא אתי חסד", ויעש אתו מחמד חסד. ויתנה אתו תנאי כי לא יצא עוד במלחמה נגדו. ויהלל אבו-עזה את מחמד בשיר על חסדו.

ויהי פדיון עובדי-האלילים ביום ההוא מארבעת אלפים דרהם[88] לאיש ועד אלף דרהם. מלבד אלה אשר לא היה להם מאומה ויט להם מחמד חסד.

התאסלמות עֻמַיְר בן והב.

וזה דבר התאסלמות עמיר בן והב הג'ֻמַחי. ישב עמיר עם צַפְ'וַאן בן אמיה אחרי מפלת קריש בבדר בבית צפ'ואן. ועמיר בן והב משטני קריש, מאלה אשר היו מציקים למחמד וחבריו, ויצררו להם בהיותם עוד במכה. ויהי בנו והב משבויי בדר, כי לקחו שבי רפ'אעה בן ראפ'ע אחד בני זֻרַיְק. ויזכרו את פגרי קריש המושלכים בגֵב ואשר מצאתם. ויאמר צפ'ואן: "חי אלהים כי אין עוד טוב בחיים אחרי מותם". ויאמר אליו עמיר: "אמת דבריך. חי אלהים, באלהים נשבעתי כי לולא חוב הרובץ עלי אשר לא אוכל שלמו, ולולא בני ביתי אשר אדאג להם לבל יאבדו בענים אחרי, כי אז רכבתי אל מחמד ולא שבתי עד אם הרגתיו, כי לי תואנה לנסוע אליהם בהיות בני שבוי בידיהם". ויתפשהו צפ'ואן בדבריו ויאמר: "עלי חובך, אני אשלמו בעדך, ובני-ביתך עם בני ביתי. אני אעמוד להם כל עודם. לא יהיה לי דבראשר אמנע מהם". ויאמר אליו עמיר: "אם כן הסתר את הדבר, ביני ובינך הוא". ויאמר: "כן אעשה". אחר כך צוה עמיר וישחזו לו את חרבו, וישימו עלי סַם. ויצא עד בואו אל אלמדינה. ועמר בן אלכ'טאב בתוך אחוזת אנשים מהמסלמים משוחחים בדבר יום בדר, ויזכירו את אשר כבדם אלהים בו ואשר הראם בו בשונאיהם. וירא עמר את עמיר בן והב עומד על יד דלת המסגד חגור חרבו. ויאמר עמר: "הכלב הזה אויב אלהים עמיר בן והב. חי אלהים כי לא בלתי-אם לרעה. הלא הוא הוא אשר עורר מדנים בתוכנו וירגל אותנו בהודיעו לקריש את מספרנו ביום בדר". אחרי-כן נכנס עמר על מחמד ויאמר: "שליח אלהים, אויב האלהים הזה עמיר בן והב הנה בא והוא חגור חרבו". ויאמר מחמד: "הביאוהו לפני". ויגש עמר ויאחז בתלי חרבו על צוארו ויתפשהו בו, ויאמר לאנשים אשר היו אתו מהאנצאר: "הכנסו אל שליח-האלהים ושבו אצלו ושמרו עליו מפני הרע הזה כי אין אמון בו". אחרי-כן הביאהו לפני מחמד. ויהי כראות אותו שליח האלהים ועמר אוחז בתלי חרבו, ויאמר: "הרפה ממנו, עמר. ואתה עמיר קרב אלי". ויקרב ויברכהו בשלום לאמר: "ינעם לך שחרך", ויהיו שואלים בזה עובדי האלילים איש בשלום אחיו בבוק. ויאמר אליו מחמד: "כבר כבדנו אלהים בשאילת-שלום טובה משאילת-שלומך, עמיר, ב"שלום" (לאמר "השלום עליך") היא שאילת-שלום בני-גן-העדן". ויאמר: "הוי מחמד, עודני חדש ולא הורגלתי בברכה החדשה". ויאמר אליו מחמד: "מה הביאך הלום,

עמיר?" ויאמר: "באתי בגלל השבוי הזה אשר בידיכם, היטיבו נא אתו". ויאמר אליו מחמד: "ומה החרב הזאת אשר בצווארך?" ויאמר עמיר: "יעכרהּ אלהים מחרבות. האם הועילה מאומה?" ויאמר אליו מחמד: "הגד לי דבר אמת, מה הוא הדבר אשר הביאך הלום?" ויאמר: "לא באתי בלתי-אם לזה". ויאמר אליו מחמד: "לא, כי היית יושב אתה וצפ'ואן בן אמיה בתוך בית, ותשוחחו על אדות הרוגי קריש אשר השלכו לתוך הגֵב ותאמר: 'לולא חוב רובץ עלי ובני-ביתי אשר אתי, כי אז יצאתי מביתי להרוג את מחמד', ויקבל עליו צפ'ואן את חובך ואת משפחתך, אם רק תהרגני. אך אלהים עומד ביניך ובין הדבר הזה". ויאמר עמיר: "מעיד אנכי כי אתה שליח אלהים. אכן היינו חושבים אותך למשקר בדבר אשר היית מביא עלינו מן השמים, ונכפור באשר ירד אליך מן החזון. ואולם הן זה הוא ענין אשר לא נמצאנו בדברנו בו בלתי אם אנכי וצפ'ואן. חי אלהים, כי לא הודיעך את הדבר בלתי-אם אלהים. התהלה לאלהים אשר נחני מישרים אל האסלאם ויוליכנו בדרך הזאת". אחרי-כן העיד עדות האמת ויתאסלם. ויאמר מחמד: "הורו את אחיכם את תורת דתו ולמדו אותו את הקראן ושחררו לו את שבוייו". ויעשו כן. אחרי כן אמר עֻמיר: "הוי שליח האלהים, הנה אני שמתי את כל מאמצי לכבות את אור אלהים, וארבה להרע לאשר הלך בדת אלהים. ועתה משתוקק אני כי תרשה לי ללכת אל מכה ולקרוא אותם אל אלהים ואל שליחו ואל האסלאם. מי יודע אולי יַנחם אלהים אל הדרך הישרה. וָלא והצקתי להם כאשר הייתי מציק לאנשיך בדתם". ויתן לו מחמד רשות וילך וישב אל מכה.

וצפ'ואן היה אומר אחרי צאת עמיר בן והב: "התבשרו! דבר יפול עתה בימים האלה אשר ישכיחכם קרב בדר". ויהי צפ'ואן שואל מפי רוכבי-הגמלים לדעת מה נעשה, עד אשר בא רוכב אחד ויספר לו על דבר התאסלמות עֻמיר. וישבע לבלתי דבר אתו לעולם, ולא לעזור לו במאומה. ויהי כבוא עמיר אל מכה ויקרא אל האסלאם ויצק לכל אשר התנגד לאסלאם מצוקה רבה, ויקבלו על ידו אנשים רבים את דת האסלאם.

ועמיר בן והב או אלהארת' בן השאם הוא אשר ראה את אִבליס הוא השטן בשובו על עקביו ביום בדר. ויאמר אליו: לאן, סֻרָאקָה, כי דמֹה דמה השטן ביום ההוא לסראקה בן מאלך. ויהי כאשר פקפקו לצאת למלחמה בפחדם פן יקומו להם בני בכר לשטן בדרכם באיבה אשר ביניהם, ויפתם אבליס ללכת לקרב. ואולם בראותו את מלאכי האלהים אשר שלח לעזר למאמינים, שב על עקבותיו ויאמר: "נקי אנכי מכם, כי אראה את אשר לא תראו", ככתוב בקראן.

פרשת השלל.

ופרשת השלל כלה ירדה בדבר מלחמת בדר. ותרד ראשיתה בדבר השלל אשר נחלקו בו למי יהיה, ולא שבעו רצון בחלוקת מחמד, לאמר[89]: "ישאלוך בדבר השלל, אמר השלל לאלהים ולשליח. ויראתם אלהים, והתהלכתם איש אחיו בשלום ובבמישור ושמעתם לקול אלהים ושליחו אם מאמינים אתם". אחרי כן ספר על דבר צאת העם עם שליח-האלהים, בשמעם כי קריש יוצאים אליהם, ואולם הם לא יצאו בלתי אם נגד האורחה בבקשה לשלול שלל, ויאמר[90]: "כאשר הוציאך אלהיך מביתך (להלחם) בגלל האמת והנה פלוגה מן המאמינים, מאסו (לצאת לקרב). יתוכחו אתך בדבר האמת אחרי התבררה כאילו יובלו למות ועיניהם רואות. ובהבטיח לכם אלהים (לתת בידכם) את אחת שתי המחנות ותשתוקקו כי תהיה הזאת המחנה בלי הקוצים (לאמר הבלתי מזוינה בנשק) ואולם חפץ אלהים לקיים את דברו אמת, ולהכרית שורש הכופרים... בבקשכם עזרה מאת אלהיכם (כראותכם את רוב מספרם ומעוט מספרכם) ויען אתכם לאמר: 'הנני עוזר אתכם באלף מן המלאכים העומדים

אחר אחרי אחד... ובנפול עליכם תרדמה וישכיבכם בטח. וירדו עליכם מן השמים מים (הם מי המטר אשר ישרו דרכם ויהיו למפגע לקריש) לטהרכם בהם ולהעביר בהם תועבת השטן ולחַזֵק לבותיכם, ולכונן פעמיכם (בהיות אז הדרך נוחה ללכת, עד הגיעכם אל מקום המערכה). ובהגלות אלהיך אל המלאכים: "הנה אנכי עמכם וחזקתם את המאמינים. כי הנה אנכי מפיל בלב הכופרים פחד. והכיתם על צוארותיהם והכיתם בהם כל אצבע, זאת כאשר המרו את אלהים ושליחו ואשר ימרה את אלהים ואת שליחו הנה אלהים רב להעניש. המאמינים, בפגשכם את מערכות הכופרים אל תפנו להם עורף. ואשר יפנה להם עורף ביום ההוא, בלעדי לשם מלחמה או להדבק במחנהו, יביא עליו חרון אף אלהים, ומגוריו גיהנום ורעה הדרך". אחרי כן דבר על דבר צרורות האבן אשר השליך עליהם מחמד ביום ההוא לאמר[91]: "... ולא אתה ירית בירותך ואולם אלהים ירה ולמען נסות את המאמינים מסה יפה ממנו... אם תתפללו אשר ישפוט אלהים (ביניכם ובין מחמד) הנה כבר בא המשפט (כונתו לדברי אבו-ג'הל על מחמד, כי אין בערבים כמחמד אשר הפר ברית קרובים, והביא דבר אשר לא שערנו, ויצף למחר). אכן אם תחדלו (אתם קריש) הנה טוב הדבר לכם. וכי תשובו (להלחם בנו) נשוב (להשמידכם כאשר עשינו ביום בדר) ולא תועיל לכם מחנכם במאומה. אכן אלהים עם המאמינים. הוי המאמינים, שמעו בקול אלהים ובקול שליחו ולא תפנו עורף בשמעכם (דבר הקראן). ולא תהיו כאלה אשר אמרו: 'שמענו והם לא ישמעו' (לאמר כצבועים אשר יראו עצמם כשומעים לקולו ויסתירו את מֶרְים בקרבם). אכן ערים מן הבהמה לפני האלהים, הם החרשים והאלמים אשר לא ישכילו, ולו ידע אלהים בהם (דבר) טוב כי אז נטע להם אוזן לשמוע. אך לו גם נתן להם אוזן לשמוע (ולו יצאו אתכם למלחמה) כי גם אז פנו עורף וירחקו. הוי המאמינים, הענו לקריאת אלהים והשליח בקראו אתכם אל אשר יחיכם (לאמר למלחמה)"... וזכרו בהיותכם מעטים וחלשים בארץ ותפחדו אשר לא יחטפוכם האנשים, ויתן לכם מעון ויחזק אתכם בתשועתו ויכלכלכם מן הטובות למען אשר תודו. הוי המאמינים אל תבגדו באלהים ובשליחו ולא תמעלו באמונתכם ואתם יודעים... הוי המאמינים, כי תיראו את האלהים יעשה לכם תשועה ויכפר עליכם מרעותיכם וסלח לכם. ואלהים בעל החסד העצום". אחר הזכיר למחמד את החסד אשר עשה אתו בעת התנקשו קריש לו להרגו או לאסרו או לגרשו[92]: "... אכן יחמסו מזימות, ואלהים יחמס מזימות. ואלכים הטוב בחומסי המזימות". אחר הזכיר את עזות קריש ובקשם כי אלהים ישפוט ביניהם ובין מחמד באמרם[93]: "אלהים, אם זאת היא האמת מלפניך, (לאמר הדבר אשר הביא מחמד), הנה המטר עלינו אבנים מן השמים (כאשר המטרת על עם לוט) או הבא עלינו ענש דאבה" (לאמר מקצת מאשר הענשת בו את האומות לפנינו). ויהיו אומרים: "אכן אלהים לא יענישנו בבקשתנו מאתו סליחה ולא העניש אומה בעוד נביאה עִמה עד אם הוציאהו מתוכה". ויהיו אומרים זאת בעוד מחמד בתוכם. ועל זה נאמר בקראן: "ואלהים לא חפץ להענישם ואתה בתוכם. ואין אלהים מענישם בעת אשר יבקשו סליחה". אחר אמר: "ומה להם אשר לא יענישם אלהים, ואם גם היית בתוכם ואם גם יבקשו סליחה (כאשר יאמרו) בעוד הם מרחיקים מהמסגד החראם (לאמר את המאמין באלהים ואת עבדיו לאמר אותך ואת אלה אשר הלכו אחריך), ואין הם מגיניו (כי אין ראויים להיות בו) כי מגיניו הם יראי אלהים, אשר יקדישו את מקדשו וערכו התפילה אצלו, ואולם רובם לא ידעו. ולא היתה תפילתם אצל הבית בלתי אם צפצוף והגה (אשר לא ירצה אלהים ולא יאהב ולא חייבים לעשותו ולא צוָם עליו), הנה עתה טעמי את העונש באשר הייתם כופרים". אחר אמר: "הנה אלה אשרכפרו יפזרו הונם להסיר מדרך אלהים. אכן יוציאו אותו אחר יבוא עליהם אבדון, אחר יגברו עליהם ואשר כפרו יאספו אל גיהנום (לאמר האנשים אשר הלכו אל אבו-ספ'יאן ואל כל איש מקריש אשר היה לו רכוש בסחורת האורחה ההיא, ויבקשום לחזק אותם

במלחמתם נגד שליח האלהים ויעשו כן). אחר אמר לכופרים: "כי יחדלו ונסלח להם על מה שעבר, אך אם ישובו להלחם בך, הנה כבר באה ונהיתה פקודת הראשונים (לאמר הרוגי יום בדר). אחר אמר: "ונלחמתם בהם עד אם לא תהיה מַסָּה (לאמר למאמין) והיתה הדת כולה לאלהים. וכי יחדלו הנה אלהים רואה את כל אשר הם עושים. אך כי יפנו עורף (מדבריך לשוב לכפירתם) הנה אלהים מגנכם (אשר נתן לכם עוז וישע עליהם ביום בדר למרות מספרם ומעוט מספרכם). הטוב במגינים והטוב במושיעים". אחר הודיעם על דבר חלוקת השלל ומשפטו בדבר השלל אחרי התירו להם אותו ויאמר: "ודעו כי בשללכם שלל והיה לאלהים החומש ולשליח ולקרובים וליתומים ולעניים ולעוברי אורח אם מאמינים אתם באלהים ובאשר הורדנו על עבדנו (בחזון) ביום התשועה ביום הפגש שתי המחנות... בהיותכם אתם על שפת הנחל השפל והם על שפת הנחל בקצה (מעבר מכה). והרוכבים בשפלה למטה מכם (לאמר אורחת אבו-ספ'יאן אשר יצאתם לתפשה ויצאו הם להגן עליה מבלי אשר נועדתם אתם ולא הם). ולו נועדתם כי גם אז נחלקתם בדבר המועד (לאמר ולו היה זה למועד קבעתם ביניכם וביניהם, ותהי השמועה מגיעה עליכם על דבר רוב מספרם ומעט מספרכם, לא הייתם יוצאים לקראתם לקרב) ואולם למען יכַלה אלהים את הדבר אשר נחרץ (לאמר למען יכלה את אשר חפץ בגזרתו לחזק את האסלאם ואת אנשיו ולהשפיל את הכפירה ואנשיה מבלי כוחכם ועזרתכם. "למען אשר ישמד אשר נשמד באות הגלוי, ולמען יחיה אשר חי באות הגלוי. ואכן אלהים השומע והיודע" (לאמר למען יכפר הכופר אחרי ההוכחה בראותו האות והמופת ויאמין כמו כן אשר האמין). אחרי כן הזכיר את חסדו אשר נטה לו ואשר הערים עליו ויאמר: "בהראותך אלהים אותם בחלומך מעטים. ולו הראך אותם רבים כי אז נחשלתם ותֵחָלקו בדבר. ואולם אלהים שמרכם, ויוציאכם בשלום מזה, כי הוא יודע תוֹכֵי לב". (ויהי אשר הראהו אלהים בחלום חסד מחסדו אשר נטה להם, אמץ את לבם בזה לקום על אויביהם ויסר מהם בזה אשר פחדו מחולשתם מדעתו את אשר בקרבם. (ובהראותים אותם לעיניכם בהפגשכם מעטים, וימעט אתכם בעיניהם למען יכלה אלהים דבר אשר נחרץ" (לאמר למען עורר אותם למלחמה להנקם באשר חפץ לנקם בו, ולהראות חסדו לאשר רצה להריק עליו כל חסדו לאנשי חסותו). אחר הזהירם ויבינם ויודיעם על הדרך אשר ילכו בה בהלחמם ויאמר: "הוי המאמינים, בפגשכם מחנה ונלחמתם בם בשם אלהים, ועמדתם הכן וזכרתם את אלהים (אשר חרפתם בעדו נפשותיכם ואשר בהיותכם נאמנים לו האמרתם אותו לכם) אולי תצליחו". "ושמעו לקול אלהים ושליחו, ולא תחלקו ביניכם ואל תחשלו, פן יבוא פרוד בעניכם ואבד אומץ-רוחכם. ושַׁבֵּרו כי אלהים עם המשברים. ולא תהיו כאשר יצאו מחצרותיהם בגאוה וגאון להראות לעיני בני האדם... (לאמר לא תהיו כאבו-ג'הל וחבריו אשר אמרו לא נשוב בלתי אם אחרי בואנו אל בדר, וננחר בה הבהמות ונשקה שם יין ונגנו לנו הנוגנים ושמעו שבטי הבדואים וכבדו אותנו. אל יהיה דברכם למראה עינים להראות לאנשים ולא להשמיע אותם ולא לבקש מהם את אשר אתם. כי כל כונתכם תהיה לשם אלהים וכל מחשבתכם לתשועת דעתכם ולאַמץ נביאכם אל תעשו דבר בלתי אם לשם זה ולא תבקשו דבר זולתו)". אחרי כן אמר: "ובִיַפּוֹת להם השטן בעיניהם מעשיהם ויאמר: אין גובר עליכם היום מן האנשים" כמבואר למעלה. אחר הזכיר להם אלהים את הכופרים ואת אשר ימצאו במותם ויתארם בתארם ויודיע את נביאו על אודותם, עד הגיעו אל הדברים[94]: "וכי תקחום שבי במלחמה והברחתם בהם את אלה אשר מאחריהם אולי ישובו אל לב". "... והכינו נגדם כל כח אשר תוכלו וחילות הסוסים להפחיד בהם את אויב אלהים ואת אויבכם... וכל אשר תוציאו במלחמת אלהים ישלם לכם ואתם לא תֵעָשקו... אך כי יטו לשלום ונטית גם אתה ונשענת על אלהים, כי אלהים הוא השומע והיודע". "אך כי ירצו לעקוב אותך ורב לך באלהים (מגן), הוא הוא אשר חזקך בתשועתו

ובמאמינים, ויאגד את לבותיהם ולוּ פזרת את כל אשר בארץ יחד לא יכולת לאַגֵּד את לבותיהם, ואולם אלהים אגדם יחד (בדתו אשר עשתה אותם אגודה אחת) כי הוא העזוז והחכם". "הוי הנביא, עורר את המאמינים להלחם, כי יהיו מכם עשרים המשברים, יגברו על מאתים וכי יהיו מכם מאתים יגברו על אלפים מן הכופרים באשר הם עם לא יעמיקו דעת" (לאמר באשר לא ילחמו לכונה ברורה ולא בעד אמת ולא מתוך הכרת טוב ולא רע). ויהי ברדת פסוקת קראן זה, ויכבד הדבר על המסלמים ויתאמצו כי יהרגו עשרים מהם מאתים ומאתים אלף. ויקל אלהים מעליהם, ככתוב בפסוק הבא אחריו: "עתה הקל אלהים מעליכם כי יודע הוא אשר בקרבכם חלשים. והיה כי יהיו מכם מאתים המשַׁברים וגברו על מאתים, וכי יהיו מכם אלף וגברו על אלפים ברשות-אלהים". ויהי בעמדם מול אויב אשר היה כפלים מהם לא התיר להם לברוח מפניו ובהיותם פחות מכפלים לא היה עליהם להלחם בו, ויַתר להם להחלץ מהם. אחרי כן הוכיחהו בדבר השבויים והשלל ולא היה לפניו נביא אשר יאכל שלל אויביו.

ומחמד אמר: "אני הנני הנביא הראשון אשר נושע על ידי הפחד ותעשה לי הארץ בתי מסגד. ותנתן לי השפה בשלמותה, ויוּתרו לי השלל והבזה, אשר לא הותרו לנביא לפני, ותנתנה לי חמש תפילות אשר לא נתנו לנביא לפני. ויאמר[95]: "לא היה לנביא (לאמר לפניך) אשר יקח לו שבויים מאויביו כל עוד לא ערך טבח באויביו בארץ. תחפצו מתת העולם הזה (לאמר לקבל כופר פדיון נפשם) אך אלהים יחפוץ את העולם הבא (לאמר כי תהרגום, לעשות שם לדת אשר ירצה לעשות לה שם ואשר על ידה יגיעו לידי עולם-הבא)... לוּ לא ספר מאת אלהים אשר יצא עוד מלפני זה מאת אלהים, כי אז פגע בכם באשר לקחתם (שבי מן השבויים ושלל) עונש קשה (לאמר, לולא אמר אלהים בספרו אשר לא יעניש בלתי אם אחרי אשר יזהיר ויאסור לבלתי עשות דבר). אחרי כן התיר להם ברחמיו ובחסדיו ויאמר: "ואכלתם מאשר שללתם בהתר ובעונג ויראתם את אלהים, כי אלהים סולח ורחום". אחר אמר: "הוי הנביא, אמור לשבויים אשר בידיכם, אם ידוע ידע אלהים טוב בלבותיכם, יתן לכם טוב מזה אשר לקח מאתכם, וסלח לכם ואלהים סולח ורחום". ויעורר את המסלמים להתאגד לאגודה אחת וישם את המהגרים והאנצאר לבעלי ברית מגנים איש לאחיו בדת נגד כל איש זולתם. וישם את הכופרים בעלי ברית מגנים איש לאחיו. ויוסף[96]: "כי אם לא תעשו כן והיה בלבול בארץ ושַׁחתה רבה", לאמר אם לא יגנו המאמינים על המאמינים נגד הכופר ואם גם יהיה הכופר שאר בשרם יהיה בלבול בארץ, לאמר האמת והשקר יהיו מבולבלים זה בזה. אחרי כן השיב את הירושה לקרובים שארי-הבשר גם לאלה אשר התאסלמו אחרי כרתו ברית בין המהגרים והאנצאר וישימם אחים איש לאחיו ויאמר[97]: "ואלה אשר האמינו אחרי זאת ויהגרו וילחמו מלחמת אלהים עמכם, אלה מכם המה ושאר בשר המה איש לאחיו בספר אלהים (לאמר בירושה) כי אלהים יודע כֹּל".

פקודי הנלחמים בבדר מן המסלמים.

ויהיו פקודי הנלחמים בבדר מן המסלמים מקריש הם ועבדיהם ובעלי-בריתם מבני האשם בן עבד מנאף ובני אלמטלב בן עבד מנאף שנים-עשר איש. ומבני עבד-שמס בן עבד-מנאף ששה עשר איש. ויהי בתוכם עת'מאן בן עפ'פ'אן אשר לא יצא למלחמה, כי נשאר ליד אשתו רֻקַיָּה בת מחמד אשר חלתה בעת ההיא. ויתן לו מחמד חלק בשלל. ויאמר עת'מאן: "ושכרי לעולם הבא?" ויאמר לו מחמד: "גם שכרך מובטח לך". וצֻבַיְח עבד-משוחרר לאבו אלעאץ בן אמיה התכונן לצאת עם שליח-אלהים. אחרי-כן חלה, ויתן את גמלו לאבו סלמה בן עבד-אלסד לרכב עליו בצאתו למלחמה. אך בכל יתר המלחמות נלחם יחד עם מחמד. ומבני נופ'ל שנים. ומבני אסד בן עבד-אלעזא שלשה. ומבני עבד-אלדאר בן קצי שנים. ומבני זֻהְרה בן כִּלָאב שמונה. ומבני תַּיְם בן מֻרְרָה חמשה. ויהי מהם

אבו-בכר ועבדיו המשוחררים אשר קנם מידי הכופרים לחלצם מענים בִלאל ועאמר בן פ'הירה וצֻהַיב בן סִנאן מן אלנִמְר, ויהי צהיב ביזנצי, ויש אומרים כי היה מן אלנמר ויפול בשבי בימי הביזנצים ויקנוהו מהם. ומחמד אמר: "צהיב הוא אשר עבר לפני הביזנצים" (אל הדת). וטלחה בן עֻבַיד אללה מהם ויהי בעת ההיא בסוריא, ויבוא אחרי שוב מחמד מבדר וידבר אתו. ויתן לו מחמד חלק בשלל, ויאמר טלחה: "ושכרי לעולם הבא"? ויאמר מחמד: "ושכרך מובטח לך". ומבני מכ'זום חמשה, מהם שַמָּאס בן עת'מאן בן אלשריד. ושם שמאס עת'מאן ויכונה שמאס, כי בן נוצרי (שַמאס-שַמָּש) אל מכה עוד בימי עבודת האלילים. ויהי הכהן הזה יפה תאר. ויתפלאו האנשים על יפיו. ויאמר אליהם עתבה בן רביע והוא דוד שמאס אחי אמו: "האביא לכם "שמאס" יפה ממנו, ויבֵא אליהם את בן אחותו עת'מאן בן עת'מאן. ויקרא מאז שמאס. ומבני עדי בן כעב ארבעה עשר. ומהם עמר בן אלכ'טאב. ועבדו המשוחרר מִהְגָ'ע מבני עַךּ היה הראשון מן המסלמים אשר נהרג במערכה בחץ ביום בדר. וסעיד בן זיד היה בסוריא בעת המלחמה וישב, ויתן גם לו מחמד חלק בשלל ויבטח לו גם שכר לעולם-הבא. ומבני גֻ'מָח בן עַמר חמשה. ומבני סַהם בן עַמר איש אחד. ומבני עאמר בן לֻאַי חמשה. ויהי בהם עבד-אללה בן סהיל אשר יצא עם אביו סהיל בן עמר ממכה להלחם במחמד. ויהי כבואם לבדר ויברח אל מחמד וילחם יחד אתו. ומבני אלחארת' בן פ'הר חמשה. ויהי כל פקודי המהגרים אשר נלחמו בבדר ואשר נתן להם מחמד חלק בשלל – שלשה ושמונים איש.

ומהאנצאר ואשר אתם אַלְאַוְס מבני עבד אלאַשְהַל בן גֻ'שָם חמש עשר איש. ומבני טַ'פָּ'ר שנים, ומהם עֻבַיד בן אוס ויקרא בשם "מֻקַרְרִן" "אוסר", כי לקח בשבי ביום ההוא ארבעה אנשים ובתוכם את עֻקַיְל בן אבו-טאלה אחי עלי ובן דוד מחמד. ומבני עבד בן רַזאח שלשה. ומבני חארת'ה בן אלחארת' שלשה, ומבני עמר בן עוף חמשה. ומבני אֻמַיָּה בן זיד תשעה. ואבו לֻבָאבה בן עבד אלמנד'ר ואלחארת' בן חאטב היו מהם, ויצאו עם מחמד. אך הוא השיבם. ויפקד את אבו לבאבה על אלמדינה ויתן להם לכל איש חלקו בשלל עם היוצאים לבדר. ומבני עֻבַיד בן זיד שבעה. ובתוכם עאצם בן עדי אשר יצא להלחם וישיבהו מחמד ויתן לו חלק בשלל. ומבני ת'עלבה בן עמר שבעה. ומבני גַ'חְגַ'בא בן כֻלְפָּ'ה שנים. ומבני גַנם בן אלסַלְם חמשה. ומבני מֻעָאוִיָה שלשה. ויהי כל הפקודים אשר נלחמו בבדר מאלאוס ואשר נִתַן להם חלק בשלל אחד וששים איש.

ומהאנצאר ואשר אתם מאלכ'זרג' מבני אמרא אלקַיְס בן מאלך ארבעה. ומבני זיד בן מאלך שנים. ומבני עדי בן כעב שלשה. ומבני אַחְמָר בן חארת'ה אחד. ומבני גֻ'שָם בן אלחארת' ארבעה. ומבני ג'דָארה בן עוף ארבעה. ומבני אלאַבְגָ'ר והם בני כֻ'דְרָה בן עוף אחד. ומבני עוף בן אלכ'ורג' מבני עביד בן מאלך והם בני אלחֻבְלָא (הָהָרָה), ויקראו כן על עָצְמַת בטן אחד אבותיהם הראשונים – שנים. ומבני גַ'זְא בן עדי ששה. ומבני סאלם בן עוף אחד. ומבני אַצְרָם בן פ'הר שנים. ומבני דַעְד בן פ'הר אחד ומבני קֻרְיוּש בן גַנָם אחד. ומבני מִרְצַ'כָ'ה בן גנם אחד. ומבני לַוְדָ'אן בן סאלם שלשה. ומבעלי בריתם חמשה. ומבני סאעדה בן כעב שנים. ומבני אלבַדִי בן עאמר שנים. ומבני טַרִיף בן אלכ'זרג' איש ומבעלי בריתם חמשה. ומבני ג'שם בן אלכ'זרג' שנים עשר איש. ומבני עֻבַיד בן עדי בן גנם תשעה. ומבני כֻ'נָאס בן סִנאן שבעה. ומבני אלנֻעמאן בן סנאן ארבעה. ומבני סַוָאד בן גַנָם ארבעה. ומבני עדי בן נָאבִי ששה. ומבני זֻרַיְק בן עאמר שבעה. ומבני כ'אלד בן עאמר אחד. ומבני כַ'לְדָה בן עאמר חמשה. ומבני אלעַגְ'לאן בן עַמר שלשה. ומבני בַיָאצָ'ה בן עָאמר ששה. ומבני חביב בן עבד חארת'ה אחד. ומבני אלנג'אר והם תַיְם אללה בן ת'לעבה אחד. ומבני עֻסַיְרָה בן עבד עוף אחד. ומבני עמר בן עבד עוף שנים. ומבני עֻביד בן ת'עלבה שנים. ומבני עאִד' בן ת'עלבה שנים. ומבני זיד בן

ת'עלבה שלשה. ומבני סַוָּאד בן מאלך בן גנם הם בני עפ'ראא היא בת עביד בן ת'עלבה עשרה. ומבני עאמר בן מאלך בן אלנג'אר שלשה. ויהי ביניהם אלחארת' בן אלצִּמָּה אשר נשאר באלרַוְחאא ויתן לו מחמד חלק בשלל. ומבני עַמר בן מאלך בן אלנג'אר שנים. ומבני עדי בן עמר בן מאלך שלשה. ומבני עדי בן אלנג'אר שמונה. ומבני חַרָאם בן גֻ'נְדָב ארבעה. ומבני מָאזִן בן אלנג'אר שלשה. ומבני כַ'נְסָאא בן מבד'ול שנים. ומבני ת'עלבה בן מאזן אחד. ומבני דינאר בן אלנג'אר חמשה. ומבני קַיְס בן מאלך שנים. ויהי פקודי הנלחמים מכ'זרג' בבדר מאה ושבעים איש. ויהיו פקודי כל הנלאחמים בבדר מן המסלמים מן המהגרים והאנצאר ואשר נתן להם חלק בשלל ושכר לעולם הבא שלש מאות איש וארבעה עשר איש. מהמהגרים שלשה ושמונים, מאלאוס אחד וששים ומאלכ'זרג' מאה ושבעים.

הרוגי המסלמים ביום בדר.

וימותו במלחמת הקודש מן המסלמים אשר נלחמו ביום בדר מקריש ובעלי-בריתם מבני אלמטלב בן עבד-מנאף איש אחד. ומבני זהרה בן כלאב שנים ומבנים עדי בן כעב שנים ומבני אלחארת' בן פִ'הְר איש אחד. כל המתים לקריש ששה. מהאנצאר ובעלי-בריתם מבני עמר בן עוף שנים. ומבני אלחארת' בן אלכ'זרג' איש אחד. ומבני סלמה איש אחד. ומבני חביב בן עבד חארת'ה איש אחד ומבני אלנג'אר איש אחד. ומבני גנם שנים, כל המתים לאנצאר שמונה.

הרוגי עובדי-האלילים ביום בדר.

ואלה הרוגי עובדי האלילים ביום בדר מקריש מבני עבד-שמס בן עבד מנאף שנים עשר איש. ומבני נופ'ל בן עבד מנאף שנים, ומבני אסד בן עבד אלעזא חמשה. ויהי בהם נופ'ל בן כ'וילד הוא אשר קשר את אבו-בכר הצדיק ואת טלחה בן עֻביד אללה בקבלם את האסלאם בחבל ויהיו קוראים אותם בשם שני הקשורים, ויהי משטני קריש, ויהרגהו עלי בן אבו-טאלב. ומבני עבד אלדאר בן קצי שנים. ומבני תַיְם בן מֻרְרָה שנים, ומבני מכ'זום בן יקט'ה שבעה עשר. ומבני סַהְם בן עַמר חמשה. ומבני גֻ'מח שלשה. ומבני עאמר בן לֻאַי שנים. ואבן השאם אמר כי כל ההרוגים לקריש ביום ההוא חמשים ואבו-עבידה אמר כי היו שבעים, והשבויים כמספר הזה, כמספר אשר נפל מהמסלמים ביום אֻחֻד. ואשר לא מנם אבן אצחאק מהשבעים הם, מבני עבד-שמס בן עבד מנאף שנים. ומבני אסד בן עבד-אלעזא שנים. ומבני עבד-אלדאר בן קצי שנים. ובמני ת'ם בן מררה שנים. ובמני מכ'זום בן יקט'ה שבעה. ומבני ג'מח בן עמר אחד. ומבני סהם בן עמר שנים.

השבויים מעובדי האלילים.

והשבויים מקריש ומבעלי-בריתם והיוצאים אתם מבני האשם בן עבד-מנאף שנים. ובמני אלמטלב בן עבד-מנאף שבעה, ובמני נופ'ל בן עבד-מנאף שלשה. ומבני עבד-אלדאר בן קצי שנים. ומבני אסד בן עבד-אלעזא שלשה. ובמני מכ'זום בן יקט'ה תשעה. ובמניס ַהְם בן עמר ארבעה. ומבני ג'מח בן עמר חמשה. ומבני עאמר בן לֻאַי שלשה. ומבני אלחארת' בן פ'הר שנים. ויהי מספר השבויים אשר נשמרו לנו שמותיהם שלשה וארבעים. אך היו בהם עוד אשר הזכיר אבן השאם שמותיהם.

מלחמת סַוִיק.

אחרי כן יצא אבו-ספ'יאן בן חרב להלחם מלחמת סויק בחודש ד'ו אלחג'ה. ויהי סדר החג בכעבה בשנה ההיא ביד עובדי האלילים. וזה הדבר: כאשר שב אבו-ספ'יאן אל מכה הוא והאנשים אשר נמלטו על נפשם מבדר, נדר נדר, כי לא יבואו מים על ראשו להטהר עד אם נלחם במחמד. ויצא ואתו

מאתים רוכבי גמלים מקריש לקיים את דבר נדרו. וילך על הרמה עד בואו אל הר, תַ'יְב שמו, כמרחק תחנה אחת ממדינה ויחן שמה. ויהי בהיות הלילה ויצא ויבוא בחשכת הלילה אל בני אלנצ'ר היהודים ויבוא אל חֻיַי בן אַכְ'טָב. וידפוק על דלתו. וימאן חיי לפתוח לו כי ירא. וילך מאתו ויבוא אל סַלָּאם בן מִשְכָּם, והוא הנשיא לבני אלנצ'ר בעת ההיא ושומר אוצרותם. ויבקשהו לתת לו לבוא אליו. ויתן לו. ויעש לו כרה וישקהו.ויגל לו הכל בדבר מחמד. ויצא אבו ספ'יאן עוד באחרית הלילה ההוא ויבוא אל אנשיו. וישלח אנשים מקריש אל חוות העיר אל אלעֻרַיְץ' וישרפו שם מטעי תמרים, וימצאו איש מהאנצאר ובעל-בריתו בשדה אשר להם ויהרגו את שניהם וילכו לשוב. וידעו בני מדינה. ויצא מחמד לבקשם וילך עד בואו אל קַרְקַרַת אלכֻּדְר וישב, כי מהר אבו-ספ2יאן וחבריו לעבור ולא יכול מחמד השיגם. וימצאו המסלמים את צידת קריש אשר השליכו בשדה להקל מעליהם בברחם. ויאמרו המסלמים אל מחמד בשובו אתם: "התחפוץ כי נפשוט עליהם בגדוד?" ויאמר: "כן". ויפקד על אלמדינה את בַשִיר בן עבד-אלמֻנְדִ'ר הוא אבו-לֻבָאבָה. ויקראו למלחמה הזאת מלחמת סַוִיק (קמח עבה קלוי) באשר הרוב מאשר השליכו אנשי קריש מצידם בהחפזם לנוס היה סויק. ויעטו המאמינים אל השלל.

מלחמת ד'וּ אַמַרְ ואלפֻ'רֻע.

וישב מחמד באלמדינה אחרי שובו ממלחמת סויק שארית חודש ד'וּ אלחִגָּ'ה או קרוב לזה, ויצא אל נַגְ'ד להלחם בשבט גַטַפָ'אן ויפקד את עת'מאן בן עפ'פ'אן על אלמדינה. וישאר בנג'ד כל חודש צַפַ'ר בערך, וישב אל מדינה מבלי לערוך קרב. וישאר בה כמעט כל חודש רַבִיע אלאַוַּל. אחר יצא לבקש את קריש ויפקד את אבן-מַכְתוּם על אלמדינה. ויבוא עד בַחְרָאן מקום מכרות בחג'אז במחוז אלפֻ'רֻע. וישאר שם חדשי רביע אלאַכִ'יר וגַ'מָאדִי אלאוּלָא וישב אל אלמדינה מבלי לערוך קרב. בימים ההם שם מצור על מושב השבט היהודי בני קַיְנֻקָאע אשר באלמדינה.

שליחות זיד בן חארת'ה אל אלקָרְדָה

וזה דבר שליחות זיד בן חארת'ה אשר שלחו מחמד, ויתנפל על אורחת קריש אשר היה בה גם אבו-ספ'יאן באלקַרדה מים מימות נג'ד. וזה הדבר: פחוד פחדו קריש אחרי מלחמת בדר לעבור בדרכם אשר דרך בה תעבור אורחתם מימים ימימה אל סוריא. וילכו בדרך עִרָאק. ויצאו סוחרים מהם ובהם אבו-ספ'יאן בן חרב ואתו כסף רב, כי הכסף ראש סַחֳרָם. וישכרו להם איש מבני בַכר בן וָאאִיל, פֻ'ראת בן חַיָּאן שמו, לנחותם הדרך. ושילח מחמד את זיד וימצאם ליד המים ההם. ויקח את האורחה, את מטענם ואת בהמתם ויבוא אל מחמד.

ג. מלחמת אֻחֻד

התעוררם למלחמה.

וישב מחמד באלמדינה אחרי שובו מבחראן ארבעה חדשים. אז עלו עליו קריש להלחם בו באחד בחודש שַוָּאל לשנה השלישית לצאתו ממכה. וזה הדבר:

כאשר נפלו ביום בדר מן הכופרים ויקברו בגב, וישובו פליטי קריש אל מכה וישב אבו ספ'יאן עם אורחתו, — באו אליו עבד-אללה בן אבי-רביעה ועִכְרִמה בן אבו-ג'הל וצַפְ'וָאן בן אמיה ואתם אנשים מקריש אשר נפלו אבותיהם ובניהם ואחיהם ביום בדר, וידברו אל אבו-ספ'יאן ואל האנשים אשר

היתה להם סחורה באורחה ההיא, ויאמרו אליהם: "הוי משפחות קריש, הנה מחמד נתנכם לבז ויהרוג את טוביכם, ועתה עזרו אותנו בהונכם להלחם בו, אולי נוכל ננקם בו על הרעה אשר הסב לנו". ויעשו כן. ועליהם נאמר[98]: "אלה הכופרים יפזרו הונם למען הטות מדרך אלהים. אכן פזר יפזרוהו ואולם אחרי זאת יבוא עליהם אבדון וגברו עליהם, והכופרים יאספו אספה אל גיהנום.. ויזעקו קריש אחרי תת להם אבו-ספ'יאן את הכסף, להלחם במחמד המה ובעלי-בריתם והסרים למשמעתם משבטי כִנאנה ואנשי תִהָאמָה.

ואבו-עַזָּה הוא עַמר בן עבדאללה הג'מחי עשה אתו מחמד חסד ביום בדר, כי היה האיש עני ומספר בני-ביתו רב וצרכיו מרובים ויהי בשבויים, וידבר אל מחמד ויט לו מחמד חסד ויקרא לו דרור. ויהיה בהעזק קריש ויאמר אליו צפ'ואן בן אמיה: "אבו-עזה הנה אתה איש משורר, קומה לעזרתנו בלשונך ויצאת אתנו". ויאמר: "הן עשה אתי מחמד חסד, ולא ארצה לקום נגדו". ויאמר צפ'ואן: "לא, כי תעזור לנו בנפשך, והיה בשובך והעשרתיך, וכי תפול בקרב ושמתי את בנותיך את בנותי, והיה גורלן כגורל בנותי במצוק ובמרחב, שבועת אלהים בינינו". ויצא אבו-עזה ויתהלך בתהאמה ויקרא את בני כנאנה בשיריו ויעוררם לצאת למלחמה. ומֻסָאפִ'ע בן עבד-מנאף מבני ג'מח יצא אל בני מאלך בני כנאנה ויעוררם בשיריו לצאת למלחמה על מחמד.

וגֻ'בַיְר בן מֻטְעִם קרא לעבד כושי אשר לו וַחְשִי שמו, וידע לירות חנית כירות הכושים ואף מעט הוא אשר יחטיא. ויאמר אליו ג'ביר: "צא את האנשים, והיה כאשר תהרוג את חמזה דוד מחמד באשר הרג את דודי טֻעַימה והיית חפשי לנפשך".

צאת קריש.

ויצאו קריש בכל כוחם ועוזם ובעלי-בריתם וכל ההולכים אחריהם מבני כנאנה ואנשי תהאמה, ויוציאו אתם את הנשים למען תעוררנה אותם לקרב, ולמען לא יברחו הגברים בחפצם לשמור על כבוד הנשים לבל תפולנה שבי, כמנהג הערבים. ויצא אבו-ספ'יאן והוא מפקד חיל קריש ואתו אשתו הִנְד בת עתבה ועִכְרִמָה בן אבו-ג'הל ואתו אֻם חכים בת אלחארת' בן האשם בן אלמגירה. וכן עשו יתר נכבדי קריש כצפ'ואן ועמר בן אלערץ ודומיהם, ובכל פעם עבור הנד בת עתבה על פני וַחְשִי העבד הכושי או עברו על-פניה, ואמרה לו: "אבו דַסמָה (כנוי וחשי) רפא (שברינו) והתרפא (השתחרר) ותעוררנו לקרב. ויצאו לדרכם עד בואם אל שני עינות מים בהר בעמק אלסַבְכָ'ה ליד קַנָאת על שפת העמק מול אלמדינה.

חלום מחמד.

ויהי כשמוע מחמד והמסלמים כי חנו קריש באשר חנו ויאמר מחמד למסלמים: "אכן חי-אלהים כי ראיתי חלום אמת. ראיתי שורים וראיתי בלהב חרבי פגימה. וראיתי כי הנני מביא את ידי בתוך שריון חזק, ואדמה כי השריון הוא אלמדינה". ואחרים אומרים כי אמר מחמד: "ראיתי שורים אשר לי נשחטים. ואולם השורים הם אנשים מחברי אשר יהרגו. והפגימה אשר בלהב חרבי הוא איש ממשפחתי אשר יהרג". ויאמר אל אנשיו: "אם טוב בעיניכם ועמדתם באלמדינה ועזבתם אותם באשר חנו. והיה כי יעמדו שם ועמדו במצב היותר רע. ואם יבואו אל אלמדינה ונלחמנו בהם בה". ותהי עצת עבד-אללה בן אֻבַי בן סלול עם עצת מחמד, לאמר אשר לא יצאו לקראת האויב מן העיר. ולא היה טוב בעיני מחמד אשר יצאו. ואולם אנשים מהמסלמים מאלה אשר חפץ אלהים כבדם במות במלחמת

אלהים ביום אֶחֻד ומזולתם מאלה אשר לא היו ביום בדר אמרו: "שליח-אלהים, צא אתנו אל אויבינו, אל יראו כי נמס לבנו מפניהם, וכי חלשים אנחנו". ויאמר עבד-אללה בן אבי: "שליח אלהים, עמוד באלמדינה, לא תצא אליהם, כי חי-אלהים אשר לא יצאנו מעולם אל אויבינו מחוץ לעיר מבלי אשר גברו עלינו. ולא בא אל העיר אויב מבלי אשר נגבר עליו. הנח להם שליח-אלהים, והיה אם יעמדו ועמדו במצב היותר רע. ואם יבואו אל העיר והרגום אנשינו בפניהם, והשליכו עליהם הנשים והילדים אבנים מן הבתים מעל לראשיהם, ואם ישובו, ישובו מלאי אכזבה, עד אשר בא מחמד אל ביתו וילבש שריונו. והדבר היה ביום הששי אחרי כלותו להתפלל. וביום ההוא מת איש מהאנצאר מאלך בן עַמר שמו מבני אלנג'אר ויתפלל עליו מחמד. אחר יצא אל העם, והעם כבר נחם ויאמרו: "כפינו את שליח אלהים לצאת למלחמה, וחלילה לנו לעשות זאת". ויהי כצאת מחמד אליהם ויאמרו: "כפינו אותך שליח אלהים וחלילה לנו מעשות זאת. ועתה אם חפצת שב במקומך". ויאמר מחמד: "לא יאה לנביא להסיר את שריונו אחרי לבשו אותו עד אם ילָחם". ויצא מחמד ואתו אלף מאנשיו ויפקד את בן מכתום להתפלל עם האנשים. כי תמיד היה מחמד בעצמו שליח צבור המאמינים באלמדינה ויתפלל אתם.

שוב הצבועים.

ויהי בהיותם האלשַׁוְט בין אלמדינה ואֻחֻד ויעזבוהו עבד-אללה בן אֻבַי עם שליש האנשים, באמרו: "שמע לקולם והִמרה את דברי, לא נדע על מה נוציא נפשותינו להורג במקום הזה, אתם האנשים". וישב עם ההולכים אחריו מבני עמו מן הצבועים והמפקפקים. וילך אחריהם עבד-אללה בן עַמר אחי בני סלמה והוא אומר אליהם: "הזהרתיכם באלהים מעזוב את עמכם ואת נביאכם, בבוא אויבם". ויאמרו אליו: "לו ידענו כי אמנם תלחמו, לא עזבנוכם בידי אויב. ואולם לא נדמה כי תהיה מלחמה". ויהי בעמדם במֶרים וימאנו בלתי אם לעבור משם, ויאמר אליהם: "יכחידכם אלהים אתם אויבי אלהים, ויעמיד ריוח לנביאו ממקום אחר". והאנצאר אמרו אל מחמד: "שליח אלהים, האם לא נקרא לעזרתנו את בעלי-בריתנו מהיהודים?" ויאמר: "אין צורך לנו בהם,. ויעבור מחמד עד בואו בארץ הסלעים אשר לבני הארת'ה, ותכשכש סוסה בזנבה, ותפגע בתלי החרב ותוציאנה מנדנה. ויאמר מחמד — כי אהב לנחש אם כי לא היה מעונן — אל בעל החרב לאמר: "שלוף את חרבך, כי רואה אנכי אשר החרבות תוצאנה היום מנדניהן". אחר אמר לאנשיו: "מי איש בכם אשר ירצה לצאת לקראת האויב בדרך קרובה אשר לא חפגשֵׁנו בהם". ויאמר אבו-חית'מה אחי בני הארת'ה בן אלחארת': "אנכי, שליח האלהים", ויעבור אתו בארץ הסלעים אשר לבני הארת'ה ובין אחוזותיהם עד עברם על-פני אחוזה למִרְבָּע בן קַיְטִ'י. והאיש צבוע ועִוֵּר. ויהי כשמעו את קול מחמד ואשר אתו מהמסלמים ויקם ויעפר עפר בפניהם באמרו: "אם גם שליח אלהים אתה לא אַתִּיר לך לבוא אל תוך גני". ויש מספרים כי הוא לקח חֹפֶן עפר בידו ויאמר: "לו ידעתי כי לא אפגע באיש אחר זולתך מחמד, כי אז הכיתי בזה על פניך". וימהרו האנשים לגשת אליו להרגו. ויאמר אליהם מחמד: "אל תהרגוהו, כי העִוֵּר הזה עור הלב הוא, עור הראוּת". אך סעד בן זיד אחי בני עבד אלאשהל השכים ויהרגנו עוד בטרם הספיק מחמד להניא אותם. ויכהו בקשת בראשו ויבקעהו.

חנות מחמד בחריץ הנחל והתכוננו למלחמה.

וילך מחמד עד חנותו בחריץ נחל אֻחֻד במקום מעבר הנחל אל ההר. וישם את גמליו ואת צבאו לצד אֻחֻד, ויאמר: "אל ילחם איש מכם בטרם צוינוהו להלחם". וקריש רועים את גמליהם ואת בהמתם האגפים בתוך שדות הזרע באלצַּמְגָה במחוז קַנָאה אשר למסלמים. ויאמר איש מהאנצאר בעת הניא

מחמד אותם מהלחם: "הירעו בשדות-הזרע בני קַיְלָה (הם אלאוס ואלכ'זרג') ולא נלחם בם?" ויתכונן מחמד למלחמה, ואתו אז שבע מאות איש. ויפקד על גדוד בן חמשים איש רומי קשת את עבד-אלה בן גֻ'בַּיְר אחי בני עמר בן עוף, וישם עליו ביום ההוא לאות אשר יכירוהו על פיו גם בהיותו מכוסה בקובע ושריון, — בגד לבן, ויאמר אליו: "עצור בעד הפרשים בחצים לבל יוכלו להתנפל עלינו אם גברנו ואם יגברו עלינו, ועמוד הכן על מקומך לבל יוכל לבוא עלינו מעברך. וילבש מחמד שני שריונים, ויתן את הנֵס ביד מֻצְעָב בן עֻמַיְר אחי בני עבד-אלדאר. וינתן מחמד ביום ההוא רשות לצאת אתו לסַמֻרָה בן גֻ'נְדָב הפַ'זָארִי ורָאפִע בן כ'דִיג' אחי בני הארת'ה למרות היותם אך בני חמש עשרה שנה. כי בתחלה השיבם מן המערכה, וַיְאֻמַר אליו: "שליח-האלהים, הנה ראפ'ע רובה-קשת". ויתן לו ללכת עם הלוחמים. ויהי בתתו לראפ'ע לצאת למלחמה, ויאמרו אליו: "הנה סַמְרָה יוכל לפגוע בקשתו בראפ'ע כי רב כחו ממנו". ויתן לו ללכת. וישב את אֻסאמה בן זיד ואת עבד-אללה בן עמר בן אלכ'טאב ואת זיד בן ת'אבת ועוד צעירים אשר לא מלאו להם חמש עשרה שנה, אך במלחמת החפירה נתן להם להלחם והם בני חמש עשרה שנה. ויתכוננו קריש למלחמה ואתם שלשת אלפים איש ומאתים פרשים באגפיהם. ויפקידו על הפרשים אשר מימין את כ'אלד בן אלוליד ועל אשר משמאל את עִכְרִמָה בן אבו ג'הל.

דבר אבו דֻגָ'אנה.

ומחמד אמר: "מי האיש החפץ לקחת את החרב הזאת במחירה?" ויקומו אנשים רבים לקחתה ממנו וימנענה מעם עד אשר נגש אליו אבו-דג'אנה סִמָאךְ בן כַ'רַשָׁה אחי בני סאעדה, ויאמר: "ומה מחירה, שליח האלהים"? ויאמר: "כי תכה בה את האויב עד אשר יִכֹּף". ויאמר: "לוקח אנכי אותה במחירה, שליח האלהים". ויתננה לו. ואבו-דג'אנה איש אמיץ-לב ואיש-מלחמה. והיה כהתעטפו במצנפת אדומה אשר לו, וידעו האנשים כי יצא למלחמה, ויקח את החרב מיד מחמד ויוצא את מצנפתו ויצנף אותה. ויתחל להתהלך בגאון בין שתי המערכות, ויאמר מחמד כאשר ראה אותו מתהלך בגאון לאמר: "הנה הליכה כזאת תועבת אלהים היא, זולתי במקום כזה".

דבר אבו-עאמר הפושע.

ואבו-עאמר עבד-עַמר בן צַיְפִ'י אחד בני צֻ'בַיְעָה יצא בצאתו מאלמדינה אל מכה משנאתו את מחמד עם חמשים איש נערים מאלאַוְס, ויש אומרים עם חמשה עשר איש. ויהי מבטיח את קריש כי בפגשו את בני עמו, לא ימרו את פיו גם שנים מהם. ויהי בהפגש האנשים במערכה, ויהי הראשון אשר פגש את המסלמים אבו עאמר והוא בתוך בעלי-הברית קריש ועבדיהם. ויקרא אל אנשי מחמד: "הוי משפחות אלאוס, אני אבו-עאמר". ויאמרו אליו: "אם כן אל תהי עין אלהים עליך לטובה, אתה הפושע". ואבו-עאמר היה מכונה בימים אשר לפני האסלאם בשם "הנזיר" ויכנהו מחמד: "הפושע". וכשמעו את אשר ענו אותו, ויאמר: "אכן פגעה הרעה בעמי אחרי צאתי". וילחם בם מלחמה קשה וישלך עליהם אבנים. ואבו-ספ'יאן קרא לנושאי הנֵס מבני עבד אלדאר בעוררו אותם בזה למלחמה: "הוי בני עבד-אלדאר, הנה בידעם הפקד דגלנו ביום בדר ותמצאנו הרעה כאשר ראיתם, ואכן לפי נושאי נסם ילכו האנשים, בהמוט הנס ימוטו. ועתה שמרו על נסנו או עזבוהו בידינו ונָגן בעדכם עליו". ותתעורר קנאת האנשים, ויבטחו ויאמרו: "האנחנו נמסור לך נסנו? מחר כאשר נפגש עם האויב תראה את אשר

נעשה". וזה היה אשר חפת אבו-ספ׳יאן. ויהי בהפגש שתי המחנות ותקם הנד בת עתבה והנשים אשר אתה ותקחנה את התופים ותכינה בו את האנשים מאחריהם ותתעוררנה אותם למלחמה ותען הנד ותאמר:

דרכו עז בני עבד אלדאר. דרכו עז מגני אלה אשר מאחריכם.

הכו בכל להב זין חד.

ותוסף ותאמר: כי תלכו קדימה נחבקכם, ונציע (לכם) מצע רך אך כי תסוגו אחור נפרד מכם, פרוד לא-אוהבים.

ותהי קריאת אנשי מחמד ביום אֻחֻד: אַמִת אַמִת (הָמֵת, הָמֵת).

וילחמו האנשים עד אשר חזקה המלחמה. וילחם אבו דג׳אנה, וילך עד אשר חדר אל תוך מערכות האויב. וזה אשר ספר אלזֻבַיְר בן אלעַוָּאם לאמר: "דאבה נפשי בבקשי מאת שליח האלהים את החרב וימנענה ממני, ויתננה לאבו-דג׳אנה ואֹמר: אני בן דודתו אחות-אביו צַפִיָּה ומקריש אני, ואקום אנכי ואבקשה ממנו לפני אבו-דג׳אנה ויתננה לו ויעזבני. חי אלהים כי משתוקק אנכי לראות מה יעשה" ואלך אחריו, ויוצא את מצנפתו האדומה ויצנפנה. ויאמרו האנצאר: " הוציא אבו-דג׳אנה מצנפת המות", וכן היו אומרים בצנפו אותה. ויצא ויתפאר בשיר ויתַנה גבורתו ואמונתו. ולא פגש איש אשר לא הרגו. ויהי בין עובדי האלילים איש אשר לא הניח פצוע מאתנו אשר לא שם קץ לחייו. ויהי כקרבם איש אל אחיו הוא ואבו-דג׳אנה ואתפלל אל אלהים, כי יעש אשר יפָגשו. ויפגשו ויכו איש את אחיו מכה, ויך עובד-האלילים את אבו-דג׳אנה בשריונו ויפגום את חרבו. ויכהו אבו דג׳אנה ויהרגהו. אחרי-כן ראיתיו מרים את חרבו על ראש הנד בת עתבה, אך השיב את חרבו מעליה. אז אמרתי: "אכן אלהים ושליחו יודעים יותר.. ואבו-דג׳אנה ספר בדבר הנד לאמר: "ראיתי איש השורט את האנשים הפצועים שריטה קשה. ואפן אליו, ויהי כהרימי עליו חרבי ויתחל ליילל, והנה אשה היא. ואכבד את חרב שליח-אלהים מהכות בו אשה..

הרג חמזה אדון המתים במלחמת הקודש.

וחמזה בן עבד-אלמטלב נלחם עד אשר הרג את אַרטאה בן עבד שֻׁרַחְבִיל מבני עבד-אלדאר, אשר היה אחד נושאי הנס. אחר פגש את סִבָאע בן עבד אלעֻזָּא הגבשאני, וכנויו אבי-נִיָאר. ויאמר אליו חמזה: "בוא הנה בן המוהלת", כי היתה אמו אֻם אַנְמָאר שפחה משוחררת לשריק בן עמר הת׳קפ׳י מוהלת במכה, היתה מוהלת את הבתולות. ויהי בהפגשם ויכהו חמזה ויהרגהו. וזה אשר ספר וַחְשִׁי: "חי אלהים כי ראיתי את חמזה חוצב בחרבו בכל איש אשר פגש כגמל חום ואבקש להרגו ואהי מסתתר מאחרי עץ או אבן, והנה נגש אליו סבאע לעיני ויאמר אליו: "בוא הנה בן המוהלת". ויכהו מכה, אך החטיא ולא פגע בראשו, ואניף רמחי בכל עוז ואשליכנו עליו ויתקע בגופו במקום ערותו עד אשר יצא מבין רגליו. ויגש אלי שדוד ויפול. ואמתין לו עד אשר מת, ואבוא אליו ואקח רמחי, ואפן ואלך אל הצבא, כי לא היה לי חפץ בדבר אחר זולתו כי כל חפצי היה להשתחרר. וזה אשר ספר ג׳עפ׳ר בן עמר הצַ׳מרי: "יצאתי בצבא הלוחמים עם עביד-אללה בן עדי אחי בני נופ׳ל בימי מעאויה בן אבי-ספ׳יאן כליף בני-אמיה הראשון, ויהי כשובנו ונעבור בחִמץ, ווחשי שוכן כבר אז שם, ויאמר אלי עבד-אללה, התחפוץ כי נבוא אל וחשי ושאלנוהו על הרג חמזה, איך הרגו?" ואמר לו: "כחפצך". ונשאל על

אודותיו בחמץ, ויאמר אלינו איש אשר שאלנוהו אודותיו: "תמצאוהו בחצר החיצונה אשר לביתו. והוא שותה תמיד לשכרה, והיה אם תמצאוהו בעת אשר יינו פג והיה לפניכם איש ערבי ונודע לכם מפיו את אשר חפצתם לדעת, כל אשר תשאלו מאתו. אך אם תמצאוהו שכור והלום יין ועזבתם אותו". ונצא ונמצאהו בחצר ביתו החיצונה על מצע והוא זקן מאד כַּחוֹל. ולא היה שכור, ונגש ונברכהו לשלום, וירם ראשו אל עביד-אללה בן עדי, ויאמר אליו: "הבן לעדי בן אלכִ'יאר אתה?" ויאמר: "כן". ויאמר: "חי אלהים כי לא ראיתיך מאז מסרתי אותך לידי אמך הסעדית אשר היניקתך בד'ו טֻוָא, כי אני הגשתיך לידה בשבתה על דמלה. ותחזק בך בצדך. ויבריקו לנגד עיני רגליך בעת הרימתך אליה. חי אלהים כי רק עמדת לפני הכרתי את רגליך". ונשב שנינו ונאמר אליו: "באנו אליך למען תספר לנו על דבר הרגך את חמזה. ויספר את הדבר ככל הכתוב בפרק הזה, ויוסף: "ואולם אחרי הרגי את חזה ישבתי תחתי, כי לא הרגתיו בלתי אם לצאת לחפשי. ויהי כבואי למכה ואצא חפשי ואשב שם עד כבוש שליח האלהים את מכה, ואברח אל אלטאאף ואשב שם. ויהי כצאת משלחת אלטאאף אל שליח האלהים לקבל את דת האסלאם נבוכותי ולא מצאתי לי דרך. ואמר: אלך לי אל סוריא או אל תימן או אל אחת הארצות. וחי אלהים, כי בעודני דואג ונבוך והנה איש אומר אלי: "אוי לך, הן הוא לא יהרוג כל איש אשר יקבל דתו והעיד עדות האמת". ויהי כהגידו לי זאת ואצא עד בואי אל שליח האלהים באלמדינה. ובטרם ישים לבו עמדתי לראשו, ואעיד עדות האמת כי אין אלהים מבלעדי אללה וכי מחמד שליחו. ויהי כראותו אותי ויאמר: "אתה וחשי?" — ואמר: "כן שליח אלהים". ויאמר: "שב וספר לי איך הרגת את חמזה". ואספר לו כאשר ספרתי לכם. ויהי ככלותי, ויאמר אלי: "אוי לך, הסב פניך מנגד עיני, כי לא אחפוץ לראותך". ואהי מתחמק מפני שליח-האלהים בכל מקום אשר היה שם, למען לא יראני, עד אסוף אותו אלהים אליו. ויהי כצאת המסלמים למלחמה על מֻסַיְלַמָה השקרן בעל אלימאמה, אשר קם למתחרה לשליח-האלהים, ויתאמר להיות גם הוא שליח-אלהים, ואצא אתם, ואקח את רמחי אשר הרגתי בו את חמזה. ובהפגש האנשים במערכה, ראיתי את מסילמה השקרן עומד ובידו החרב ולא ידעתיו, ואכונן רמחי נגדו, ויכונן גם איש מהאנצאר רמחו נגדו מצד אחר, כל אחד משנינו חפץ להרגו. ואניף רמחי בכל עז ואפגעהו בו ויתָקע בתוכו. ויתפוז אותו האנצארי ויכהו בחרב, ואלהיך הוא היודע מי משנינו הרגו. אך אם אנכי הרגתיו, כי אז הרגתי את הטוב באנשים אחרי שליח-האלהים, וגם את הרע באנשים". ועבד-אללה בן עמר בן אלכ'טאב אשר היה האלימאמה אמר: "שמעתי ביום ההוא קול קורא: 'הֲרָגוֹ העבד השחור'. ווחשי לא חדל משתות לשכרה, ויענישוהו על זה כדין, עד אשר מחק אותו עמר מרשימת המאמינים אשר נלחמו מלחמת מחמד אשר היו מקבלים חלקם במסים. ויהי עמר אומר: "ידעתי כי לא ירפה אלהים מהורג חמזה".

הרג מֻצְעָב בן עֻמַיְר.

ומצעב בן עמיר נלחם בעד מחמד עד אשר נהרג. ויהרגהו קַמְאָה הַלַיְתִ'י, כי חשב כי מחמד הוא, וישב אל קריש ויאמר: "הרגתי את מחמד". וימסור מחמד את הנס, אחרי ההרג מצעב, לעלי בן אבו-טאלב, וילחם עלי ואנשים מן המסלמים. ומחמד ישב בעת התחזק המלחמה באֻחֻד תחת נס האנצאר. וישלח אל עלי לאמר: "לך קדימה עם הנס". וילך עלי קדימה ויאמר: "אני בעל-הַשַׁמּוֹת" (השם שמות באויב). ויקרא אליו אבו-סעד בן אבו-טלחה נושא נס קריש: "החפץ אתה בעל-השַמות להלחם מלחמת שנים?" ויאמר: "כן". וילחמו שניהם בין שתי המערכות ויכו זה את זה מכה. ויכהו עלי ויפצעהו. וילך מעליו ולא המיתו. ויאמרו אליו אנשיו: "האם לא תמיתהו?" ויאמר: "הוא בא נגדי

חשוף ערוה, ויכמרו נחומי כי קרוב הוא לי, וגם ידעתי כי אלהים כבר המיתו". ויש מספרים כי אבו-סעד יצא ויקרא: "אני העושה שמות, מי יצא להלחם בי." ויאמר עוד: "הוי אנשי מחמד, הנה אתם אומרים כי הרוגיכם יבואו לגן-עדן וכי הרוגינו יבואו לגיהנום, שקר דברתם. חי אללאת כי לו ידעתם אשר נכון הדבר, כי אז יצא איש להלחם בי". ויצא עלי ויכו איש אחיו ויהרגהו עלי.

ענין עאצם בן ת'אבת.

ועאצם בן ת'אבת בן אבו אלאקלח נלחם ויהרוג את מֻסָאפִ'ע בן טַלחה ואת אחיו גֻ'לָאס בחץ אשר ירה בהם. וג'אלס בא אל אמו אחרי ירות בו עאצם, וישם את ראשו בחיקה, ותאמר אליו: "בני, מי פגע בך?" ויאמר: "שמעתי איש אומר בעת ירותו בי: 'הנה קח אותה ואני בן אבי אלאקלח'. ותדר אמו נדר, כי אם יתן אלהים בידה את ראש עאצם ושתתה בו יין בגולגלתו. ועאצם נדר נדר לאלהים לבלתי נגוע בעובד-אלילים ולבלתי תת לעובדי-אלילים לנגוע בו לעולם, כי עובדי האלילים טמאים. וחמזה הרג את עת'מאן בן טלחה נושא נס עובדי האלילים ביום ההוא.

דבר חַנְטָ'לָה אשר רחצוהו המלאכים.

וחנט'לה בן אבו עאמר נפגש בקרב באבו-ספ'יאן. ויהי בהיות יד חנט'לה על העליונה, וירא שַדָאד בן אלאסוד את הדבר ויכהו שדאד וימיתהו. ויאמר מחמד: "את חברכם זה — לאמר את חנט'לה — ירחצו המלאכים". וישאלו א בני בית חנט'לה לפשר דברי מחמד. וישאלו את אשתו, ותאמר: "יצא למלחמה והוא טמא שכבת-זרע, כי מהר לצאת בשמעו את הקריאה למלחמה".

אחר שלח אלהים עזרתו למאמינים, וימלא את אשר דבר אליהם. ויתנפלו על הכופרים בחרבות עד אשר התיקום ממקומם. ולא יכול הצבא להגן עליהם. ולא היתה להם דרך אחרת מאשר להמלט.

הצרה אחרי הישע.

וזה אשר ספר עבד-אללה בן אלזביר בשם אביו: "חי אלהים, כי עודני רואה כיום לנגד עיני את משרתי הנד בת עתבה ורעותיה נחפזים להמלט וכמעט קט נפלו בשבי, והנה פנו רובי-הקשת אל מקום תחנת הצבא בעת התיקו אותם משם, ויעזבו את גבנו בלי מחסה מול פרשי האויב ויבואו עלינו מאחרינו. ויקרא כרוז: "נהרג מחמד". ונמלט על נפשותינו אחרי הכותנו את נושאי נס האויב, עד אשר לא העיז איש לגשת לקחת את הנס. ואשר קרא "מת מחמד" היה השטן. וישאר הנס מושלך עד קחת אותו עַמְרָה בת עלקמה החארת'ית, ותרימהו לקריש ויזעקו מסביב לו. והאחרון אשר נשא הנס צֻאָאב נער לבני אבו-טלחה. וילחם והנס בידו עד הִקטע שתי ידיו ויכרע עליו והוא נלחם, ויאחזהו בחזהו ובצוארו עד ההרגו והוא אומר: "אלהים, האם עזרת לי? — נקי אנכי".

המוצאות את מחמד ביום אֶחֶד.

ויעמדו המסלמים בלי מחסה מול האויב. ויהי יום מַסָּה ונסיון אשר כבד בו אלהים את אשר כבד מהמסלמים במות במלחמת הקודש. ויגיע האויב עד שליח האלהים, ויפגעו בו באבן עד אשר נפל באשר נפצע. ותשבר שן קדומה לו ימנית תחתונה ויפצע בפניו ותפצע שפתו התחתונה, ואשר פגע בו עתבה בן אבו וקאץ. ויהי הדם נוזל על פניו והוא מנגב הדם ואומר: "איכה יצליח עם אשר צבעו פני נביאם בדם בעודו קורא אל אלהים" ועל זה נאמר: 'אין לך כל ענין בדבר אם ישוב אליהם ואם יענישם כי פושעים הם'[99]. ויש אומרים כי עתבה שבר את שנו ויפצע את שפתו כאמור, ועבד-אללה

בן שהאב פצעו במצחו. ואבן קַמְאָה פצע את לחיו, וכי שתי טבעות מטבעות הקובע נכנסו בלחיו. ויפול מחמד בחפירה מחפירות אשר חפר אבו-עאמר למען יפלו בהן המסלמים והם אינם יודעים. ויאחז עלי ביד מחמד, וירימהו טלחה בן עביד אללה עד התנשאו ויתיצב. וימצוץ מאלך בן סנאן הכ'דרי את הדם מעל פני מחמד ויבלעהו, כי אמר מחמד: "האיש אשר יגע דמי בדמו לא ישלוט בו גיהנום". ויספרו עוד כי מחמד אמר: "הרוצה לראות מת במלחמת מצוה מתהלך על פני הארץ יביט אל טלחה בן עביד-אללה". ובשם אבו-בכר ספרו, כי אבו-עבידה בן אלג'רראח נָסַח אחת הטבעות מפני מחמד, ותפול אחת משניו הקדומות. אחר נָסח את השניה ותפול שנו השניה, ויהי חסר שתי שניו הקדומות. ומחמד אמר בעת התנפל עליו האנשים: "מי האיש אשר יחרף נפשו בעדנו?" ויקם זִיָאד כן אלסַכַן ואתו חמשה אנשים מהאנצאר ויש אומרים עֻמָארָה בן יזיד בן אלסכן וילחמו בעד מחמד איש אחרי איש. ויֵהרגו כולם בעדו. ויהי האחרון ביניהם זיאד או עמארה, וילחם עד אשר היו פצעיו אנושים. אז חש גדוד מן המסלמים וידחפום מעל פניו. ויאמר מחמד: "הקריבוהו אלי", ויקריבוהו וישם לו את רגלו לכר למראשותיו וימת, ולחיו נשענת על רגל מחמד.

ספור אֻם עֻמָארָה.

ואם עמארה היא נֻסַיְבָה בת כַעַב המאזנית נלחמה גם היא ביום אֻחד. וזאת אשר היתה מספרת אֻם סַעַד בת סעד בן אלרביע: באתי אל אם עמארה ואֹמר אליה: דודתי, ספרי לי ספורך. ותאמר: "יצאתי בראשית היום לראות מה יעשו האנשים ואתי כלי-משקה תוכו מים — כי כן תשאנה הנשים במלחמה כלי מים להחיות רוח הפצועים מבני עמן ואַלָּה להכות את פצועי אויביהן לעשות בהם כלה — ואגיע עד שליח האלהים והוא בתוך אנשיו בעוד הריוח וההצלחה למסלמים. ויהי בההדף המסלמים ואסור אל שליח אלהים לקחת חלק במלחמה ואגן עליו בחרב, ואהי רובה בקשת עד אשר נפצעתי". ואכן ראיתי על כתפה פצע שקוע עמוק ואמר אליה: ' מי הוא אשר פצעך' ותאמר: "בן קַמְאָה, יקלהו אלהים. ובעת אשר נסוגו המסלמים מפני מחמד נגש ויאמר: נחוני אל מחמד ולא אִנָּצֵל אנכי אם ינצל הוא. ואעמוד בפניו אני ומצעב בן עמיר ואנאס מן האנשים אשר לא נסוגו מעל שליח אלהים, ויכני המכה הזאת, ואכן גם אנכי הכיתיו מכות, ואולם הי'ה היה על אויב אלהים זה שריון כפול".

האנשים אשר קמו למגן למחמד.

ואבו דג'אנה שם את עצמו כתריס לפני מחמד. ויהיו החצים נופלים על גבו בהתכופפו לכסות את מחמד. וירבו החצים בגבו. וסעד בן אבי וקאץ ירה בקשתו להגן על מחמד. ויספר סעד: "ויהי מחמד מושיט לי החצים ואומר: ירה, את אבי ואת אמי אתן פדיונך". ויהי מגיש לי גם חצים אשר לא שנונים ויאמר: 'ירה'. ומחמד גם הוא ירה בקשתו עד אשר נשברה ויקחנה קתאדה בן אלנעמאן ותהי אתו. ותפגע ביום ההוא עין קְתָאדָה עד אשר נפלה על לחיו, ויספרו כי מחמד השיבה בידו אל מכונה, ותהי מאז הטובה בשתי עיניו והחדה לראות.

דבר אַנַס בן אלנַצְ'ר.

ואנס בן אלנַצְ'ר דוד אנס בן מאלך אחי אביו נגש אל עמר בן אלכ'טאב ואל טלחה בן עביד אללה אשר ישבו בתוך אנשים מן המהגרים והאנצאר, ותרפינה ידיהם מבלי עשות תושיה, ויאמר אליהם: "מה לכם תשבו?" ויאמרו: "נהרג שליח אלהים". ויאמר: "ומה תעשו בחיים אחרי מותו? קומו ומותו בעד הדבר אשר מת בעדו שליח-האלהים". וילך לקראת האויב וילחם עד אשר נהרג. ועל שמו נקרא אַנס

בן מאלך בן אחיו, אשר היה לאחד עמודי ההוראה באסלאם במאה הראשונה להג'רה. ויספר בן אחיו לאמר: "מצאנו באנס ביום ההוא שבעים מכות, ולא הכירתהו בלתי אם אחותו באצבעיו.
ועבד-אלרחמן בן עוף נפצע ביום ההוא בפיו, ויפילו את שניו, ויפָצע עשרים פצעים או יותר ויפצע גם ברגלו, ויהי לצולע.

הראשון אשר הכיר את מחמד.

והראשון אשר הכיר את מחמד אחרי הסוג המסלמים לאחור בצאת הקול כי נהרג מחמד, היה אבן שהאב הזהרי כעב בן מאלך. ויאמר: הכרתי את שתי עיניו המבריקות מתחת לקובע ואקרא בכל קולי: "הוי משפחות המסלמים, התבשרו בטובה, זה הוא שליח האלהים". וירמוז לי שליח האלהים כי אשתוק. ויהי כאשר הכירו המסלמים את מחמד, וילכו אתו אל חריץ הנחל ואתו אבו-בכר ועֻמָר בן אלכ'טאב ועלי בן אבי-טאלב וטלחה בן עביד-אללה ואלזֻבַיְר בן אלעַוָּאם ואלחארת' בן אלצִמָּה וחבר אנשים מהמסלמים.

הרג אֻבַי בן כַ'לַף וענינו.

ויהי כאשר סִמְּכוּ את מחמד וירפדוהו למען ינוח בחריץ הנחל, וידריכהו אֻבַי בן כ'לף והוא קורא: "איפה מחמד? לא אמלט אם תמלט אתה". ויאמרו האנשים אל מחמד: "היתנפל עליו איש מאתנו?" ויאמר מחמד: "הניחו לו". ויהי בגשתו ויקח מחמד מאלחארת בן אלצִמה את רמחו וינף אותו הניף, עד אשר עפו האנשים מלפניו כעוּף זבובי-המות מגב הגמל בעת נערו אותם מעליו. וילך מחמד לקראתו וידקרו בו בצווארו דקירה עד אשר התנודד כמה פעמים מעל סוסתו ויט לפול. ואֻבי בן כ'לף היה פוגש את מחמד במכה ואומר אליו: "הוי מחמד, יש לי סוסה, אלמַוְד' שמה, אשר אתן לה במספואה כל יום חלק מן הדֻּרָה, למען ארכב עליה במלחמה ואהרגך". ויהי מחמד עונה אותו: "אני אהרוג אותךם אם-ירצה-השם". ויהי כאשר שב אל קריש אחרי אשר שרטהו בצווארו שרטת לא גדולה והדם נעצר ויקרא לאמר: "הרגני מחמד, חי אלהים". ויאמרו אליו: "אכן נמס לבך, חי אלהים, הן לא מצאתך כל רעה". ויאמר: "כבר אמר לי במכה, אני אהרגך. וחי אלהים, אשר לו רק ירק בפני, הרגני". וימת אויב-אלהים בסַרִף בדרכם לשוב אל מכה.

בוא מחמד אל חריץ הנחל.

ויהי בהגיע מחמד אל פי חריץ הנחל, ויצא עַלי וימלא את שריון העור אשר לו מן הגֵב מים ויבֵא אל מחמד למען ישתה ממנו. וימצא מחמד ריח רע במים וימאן לשתות מהם, וירחץ את פניו מן הדם ויצר על ראשו באמרו: "גדול חרון אף אלהים על האיש אשר כסה את פני נביאו דם". ויספרו כי סעד בן אבי וקאץ אמר: "חי אלהים, לא שאפתי מעולם להרוג איש כאשר שאפתי להרוג את עתבה בן אבי וקאץ, ואם כי ידעתי את רוע טבעו ואת היותו למורת רוח לעמו, הנה די לי באשר אמר עליו שליח האלהים: "גדול חרון אף אלהים על אשר כסה פני נביאו דם". ויהי בהיות מחמד וחבריו הנקוסים בשמותם בחריץ הנחל, ויעלו קריש למעלה אל ההר, ומפקדם כ'אלד בן אלוליד. ויאמר מחמד: "אלהים, לא יאות כי יעלו עלינו". וילחם עמר בן אלכ'טאב ואתו חבר אנשים מהמהגרים, והדפום מן ההר. ויקם מחמד ויחפוץ ללכת אל סלע מן ההר למען עלות עליו. ואולם היה כבד, כי לבש שריון כפול, ויהי בלכתו לעלותץ ולא יכול, וישב תחתיו טלחה בן עביד אללה, ויתרומם מחמד עליו עד עלותו על הסלע. ויאמר מחמד: "זכות זכה טלחה בעשותו לשליח אלהים את אשר עשה". ולא הגיע

מחמד אל המדרגות אשר נבנו בחפירה, ויתפלל מחמד ביום אֶחד והוא יושב בגלל הפצע אשר נפצע, ויתפללו המסלמים מאחוריו יושבים. והמסלמים אשר נפוצו מעל מחמד הגיעו עד אלמֻנַקָּא מאחרי אלאַעְוַץ.

הרג אליַמָאן אבו חֻדַיפה ות'אבת בן וַקְש.

ובצאת מחמד אל אֻחד עזבו את חֻסַיְל בן ג'אבר הוא אלימאן אבו חד'יפ'ה בן אלימאן ואת ת'אבת בן וקש בטירות עם הנשים והילדים, והם זקנים מאד, ויאמר האחד מהם אל אחיו: "לא אב לך[100], מה תצפה עוד? חי אלהים כי לא נשאר לאיש מאתנו לחיות יותר מן הזמן אשר יוכל החמר לשאת צמאון. אכן אנחנו נהפך לתנשמת היום או מחר[101] — הלא נקח חרבותינו ונדביק את שליח האלהים, אולי יתן לנו אלהים ונמות במלחמה אשר נלחם לדת יחד עם שליח האלהים". ויקחו חרבותיהם ויצאו עד בואם בין האנשים ואיש לא הכירם. ויהרגו עובדי האלילים את ת'אבת בן וקש, ואת חֻסַיל בן ג'אבר הכו חרבות המסלמים ויהרגוהו כי לא ידעו מי הוא. ויקרא חד'יפ'ה בנו: "הן אבי הוא זה". ויאמרו: "חי אלהים כי לא הכרנוהו". ואכן אמת דברו. ויאמר חד'יפ'ה: "יסלח לכם אלהים והוא הרחום ברחמנים". ויחפוץ מחמד לתת לו כופר נפש אביו. ויתן זאת חד'יפ'ה לצדקה למסלמים. ויוסף הדבר את חנו בעיני מחמד.

ואיש אחד חָאטִב בן אמיה בן ראפ'ע שמו היה לו בן, יזיד שמו. ויפָּצע ביום אֻחד ויביאוהו אל חצר משפחתו והוא הולך למות. ויאספו אליו בני החצר. ויאמרו אליו האנשים והנשים מן המסלמים: "התבשר בן האטב כי תבוא לגן-העדן". והאטב איש זקן והוא שקוע בבערות עובדי האלילים, וירא ביום ההוא את פקפוקו באסלאם, ויאמר: "במה תבשרוהו בכן שַׁבָּרָא, חי אלהים, כי רמיתם את הנער הזה עד אבדו את נפשו".

הרג קֻזְמָאן.

וזה אשר ספר עאצם בן עאמר בן קתאדה: "היה בתוכנו איש זר אשר בא ממקום אחר, לא ידע איש מאיזה שבט הוא, קשמאן שמו. והיה בהזכיר איש את שמו ואמר שליח האלהים: "מבני-גיהנום הוא". ויהי ביום אֻחד, וילחם מלחמה חזקה, ויהרוג הוא לבדו שמונה או שבעה מעובדי האלילים. ויהי איש חיל. ויפצע וישאוהו אל חצר בני טַ'פַ'ר. ויאמרו אליו אנשים מן המסלמים: "אכן נֻסֵּיתָ היום במסה, קשמאן. התבשר בגן-עדן". ויאמר: "במה זה אתבשר, חי-אלהים כי לא נלחמתי בלתי אם לנקום נקמת בני-עמי, אשר חשבון להם עם בני-מכה. ואלולא זה לא נלחמתי". ויהי כגבור עליו פצעיו, ויקח חץ מאשפתו ויאבד עצמו לדעת.

הרג מֻכַ'יְרִיק.

ומההרוגים ביום אֻחד מכ'יריק מבני ת'לעבה בן אלפִ'טְיַוְן. ויהי ביום אֻחד ויאמר: "משפחות היהודים, חי אלהים, הנה אתם ידעתם, כי מְצֻוָּה עליכם לעזור למחמד, על-פי תורתכם". ויענו: "הנה היום שבת". ויאמר אליהם: "אין שבת". ויקח חרבו וכליו ויאמר: "אם אפול במלחמה והיה הוני למחמד. יעשה בו כחפצו". וילך אל מחמד וילחם מלחמתו עד אשר נהרג. ויאמר מחמד: "מכ'יריק הוא הטוב ביהודים".

דבר אלחארת' בן סֻוַיד בן צאמת.

ואלחארת' בן סויד היה מן הצבועים. ויצא ביום אחד עם המסלמים, ויהי בהפגש האנשים במלחמה ויתנפל על אלמֻגַ'דָ'ר בן ד'יָאד הבַלְוִי וקיס בן זיד אחד בני צ/ביעה, ויהרגם, ויברח למכה וידבק בקריש. ומחמד צוה את עמר בן אלכ'טאב להרגו בגברו עליו, ולא נפל בידיו. ויהי במכה, ושילח אל אחיו אלגֻ'לַאס בן סֻוַיד ויבקש לקבלו בתשובה למען יוכל לשוב אל בני עמו. ועליו נאמר בקראן: "איכה ידריך אלהים אנשים אשר כפרו אחרי אשר האמינו ויעידו כי השליח אמת ויבוא אליהם המופת, ואלהים לא ינחה את הפושעים[102] וכו'. ויש אומרים כי את קיס בן זיד לא האג אלחארת' ורק את אלמג'ד'ר הרג, באשר הרג את אביו סֻוַיד באחת המלחמות אשר היו בן אלאוס ואלכ'זרג', ככתוב לעיל. ויהי בהיות מחמד בתוך אחוזת מרעיו ויצא אלחארת' מאחד גגות אלמדינה ועליו שני בגדים אדומים, ויצו מחמד את עת'מאן בן עַפְּ'פָ'אן ויכרות עת'מאן את ראשו. ויש אומרים כי אחד האנצאר מעאד' בן עפ'ראא הרגו בערמה לא במלחמה, כי ירה בו חץ ויהרגהו עוד לפני יום בֻעָאת'.

דבר אֻצַיְרִם.

וזה אשר ספרו בשם אבו-הֻרַיְרָה. אבו-הרירה היה אומר: 'סַפרו לי על-דבר איש אשר זכה לגן-עדן מבלי אשר התפלל מעולם.' ויהי כאשר לא ידעוהו האנשים וישאלוהו: "מי הוא?" היה אומר: "הוא אֻצַיְרִם מבני עבד אלאשהל עַמר בן ת'אבת בן וַקָש". וזה הדבר: אֻצַיְרִם יצא מבני שבטו לקבל את האסלאם. ויהי ביום ההוא, יום צאת מחמד אל אֻחד, ויבוא ויעמוד לפני מחמד לקבל את האסלאם ויקבלהו. ויקח חרבו וירץ עד בואו אל תוך מערכת האנשים וילחם עד אשר מנעהו פצעו מהלחם. ויהי בחפש בני עבד-אלאשהל את הרוגיהם וימצאוהו ויאמרו: "חי אלהים כי אלאצירם הוא. מה הביאו הנה, הן בעזבנו אותו לא רצה להכיר בחדשה הזאת" (בדת האסלאם)? וישאלוהו מה הביאו הלום, ויאמרו אליו: "מה הביאך עמר, המאהבתך לעמך או תשוקתך לאסלאם?" ויאמר: "לא, כי תשוקתי לאסלאם. האמנתי באלהים ובשליחו ואקבל את דת האסלאם. ואקח חרבי ואחיש אל שליח אלהים ואלחם עד אשר מצאתני אשר מצאתני". ולא שהה הרבה עד אשר מת ביניהם. ויספרו הדבר למחמד ויאמר: "מבני גן-עדן הוא".

הרג עמר בן אלג'מוח.

ועמר בן אלג'מוח חִגֵר מאד. ויהיו לו ארבעה בנים וילחמו כאריות יחד עם מחמד במלחמותיו. ויהי ביום אֻחד וחפציו לעצרו מצאת לקרב, ויאמרו: "הנה אלהים ימחל לך". ויבוא אל מחמד ויאמר: "הנה בני יאמרו לעצרני מצאת אתך למלחמה הזאת. ואולם חי אלהים, כי משתוקק אנכי לדרוך ברגלי זאת הצולעת בגן-עדן". ויאמר אליו מחמד: "אמנם אתה כבר מחל לך אלהים ואין עליך החובה לצאת למלחמה". ואולם לבניו אמר מחמד: "אין לכם לעצרו מצאת. אולי יתן לו אלהים ומת במלחמה בעד הדת". ויצא אתו ויֵהָרֵג ביום אֻחד.

דבר הנד.

ותתנפל הנד בת עתבה והנשים אשר אתה ותסרסנה את ההרוגים מחברי מחמד, ויהיו קוטעות את אפיהם ואת אזניהם. ותעש לה הנד מאזני האנשים ואפיהם אצדעות לרגליה וענקים לגרגרותיה, ותתן את אצעדותיה וענקיה ונזמיה לוַחְשי עבד ג'ביר בן מטעם. ותחתוך את כבד חמזה ותִשָך ממנו חתיכה אך לא יכלה לבלעה ותפלוט אותה. אחרי-כן עלתה על סלע נשקף אל כל הסביבה ותשא קולה ותקרא שיר, ותביע בו שמחתה על נקמה מהמסלמים בעד מעשיהם ביום בדר אשר הרגו בו את אביה, ואת

דודה ואת בנה. ותענינה גם נשים אחרות בשיר. ויאמר עבר בן אלכ'טאב לחַסָּאן בן ת'אבת המשורר המתנה תהלות מחמד: "הוי בן אלפֻ'רַיְעָה — כי פ'ריעה אם חסאן משבט אלכ'זרג' — לו שמעת את אשר תאמר הִנד וראית את רֹע עמידתה על סלע תפתח בשיר ותספר את אשר עשתה בחמזה". ויאמר אליו חסאן: "חי נפשי כי ראיתי את הרומח נופל בעמדי על ראש טירה, ואֹמר: חי-אלהים, כי הַזַּיִן הזה אינו זַיִן ערבי וכאילו נפל הרומח על ראש חמזה (לאמר לא הם הרגו את חמזה), ולא אדע את אשר אמרה הנד, ואולם השמיעני מקצת מדבריה, ונתתי לכם מ נוחה ממנה" (לאמר בחרפי אותה השירי). ויאמר לו עמר מקצת מאשר אמרה, ויען גם חסאן בשיר.

המוצאות את אבו-סֻפְ'יָאן.

ואלחֻלַיס בן זַבָּאן אחי בני אלהארת' בן עבד-מנאת הנשיא ביום ההוא לבעלי-הברית עבר על פני אבו-ספ'יאן, וירא אותו מכה בזוית פי חמזה בחוד הרומח ואומר: "טְעַם, מַמְרֶה". ויאמר אלחליס: "הוי בני כנאנה, הנה זה נשיא קריש יעשה בבן-דודו את אשר תראו". ויאמר: "אוי לך הסתר הדבר, אמנם נכשלתי ושגיתי". ויהי כאשר חפץ אבו-ספ'יאן לשוב למכה ויעל על מקום נשקף בראש ההר ויקרא בכל קולו: "היטבת לעשות, אכן למלחמה תמורות, היום בעד יום בדר גמולות, הִנָּשֵׂא הֻבָל[103]", לאמר תן תשועה להולכים בדתך.

ויאמר מחמד: "קום עֹמר וענית אותו ואמרת: 'אללה הוא עליון על כל ונהדרי, אין דומה לו. הרוגינו בגן עדן והרוגיכם בגיהנום'. ויהי כענות עמר את אבו-ספ'יאן ויאמר אליו אבו ספ'יאן: "קרב הנה, עמר". ויאמר מחמד לעמר: "גש אליו וראה מה חפצו". ויבוא אליו ויאמר אליו אבו-ספ'יאן: "באלהים השבעתיך עמר, אמר נא האם הרגנו את מחמד?" ויאמר עמר: "חי-אלהים, לא, והנה הוא שומע עתה דבריך". ויאמר: "נאמן אתה בעיני מאבן קַמְאָה ונכונים דבריך מדבריו אשר אמר להם לאמר: 'הרגתי את מחמד'. אחרי כן קרא אבו-ספ'יאן ויאמר: "הנה סרסו את גופות מתיכם וישחיתום. ואולם חי אלהים כי לא חפצתי בזה, כעסתי כאשר עשו זאת אך לא צויתי לעשות זאת ולא אסרתי". ויהי בלכת אבו-ספ'יאן ואשר אתו ויקרא: "הנה מועיד אני אתכם לבדר לתקופת השנה". ויאמר מחמד לאיש מאנשיו, "אמור: טוב הדבר. מקום מועד הוא בינינו וביניכם"

צאת עלי בעקבותם.

וישלח מחמד את עלי, ויאמר: "צא בעקבות האנשים וראית מה יעשו ומה יחפצו. והיה אם יציגו את הסוסים בצד ועלו על הגמלות, אות הוא כי מגמת חפצם מכה. אך אם על הסוסים ירכבו והובילו את הגמלות, אות הוא כי אלמדינה מחוז חפצם — (כי כן דרך הערבים בצאתם ממקומם לנסוע אל מקום המערכה, ורכבו על הגמלים הסבלנים אשר לא ידעו עיפה כל הימים עד הגיעם אל מקום המערכה, ורק בעת המלחמה יעלו על הסוסים אשר לא עיפו, הששים לקראת קרב, ויצאו לקראת האויב) — וחי האלהים אשר נפשי בידו, כי אם אל אלמדינה ילכו, אלך אחריהם ונלחמתי בם". ויצא עלי בעקבותם וירא כי הציגו את הסוסים בצד וירכבו על הגמלים ויפנו אל מכה.

דבר הרוגי אֻחֻד אליהם השלום.

וַיִּפָּנו האנשים לדאוג להרוגיהם. ויאמר מחמד: "מי האיש אשר יחקור לי מה שלום סעד בן אלרביע, הבין החיים הוא אם בין המתים". ויאמר איש מהאנצאר: "אני אחפשנו". ויחפש וימצאהו פצוע בתוך ההרוגים, בעוד נשימתו האחרונה בו. ויספר לו אשר צוהו מחמד. ויאמר סעד: "אני בין המתים, ומסור

בשמי שלום לשליח-האלהים ואמרת אליו: 'כה אמר סעד בן אלרביע, ישלם לך אלהים על הטוב אשר עשית עמנו, כאשר גמל לכל נביא על הטוב אשר עשה לעמו'. ומסור לבני שבטך שלום בשמי ואמרת אליהם: 'כה אמר סעד בן אלרביע. לא יאבה אלהים סלוח לכם אם תקרה את נביאכם רעה בעוד בכם עין תניד עפעף'". ולא עזבו האיש עד אשר מת. ויבוא אל מחמד ויודיעהו את דבריו.

ואיש אחד נכנס אל אבו-בכר הצדיק וירא על זרועות אבו-בכר ילדה קטנה לסעד בן אלרביע והוא יחבקנה וינשקנה. וישאלהו האיש: "מי זאת?" ועין: "זאת בת איש טוב ממני, בת סעד בן אלרביע. הוא היה בין הנשיאים ביום אלעַקַבַה וילחם בבדר וימת במלחמת הקודש ביום אֻחד".

ואיש יצא לחפש את חמזה וימצאהו בתוך הנחל וכבדו נָטול מתוך בטנו ומראהו משחת מאדם, כי קטעו את אפו ואזניו. ויהי כראות מחמד את אשר ראה, אמר: "לולא תתעצב צַפִּ'יַּה דודתי אחות חמזה ולו ידעתי כי לא ישימו זאת לחוק אחרי, כי אז עזבתיו מאכל לחיתו טרף ועיט-השדה. ואם יתן לי אלהים תשועה על קריש אסרס שלשים איש מהם". וכראות המסלמים את צער הנביא וזעמו על האיש אשר עשה בדודו את אשר עשה, ויאמרו: "חי-אלהים, כי אם יתן אלהים לנו תשועה עליהם באחד הימים, נסרס מהם אנשים מספר אשר לא סרסו עוד איש מהערבים כן". ובעמוד מחמד לפני חמזה אמר: "לא קרני מעולם אסון כאשר קרני במותך, ולא עמדתי במעמד מזעזע אותי יותר מעמידתי זאת". אחרי-כן אמר: "בא אלי גבריאל ויודיעני כי חמזה כתוב בתוך שוכני-הרקיע השביעי כזאת: "חמזה ארי אל וארי שליחו". ויהיו מחמד וחמזה ואבו-סלמה בן עבד-אלאסד אחים מהיניקה, היניקתם שפחה משוחררת לאבו-להב. ועל דברי מחמד והמסלמים להעניש את קריש פי כמה מפעולתם נאמר בקראן[104]: וכי תענישו והענשתם כאשר הרעו לכם... ואל תעצב עליהם ואל יצר לך באשר יחמסו מזימות". ויסלח מחמד, ויחל ויאסור לסרס. ויספר סַמֻרַה בן גֻ'נְדַּב לאמר: "לא היה מחמד מעולם במקום ויעזבהו מבלי לצוותנו על הצדקה ולאסור עלינו את הסרוס". ויצו מחמד ויעטפו את חמזה באדרת, אחרי כן התפלל עליו וַיְגַדֵּל את שם אללה שבע פעמים[105], אחרי-כן צוה להביא את ההרוגים ולהניחם אצל חמזה ויתפלל עליהם ועליו אתם, עד התפללו עליו שבעים ושתים תפילות. ותגש צַפִּ'יַּה בת עבד-אלמטלב להתבונן אליו, כי אח הוא לה גם לאב וגם לאם. ויאמר מחמד אל בנה אלזֻבַיְר בן אלעַוַּאם: "צא לקראתה והחזר אותה לבל תראה את אשר באחיה". ויאמר לה אלזביר: "אמי, שליח-האלהים מצוך לשוב". ותאמר: "ולמה, כבר שמעתי כי סרסו את אחי, ויקרהו הדבר בהלחמו מלחמת אלהים. ואכן צערני הדבר. אקוה לבוא בחשבון על המעשה הזה, וְאֶשַּׂבֵּר אם ירצה השם". ויבוא אלזביר ויגד למחמד את דברי אמו צפ'יה. ויאמר אליו מחמד: "תן לה לגשת". ותגש אל אחיה ותתבונן אליו ותפלל עליו, ותבקש מאלהים להיות לו למעוז, ולסלוח לו על חטאיו. אחרי זאת צוה מחמד ויקברוהו.

קבורת המתים במלחמת הקודש.

ועבד-אללה בן ג'חש בן לאֻמַיְמַה בת עבד אלמטלב. ויהי חמזה דודו אחי אמו. ויסרסוהו כאשר סרסו את חמזה. רק את כבדו אל נטלו. ויספרו בני משפחתו זאת וכי מחמד קברו יחד עם חמזה, ואולם רק בני משפחתו יספרו בדבר הזה. ויהיו אנשים מן המסלמים אשר נשאו את מתיהם אתם אל אלמדינה. אחרי-כן אסר מחמד את זאת ויאמר: "קברום באשר נפלו". ויהי בהשקיף מחמד על ההרוגים ביום אחד, ויאמר: "מעיד אנכי על אלה, כי אין פצוע אשר נפצע במלחמת אלהים, אשר לא יקימהו אלהים לתחיה ביום תחית המתים, ולא יזל פצעו דם. הצבע צבע דם והריח ריח מֹור. התבוננו מי הוא בהם

אשר הרבה לאסוף מכולם את הקראן ושמתם אותו בראש חבריו בקבר". ויהיו קוברים שנים ושלשה מקבר. ויצו מחמד ביום ההוא לאמר: "ראו את עַמר בן אלג'מוח ואת עבד-אללה בן עַמר בן חראם כי היו שניהם רעים נאמנים וקברתם אותם בקבר אחד". ויקם מחמד לשוב אל אלמדינה, ותמצאהו חַמְנָה בת גַ'חְש. ויהי כאשר פגשה באנשים ויספרו לה על דבר מוצת אחיה עבד-אללה, ותתפלל למנוחתו, וכי יסלח אלהים לו. אחר הגיד לה על-דבר מות דודה אחי אמה חמזה בן עבד-אלמטלב, ותתפלל כאשר התפללה על אחיה. אחר הגיד לה על-דבר מות בעלה מֻצְעָב בן עֻמַיְר ותצעק צעקה גדולה ותילל. ויאמר מחמד: "אכן בעל האשה תופס המקום הראשון אצל האשה". כי ראה אשר משלה ברוחה בשמעה על-דבר מות אחיה ודודה ותילל על מות בעלה.

בכי נשי האנצאר על חמזה.

ויעבור מחמד על פני חצר האנצאר מבני עבד-אלאשהל וטַ'פַ'ר, וישמע את הבכיות והקינות על הרוגיהם, ותזלנה עיניו דמע ויבך. אחר אמר: "ואולם חמזה אין מקוננות לו". ויהי בשוב סעד בן מעאד' ואֻסַיְד בן חֻצַ'יְר אל חצר בני עבד-אלאשהל ויצוו את נשיהן לחגור חגורותיהן וללכת לקונן על דוד שליח-האלהים. ויהי כשמוע מחמד את קינתן על חמזה ויצא אליהן והן על דלת בית-מסגדו תבכינה את חמזה, ויאמר אליהן" "שֹבְנָה, ירחם אתכן אלהים. כי הזקתן לנפשותיכן". ויאסור ביום ההוא את הקינה. ואבו-עבידה ספר, כי בשמוע מחמד את בכיתן אמר: "ירחם אלהים את האנצאר. כי השתתפותן בגורלי ידועה לי מזמן. אמרו אליהן ותשיבנה".

דבר האשה מבני-דִינַאר.

ומחמד עבר על-פני אשה מבני דינאר, אשר בעלה ואחיה ואביה נפלו במלחמה בהלחמם באֻחד. ויהי כשמעה את דבר מותם, ותאמר: "ומה שלום שליח האלהים?" ויענוה: "טוב אם-פלוני. הוא הודות לאל כאשר תשתוקקי". ותאמר: "הראוני אותו למען אתבונן אליו". ויראו לה עליו. ויהי כראותה אותו ותאמר: "כל פגע רע אשר אחריך (לאמר לא קרה אותך) יקר בעיני", לאמר קטן הוא.

רחיצת החרבות.

ויהי כאשר הגיע מחמד אל משפחתו ויושט את חרבו לבתו פָ'אטִמָה ויאמר: "רחצי אותו מדמו, בתי, חי-אלהים כי נאמן היה לי היום". ויושט לה עַלי בעלה חרבו ויאמר: "וגם את זה רחצי מדמו כי חי אלהים, אשר נאמן היה לי היום". ויאמר מחמד אליו: "אמנם אם נאמן היית בקרב, הנה היה גם סהל בן חֻנַיְף ואבו-דג'אנה נאמנים אמוך", ושם חרב מחמד ד'וּ אלפַ'קָאר. ויאמר מחמד עוד לעלי: "לא יֻכו עובדי-האלילים בידנו כאשר הוכו היום, עד אשר יתן אלהים את מכה בידינו". ויספרו כי ביום קרא קורא: "אין חרב בלתי אם ד'ו אלפ'קאר ואין איש במלחמה בלתי עלי", ויום אֻחד היה יום שבת בחצי לחוש שואל.

צאת מחמד בעקבות האויב.

ויהי ממחרת יום אחד אחרי עבור ששה עשר לילה מחדש שואל. ויכרז כרוז מחמד בין האנשים לצאת לחפש את האויב. ויכרז עוד: "בל יצא מאתנו איש אשר לא היה אתנו במלחמה ביום אתמול". וידבר אליו ג'אבר בן עבד-אללה בן עמר בן חראם ויאמר: "שליח-אלהים, הנה עבי השאירני אחריו בבית לשמור על שבע אחיות אשר לי ויאמר אלי: 'בני, לא מן הדין הוא כי אני או אתה נעזוב את הנשים האלה באין איש ביניהן, ולא אתן לך יתרה עלי כי תצא אתה להלחם עם שליח-האלהים. לכן השאר

אתה עם אחיותיך'. ואשר לשמור עליהן". ויתן לו מחמד רשות ויצא אתו. ואולם מחמד יצא לְיָרֵא את האויב למען ישמע כי יצא לבקשו וחשב כי רב כחו, וכי כל הרעה אשר מצאה את מחמד לא דכאה רוחו מקום נגד אויביו. ואיש מבני עבד-אלאשהל אשר היה עם מחמד באחד ספר: הייתי במלחמה באחד עם שליח-האלהים, אני ורח אשר לי, ונשוב פצועים. ויהי בהכריז כרוז שליח-האלהים לצאת לבקש את האויב ואמר לאחי ויאמר אלי: "התאבד מאתנו מלחמה בהמנענו מצאת עם שליח-האלהים?" וחי אלהים כי לא היתה לנו כל בהמה אשר נרכב עליה ופצעינו היו קשים, ולמרות זאת יצאנו עם שליח-האלהים. ופצעי אני היו קלים מפצעיו, ויהי בגבור סבלו ואשאנו כברת ארץ וילך כברת ארץ עד הגיענו אל המסלמים. ויצא מחמד עד בואו אל חַמְרָאא אלאַסַד והיא שמונה מלים מאלמדינה, ויַפקד על אלמדינה את בן אֻם מכתום. ויעמוד שם מחמד ביום השני והשלישי והרביעי לשבוע, אחר שב אל אלמדינה.

דבר מַעְבָּד הכ'זאעי.

ויפגשהו מעבד בן אבי-מעבד הכ'זאעי. ובני כ'זאעה כולם אשר בתהאמה המסלמים ועובדי-האלילים היו ידידים נאמנים למחמד, יאמרו הן לאשר יאמר הן ולא יסתירו ממנעו דבר אשר קרב בתוכם. ומעבד ביום ההוא עובד-אלילים, ויאמר: "מחמד! חי-אלהים, כי צר לנו על הרעה אשר מצאתך בנפול אנשיך. ושמחים אנחנו כי אלהים שמרך אותך על ידם". אחר יצא ומחמד בחמראהא אלאסד, וילך מעבד עד מצאו את אבו-ספ'יאן בן חרב והאנשים אשר אתו באלרַוְחָאא והמה כבר נכונים לשוב אל מחמד ואנשיו, ויאמרו: "החזקים באנשים והמנהיגים והנכבדים הרגנו ועתה נשוב בטרם שֵׁרַשְׁנום? לא כן כי התנפל נתנפח על שאריתם, והונח לנו מהם". ויהי כראות אבו-ספ'יאן את מעבד, וישאלהו לאמר: "מה מאחריך, מעבד?" ויאמר: "הנה יצא מחמד ואנשיו לחפשכם ואתם מחנה אשר לא ראיתי כמוה מעולם, נפשם תלהט אש וככר נזעקו אליו כל אלה אשר נשארו בבתיהם ביום אחד, כי נחמו על אשר עשו, והמה מלאים עליכם עברה כאשר לא ראיתי מעולם". ויאמר אליו אבו-ספ'יאן: אוי לך, מה תאמר?" ויען מעבד: "חי אלהים, כי חושב אנכי אשר בטרם תקום ממקומך תראה את בלוריות הפרשים". ויאמר אבו-ספ'יאן: "ואולם חי אלהים כבר כלתה מאתנו להתנפל עליהם למען שָׁרֵש את שאריתם". ויאמר: "ואני אניאך מזה. אכן חי-אלהים כי נשאתי שיר בראותי אותם, ואלה הם בתי השיר". ויקרא את שירו המתאר את מחנה מחמד ועוזה ואילה. וישנו דברי מעבד את דעת אבו-ספ'יאן ואנשיו. והנה רוכבי גמלים מעבד-אלקיב עוברים עליהם. ויאמר אליהם אבו-ספ'יאן: "לאן מחוז חפצכם?" ויאמרו: "אל אלמדינה". וישאל: "ולמה?" ויאמרו: "לשבור בר". וישאלם אבו-ספ'יאן: " התודיעו את מחמד הדבר אשר אשלחכם בו אליו? ואנכי אתן לכם מחר משא גמליכם צימוקים בעֻכאט', אם תמלאו משלחתכם באמונה". ויאמרו: "טוב". ויאמר: "אם כן הודיעוהו, כי החלטנו לעלות עליו ועל אנשיו לשרש את שאריתם". ויפגשו הרוככים את מחמד והוא בחמראא אלאסד ויספרו לו את דברי אבו-ספ'יאן ואנשיו. ויאמר מחמד: "די לנו באלהים מגן ונכון הוא המשען".

וזה אשר ספר אבו-עבידה: בצאת אבו-ספ'יאן ביום אחד לשוב אל מקומו, נחם וחפוץ לשוב אל אלמדינה לשרש את שארית אנשי שליח-אלהים, ויאמר אליהם צפ'ואן בן אמיה בן כ'לף: "אל תעשו זאת, כי האנשים מרי נפש, ויראים אנחנו, כי ילחמו אחרת מאשר נלחמו, שובו לכם"; וישובו. ויהי כשמוע מחמד והוא בחמראא אלאסד, כי התעוררו לשוב, ויאמר: "חי האלהים אשר נפשי בידו, כי כבר צֻיְּנו להם אבנים מן השמים, ולו רגמו אותם בהן, כי אז נגמר חשבון יום אתמול אשר עבר".

הרג אבו עַזָּה ומֻעָאוִיָה בן אלמֻגִירה.

ויקח מחמד בשבי בדרכו אז לפני שובו אל אלמדינה את מעאויה בן אלמגירה, מבני עבד-שמס, הוא אבי-אם הכליף מבני אמיה עבד-מאלך מבני מרואן[106], כי עָאאִשָׁה בת מעאויה אמו, ואת המשורר אבו-עזה הג׳מחי, אשר נפל שבי בידי מחמד בבדר, ויקרא לו דרור ויאמר אבו-עזה: "הוי שליח-אלהים, מחל לי". ויאמר מחמד: "לא, חי אלהים, לא תחליק זקנך במכה ותאמר: 'רמיתי את מחמד פעמים, התז ראשו זֻביר', ויתזז זביר את ראשו. ויש אומרים כי מחמד אמר לו: "המאמין לא יתן כי ישכוהו פעמים מקן נחשים. התז ראשו עאצם בן ת׳אבת", ויתז עאצם את ראשו. ואת מעאויה בן אלמגירה הרגו זיד בן חארת׳ה ועַמָּאר בן יאסר אחר חמראהא אלאסד. כי נמלוט נמלט מעאויה אל עת׳מאן בן עפ׳פ׳אן, ויבקש עת׳מאן ממחמד לבלתי עשות לו רע. ויבטח לו מחמד כי לא יפגעו בו לרעה במשך שלשה ימים, אך אם ימצא אחרי שלשה ימים יֵהרג. וישאר שם יותר משלשה ימים ויסתתר. וישלח מחמד את זיד ואת עמאר ויאמר אליהם: "אתם תמצאוהו במקום כזה וכזה" וימצאוהו ויהרגוהו.

דבר עבד-אללה בן אֻבַי אחרי מלחמת אחד.

ולעבד-אללה בן אבי בן סלול היה מקום מיוחד במסגד אשר היה עומד שם בכל יום ששי, אשר איש לא תפשו בכבדם אותו ואת בני שבטו, כי היה נכבד בתוכם. והיה בשבת מחמד ביום הששי ונאם לפני האנשים וגמר את נאומו, וקם עבד-אללה בן אבי ואמר: "הוי בני-אדם, הנה זה שליח האלהים בקרבכם, כבדכם אלהים בו ויאדירכם. ועתה הושיעוהו ועזרו אותו ושמעו לו ועשיתם ככל אשר יאמר אליכם". אחרי-כן היה יושב; ויהי עושה כן עד בוא יום אחד ויעש את אשר עשה. ויהי כאשר שב מחמד אל אלמדינה וישובו האנשים. ויקם עבד-אללה ויעש כאשר היה עושה. ויתפזו המסלמים בקצות בגדו ויאמרו: "שב אתה אויב האלהים, אין אתה ראוי לזה, אחרי עשותך את אשר עשית". ויצא ויעבור על פני האנשים ויאמר: "חי-אלהים, כאילו אמרתי דבר איום בקומי לתת תוקף לדברו". וימצאהו איש מן האנצאר על דלת המסגד, ויאמר: "מה לך, אוי לך?" ויאמר: "קמתי לתת תוקף לדבריו, ויתנפלו עלי אנשים מחבריו וימשכוני ויטלטלוני כאילו אמרתי דבר איום בקומי לתת תוקף לדברו". ויאמר אליו האיש: "אוי לך, שוב, ויתפלל שליח-האלהים בעדך למען יסָלח לך". ויאמר עבד-אללה: "אין לי צורך כי יתפלל למען יסָלח לי".

ויום אחד היה צרה ומצוקה ומסה, הכיר בו אלהים את המאמינים וינס את הצבועים אשר למראית עין התראו כמאמינים בלשונם, ובלבם יכחשו, ויום אשר בו כבד אלהים את אשר חפץ כבדו ממקורביו במות במלחמת הקודש.

מה שנאמר בקראן על יום אחד.

וששים פסוקים מפרשת "משפחת עמרם"[107] הורדו בתאור הדבר אשר קרה ביום ההוא, ותוכחה לאשר חפץ אלהים להוכיחם בהם, לאמר: "ובפְרׇשְׁךָ עם שחר ממשפחתך להכין למאמינים מחנה למלחמה ואלהים שומע ויודע". לאמר שומע דבריכם ויודע את אשר תצפנו בחבכם. "בדאג שתי עדות מכם פן לא יצליחו", לאמר בני שלמה מגֻ׳שָׁם בן אלכ׳זרג' ובני חארת׳ה מאלנבית מאלאוס, אשר עמדו בשני האגפים "ואלהים מגנם". לאמר יסיר בחסדו דאגתם פן יכשלו, באשר רק מרפיון ופחד דאגו ולא מחוסר אמונה, ויחזק רוחם ברחמיו וילכו אחרי נביאם. "ועל אלהים ישענו המאמינים". "הנה כבר עזרכם אלהים בבדר בהיותכם דלים מהם (מעטים במספר ודלי כח). ויראתם אלהים אולי

תודו". "באמרך למאמינים: האם לא די לכם בעזור אתכם אלהיכם בשלשת אלפים מלאכים מוּרָדִים? אכן כי תשברו ויראתם אלהים ובא אליכם שאונם יעזרכם בחמשת אלפים מלאכים מְצֻיָּנִים", כי המלאכים היו מצוינים בסימן צמר לבן הקשור לזנבות סוסיהם ובלוריתם, או כי היה הסימן מצנפות לבנות לראש המלאכים. "ולא שתה אלהים בלתי אם לבשורה לכם ולהשקיט לבותיכם. ואין התשועה בלתי-אם מאלהים האדיר והחכם". לאמר לא הזכרתי לפניכם גדודי המלאכים אשר הזכרתי, כי-אם לבשרכם ולהשקיט לבכם בזה, באשר ידעתי את חולשתכם. ואולם התשועה אינה כי אם מלפני, באשר לי השלטון ויהכולת. כי העוז והמשפט לי ולא לאחר מיצור זולתי. "להכריע צלע מן הכופרים (אלה אשר נהרגו) או להקלותם" (אלה אשר נשארו בחיים, למען ישובו מלאי אכזבה)". אחרי כן הוא מזכיר את האסון אשר קרם והמסה אשר נוסו בה, והצרוף אשר צרפם, וקחתו לו מתוכם הרוגים במלחמת הקודש, וינחם אותם ויבינם לדעת את אשר עשו הם ואת אשר עשה בהם, ויאמר[108]: "כבר יצאה פקודה (פקודת עונש) בדורות מלפניכם. עברו בארץ וראו מה היתה אחרית המכזבים". לאמר, אל תדמו בלבבכם כי לא אתן עוד נקמתי באויביכם ובאויבי, באשר נתתי להם שלטון עליכם, למען נסותיכם ולמען דעת אשר אתכם. "אכן זה הוא מופת לבני-אדם וא̇רח מישרים והזהרה ליראי-האלהים". "אל תקלו בעיניכם ולא תעצבו, אכן אתם העליונים, (לאמר ידכם על העליונה) אם מאמינים אתם". "אם פצוע נפצעתם, הנה כבר נפצעו האנשים פצע כמוהו. ואלה הימים נביאם חליפות על בני האדם למען ידע אלהים את המאמינים ולמען יקח לו מכם מתים על קדושת שמו (לכבוד להם) ואלהים לא יאהב את הפושעים". "ולמען יצרף אלהים את המאמינים ויחמה את הכופרים". "התחשבו כי תבואו אל גן-העדן מבלי אשר ידע אלהים את אשר חרפו נפשם מכם וידע את המְשַׁבְּרים? — הנו נכספתם למות בטרם פגשתם אותו", לאמר למות על קדושת הדת. וכונתו לאלה אשר דרשו ממחמד לצאת אתם לקראת האויב, באשר לא לקחו חלק במלחמת בדר ויכספו אל מות על קדושת הדת "והנה ראיתם אותו ואתם תראוהו". "ואין מחמד לבתי אם שליח. כבר עברו וחלפו שלוחים מלפניו. האם כי ימות או יהרג תשובו על עקבותיכם. ואשר ישוב על עקבותיו לא יָצֵר לאלהים במאומה. אך אלהים יגמול טוב למודים לו". הוא מתכוון לאשר אמרו האנשים נהרג מחמד ויסוגו אחור ויפנו לאויביהם עורף, והוא אומר: האם במות מחמד תשובו להיות כופרים, וחדלתם מהלחם האויביכם ועזבתם ספר אלהים ואת הדת אשר עזב לכם נביאו? הן הגיד לכם ברור בשמי כי ימות ועזבכם. ונפש לא תמות אם לא ברשות אלהים. צבא לאנוש עלי ארץ רשום בספר", לאמר גם למחמד צבאו עלי ארץ. "ואשר ירצה גמול העולם הזה נתן לו ממנו ואשר ירצה גמול האחרית נתן לו ממנו. וגמלנו טוב את המודים לו". "וכמה נביאים נלחמו בהם רבבות הרבה ולא נפלו ברוחם כאשר פגעתם רעה בדרך אלהים, ולא רפו ידיהם ולא נכנעו ואלהים יאהב את המשברים. ולא היה דברם אחרת מאשר אמרו: "אלהינו סלח לנו חטאותינו ואשר שחתנו. הכן פעמינו והגבירנו על האנשים הכופרים", ויתן להם אלהים שכר בעולם הזה (בנצחם על אויביהם) והיפה בשכר העולם הבא ואלהים יאהב את עושי-הטוב". "המאמינים! כי תשמעו לקול הכופרים ישיבוכם ונהפכתם לאובדים". לאמר לא תשיג ידכם את אויביכם ואבדתם את עולמכם בזה ובבא. "לא, כי אלהים מגנכם והוא הטוב במושיעים". "הפל נפיל בלב הכופרים פחד (אשר בו אגבירכם עליהם) באשר שתפו אלי (אלילים) אשר לא נתתי להם לזאת כל הוכחה"..., לאמר אל תחשבו כי באחריתם ינצחו ויגברו עליכם כל עוד תבטחו בי ושמרתם מצותי, בכלל הצרה אשר באה אליכם מידם. "הן הקים לכם אלהים את דברו בהכותכם אותם חרמה ברשותו, עד אשר נכשלתם ותחלקו בדבר פקודתו ותַמרו אחרי הראותו אתכם את אשר השתוקקתם לראות. בכם יש אשר חפצו את העולם הזה ובכם אשר חפצו את העולם הבא.

ויהדפכם מפניהם לנסותכם, אך כבר סלח לכם, כי אלהים בעל-חסד למאמינים", לאמר, כבר קימתי את אשר הבטחתיכם להגבירכם על אויביכם בשָׂרֶשְׂכֶם אותו בחרבכם ברשותי ובהשליטי ידיכם עליהם, ובהסירי אכפם מעליכם. עד אשר נכשלתם ותחלקו בדבר פקודתי ותעזבו את מצות נביאכם אשר צוה אתכם, לאמר את היורים בקשת, אחרי הראותו אתכם את אשר בקשתם לראות לאמר את הנצחון הגמור ואת מנוסת האויב אשר עזב גם את נשיו ורכושו. ויאהבו אחדים מכם את העולם הזה, לאמר הם בקשו לשלול שלל ויעזבו את המצור אשר צוה עליהם לבלתי עזוב מקומם אשר לוּ שמרוה זכו לעולם הבא. ובכם היו אשר חפצו בעולם הבא, לאמר אלה אשר נלחמו מלחמת אלהים, ולא שָׁנו מן המצוה אשר צוו. וישטו מן העולם הזה בהשתוקקם אל שכר העולם הבא אשר את אלהים. ויעש זאת למען נסותכם ובגלל חטאות מחטאותיכם. ואולם אלהים סלח לכם על חטאתכם ולא השמידכם בגלל המרותכם פי נביאכם בחסדו, כי אם שב אליכם בחסדו אשר עליהם... אחר העיר למוסר אזנם על ברחם ויעזבו את נביאם והמה נקראים לעזור לו, ולא רחמו עליו בשמעם את קריאתו אשר קראם ויאמר: "בעלותכם ולא שעיתם אל איש, והשליח יקראכם מאחריכם. ויגמול אלהים אתכם יגון בעד היגון, למען אשר לא תעצבו על אשר אבד מכם ועל הרעה אשר מצאתכם", לאמר, הביא לכם צער על צער בהרג אלה אשר נהרגו מאחיכם והתנפלות אויביכם עליכם, ובצאת הקול לאמר: נהרג נביאכם. ויבוא אליכם צער אחרי צער למען לא תעצבו על אשר אבדתם את הנצחון אשר נצחתם על אויביכם, אחרי ראותכם הנצחון בעיניכם ולמען לא תצטערו על הרג אחיכם עד הסירי את הצער מקרבכם "ואלהים יודע את מעשיכם". והדבר אשר בו הסיר אלהים מהם את הצער והיגון אשר באו עליהם, הוא זה שהסיר מהם את שקר השטן אשר בדא בדבר הרג נביאכם. וכאשר ראו כי שליח אלהים חי בתוכם, היתה הנקלה בעיניהם אבדן הנצחון על אויביהם אשר כפשע היה בינו וביניהם, ותקל בעיניהם הצרה אשר מצאתם במות אחיהם בראותם כי העביר אלהים את המות מעל נביאם. "אחר הוריד עליכם מאחרי היגון בטחה. תנומה אחזה חלק מכם. וחלק נוססה דאגה בנפשותם, ויחשבו על אלהים לא אמת כמחשבת עובדי-האלילים יאמרו: האם הגיענו מן הדבר (שהבטיחנו) גם מקצת? אמר: 'כל הדבר כולו לאלהים'. יסתירו בנפשותם את אשר לא יגלו לך. יאמרו: 'לו הגיענו מן הדבר (שהבטיחנו) גם מקצת, כי אז לא נהרגנו פה'. אמר: 'לו הייתם בבתיכם כי אז הוצא הוצאו אלה אשר נגזר עליהם אל משכבותיהם[109]. ולמען ינסה אלהים את אשר בקרבכם ולמען יבחן את אשר בלבותיכם ואלהים יודע קרב ולב'". ויורד אלהים תנומה, בטחה מלפניו, על אנשי האמונה אשר בהם ויישנו מבלי פחד. ואולם הצבועים מלאה נפשם דאגה פן יהרגו, באשר לא קוו לאחרית טובה. ויספר אלהים על דבר נפילת רוחם והספק אשר נוסס בנפשם בגלל הרעה אשר פגעתם... ויאמר לנביאו: לו הייתם בבתיכם ולא נמצאתם במקום הזה אשר בו גלה אלהים את צפונותיכם כי גם אז הוציא את אלה אשר נגזר עליהם המות אל מקום אחר אשר יוכו בו, למען הראות את אשר בקרבם למען נסותם... אחר אמר לנביאו "המאמינים, אל תהיו ככופרים אשר אמרו בדבר אחיהם אשר נסעו למסעתיהם בארץ או יצאו למלחמה, לאמר: 'לו היו אצלנו לא מתו ולא נהרגו'. (מחשבה כזאת תעלה על לבם) "למען ישית אלהים זאת יגון בלבם", לאמר, בכלל מעוט בטחונם באלהיהם, "ואלהים יחיה וימית"... לאמר יקבע זמן חייו לכל איש בגזרתו "וכי תֵהרגו במלחמה בשביל אלהיכם או תמותו, הנה כפרה מאת אלהים ורחמים טוב מזה אשר תאספו. וכי תמותו או תהרגו הנה אל אלהים תֵאספו". לאמר — טוב להלחם מלחמת אלהים מאשר לפשוט סתם בגדוד למען אסוף שלל. "ורק ברחמי אלהיך עליהם חַנֹתָ אותם. ולו היית קשה אביר-לב, נפוצו מסביביך. וסלחת להם ובקשת סליחה בעדם והועץ בהם בדבר. וכי תגמור אומר ונשענת על אלהיך, כי אלהים יאהב את הנשענים (עליו)". "כי יושיעכם

אלהים לא יגבר עליכם איש, וכי יטוש אתכם מי הוא אשר יושיעכם? באלהים ישענו המאמינים". אחרי כן הזכיר את הצרה אשר באה אליהם ויאמר: "האם בבוא עליכם צרה אשר הבאתם אתם משנה צרה כמוה (על אויביכם) תאמרו: "איכה זה?" אֱמור: "מנפשותיכם באה לכם זאת. כי אלהים הכל יכול". כי שכחתם אשר המריתם פי נביאכם בבדר אשר אמר לכם לבלתי צאת לקראת האויב". ואשר מצאכם ביום נפגשו שתי המחנות, ברשות אלהים הוא למען ידע את המאמינים ולמען ידע את הצבועים בכם, כי באמור אליהם: 'בואו הלחמו מלחמת אלהים, או הגנו עלינו'", אלה הם עבד-אללה בן אבי וחבריו אשר שבו מעל מחמד בצאתו לקרב על עובדי-האלילים באחד. "ויאמרו: 'לו ידענו כי תלחמו, כי אז הלכנו אתכם והגנונו עליכם, ואולם לא חשבנו כי תהיה מלחמה. המה היו קרובים ביום ההוא לכפירה מאשר לאמונה. יאמרו בפיהם את אשר אין בלבותיהם, ואלהים יודע את אשר יסתירו". "אלה אשר אמרו לאחיהם (אשר נפלו במלחמה): לו שמעו בקולנו לא נהרגו — אמור: 'הנה השיבו את המות מנפשותיכם אם אמת דבריכם', לאמר, אין איש אשר לא ימות סוף סוף. אחר פנה אל המאמינים ויאמר: "אל תחשבו את אשר נהרגו במלחמת אלהים למתים כי אם לחיים. את אלהיהם חלקם (בעולם הבא). ששים באשר הטה להם אלהים חסדו ושמחים באלה אשר לא השיגום עדנה אשר יבואו אחריהם (אשר ימותו גם הם במלחמת אלהים), ולא עליהם הפחד ולא הם יתעצבו". "יעלזו בחסד מאת אלהים וטובה. ואכן לא יאבד אלהים את שכר המאמינים". וזה אשר אמרו בשם מחמד: "כאשר נפלו אחיכם חללים באֻחד שם אלהים את נשמותיהם בגופות עופות ירוקים השוכנים על נהרות גן-העדן ושתו ואכלו מפירותיהם ושכנו ליד מנואות זהב בצל כסא-הכבוד. והופיע עליהם אלהים ואמר: 'עבדי, מה תתאוו ואוסיף לכם'. ואמרו: 'אלהינו, אין מלמעלה מגן-העדן אשר נתת לנו, נאכל ממנו ככל אשר נחפוץ. רק חפצנו אשר תשיב את נשמותינו לתוך גופותינו למען נשוב אל העולם השפל ונלחמנו מלחמתך עד אשר נהרג שנית'. ובראותם את טוב משקם ומאכלם ויפי מקום מנוחתם ואמרו: 'מי יתן וידעו אחינו את אשר עשה אלהינו בנו למען לא יפגרו מהלחם מלחמת אלהים ולא יִרפו מהלחם'. ואמר אלהים: 'הנה אנכי מודיעם לכם', ויורד אלהים את פסוקי הקראן האלה". ועוד אמרו בשמו: המתים במלחמת אלהים הם על יד בָארִק, נהר על שער גן עדן, בצל כפה ירוקה. מאכלם יצא אליהם מגן-העדן בוקר וערב. וג'אבר בן עבד-אללה בן עמר ספר: שליח אלהים אמר אלי: "הלא אבשרך טוב, ג'אבר". ואמר: "אחלי נביא אלהים". ויאמר: "כאשר מת אביך במלחמת אחד החיהו אלהים ואמר לו: 'מה תחפוץ עבד-אללה בן עַמר, כי אעשה בך?' ויאמר: "כי תשיבני אל העולם השפל ואלחם מלחמתך ואהרג בשבילך שנית'". ומחמד אמר עוד: "אין מאמין אשר עזב את העולם הזה אשר יחפוץ לשוב אליו ולו גם לשעה אחת מן היום, ואם יתנו לו העולם ומלואו, זולתי ההרוג במלחמת אלהים אשר ישתוקק לשוב ולהלחם ולההרג שנית". אחר אמר אלהים[110]: "אלה אשר נענו לאלהים ולשליח אחרי הפצעם פצעים קשים", לאמר אלה אשר הלכו עם מחמד ממחרת יום אחד אל חמראא אלאסד למרות פצעיהם הקשים. "אשר עשו הטוב ויראו אלהים, להם שכר רב". "אלה אשר באמור להם האנשים: 'הנה נאספו אליכם האנשים, פחוד מהם', ויוסיפום הדברים האלה אך אומץ ויאמרו: 'באלהים נשענו וטוב המשען'". וארשר אמר להם זאת היו מאנשי עבד-אלקיס אשר ספרו להם דברי אבו-ספ'יאן אשר אמר, כי הוא ואנשיו שבים עליהם "ויסורו מהם בחסד אלהים וטובו. ולא נגעה בהם הרעה ויבקשו להפיק רצון מאלהים ואלהים רב-חסד עד מאד". כי העביר אלהים מעליהם סכנת הפגישה עם אויביהם, "אכן מאת השטן היתה זאת. כי חפץ להפיל עליכם פחד אנשי בריתו, אך לא תיראום ויראתם אותי אם מאמינים אתם". "אל תתעצב בגלל אלה אשר ימהרו אל הכפירה (לאמר הצבועים), כי הם לא ידעו לאלהים במאומה. חפץ אלהים לבלתי תת להם חלק

בעולם הבא ולהם עונש קשה". כי אשר קנו להם הכפירה במחיר האמונה לא ירעו לאלהים במאומה ועִנשם דאבה. "ואל יחשבו הכופרים, כי אשר נצפה להם לטוב הוא לנפשותם. אכן נצפה להם למען יוסיפו פשע ולהם עונש מקלה. לא יעזוב אלהים את המאמינים ברעה אשר אתם בה (כיום) בלתי אם עד אשר יבחין את הרע מן הטוב (לאמר הצבועים). ולא יביאכם אלהים בסודו (ברצותו להביא עליכם רעה ומסה, למען תזהרו מאשר יבוא עליכם) ואולם יבחר לו משליחיו את אשר ירצה (והודיעהו סודו) והאמנתם באלהים ובשליחו. וכי תאמינו ויראתם אלהים והיה לכם שכר רב".

הנופלים באֱחד מהמהגרים והאנצאר.

ומספר הנופלים במלחמה מהמהגרים ביום ההוא ארבעה. ומהאנצאר מבני עבד-אלאשהל שנים עשר איש. וממשפחת רָאתִג' שלשה. ומבני ט'פ'ר איש אחד. ומבני צ'בִיעָה בן זיד ומבני עַמר בן עוף שנים. ומבני עביד בן זיד איש. ומבני ת'עלבה בן עמר בן עוף שנים. ומבני אלסַלְם בן אמרא אלקיס איש. ומבני בריתם מבני אלעַג'לאן איש. ומבני מערויה בן מאלך איש. ומבני סַוָאד בן מאלך מבני אלנַגָ'אר ארבעה. ומבני מַבְד'וּל שנים. ומבני עמר בן מאלך איש. ומבני עַדִי בן אלנג'אר איש. ומבני מָאזִן בן אלנג'אר שנים. ומבני דינאר בן אלנג'אר שנים. ומבני אלחארת' בן אלכ'זרג' שלשה. ומבני אלאַבְגָ'ר הם בני כֻ'דְרָה בן סנאן שלשה.. ומבני סאעדה בן כעב בן אלכ,זרג' שנים. ומבני טַרִיף ממשפחת סעד בן עֻבאדה שנים. ומבני מאלך בן אלעג'לאן מבני סאלם מבני עוף בן אלכ'זרג' חמשה. ובמני אלחֻבְלא איש. ומבני חראם מבני סלמה ארבעה, ומבני סַוָאד בן גַנָם שלשה. ומבני זֻרַיק בן עאמר שנים. ויהיו פקודי כל המתים במלחמת אלהים מהמהגרים והאנצאר חמשה וששים איש. ויש מונים שבעים איש.

הנופלים מעובדי האלילים ביום אחד.

ומעובדי האלילים נפלו במלחמה מקריש מבני עבד-אלדאר בן קצי נושאי הנס עשתי עשר איש. ומבני אסד בן עבד אלעזא בן קצי איש. ומבני זֻהרה בן כלאב שנים. ומבני מכ'זום בן יַקְט'ה ארבעה. ובמני גֻ'מח בן עַמר שנים ויהרגם מחמד. ומבני עאמר בן לֻאַי שנים. ויהיו כל הנופלים ביום ההוא במלחמה לקריש אשר הרגם אלהים יתברך ויתעלה שנים ועשרים איש.

ד. הַמִּלְחָמוֹת אַחֲרֵי אֻחֻד

ספור יום אלרַגִ'יע בשנה השלישית להג'רה.

ויהי אחרי הדברים האלה ויבואו אל מחמד אחוזת אנשים ממשפחות עַצָ'ל ואלקָארִי מבני אלהַוְן בן גֻ'דַ'יְמָה בן מֻדְרִכה ויאמרו אליו: "שליח-האלהים, הנה פשה בינינו האסלאם, ועתה שלח אתנו אנשים מחבריך וירונו בדת ויקראו לפנינו הקראן וילמדונו חקות האסלאם". וישלח אתם מחמד ששה מחבריו. ויפקד עליהם את מַרְתָ'ד בן אבו-מרת'ד אלגַנַוִי. ויצאו עם האנשים עד בואם אל אלרגִ'יע מקום מים להֻדַ'יל בחג'אז. ויבגדו בהם באחת אשמרות הלילה, ויזעיקו עליהם את הֻד'יל. ויהי בשכב המסלמים במלונם ולא פחדו כל דבר רע, ויבואו אנשים ובידיהם חרבות, ויתנפלו עליהם. ויקחו המסלמים את חרבותיהם להלחם באנשים, ויאמרו אליהם האנשים: "חי אלהים כי לא נחפוץ הרגכם. חפצנו הוא רק להשיג על-ידכם חפצנו מאנשי-מכה. ברית אלהים בינינו ואמונתו כי לא נהרגכם". ואולם מרת'ד והאנשים אשר אתו ענום: "לא נכרות לעובדי-אלילים ברית ולא קשר לעולם". ועאצם בן ת'אבת, אחד המסלמים פתח בשיר נגדם, אחר נלחם בהם עד אשר נהרג ויהרגו חבריו. ויהי כאשר נהרג עאצם ויחפצו הד'יל לקחת את ראשו למען מכרו לסֻלָאפָ'ה בת סעד בן שֻהַיד. כי נדור נדרה בעת

נהרגו שני בניה ביום אֶחד, אשר אם יבוא לידה ראש עאצם תשתה בגולגלתו יין. ואולם הדבורים אשר סבוהו וישיתו עליו מנעו בעדם ויאמרו: "הניחוהו עד הערב היום והלכו הדבורים מעליו ולקחנוהו". וישלח אלהים זרם הנחל וישר את עאצם ויוליכהו הלאה. כי עאצם נשבע לאלהים לבלתי געת בעוד-אלילים ולבלתי תת לעובד-אלילים לגעת בו לעולם לבלתי הטמא. וכשמוע עמר בן אלכ'טאב את הדבר אמר: "אלהים ישמור את המאמין. מנעו אלהים ממגע זה אחרי מותו כאשר נשמר הוא בחייו". אך זיד בן אלדַתִ'נָּה וכֻ'בַיְב בן עדי ועבד-אללה בן טארק אשר היו באנשי מרת'ד היו חלשים ורכים ויחפצו בחיים, מסרו נפשם בידי הד'יל, ויקחום בשבי ויוליכום אל מכה למכרם שם. ויהי בהיותם באלטַ'הראן, ויתיר עבד-אללה בן טארק ידו מאסוריו ויקח חרב, ויסוגו שוביו מפניו וישליכו עליו אבנים עד הרגם אותו ויקברוהו באלט'הראן. ואולם כ'ביב בן עדי וזיד בן אלדת'נה הובאו למכה. ויקנום אנשים מקריש במחיר שבויים מהד'יל אשר היו במכה. ויקן חֻגַ'יר בן אבי אהאב אלתמימי בן-חסות לבני נופ'ל את כ'ביב למען הרגו לגאול את דם אביו. ואת זיד בן אלדת'נא קנה צפ'ואן בן אמיה למען הרגו לגאול את דם אביו אמיה בן כ'לף. וישלח צפ'ואן את זיד ביד עבד משוחרר לו נִסְטָאס שמו אל אלתנעים למען הוציאו מגבולות הקודש למכה, אשר לא ישפכו בהם דם, ולהרגו שם. ויתאספו אנשים מקריש ובתוכם אבו ספ'יאן. ויאמר אליו אבו ספ'יאן: "באלהים השבעתיך, זיד, ההיית חפץ כי מחמד יהיה כעת אתנו במקומך ואתה תהיה בתוך משפחתך?" ויען: "חי אלהים כי אינני חפץ כי מחמד יהיה במקומו אשר הוא שם ונדקר בקוץ והצטער, וכי אני אשב תחת זה בתוך בני-ביתי". ויאמר אבו ספ'יאן: "לא ראיתי בין האנשים איש אשר יאהב איש כאהבת חברי מחמד את מחמד". ויהרגהו נסטאס. ואת כ'ביב בן עדי חבשו בבית שפחה משוחררת לחג'יר, אשר קבלה אחרי-כן את דת האסלאם. ותספר לאמר: "נכנסתי אליו באחד הימים ובידו אשכול ענבים גדול כראש איש. ויהי אוכל ממנו, ואני ידעתי כי אין ענבים בארץ. ויהי בהועידם אותו להרג וישלח אלי לאמר: 'שלחי אלי כלי חד למען אטהר בו עצמי לקראת המות'. ואתן לנער מן החַוָה (ויש אומרים לבנה) את האוֹלֶר, ואֹמר לו: הביאהו אל האיש הביתה. ויהי אך נכנס הנער אליו ואֹמר: מה זאת עשיתי. חי אלהים, כי האיש יגאל את דמו והרג את הנער הזה והיה איש תחת איש. ויהי כתתו לו האולר ויקחהו מידו ויאמר: 'חי נפשך, לא חששה אמך לבֶגד אבגד בה בשלחה על-ידך את הסכין הזה' וישלחהו לנפשו. ויוציאו את כ'ביב ויביאוהו אל אלתנעים לצלבו. ויאמר להם: "אם טוב בעיניכם תנו לי ואכרע שתי כריעות, אחר תעשו כחפצכם". ויאמרו: "בקשתך נתנה לך". ויכרע שתי כריעות במצוה וכטוב. ויאמר: "חי אלהים אשר לו ידעתי כי לא תחשבו כי מאריך אנכי בתפילה מפחד ההרג, כי אז הרביתי בתפילה". וכ'ביב הוא הראשון אשר עשה לחוק למסלמים לכרוע שתי כריעות בעת ההרג. אחר העלוהו על עץ, ויהי כחזקם את קשריו אל העץ ויאמר: "אלהים, שליחות שליחך הגיעה אלינו. הודיעהו עתה את אשר יעשה בנו". אחר אחר: "אלהים, מנה אותם במספר, והמיתם אחד אחד, ולא ימלט איש מהם", ויהרגוהו. והכליף מעאויה בן אבו ספ'יאן ספר: "הייתי באותו מעמד עם אבי. וישליכני אבי לארץ להסיר מעלי את קללת כ'כיב. כי עובדי-האלילים היו אומרים, כי בקלל את איש והשליך האיש את עצמו לארץ ועברה הקללה מעליו. ועקבה בן אלחארת' ספר: "חי-אלהים, לא אני הרגתי את כ'ביב, כי צעיר הייתי מעשות זאת. ואולם אבו מַיְסַרה, אחי בני עבד-אלדאר לקח את הרומח וישימו בידי. אחר תפש בידי וברומח וידקרהו בו עד המיתו אותו. ועמר בן אלכ'טאב הפקיד את סעיד בן עאמר הג'מחי על חלק מארץ סוריה. ויהי מתעלף לעיני האנשים, ויספרו הדבר לעמר, וישאלהו עמר בבואו אליו פעם לדבר הזה. ויאמר אליו סעיד: "חי אלהים, נשיא המאמינים, אין בי כל

רעה. ואולם הייתי בין העומדים ליד כ'ביב בן עדי בעת נהרג ואשמע קללתו, ובכל עת העלותי זכרו על לבי בשבתי במושב האנשים אתעלף". ויוסף עמר כבד אותו על הדבר הזה. וכ'ביב נשאר ביד קריש עד עבר החודש הקדוש אשר לא ישפכו בו דם. אחר הרגוהו.

ויהי בבוא האסון על משלחת מרת'ד ועאצם באלרג'יע, ויאמר אנשים מהצבועים: "הוי ואבוי לנפתים האלה אשר מתוכן. לא ישבו בתוך משפחתם ולא מלאו שליחות חברם" ועל זה נאמר[111]: "ובאנשים יש אשר יפליאך דברו בדבר חיי העולם הזה" והראה עצמו כאילו הוא מסלמי בלשונו "והביא לעד את אלהים על אשר בלו. "והוא ההפך מאשר יאמרהו בלשונו. "אכן הוא הקשה ביריבי (המאמינים)" "ובפנותו והלך יתאמץ לשחת בארץ, והשמיד את השדה והזרע ואלהים לא יאהב את המשחיתים. וכי יאמרו אליו ירא את אלהים, יעטה גאוה באשמה. אכן חלקו גיהנום ורע מצעו. ובאנשים יש אשר ימכור את נפשו בבקשו את רצון אלהים והאלהים רב חסד לעבדיו" (לאמר אשר המיתו נפשם על קדושת שמו), ויבך חסאן בן תאבת' המשורר את כ'ביב ויאמר שירי לעג וחרפות על הד'יל על אשר עשו בכ'ביב.

דבר ביר מַעוּנָה בחדש צ'פר לשנה הרביעית להג'רה.

ויעמוד מחמד באלמדינה שארית חודש שַׁוָּאל וחדשי ד'וּ אלקַעְדָה וד'ו אלחִגָּ'ה. ויהי שלטון המקדש במכה וסדר החג בשנה ההיא בידי עובדי-האלילים. אחרי-כן שלח מחמד את המשלחת לביר מעונה בחודש צפ'ר בראש ארבעה חדשים ליום אֻחד. וזה הדבר: אבו בַראא עאמר בן מאלך בא אל מחמד אל אלמדינה, ויערוך לפניו מחמד את דבר האסלאם ויקראהו לקבלו. ולא קבל את האסלאם ולא דחהו, ויאמר: "מחמד, אם תשלח אנשים מחבריך אל אנשי נג'ד וקראום אל דברך, כי אז יש לי תקוה כי יַעֲנו לך". ויאמר מחמד: "ירא אנגי לבל ירעו להם אנשי נג'ד". ויאמר אבו בראא: "אני מגן להם, שלחם וקראו את האנשים אל דברך". וישלח מחמד את אלמנד'ר בן עַמר אחי בני סאעדה הפושט צוארו לקראת המות ואתו ארבעים איש מאנשיו מטובי המסלמים. וילכו עד בואם אל ביר מעונה אשר בין ארץ בני עאמר ומישור בני סלים, בקרבת מישור בני סלים. ויהי בחנותם שמה וישלחו את חַראם בין מִלְחאן עם מכתב מחמד אל אויב אלהים עאמר בן אלטֻפַ'יְל. ויהי בבואו אליו לא שעה אל מכתב מחמד ויתנפל על האיש ויהרגהו. ויזעק את בני עאמר ולא אבו הענות לו ויאמרו: "לא נבגוד באבו-בראא. הן הוא קשר אתם קשר ידידות ויבטיחם חסותו". ויזעק עאמר עליהם משפחות מסַלִם מעֻצַיָּה ורִעְל ודַ'כְוָאן וישמעו לו ויצאו ויתנפלו על. האנשים ויקיפו את מחנם. ויהי כראותם אותם ויקחו את חרבותיהם וילחמו בם עד אשר נהרגו כלם, בלעדי כעב בן זַיד אחי בני דינאר. כי עזבוהו בעוד בו נשמת חיים ויזחל מבין ההרוגים ויחי עד יום מלחמת החפירה וימת במלחמת הקודש. ובמקום המרעה אשר למסלמים שני אנשים עַמר בן אמיה הצַ'מרי ואיש מהאנצאר אחד בני עמר בן עוף. ולא הודיעם דבר האסון אשר מצא את חבריהם כי-אם העיט אשר ירד על הפגרים. ויאמרו: "הלא דבר הוא, כי ירד פה העיט". ויגשו לראות והנה האנשים מתבוססים בדמיהם. והפרשים אשר פגעו בהם עומדים. ויאמר האנצארי לעמר בן אמיה: "מה תאמר כי נעשה?" ויאמר: "נלך ונבוא אל שליח האלהים ונודיענו הדבר". ויאמר האנצארי: "אין אני חפץ להמלט על נפשי מן המקום אשר נהרג בו אלמנד'ר בן עמר, ואין אני חפץ לשמוע הדבר מפי האנשים"[112]. וילחם בפרשים עד אשר נהרג. ואת עמר בן אמיה לקחו בשבי, ויהי כספרו להם כי מִמֻצַ'ר הוא, ויקרא לו עאמר בן אלטפ'יל דרור ורק את בלוריתו כרת להקלותו, ויוציאו לחפשי תמורת עבד אשר היה לאמו. ויצא עמר בן אמיה ויבוא אל אלקַרְקַרה על-פני קנאת וימצא שני אנשים מבני עאמר מבני כלאב וילכו יחד עד חנותם בצל יחד אתו.

ומחמד כרת ברית עם בני עאמר ויבטיח להם חסותו. אך עמר לא ידע את הדבר. ויהי כשאלו אותם למוצאם ויאמרו לו מבני עאמר, ויצפה להם עד הרדמם ויקם עליהם ויהרגם. והוא מדמה בנפשו כי גאל מבני עאמר את דם חברי מחמד. ויבוא אל מחמד ויספר לו את הדבר. ויאמר אליו מחמד: "אכן הרגת שני אנשים אשר עלי לתת כופר נפשם". אחר אמר: "זה מעשה אבו בראא, אמנם לא טוב היה בעיני לשלוח את האנשים ואפחד". וישמע אבו בראא את הדבר ויצר לו על אשר בגדו בו עאמר ועל אשר בא על חברי מחמד בגללו ובגלל חסותו.

ובין ההרוגים היה עאמר בן פֻ'הַיְרה. ועאמר בן אלטפ'יל היה אומר: "מי הוא האיש מהם אשר בההרגו ראיתיו נֻשָּׂא בין השמים והארץ עד ראותי השמים מתחת לו?" ויאמרו אליו: "עאמר בן פ'הירה". ואחד בני גַ'בָּאר בן סלמא ספר, כי אביו ג'באר היא בלוחמים ביום ההוא במסלמים, אחרי כן קבל את דת האסלאם. ויהי ג'באר אומר: "הדבר אשר הניעני לקבל את האסלאם הוא, כי דקרתי איש מהם ביום ההוא ברמחי בין כתפיו, ואביט אל חוד רמחי בצאתו מחזהו. ואשמעהו אומר: 'הצלחתי, חי-אלהים'. ואמר בלבי: 'הן לא הצליח, האם לא הרגתי את האיש, ואשאל אחרי כן לפשר דברי האיש, ויאמרו לי: "הצליח באשר מת בגלל אלהים". ואמר: "אכן הצליח, חי-אלהים".

וחסאן בן ת'אבת המשורר עורר בשיריו את בני אבו-בראא נגד עאמר בן אלטפ'יל. ויפעלו הדברים. ויתנפל רביעה בן עאמר בן מאלך על עאמר בן אלטפ'יל וידקרהו ברומח, ונתקע הרומח בירכו ויפצעהו פצע קל ויפול מעל סוסתו, ויאמר: "זה מעשה אבו-בראא, אם אמות ונקם דודי אחי אבי נקמת דמי ולא ירדפוהו עוד בגלל זה, ואם אחיה וראיתי את אשר אעשה באשר בא עלי".

בשנה ההיא, הרביעית, נלחם מחמד בשבט היהודי בני אלנַצִ'יר ויַּגלם מאלמדינה.

מלחמת ד'את אלרִקָאע בשנת ארבע להג'רה.

וישב מחמד באלמדינה אחרי מלחמתו בבני אלנצ'יר חודש רַבִיע אלאכ'ר וחלק מחוד ג'מאדי. אחר יצא למלחמה לנג'ד על בני מֻחָארִב ובני ת'עלבה מן גַטַפָ'אן. ויפקד על אלמדינה את אבו דַ'רר אלגִפָ'רִי ויש אומרים את עת'מאן בן עפ'פ'אן. ויחן בנַכְ'ל ותקרא מלחמה זו ד'את אלרקאע (קרע בד), באשר הרימו בה נסיהם, או על שם עץ במקום ההוא. וימצאו חבר אנשים מגטפ'אן ויגשו האנשים זה אל זה, אך לא נלחמו, כי יראו איש את אחיו, עד אשר התפלל מחמד עם אנשיו את תפילתם כדין התפילה בעת פחד, את "תפילת-הפחד". ויתפלל עם עדה אחת שתי כריעות, ויכל בהתפללו בסוף התפילה לשלום המאמינים כדת. ועדה אחרת עומדת אז מול האויב. ויבואו אלה ויתפלל אתם שתי כריעות, אחר התפלל לשלום המאמינים. וזה אשר ספרו בשם ג'אבר: "העמידנו שליח האלהים בשתי כתות ויכרע אתנו כולנו. אחר השתחוה שליח האלהים ותשחו הכתה הראשונה. וכאשר הרימו ראשיהם השתחוו העומדים מאחריהם לבדם. אחר נסוגה הכתה הראשונה ותגש הכתה השניה ויעמדו במקום הראשונה. ויכרע הנביא אתם כולם, אחר השתחוה הנביא ותשתחו הכתה השניה אתו וכאשר הרימו ראשם השתחותה הכתה הראשונה העומדת עתה מאחור לבדה. ויכרע הנביא עם כולם יחד ותדתחו כל כתה שתי השתחויות בפני עצמה.

ואיש מבני מֻחָארב, גַוְרַת' שמו, אמר לבני עמו מגטפ'אן ומחארב: "הלא אהרוג לכם את מחמד?" ויאמרו: "כן. ואולם איכה תהרגנו?" ויאמר: "אתקפהו במזימה". ויבוא אל מחמד והוא יושב וחרבו בחיקו. ויאמר אליו: "מחמד הבה ואראה את חרבך זאת". ויאמר: "טוב". וחרב מחמד היתה מקושטת

בכסף. ויקחנה וישלפנה מתערה וינופפה על מחמד בחפצו המיתו, אך אלהים השיבה אחור. אחרי-כן אמר אל מחמד: "האם לא תירא מפני?" ויאמר: "לא, ולמה זה אירא מפניך? ויאמר: "האם לא תירא מפני ובידי החרב?" ויאמר: "לא, אלהים ישמרני ממך". ויקח את החרב וישיבה למחמד. ועל זה נאמר בקראן[113]: "המאמינים זכרו חסדי אשר נטיתי לכם בזמום אנשים לשלוח בכם ידיהם, וישב ידיהם מעליכם ויראתם אלהים ועל אלהים ישענו המאמינים". וג'אבר בן עבד-אללה האנצארי ספר: יצאתי עם שליח-האלהים למלחמת ד'את אלרקאע בנכ'ל על גמל חלש אשר לי. ויהי בקומו לשוב ויאמר: "עברה מערכת אלרקאע". ואהי מפגר וישיגני שליח אלהים ויאמר אלי: מה לך ג'אבר. ואמר: "גמלי זה יעצרני בדרך". ויאמר: "הבריכהו" ואבריכהו. ויַברך שליח-האלהים את גמלו ויאמר: "תן לי את המקל הזה אשך בידך או תכרות לי מקל מעץ". ואעש כן. ויקח את המקל וידחפהו במקל חיפות מספר, ויאמר אלי: "רכב" וארכב, ויצא גמלי לדרכו. וחי אלהים, אשר שלח את שליחו באמת, כי הלך יחד עם גמלת הנביא. ואהי משוחח עם שליח-האלהים. ויאמר אלי: "התמכור לי את גמלך זה?" ואמר: "לא, כי אתנהו לך". ויאמר: "לא, ואולם מכרהו לי". ואמר אליו, "אמור לי את המחיר אשר תתן בעדו". ויאמר: "קלחתיו בדרהם". ואמר: "לא, כי אז תרמיני במסחר". ויאמר: "בשני דרהמים". ואמר: "לא". ולא חדל להוסיף על המחיר עד הגיעו לאוקיה. ואֹמר: "האם מרוצה אתה בזה?" ויאמר: "כן". ואמר: "לך מחירו לקחתיו". אחר שאלני: "ג'אבר, האם טרם לקחת לך אישה? ואֹמר: "כן". ויאמר: "האם לך שפחה תהי לך לפלגש ותצחק אתה?" ואמר: "שליח האלהים, אבי נפל במלחמת אֻחד ויעזוב שבע בנות. ואקח לי אשה אשר תאסוף אותן אליה ותדאג להן". ויאמר: "היטבת עשה אם ירצה השם. ואולם כבואנו אל צִראר ונצוה לזבוח זבח, ונבלה שם היום ההוא. ושמעה אשתך ונערה כַּרָהּ". ואֹמר: "שליח אלהים, אין לנו כרים". ויאמר: "היה יהיו, אך בבואך הביתה ועשית מעשיך בתבונה ודעת". ויהי כבואנו לצראר ויצו שליח האלהים לזבוח זבח ונבלה שם יומנו ההוא. ובהיות הערב בא אל אלמדינה ונבוא. ואספר לאשה את הדבר ואת אשר אמר שליח האלהים. ותאמר: "שמע ועשית כאשר צוית". ואשכים בבוקר ורתפש בראש הגמל ואוליכהו ואבריכהו על דלת מסגד שליח האלהים, אחר ישבתי במסגד קרוב אליו. ויצא שליח האלהים וירא את הגמל ויאמר: "מה זה?" ויאמרו: "זה גמל הביאו ג'אבר". ויאמר: "ואיפה הוא ג'אבר?" ויקראו לו ויאמר לו: "בן-אחי, קח את גמלך כי לך הוא". ויקרא לבלאל ויאמר אליו: "לך עם ג'אבר ותן לו אוקיה". ואלך אתו ויתן לי אוקיה והוסיף עוד עליה דבר מועט. ולא חדל הגמל מהיות בביתנו וירבה ויגדל עד אשר נפל בין אלה אשר נפלו מקרבנו בקרב ביום חַרְרָה.

ויספר ג'אבר האנצארי עוד: בצאתנו עם שליח אלהים למלחמת ד'את אלרקאע בנכ'ל, וימת איש מאתנו אשה מעובדי-האלילים. ויהי בקום שליח אלהים לשוב לאלמדינה ויבוא בעלה, כי לא היה לפני זה בבית. וכשמעו את הדבר וישבע לבלתי הרפות עד אם ישפך דם אחד חברי מחמד. וילך בעקבותינו. ויהי בחנות שליח-אלהים בתחנה, ויאמר:,מי האיש אשר יעמוד על המשמר בלילנו זה?" ויענו איש מהמגרים ואיש מהאנצאר ויאמרו: "אנחנו, שליח האלהים". ויאמר: "אם כן עמדו על פי חריץ הנחל, כי חנה מחמד ואנשיו בחריץ אשר בנחל". ושם האנשים עַמָּאר בן יָאסִר ועַבָּאד בן בִשְׁר ויצאו אל פי חריץ הנחל ויאמר האנצארי למהגר: "איזה חלק מן הלילה תחפותץ כי אשמור אנכי, ראשיתו או אחריתו?" ויאמר: "שמור ראשיתו". וישכב המהגר ויישן. והאנצארי עמד להתפלל. ויבוא האיש, וכראותו את דמות האנצארי וידע כי הוא משמר מחמד. ויירא חץ ויפגע באנצארי ויוציא האנצרי את החץ ויניחהו ויעמוד הכן על מקומו. וישב ויירא בשלישית ויפגעהו בו ויוציאהו ויניחהו. ויכרע וישתחוה. אחר עורר את חברו, ויאמר: "שב כי בא עלי אויב" ויפול לארץ. והאיש בראותו אותם ידע

כי הרגישו בו ויקם ויברח. ויהי כראות המהגר את הדם השוטף מהאנצארי ויאמר: "לאלהים השבח, למה לא עוררתני בירותו בך ראשונה?" ויען: "הייתי באמצע סורה (פרשה) מן הקראן אשר קראתי ולא חפצתי להפסיקה, עד כלותי אותה. ואולם בבוא היריות תכופות קראתי ואעירך. וחי-אלהים אשר לולא פחדתי פן לא אשמור את המשמר אשר צוני שליח האלהים לשמרו, כי אז הפסיק חיי בטרם אפסיק את הסורה או הייתי גומרה".

וישב מחמד אל אלמדינה וישב בה שארית חודש ג'מאדי הראשון וחדשי ג'מאדי השני ורַגַ'ב.

מלחמת בדר השניה בחדש שַׁעְבָאן לשנה הרביעית.

אחר הדברים האלה יצא מחמד בחודש שעבאן אל בדר למועד אבו-ספ'יאן ויחן שמה. ויפקד על אלמדינה את עבד-אללה בן אֻבַי בן סלול האנצארי. וישב בבדר שמונה ימים מצפה לאבו-ספ'יאן. ואבו-ספ'יאן יצא עם אנשי מכה ויחן במַגַ'נָּה בסביבות אלט'הראן. ויש אומרים כי הגיע עד עֻסְפָאן. וירא לטוב לו לשוב ויאמר: "הוי משפחות קריש, לא תצליחו במלחמתכם כי-אם בשנת שפע תרעו בה את גמליכם בצמחים ושתיתם בה החלב. ואולם שנתכם זו שנת רזון היא. אני שב ושובו גם אתם". וישובו. ויקראו להם אנשי מכה "צבא משקה הקמח הקלוי", באמרם: "אמנם יצאתם לשתות ממשקה הקמח הקלוי". ומחמד עומד בבדר מצפה לאבו-ספ'יאן למועד אשר אמר לו. ויבוא אליו מַכְשִי בן עַמר הצ'מרי, הוא אשר השלים אתו בשם בני צ'מרה במלחמת וַדָּאן ויאמר: "מחמד, הבאת לפגוש את קריש על המים האלה." ויאמר: "כן, אחי בני צ'מרה, ואם חפץ אתה נקרא לך דרור מן הברית אשר בינינו וביניך ונלחמנו בך עד אשר ישפוט אלהים בינינו וביניך". ויאמר: "לא, חי-אלהים, מחמד, כי לא חפצנו בדבר הזה". ויעמוד מחמד מצפה לאבו-בפ'יאן.

מערכת דֻוּמַת אלגַ'נְדָל בחודש רביע אלאול שנת חמש להג'רה.

אחרי כן שב מחמד אל אלמדינה וישב בה עד עבור חדש ד'ו אלחִגָ'ה. וגם בחג הזה היה מקדש מכה בידי עובדי-האלילים ויערכו בו את החג, והיא השנה הרביעית לבוא מחמד אל אלמדינה. אחרי-כן פשט עם אחד מגדודיו על דֻוּמַת אלג'נדל בחדש רביע אלאול[114], ויפקד על אלמדינה את סִבָאע בן עֻרְפֻ'טָה אלגִפָ'ארי. אך מחמד שב בטרם יגיע אל המקום ולא ערך קרב[115] וישב באלמדינה כל שארית השנה ההיא.

פרק ה. מלחמת החפירה (אלכ'נדק)

סבת מלחמת החפירה.

ומלחמת החפירה היתה בחדש שַׁוָּאל בשנה החמישית להג'רה. וזה דבר מלחמת החפירה: אנשים מן היהודים ובהם סַלָּאם וכִנָאנָה בני אבי אלחֻקַיְק וחֻיַי בן אכ'טב מבני נַצִ'יר וַהַוְדָ'ה בן קיס ואבו עמָּאר מבני וָאִאל ואתם אנשים מבני נצ'יר ומבני וָאִאל, אלה אשר הקימו את הגדודים נגד מחמד, יצאו ויבואו אל קריש אל מכה ויקראום להלחם במחמד ויאמרו אליהם: "אנחנו נהיה עמכם עד אם נעקרו משרש". ויאמרו אליהם קריש: "משפחות היהודים, הנה אתם בעלי הספר הראשון ואתם יודעים את דבר הריב אשר בינינו ובין מחמד. הדתנו טובה אם דתו?" ויאמרו אליהם היהודים: "דתכם טובה

מדתו, ואתם קרובים אל האמת והצדק ממנו". ועליהם נאמר בקראן[116]: "האם לא תראה את אלה אשר נִתַּן להם חלק מן הספר, יאמינו באלגִ'בְת ואלטאגות ואמרו לכופרים: 'אלה קרובים לדרך הישרה מן המאמינים. אלה המה אשר אררם אלהים ואשר יארךנו אלהים לא ימצא לו מושיע וכו'".

ויהי כאמרם זאת לקריש וישמחו מאד על הדבר וייטב בעיניהם אשר קראו אותם להלחם במחמד. ויתאספו למלחמה ויתעתדו לה. אחרי כן יצאו האנשים האלה ויבואו אל גַטַפָ'אן מקיס עַיְלָאן ויקראום להלחם במחמד ויודיעום, כי הם יהיו אתם וכי קריש אתם בעצה אחת, ויתנו גם הם ידם לזה. ויצאו קריש ומפקדם אבו ספ'יאן בן חרב ויצאו גטפ'אן ומפקדם עֻיַיְנָה בן חִצְן בן חֻדַ'יְפָ'ה בתוך בני פַ'זארה, ואלחארת' בן עַוְף בן אבי חארת'ה המֻרְרִי יצא עם בני מֻרְרָה ומִסְעָר בן רֻכַ'יְלָה מבני אַשְׁגָ'ע מבני גטפ'אן עם ההולכים אחריו מבני אַשְׁגָ'ע.

חפירת החפירה.

ויהי כשמוע מחמד אודותם ואודות הדבר אשר נועדו לעשות, ויחפור חפירה מסביב לאלמדינה. ויעבוד מחמד גם הוא בחפירה לעורר את המסלמים אשר ישתוקקו לשכר הצפוי להם על זה. ויעבדו אתו המסלמים. וישקוד על העבודה וישקדו אתו המסלמים. ויפגרו מאחרי מחמד ומאחרי המסלמים בעבודתם זאת אנשים מן הצבועים ויהיו מתראים כחלשים מעבוד העבודה הזאת, ויהיו מתחמקים אל בתיהם מבלי ידיעת מחמד ומבלי רשותו. ואולם האנשים המסלמים בהיות להם ענין נחוץ אשר אין לדחותו, היו מספרים הדבר למחמד ומבקשים ממנו רשיון לעשות צרכם ונתן להם מחמד רשות, וככלותם לעשות דברם ושבו אל העבודה אשר הם עושים בה בשאפם אל הטוב ולמען תחשב להם לטובה. ועל זה נאמר בקראן: "אכן המאמינים הם אשר האמינו באלהים ובשליחו ובהיותם אתו בדבר הכלל לא ילכו עד אם יבקשו רשות. אכן אלה אשר יבקשו ממך רשות אלה הם אשר יאמינו באלהים ובשליחו, והיה כי יבקשו ממך רשות לצורך מצרכיהם והרשית לאיש אשר תרצה מהם, ובקש בעדם סליחה מאלהים כי אלהים סלח ורחום[117] ". ועל הצבועים נאמר: "אל תעשו קריאת השליח (אתכם לעבודה) ביניכם כקריאת איש מכם את רעהו. יודע אלהים את אשר יתחמקו מכם בהסתר, אכן יזהרו אלה אשר ימרו את מצותו פן ינסו במסה או ימצאם עונש דאבה[118] ". "האין זאת אשר לאלהים כל אשר בשמים ובארץ יודע הוא את אשר את נפשכם (אמת או כזב) ויום ישובו אליו יגיד להם את אשר עשו, כי אלהים יודע כל דבר". ויהיו המסלמים עובדים בחפירה עד אשר חזקוה, וישירו בשיר על-אודות איש אחד אשר היה שמו גֻ'עַיְל ויקרא לו מחמד עַמר ויאמרו: קראו אחרי היות שמו ג'עיל בשם עמר, ויהי לאומלל יום תשועה (או טהור). ויהי בכל עת עברם על פני עמר, ויקרא מחמד: עמר (בנין), ובעברם על פני טַ'הר (תשועה) קרא מחמד: "תשועה".

מן הפלאות אשר הראה שליח-אלהים בחפירת החפירה.

אדמת הטרשים. ובעת חפירת החפירה ארעו מאורעות אשר יצאו מאת אלהים למופת למען יאמינו בשליחו וידעו כי נבואתו אמת. ויראו אותה המסלמים בעיניהם. ויהי במקום אחד בחפירה ותהי האדמה קשה מחפור, ויתלוננו באזני מחמד. ויצו להביא כלי מים, ויצעק אל תוכו, אחר-כך התפלל באשר רצה אלהים כי יתפלל, ויצק את המים ההם על הטרשים ההם. וכה ספרו העומדים באותו מעמד: "חי-אלהים אשר שלחו באמת כי התרככה האדמה ותהי כחול הדק אשר לא יעמוד בפני מעדר ומגרפה".

הברכה בתמרי בת בַּשִׁיר.

ובת לבשיר בן סעד אחות אלנֻעמאן בן בשיר אמרה: "קראה אותי אמי עֻמְרה בת רַוָאחה ותתן לי מלא החפן תמרים בתוך בגדי ותאמר אלי: 'בתי, הוליכי אל אביך ודודך אחי עבד-אללה בן רואחה את ארוחתם' ואקחם ואלך. ואפגוש בשליח אלהים ואני מחפשת את אבי ואת דודי, ויאמר אלי: 'גשי הנה, בתי, מה זה אתך?' ואספר לו הדבר. ויאמר: 'תנים הנה'. ואריקם בכפות שליח האלהים, ולא מלאתי אותן בהם, ויצו ויביאו בגד ויפרשו וישלך את התמרים עליו ויתפזרו על הגד. ויאמר לאחד האנשים הנצבים עליו: 'קרא לאנשי החפירה כי יגשו הנה לאכול ארוחתם'. ויתאספו אנשי החפירה אליו ויהיו אוכלים מן התמרים שעל הבגד ויהיו התמרים מתרבים עד אחרי עבור אנשי החפירה מהם היו נופלים מרובם מכנפי הבגד".

הברכה באוכל ג'אבר.

וזה אשר ספר ג'אבר בן עבד-אללה: "היינו עובדים עם שליח האלהים בחפירה ובביתי שה לא שמן, ואֹמר: 'חי אלהים לו עשינוהו לשליח-אלהים!' ואצו את אשתי ותטחן לנו מעט שעורים ואעש לנו ממנו לחם ואזבח את השה ונצלהו לשליח אלהים. ויהי בהיות הערב ושליח האלהים מתעתד לעזוב את מקום החפירה, — כי היינו עובדים ביום ובהיות הערב שבנו אל בתינו — ואֹמר: 'שליח-אלהים, הנה עשיתי לך שה קטן אשר היה אתנו ונעש אתו מעט מלחם השעורים האלה, ועתה לו הואלת ללכת אתי אל ביתי'. ואני חפצתי כי ילך אתי שליח-אלהים לבדו. ויהי באמרי אליו זאת ויאמר: 'טוב'. ויצו כָּרוז ויכריז לאמר: 'בואו עם שליח אלהים אל בית ג'אבר בן עבד-אללה". ואמר: 'אנו לאלהים ואליו אנו שבים'[119]. ויבוא שליח-האלהים ויבואו האנשים אתו וישב. ונוציא אליו המאכל ויברך ויקרא בשם אלהים ויאכל. ויגשו האנשים לאכול ממנו. ככל אשר יְכַלו אנשים קמו ממקומם ובאו אחרים תחתם עד אשר עברו עליו כל אנשי החפירה ויאכלו".

אשר הראהו אלהים את הכבוש.

וסלמאן הפרסי ספר: "הייתי מכה בקצה מקצות החפירה. ותכבד עלי העבודה. ושליח-האלהים קרוב אלי. וכראותו אותי חופש ואת קשי המקום, ירד אלי ויקח את המעדר מידי ויך בו מכה אחת ויברק מתחת למעדר ברק, ויך שנית ויברק תחת המעדר ברק, ויך בשלישית ויברק תחת המעדר ברק. ואמר: 'את אבי ואמי אתן כפרך, שליח-האלהים, מה הוא זה אשר ראיתי מבריק תחת המעדר בהכותך בו?' ויאמר: 'האם ראית זאת, סלמאן?' ואֹמר, 'כן'. ויאמר: 'בברק הראשון נתן אלהים בידי את תימן, ובשני את סוריה והמערב ובשלישי את המזרח' ויהי בכל עת הכבש הארצות האלה בימי עמר ועת'מאן ואחריהם ויאמר אבו-הֻרַיְרָה: 'כבשו כאות נפשכם. וחי האלהים אשר נפש אבו-הרירה בידו, כי לא תפתחו שערי ארץ ותכבשוה עד ליום תחית-המתים בלתי אם כבר נתנו מפתחותיה בידי מחמד מלפנים'.

חנות קריש ליד אלמדינה.

ויהי ככלות מחמד לחפור את החפירה ויבואו קריש ויחנו במקום מקוה הזרמים ליד רוּמָה בין אלגֻ'רֻף וזֻגָאבָה ואתם עשרת אלפים איש מבעלי-בריתם ואשר הלכו אחריהם מבני כנאנה ואנשי תִהאמה. ויבואו גטפ'אן ואשר הלכו אחריהם מאנשי נג'ד ויחנו בקצה נַקְמָא לצד אֻחד. ויצא מחמד והמסלמים

וערפם אל סַלְע ואתם שלשת אלפים איש מהמסלמים. ויט שם מחנהו והחפירה בינו ובין האנשים. ויפקד על אלמדינה את אבן אֻם מכתום. ויצו להעלות את הילדים ואת הנשים בראש הטירות הבצורות.

דבר הפחד והרעדה ביום החפירה.

ותחזק הצרה וירב הפחד ויבוא עליהם האויב ממעל להם ומתחת להם עד אשר חשבו המאמינים כי הם בכל רעה. ויֵראה פקפוק אחדים מהצבועים ויאמר מֻעַתַּב בן קֻשַׁיְר אחי בני עמר בן עוף: "הועד הועיד אותנו מחמד כי נאכל אוצרות קסרא (מלך פרס) וקיסר (מלך ביצנץ) ואין איש מאתנו בטוח בנפשו מסכנה גם בלכתו בארץ" (ואבן-השאם אומר בשם מקור בטוח שמעתב בן קשיר לא היה מן הצבועים וראיה לדבר שנלחם בבדר). ואַוְס בן קַיְטִ'י אחד בני חארת'ה אמר: "שליח-אלהים, בתינו עומדים בלי חסות מול האויב (ויאמר כן למרות היותם מלאים אנשים מבני שבטו) ולכן תן לנו רשות כי נצא ונשוב אל חצרותינו כי הן מחוץ לעיר". ויעמוד מחמד ויעמדו עובדי האלילים עשרים ואחדים לילה כחודש ימים ולא היתה ביניהם מלחמה מלבד אשר השליכו חצים ואשר שמו מצור.

דבר השלום והפרתו.

ויהי בהתחזק הרעה וישלח מחמד אל עֻיַיְנָה בן חִצְן בן חד'יפ'ה בן בדר ואל אלחארת' בן עוף המֻרְרִי והם מפרדי צבא גטפ'אן. ויאמר לתת להם שליש תמרי אלמדינה אם יעלו עם אנשיהם מעליו ומעל אנשיו. ויעשו שלום ביניהם ואף גם כתבו אמנת השלום, אך העדים טרם חתמו עליה, ולא החליטו על הדבר ורק הביעו את רצונם באמנה הזאת והסכמתם לה. ויהי ברצות מחמד להשלים עם האויב וישלח אל סעד בן מֻעאד' וסעד בן עֻבאדה ויספר להם הדבר וישאל בעצתם. ויאמרו אליו: "שליח אלהים, האם דבר הוא אשר אתה חפצת בו ועשינו אותו או אם דבר אשר צוך אלהים אשר אין דרך אחרת מאשר לעשותו, או דבר הוא אשר תעשנו רק בעדנו?" ויאמר: "לא כי דבר הוא אשר אעשנו בעדכם. חי-אלהים כי לא אעשה זאת כי אם אחרי ראותי את ערבי המדבר רובים עליכם בקשת כאיש אחד וישימו עליכם מצור מכל צד ואחפוץ לשבור מעליכם מעט ממועקתכם". ויאמר אליו סעד בן מעאד': "שליח אלהים, הנה היינו אנחנו והאנשים האלה משתפים לאלהים אלילים ועובדים את הפסילים לא עבדנו את אלהים ולא ידענוהו ולא שממו לאכול מאתנו גם תמרה אחת אם לא כאורחים או במחיר. האם בעת אשר כבדנו אלהים באסלאם וידריכנו אֹרח מישרים אליו, ויכבדנו בך ובו נתן לה רכושנו? אין לנו צורך בזה. חי אלהים כי לא נתן להם בלתי אם את החרב, עד אם ישפוט אלהים בינינו וביניהם". ויאמר מחמד: "עשה כטוב בעיניך". ויקח סעד בן מעאד' את הניר וימחוק את הכתוב בו ויאמר: "הנה עתה ילחמו נא בנו".

עֲבור אנשים מעובדי האלילים את החפירה.

ויעמדו מחמד והמסלמים במקומם ואויביהם צרים עליהם. אך מלחמה לא יהתה ביניהם בלתי אם אשר עברו אליהם פרשים מקריש ובהם עַמר בן עבד וַדּ אחי בני עאמר בן לֻאַי. ועִכרמה בן אבו-ג'הל והֻבַיְרָה בן אבו והב המכ'זומים. וצִ'ראר בן אלכ'טאב אחי עֹמר, והמה לבושים וערוכים למלחמה. ויצאו על סוסיהם ויעברו על תחנות בני כנאנה ויאמרו אליהם: "הכונו למלחמה, בני כנאנה. היום תדעו מי הפרשים". אחרי-כן נסעו קדימה וסויהם ידהרו בם, עד הגיעם אל החפירה. ויהי כאשר ראוה ויאמרו: "חי אלהים, כי זאת היא תחבולה אשר לא הבלוה הערבים". וסלמאן הפרסי הוא אשר יעץ

את מחמד על דבר החפירה. ויהיו המהגרים אומרים ביום החפירה: "סלמאן מאתנו הוא". והאנצאר אמרו: "סלמאן מאתנו הוא". ויאמר מחמד: "סלמאן מאתנו הוא ממשפחת (הנביא)". אחרי-כן בקשו להם מקום אשר חפירה צרה שם, ויכו את סוסיהם ויעברו ויביאום אל מקום הבצה בין החפירה וסלע. ויצא עלי ואתו אנשים מהמסלמים ויתפוס את המקום אשר עברו עליו סוסיהם. ויגשו הפרשים על סוסיהם הדוהרים למולם. ועמר בן עבד כבר נלחם ביום בדר עד הפצעו קשה, ולא היה בקרב ביום אֻחד. ויהי בהיות יום החפירה ויצא מֻצֻיָּן בסמנו למען יכירוהו. ויהי כאשר עמד הוא וסוסו ויקרא: "מי יצא להלחם אתי". ויצא אליו עלי ויאמר אליו: "עַמר! הנה אתה נשבעת לאלהים אשר לא יקראך איש מקריש אל אחת משתים מבלי אשר תשמע לו ותאבה לאחת מהן". ויאמר לו: "אמת נכון הדבר". ויאמר אליו עלי: "אם ככה הנה אני קורא אותך אל אלהים ואל שליחו ואל האסלאם". ויאמר: "אין לי חפץ בזה". ויאמר עלי: "אם כן אקראך לרדת למלחמה אתי". ויאמר אליו עמר: "למה זה בן אחי, חי-אלהים כי לא חפצתי להרגך". כשמוע זאת עמר וירגז ויקפוץ מעל סוסו ויעקרהו ויך על פניו, אחרי כן נגש אל עלי ויתגוששו ויאבקו ויהרגהו עלי. ויצאו פרשי קריש דחופים ומבוהלים עד עברם את החפירה למען המלט. וקריאת המסלמים ביום החפירה וביום בני קֻרַיְטָ'ה היה: "חָמ[120], לא ימצאו ישע".

דבר סַעְד בן מֻעָאד'.

ועאאשה אם המאמינים אשת מחמד היתה ביום החפירה במבצר בני חארת'ה, אחד המבצרים היותר מבוצרים אשר באלמדינה, ואתה אֵם סעד בן מעאד', והדבר בטרם צֻוו נשי הנביא לכסות פניהן בצעיף. ויעבור סעד בן מעאד' ושריונו מופשל, יצאה מתוכו זרועו כלה ובידו רומח וירץ ויקרא: "כתר זעיר, הנה בא אל סאון הקרב גמל, אין אסון במות במלא צבא אנוש". ותאמר אליו אמו: "הדבר את האנשים הנלחמים בנו, חי אלהים כי אחרת". ותאמר עאאשה: "אם-סעד, הייתי ורצה כי שריון סעד יהיה יותר שלם מאשר הוא", כי יראה עאאשה עליו, פן יפגע בו החץ במקום ההוא, ויירִ חִבאן בן קיס בן אלערקה מבני עאמר בן לֻאַי ח. ויפגעהו וירות את עורק זרועו ויאמר: "קח לך זה מאת בן אלערקה". ויאמר אליו סעד: "יזיע (עַרַק—זעה) אלהים פניך בגיהנום. אלהים! אם נשאר עוד להלחם בקריש רק מלחמה קלה, השאירני אני למלחמה זאת, כי אין איש החביב לי להלחם בו כאשר בעם הזה אשר הרע לשליחך וישימוהו לכוזב ויוציאוהו מעירו. אלהים, ואם גזרת כי תהיה מלחמה קשה בינינו וביניהם, ותגזור אֹמר כי אמות במלחמת הקודש במלחמה הזאת, הנה אל נא תמיתני בטרם אראה נקמה בבני קריט'ה".

דבר צַפִ'יָּה בת עבד אלמטלב.

וצפ'יה בת עבד אלמטלב היתה בפָ'ארִע מבצר חַסָּאן בן ת'אבת, ותספר לאמר: "חסאן היה במבצר אתנו עם הנשים והילדים. ויעבור על פנינו איש מן היהודים ויהי מתהלך סביב המבצר, ובימים ההם בני קריט'ה נלחמים כבר והקשרים ביניהם ובין שליח-האלהים כבר נפסקו. ואין איש בינינו וביניהם אשר יגן עלינו בפניהם, כי שליח-האלהים והמסלמים נלחמים אז באויביהם, ולא יכלו לעזוב את המקום לבוא אלינו בהתנפל עלינו איש. ואֹמר: 'חסאן, הנה אתה רואה את היהודי המתהלך במבצר, ואני, חי-אלהים, אינני בטוחה, אשר לא יחפור ערות מבצרנו למאן יתנפלו עלינו היהודים בעת אשר שליח אלהים ואנשיו עסוקים. רד אליו והרגתו'. ויען חסאן: 'יסלח לך אלהים בת עבד אלמטלב, הן ידעת כי לא אצלח לדבר הזה'. ויהי כאמרו לי זאת וארא כי אין תקוה ממנו ואשים עלי צעיף וארח

מוט ברזל וארד מן המבצר ואכהו במוט עד מות. וככלותי מעשי שבתי אל המבצר ואֹמר: 'חסאן רד אליו ופשוט אותו וקח שללו, אכן לא ימנעני מפשוט אותו בלתי אם אשר הוא גבר'. ויען: 'אין לי בלבושו חפץ, בת עבד-אלמטלב'".

ומחמד ואנשיו בפחד ובמצוקה כאשר תאר אלהים בקראן מפחדים פן יגברו אויביהם עליהם, והתנפלו עליהם מלמעלה ומלמטה.

בימים ההם סכסך איש בפקודת מחמד בין היהודים בני קריט'ה ובין קריש, ויצליח להביא פרוד ביניהם ויתחל מחמד להלחם בבני קריט'ה היהודים.

דבר חד'יפ'ה במלחמה הזאת.

ויהי כשמוע מחמד על-דבר הסכסוך בין קריש ובין בני קריט'ה, וכי הביא אלהים פרוד ביניהם, ויקרא לחד'יפ'ה בן אלימאן וישלחו אל קריש לילה לראות את אשר יעשו. ואיש מאנשי אלכופ'ה אמר לחד'יפ'ה: "אבו-עבדאללה, הראיתם את שליח האלהים, ותהיו בחברתו?" ויאמר: "כן, בן-אחי" ויוסף האיש שאל: "ואיכה הייתם נוהגים?" ויאמר: "היינו שומעים לו לכל אשר יצונו". ויאמר האיש: "לו השגנוהו לא עזבנוהו ללכת על הארץ, כי היינו נושאים אותו על כתפנו". ויאמר חד'יפ'ה: "בן אחי, חי אלהים כי רואה אנכי עוד כיום אותנו עם שליח האלהים בחפירה. ויתפלל שליח האלהים חלק מן הלילה, אחרי כן פנה אלינו וימאר: 'מי האיש יקום ויראה לנו מה יעשה האויב ושב'. ויבטיח שליח-האלהים לאמר: 'אשאל את אלהים כי יהיה האיש הזה בן לויתי בגן-עדן' ולא קם איש מרוב פחד והרעב והקור. ויהי כאשר לא קם איש ויקראני שליח האלהים, ולא היה לי מוצא אחר מאשר לעשות דברו בקראו אותי. ויאמר אלי: '"חד'יפ'ה לך ובוא בין האנשים וראה את אשר יעשו, אך לא תעשה דבר טרם תבוא אלינו'. ואלך ואבוא בין האנשים, והרוח וגדודי אלהים עושים בהם את אשר עשו. ולא עמדה קדרה הכן על מכוניה ולא אש ולא בנין. ויקם אבו ספ'יאן ויאמר: 'משפחות קריש, יתבונן כל איש מכם מי הוא היושב לצדו'. ואתפוש ביד האיש היושב לצדי ואֹמר: 'מי אתה?' ויאמר: 'פלוני בן פלוני'. אחר אמר אבו-ספ'יאן: 'משפחות קריש, חי אלהים הנה אתם היום לא תוכלו עמוד פה. בקרכם וגמליכם נשמדו, ובני קריט'ה הפרו בריתם אתנו, ולא טובה השמועה אשר שמענו עליהם. ותבֶא עלינו הרוח את אשר עיניכם רואות, גם קדרה לא תעמוד על מכוניה ואש לא תבער ובנין לא יעמוד. קומו ונסעה, כי אני נוסע מזה'. ויקם אל גמלו בעודו קשור וישב עליו ויכהו ויקפוץ על שלשת רגליו, כי טרם הותר ממקום אסורו, ויעמוד על מקומו. ולולא מצות שליח-אלהים עלי לאמר: "לא תעשה דבר בטרם תבוא" כי אז הרגתיו בחץ. ואשוב אל שליח האלהים והוא עומד מתפלל בלבוש תימני אשר לאחת נשותיו, ויהי כראותו אותי ויכניסני ליד רגליו, וישלך עלי קצה הלבוש, ויכרע וישתחוה ואני בלבוש, ויהי ככלותו להתפלל ויתפלל גם לשלום המסלמים ואספר לו את הדבר"

ותשמע גטפ'אן את אשר עשו קריש ויקומו וישובו גם הם אל עריהם. וישכם מחמד וילך לשוב אל אלמדינה הוא והמסלמים ויניחו את נשקם.

וילחם מחמד בעת ההיא בבני קריט'ה היהודים עד השמידו אותם. את האנשים הרג ואת הנשים והילדים ואת רכושם חלק בין המסלמים, חלק לפרשים וחלק לרגלים, וירם מזה החמישית. ויהיו לפרש שלשה חלקים, שני חלקים לסוס ולרוכבו חלק. ולרגלי אשר אין לו סוס חלק אחד. ויהי מספר

הסוסים במלחמת בני קריט'ה ששה ושלשים סוס. ויהי זה השלל הראשון אשר חלקו בו שני חלקים וירימו מהם החֹמש. וכחוק הזה כאשר עשה מחמד חלקו את השלל ויהי הדבר לחוק בכל המלחמות.

פסוקי הקראן בדבר מלחמת החפירה.

ויבוא זכר מלחמת החפירה ודבר בני קריט'ה בפרשת הגדודים[121] בקראן, ויזכור את הצרה אשר הביא אלהים עליהם וחסדו להם והנחמה אשר נתן להם בגלותו מעליהם את חרפת דברי הצבועים, ויאמר: "הוי המאמינים זכרו חסד אלהים לכם בבוא עליכם גדודים ונשלח עליהם רוח וגדודים (מלאכים) אשר לא ראיתם אותם. ויהי אלהים רואה את אשר אתם עושים". "בבואם עליכם מעל לכם (בני קריט'ה) ומתחת לכם (קריש) ויזועו העינים (לכל עבר מפחד) ויגיעו הלבבות אל הלוע, ותחשבו על אלהים מחשבות (לאמר: לא יוכל הושיע). שמה נתנסו המאמינים וירעדו רעדה גדולה. ובאמור הצבועים ואשר בלבם מחלה: "כל אשר הבטיחנו אלהים ושליחו אין הוא בלתי אם תרמית". (לאמר דברי מֻעַתִּב בן קשיר אשר אמר את אשר אמר). "ובאמור עדה מהם: "אנשי ית'רב אין תקומה לכם שובו למקומכם. ויבקש חלק מהם רשות מהנביא (באמרם לאמר, דברי אַוס בן קַיט'י וההולכים בעצתו מאנשי שבטו): "בתינו ערומים" ואין הם ערומים. ורק לברוח יחפצו. ולו גם חדר אליהם (האויב) מכל עבריה (של העיר אלמדינה). אחרי כן נדרשו לבגוד (לאמר מאחרי אלהים לשוב לעבודת אלילים) כי אז בגדו ולא שהו בה (בעיר) בלתי אם מעט קט וכבר נשבעו לאלהים מלפני זה כי לא יסוגו אחור, ושבועת אלהים מחיבתם" (לאמר בני חארת'ה אשר נוסדו יחד עם בני סלמה לפגר ביום אֶחד. אחרי כן נשבעו לאלהים כי לא ישובו לכמו זה). ויזכור אלהים את אשר חרפו נפשותם ויאמר: "לא יועיל לכם ברחכם, כי בברחכם מן המות או ההרג, לא תתענגו (על החיים) בלתי אם מעט. אמר: מי הוא אשר יעמוד לכם בפני אלהים ברצותו הרע לכם או ברצותו רחמכם. אכן לא יחָצאו להם מבלתי אלהים לא מגן ולא מושיע. יודע אלהים את המפגרים מכם (לאמר הצבועים) והאומרים לאחיהם: "בואו הנה אלינו" ואשר לא יחרפו נפשם בלתי אם מעט (לאמר רק להגן על נפשם) במשטמה אשר ישטמוכם בלבם, ובבוא הפחד תראה אותם מביטים אליך. תתגלגלנה עיניהם כאדם המתעלף מפחד המות, ובעבור הפחד ושלחו בכם לשון חדה בדברים אשר לא תחפצו, באשר לא יקוו לעולם-הבא ולא יאמינו כי אלהים יביא בחשבון את מעשיהם. ופחדו מפני המות פחד האיש אשר לא יקוה לדבר אחריו. ידמו כי הגדודים (קריש וגטפ'אן) לא ילכו, וכאשר יבואו הגדודים ישתוקקו לשבת בין הבדואים ולשאול על אודותיכם חדשות, אכן לו היו בתוככם לא נלחמו בלתי אם מעט". אחרי כן פנה אל המאמינים ויאמר: "אכן היה לכם בשליח האלהים משל יפה לאיש אשר יקוה לאלהים וליום האחרון" (לאמר לעמוד כמוהו הכן במלחמה). ויזכור את המאמינים ואת אמונתם ועמדם בנסיון אשר יעד אלהים להעמידם בו ויאמר: "ויאמרו: זה הוא אשר יעד לנו אלהים ושליחו. ודבר אלהים ושליחו אמת. ולא הוסיף להם הדבר בלתי אם אמונה ומסירות. ובמאמינים יש אנשים אשר מלאו את השבועה אשר נשבעו לאלהים ובהם אשר קיים נדרו (וימת במלחמת הקודש), ומהם יש אשר יצפו (לאמר לאשר הבטיח להם אלהים מישועתו ולמות על קדושת שמו כאשר מתו חבריהם) ולא נשתנו השתנות (לאמר לא פקפקו ולא סרו מאחרי דתם ולא בקשו להמירה באחרת) אכן שלם ישלם אלהים לנאמנים באמונתם והעניש את הצבועים אם ירצה, או ישוב אליהם כי אלהים סלח ורחום. ויסר אלהים את הכופרים עם חרונם (לאמר את קריש וגטפ'אן) ולא השיגו טובה. וילחם אלהים למאמינים ואלהים חזק ועזוז, ויורד אלהים את עוזריהם מבעלי הספר (לאמר בני קריט'ה) ממבצריהם וטירותיהם אשר

היו בם ויתן בלבם פחד. חלק מהם הרגתם וחלק מהם שביתם ויורישכם את ארצם וחצרותיהם ורכושם וארץ אשר לא דרכה בה כף רגלכם (נבא להם שיכבשו גם את כַ'יְבָר היהודית), ואלהים הכל יכול".

מות סעד בן מעאד'.

וסעד בן מעאד' היה השופט אשר חרץ משפט מות על בני קריט'ה, כי מנו אותו לשופט גם מחמד מצדו וגם בני אלאוס בעלי-ברית בני קריט'ה, ובני קריט'ה יחלו גם הם למשפטו, כי לא האמינו כי יחרוץ משפט כזה, אשר חרץ בקנאתו למחמד. ויהי אחרי הוצאו בני קריט'ה להורג, ויבקע פצע סעד אשר נפצע ביום החפירה וימת. ויהי בגווע סעד וימת ויבוא גבריאל אל מחמד בעצם הלילה צנוף מצנפת רקומה זהב, ויאמר: "מחמד, מי הוא המת הזה אשר נפתחו לו שערי השמים, וישי לקראתו כסא-הכבוד?" ויקם מחמד חיש מהר ויגרור בגדו אחריו וילך אל סעד וימצא כי כבר מת. ופעם היתה עאאשה נוסעת חוזרת ממכה ואתה אֻסַיְד בן חֻצַ'יְר, ותמת אחת מנשותיו ויהי מצר ומתאבל עליה, ותאמר אליו עאאשה: "יסלח לך אלהים אבו יַחְיָה. האם תצר ותתאבל על אשה, אתה אשר מצאך אסון במות בן דודך אחי אביך אשר כסא הכבוד שש לקראתו?" ואלחסן אלבַצְרי אחד חברי מחמד הנחשב לקדוש ספר: "היה סעד בעל גוף כבד, ויהי בשאת אותו האנשים לקברו וימצאו כי קל הוא. ויאמרו אנשים מן הצבועים: 'הן סעד היה בעל-גוף כבד, וחי-אלהים כי לא נשאנו לקבורות אדם קל ממנו'. וישמע מחמד, ויאמר: 'אכן לו נושאים מבלעדיכם. וחי האלהים אשר נפשי בידו, כי שמחו המלאכים בנפש סעד וכסא הכבוד שש לקראתו' ". וזה אשר ספר ג'אבר בן עבד-אללה: "בהקבר סעד ואנחנו עם שליח האלהים ויקם וישבח אלהים וישבחו האנשים אתו. אחר גִדֵל לאלהים ויגדלו האנשים אתו. ויאמרו: 'שליח אלהים, על מה זה שבחת?' ויען ויאמר: 'צר היה קברו לעבד עושה הישרה הזה, ויוציאהו אלהים מתוכו' ". ויסוד הספור הזה הוא לפי אבן-השאם דברי עאאשה אשר אמרה כי מחמד אמר לאמר: "הקבר אוסף לתוכו הכל. לו נצל אדם אחד מתוכו, כי אז היה זה סעד בן מעאד' ". ויקונן עליו איש מהאנצאר בשיר ואמו קוננה עליו גם היא בשיר. ויאמר מחמד: "כל מקוננת תדבר כזב בלעדי מקוננת סעד בן מעאד' ".

דבר המתים ביום החפירה.

וביום החפירה לא נפלו מהמסלמים בלתי אם ששה אנשים; שלשה מבני עבד-אלאשהל, ומבני חֻשָׁם בן אלכ'זרג' מבני שלמה שנים, ומבני אלנג'אר מבני דינאר אחד. ומעובדי האלילים מתו שלשה. מבני עבד אלדאר בן קֻצי מֻנַבִּה בן עת'מאן אשר פגעהו חץ וישב אל מכה וימת שם. ומבני מכ'זום בן יַקַטָ'ה נופ'ל בן עבד-אללה בן אלמגירה. ויבקשו קריש מאת מחמד למכור להם את גויתו המתה, ויאמר אליהם מחמד: "אין חפץ לנו לא בגויתו ולא במחירה". ויעזבה להם. ואבן אל זהרי ספר כי נתנו לו מחירה עשרת אלפים דרהם. ומבני עאמר בן לֻאי מבני מאלך בן חסל עַמר בן עבד וַדּ אשר הרגו עַלי ביום ההוא אותו ואת בנו חסל. וביום בני קֻרַיְטָ'ה נפלו מהמסלמים מבני אלחארת' בן אלכ'זרג' כַ'לָּאד בן סֻוַיְד כי נפל על ראשו פלח רכב וימעכהו מעוך היטב. מספרים, כי מחמד אמר, כי לו משנה שכר האיש הנהרג במלחמת הקודש. ואבו סִנָאן בן מִחְצָן מת בעת צור מחמד על בני קריט'ה ויקבר בקברות בני קריט'ה אשר בהם קברו עוד מתים במאה התשיעית ושם היו קוברים המסלמים את מתיהם בימי האסלאם.

ויהי בעלות קריש מעל החפירה ויאמר מחמד: "לא יוסיפו עוד קריש לעלות עליכם למלחמה אחרי שנתכם זאת, ואולם אתם תעלו עליהם". ולא יספו קריש לעלות עליו למלחמה. ויעל עליהם הוא למלחמה עד תת אלהים את מכה בידו.

ו. בין מלחמת החפירה ומלחמת חֻדַיְבִיָּה

רצח סַלָּאם בן אבו אלחֻקַיְק.

וסלאם בן אבו אלחקיק שופט ליהודי כ'יבר, ויהי הוא ואבו רָאפִ'ע באלה אשר עוררו את הגדודים נגד מחמד. ויהי כאשר הרגה אלאוס עוד לפני מלחמת אֻחד את כעב בן אלאשרף באשר היה אויב את מחמד ויעורר את קריש נגדו – ויקנאו בהם אלכ'זרג'. ויהי אחרי מלחמת החפירה והרג בני קריט'ה, ויבקשו אלכ'זרג' רשות מאת מחמד להרוג את סלאם בן אלחקיק בכ'יבר, ויתן להם רשות.
ועבד-אללה בן כעב בן מאלך אמר, כי מן החסד אשר הראה אלהים את שליחו היה, כי שתי החוות האלה מהאנצאר, אלאוס ואלכ'זרג', היו מתחרות כהתחרות שני גמלים זכרים מסביב לשליח האלהים. לא תעשה אלאוס מעשה בעד שליח האלהים מבלי אשר תאמר כ'זרג': "חי-אלהים לא נתן לכם לעלות עלינו בעיני שליח-האלהים". ולא היו חדלים עד אם עשו מעשה כמוהו. ובעשות אלכ'זרג' דבר מה ואמרו אלאוס כדבריהם. ויהי בהרוג אלאוס את כעב בן אלאשראף בגלל איבתו למחמד, ויאמרו אלאוס: "לא נתן לכם לעלות עלינו בזה". ויחשבו מי הוא האיש הדומה בשנאתו למחמד לאבן אלאשראף, וימצאו את אבן אלחקיק והוא בכ'יבר, וילכו אליו חמשה מהם ויהרגוהו בערמה, על מטתו כאשר הרגו את כעב בן אלאשראף.

התאסלמות עמר בן אלעאצי.

ויהי אחרי שוב הגדודים מן החפירה ויתאספו אל עַמר בן אלעאצי, אשר היה אחרי כן אחד ממצביאי המסלמים בכבושיהם, אנשים מקריש מהנוטים לדעתו והשומעים לעצתו, ויאמר אליהם: "דעו כי רואה אנכי אשר יד מחמד תהיה על העליונה ושלט שלטון אשר ירע לנו, ועתה מה תאמרו לעצתי?" ויאמרו אליו: "ומה עצתך?" ויאמר: עצתי היא, כי נעבור אל ארץ כוש אל הנג'אשי וישבנו אתו, והיה אם ינצח מחמד על בני עמנו והיינו עם הנג'אשי, כי טוב לנו היות תחת ידיו מהיות תחת ידי מחמד. ואם ינצחו בני עמנו הנה יודעים הם אותנו ולא יעשו אתנו בלתי אם טובה". ויאמרו אליו: "טוב יעצת". ויאמר עמר: "אם כן אספו לנו דבר אשר נגיש לו מנחה לנג'אשי". והמנחה הטובה מכל בעיני הנג'אשי, עורות מארץ ערב. ויאספו לו עורות הרבה, ויצאו מארצם ויבואו אליו. ובעת ההיא בא אליו עַמר בן אמיה הצ'מרי, אשר שלחו מחמד אל הנג'אשי בדבר ג'עפ'ר אחי עלי בן אבו טלב וחבריו אשר היו עד הזמן ההוא בכוש ולא שבו עם השבים מכוש. ויבוא עמר בן אמיה אל הנג'אשי אל ביתו. אחר יצא מעם פניו. ויאמר עמר בן אלעאצי לחבריו: "לוּ באתי אל הנג'אשי ובקשתיו לתת לי את עמר בן אמיה למען אכרות ראשו. כי אם זאת אעשה וראו קריש כי עמדתי להם בהרגי את שליח מחמד". ויבוא עמר בן אלעאצע אל הנג'אשי וישתחו לפניו כאשר היה עושה. ויאמר הנג'אשי: "ברוך בואך, ידידי, ההבאת לי מנחה מארצך?" ויאמר: "כן אדוני המלך, הנה הבאתי לך מנחה עורות הרבה". ויקרב אליו המנחה ותמצא חן בעיניו. אחרי כן אמר אליו עמר בן אלעאצי: "אדוני המלך, הנה ראיתי איש יצא מעם פניך, והוא שליח איש אויב לנו. תנהו בידי למען אהרגהו כי המית מנכבדינו וטובינו". ויכעס הנג'אשי וישלח ידו ויך על אפו מכה אשר חשבו כי נשבר אפו[122] ויספר עמר לאמר: "לו נבקעה הארץ תחתי הייתי בא אל תוכה להפטר ממנו, ואֹמר אליו: 'אדוני המלך, לו ידעתי כי ירע

בעיניך הדבר הזה לא שאלתיו מאתך'. ויאמר הנג'אשי אל עמר: "התשאלני כי אתן לך שליח האיש אשר יבוא אליו הגדול במלאכים (בספרים) אשר היה בא אל משה עליו השלום, למען תהרגנו?" ויאמר עמר: "אדוני המלך, האמנם כן הוא?" ויאמר הנג'אשי: "אוי לך עמר, שמע לקולי ולך אחריו. חי אלהים כי הוא הולך בדרך האמת וגבור יגבר על הקמים נגדו, כאשר גבר משה על פרעה וגדודיו". ויאמר עמר: "התקבל אתה בעדו ממני תקיעת כף כי קבלתי את דת האסלאם?" ויאמר: "כן". ויושט את ידו לעמר ויתקע לו עמר את כפו ויקבל את דת האסלאם. ויצא עמר אל חבריו ודעתו שונה מאשר היתה, אך הסתיר מרעיו את דבר התאסלמותו. אחרי הדברים האלה קם ללכת אל מחמד לקבל אצלו את דת האסלאם. ויפגוש את כ'אלד בן אלוליד אשר היה אחרי כן מצביא האסלאם ואחד מראשי הכובשים. והדבר הזה היה בשנה השמינית להג'רה זמן קצר לפני כבוש מחמד את מכה. וכ'אלד בא בעת ההיא ממכה, ואֹמר: "לאן אבו סֻלימאן?" ויאמר: "חי אלהים, קם האות ואכן האיש נביא, הולך אנכי, חי-אלהים, לקבל את האסלאם, מה נוחיל עוד?" ויאמר עמר: "חי אלהים כי לא באתי בלתי אם לקבל את דת האסלאם". ויבואו שניהם אל אלמדינה אל מחמד. ויגש כ'אלד ויקבל את האסלאם ויתקע כפו למחמד. אחר נגש עמר ויאמר: "שליח אלהים, הנני תוקע לך כפי בתנאי אשר יכֻפר לי כל חטא חטאתי בעבר". אך לא בקש על חטאיו לעתיד. ויאמר מחמד: "עמר, תקע-כפך כי האסלאם יכחיד את כל החטאים אשר נעשו לפניו ומה גם ההג'רה". ויתקע לו כפו וילך לדרכו. ובהתאסלם כ'אלד ועמר היה אתם גם עת'מאן בן טלחה אבו-טלחה אשר קבל את דת האסלאם גם הוא.

וכבוש בני קריט'ה היה בחודש ד'י אלקעדה וראשית ד'י אלחג'ה. ויהי מקדש הכעבה בשנה ההיא עוד בידי עובדי האלילים, ויערכו הם את סדר החג.

מלחמת בני לִחְיָאן.

וישב מחמד באלמדינה מחודש ד'ו אלחג'ה עד חודש רביע אלאכ'ר ויצא בג'מאדי אלאולא בראש החודש הששי לכבוש קריט'ה אל בני-לחיאן לנקום את נקמת אנשיו ההרוגים באלרג'יע כֻ'בַיְב בן עַדי וחבריו. ויתראה כאילו מחוז חפצו סוריא, למען הערים על אויביו. ויצא מאלמדינה ויפקד עליה את אִבן אֻם מכתום. וילך בדרך גֻרָאב הר במחוז אלמדינה לדרכו אל סוריא, ויסב את דרכו עד אל אלמַחַגָּ'ה בדרך מכה, וימהר לדרכו מן המקום הזה עד בואו אל גֻרָאן מקום מושב בני לִחיאן. וגראן נחל בין אַמָג' ועֻסְפָ'אן. ויחן בעירה סָאיָה שמה. וימצא כי נזהרו בני לחיאן ויתבצרו בראש ההרים. ויהי בחנותו שם וירא כי לא הצליח להערים עליהם כאשר חפץ ויאמר: "לו ירדנו אל עֻסְפָ'אן למראה עיני אנשי מכה למען יחשבו כי באנו אל מכה". ויצא ואתו מאתים רוכבי גמל מאנשיו וילך עד בואו לעספ'אן. וישלח שני פרשים מאנשיו וילכו עד בואם אל כֻרָאע אלגַמִים, וישובו חיש, ויקם מחמד לשוב לאלמדינה. ויהי בפנותו לשוב ויאמר: "עוד נשוב אם ירצה השם מודים לאלהים, באלהים אשים מחסי מפני קשי הנסיעה וסבלות החליפות ומפני העין הרע אשר יתנו במשפחותינו ורכושנו".

מלחמת ד'ו קַרַד.

וישב מחמד אל אלמדינה אך לא עמד בה בלתי אם לילות מספר, והנה התנפל עֻיַיְנָה בן חִצְן הפַ'זָארִי ואתו פרשים מגטפ'אן על גמלות חולבות אשר למחמד ביער. ושם איש מבני גִפָ'אר ואשתו ויהרגו את האיש, ואת האשה לקחו על הגמלים וינהגוה. והראשון אשר נודע לו הדבר סלמה בן עַמר אלאַסְלַמִי, וימהר מיד ללכת אל היער ועליו קשתו וחציו ואתו נער לטלחה בן עביד אללה ועמו סוסה ינהגנה. ויהי בעלותו עד גבעת אלוַדאע וירא מקצת פרשיהם ויעל על צד סלע ויצעק קול גדול ויקרא לעזרה:

"חושו הנה לבקר". אחר יצא לרדוף אחריהם כחית-טרף וילך בעקבותיהם וידביקם, ויהי ממטיר עליהם חצים, וככל אשר ירה חץ אמר: "קחהו, ואני בן אלאַקְוָע, והיום גמול לבני בליעל". ובפנות הפרשים למולו סר ויברח. אחרי-כן שב לעמוד נגדם וככל אשר יכול לירות חץ ירה ויאמר: "קחהו. ואני בן אלאקוע, והיום גמול לבני בליעל". ויאמר האחד מהם: הוי עבדֵנו, הן זה רק ראשית היום". וישמע מחמד צעקת בן אלאקוע, ויצעק באלמדינה: "אֵימָה, אֵימָה" (סכנה) ויטושו הפרשים אל מחמד. והראשון בפרשים אשר הגיע אליו אלמִקְדָאד בן עמר הוא המכונה אלמקדאד בן אלאסוד בעל-ברית בני זֻהְרָה, והשני אשר הגיע אל מחמד אחריו עַבָּאד בן בִשְר מבני עבד אלאשהל מהאנצאר. ויהי כאשר התאספו הפרשים אל מחמד, ויפקד עליהם את בעד בן זיד מבני עבד אלאשהל, ויאמר אליו: "צא וחפש את האנשים ואנכי אדביקך עם אנשינו". ולאבו עַיָּאש אמר מחמד: אבו עַיָּאש, לוּ נתת את הסוסה הזאת לאיש היודע לרכב טוב ממך, ויצא לקראת האויב". ויאמר אבו עיאש: "שליח האלהים, אני הרוכב הטוב כל האנשים", ויך את הסוסה. אך טרם הרחיקה אתו חמשים אמה, השליכתהו מעליה. ויהיו דברי מחמד לפלא. ויתן מחמד את סוסת אבו עיאש לְמֻעאד' בן מאעץ. והפרש הראשון אשר השיג את האויב מֻחְרִז בן נַצְ'לה הוא קֻמַיְר, כי כאשר קרא מחמד לעזרה השתוללה סוסה למחמוד בן מַסְלָמָה בתוך הגן ותהי דוהרת בשמעה צהלת הסוסים. והסוסה זריזה באשר נחה זמן רב. ותאמרנה נשים מנשי בני עבד אלאשהל בראותן את הסוסה משתוללת בגן מסביב לעץ תמר אשר היתה קשורה אליו: "קֻמַיר, התחפוץ לרכב על הסוסה הזאת – הן עיניך רואות איך היא – ונלוית אל שליח האלהים והמסלמים". ויאמר: "כן". ותתֵנה לו אותה, ויצא עליה. ולא עבר זמן רב עד אשר עבר את כל הפרשים באשר נחה הסוסה זמן רב, וידבק את האויב ויעמוד לפניו ויאמר: "עמדו בני בת-בליעל, עד אשר ידביקוכם אלה אשר מאחריכם מהמהגרים והאנצאר". ויתנפל עליו איש מהם ויהרגהו. והסוסה רצה משתוללת, ולא יכול לה איש מהמסלמים זולתו. ויש אומרים כי מבלעדיו נהרג גם וַקָּאץ בן מֻגַ'זז המֻדְלִגִ'י. וינָקבו בשם הסוסות אשר נלחמו ביום ההוא. ושם סוסת מחמוד ד'ו אללִמָּה. ויש אומרים כי מֻחְרִז רכב על סוסה אשרל עכאשה אלגַ'נָאח שמה, ויהָרג מחרז והסוסה היתה לבז.

ויהי בהפגש הפרשים את אויביהם ויהרוג אבו קתאדה אלחארת' אחי בני סלמה את חביב בן עֻיַיְנה בן חצן ויכסהו באדרתו. אחרי-כן נלוה אל מחמד והמסלמים, כי אחרי הפקיד מחמד על אלמדינה את בן אם מכתום יצא הוא ואנשיו לרדוף את האויב. ויהי כאשר הביאו את חביב מעוטף באדרת אבו קתאדה ויבהלו האנשים ויאמרו בבהלתם: "אכן לאלהים אנו ואליו אנו שבים". ויקראו: "נהרג אבו קתאדה". ויאמר אליהם מחמד: "אין הוא אבו קתאדה, ואולם הרוג אשר הרגו אבו-קתאדה ויכסהו באדרתו למען תדעו כי הוא הרגו". ועכאשה הדביק את אַוְבאר ואת בנו עַמר והם שניהם על גמל אחד. וידקרם ברמחו ויהרגם יחד, ויקח בשלל גמלים מספר. וילך מחמד עד בואו אל הר אשר לד'י קַרַד ואנשיו אתו, ויחן שם יום ולילה אחד, ויאמר אליו סלמה בן אלאקוע: "שליח האלהים, לו שלחתני אל מקום המרעה ואתי מאה רוכבים, כי אז השיבותי את שארית העדר, ותפסתי את האויב בערפו". ויאמר אליו מחמד: "הנה הם סועדים עתה את ארוחת-הערב בתוך גפט'אן", ויחלק מחמד ויצא לדרכו עד שובו אל אלמדינה.

בריחת הגִפ'ארית מהם.

והאשה הגפ׳ארית ברחה משביה ותבוא על גמלה מגמלות מחמד ותעמוד לפניו ותספר לו את ענינה, וככלותה לספר אמרה: "שליח-אלהים, הנה אנכי נדרתי לאלהים לזבוח אותה זבח אם יצילני אלהים עליה". ויחיך מחמד ויאמר: "רע הוא הגמול אשר גמלתהּ. הנה נשא אלהים אותך עליה ויצילך על-ידה, אחרי זאת תזבחנה? אכן אין לנדר נדר אשר יהיה למורת רוח לאלהים ולא בדבר אשר לא לך הוא. הן גמלה מגמלותי היא זאת, שובי אל ביתך בברכת אלהים".

וישר חסאן בן ת׳אבת שירים בדבר יום ד׳ו קַרַד, ויכעס עליו סעד בן זיד וישבע לבלתי דברו עוד, כי אמר: לקח מאתי מעשי גבורתי ויתנם למקדאד. וירצהו חסאן ויאמר: "חי-אלהים, כי לא לזאת כונתי. ואולם לשם החרוז נאלצתי לשים את השם מקדאד". וישר עוד בתי-שיר לרצות בהם את סעד.

פשטם בגדוד על בני אלמֻצְטַלִק באלמֻרַיְסִיע.

וישב מחמד באלמדינה ימים מחודש ג׳מאדי השני וחודש רג׳ב. אחרי-כן יצא לפשוט בגדוד על בני אלמצטלק מכ׳זאעה בחודש שעבאן לשנה הששית להג׳רה. ויפקד על אלמדינה את אבו דַ׳רְר הגפ׳ארי ויש אומרים את נֻמַיְלָה בן עבד-אללה אללַיְתִ׳י.

וזה הדבר: שמוע שמע מחמד כי בני אלמצטלק מתאספים לעלות על אלמדינה, הם ומפקדם אלחארת' בן אבו צִ׳רָאר אבי גֻ׳וַיְרִיָּה אשר היתה לאשה למחמד. ויצא לקראתם וימצאם על עין מים ממימותיהם אלמֻרַיסיע שמו במחוז קֻדַיְד על חוף הים. ויתנגשו האנשים וילחמו. ויהדוף אלהים את בני אלמצטלק מפני מחמד ויהרוג את אשר הרג מהם. ויצו מחמד לקחת בשבי את בניהם ונשיהם ורכושם. ויקחום בשבי.

ומן המסלמים נפל ביום ההוא איש אחד השאם בן צֻבאבה מבני כלב בן לַיְת' בן בכר, כי פגע בו איש מהאנצאר מאנשי עֻבאדה בן אלצאמת בדמותו כי לאויב הוא ויהרגהו בשגגה.

ויהי בחנות מחמד על עין המים וירדו האנשים להשקות בהמתם. ולעמר בן אלכ׳טאב שכיר מבני גפ׳אר גֻ׳הְגָ׳אהּ בן מסעוד שמו, וינהג את סוסתו. וידחקו הוא וסִנָאן בן וַבָר אלג׳הני בעל-ברית לבני עוף בן אלכ׳זרג' על המים. ויפרוץ ביניהם ריב ויצעק הג׳הני: "הושיעו האנצאר". ויצעק ג׳הג׳אה: "הושיעו המהגרים". ויכעס עבד-אללה בן אֻבַי בן סלול. ואתו אחוזת מרעים מאנשיו ובתוכם זיד בן אַרְקָם והוא נער צעיר. ויאמר עבד-אללה: "ההגיעו עד לידי מעשה כזה"? אכן רבו ויעצמו ממנו בתוך ארצנו. חי-אלהים, כי נתקיים בנו ובצאצאי וצפיעי קריש משל הקדמוני: "הַשְׁמֵן את כלבך למען יאכלך". חי-אלהים כי בשובנו אל אלמדינה יוציא ממנה הנכבד את הנקלה". אחרי-כן פנה אל אנשיו ויאמר: "זה הוא אשר עוללתם לנפשכם. הבאתם אותם אל תוך ארצכם ותחלקו אתם את רכושכם. ואולם חי-אלהים כי לוּ חשכתם מהם אשר בידכם כי אז הלכו אל ארץ אחרת". וישמע זיד בן ארקם וילך אל מחמד, ויבוא אליו אחרי כלותו להכות את אויביו, ויספר לו הדבר. ועמר אצל מחמד. ויאמר עמר: "צוה את עבאד בן בִשר והמיתהו". ויאמר אליו מחמד: "איך זה, עמר? הן יאמרו האנשים כי מחמד הורג את חבריו. לא כן. ואולם צו ויקראו בתוך העם לנסוע מפה". והשעה לא היתה שעה אשר מחמד היה נוסע בה. ויסעו האנשים ועבד-אללה בן אבי בן סלול הלך אל מחמד כשמעו כי ספר לו זיד בן ארקם את אשר שמע מפיו. וישבע עבד-אללה באלהים לאמר: "לא אמרתי את אשר אמר, ולא דברתי כדבר הזה". ויהי עבד-אללה נכבד בתוך עמו ושר. ויאמר אחד האנשים אשר היו במעמד ההוא מהאנצאר מחבריו: "שליח-האלהים, מי יודע אולי שגה הנער בדבריו ולא זכר על נכונה את אשר אמר

האיש". ויאמר האיש את דבריו אלה בדרשו טוב לעבד-אללה ובחפצו להגן עליו. וכאשר יצא מחמד מן המקום ויסע וימצאהו אֻסַיְד בן חֻצַ'יר ויברכהו לשלום כאשר יברכו בשלום את הנביאים, ויאמר: "נביא-אלהים, חי-אלהים כי יצאת בשעה מוזרה אשר לא היית הולך בה". ויאמר אליו מחמד: "האם לא שמעת את אשר אמר חברכם?" ויאמר: "איזה חבר, שליח-האלהים?" ויאמר: " עבד-אללה בן אבי". ויספר לו מחמד את אשר אמר עבד-אללה. ויאמר אסיד: "אתה, שליח-האלהים, תוציא אותו מן העיר אם תחפוץ. אכן הוא הנקלה, ואתה הנכבד", אחר הוסיף: "שליח-אלהים, חוסה עליו, חי-אלהים כי כאשר הביאך אלהים אלינו היינו חורזים לו חרוזי פנינים לעטרו בם, ורואה הוא כי אתה שללת מאתו מלכות". אחרי כן הוסיף מחמד להסיע את האנשים כל היום ההוא עד אשר בא הלילה וילכו גם בלילה עד אשר בא היום וגם ראשית היום הבא, עד אשר הציקה להם השמש, ורק אז חנה אתם. ויהי אך נגעו בארץ ויפלו נרדמים. ואולם מחמד עשה זאת למען הסיח דעת האנשים מן המאורע אשר אירע תמול, מאורע עבד-אללה בן אבי. אחר הוליכם ויעבור דרך אלחג'אז עד בואו אל מקום מים באלחג'אז ממעל לנַקִיע, ושם המקום בַקְעָאא. ויהי בנסוע מחמד ותשוב על האנשים רוח חזקה אשר הציקה להם, וייראו מפניה. ויאמר אליהם מחמד: "אל תיראוה כי נשבה למות מנהיג ממנהיגי הכופרים". וכבואם אל אלמדינה מצאו כי רפ'אעה בן זיד בן אלתאבות אחד בני קַיְנֻקָאע מנהיג ממנהיגי היהודים ומעוז לצבועים מת ביום ההוא. ויחזה מחמד את פרשת הקראן אשר בה הזכיר אלהים את דבר הצבועים ודבר עבד-אללה בן אבי והדומים לו. ויהי בבוא החזון הזה, ויאחז מחמד באזן זיד בן ארקם ויאמר: "זה הוא אשר היה נאמן לאלהים באזנו". ועבד-אללה בן עבד-אללה בן אבי שמע את אשר עשה אביו, ויבוא אל מחמד ויאמר: "שליח אלהים, שמעתי כי תחפוץ להרוג את עבד-אללה בן אבי באשר ספרו לך אודותיו. ואם אתה עושה זאת, הנה צַוני נא ואביא אליך את ראשו. כי הנה יודעת אלכ'זרג' אשר אין איטש אשר נפשו קשורה בנפש אביו יותר ממני ויירא אנכי פן בצוותך אחר להרגו והרגו, לא תתנני נפשי לראות את רוצח עבד-אללה בן אבי מתהלך בין החיים – והרגתיו, והרגתי איש מאמין תחת איש כופר ואבוא אל הגיהנום". ויאמר מחמד: "לא, כי נט לו חסד ונהגנו בו כבחברנו הטוב כל עודו בתוכנו". ויהי מאז ככל אשר עשה עבד-אללה בן אבי מעשה למורת רוח מחמד ויהיו בני שבטו הם המוכיחים אותו ומדברים אתו קשות ורוגזים עליו. וכשמוע מחמד את דרכם זאת, אמר לעֹמר: "מה תאמר, עמר? – אמנם לו הרגתיו ביום אשר אמרת אלי הרגהו, כי אז רגנו למותו אלה האנשים אשר לו אמרתי להם היום להרגו, הרגוהו". ויאמר עמר: "אכן ידעתי כי בדבר שליח-אלהים ברכה רבה מאשר בדברי".

ומִקְיָס בן צֻבָאבה בא ממכה, והוא קבל את דת האסלאם לפי דבריו, ויאמר: "שליח-אלהים, באתי אליך מסלם ואבוא לבקש את כופר נפש אחי אשר נהרג בשגגה". ויצו מחמד ויתנו לו כופר נפש אחיו השאם, וישב את מחמד זמן לא רב, אחר התנפל על רוצח אחיו ויהרגהו, ויצא אל מכה וישב לעבודת האלילים. וישר שיר אשר בו הביע שמחתו כי עלה בידו לגאול דם אחיו.

וקריאת המסלמים ביום אלמצטלק היתה: "הוי המנצח הָמֵת הָמֵת" וימותו ביום ההוא מן הכופרים אנשים מספר, ויהרוג עלי שנים מהם, את מטלך ואת בנו.

דבר ג'ֻוַיְרִיָה בת אלחארת' אם המאמינים.

וישבו המסלמים שבי רב מבני אלמצטלק. ובשביה ביום ההוא גֻ'ויריה בת אלחארת' וזה אשר ספרה עאאשה: "בחלק מחמד את השביה ותפול ג'ויריה בגורל ת'אבת בן קַיס בן אלשמאס או בגורל בן דוד אשר לו. ותכתוב לו שטר לשלם לו פדיון נפשה, והיא אשה נעימה ויפה, לא ראה אותה איש אשר לא לקחה את לבו שבי. ותבוא אל שליח האלהים ותבקש ממנו לעזור לה לשלם כופר נפשה. וחי-אלהים כי אך ראיתיה על מפתן חדרי היתה לי למורת רוח, כי ידעתי אשר גם הוא יראה בה את אשר ראיתי, ותבוא אליו הביתה ותאמר: 'שליח האלהים, אני ג'ויריה בת אלחארת' נשיא עמו, ותבוא עלי הצרה אשר לא נעלמה ממך ואפול בגורל ת'אבת בן קיס או בן דודו, ואכתוב לו שטר לשלם פדיון נפשי ואבוא אליך כי תבוא לעזרתי בדבר שטרי זה'. ויאמר: 'החפצה את בטוב מזה?' ותאמר: 'ומה הוא שליח האלהים'. ויאמר: 'אשלם את שטר-חובך ואשאך לי לאשה'. ותאמר: 'טוב, שליח-האלהים'. ויאמר: 'עשיתי הדבר הזה'. וישמעו האנשים כי נשא שליח-האלהים את ג'ויריה ויאמרו: 'הן אלה השבויים שארי-בשר לשליח האלהים הם". וישלחו חפשי את השבויים אשר בידיהם. ויצאו חפשי בעת נשאו אותה לאשה מאה ראשי בתי-אבות מבני אלמצטלק. ולא אדע אשה אשר הביאה לעמה ברכה רבה כאשר הביאה היא".

ויהי בשוב מחמד מפשוט על בני אלמצטלק ואתו ג'ויריה, ויהי בהיותו בדַ'את אלגַ'יְש ויפקד את ג'ויריה ביד איש מהאנצאר לשמור עליה, והוא הלך לפניו אל אלמדינה. ויבֵא אביה אלחארת' בן אבו צ'ראר את פדיון נפש בתו. ויהי בהיותו באלעקיק ויבט אל הגמלות אשר הביא לפדותה בהן, ותחשק נפשו בשתים מהן ויסתירן בשוחה משוחות אלעקיק. אחרי כן בא אל מחמד, ויאמר: "מחמד אתם שביתם בתי, והנה פדיון נפשה". ויאמר מחמד: "ואיה איפוא הן שתי הגמלות אשר הסתרת באלעקיק בשוחה זאת וזאת?, ויאמר אלחארת': "מעיד אנכי כי אין אלה בלעדי אללה וכי אתה מחמד שליח אללה. כי חי-אלהים אשר לא ידע אודות הדבר הזה בלתי אם אלהים". ויקבל אלחארת' את דת האסלאם ושני בניו עמו ואנשים מבני עמו, וישלח להביא את שתי הגמלות, ויתן את הגמלות למחמד וישיבו לו את בתו ג'ויריה ותקבל את דת באסלאם ותהי נאמנה את האסלאם. וידבר מחמד אל אביה לתתה לו לאשה. ויתנה לו לאשה ויתן לה מחמד מוהר ארבע מאות דרהם.

דבר אלוליד בן עֻקבה.

ובקבל בני אלמצטלק את דת האסלאם וישלח אליהם מחמד את אלוליד בן עקבה בן אבי מֻעַיְט. ויהי בשמעם כי בא אליהם וירכבו לקראתו. ואולם הוא כשמעו על-דבר בואם נבהל מפניהם וישב אל מחמד, ויספר לו כי האנשים זממו לרצחו נפש, וימנעו ממנו את אשר עליהם לשלם את "הצדקה" הוא המס אשר שם מחמד על כל מסלם בעת ההיא לשלם מס מרכושו לקפת הצבור והיו לכלכל בהם את המהגרים העניים וכל עניני צבור האסלאם ומלחמותיו. כי לא קבל מחמד את השבטים אשר חפצו לבוא בברית דתו בלתי אם נאותו לשתי אלה: להתפלל ולשלם את מס הצדקה. וירבו המסלמים לדבר על הצורך לפשוט עליהם בגדוד. ומחמד התכונן כבר לפשוט עליהם. והנה באה משלחת אנשים מהם אל מחמד, ויאמרו: "שליח-האלהים, שמענו על דבר שליחך אשר שלחת אלינו ונצא לקראתו לכבדו ולתת על ידו את מס הצדקה אשר עלינו ויפן וישב. ותבוא אלינו השמועה כי הוא ספר לשליח-האלהים כי יצאנו לקראתו להרגו. חי-אלהים כי לזאת באנו". ועל הדבר הזה נאמר בקראן: "הוי המאמינים, בהביא אליכם פושע שמועה, ובחנתם אותה פן תפגעו באנשים בקלות-דעת ונחמתם

על מעשיכם, ודעו כי שליח האלהים בקרבכם, לו ישמע לקולכם בהרבה מן הדברים כי אז החטאתם נפשכם"[123] וכו'. ויסע מחמד עד הגיעו אל קרבת אלמדינה, ותהי עאאשה אתו בנסיעתו זאת ואז הוציאו עליה מוציאי הדבה שם-רע.

הוצאת השם הרע.

וזה אשר ספרה עאאשה: בכל עת צאת מחמד לדרכו היה מטיל גורל בין נשיו, והיא האשה אשר יצא חִצה בגורל ולקחה אתו לדרכו. ויהי בצאתו לפשוט על בני אלמצטלק ויטל גורל בין נשיו כמעשהו ויצא לי הגורל ולקחני אתו. והנשים היו אוכלות בעת ההיא רק מעט הצריך למזונן, לא השמינן הבשר ולא רב היה משקלן. והיה בחבשם לי גמלי וישבתי לי בכילתי, אחר יבואו האנשים אשר יסיעוני ונשאוני, והחזיקו בשפל הכילה והרימוה ושמוה על גב הגמל וחזקוה בחבליה, אחר יחזיקו בראש הגמל ונהגוני לדרכי. ויהי ככלות שליח אלהים את מסעו בצאתו למלחמה על בני אלמצטלק, ויפן וישב ויסע עד בואו אל קרבת אלמדינה ויחן בתחנה וילן שם לילות אחדים. אחר העביר קול בין האנשים לקום למסע, ויסעו האנשים, ואצא אנכי לצרכי ועל צווארי ענק אשר לי בו אבני טַ'פָ'אר. ויהי ככלותי מעשי וישמט הענק מעל צוארי מבלי אשר אדע. ויהי בשובי אל הגמלים ואחפשהו על צווארי ולא מצאתיו, והאנשים עומדים הכן לנסוע. ואשוב אל המקום אשר יצאתי שם ואחפשהו עד אשר מצאתיו. ואולם מנהיגי גמלי באו אז אחרי חבשם את גמלי ויקחו את הכילה בדמותם כי אני בה, כאשר הייתי עושה. וישאוה ויקשרוה על הגמל, ולא הטילו ספק כי אנכי בה. ויחזיקו בראש הגמל ויצאו לדרכם. ואתעטף במעילי ואשכב במקומי כי ידעתי אשר אך ירגישו כי נפקד מושבי, ישובו אלי, וחי אלהים כי אך שכבתי והנה צַפְ'וָאן בן אלמֻעַטַּל הסֻלמי עובר עלי, כי נשאר מאחרי הצבא לענין מעניניו ולא לן את האנשים. ויראני ויגש עד עמדו אצלי, כי ראני בטרם צֻוֵּינוּ לכסות פנינו בצעיף. ויהי כראותו אותי ויקרא נבהל: "אנו לאלהים ואליו נשוב, אשת שליח האלהים". ויהי בהתעטפי בבגדי, ויאמר אלי: "למה זה נשארת מאחור, אלהים ירחמך?" אך אנכי לא עניתיו. אחר הקריב את הגמל ויאמר: רכבי. וילך משם עד עלותי על הגמל, אחר בא ויאחז בראש הגמל וימהר לדרכו לבקש את האנשים. ואולם לא יכולנו להדביק עוד את האנשים, והם לא הרגישו בחסרוני עד ממחרת הבוקר בחנות האנשים. ויהי בכוננם שבתם, ויבוא האיש והוא מובילני. ויאמרו מוציאי השם הרע את אשר אמרו. ויבהלו הצבא. וחי-אלהים כי לא ידעתי מאומה מכל זה. אחרי כן באנו אל אלמדינה. ולא עבר זמן מועט עדאשר חליתי מחלה קשה ולא שמעתי אודות זה מאומה. ואמנם הגיעה השמועה אל שליח-אלהים ואל הורי, אך הם לא הגידו לי אודותיה גדולה או קטנה. ואולם הרגשתי בחסרון הרוך והפנוק אשר היה שליח האלהים מפנק אותי בחלותי ברחמו אותי, כי לא פנק אותי ולא התהלך אתי ברוך בחליי זה. כי בהכנסו אלי ואתי אמי, אשר היתה סועדת אותי בחליי, היה רק שואל: "מה שלום זאת" ולא הוסיף על זה מאומה. ויכהה הדבר הזה את רוחי ואמר אליו בראותי בקשי מנהגו אתי: "שליח אלהים, לו נתת לי רשות לעבור אל בית אמי אשר תסעד אותי בחליי". ויאמר: "אין מעצור לך". ואעבור אל בית אמי ואין אני יודעת עד מה מאשר קרה עד קומי מחליי אחרי עשרים ואחדים לילות. ובימים ההם היינו נוהגים כמו הערבים, לא היו לנו בתי-מחראות בבתינו כאשר יעשו להם הפרסים, כי לשקץ ולתועבה היו לנו. ונהי יוצאים לצרכינו אל מגרש אלמדינה. והנשים היו יוצאות בכל לילה לצרכיהן. ואצא באחד הלילות לצרכי ואתי אֻם מִסְטָח בת אבו רֻהם בן אלמטלב, ואמה בת צַכ'ר בן עאמר מבני תים דודת אבו-בכר אחות אמו. ויהי בלכתה אתי ותכשל בבגדה ותאמר: "אבדון על מסטח". ומסטח כנוי לכל משפחת עוף. ואֹמר אליה: "חי אלהים כי רע הדבר אשר דברת על איש מהמהגרים אשר נלחם

בבדר". ותאמר: "הטרם שמעת את הדבר, בת אבו-בכר?" ואמר: "ומה הדבר?" ותספר לי את אשר דברו מוציאי-הדבה ואֹמר: "האמנם היתה כזאת?" ותאמר: כן, חי אלהים כי כן היה". ולא יכולתי לעשות צרכי מרוב צער, ואשוב ולא חדלתי מבכות עד אשר חשבתי כי כבדי ישפך לארץ. ואֹמר אל אמי: "יסלח לך אלהים, האנשים ידברו בי את אשר ידברו, ולא ספרת לי מאומה". ותאמר: "בתי, אל יקשה הדבר בעיניך. חי-אלהים כי מעט הוא אשר תהיה אשה יפה בבית איש יאהבה ולה נשים צרות, אשר לא תדברנה בה צרותיה וידברו בה האנשים". ושליח-האלהים קם בתוך האנשים וינאם לפניהם ואנכי לא ידעתי, ויהלל את אלהים וישבח אותו, ויאמר: "אתם האנשים, מה לכם תציקו לי בדבר בני משפחתי ותדברו בם לא אמת. חי אלהים, כי לא ידעתי מהם בלתי אם טוב, ותדברו באיש ההוא בצפ'ואן. ואולם חי-אלהים כי לא ידעתי ממנו בלתי אם טובה. ולא בא אל תוך בית מבתי בלתי אם עמי יחד". ועל כולם הגדיל לדבר סרה עבד-אללה בן אבי בן סלול ואתו אנשים מאלכ'זרג', ואתם מסתח וחַמְנָה בת ג'חש. ותהי חמנה עוינת אותי בגלל אחותה זינב בת ג'חש אשר היתה גם היא אשה לשליח-האלהים. ואולם את זינב בעצמה חזק אלהים בדתה ולא דברה עלי בלתי אם טובות. אך חמנה אחותה הפיצה עלי שמועות באשר התנגדה לי בגלל אחותה. ותבֵא על נפשה רעה בזאת. ויהי בדבר שליח-אלהים את הדברים האלה ויאמר אֻסַיד בן חֻצַ'יר: "שליח אלהים, אם מאלאוס הם האנשים האלה, נניח לך מהם ואם מאחינו מאלכ'זרג' הם, הנה יצא נא דבר פקודה מלפניך. חי-אלהים כי שוים הם אשר יוסרו ראשיהם". ויקם סעד בן עבאדה, אשר נחשב עד היום ההוא לאיש הולך תם ויאמר: "שקר דברת, חי-אלהים לא יוסרו ראשיהם. ואולם חי אלהים, כי לא אמרת את הדברים בלתי-אם באשר ידעת כי מאלכ'זרג' הם, ולו היו מאנשי שבטך לא היית אומר כן". ויאמר אסיד: "שקר דברת, חי-אלהים, ואולם צבוע אתה, תגן בדבריך על הצבועים". וירגשו האנשים וכמעט קרה מקרה רע בין שתי החוות האלה בין אלאוס ובין אלכ'זרג'. וירד שליח אלהים ויבוא אלי ויקרא את עלי בן אבו-טאלב ואת אֻסָאמָה בין זיד בן חארת'ה ויועץ בהם. וידבר אסאמה טובות וישנה, ויאמר: "שליח אלהים, אך טובות שמענו על אשתך ואך שקר והבל הם הדברים אשר ידברו". אך עלי אמר: "שליח אלהים, הנה הנשים רבות הן, תוכל להמירה באחרות. ושאל את שפחתה והיא תאמר לך את האמת. ויקרא שליח האלהים את בַּרִירָה למען שאל פיה. ויקם עליה עלי ויהי מכה אותה מכה חזקה ויאמר: "הגידי את האמת לשליח האלהים", והיא תאמר: "חי אלהים כי לא ידעתי עליה בלתי טובות. ואין לי כל תלונה על עאאשה בלתי אם זה אשר הייתי לשה עיסה ואצו עליה לשמרה ותרדם ויבוא השה ויאכלה". אחרי-כן נכנס אלי שליח-האלהים ואצלי הורי ואשה מהאנצאר, ואהי בוכה והיא תבכה אתי. וישב ויהלל את אלהים וישבחו, ואחר אמר: "עאאשה הנה שמעת את אשר ידברו האנשים, ועתה יראי את אלהים, ואם אמנם עשית את הרעה אשר יאמרו האנשים הנה שובי אל אלהים, כי אלהים יקבל תשובת עבדיו". וחי-אלהים כי אך אמר לי זאת חדלה דמעתי ותכלה. ואצפה כי הורי יענו במקומי לשליח אלהים, אך הם לא דברו דבר. ובאלהים נשבעתי כי חשבתי את נפשי לנקלה ושפלה מאשר יוריד אלהים אודותי חזון קראן אשר יקראוהו במסגד ויקראוהו כתפילה. ואולם קויתי כי שליח-אלהים יראה בשנתו דבר אשר יכחיש אלהים על-ידו את אשר דברו בי, באשר ידע בור נפשי, או יודיע דבר. ואולם נקלה ושפלה הייתי בעיני מקוות כי ירד בגללי חזון קראן. וכראותי את הורי מחרישים, ואֹמר אליהם: "הלא תענו את שליח האלהים". ויענו שניהם ויאמרו: "לא נדע מה זה נענהו". וחי-אלהים כי לא ידעתי משפחה אשר באה עליהם צרה כאשר באה על משפחת אבו-בכר בימים ההם". ויהי כאשר לא ידעו הורי לענות בעדי ויגרו דמעותי ואבך ואֹמר: "חי אלהים כי לא אשוב אל אלהים מהחטא אשר אמרת לעולם, כי יודעת אני אשר אם אודה על הדבר אשר יאמרו

האנשים בעוד אשר אלהים יודע כי חפה אנכי מפשע, כי אז אגיד את אשר לא היה. ואם אכחיש אשר תאמרו לא תאמינו לי". אחר בקשתי להזכיר את דברי יעקב ככתוב בקראן ולא זכרתי את שם יעקב ואֹמר: "ואולם אֹמר כאשר אמר אבי יוסף: 'טוב ליחל ומאלהים אבקש עזר נגד דבריכם' ". והנה אך קם שליח אלהים ממקומו ותעבור עליו התעלפות מאת אלהים כאשר היתה עוברת עליו, ויעטפוהו בבגדו וישימו כר עור תחת ראשו. ואני בראותי מזה את אשר ראיתי לא נבהלתי ולא דאגתי, כי ידעתי כי חפה מפשע אנכי וכי לא יאשימני אלהים. ואולם הורי, חי אשר נפש עאאשה בידו, חשבתי כי תפרח נשמתם לבלי שוב, כל עת לא שב רוח שליח אלהים אליו בפחדם פן יתן אלהים צדק לדברי האנשים. ותעבור ההתעלפות מעל שליח-האלהים וישב, ותטף זיעתו נטפים כפנינים ואם גם יום גשם היה היום ההוא. ואבי מוחה את הזיעה מעל פניו. ויאמר: "התבשרי, עאאשה, כבר הוריד אלהים חזון לזכותך". ואֹמר: "התהלה לאלהים". אחרי-כן יצא אל האנשים וינאם לפניהם ויקרא באזניהם את אשר הוריד אלהים אליו מהקראן בדבר זה. ויצו להלקות במשפט מוציא שם רע שמונים מלקות את מִסְטָח בן אֻת'את'ה ואת חסן בן ת'אבת ואת חַמנה בת ג'חש, כי היו אלה מרבים התועבה בדברם תועה יותר מהאחרים".

ואֵם איוב אמרה אל בעלה אבו-איוב כ'אלד בן זיד: "האם לא שמעת את אשר ידברו האנשים בעאאשה?" ויאמר: "אכן שמעתי וזה שקר. ההיית את אם-איוב עושה כזאת?" ותאמר: "לא, חי-אלהים כי לא הייתי עושה זאת". ויאמר: "ועאאשה חי-אלהים טובה היא ממך". וזה הוא הנאמר בקראן על אודות אנשי-התועבה אשר הוציאו את השם הרע: "הנה אלה אשר הפיצו את השקר עדה מכם הם. אל תחשבוהו לרע לכם, כי טוב הוא לכם. לכל איש מהם כאשר פעל מן האשמה. והאיש אשר הרבה אשמה מכלם לו עונש קשה, (הוא חסן בן ת'אבת וחבריו, או עבד-אללה בן אֻבי וחבריו). "ולמה זה בשמעכם את הדבר לא חשבו המאמינים והמאמינות עליהם בלבם טוב" (כאבו איוב ואשתו). "ובנשאכם על לשונכם ואמרתם בפיכם את אשר לא ידעתם וחשבתם אותה לדבר קל אך קשה היא לפני אלהים". ויהי ברדת החזון על-דבר עאאשה ובדבר אלה אשר דברו בה ויאמר אבו בכר, אשר היה מוציא מכספו על מסטח בגלל היותו שאר בשרו ובאשר היה נצרך, לאמר: "חי-אלהים אשר לא אוציא עוד מכספי עליו מאומה לעולם, ולא אהיה לו למועיל במאומה לעולם, אחרי אשר אמר על עאאשה רעה ויבֵא עלינו צרה ויגון. ויורד אלהים בקראן על זה לאמר:[124] "ואל ישבעו (או ידברו) בעלי-החסד מקרבכם ואשר הון בידם לבלתי תת לשאר בשרם ולעניים ולמהגרים בשביל אלהים. כי סלוח יסלחו להם ומחלו. האם לא תתאוו אשר יכפר לכם אלהים. ואלהים סַלָּח ורחום". ויאמר אבו-בכר: "אמנם חי אלהים כי מתאוה אנכי אשר יסלח לי אלהים", וישב למסטח את הכסף אשר היה מוציא עליו. ויאמר: "חי אלהים כי לא אחדל מתת אותו לו לעולם".

דבר חסאן וצַפְ'ואן.

אחרי הדברים האלה קם צפ'ואן על חסאן בחרב, כשמעו את אשר אמר אודותיו, כי מלבד זה חבר חסאן שיר אשר פגע בו בכבוד בן אלמעטל ובשאר הערבים מבני מֻצ'ר אשר קבלו את דת האסלאם, ויתאונן בשירו על התגבר הזרים האלה ויעלו על המסלמים. ויפגע אבן אלמעטל בחסאן ויכהו בחרב. ויאמר בשיר: "הא לך להב החרב מאתי, כי אני איש אשר בעת ילעגו לו אינו משורר (לאמר משלם בשיר)". ויתנפל ת'אבת בן קיס בן אלשמאס על צפ'ואן, ויקשור ידיו לערפו בחבל, ויובילהו אל חצר בני אלחארת' בן אלכ'זרג'. וימצאהו עבד- אללה בן רואחה ויאמר אליו: "מה זה?" ויאמר אליו: "איך מצא זה חן בעיניך? – הכה את חסאן בחרב, חי אלהים כי כמעט הרגו". ויאמר אליו עבד אללה:

"היודע שליח האלהים דבר מאשר עשית?" ויאמר: "לא". ויאמר: "ובכן דע כי הרעות מאד. עזוב את האיש". ויעזבהו. אחרי כן באו אל מחמד ויספרו לו את הדבר, ויקרא לחסאן ולצפ'ואן. ויאמר צפ'ואן: "הרע לי חסאן וישימני ללעג בשירו, ותתעורר חמתי ואכהו". ויאמר מחמד לחסאן: "חסאן, התשליך שקוצים על עמי אחרי הדריך אותם אלהים אל ארח מישרים?" ויוסף ויאמר: "ראוי היית למכה אשר הכך". ויאמר חסאן: "**לך לחרוץ המשפט**". ויש אומרים כי אמר מחמד: "אחרי הדריך אלהים אתכם ארח מישרים". אחרי כן פיס מחמד את חסאן את בְּיַרְחָאא ארמון באלמדינה אשר היתה לאבו טלחה בן סַהל ויתן אותה כצדקה למחמד. ויתן אותה מחמד לחסאן שלומים בעד המכות ויתן לו את סירין שפחה קופטית אשר ילדה לו את עבד-אלרחמאן בן חסאן. ועאאשה ספרה עוד כי חקרו על-דבר אבן אלמעטל וימצאו כי הוא איש נזיר לא יבוא אל הנשים. אחרי-כן נהרג במלחמת הקודש. וחסאן התנצל אחרי-כן בשיר על דברו בעאאשה, ויהלל את צניעותה. ואשה אחת הללה את בת חסאן בן ת'אבת בעיני עאאשה, בבית הראשון לשיר חסאן על עאאשה, ותען עאאשה ותאמר: "כבד-שפה הוא אביה". ומשורר מסלמי לעג בשירו לחסאן וחבריו על אשר הוציאו שם רע על עאאשה, ויזכור את דבר המלקות אשר ספגו.

ז. מלחמת אלחֻדַיְבִּיָּה בסוף שנת שש להג'רה

צאת מחמד לבקר בכעבה.

ומחמד ישב באלמדינה בחדשי רמצ'אן ושואל, ויצא בחודש דו-אלקעדה לבקר בכעבה, כמנהג הערבים גם בימי עובדי-האלילים, לא להלחם. ויפקד על אלמדינה את נֻמַיְלָה בן עבד-אללה אללית'י. ויזעק את הערבים ואת כל אשר מסביבו משבטי הבדואים למען יצאו אתו. כי ירא מפני קריש פן יצאו לקראתו למלחמה או יעצרוהו מבוא אל בית-המקדש. ואולם רבים מהבדואים פגרו מלכת אחריו. ויצא מחמד עם האנשים אשר אתו מהמהגרים והאנצאר ואשר נלוו אליו מן הערבים. ויקח אתו קרבנות להקריבם בכעבה. וילבש את הלבוש אשר ילבשו הערבים בהתקדשם לעלות לשחר במקדש הכעבה, למען יהיה קריש בטוחים מפחד כי הוא עולה עליהם למלחמה, ולמען ידעו כי יצא רק למען בקר את בית המקדש אשר במכה ולמען כבדו. והקרבנות אשר לקח אתו שבעים גמל לשבע מאות האנשים אשר אתו, גמל לעשרה גמל לעשרה. ויש אומרים כי היו אתו אלף וארבע מאות איש. וילך למסעיו עד בואו אל עֻספ'אן. וימצאהו שם בִשר בן ספ'יאם אלכעבי, ויאמר אליו: "שליח-האלהים, אלה קריש שמעו על דבר נסיעתך ויצאו ואתם גמלות חלב, והם לבשו עורות נמרים והנה הם חונים בד'ו טֻוָא, וישבעו באלהים כי לא תבוא אליהם אל המקדש לעולם. וזה כ'אלד בן אלוליד עם פרשיהם הגיעו כבר אל כֻּרָעא אלגַנים". ויאמר מחמד: "אוי להם לקריש, המלחמה השמידתם. מה זה היו חסרים לו עזבו את הדבר ביני ובין יתר הערבים. והיה אם הכריעוני הערבים ונמלא חפצם, ואם יתן לי אלהים נצחון עליהם, כי אז באו בברית האסלאם בהמוניהם; או אם לא עשו כזאת היו נלחמים בי וכחם אתם אז. מה זה ידמו קריש. חי-אלהים כי לא אחדל מהלחם בעד הדבר אשר שלחני אלהים בו, עד אם יתן אלהים נצחון לדתו או עד אם יִחָתֵך צווארי זה". אחרי כן אמר: "מי החפץ לצאת אתנו בדרך, לא הדרך אשר הם הולכים בה". ויהי איש מאַסְלָם אשר קרא (תחלה): "אני, שליח האלהים". ויולך מחמד אותם בדרך קשה ומלאה אבנים בין שוחות. ויהי כאשר יצאו ממנו, והדבר כבד על המסלמים, ויבואו אל ארץ מישור העוברת בתוך הנחל, ויאמר מחמד אל האנשים: "אִמְרו:,נבקש מאת אלהים לסלוח לנו חטאותינו ונשוב אליו' " ויאמרו כן. ויאמר אליהם מחמד: חי-אלהים, כי זאת ה"חִטָּת" אשר צוו בני ישראל לאמר אותה ולא אמרוה[125] ויצום מחמד ללכת ימינה בין שתי גבעות אלחַמְץ' בדרך היוצא אל

גבעת אלמֻרָאר במורד אלחֻדַיְבִיָּה בשפלת מכה. וילך הצבא בדרך ההיא. ויהי כראות פרשי קריש כי שנו אנשי מחמד את דרכם ויחושו וישובו אל קריש. ומחמד יצא, ויהי כבואו אל גבעת אלמֻרָאר ותכרע גמלתו. ויאמרו האנשים: "השתוללה". ויאמר מחמד: "לא השתוללה ואין זה ממנהגה. ואולם עצור עצרהּ בלכתה זה אשר עצר את הפיל מעלות על מכה. לא יבקשוני קריש היום דבר, ישאלוני אותי בשם קרבת הדם אשר בינינו אשר לא אתן אותו להם". אחרי כן צוה את אנשיו לחנות שם. ויאמרו אליו: "שליח-האלהים, אין בנחל הזה מים אשר נוכל לתקוע מחננו עליו". ויוצא מחמד חץ מאשפתו ויתנהו אל איש מחבריו, וירד בו אל בור מבורות המקום ויבקע את הבור באמצע ויתפרצו מים רבים וישתו ויחנו סביבו. והאיש אשר ירד אל הבור עם החץ נאג'יָה בן גֻ'נְדָב בן עֻמַיר מבני אַסלם בן אַפְ'צָא בן אבי חארת'ה, גַמָּל מחמד. ויש אומרים כי אלבַרָאא בן עאזִב היה אומר: "אני הוא אשר ירדתי בחץ שליח האלהים". אך בני אסלם מזכירים שיר לנאג'יה בדבר הזה, ויספרו עוד כי נערה מן האנצאר קרבה עם דליה בעת היות נאג'יה בבור ושואב לאנשים ותאמר בשיר: "הוי הדוֹלֶה הנה דָליי לפניך. הנה ראיתי האנשים יספרו תהלתך יודוך ויתנו שבחיך". ויען נאג'יָה ויאמר: "ידעו בנות תימן, כי אני הדולה ושמי נאג'יה. ולנעיצתי פרצו מים לרוב. נעצתי החץ בעת גשת המחנות". ויהי בנוח מחמד ויבוא אליו בֻדַיְל בן וַרקאא ואתו אנשים מכֻ'זאכה וידברו אליו וישאלוהו מה הוא אשר הביאו. ויודיעם כי לא בא למען הלחם כי-אם לבקר את הבית ולכבד את מקום המקדש, ויאמר להם כדברים אשר אמר לבִשר בן ספ'יאן. וישובו אל קריש ויאמרו אליהם: "הוי משפחות קריש אך נמהרים אתם בצאתכם על מחמד. אכן מחמד לא בא להלחם כי-אם לבקר את בית המקדש". אך קריש חשדו בהם וידברו אליהם בעזות מצח ויאמרו: "ואם גם בא ואין ברצונו להלחם, כי אז גם אז לא יבוא אל המקדש בעל כרחנו לעולם ולא נהיה לשיחת הערבים בגלל הדבר הזה". וכזאעה היתה נאמנה עם מחמד, גם המסלמים אשר בה וגם עובדי-האלילים לא יסתירו ממנו דבר מאשר קרה במכה. וישלחו קריש אל מחמד את מִכְרָז בן חַפְ'ץ אחי בני עאמר בן לאי. ויהי כראות מחמד אותו בא ויאמר: "זה איש בוגד". ויהי בגשתו אל מחמד וידבר אליו, ויענהו כאשר ענה לבֻדַיל ולחבריו. וישב אל קריש וישיבם את דברי מחמד. וישובו וישלחו אל מחמד את אלחֻלַיְס בן עלקמה או בן זַבָּאן והוא אז נשיא בעלי-ברית קריש, אחד בני אלחארת' בן עבד מנאת בן כנאנה. ויהי בראות אותו מחמד ויאמר: "הנה זה מהאנשים הנאמנים עם אל, שלחו חפשי את הגמלים המוקדשים לקרבן לעיניו למען יראם". ויהי כראותו את הגמלים המוקדשים לקרבן זורמים אליו מכל מרחב הנחל והם ענודים בקשוטים אשר היו מקשטים בהם את הגמלים המובלים לקרבן, והגמלים אכלו את השיחים המלוחים וילחכום מעל האדמה, כי היו עצורים זמן רב – וישב אל קריש בטרם יגיע עוד אל מחמד באשר רחש לו כבוד. ויספר את הדבר לקריש, ויאמרו אליו: "שב, אכן בדואי אתה ולא תבין את הדבר". ויכעס אלחליס כשמעו דבריהם, ויאמר: "משפחות קריש, חי-אלהים כי לא על הדבר הזה באנו בברית אתכם ולא על הדבר הזה התקשרנו אתכם. הֲיֵעצר מבוא אל בית אלהים איש אשר בא אליו לכבדו? חי האלהים אשר נפש אלחליס בידו, או נתון תתנו למחמד לעשות את הדבר אשר בא בגללו, או אזעיק את כל בעלי-הברית ועזבנוכם כאיש אחד". ויאמרו אליו: "הנח לנו, חליס, עד אשר נַתנֶה עם מחמד תנאים טובים לנו". וישלחו אל מחמד את עֻרְוָה בן מסעוד הת'קפ'י, ויאמר אליהם: "הנה ראיתי את החרבות והדברים הרעים אשר פגשתם בהם את כל האנשים אשר שלחתם אל מחמד. ועתה אתם ידעתם כי אתם האב לי ואני הבן לכם – (כי היה ערוה בן לסֻבַיְעָה בת עבד-שמס) – ואך שמעתי את אשר מצאכם ואאסוף את הסרים למשמעתי מבני עמי ואבוא אליכם למען עמוד לימינכם בנפשי". ויאמרו: "אמת דברת. אין אנחנו חושדים בך". ויצא ויבוא אל מחמד וישב לפניו ויאמר: "מחמד, האם אספת

את כל הערב-הרב הזה ותבוא לקעקע בהם ביצתך? אך הנה יצאו קריש עם גמלות-החלב אשר להם וילבשו עורות הנמרים וישבעו באלהים אשר לא תבואו אליהם בעל-כרחם לעולם. וחי-אלהים כי רואה אנכי את אלה סרים מעִמך מחר"? ואבו-בכר הצדיק יושב מאחרי מחמד ויאמר אליו: "מצוץ את פטמת שד אלאת (אלילתך) האנחנו נסור מעמו?" ויאמר עֻרוה: "מי הוא זה, מחמד?" ויאמר: "זה הוא בן קחאפ'ה". ויאמר ערוה: "חי-אלהים, כי לולא הטובה אשר עשית עמדי, כי אז גמלתיך על דבריך. ואולם יהי זה גמול זה". ויושט ערוה את ידו ויאחז בזקן מחמד בדברו אתו. ואלמגירה בן שֻׁעְבָּה עומד לראש מחמד והוא חמוש בברזל. ויהי מכה על יד ערוה בהחזיקו בזקן מחמד ואומר: "הסר ידך מעל פני שליח אלהים בטרם תגיע אליך (חרבי) זאת". ויאמר ערוה: "אוי לך, מה גס ומגושם אתה". ויחיך מחמד. ויאמר אליו ערבה: "מי הוא זה, מחמד?" ויאמר: "זה בן אחיך אלמגירה בן שעבה". ויאמר: "הוי בוגד, האם לא רחצתי את רעתך זה לא כבר?" וזה הדבר אשר רצה ערוה לאמר בדברים האלה: אלמגירה הרג לפני קבלו את דת האסלאם שלשה עשר איש מבני מאלך מת'קיף. ויתגעשו שתי חוות ת'קיף בני מאלך קרובי ההרוגים ובני-הברית קרובי אלמגירה, ויפרוץ ריב ביניהם. וישלח ערוה לקרובי ההרוגים כופר שלש-עשרה נפשות ההרוגים, ויַשלם ביניהם. וידבר מחמד אל ערוה כאשר דבר אל חבריו. ויקם ערוה מעם מחמד אחרי ראותו את המנהג אשר ינהגו במחמד חבריו: כי ירחץ במים והקדימו איש אחיו למהר לקחת את מי רחץ מחמד, וכי יירק ומהרו אל רוקו, ולא תפול ממנו שערה אשר לא ימהרו לקחתה. וישב אל קריש ויאמר אליהם: "משפחות קריש, הנה אני באתי אל כסרא מלך פרס במקום מלכותו ואל קיסר מלך ביצנץ במקום מלכותו ואל הנג'אשי מלך כוש במקום מלכותו. אך חי-אלהים, כי לא ראיתי מעולם מלך כמחמד בתוך אנשיו. אכן ראיתי כי האנשים לא ימסרוהו בעד כל הון, לכן הבו עצה הלום". ומחמד קרא את כִ'רָאש בן אמיה הכ'זאעי וישלחהו אל קריש במכה, וירכיבהו על גמל אשר לו ושם הגמל אלת'עלב, ויצוהו להודיע את נכבדי קריש את הדבר אשר בגללו בא מחמד. ויעקרו קריש את גמל מחמד ויחפצו להרוג את שליחו. אך בעלי-הברית עצרו בעדם וישלחוהו חפשי ויבוא אל מחמד. וקריש שלחו ארבעים או חמשים איש ויצוום להקיף את צבא מחמד, ולפגוע באחד מאנשיו. ויוקחו שבי ויובאו אל מחמד. ויסלח להם וישלחם חפשי למרות השליכם אבנים וחצים בצבאו. ויקרא מחמד אל עמר בן אלכ'טאב למען שלחהו אל מכה להודיע את נכבדי קריש את הדבר אשר בגללו בא. ויאמר עמר: "שליח-אלהים, ירא אנכי לנפשי מפני קריש, כי אין במכה איש מבני משפחתי מבני עדי בן כעב אשר יגן עלי. וקריש יודעים היטב את שנאתי אליהם וקשי ידי עליהם. ואולם אנכי אראה לך איש אשר לאל ידו יותר ממני לעשות הדבר הזה, הוא עת'מאן בן עפ'פ'אן". ויקרא מחמד אל עת'מאן וישלחהו אל אבו-ספ'יאן ונכבדי קרקיש להודיעם כי בא לבקר את הבית ולכבד את המקדש. ויצא עת'מאן אל מכה וימצאהו אַבאן בן סעיד בן אלקאץ בבואו אל מכה או לפני בואו אליה. וישאהו ויקחהו בחסותו עד השמיעו את דבר שליחות מחמד. וילך עת'מאן ויבוא אל אבו-ספ'יאן ונשיאי קריש ויגד להם את דברי מחמד אשר שלחו בהם. ויהי ככלותו את דבר שליחות מחמד אליהם ויאמרו אליו לאמר: "אם חפץ אתה להקיף את הבית, הנה הקף". ויאמר: "לא אעשה זאת עד אם יקיף אותו שליח אלהים". ויעצרוהו קריש אתם. ותגיע השמועה למחמד ולמסלמים כי עת'מאן נהרג.

תקיעת כף הרצויה (לאלהים).

ויהי בהגיע השמועה אל מחמד כי נהרג עת'מאן, ויאמר: לא נלך מן המקום עד אם נלחם בקריש. ויקרא מחמד את אנשיו לתקוע לו כפם ולהשבע על הדבר הזה. ותהי תקיעת-הכף הזאת רצויה לאלהים תחת עץ וישבעו לו למות בעדו. ויש אומרים כי לא נשבעו בלתי אם לבלתי ברוח מן המערכה. ולא היה איש בכל המסלמים הנמצאים שם אשר לא תקע כפו וישבע בלתי אם אלגַ'ד בן קיס אחי בני סלמה. ויספר ג'אבר בן עבד-אללה ויאמר: "כמו חי אראנו עוד אתה דבק אל שכם גמלתו, כי נדבק אליה למען הסתתר מעיני האנשים". והראשון אשר תקע ביום ההוא כף למחמד אבו סִנאן אלאסדי. ומחמד תקע כפו להלחם בעד עת'מאן, ויתקע כפו האחת בכפו השניה. אך אחרי-כן נודע למחמד כי השמועה על-דבר הרג עת'מאן בשקר יסודה.

אמנת שביתת הנשק.

אחרי הדברים האלה שלחו קריש את סֻהַיל בן עַמר אחי בני עאמר בן לאי אל מחמד ויאמרו אליו: "בוא אל מחמד והשלמת אתו. אך לא תכרות אתו ברית שלום בלתי-אם בתנאי כי לא יבוא אל מכה בשנה הזאת, למען אשר לא יאמרו הערבים לעולם כי בא אלינו בעל-כרחנו". ויבוא אליו סהיל. וכראות אותו מחמד בא אמר: "חפצו האנשים בשלום בשלחם את האיש הזה". ויהי בגשת סהיל אליו וידבר, ויאריך בדברים, וישאו ויתנו ביניהם, עד כוננם את השלום ביניהם. ויהי בגמרם הדבר ולא חסר עוד בלתי-אם לכתוב אותו, ויזנק עמר בן אלכ'טאב ויבוא אל אבו-בכר ויאמר: "האין הוא שליח אלהים?" ויאמר אבו-בכר: "אמנם כן הוא". ויאמר עמר: "האין אנו מסלמים?" ויאמר אבו-בכר: "אמנם כן הוא". ויאמר "האין הם עובדי אלילים?" ויאמר: "אמנם כן הוא". ויאמר: "אם כן למה זה נתן להשפיל את דתנו?" ויאמר אליו אבו-בכר: "עמר, הכנע לו, כי מעיד אנכי כי שליח האלהים הוא". ויאמר עמר: "ואני מעיד כי שליח אלהים הוא". אחרי-כן בא אל מחמד וישאל אותו ככל אשר שאל את אבו בכר. ויענהו מחמד לאמר: "עבד אלהים ושליחו אני, ולא אמרה את מצותו והוא לא יאַבדני". ויהי עמר אומר: "לא חדלתי מתת צדקה ומלצום ומהתפלל ומשחרר עבדים מסלמים, בפחדי חטאתי ביום ההוא בדברי את הדברים אשר כונתי בהם לטובה". אחרי-כן קרא מחמד לעלי בן אבו-טאלב ויאמר אליו: "כתוב: ,בשם אלהים הרחמן והרחום'". ויאמר סהיל: "לא ידעתי את הדבר הזה. לא, כי תכתוב "בשמך האלהים". ויאמר אלין מחמד: "כתוב,בשמך האלהים'" ויכתוב עלי כן. אחרי-כן אמר לו כתוב: "אלה התנאים אשר על פיהם כרת ברית שלום מחמד שליח אלהים עם סהיל בן עמר". ויאמר סהיל: "לו העדתי כי שליח אלהים אתה, כי אז הן לא נלחמתי בך. לא, כי תכתוב שמך ושם אביך". ויאמר מחמד לעלי: "כתוב אלה התנאים אשר על פיהם כרתו ברית שלום מחמד בן עבד-אללה עם סהיל בן עמר. הם כרתו ברית שלום, בתנאי כי המלחמה תשבות בין האנשים עשר שנים. ישכנו בהן האנשים בטח, ולא יקום איש על אחיו להרע. וכי יבוא איש מקריש אל מחמד בלי רשות אדוניו והשיבו מחמד אל קריש. ואשר יבוא אל קריש מן האנשים אשר עם מחמד לא ישיבוהו אליו. וסרה האיבה אשר בינינו, ולא נשלול ולא נגנוב איש מאחיו וכל אשר יחפוץ לבוא בקשר הברית עם מחמד יבוא בו, ואשר יחפוץ לבוא בקשר הברית עם קריש יבוא בו" – (ויקומו כ'זעאה ויאמרו: "הנה אנחנו באים בקשר הברית עם מחמד". ויקומו בני-בכר ויאמרו: "ואנחנו באים בקשר הברית עם קריש) – "וכי אתה מחמד תשוב מעלינו בשנה הזאת ולא תבוא אלינו אל מכה. ובשנה הבאה נצא אנחנו מלפניך ובאת אל מכה אתה ואנשיך. ועמדת בה שלשה ימים בלבוש כלי זין האיש הרוכב, אך החרבות ישארו בנדניהן ואולם לא יכנסו בכלי זין זולת זה". ויהי בכתוב מחמד את דברי האמנה הוא וסהיל והנה בא אבו גַ'נדל בן סהיל כבול בברזל, כי ברח אל מחמד. וחברי מחמד יצאו לקרב בהיותם

בטוחים כי יכבשו את מכה באשר חזה מחמד חזון. ויהי כראותם את אשר ראו, כי כרת מחמד ברית שלום, וכי אומר הוא לשוב לאלמדינה, ואת אשר נשא חרפה מסהיל אשר אמר לו לכתוב, בשמך האלהים ושמו ושם אביו, ולא כאשר חפץ מחמד, ויקשה הדבר בעיניהם ויצר להם עד מות. וכראות סהיל את אבו ג'נדל בנו ויקם עליו ויכהו על פניו, ויחזק בצוארון בגדו ויאמר: "מחמד, כבר נחרץ הדבר וכלה ביני ובינך בטרם בא אליך זה". ויאמר אליו מחמד: "אמת דברת". ויחזק סהיל בצוארון בגדו ויסחבהו להשיבו אל קריש. ואבו-ג'נדל צועק בכל קולו: "הוי משפחות המסלים. ההושב אושב אל עובדי-האלילים אשר יסיתוני לסור מאחרי דתי?" ויוסף הדבר הזה יגון על היגון אשר היה בלב המסלמים. ויאמר אליו מחמד: "אבו-ג'נדל, יַחֵל וקוה לשכר מאת אלהים, כי אלהים יתן תשועה ומוצא לך ולחלשים מן המסלמים. בי הנה כרתנו ברית שלום בינינו וביניהם, ונשבע להם וישבעו לנו בשם אלהים ועתה לא נבגוד בבריתנו". ויקם עֹמַר בן אלכ'טאב ויגש אל אבו ג'נדל ויהי הולך לצדו ואומר: "יחל אבו-ג'נדל. הן עובדי-אלילים הם ודמם רק דם כלב הוא". ויהי עמר מקריב את נצב חרבו אל אבו-ג'נדל בצפותו – כאשר אמר – כי יתפוש אבו-ג'נגל בחרב והכה בה את אביו. ואולם אבו-ג'נדל חס על אביו. ויהי הדבר כאשר נחרץ בברית. ויהי ככלות מחמד את ספר הברית ויחתם על ברית-השלום עדים אנשים מן המסלמים ואנשים מעובדי-האלילים, את אבו-בכר הצדיק ואת עמר בן אלכ'טאב ואת עבד אלרחמאן בן עוף ואת עבד-אללה בן סהיל בן עמר ואת סעד בן אבי וַקָּאץ ואת מחמוד בן מַסְלַמה ואת מִכְרז בן חפ'ץ והוא עובד אלילים ואת עלי בן אבו-טאלב, והוא הוא אשר כתב את גליון הספר הזה. ויתכונן מחמד להסיר מעליו את הבגד אשר ילבש כל העולה לחג או לבקר במקדש הכעבה והיה בלבשו אותו וחלו עליו מאז אסורים אשר יחולו עליו כל עוד לא מלא אשר קבל עליו אם חג ואם בקור. ויפשטו מחמד אחרי התפללו בו. ויהי כאשר השלימו ויגש מחמד אל הקרבן וינחרהו ויגלח את ראשו, כי בגלוח הראש יתם סדר החג. והאיש אשר גלח את ראשו ביום ההוא כִּרָאש בן אמיה הכ'זאעי. וכראות האנשים כי נחר מחמד קרבנו ויגלח את ראשו ויקומו וינחרו קרבנותיהם ויגלחו ראשם. ויהיו אנשים אשר גלחו ראשם ואחרים רק גזזו שערם. ויאמר מחמד: "ירחם אלהים את המתגלחים". ויאמרו אליו האנשים: "ואת הגוזזים שליח אלהים". ויאמר: "ירחם אלהים את המתגלחים" וישנו האנשים דבריהם. אך הוא הוסיף ויאמר: "ירחם אלהים את המתגלחים" ורק בשלשם דבריהם, אמר: "וגם את הגוזזים". וישאלו לדבר ויען ויאמר: "כי המתגלחים לא פקפקו מעשות כמצותי". ומחמד הביא קרבן ביום חדיביה גמל לאבו-ג'הל ובראשו טבעת כסף, למען הכעיס בזה את עובדי-האלילים. ויקם מחמד לשוב לאלמדינה. ויהי בהיותו בין מכה ובין אלמדינה ויגל לו את פרשת "הנצחון"[126] לאמר: "הנה נתנו לך נצחון ברור. למען יסלח לך אלהים את חטאותיך הראשונים והאחרונים. והריק חסדו עליך ונחך אורח מישרים". ויזכור את דבר תקיעת-הכף ויאמר[127]: "הנה אשר יתקעו לך כפם להשבע, תקעו כפם וישבעו לאלהים. יד אלהים עליונה על ידך ואשר יפר שבועתו הפר שבועתו לנפשו ואשר יקים את אשר נשבע לאלהים, והשיב לו שכר רב". ויזכור אלה מן הבדואים אשר נסוגו אחור ולא רצו לצאת אתו לקרב, וכאשר הזעיקם לצאת אתו פגרו מאחריו. ויאמר לאמר: "אכן יאמרו אליך הנשארים אחור מן הבדואים: העסיקונו רכושנו ומשפחותינו עד הגיעו אל הדברים: "אכן יאמרו אלה הנשארים אחור בצאתכם לשלול שלל: תנו לנו ונלך אחריכם. יחפצו להחליף דבר אלהים אֱמֹור: "אל תלכו אחרינו" וידבר על אודותם עד הגיעו אל מה שהציעו לפניהם להלחם בעם גבור-חיל הוא עם הפרסים ויש אומרים הם בני חניפ'ה עם נביא השקר מסילמה. אחר אמר:[128] "אכן רצה אלהים את המאמינים בתקעם לך כפם תחת העץ וידע את אשר בלבם ויורֵד את המנוחה ("השכינה") עליהם ונתן להם שכרם נצחון בקרוב וּבִזָּה רבה יקחו. ואלהים

עזוז וחכם. יעד לכם אלהים בזה רבה אשר תקחוה ומהר לתת אותה לכם והסיר את ידי האנשים מעליכם, והיתה זאת לאות למאמינים ונחכם באורח מישרים. ואחרת (בִּזָּה) אשר לא תוכלו לה כבר הקיף אותה אלהים. ואלהים הכל יכול". אחר הזכיר את אשר מנעו אלהים מהלחם אחרי גברו עליהם, לאמר אחרי אשר נפלו אחדים מהם בידו, וימנעהו אלהים מעשות להם רעה. ויאמר[129]: "והוא הוא אשר הסיר ידם מעליכם וידכם מעליהם בעמק מכה אחרי תתו לכם נצחון עליהם ואלהים רואה את אשר תעשו". אחר אמר: "הם אלה אשר כפרו וירחיקוכם מן המסגד החראם, וקרבן החג עצור מהגיע אל מקום קרבנו. הלא היו שם אנשים מאמינים ונשים מאמינות אשר לא תדעום אשר הייתם תוקפים אותם ויהיו מביאים עליכם נזק מבלי דעת", לאמר לו נתן אותם אלהים בידכם הייתם הורגים מאמינים בלי דעת והייתם חייבים לשלם קנס כופר נפשם, ואולם חטא לא היה בהם גם אז והפסוק מכוון לוליד בן אלוליד בן אלמגירה וסלמה בן השאם ועַיָּאש בן אבו-רביעה ואבו-ג'נדל בן סהיל והדומים להם. אחר אמר: "בשיתו בלב הכופרים קנאה, קנאת עבודת-האלילים", לאמר סהיל בן עמר אשר קנא קנאתו ולא נתן לכתוב, בשם אלהים הרחמן והרחום וכי מחמד הוא שליח אלהים. ויוסף: "ויורד אלהים את ("שכינתו") מנוחתו על שליחו ועל המאמינים, ויטל עליהם דבר יראת האלהים אשר היו כדאים לו וראויים (לאמר ליחד את שם אלהים בהעידם כי אין אלהים בלעדי אללה וכי מחמד עבדו ושליחו). אכן מלא אלהים באמת את החזון אשר הראה את שליחו כי בוא תבואו אתו אל מכה בטוחים, מגולחים ראשיכם וגזוזים אל תפחדו, כי יודע הוא את אשר לא תדעו ונתן לכם מבלעדי זה נצחון קרוב". לאמר שלום חדיביה, אשר לא היה נצחון רב כמוהו לאסלאם לפניו. כי עד עתה ערכו מלחמה בכל אשר נפגשו קריש ומחמד. ואולם אחרי אשר כרתו ברית חדלה המלחמה והאנשים היו בטוחים איש מפני אחיו. ויהיו נפגשים ומשוחחים איש עם אחיו ומתוכחים, ולא היה איש נבון דבר אשר דברו אתו בדבר האסלאם אשר לא נכנס בבריתו. ויבואו בשתי השנים האלה בברית דת האסלאם כמספר אשר באו עד הזמן ההוא או יותר מזה. והאות על הדבר הזה הוא, כי יצא מחמד אל חדיביה ואתו אלף וארבע מאות איש. אחרי כן יצא בשנת כבוש מכה שנתים אחרי כן ואתו עשרת אלפים.

המוצאות את החלשים אחרי השלום.

ויהי כבוא מחמד אל אלמדינה ויבוא אליו אבו-בַצִּיר עתבה בן אֲסִיד, והוא מאלה אשר עצרום במכה. ויהי בבואו אל מחמד ויכתבו אודותיו אַזְהַר בן עבד-עוף מבני זהרה ואלאכ'נס בן שריק הת'קפ'י, וישלחו שני אנשים מבני עאמר בן לאי ואתם עבד משוחרר אשר להם. ויבואו אל מחמד עם המכתב, ויאמר מחמד אליו: "אבו בציר, הנה באנו בברית עם האנשים האלה כאשר ידעת, ולא יִתָּכֵן לנו על-פי דתנו לבגוד. ואולם אלהים ישלח לך ולאשר אתך מן החלשים ישע והצלה, שוב אל בני עמך". ויאמר אבו-בציר: "שליח אלהים, התשיבני אל עובדי האלילים אשר יסיתוני לעזוב דתי?" ויאמר מחמד: "אבו-בציר, לך שוב, כי אלהים יתן לך ולאשר אתך מן החלשים ישע והצלה". וילך אתם עד בואו אל ד'ו אלחֻלַיפ'ה, וישבו שם ליד חומת אבנים וישבו אתו רעיו. ויאמר אבו-בציר: "החדה חרבך, אֲחִי בן עאמר?" ויאמר "כן". ויאמר: "הבה ואראנה". ויאמר: "טוב, כחפצך". ויוציאה אבו בציר מתערה ויתנפל עליו ויהרגהו. וימהר העבד המשוחרר ויבוא אל מחמד, והוא יושב במסגד. וכראותו בא, אמר: "הנה האיש הזה ראה איומות". וכגשתו אליו אמר מחמר: "אוי לך, מה קרך?" ויאמר: "חברך הרג את חברי". עוד טרם כלה לדבר ואבו בציר בא חגור החרב ויעמוד לפני מחמד ויאמר:
"שליח-האלהים, הנה אתה היית נאמן בבריתך, אך אלהים עשה למענך. אתה הסגרתני ביד האנשים.

אך אנכי הגנתי על נפשי בידי לבל ימיתוני או יעשו לי רעה". ויאמר מחמד: "אוי לאמו, אכן זה היה יכול להצית הקרב, לו היו אתו אנשים!" ויצא אבו-בציר ויחן באלעיץ במחוז ד'ו אלמַרְוָה על חוף הים בדרך בה יעברו קריש בנסעם לסוריא. ויהי כשמוע המסלמים אשר עצרום קריש את דברי מחמד לאבו-בציר לאמר: "אוי לאמו, אכן זה יוכל להצית הקרב, לו היו אתו אנשים". ויצאו אל אבו-בציר אל אלעיץ ויאספו אליו כשבעים איש מהם. ויהיו מציקים לקריש. ולא נפל בידיהם איש מקריש אשר לא הרגוהו, ולא עברה על-פניהם אורחה אשר לא עצרוה. ויכתבו קריש אל מחמד ויבקשוהו בשם קרבת-המשפחה אשר ביניהם לתת לאבו בציר ואנשיו מקלט אתו, כי אין להם צורך בהם. ויתן מחמד לאבו-בציר ואנשיו מקלט באלמדינה. ואבו-בציר היה מבני ת'קיף. ויהי כשמוע סהיל בן עמר כי הרג אבו בציר את ידידם העאמרי, וישען בגבו אל הכעבה ויאמר: "חי-אלהים כי לא אסיר גבי מהכעבה עד אם יְנֻקּוּ דמי האיש הזה". ויאמר אליו אבו-ספ'יאן: "חי אלהים כי כסילות היא. הן לא יגָאל דמו בשלשה ימים".

דבר המהגרות אחרי ברית-השלום.

בעת ההיא הגרה אל מחמד אם-כֻּלְת'ום בת עֻקְבָּה בן אבי מֻעַיט. ויצאו אחריה עֻמָארה ואלוליד בני עקבה ויבואו אל מחמד וישאלוהו למסרה להם לפי הברית אשר בינו ובין קריש באלחדיביה. ולא נתנה כי אלהים מאן. ככתוב בקראן[130]: "המאמינים בבוא אליכם המאמינות בעזבן את משפחתן, ובחנתן אותן, אלהים היודע את אמונתן. — והיה כי תדעו כי מאמינות הן ולא תשיבו אותן אל הכופרים. לא הן מותרות להם ולא הם מותרים להן. ונתתם להם (לבעליהן) את אשר הוציאו. ולא יהיה בכם בקחתכם אותן לנשים בתתכם להן מֹהֳרָן, ולא תחזיקו בחבל הכופרים. (לא תבואו עם כופרות בברית נשואין). ודרשתם (מהם) את אשר הוצאתם ודרשו מכם את אשר הוציאו. זה משפט אלהים ישפוט ביניכם ואלהים יודע וחכם". ויהי כבוא נשים אשר נפרדו מעובדי האלילים אל מחמד אחרי כרתו הברית בחדיביה, ויבחנן בבחינת האסלאם וכהכירו כי באו מתשוקת נפשן באסלאם, ויצו להשיב את המהר אשר נִתַּן להן לבעליהן. ובהעצר נשי אנשים מסלמים אצל עובדי האלילים והשיבו הם את מהר הנשים האלה לבעליהן המסלמים, וַיַשאיר מחמד את הנשים אתו ורק את האנשים הסגיר, וידרוש את מהר הנשים אשר נעצרו בין עובדי האלילים מידם, ויצו על המסלמים להשיב מהר נשי עובדי-האלילים אשר עברו אליהם, כאשר צוהו אלהים. ולולא מצות אלהים כי אז השיב את הנשים כאשר השיב את האנשים, ולולי ברית חדיביה לא השיב להם את מהר הנשים, כאשר עשה בנשים המסלמות אשר באו אליו מעובדי האלילים לפני כרתו את הברית. ובדבר הזה נאמר עוד בקראן[131]: "וכי תעבור אשה מנשיכם אל הכופרים, ושללתם שלל ונתתם לאנשים אשר הלכו נשותיהם כאשר הוציאו (עליהן) ויראתם את אלהים אשר בו תאמינו", לאמר אם לא תהיה אתכם אשה אשר עברה מן הכופרים אליכם לקחת ממנה ולהשיב המהר לאיש אשר עברה אשתו אל הכופרים ונתתם לו מן השלל אשר יפול בידכם. ויהי בבוא החזון בדבר הנשים המאמינות והכופרות, וישמע עֹמר בן אלכ'טאב "ואל תחזיקו בחבל הכופרים" ויגרש את אשתו קֻרַיְבָה בת אבי אמיה בן אלמגירה. ויקחה אחריו לאשה מעאויה בן אבו ספ'יאן הוא מעאויה אשר היה ברבות הימים הכליף הראשון לבית אמיה, כי היו שניהם אז עובדי אלילים במכה. וגם את אשתו אם כֻּלתום הכ'זאעית בת גַ'רְוָל אם עֻבַיְד אללה בנו שְׁלח. ויקחה אחריו לאשה אבו גַ'הְם בן חד'יפ'ה איש מבני עמה, כי שניהם אז עובדי אלילים.

ואנשים אמרו למחמד בשובו מחדיביה אל אלמדינה לאמר: "האם לא אמרת, שליח אלהים, כי תבוא אל מכה בטח?" ויאמר: "אמנם כן, ואולם האם אמרתי לכם כי בשנה הזאת יהיה הדבר?" ויאמרו: "לא". ויאמר: "אמרתי לכם כאשר אמר אלי גבריאל".

ח. בעת מלחמת כ'יבר בשנת שבע

צאתו לכ'יבר.

וישב מחמד באלמדיה בשובו מאלחדיביה חדש ד'ו אלחג'ה וחלק מחדש אלמֻחַרְרָם. ויערכו עובדי-האלילים את החג בשנה ההיא בכעבה. ויצא באחרית אלמחררם אל כ'יבר. ויפקד על אלמדינה את נמילה בן עבד-אללה אללית'י. ויתן את הנס בידי עלי בן אבו-טאלב. והנס לבן.

דבר עאמר בן אלאַכְוָע.

ויהי בצאתם אל כ'יבר ויאמר מחמד אל עאמר בן אלאכוע: שב בן אלאכוע וקר באזנינו דבר מה משיריך. וישר משיריו. ויאמר אליו מחמד: "ירחמך אלהיך". ויען עמר ויאמר: "ראוי הדבר לזה. לו נתת לנו להתענג בחברתו". ויֵהָרג עאמר ביון כ'יבר במלחמת הקודש, כי חרבו שב אליו בהלחמו ויפצעהו פצע אנוש וימת בו. ויאמרו המסלמים: "אך נשקו הרגו". וישאל בן אחיו סַלַמה בן עַמר את מחמד על הדבר, ויספר לו את דברי האנשים, ויאמר מחמד: "הרוג במלחמת הקודש הוא" ויתפלל עליו, ויתפללו עליו המסלמים.

האסורים אשר אסר מחמד בעת ההיא.

והמסלמים היו אוכלים בשר חמורים מחמוריהם. ויקם מחמד ויאסור עליהם את הדברים אשר קרא לפניהם. ויאסור עליהם לאכול את בשר חמור הבית בעת רתחו כבר בקדרות ויהפכו את הקדרות על פניהן. ויאסור עליהם מחמד ביום ההוא ארבעה דברים: לבלתי בוא אל הנשים ההרות מן השבויות ולבלתי אכול מבשר חמור הבית ולבלתי אכול בשר כל חיה טורפת אשר לה מלתעות טרף ולבלתי מכור השלל בטרם חֻלק. ובעת אסרו עליהם את בשר החמור נתן להם רשות לאכול מבשר הסוס. ורֻוַיְפִ'ע בן ת'אבת האנצארי נלחם בערי המערב עם המסלמים, ויהי בכבשם עיר מערי המערב ג'רבה שמה ויקם ויאמר: "האנשים, לא אֹמר אליכם בלתי אם את אשר שמעתי מפי שליח-האלהים ביום כ'יבר, לאמר: אסור הוא לאדם המאמין באלהים וביום האחרון להשקות זרע אחר, לאמר לבוא אל השבויות ההרות, ואסור לו לבוא אל שבויה בטרם יעברו ימי טהרתה ואסור לו למכור שלל בטרם חֻלק או לרכב על בהמה משלל המסלמים ולהשיבה רק אחרי הרזותו אותה, ואסור לו ללבוש בגד משלל המסלמים ולהשיבו רק אחרי בלותו אותו. ועֻבאדה בן אלצאמת ספר, כי מחמד אסר ביום ההוא למכור או להמיר גרוטאות זהב בזהב צרוף וגרוטאות של כסף בזהב צרוף.

צפ'יה אם המאמינים.

ובין שבויות כ'יבר היתה צַפִ'יָּה בת חֻיַי בן אכ'טב אשר היתה ארוסה לכנאנה בן אלרביע מכ'יבר ויקח אותה מחמד לו לאשה. ויהי בקחתו אותה לו לאשה, ותקשטה למחמד ותסרקנה אֻם סֻלַיְם בת מִלְחָאן אם אַנַס בן מאלך. וילן אתה מחמד בקֻבָּה אשר לו בכ'יבר או באחד המקומות בדרך. ויחגור אבו-איוב כ'אלד בן זיד אחי בני אלנג'אר את חרבו וישמור את מחמד בלילה ההוא ויהי מקיף את הקֻבָּה עד קום מחמד בבוקר. ויהי כראות מחמד אותו מקיף את הקֻבָּה ויאמר אליו: "מה לך, אבו-איוב?" ויאמר:

"שליח-האלהים, יראתי עליך מפני האשה הזאת כי הרגת את אביה ואת בעלה ואת בני עמה. ותהי זה עתה בכופרים. ואירא פן תעשה לך רעה". ויקרא מחמד ויאמר: "אלהים שמור את אבו-איוב כאשר שמרני כל הלילה".

כבוש כ'יבר ופַ'דָךְ וואדי אלקֻרָא.

ויכבוש מחמד את טירות כ'יבר ויש שבי ויבוז בז ויהרוג מטוביהם. ויפלו בידו כל גנות התֹמר אשר ליהודי כ'יבר. אך השאיר את היהודים כאריסים על אדמתם, כי לא היו בין הערבים אשר ידעו את עבודת האדמה. ויתנו לו חצי היבול. ויבואו אליו גם תושבי פ'דך היהודים ויכנעו לו, ויעש להם כאשר עשה ליהודי כ'יבר. ויהי ככלותו מעשהו בכ'יבר וילך אל ואדי אלקרא ויצר עליה שני לילות, אחר שב אל אלמדינה. ותכבש כ'יבר בחדש צ'פ'ר. ובמלחמת כ'יבר לקחו חלק גם נשים מהמסלמיות ויתן להן מחמד דבר-מה מן השלל, אך לא הפיל להן גורל בתוך הדברים.

השה המרעל.

בעת ההיא הגישה לו יהודיה שה מסומם. אך הוא הרגיש בסם ויפלטהו. ורק אחד אנשיו בִשר בן אלבראא מת. ויהי הסם הזה למקור יסורים למחמד. וכבקר אותו אם בשר בת אלבראא בחלותו את מחלתו אשר מת בה, אמר לה: "עתה הרגשתי בהכרת עורק לבי מן המאכל אשר אכלתי עם אחיך בכ'יבר". ויהי מחמד גם מן המתים במלחמת-הקודש מלבד אשר כבדהו אלהים בנבואה.

העבד המעלים דבר מן השלל.

ויהי בצאת מחמד מכ'יבר וילך אל ואדי-אלקרא ויחן שם עם ערוב השמש. ואתו נער אשר נתן לו רפ'אעה בן זיד אלג'ד'אמי, אחי לַכְּם. ויהי בהסירו את אֻכף מחמד והנה השיגהו חץ לא נודע מאין בא ויהרגהו. ויאמרו העומדים: "אשריו, לו גן-עדן". ויאמר מחמד: "לא כן. חי האלהים אשר נפש מחמד בידו, כי שמלתו נשרפת עתה עליו בגיהנום, כי העלים אותה משלל המסלמים ביום כ'יבר". וישמע איש מאנשי מחמד ויבוא אליו ויאמר: "שליח אלהים, לקחתי שני שרוכים לנעלים אשר לי מן השלל". ויאמר אליו: "יגזרו לך חלק כגדלם בגיהנום".

דבר בן אלמֻגַפְּ'פָ'ל.

ועבד-אללה בן מגפ'פ'ל לקח משלל כ'יבר חֵמֶת מלא שֶמֶן וישאהו על כתפו אל גמליו ואל חבריו, ויפגשהו הפקיד הממונה על השלל. ויחזק בחֵמת ויאמר: "הגישה הנה למען נחלקה בין המסלמים". ויאמר מגפ'פ'ל: "חי אלהים כי לא אתננה לך". ויהי מושך ממנו את החמת. וירא מחמד את הדבר ויחיך ויאמר לממונה על השלל: "לא אב לך. עזוב את החמת בידו". ויעזבה ויביאה אל רעיו ויאכלוה יחדו.

דבר אחרם את תפלת הבוקר.

ויהי בהיות מחמד בדרך בשובו מכ'יבר, ויאמר בסוף הלילה: "מי האיש אשר ישמור לנו את עלות השחר פן נישן". ויאמר בלאל: "אנכי, שליח-האלהים, אשמור לך את השחר". ויחן מחמד ויחנו המסלמים ויישנו. ויעמוד בלאל ויתפלל את אשר התפלל כאשר חפץ אלהים. אחר נשען על גמלו ויצפה לשחר ותאחז השינה את אשמורות עיניו וירדם ולא התעורר בלתי אם בהכות השמש עליו. ומחמד היה הראשון אשר התעורר. ויאמר: "מה זאת עשית לנו, בלאל?" ויאמר: "שליח-האלהים,

תפשתני זאת אשר תפשתך". ויאמר: "אמת דברת". ויקם ויסע לא הרבה. אחר הבריך את גמלו וירחץ כחק לפני התפילה, ויצו את בלאל לקרוא לתפילה כמצווה ויתפלל עם האנשים. ויהי ככלותו להתפלל ויברך את המסלמים בשלום כמשפט, ויגש אל האנשים ויאמר: "בשכחם להתפלל והתפללתם בזכרכם, כי כה אמר אלהים:,עֲרֹךְ תפילה לזכרי' "[132].

דבר האשה הגפ'ארית.

ואשה מנשי בני גפ'אר באה אל מחמד בלכתו אל כ'בר עם נשים מבנות שבטה ותאמרנה: "שליח-האלהים, חפצנו לצאת עמך אל אשר תלך וחבשנו את הפצועים ועזרנו למסלמים בכל אשר נוכל". ויאמר: "בואנה בברכת אלהים". ותצאנה אתו. ותספר האשה ותאמר: "הייתי אז נערה צעירה, וירכיבני שליח-האלהים מאחריו על כר גמלו. ויהי בבקר ויחן ויברך את גמלו. וארד מעל הכר והנה דם עליו ממני, כי זאת היתה לי הפעם הראשונה אשר ראיתי דם נדה. ואלָחץ אל הגמל כי בושתי. ויהי כראות שליח האלהים את אשר אתי וירא את הדם, ויאמר אלי:,מה לך, אולי ראית דם נדה?' ואמר:,כן'. ויאמר:,נקי עצמך, אחר תקחי כלי מים והשלכת בו מלח וכבסת את הדם מעל הכר ושובי למרכבך'. ויהי בכבוש שליח-האלהים את כ'יבר ויתן לי דבר מה מן השלל. ויקח את הענק הזה אשר תראינה בצוארי ויתן אותו לי ויתלהו בידו על צוארי. וחי-אלהים כי לא אסירנו מעלי לעולם". ויהי בצוארה עד אשר מתה ותצו לקברה אתו. ולא היתה מטהרת מנדתה מבלי אשר תשים במי רחצה מלח. ותצו לשים מלח במי רחצה כאשר ירחצוה אחרי מותה.

דבר אלחגָ'אג' בן עִלאט הסַלְמִי.

ויהי אחרי כבוש מחמד את כ'יבר וידבר אליו אלחג'אג' בן עלאט הסלמי לאמר: "שליח-האלהים, הנה לי במכה הון ביד אשתי אֻם שַׁיבה בת אבו טלחה וגם הון בידי סוחרים שונים מיושבי מכה. ועתה תן לי רשות ללכת שמה". ויתן לו מחמד רשות. ויאמר אלחג'אג': "אין לי מנוס מדבר שם שקר". ויאמר אליו מחמד: "דבר". ויצא ללכת אל מכה ויהי בבואו אל רמת אלבַיְצ'א וימצא אנשים מקריש אשר יצאו לשמוע חדשות ולחקור בדבר מחמד, כי שמעו כי עלה על כ'יבר. וידעו כי היא ארץ פוריה ובצורה בחג'אז, ובה אנשים מלומדי מלחמה. ויהיו שואלים את פי רוכבי הגמלים חדשות, וכראותם אותו ויאמרו: "הנה אלחג'אג' בן עלאט – ולא ידעו כי התאסלם – ספר לנו אבו-מחמד חדשות, כי שמענו כי המשחית (מחמד) עלה על כ'יבר". ויאמר: "אכן חדשות משמחות אתי". ויתאספו מסביב לגמלתו, ויאיצו בו לספר, ויאמר: "היתה מנוסה אשר לא נשמעה כמוה מעולם. ויֵהָרגו אנשיו הרג לא היה כמוהו מעולם. ואת מחמד לקחו שבי ויאמרו, אל תהרגוהו, כי אם נשלחהו אל מכה והרגוהו בתוכם שם כאשר הרג מאנשיהם". ויקומו האנשים ויקראו במכה קול גדול:,הנה באו חדשות. וזה מחמד תראוהו מובא אליכם ויהָרג בתוככם'. ויאמר אליהם אלחג'אג' אחרי הדברים האלה:,עזרו לי לאסוף הוני במכה מאת החבים לי, כי חפצתי ללכת לכ'יבר לקנות שם מן השלל אשר שללו ממחמד ואנשיו בטרם יקדימוני הסוחרים'. ויקומו ויאספו לו הם וידחקו במאד מאד בֶחָבים להשיב לו חובו. ויבוא אל אשתו, כי הפקיד בידה הון, וידבר אליה כאשר אמר לאנשי מכה. ויהי כשמוע אלעבאס את הדבר, ויבוא אליו והוא באהל מאהלי הסוחרים ויאמר אליו: "אלחג'אג', מה החדשה אשר ספרת?" ויאמר אליו אלחגאג': התשמור לנפשך את אשר אמסור לך?" ויאמר: "כן". ויאמר אליו: "לך מעלי עתה עד מצאי אותך במקום בודד. כי רואה אתה אשר אנכי עוסק לאסוף הוני". וילך מעליו עד כלותו לאסוף את כל אשר לו במכה. ויהי בקומו לצאת וימצא את אלעבאס ויאמר אליו: "שמור לנפשך את

אשר אספר לך, אבו אלפ'צ'לן, שלשה ימים, כי ירא אנכי פן ירדפו אחרי, אחר תדבר כטוב בעיניך". ויספר לו לאמר: "עזבתי את בן אחיך ארוס לבת מלכם, לאמר לצפ'יה בת חֻיי, ויכבוש את כ'יבר, ויבז את כל אשר בה ותהי הארץ לו ולאנשיו". ויאמר אלעבאס: "מה תאמר, אלחג'אג'? " ויאמר: "כן הוא. אולם שמור הדבר. וגם אנכי קבלתי את דת האסלאם. ולא באתי הנה בלתי אם לקחת הוני, כי יראתי פן יגזלוהו מאתי. והיה בעבור שלשה ימים וגלית הדבר. כי חי אלהים כי כן הוא כאשר אהבת", ויהי ביום השלישי וילבש עבאס מעיל אשר לו ויתגלח ויקח מטהו ויצא ויבוא אל הכעבה ויקף אותה. וכראות זאת האנשים ויאמרו: "אבו אלפ'צ'ל, אכן לזאת יקרא אֹרך-רוח, הבלגת על אסון גדול אשר מצאך". ויאמר אליהם ככל אשר אמר לו אלחג'אג'. וישאלוהו: "מי ספר לך זאת?" ויאמר: "האיש אשר ספר לכם את אשר ספר לכם, וכבר קבל את דת האסלאם ויבוא לקחת הונו, וילך להדבק במחמד ואנשיו ולהיות אתו". ויאמרו: "הוי עובדי-אלהים, נמלט אויב אלהים זה. אולם חי-אלהים אשר לו ידענו, כי אז לא יצא בשלום". ולא עבר זמן רב, ותגיע אליהם השמועה.

חלוקת שלל כ'יבר.

ויחלק מחמד את שלל כ'יבר וארצותיה בין המסלמים. ויקח לו החֹמֶש. ויהי החמש לו ולקרוביו וליתומים ולעניים ולנשיו, ולאלה אשר עזרו לו לכרות ברית שלום בין פ'דך ובינו. ואולם מהחלק אשר למסלמים נתן חלק לכל אלה אשר נלחמו בחדיביה אם גם לא היו בכ'יבר. ואולם מלוחמי חדיביה לא נפקד במלחמת כ'יבר בלתי אם איש אחד. בעת ההיא באו אל מוחמד מסוריא אנשים מלכ'ם מבני אלדאר בן האנא. ויתן להם מחמד חלק בשלל כ'יבר. ויפקד על מסי החכירה אשר נמסרה ליהודים בארצות כ'יבר עבד-אללה בן רַוָאחה. וישבו היהודים בכ'יבר עד ימי עֹמר בן אלכ'טאב אשר הגלם וינדדו אל גבולות סוריא.

שוב ג'עפר מארץ חבש.

וג'עפ'ר בן אבו-טאלב אחי עלי ואנשים מהמסלמים מהמהגרים לכוש בעת הצרו להם קריש במכה נשארו שם עד זמן מלחמת כ'יבר. וישלח מחמד בהיותו בכ'יבר, אחר מלחמת אלחדיביה, את עמר בן אמיה אלצ'מרי אל הנג'אשי לבקשו להשיב את האנשים אל ארצם. וישאם הנג'אשי בשתי אניות וישיבם. וישובו הם ונשיהם והבנים הילודים להם בכוש, וגם הנשים אשר מתו בעליהן בכוש. כל הבאים עם עמר בן אמיה בשתי הספינות ששה עשר איש, מלבד נשיהם ונשי האנשים אשר מתו בעליהם בכוש. ויהיו גם אנשים אשר הגרו אל כוש, ולא שבו כי-אם אחרי מלחמת בדר, ואלה לא נשאם הנג'אשי בשתי הספינות, וגם (היו) אנשים אשר באו אחרי זה אל מחמד, וגם אנשים אשר מתו בארץ כוש. ויהי במתים עבד-אללה בן ג'חש בעל-ברית לבני אמיה בן עבד-שמס. ותהיינה אתו אשתו אֻם חביבה בת אבו-ספ'יאן ובתם חביבה. ויהי כבואו אל ארץ כוש ויתנצר ויעזוב את האסלאם ויהי עובר על פני המסלמים ואומר: "אנחנו ראינו נכונה ואתם מבקשים לראות". וימת שם נוצרי. וישא מחמד אחריו את אם חביבה לו לאשה. ויהי מספר השבים מכוש אחרי מלחמת בדר אשר לא היו במכה, ולא שבו בשתי האניות שלשים וארבעה איש. והמתים בכוש שבעה. ומספר הנשים אשר הגרו לכוש, המתות שמה והשבות גם יחד שש עשרה, מלבד בנותיהן אשר לקחו אתן או הילודות להן שמה.

ויבוא ג'עפ'ר אל מחמד ביום כבוש כ'יבר, וישק לו מחמד בין עיניו ויחבקהו ויאמר: "לא אדע במי משניהם אשמח יותר אם בכבוש כ'יבר ואם בבוא ג'עפ'ר.

ט. בִּקּוּר שִׁלּוּמֵי מֻחַמָּד בַּכַּעְבָּה בִּשְׁנַת שֶׁבַע עַד כִּבּוּשׁ מַכָּה.

צאת מחמד למכה.

וישב מחמד אל אלמדינה מכ׳יבר וישב שם שני חדשי רביע ושני חדשי ג׳מאד וחדשי רג׳ב ושַׁעְבאן ורמצ׳אן ושַׁוָּאל, ויהי שולח בעת ההיא את גדויו לפשוט. אחרי כן יצא בחודש ד׳ו אלקעדה בחודש אשר עצרוהו בו עובדי-האלילים מבקר הכעבה. ויצא לבקר בקור שלומים במקום הבקור אשר עצרוהו ממנו. ויפקד על אלמדינה את עֻוַיְף בן אלאַצְ׳בָט אלדַיְלִי. ויבוא מחמד אל מכה בד׳ו אלקעדה בחודש הקדוש בשנת שבע בחודש אש עצרוהו בו מבוא אל מכה בשנת שש. ויצאו אתו מסלמים מאלה אשר עצרום אז יחד אתו מבוא. וכשמוע אנשי-מכה את דבר בואו יצאו את העיר וישוחחו ביניהם לאמר: ״הנה אתה ימצאו מחמד ואנשיו צרה, מחסור ומצוקה״.

מנהגי מחמד בכעבה.

ויהי בבואו אל מכה ויעמדו האנשים במערכות ליד חצר המועצה אשר אצל הכעבה למען ראות המנהג אשר ינהג הוא וחבריו בכעבה. ויהי בבואו אל המסגד ויחזק את בגד החוגג אשר לו ויעבר אותו תחת כתפו הימנית ויוצא את זרועו הימנית חפשי ויטל את הבגד על כתפו השמאלית ויקרא ויאמר: ״ירחם אלהים על האיש אשר הראה אותו (אלהים) היום לקריש בכל עֻזּוֹ״. ויחזק באבן היסוד ויחל לטופף ויטופפו חבריו אתו עד אשר כסהו ה״בית״ מהם ויחזק באבן היסוד התימני וילך עד החזיקו באבן השחורה. ויטופף כן טפוף והקף שלש פעמים, אחר הלך אט. ויהיו האנשים חושבים, כי אין עליהם לעשות כן, וכי לא עשאה מחמד בלתי אם בגלל האנשים מקריש באשר שמע אודותם, עד חוגגו חג הפירוד בשנת מותו ויעש שנית כן. ויהי הדבר לחוק.

בוא מחמד למכה.

ובבוא מחמד למכה ויחזק עבד-אללה בן רואחה במתג גמלתו וידבר שיר וזאת תחלתו

פַּנו, בני הכופרים, לו דרכו, / פנו, אכן כל טוב בשליחו.

הוי אלהים, הנני מאמין בדברו, / אכיר את אמת-האלהים בתכונתו.

ויקח לו מחמד בעת ההיא את מַיְמוּנָה בת אלחארת' לאשה במסעו זה בטרם כלותו עוד את סדר הבקור בכעבה בהיותו עוד בנזירות אשר ינהג האדם בעלותו לבקר את הכעבה או לחג. וישיאֶהָ לו עבאס בן עבד-אלמטלב, כי אחותה אֻם אלפ׳צ׳ל אשת אלעבאס שמה את אלעבאס לבא-כחה. וישיא אותה למחמד ויתן לה מוהר בעד מחמד ארבע מאות דרהם.

צאת מחמד ממכה.

ויעמוד מחמד במכה שלשה ימים. ויבוא אליו חֻוַיְטִב בן עבד-אלעזא בן אבו קיס ואתו אנשים מקריש ביום השלישי, כי אותו שלחו קריש להוציא את מחמד ממכה. ויאמרו אל מחמד: ״הנה עבר זמנך ועתה צא מעם פנינו״. ויאמר מחמד: ״מה מכם יהלך אם תעזבוני ואשא את אשתי בתוככם, ועשיתי לכם משתה ובאתם אל המשתה״. ויאמרו: ״אין צורך לנו במשתך. עתה צא מעם פנינו״. ויצא מחמד, וישאר במקומו את אבו ראפ׳ע עבדו המשוחרר עם מימונה, ויביאה אליו אל סַרִף, ויבוא אליה מחמד שמה. ויקם וילך אל אלמדינה בחודש ד׳ו אלחג׳ה.

פשטו בגדוד במֻאְתָה בשנת שמונה.

וישאר מחמד באלמדינה שארית חודש ד'ן-אלחג'ה וחדשי אלמֻחַרְרָם וצפ'ר ושני חדשי רביע ויערכו את סדר החג בשנה ההיא עובדי-האלילים. וישלח בחדש גמאדי אלאולא בשנת שמונה אל סוריא את משלחת האנשים אשר נפגעו במֻאְתָה, ויפקד על המשלחת את זיד בן חארת'ה ויאמר: "אם יקרה אסון את זיד, ועמד ג'עפ'ר בן אבו-טאלב בראש הלוחמים, ואם יקרהו אסון ועמד בראש הלוחמים עבד-אללה בן רואחה". ויצטידו האנשים ויהיו נכונים לצאת והם שלשת אלפים איש. ויהי בהגיע שעת פרודם, ויפרדו המסלמים מאת שלשת הנשיאים אשר הפקיד מחמד בראש היוצאים למלחמה ויברכום בשלום. ויהי בהפרדם מעבד-אללה בן רואחה ויבך. ויאמרו אליו: "למה תבכה, בן רואחה?" ויאמר: "חי-אלהים, כי אין בי מאהבת העולם הזה, ולא מהכספי אליכם בכיתי, ואולם שמעתי את שליח האלהים קורא פסוק מספר אלהים יתהדר ויתפאר, יזכיר בה את הגיהנום ויאמר[133]: ,ואין מכם (איש) אשר לא ירד לתוכה. כלה ונחרצה היא מאת אלהיך'. ולא אדע איך אעלה מן הגיהנום אחרי רדתי אליה"|. וכה אמרו המסלמים ליוצאים למלחמה: "יהי אלהים אתכם והדף את אויביכם מפניכם והשיבכם אלינו בשלום". ועבד-אללה בן רואחה ענה ביום ההוא בשיר לנפרדים מהם; וגם למחמד אמר שיר בהפרדו ממנו. ויצאו העם ויצא מחמד אתם ללוותם ויפרד מהם. ויעברו לדרכם עד חנותם במֻעאן בארץ סוריא. וישמעו כי הִרַקְל קיסר ביזנץ חנה במאאב בארץ אלבלקאא ומאה אלף איש מהביזנטים אתו. ויספחו אליו גדודים מִלַּכְ'ם וגֻ'ד'אם ואלקַיְן ובַהְרָאא ובַלִי מאה אלף איש ונשיא עליהם איש מבַּלִי משבט אִראשה מאלך בן זאפִ'לה שמו. וכהגיע אליהם השמועה הזאת ויחנו על מעאן שני לילות להועץ בדבר, ויאמרו: "נכתוב אל שליח האלהים ונודיעהו את מספר אויבינו, ותמכנו באנשים או יצונו במצותו והלכנו על פיו". ויעורר עבד-אללה בן רואחה את האנשים ויאמר: "הוי האנשים, הן זה אשר תפחדו הוא המות במלחמת הקודש אשר יצאתם לבקשו. אכן לא בחיל ולא בכח נלחם באנשים ולא ברוב צבא כי-אם בדת הזאת אשר כבדנו אלהים בה. קומו לכו, ומצאתם אחת משתי הטובות אם תגברו עליהם ואם תמותו במלחמת הקודש". ויאמרו האנשים: "אכן אמת דבר בן-רואחה", ויקומו וילכו. ועבד-אללה בן רואחה אמר שיר על הדבר הזה. וזיד בן ארקם ספר: "הייתי יתום ויגדלני עבד-אללה בביתו. ויקחני אתו בנסיעתו זאת, הרכיבני על אוכף גמלו מאחריו, ויהי באחד הלילות ואשמעהו קורא בתי-שיר אשר בהם נכסף למות במלחמת הקודש. ויהי כשמעי אותם ואבך ויכני בשבט ויאמר: "מה ממך יהלך, כסיל, אם יאציל לי אלהים מות במלחמת הקודש ושבת אתה בתוך המחנה?"

פגישתם את הביזנטים.

וילכו האנשים עד בואם אל גבולות אלבלקאא. ויצא לקראתם שם חיל הרקל מן הביזנטים והערבים בכפר מכפרי אלבלקאא מַשָׁארִף שמו. ויקרב האויב ויסוגו הערבים אל כפר מֻאְתה שמו. ויפגשו שתי המחנות אצל הכפר הזה. ויערכו המסלמים את מערכותיהם ויפקידו על אגפם מימין איש מבני עֻד'רָה ושמו קֻטְבה בן קתאדה. ועל אגפם משמאל איש מהאנצאר עַבָאיָה בן מאלך שמו. וילחם זיד בן חארת'ה ובידו נס מחמד עד אשר נפל ברמחי האויב. ויקח ג'עפ'ר את הנס וילחם עד אשר חזקה המלחמה ויצנח מעל הסוסה הצהובה אשר לו ויעקרנה ויהי ג'עפ'ר הראשון במסלמים אשר עקר.

וילחם ג'עפ'ר ונס הנביא בימינו, ותִקָטע. ויאחז הנס בשמאלו ותקטע. ויאחזהו בזרועותיו עד אשר נהרג והוא בן שלש ושלשים שנה. ויתן לו אלהים חלף ידיו שתי כנפים בגן-עדן אשר יעוף בהן אל כל אשר יחפץ. ויספרו כי אחד הביזנטינים הכהו מכה רבה ויגזרהו לשנים. ויהי אחרי ההרג ג'עפ'ר, ויקח

עבד-אללה בן רואחה את הנס בידו ויגש והוא רוכב על סוסתו ולבו חרד, ויהי מאמץ את לבו בשיר אשר שר וירד אל הקרב. ויהי כרדתו אל הקרב ויבֵא אליו אחד בני דודו אחי-אביו עצם ועליה מעט בשר ויאמר: "חזק בזה את גבך, כי רב הוא העמל אשר מצאך בימים האלה". ויקחה מידו וישך ממנו חתיכה. וישמע את הלוחמים ברעם ויאמר לנפשו: "ואת שוקעת בעניני העולם הזה?" וישלך את העצם מידו ויקח חרבו ויגש להלחם עד אשר נהרג. ויקח אחריו את הנס ת'אבת בן ארקם אחי בני אלעג'לאן ויאמר: "הוי משפחות המסלמים, בחרו לכם איש אשר יצא לפניכם". ויאמרו לו: "צא אתה". ויאמר: "לא אעשה זאת". ויבחרו בכ'אלד בן אלוליד. ויקח את הנס ויהדוף את האויב וישמור על המסלמים. אחרי-כן שב אחור. וישובו מעליהם האויבים גם הם. וילך משם הוא ואנשיו.

הודעת מחמד דבר האסון.

ויהי בנפול האנשים במֵאתה ויאמר מחמד: "לקח זיד את הנס וילָחם עד נפלו במלחמת הקודש. ואחריו לקח ג'עפ'ר את הנס וילחם עד נפלו במלחמת הקודש", וישתוק. וישתנו פני האנצאר כי חשבו כי נמצא בעבד-אללה בן רואחה דבר אשר לא ייטב בעיניהם. ויוסף מחמד ויאמר: "אחר לקחו עבד-אללה בן רואחה וילחם עד נפלו במלחמת הקודש. והם הָרְאו לי – כאשר יראה הישן – בגן עדן על ערשות זהב. וארא והנה ערש עבד-אללה מרוחקת מערשות מטות חבריו, ואשאל לפשר הדבר ויוגד לי:,הם הלכו בלי פקפק לקראת המות, אך הוא פקפק בתחלה אחר הלך' ".

וזאת אשר ספרה אסמאא בת עֻמַיְס אשת ג'עפ'ר: "בנפול ג'עפ'ר וחבריו, בא אלי שליח האלהים. ואני עִבַּדתי אז ארבעים עורות ואלוש עיסתי וארחץ את בני ואסוכם ואנקם. ויאמר אלי: ,הביאי אלי את בני ג'עפ'ר'. ואביאם אליו ויָרַח אותם ועיניו נגרות. ואמר: ,שליח-האלהים, את אבי ואת אמי אתן כפרך, מה הביאך לבכות. השמעת שמועה על-דבר ג'עפר וחבריו?' ויאמר: ,כן נפלו היום הזה'. ואקום ואצעק צעקה גדולה. ותזעקנה אלי הנשים. ויצא שליח-האלהים אל בני ביתו ויאמר אליהם: ,אל תשיאו דעתכם היום מבית ג'עפ'רף מעשות להם אֹכל, כי טרודים הם בדבר ג'עפ'ר' ".

ואאשה ספרה: "בהכריז על-דבר מות ג'עפר, הכרנו בפני שליח האלהים יגון. ויבוא אליו איש ויאמר: ,שליח-האלהים, הנה הנשים יחלישו דעתנו ויביאונו לידי מסה'. ויאמר: ,שוב אליהן והשתיקן'. וילך האיש וישב ויאמר אליו, כאשר בתחלה, ויוסף עוד: ,אומרות הן, כי האֹנס יזיק לבעליו'. ויאמר: ,לך והשתיקן, וכי תמאנה וזרקת עפר בפיהן'. ואֹמר בלבי: ,ירחיקך אלהים. חי-אלהים כי אינך חסר לב ולא תשמע לאשר צוך שליח האלהים', ואדע, כי לא יעצור און לזרוק עפר בפיהן".

ויתנפל ביום ההוא קֻטְבה בן קתאדה אשר הפקד על אגף המסלמים הימני על מאלך בן זאפ'לה ויהרגהו וידבר שיר על הדבר הזה, ויתפאר במעשהו.

דברי כהנת חַדַס.

וכהנת חדס שמעה על דבר בוא צבא מחמד, ותאמר לבני-עמה, משפחה מחַדַס, בנו גנם שמם: "אזהירכם מפני עם, הַזֹהֵר, יביטו במבט דוקר וחודר, יובילו מחנה סוס דוהר, ושפכו דם בזרם נוהר". ויעשו כדבריה ויבדלו מבני לכ'ם. ולא ספו ולא תמו גם ימים רבים אחרי כן שני שרידים מחדס, ואולם בני ת'עלבה מחדס אשר עוררו קרב ביום ההוא הלכו הלוך וכלה מני אז.

בואם אל אלמדינה.

וכ'אלד קם ממקום המערכה וילך לשוב הוא ואנשיו אל אלמדינה. ויהי כאשר קרבו אל סביבות אלמדינה, ויצא לקראתם מחמד והמסלמים. והנערים רצו לפניהם ומחמד רכב מאחריהם על פרדה לקראתם. ויאמר: "קחו את הילדים ושאום ותנו לי את בן ג'עפ'ר". ויביאו אליו את עבד אללה בן ג'עפ'ר ויקחהו וישאהו לפניו. ויהיו האנשים מעפרים את הצבא השב בעפר ואומרים אליהם: "הוי בורחים, ברחתם ממלחמת אלהים", ומחמד אומר: "לא, אין הם בורחים, כי אם הרצים לקראת קרב אם ירצה השם.

ואֵם סלמה אשת מחמד אמרה לאשת סלמה בן השאם בן אלעאץ: "מה הדבר אשר לא אראה את סלמה בא אל התפילה עם שליח-אלהים ועם המסלמים?" ותאמר: "לא יוכל לצאת, כי ככל אשר יצא יקראו אחריו האנשים לאמר:,בורח, ברחתם ממלחמת האלהים'. לכן ישב בביתו ולא יצא". וישר קיס בן אלמסֻחַּר שיר ויגל החרפה מעל כ'אלד ומעל האנשים אשר אתו. אך גם קיס אִשר בשירו, כי אמנם היו אנשים אשר נמנעו מצאת לקרב באשר לא חפצו למות, וכי נסוג כ'אלד עם האנשים אשר אתו. ואולם אלזֻהרי ספר כי כ'אלד עמד בראש המסלמים, ויתן אלהים את אויביהם בידיהם, ויעמוד בראש הצבא עד שובו אל מחמד.

והמתים במלחמה מהמסלמים ארבעה מקריש ומהאנצאר ארבעה. ואבן-השאם מנה עוד ארבעה.

י. כבוש מכה ברמצ'אן (בשנה השמינית להג'רה)

ריב כ'זאעה עם קריש.

וישב מחמד באלמדינה אחרי שלחו את המשלחת אל מאתה חדשי ג'מאדי השני ורג'ב. ויהי אחרי כן ויתנפלו בני בַּכְר בן עבד מנאת בן כנאנה על כ'זאעה על מעין מים אשר להם בשפלת מכה אלוַתִיר שמו. וזה דבר הריב אשר פרץ בין בני בכר וכז'אעה: איש מבני החצ'רמי, מאלך בן עַבָּאד שמו, יצא לסחור. ואלאַסְוַד בן רַזְן בעל ברית לחצ'רמי המגן עליו בעת ההיא. ויהי בבואו אל ארץ כז'עאה ויתנפלו עליו ויהרגוהו ויקחו את אשר לו. ויתנפלו בני בכר על איש מכז'אעה ויהרגוהו. ויתנפלו כז'עאה, זמן לא רב לפני האסלאם, על בני אלאסוד בן וזן אלדילי והם פאר בני כנאנה ואציליהם סלמא וכֻלת'ום ודֻאַיְב ויהרגום בעֲרַפָה אצל מצבות המקדש. ובערפה אשר למכה עמדו מצבות קודש, ויהיו קודש לערבים עובדי האלילים. ובני אלאסוד בן וזן בההרג איש מהם ושלמו להם כפל כופר נפשו ובהרגם הם איש ושלמו רק כופר נפשו, כי נעלו על כל בני אלדיל. ואולם בעת ההיא שם האסלאם מעצור לדברי הריבות, כי היו האנשים טרודים בדבר האסלאם. ויהי בכרות מחמד באלדיביה ברית שלום עם קריש, ויהי אחד התנאים אשר התנו ביניהם, כי כל החפץ להתקשר עם מחמד ולבוא אתו בברית יבוא. וכל החפץ להתקשר עם קרישולהוא בברית אתם יבוא. ויכרתו בני בכר ברית עם קריש, וכ'זאעה כרתו ברית עם מחמד. ויהי בשבות המלחמה בין קריש ובין מחמד ויבקשו בני אלדיל אשר לבני בכר לנקום בכ'זאעה ולהמית מתוכם אנשים לגאול דם בני אלאסוד. ויצא נופ'ל בן מעאויה אלדילי ואתו אנשים מאלדיל, והוא מפקדם בעת ההיא. אך לא כל בני בכר הלכו אחריו. ויבואו לילה על כ'זאעה והם על מעין אלותיר. ויהרגו מהם איש אחד, ויתנפלו עליהם וילחמו. ויתמכו בני קריש בבני בכר בנשק, וילחמו יחד אתם אנשים מקריש בלילה בהסתר, עד הדפם את כ'זאעה אל גבולות הקֹדש. ויהי כהגיעם שמה ויאמרו בני בכר אל מפקדם: "נופ'ל, הנה כבר באנו אל גבולות הקודש. ירא את אלהיך", אך הוא אמר דבר קשה לאמר: "אין אלהים לו היום. בני-בכר גאלו את דמכם! חי נפשי,

הן יש אשר אתם עוברים בגבולות הקודש לחטוא, ועתה האם לא תגאלו דמכם בהם?" וקריש הרגו בליל התנפלם על כ'זאעה על המעין איש מֻנַבִּה שמו. ומֻנַבִּה היה חולה הלב. ויצא הוא ואיש מבני עמו תמים בן אסד שמו. ויאמר אליו מנבה: "המלט על נפשך. כי אני מת בין כה ובין כה אם יהרגוני ואם יעזבוני, כי נשבר לבי". ויעבור תמים וימלט. וישיגו את מנבה ויהרגוהו. ויהי בבוא כ'זאעה אל מכה ויבקשו להם מקלט בחצר בֻּדַיְל בן וַרְקָאא וחצר עבד משוחרר אשר להם ראפ'ע שמו. ותמים בן אסד התנצל בשיר על ברחו ביום ההוא.

צאת עַמְר בן סאלם הכ'זאעי אל מחמד.

ויהי בהתחבר בני בכר וקריש על כ'זאעה ויפרו הברית בינם ובין מחמד באשר התירו לעצמם להלחם בכ'זאעה אשר באו בברית עם מחמד, ויצא עמר בן סאלם הכ'זאעי ויבוא אל מחמד אל אלמדינה. ותהי זאת הנסבה לכבוש את מכה. ויפתח בשיר ויספר לו את הדבר ויבקש עזרתו. ויאמר אליו מחמד: "נעזור אותך עמר בן סאלם. ותעמוד עננה מן השמים מול מחמד. ויאמר: "העננה הזאת מבשרת את נצחון בני כעב".

צאת בֻּדַיל בן וַרְקאא אל מחמד.

אחרי כן יצא בדיל בן ורקאא ואתו אנשים מכ'זאעה ויבואו אל מחמד אל אלמדינה ויספרו לו את כל המוצאות אותם וילכו משם לשוב אל מכה. ומחמד אמר לאנשים: "כמו רואה אנכי את אבו ספ'יאן בא אליכם לחזק את הברית ולהאריך את זמנה". וילכו בדיל ומרעיו וימצאו את אבו ספ'יאן בעֻסְפָ'אן, כי שלחוהו קריש אל מחמד לחזק הברית ולהאריך זמנה, כי פחדו באשר עשו בכ'זאעה. ויהי בפגוש אבו ספ'יאן את בדיל ויאמר: "מאין תבוא, בדיל?" כי חשב אבו ספ'יאן אשר הוא בא מאצל מחמד. ויאמר בדיל: "שוטטתי עם כ'זאעה בחוף הזה ובעמק הנחל הזה". ויאמר: "האם לא באת אל מחמד?" ויאמר: "לא". ויהי בלכת בדיל ויאמר אבו ספ'יאן: "אם בא אל אלמדינה כי אז נתן לגמליו שם תמרים למאכלם". וילך אל מקום הבריך בדיל את גמליו ויקח מגללם וימצא שם את גרעיני התמרים ויאמר: "אכן בא בדיל אל מחמד".

בוא אבו ספ'יאן אל אלמדינה.

וילך אבו ספ'יאן לדרכו עד בואו אל אלמדינה. ויבוא אל בתו אֻם חביבה אשת מחמד. ויגש לשבת על מצע מחמד ותגוללהו ולא נתנתהו לשבת עליו. ויאמר אליה: "בתי, לא אדע אם בכרת אותי על המצע הזה אם בכרת אותו עלי". ותאמר: "לא, כי הוא מצע שליח האלהים ואתה עובד אלילים, ואמאן כי תשב על מצע שליח-האלהים". ויאמר: "אכן פגעתך (הרוח) הרעה אחרי עזבך אותי". ויקם ויצא אל מחמד וידבר אליו. ולא השיבו דבר, וילך אל אבו-בכר וידבר אליו ויבקשהו להיות לו למליץ לפני שליח האלהים, ויאמר: "לא אעשה". ויבוא אל עמר וידבר אליו ויאמר אליו עמר: "האנכי אהיה לכם למליץ לפני שליח האלהים, חי האלהים אשר לו לא מצאתי בלתי אם נמלה הייתי נלחם בה נגדכם". ויצא ויבוא אל עלי ואתו אשתו פ'אטמה בת מחמד ןעל-ידה חסן בן עלי עולל זוחל לפניה. ויאמר: "עלי, הנה אתה הקרוב אלי במשפחה מכל האנשים האלה, ועתה הנה באתי בבקשה. אל נא אשוב ריקם ונכזב. היה נא לי למליץ לפני שליח האלהים". ויאמר אליו: "הוי לך אבו ספ'יאן, חי- אלהים כי כלה ונחרצה היא מאת שליח האלהים ולא נוכל דברו בדבר הזה", ויפן אל פ'אטמה ויאמר: "בת מחמד, החפצה את לצוות על עוללך זה וקבל הוא בחסותו את קריש וכרת ברית בינינו וביניכם והיה

הוא נשיא הערבים עד אחרית הימים?" ותאמר: "חי אלהים, טרם גדל בני זה אשר יחסה על האנשים. ולא יקח בחסותו איש נגד שליח האלהים". ויאמר אבו-ספ'יאן לעלי: "אבו-חסן רואה אנכי את הדבר והנה הוא ברע. עוץ עצה". ויאמר: "חי אלהים כי לא אדע דבר אשר יועיל לך, ואולם הן נשיא בני כנאנה אתה. קום וכרות ברית חסות בין המסלמים ואנשיך, ושוב אל ארצך". ויאמר: "היועיל הדבר?" ויאמר: "לא אדמה כן. ואולם לא אמצא לכם דרך זולת זו?" ויקם אבו ספ'יאן וילך אל המסגד ויאמר: "האנשים, הנה כרתנו היום ברית חסות ביניכם ובין עמי". וירכב על גמלו ויסע משם. ויהי בבואו אל קריש ויאמרו אליו: "מה חדש מאחריך?" ויאמר: "באתי אל מחמד ואדבר אליו ולא השיבני דבר. ואבוא אל אבו-קחאפ'ה ולא מצאתי בו טוב לנו. ואבוא אל בן כ'טאב ואמצאהו אויב לנו מכולם. ואבוא אל עלי ואמצאהו הנוטה בהם חסד אלינו וייעצני דבר אשר עשיתיו, וחי-אלהים, כי לא אדע אם יועיל הדבר במאומה". ויאמרו: "ומה אמר לך?" ויאמר: "יעצני לכרות ברית חסות בינינו וביניהם". ויאמרו: "האם קבל זאת מחמד?" ויאמר: "לא". ויאמרו: "אוי לך. חי-אלהים כי עוד הוסיף האיש לשחק עליך. כי מה יועיל אשר אתה בקשת ברית?" ויאמר: "לא מצאתי עצה אחרת".

התכונן מחמד לעלות על מכה.

ויצו מחמד להצטייד, ויצו את בני ביתו להכין לו חפציו. ויבוא אבו בכר אל בתו עאאשה והיא מכינה החפצים למחמד. ויאמר אליה: "בתי, הצוכם שליח-האלהים להכין לו חפציו?" ותאמר: "כן, הכן גם אתה". ויאמר: "ולאן, תראי, מועדות פניו?" ותאמר: "חי-אלהים לא ידעתי"? אחרי כן הודיע מחמד כי נוסע הוא אל מכה ויצוום להכון בכל עוז. ויאמר עוד: "אלהים, קח מקריש את המרגלים ואל תבוא אליהם כל ידיעה עד בואנו אליהם בתוך ארצם"? ויצטידו. וישר חסאן בן ת'אבת ביום ההוא על דבר בגד מכה בהרגם האיש מכ'זאעה ועל הנקמה אשר אמר מחמד לנקום בהם.

מכתב חאטִב בן אבו בַּלְתַעה.

ויהי כאשר כלתה מעם מחמד לעלות על מכה, ויכתוב חאטב בן אבו בלתעה מכתב אל קריש להודיעם את הדבר. ויתנהו ביד אשה מזנית או ביד סָארה שפחה משוחררת לאחד בני עבד-אלמטלב ויצוה בתוקף להביאו אל קריש. ותשימהו על ראשה, ותכסהו במחלפות ראשה, אשר קלעה ותצא. ויגלו למחמד מן השמים את אשר עשה חאטב. וישלח את עלי ואת אלזֻבֵיר בן אלעַוָּאם ויאמר: "צאו והשיגו אשה אשר נתן חאטב בידה מכתב לקריש להזהירם מפנינו". ויצאו וישיגוה באלכַ'ליקה אשר לבני אבו-אחמד. ויורידוה ויחפשו במטענה ולא מצאו דבר. ויאמר אליה עלי: "באלהים נשבעתי כי לא חזה שליח האלהים דבר כזב ולא דבר אלינו כזב. הוציאי אלינו את המכתב הזה, או נפשט מעליך בגדיך". ויהי כי חזקו דבריו ותאמר: "סור מאלי". ויסר. ותתר את מחלפותיה ותוצא את המכתב מתוכן ותתנהו לו, ויביאהו אל מחמד. ויקרא מחמד לחאטב ויאמר אליו: "מה נשאך לעשות זאת?" ויאמר: "שליח אלהים, חי אלהים כי מאמין אנכי באלהים ובשליחו. לא החלפתי דתי ולא המירותי. ואולם אנכי איש אשר לא שורש לו בין אנשי מכה ולא משפחה. ואולם יש לי בן בתוכם ואשה. ואחפוץ אשר יטו להם קריש חסד". ויאמר עמר: "הנח לי ואסיר את ראשו, כי צבוע הוא". ויאמר אליו מחמד: "ומה תדע אתה עמר? – הן אלהים השקיף ביום בדר אל הלוחמים שמה ויאמר:,עשו כל אשר תחפצו. כי כבר סלחתי לכם מעתה' ". ועל זה נאמר בקראן:[134] "המאמינים אל תקחו לכם את אויבי ואויביכם לבעלי

ברית תלכו לקראתם בידידות... כבר היה לכם משל טוב באברהם ואשר אתו, באמרם לבני עמם: נקיים אנחנו מכם ומאשר תעבדו מבלעדי אלהים. כפרנו בכם. איבה ומשטמה תהיה בינינו וביניכם לעד, עד אם תאמינו באלהים לבדו וכו' ".

אחרי כן יצא מחמד למסעיו ויפקד על אלמדינה את אבו רֻהם כֻּלת'ום בן חֻצַין הגִפ'ארי. ויצא בעשירי לחודש רמצ'אן, ויצם מחמד ויצומו האנשים אתו עד בואו אל אלכֻּדַיד בין עֻסְפ'אן ואַמַג', ויאכל שם אחרי עבר היום.

חנות מחמד במַרְ אלטֻ'הראן.

ויעבור משם ויבוא אל מרר אלט'הארן ואתו עשרת אלפים איש מהמסלמים, ומבני סֻלַיְם שבע מאות ויש אומרים אלף ומבני מֻזַיְנָה אלף. ובכל שבט ושבט היה מספר מאמינים. ויצאו אתו כל המהגרים והאנצאר, לא נעדר מהם איש. ויחן מחמד במרר אלט'הראן, ויעלם הדבר מעיני קריש, ולא הגיעה אליהם שמועה על אודותיו ולא ידעו את אשר הוא עושה. ויצא בלילה ההוא אבו-ספ'יאן בן חרב וחכים בן חזאם ובֻדַיְל בן ורקאא להודע על דבר מעשי מחמד ולשמוע דבר. ועבאס בן עבד-אלמטלב יצא ממכה גם הוא ובני ביתו וימצא את מחמד באחד הדרכים, באלגֻ'חפ'ה. כי עד היום ההוא ישב במכה ויהי פקיד להשקאת העולים לחג, ברצון מחמד.

דבר אבו ספ'יאן בן אלחארת' ועבד-אללה בן אבו אמיה.

ואבו ספ'יאן בן אלחארת' ועבד-אללה בן אבו-אמיה פגשו גם הם במחמד בנִיק אלעֻקָאב בין מכה ואלמדינה, ויבקשו לבוא לפניו. ותדבר אליו אֻם סלמה בעדם, ותאמר: "שליח אלהים, בן דודך ובן דודתך וגיסך באו לראותך". ויאמר: "אין לי חפץ בהם, ואולם בן דודי אחי אבי פגע בכבודי. ובן דודתי אחות אמי וגיסי הוא הוא אשר אמר אלי במכה את אשר אמר". ויהי בהודע להם הדבר, ויהי עם אבו-ספ'יאן בן קטן ויאמר: "חי אלהים כי נתון יתן לנו לבוא לפניו, או אחזיק ביד בני זה הקטן ואעבור בו בארץ עד אשר נמות בצמא וברעב". וכשמוע מחמד את הדבר הזה, ויכמרו רחמיו עליהם, ויתן להם לבוא ויקבלו את דת האסלאם. וישר אבו-ספ'יאן שיר ביום ההוא, ויתנצל על מה שעבר. ויהי באמרו בשירו: "ויובילני אל אלהים האיש אשר גרשתיו גרש", ויך מחמד על חזהו, ויאמר: "האתה גרשת אותי אם אנכי אותך?"

פגישת אלעבאס את אבו-ספ'יאן בן חרב.

ויהי בחנות מחמד במרר אלט'הראן ויאמר אלעבאס: "אוי להם לקריש, חי-אלהים אם יבוא מחמד אל מכה בכח בטרם יבואו אליו, ובקשו ממנו לבלתי הרע להם, כי אז אבוד יאבדו עד אחרית הימים". וישב על פרדה למחמד אלביצ'אא שמה, ויצא עליה וירכב עד בואו אל אלאָרָאך ויאמר: "אולי אמצא את אחד חוטבי העצים או מוכר חלב או בעל עסק אשר יבוא אל מכה והודיעם על-דבר מקום שליח-האלהים למען יצאו אליו ובקשו ממנו לבלתי הרע להם בטרם יבוא אליהם בכח". ובעודו הולך ומחפש והנה שמע את דברי אבו ספ'יאן ובדיל בן ורקאא הנדברים. ויאמר אבו-ספ'יאן: "לא ראיתי מעולם כאשר בלילה הזה, לא מדורות אש ולא צבא". ובדיל אמר: "חי-אלהים כי כ'זאעה הם אשר עוררו אותם לקרב. ויען אבו ספ'יאן: "אך דלים הם כ'זאעה ומעטים מאשר מאשר יהיו אלה מדורותיהם וצבאותיהם". ויכר עבאס את קולו ויקרא: "אבו חנט'לה!" ויכר אבו-ספ'יאן את קולו, ויקרא: "אבו אלפ'צ'ל", ויאמר עבאס:"כן". ויאמר: "מה לך, את אבי ואת אמי אתן כפרך". ויאמר

עבאס: "אוי לך אבו-ספ'יאן. הנה זה מחמד ואנשיו. אוי להם לקריש, חי-אלהים". ויאמר: "ומה התחבולה, את אבי ואת אמי אתן כפרך". ויאמר עבאס: "חי-אלהים אם גבור יגבר עליכם והסיר ראשך מעליך. ועתה רכב על אחורי הפרדה הזאת והבאתיך אל שליח האלהים, ובקשת ממנו להבטיח אתכם לבלי הרע לכם". וירכב מאחרי עבאס ורעיו שבו. ויביאהו. ככל אשר יעברו על פני מדורה ממדורות המסלמים אמרו: "מי זה?" וכראותם את פרדת מחמד ועבאס עליה אמרו: "דוד שליח-האלהים". ויהי כן עד עברו על-פני עמר ויאמר: "מי זה?" וכראותו את אבו ספ'יאן על אחורי הגמל אמר: "אבו ספ'יאן אויב אלהים. התהלה לאלהים אשר נתנך בידנו באין ברית בינינו". וימהר לבוא אל מחמד, אך עבאס הריץ את הפרדה, ויעברהו כאשר תעבור הפרדה ההולכת אט את הרגלי ההולך אט. ויקפוץ מעל הפרדה ויכנס אל מחמד, ועמר בא אחריו, ויאמר: "שליח אלהים, הנה נתן אלהים בידנו את אבו ספ'יאן באין ברית אתו, ועתה הניח לי ואסיר ראשו מעליו". ויאמר עבאס: "שליח-אלהים, אני נתתי לו את ברית חסותי". וישב עבאס אצל מחמד ויחזק בראשו ויאמר: "אל יגש אליו איש זולתי הלילה". ויהי כאשר הרבה עמר לדבר בדבר הזה, ויאמר אליו עבאס: "לאט לך עמר. חי-אלהים אשר לו הי זה איש מבני עדי בן כעב (משפחתך) לא היית אומר כזאת. ואולם ידעת כי הוא מבני עבד מנאף". ויאמר עמר: "לאט לך עבאס. חי אלהים, כי התאסלמותך ביום התאסלמך היתה חביבה עלי מהתאסלמות אלכ'טאב אבי לוּ התאסלם. באשר ידעתי כי התאסלמותך היתה חביבה על שליח אלהים מהתאסלמות אלכ'טאב". ויאמר מחמד: "הוליכהו אתה עבאס אל מקום חנותך והשכמת והבאתו אלי". וילך אתו אל מקום חנותו וילן אתו. וישכם ויביאהו אל מחמד, ויהי כראותו אותו ויאמר: "אוי לך אבו ספ'יאן. האם לא הגיע לך העת אשר תדע כי אין אלוה בלעדי אללה". ויאמר: "את אבי ואת אמי אתן כפרך. מה נדיב ואציל אתה. כבר חשבתי אשר לו היה עם אללה אלהים אחרים כי אז הועילו קצת". ויאמר: "אוי לך אבו-ספ'יאן. האם לא הגיעה לך העת אשר תדע כי שליח אלהים אנכי?" ויאמר: "את אבי ואת אמי אתן כפרך. מה נדיב ואציל אתה. חי אלהים כי באשר לזאת עוד יש בנפשי ספק". ויאמר אליו אלעבאס: "אוי-לך! התאסלם והעֵד כי אין אלוה בלעדי אללה וכי מחמד שליח אללה, בטרם יסירו ראשך מעליך". ויעד אדות האמת ויקבל את דת האסלאם. ויאמר אלעבאס אל מחמד: "הנה אבו-ספ'יאן איש אוהב כבוד, חלוק לו דבר כבוד". ויאמר מחמד: "כן, אשר יבוא אל חצר אבו-ספ'יאן במכה והיה בטח מכל רע. וכן כל אשר יסגור עליו דלת ביתו ולא יצא החוצה בבואנו למכה, ואשר יבוא אל המסגד".

מעצָר אבו-ספ'יאן אצל מצר הנחל.

ויהי בקומם לנסוע ויאמר מחמד: "אלעבאס, עצור את אבו ספ'יאן במצר הנחל במקום אשר יבלט ההר בנחל עד אשר יעברו גדודי אלהים למען יראם", ויעש עבאס כאשר צֻוה. ויעברו השבטים לדגליהם. ככל אשר עבר שבט אמר: "עבאס, מי זה?" ויאמר אליו עבאס: "סֻלַיְם". ויאמר: "מה לי ולסלים". ויעבור שבט אחר וישאל לו ויאמר לו עבאס: "זה שבט מֻזַיְנָה". ויאמר:"מה לי ולמזינה". לא עבר שבט אשר לא שאל אודותיו, ובאמר לו עבאס שמו, ואמר: "מה לי ולבני פלוני", עד עבור מחמד עם המחנה הכהה. ויקרא המחנה הזה בשם הכהה על רוב הברזל אשר בו. ויהיו במחנה הזה המהגרים והאנצאר ולא נראה מהם בלתי אם שחור הברזל. ויאמר אבו-ספ'יאן: "ישתבח אלהים, עבאס, מי אלה?" ויאמר: "זה שליח האלהים בתוך המהגרים והאנצאר". ויאמר: "אין איש אשר יוכל לעמד בפני אלה, אכן עצמה כיום מלכות בן-אחיך". ויאמר עבאס: "נבואה היא" (ולא מלכות). ויאמר אבו ספ'יאן: ומה לעשות עתה?" ויאמר עבאס: "חושה אל עמך". ויהי כבואו אל מכה ויקרא בכל קולו:

"הוי משפחות קריש, הנה מחמד עולה עליכם באשר לא תוכלו עמוד נגדו. והיה אשר יבוא אל חצר אבו ספ'יאן והיה בטח". ותקם אליו הנד בת עתבה ותאחז בשפמו ותאמר: "המיתו את החֵמֶת המְשֻׁמָּן אשר לא יועיל, המאוס אשר נמס למראה מרגלי האויב". ויאמר: "אל תטעה אתכם זאת. אכן בא הוא בחיל אשר לא תוכלו לעמוד בפניו, ואשר יכנס אל חצר אבו ספ'יאן ושכן לבטח". ויאמרו: "ילחם בך אלהים. ומה תועילנו חצרך?" ויאמר: "ואשר יסגור עליו דלת ביתו ולא יצא החוצה, והיה בטח, ואשר יבוא אל המסגד". ויפוצו העם אל חצרותיהם ואל המסגד.

בוא מחמד אל ד'ו טֻוָא.

ויהי בהגיע מחמד אל ד'ו טוא ויעמוד על גמלתו ויצנוף ראשו בקרע בד פסים אדומים ויכף ראשו נכנע לאלהים בראותו אשר נטה לו אלהים חסד בתתו את מכה בידו. ויכף עד אשר נגע זקנו באמצע אוכף גמלו.

ואבו קפ'אחה אבי אבו-בכר אמר אז לאחת מהקטנות בבנותיו: "בתי, העלי אותי על ההר אבו-קביס", כי כהו עיניו. ותעלהו. ויאמר: "בתי, מה זה תראי?" ותאמר: "אראה גוש שחור", ויאמר: "אלה הפרשים". ותאמר: "ואראה איש מתהלך בעוז לפני הגוש השחור ההוא. מתהלך פנים ואחור", ויאמר: "הוא מפקד צבא הפרשים. יתן צו לפרשים ויגש אליהם". אחר אמרה: "חי-אלהים, כי התפזר הגוש השחור", ויאמר: "אם כן, חי-אלהים, קמו הפרשים ממקומם. מהרי והביאיני אל ביתי", ותורידהו. ויפגשו בו הפרשים בטרם יגיע אל ביתו. ובצוארי הנערה שרשרת רקועי כסף. ויפגשה איש ויסירה מעל צוארה. ויהי בבוא מחמד אל מכה ויבוא אל המסגד, וַיָּבֵא אבו-בכר את אביו ויוליכהו. ויהי כראות אותו מחמד ויאמר: "למה לא עזבת את הזקן הזה בביתו עד אשר אבוא אני אליו בתוכו"? ויאמר אבו-בכר: "שליח-האלהים, יותר נכון הוא אשר ילך הוא אליך מאשר תלך אתה אליו". ויושיבהו לפניו, ויגע בחזהו ויאמר: "קבל את דת האסלאם". ויקבל את דת האסלאם. ובבואו לפני מחמד ויהי שער ראשו כפרח הת'גָאמָה. ויאמר מחמד: "שנו את מראה שער ראשו", ואבו-בכר אחז ביד אחותו ויטאמר למסלמים: "באלהים ובאסלאם השבעתיכם, השיבו את שרשרת אחותי". ולא ענהו איש. ויאמר: "אחותי, זקפי שרשרתך על חשבון אלהים. חי-אלהים כי מעט הוא היום הישר באנשים".

סדר הצבא בכניסה למכה.

ויהי בחלק מחמד את צבאו מד'ו טוא ויצו את אלזביר בן אלעואם אשר הפקד על האגף השמאלי לבוא עם חלק מהאנשים מכֻּדָאא ואת סעד בן עֻבאדה צוה לבוא עם חלק מכַּדאא. ויהי בבוא סעד אל מכה ויאמר: "היום יום מלחמה. היום יחלל המקדש". וישמע איש מהמהגרים, הוא עמר, ויאמר: "שליח-האלהים, שמע את אשר אמר סעד. אין אנו בטוחים כי לא ישתער על קריש". ויאמר מחמד לעלי: "הדביקהו וקח הנס מידו ובוא אתה בנס אל העיר". ואת כ'אלד בן אלוליד אשר הפקד על האגף הימני צוה מחמד ויבוא מאלליט בדרך שפלת מכה. ויהיו באגף כ'אלד שבטי אַסְלָם וסֻלַיְם וגִפ'אר ומֻזַיְנה וג'הַיְנָה ושבטים משבטי הבדואים. ואבו-עֻבַיְדה בן אלג'רראח זָרַם עם מחנות מהמסלמים אל מכה לפני מחמד. ומחמד בא מעבר אַדָ'אכִ'ר, ויחן במעלה מכה ויטו לו שם את אהלו.

דבר אנשי אלכַ'נְדַמה,

וצַפְוָאן בן אמיה ועִכְרָמָה בן אבו ג'הל וסהיל בן עַמר אספו כבר אנשים באלכ'נדמה להלחם, וחִמאס בן קיס בן כ'אלד אחי בני בכר הכין נשק ויתקנו לפני בוא מחמד אל מכה. ותאמר אליו אשתו: "למה זה תכין את אשר אראה?" ויאמר: "למחמד ואנשיו". ותאמר: "חי אלהים, כי לא אראה דבר אשר יוכל לקום עם מחמד ואנשיו". ויאמר: "אקוה להביא לך אחד מהם ושרתך". ויבוא אל אלכ'נדמה ויפגשום המסלמים מאנשי כ'אלד בן אלוליד ויתגרו בם מלחמה. ויהרגו את כֻרז בן ג'אבר אחד בני מחארב וכֻ'נַיְס בן כ'אלד בעל ברית בני מֻנקד', מפרשי כ'אלד, כי נפרדו ממנו וילכו בדרך אחרת מדרכו, ויהָרג כ'ניס לפני כרז. וישימהו כרז בין רגליו וילחם ויגן עליו עד אשר נהרג, באמרו שיר. ויפָּגע ביום ההוא גם איש מגֻ'הינה סַלַמָה בן אלמַילאא מפרשי כ'אלד. ומעובדי האלילים נפלו שנים עשר או שלשה עשר ויהדפום. וינס חמאס וימלט אל ביתו ויאמר לאשתו: "סגרי עלי את הדלת". ותאמר: "ואיה הוא אשר אמרת?" ויענה בשיר ויתאר לפניה את מפלתם באלכ'נדמה.

ותהי קריאת אנשי מחמד ביום כבוש מכה וחֻנַיְן ואלטאאף, קריאת המהגרים: "הוי בני עבד-אלרחמן". וקריאת אלכ'זרג': "הוי בני עבד-אללה". וקיאת אלאוס: "הוי בני עֻבַיד אללה".

דבר האנשים אשר צוה מחמד להרוג.

ומחמד צוה את המפקדים אשר הפקיד בראש המסלמים לבלתי הלחם בעת בואם אל מכה בלתי אם באשר ילחם בם, מלבד אנשים מספר אשר קרא בשמותם ויצו להמיתם אם גם ימצאו תחת מסך הכעבה, ויהיו בהם סעד אחי בני עמר בן לאי, כי הוא כבר התאסלם, ויהי כותב למחמד את החזיונות. וישב ויהי לעובד-אלילים וישב אלקריש. ויברח אל עת'מאן בן עפ'פ'אן כי אחיו ליניקה הוא. ויסתירהו עד הביאו אותו אל מחמד אחרי שוב הבטחון בעיר. ויבקש בעדו חסד. וישתוק מחמד מן רב, אחר אמר: "טוב". ויהי בלכת עת'מאן מעם-פניו ויאמר מחמד לאשר מסביב לו מאנשיו: "שתקתי למען יקום עליו איש מכם והסיר ראשו מעליו". ויטאמר איש מהאנצאר: "למה לא רמזת אלי שליח האלהים?" ויאמר: "נביא לא יהרוג ברמז". ויקגבל סעד את האסלאם, ויפקידהו עמר בן אלכ'טאב לנציב על אחד המחוזות וגם עת'מאן הכליף אחר עמר הפקידו. וגם את עבד-אללה בן כ'טל איש מבני ת'ים בן גאלב צוה מחמד להרוג, כי היה מסלם וישלחהו מחמד לאסוף כספי הצדקה וישלח אתו איש מהאנצאר, ואתו עבד משוחרר אשר שרתו, והעבד מסלם. ויהי בהיותם במלון ויצו את העבד לזבוח מלו תיש ולעשות לו אוכל. ויישן. וייקץ, ולא עשה לו העבד דבר, ויקם עליו ויהרגהו ויעזוב את האסלאם וישב לעבוד אלילים. ותהיינה לו שתי משוררות ושם האחת פַּ'רְתַנא, ותהיינה שרות שירי לעג למחמד, ויצו להרגן אתו יחד. ויהרגהו סעיד בן חֻרַית המכ'זומי, ואבו בַרְזָה האסלמי השתתף אתו בהריגתו. ותֵהרג גם אחת ממשוררותיו והשניה ברחה עד אשר בקשו בעדה חסד מאת מחמד ויט לה. ואת אלחֻוַיְרִת' בן נֻקַיד' מבני קצי אשר היה מהמציקים לו במכה צוה מחמד להרוג. כי בשאת אלעבאס את פ'אטמה ואת אֻם כֻלת'ום בנות מחמד ממכה להביאן אל אלמדינה דחפן אלחוירת' וידקרן ויפילן לארץ. ויהרגהו עַלִי. ואת מִקיָס בן צֻ'באבה צוה להרוג באשר הרג את האנצארי אשר הרג את אחיו בשגגה וישב אל מכה וישב לעבוד אלילים. ויהרגהו נֻמַילה בן עבד-אללה איש מבני עמו. ואת סארה שפחה משוחררת לאחד בני עבד אלמטלב ואת עכרמה בן אבו ג'הל צוה מחמד להרוג, כי היתה סארה מציקה לו במכה. ויבקשו בעדה חסד ויט לה ותשאר בחיים עד אשר דרסה איש בסוסו בימי כליפות עמר בעמק מכה. ועכרמה ברח אל תימן. ותקבל אם חכים אשתו את דת האסלאם ותבקש מאת מחמד לנטות לו חסד ויט לו ותצא לבקשו ותביאהו אל מחמד ויתאסלם.

ואֻם האנא בת אבו-טאלב ספרה: בחנות שליח האלהים במעלה מכה, ברחו אלי שני אנשים מבית חמי מבני מכ'זום ויבוא אלי אחי עַלי ויאמר: "חי-אלהים כי אהרגם". ואסגור בעדם ביתי ואבוא אל שליח האלהים במעלה מכה, ואמצאהו מתרחץ בקערה אשר בתוכה רשמי הבצק, ופ'אטמה בתו תסך בעדו בבגדו. ויהי כהתרחצו ויקח בגדו וילבשהו ויתפלל שמונה כריעות מתפילת הבוקר, ויפן אלי ויאמר: "ברוך בואך, אם האנא, מה הביאך הנה?" ואספר לו על דבר שני האנשים ודבר עַלי, ויאמר: "כבר נָתַנו חסות לאשר נתת חסות ובטחון לאשר הבטחת בטחון ולא יהרגם". ושני האנשים היו אלחארת' בן השאם וזֻהַיר בן אבו אמיה בן אלמגירה.

הקפת מחמד את הכעבה אחרי הכבוש ונאומו.

ויהי בחנות מחמד במכה והאנשים שקטו, ויצא ויבוא אל הבית ויקף אותו שבע פעמים והוא רוכב על גמלתו, ויגע ביסוד הבית כאשר יגעו בו המקיפים, בקצה מטה כפוף אשר בידו. ויכל להקיף ויקרא את עת'מאן בן טלחה, ויקח ממנו את מפתח הכעבה ויפתחו אותה לו. ויבוא אל תוכה וימצא בה יונת עץ. וישברה בידו וישליכה. ויעמוד בפתח הכעבה, והאנשים כבר עמדו שם מצפים לו במסגד. ויאמר: "אין אלוהַ בלעדי אללה לבדו. אין שותף. מלא את הבטחתו ויושיע את עבדו ויָנֵס מפניו את הגדודים הוא לבדו. כל זכות מיוחדת אשר לאיש וכל דם ותביעת כסף הם תחת שתי רגלי ימעכו ובטלו, בלעדי פקודת משמר-המקדש והשקאת העולים לחוג. ורצח בשוגג הדומה לרצח במזיד כרצח בשוט או במקל, והיה כפרו כופר שלם מאה גמלות ארבעים מהן הרות. הוי משפחות קריש! הנה העביר אלהים מעליכם גאות ימי עבודת-האלילים וגאון יחס אבות. כל האנשים צאצאי אדם הם ואדם נוצר מעפר". ויקרא לפניהם את הפסוק[135]: "הוי האנשים, הנה אנחנו יצרנוכם מזכר ונקבה ונשיתכם עמים ושבטים למען אשר תדעו כי הנכבד בכם לפני אלהים הוא אשר יירא אותו מכל וכו'. אחר אמר: "משפחות קריש, מה תראו אותי עושה בקרבכם?" ויאמרו: "טוב, אח נדיב אתה ובן-אח נדיב". ויאמר: "לכו, כי חפשים אתם לנפשכם". אחרי-כן ישב במסגד ויגש אליו עַלי ומפתח הכעבה בידו, ויאמר: "שליח-האלהים, תן לנו את פקודת משמר הבית יחד עם פקודת השקאת החוגגים, יברכך אלהים" ויאמר מחמד: "איה עת'מאן בן טלחה?" ויקראו לו, ויאמר אליו מחמד: "הא לך מפתחך, עת'מאן, היום יום ישר ואֹמֶן". ולעלי אמר: "אנכי אתן לכם את אשר נִתָּן לכם, לא אשר תקחו מאחרים". וביום ההוא ראה מחמד במקדש תמונות מלאכים וזולתם. וירא את אברהם מצויר ובידו החצים אשר יטילו בהם הגורל, ויאמר: "יכחידם אלהים, שמו את שֵׂבֵנוּ מקלקל בחצים. מה לאברהם ולחצים. לא היה אברהם לא יהודי ולא נוצרי ואולם היה חסיד מסלם ולא היה מעובדי-האלילים". ויצו על הצורות ויוסרו. ומחמד בא אל הכעבה ביום ההוא ועמו בלאל. אחר יצא ובלאל נשאר שם. ויבוא עבד-אללה בן עמר אל בלאל וישאלהו: "איפה התפלל שליח-אלהים?" ואולם לא שאלו כמה התפלל. ויהי מדי בוא עבד-אללה בן עמר אל המקדש וילך ישר לפניו וגבו אל הדלת, עד היות בינו ובין חומת הכעבה שלש אמות ויתפלל במקום הזה כאשר אמר לו בלאל.

קריאת בלאל לתפילה אצל הכעבה ביום הכבוש.

ויצו מחמד את בלאל בעת בואו אתו אל הכעבה בשנת הכבוש, כי יקרא לתפילה. ואבו-ספ'יאן בן חרב ועַתָּאב בן אֻסַיד ואלחארת' בן השאם יושבים בפנת הכעבה. ויאמר עתאב: "חסד עשה אלהים עם אסיד אבי כי מנעהו משמוע את זה, כי לו שמעו הרגיזו עד מאד"? ויאמר אלחארת': "חי אלהים, לו ידעתי כי דובר אמת הוא, כי אז הלכתי אחריו". ויאמר אבו-ספ'יאן: "לא אֹמר דבר, כי לו דברתי כי

אז הודיעהו החצץ הזה את דברי". ויצא אליהם מחמד ויאמר: "ידעתי אשר דברתם". ויספר להם את כל הדבר. ויאמרו אלחארת' ועתאב: "נעיד כי שליח-אלהים אתה. חי-אלהים, לא היה איש אתנו אשר שמע הדברים אשר נאמר כי הוא ספר לך".

וסעיד בן אבו סַנְדָר האסלמי ספר בשם איש מבני עמו: "היה בתוכנו איש אַחְמָר שמו, איש גבור חיל ואמיץ לב. ויהי נוחר בשנתו נחרה מוזרה עד אשר לא נסתר מקום שכבו בגלל נחרתו. והיה בלונו בתוך מושב אחד, ושכב על צדו, ובהתנפל אויב על המושב וזעקו:,הוי אחמר' והתעורר כארי ולא יעמוד דבר בפניו. ויהי היום ויפשטו אנשים מהֻדַ'יל על מקום מושבו. ויהי בקרבם אל המושב ויאמר בן אלאַתְ'וָע ההד'ילי:,אל תחפזו עד אשר אראה. כי אם אחמר במושב לא תוכלו להם' ". ויקשב וישמע נחרתו וילך אליו ויתקע החרב בחזהו ויתנפל עליו עד הרגו אותו. אחר התנפלו על המושב ויקראו: בני המושב,הוי אחמר' ואין להם אחמר. ויעברו ימים. ויהי בשנת כבוש מכה ממחרת יום הכבוש ויבוא בן אלאת'וע ההד'ילי אל מכה לראות ולשאול למצב האנשים, והוא עוד עובד אלילים. ויראוהו אנשים מכ'זאעה ויכירוהו, ויכתירוהו, והוא ליד גדר מגדרות מכה, ויאמרו:,אתה הורג אחמר' ויאמר:,אמנם כן, אני הורג אחמר, חדלו ממני'. ויגש כִ'רָאש בן אמיה ובידו חרב ויאמר: "כן, הרפו ממנו" ולא חשבנו בלתי אם אשר יחפוץ הצילו מידי האנשים. ויהי בסורנו מעליו ויתנפל עליו ויתקע חרבו בבטנו, וחי אלהים כי עוד רואה אנכי כמו חי מעיו יוצאים מבטנו ועיניו קופאות בראשו והוא אומר:,לא צדק פעלתם בני כ'זעאה' ויפול ויגוע. ויאמר מחמד:,משפחות כ'זאעה, אספו ידיכם מהרג, כי רב ההרג אשר הרגתם, והיש מועיל בהרג? הן הרגתם איש אשר אשלם כופר נפשו'. ויוסף ויאמר:,כ'ראש רוצח הוא' ויגַנֵהו בזה".

נאום מחמד ממחרת יום הכבוש.

וינאם מחמד ביום ההוא לאמור: "הוי האנשים, הנה אלהים עשה את מכה למקום קדוש ביום בראו שמים וארץ. והיא מקדש ממקדשי אלהים ביום תחית-המתים. לכן לא יֻתַּר לאיש מאמין באלהים וביום הדין לשפוך בה דם או לכרות בה עץ. לא הותר הדבר לאיש מלפני ולא לאיש מאחרי. ולא הותר לי כי-אם בשעה ההיא, מפני החרון אשר ירד על יושביה. ואולם אחרי כן שבה לקדושתה מאז, ועל אשר אתנו פה היום המצוה להודיע את הדבר הזה לאשר איננו פה. ואשר יאמר אליכם:,הן שליח אלהים נלחם בה' ואמרתם:,אלהים התיר לשליחו ולא התיר לכם' ". וידבר אל כ'זאעה ככתוב למעלה ויוסף: "והיה האיש אשר יהרג מעתה והלאה, והיה הדבר ביד משפחתו אם יחפצו בדם הורגו ויהרג ואם ירצו ונתן כופר נפשו". ויתן מחמד כופר נפש האיש אשר הרגתהו כ'זעאה. והראשון אשר שלם מחמד כופר נפשו ביום הכבוש גֻ'נַיְדִב בן אלאַכְוָע אשר הרגוהו בני כעב. ויתן כופר נפשו מאה גמלות.

דברי האנצאר ביום הכבוש.

ובעת כבוש מחמד את מכה ויבוא בה ויעמוד על אלצפ'א, אחת משתי הרמות המקודשות בקרבת הכעבה ויתפלל, ויקיפו אותו האנצאר ויאמרו איש אל אחיו: "התדמו כי שליח האלהים ישב בתוככם אחרי כבשו את ארצו ואת עירו?" ויהי ככלותו להתפלל, ויאמר: "מה אמרתם?" ויאמרו: "לא אמרנו דבר, שליח האלהים" ויפצר בהם ויגידו לו. ויאמר: "חלילה לאלהים. בתוככם אחיה ובתוככם אמות".

הרוס מחמד את הפסילים.

וסביב מקדש מכה פסילים חזקים מעופרת. ויהי בהכנס מחמד אל מכה ביום הכבוש על גמלתו ויקף, והוא רוכב עליה, את המקדש, ויהי מראה בשבט אשר בידו על הפסילים ואומר: "באה האמת, ונמס השקר. כי השקר מאפע הוא" ולא הראה על פני פסל אשר לא נפל על גבו, ולא הראה על גב פסל אשר לא נפל על פניו, ולא נשאר פסל אשר לא נפל.

דבר פַ'צ'אלה.

ופ'צ'אלה בן עֻמַיר אללית'י חפץ להרוג את מחמד בהקיפו את הבית בשנת הכבוש. ויהי כגשתו אליו ויאמר מחמד: "הוי פ'צ'אלה!" ויאמר: "כן פ'צ'אלה אנכי, שליח האלהים". ויאמר: "מה דברת עם לבך?" ויאמר: "לא מאומה, הייתי זוכר את אלהים". ויצחק מחמד ויאמר: "בקש סליחה מאלהים". וישם את ידו על חזהו וינח לבו. ויהי פ'צ'אלה אומר: "חי-אלהים, עוד טרם הסיר ידו מעל חזי לא היה עוד איש מכל ברואי אלהים חביב עלי ממנו". וישב פ'צ'לה אל ביתו ויעבור על פני אשה אשר היה משוחח אתה ותאמר אליו: "סורה ונשוחח" ויאמר: "לא" וילך וישר שיר תהלה למחמד ולאסלאם.

דבר צפו'אן בן אמיה.

וצפו'אן בן אמיה יצא ממכה ללכת אל גֻ'דָּה לבוא משם דרך הים אל תימן. ויאמר עֻמַיר בן והב: "נביא אלהים, הנה צפ'ואן נשיא עמו יצא לברוח מפניך להפיל עצמו בים, ועתה נטה אליו חסד, יברכך אלהים". ויאמר: "נטיתי אליו חסד ושכן לבטח". ויאמר: "שליח-אלהים, תן לי אות אשר יכיר בו, כי לא תגע בו לרעה". ויתן לו מחמד את מצנפתו אשר צנף ביום בואו אל מכה. ויצא עמיר וימצא את צפ'ואן בחפצו לרדת בספינה, ויאמר אליו: "צפו'אן, את אבי ואמי אתן כפרך. אלהים! הלא לא תאבד נפשך. הנה אות בטחון מאת שליח אלהים אשר הבאתי לך". ויאמר צפ'ואן: "אוי לך. סור ממני ולא תדבר אלי, אתה השקרן באדם" כי זכר צפ'ואן את אשר עשה למחמד. ויאמר אליו: "צפ'ואן, את אבי ואמי אתן כפרך. בן דודך הוא הנעלה באדם והישר בם והמאריך אף בהם והטוב בהם. עוזו עוזך וכבודו כבודך ומלכותו מלכותך". ויאמר צפ'ואן: "ירא אנכי מפניו על נפשי". ויאמר עמיר: "הוא המאריך אף באדם והנדיב בהם". וישב אתו ויעמוד לפני מחמד, ויאמר אליו צפ'ואן: "הנה הוא אומר, כי לא תגע בי לרעה". ויאמר: "אמת דבר". ויאמר: "תן לי זמן חדשַים למען אבחר דרכי". ויאמר: "נתתי לך זמן ארבעה חדשים לבחור לך באשר תחפוץ". ואֻם חכים אשת עִכרמה ופ'אכִ'יתה בת אלוליד אשת צפ'ואן קבלו את דת האסלאם. ותבקש אם-חכים מאת מחמד על נפש בעלה. ויט לו חסד ותשיבהו מתימן. ויהי בהתאסלם עכרמה וצפ'ואן, ויניחן מחמד בבית בעליהן על יסוד נשואיהם הראשונים.

בעת ההיא התאסלם המשורר אבן אלזִבְּעַרי. ויבוא מנג'ראן וישר שיר אשר בו הביע חרטתו על עבדו האלילים. ואולם הבירה בן אבי והב המכ'זומי בעל אם האנא בת אבו טאלב מת בנג'ראן כופר. וכשמעו כי קבלה אשתו את האסלאם שר שיר מלא געגועים עליה, אך הביע בו, כי אמונתו לשבטו תמנעהו לקבל את דת האסלאם.

בעת ההיא התאסלם עבאס בן מרדאס. וזה דבר התאסלמותו: היה היה לאביו מרדאס אליל אבן צְ'מָאר שמו, ויעבדהו. ויהי בקרוב ימיו למות ויאמר אל עבאס בנו: "בני עבוד את צ'מאר כי הוא יועיל לך ויצר לך". ויהי בהיות עבאס באחד הימים אצל צ'מאר וישמע מתוכו קול קורא בשיר מודיע לו על אפסותו הוא וחין ערך האסלאם. וישרפהו עבאס ויבוא אל מחמד ויקבל דתו.

ויהיו הבאים עם מחמד למכה מהמסלמים עשרת אלפים איש: מבני סֻלַים שבע מאות או אלף, מבני גפ'אר ארבע מאות, מאַסלם ארבע מאות, ממזינה אלף ושלשה. והשאר מקריש ומהאנצאר ובני בריתם ובעלי הברית הבדואים משבטי תמים, קיס ואסַד. וישר חסן בן ת'אבת ומשוררים אחרים בדבר כבוש מכה.

מסע כ'אלד אל בני ג'ד'ימה מכנאנה ומסע עלי לתקן שגגת כ'אלד.

בעת ההיא שלח מחמד משלחות אל סביבות מכה לקרוא את האנשים אל האלהים, אך לא צום להלחם. ובין השליחים כ'אלד בן אלוליד אשר שלחו אל שפלת מכה, ואתו שבטי סֻלַים ומֻדלג' מן הבדואים. ויהי בדרוך רגלם על אדמת בני ג'ד'ימה בן עמאר ויראו אותם בני ג'ד'ימה ויקחו את נשקם להלחם בם. ויאמר אליהם כ'אלד: "הניחו את הנשק, כי האנשים הבאים אליכם כבר התאסלמו". ויהי בצוות אותם כ'אלד להניח זינם ויאמר גַ'חְדָם מבני ג'ד'ימה: "הוי בני ג'ד'ימה, הן כ'אלד הוא זה. דעו כי אחרי הנחת הנשק יבוא השבי ואחרי השבי הסרת-הראש, לא אניח נשקי לעולם". ויקחהו כ'אלד מתוך בני עמו ויאמר אליו: "הוי ג'חדם, התחפוץ לשפוך את דמנו. הן האנשים כבר התאסלמו והמלחמה שבתה, וישבו האנשים בטח". ולא הרפו ממנו עד אשר הוציאו מידו נשקו. ויניחו את הנשק כאשר אמר כ'אלד. ויהי בהניחם הנשק ויצו כ'אלד ויאסרום בכבלים ויעבירם על פי החרב, ויהרוג את אשר הרג מהם.

ומחמד אמר אז לאמר: "ראיתי והנה אכלתי ממאכל עשוי תמרים ואתענג עליו, ויעמוד מעט ממנו בגרוני בבלעי אותו, ויבֹא עַלִי את ידו בלועי ויוציאהו." ויאמר אליו אבו-בכר: "שליח-האלהים, זאת היא משלחת ממשלחותיך אשר תשלח, והגיעך ממנה מקצת אשר ימצא חן בעיניך, ויהיה מקצת ממנה אשר יהיה למורת רוחך, ושלחת את עלי, ויישר את הדבר". וימלט איש מבני ג'ד'ימה ויבאו אל מחמד ויספר לו את הדבר, ויאמר אליו מחמד: "הנמצא איש אשר אמר לכ'אלד כי לא טובה דרכו?" ויאמר: "כן. איש לבן, בינונית קומתו". ויגער בו כ'אלד וישתוק. ועוד איש אחד ארוך, נרגז התוכח אתו ויחזק וכוחם". ויאמר עמר: "הראשון, שליח-האלהים, הוא בני עבד-אללה והשני סאלם העבד-המשוחרר לבני חד'יפ'ה". ויקרא מחמד לעלי ויאמר אליו: "צא אל האנשים האלה והתבונן בדבר ושים את מעשה נקם תקופת עובדי האלילים תחת רגליך". ויצא עלי ואתו כסף אשר שלח מחמד. וישלם להם כופר הנפשות אשר הרגו מהם ואת מחיר הרכוש אשר אבדו, וגם מחיר הקערה אשר ישקו ממנה את הכלבים השיב להם. וישאר בידו כסף אחרי השיבו להם כל כופר הנפש וכל הרכוש. ויהי ככלותו לשלם ויאמר אליהם: "הנשאר עוד כופר נפש או רכוש אשר לא הושב לכם?" ויאמרו: "לא". ויאמר: "הנה אנכי נותן לכם את שארית הכסף אשר בידי למען שמור את שליח האלהים מעושק, אולי יש דבר אשר לא ידע ולא ידעתם אתם". ויתן להם וישב אל מחמד ויספר לו את אשר עשה. ויאמר לו: "עשית כישר והיטבת עשה". אחרי כן קם מחמד ופניו אל הכעבה ויעמוד ויפרוש כפיו עד אשר נגלו אצילי ידיו מתחת לכתפיו ויאמר שלש פעמים: "אלהים, נקי אנכי מאשר עשה כ'אלד בן אלוליד". וכ'אלד התנצל באמרו: "לא נלחמתי עד צוות אותי עבד אללה בן חד'אפ'ה הסהמי להלחם, ויאמר אלי לאמר: ,שליח אלהים צוך להלחם בם באשר נמנעו מקבל את האסלאם' ". ויש מספרים כי בבוא כ'אלד עליהם אמרו: "צבאים אנחנו צבאים", לאמר: כתה נוצרית ידועה.

וכראות גַ'חְדָם כי הניחו בני ג'ד'ימה את נשקם וכי כ'אלד עושה בהם נקמות, אמר אליהם: "בא הקץ למלחמה. אכן הזהרתיכם מפני הרעה אשר נפלתם בה".

וריב דברים פרץ בין כ'אלד ובין עבד-אלרחמן בן עוף בדבר הרג בני ג'ד'ימה. ויאמר אליו עבד-אלרחמן: "עשית כמעשה עובדי-האלילים אחרי בוא האסלאם". ויאמר אליו כ'אלד: "הן נקמתי נקמת דם אביך". ויאמר עבד-אלרחמן: "שקר דברת. את הורג אבי הרגתי אנכי זה כבר. ואולם נקמת נקמת דם דודך אחי-אביך אלפ'אכה בן אלמגירה". ויריבו בחזקה. וישמע מחמד ויאמר: "לאט לך כ'אלד, הנח לחברי. חי-אלהים כי לו היה לך זהב כגודל ההר אֻחֻד והוצאתו במלחמת אלהים לא השגת מהלך-בוקר אחד מחברי ולא מהלך-ערב אחד".

וזה דבר אלפ'אכה בן אלמגירה: יצוא יצא הוא ועוף בן עבד-עוף מבני זהרה ועפ'פ'אן בן אבו אלעאצי לסחור אל תימן. ויהי עם עפ'פ'אן בנו עת'מאן ועם עוף בנו עבד-אלרחמן. ויהי בשובם ויקחו אתם רכוש איש מבני ג'ד'ימה בן עאמר אשר מת בתימן להשיבו ליורשיו. וימצא אותם בארץ בני ג'ד'ימה איש כ'אלד בן השאם שמו וידרוש מהם את הרכוש בטרם יגיעו אל משפחת המת. וימאנו לתת לו. וילחם בם הוא והאנשים אשר אתו למען קחת את הרכוש. וילחמו בו ויהרג עוף בן עבד-עוף ואלפ'אכה בן אלמגירה. ויקחו להם את רכושם. וימלט עפ'פ'אן ובנו עת'מאן. ויהי אחרי הדברים האלה ויהרוג עבד-אלרחמן בן עוף את כ'אלד בן השאם הורג אביו. ויזממו קוריש לעלות למלחמה על בני ג'ד'ימה. ויאמרו בני ג'ד'ימה: "לא בעצתנו נפגעו אנשיכם, כי איש התנפל עליהם בקלות-דעת ויפגע בם ולא ידענו. הנה אנחנו נשלם לכם כופר-נפשם". ויאותו קריש ויחדלו מהלחם.

וזה אשר ספר איש מאנשי כ'אלד: "הייתי ביום ההוא בפרשי כ'אלד. ויהי עלם אחד מבני ג'ד'מה אסור אתי, ידיו כבולות בחבל אל כתפו. ושם התאספו נשים לא רחוק מאתו. ויאמר אלי: ,הוי עלם' ואֹמר: ,מה חפצך?' ויאמר: ,התחפוץ לאחוז בחבל הזה ולהובילני אל הנשים ההן כי דבר לי אליהן, אחר תשיבני ועשיתם בי כטוב בעיניכם'. ואֹמר: ,חי אלהים כי קטנה היא בקשתך', ואֹחז בחבל ואובילהו עד עמדו אצלן ויפתח פיו בשיר, ויתחנן אל אהובתו, אשר אטמה אזנה עד היום ולא השיבה לו אהבה – לחוננו עתה באהבתה בשעה ההיא בקרבו למות, וַיִתַן את כל מכאובי נפשו על אהבתו הנכזבה. ותען אותו: ,שלומותי לך שבע פעמים ועשר עליהן ועוד שמונה'. ואשיבהו למקומו ואסיר את ראשו. ותגש העלמה אחרי הסירי את ראשו, ותפול עליו ולא חדלה מנשקו עד מותה עליו. ומשוררי בני ג'ד'ימה תִּנו את מעשי כ'אלד בשיריהם".

משלחת כ'אלד בן אלוליד להרוס את האלילה אלעזא.

אחרי-כן שלח מחמד את כ'אלד אל האלילה אלעזא, אחת שלש אלילות הערבים הנכבדות אשר נקראו בנות אלהים. ויהי לה בית בנַכְלַה אשר כבדו מאותו בני המושב הזה מקריש ומכנאנה ומֻצַ'ר כלם. ויהיו שומרי משמרתה ומְסָכָּה בני שַיְבָאן מבני סֻלַיְם בעלי-ברית בני-האשם. ויהי כשמוע שומר משמרתה הסלמי כי בא כ'אלד אליה, וישם עליה חרבו וישען אל ההר אשר היא בו ויאמר: "הוי עֻזָא, הַכִּי מכה לא תרופה לה את כ'אלד. הסירי הצעיף והכוני לקרב. הוי עזה, אם לא תמיתי את כ'אלד, כי אז סורי חיש עמוסה אשם או התנצרי". ויבוא אליה כ'אלד ויהרסה, וישב אל מחמד.

ומחמד עמד במכה אחרי כבשו אותה חמשה עשר לילות ויהי מתפלל תפילה קצרה. ומכה נכבשה עשרה לילות לפני סוף חודש רמצ'אן בשנת שמונה להג'רה.

יא. מלחמת חֻנַיְן ואלטאאף בשנת שמונה

צאת הואזן למלחמה.

ויהי כשמוע הְוָאזִן הם השבטים הנודדים השוכנים במורדי ההרים בסביבות טאאף ובמישור כי כבש מחמד את מכה וייראו. ויאספם מאלך בן עוף נשיא אלנצר. ויאספו אליו עם הואזן גם ת'קיף כלה השוכנת באלטאאף. ויאספו נצר וגְ'שָׁם כלה וסעד בן בכר ואנשים מעטים מבני הלאל. ולא באו מקַיְס עַיְלָאן בלתי אם אלה. ויפָּקד מקום כעב וכִלָאב הנמנים גם הם על הואזן ולא בא מהם גם איש-שֵׁם אחד. וראש לבני ג'שם איש זקן מאד דֻרַיְד בן אלצִמָּה שמו. ולא יכול עוד לעשות דבר בלתי להועיל בעצתו ובידיעתו במלחמה, כי זקן האיש ויְנֻסֶּה נסיון רב. ולת'קיף גם הם שני נשיאים להם. ולבעלי הברית נשיא קארִב בן אלאַסְוַד ולבני מאלך ד'ו אלכִ'מאר סביע בן אלחארת' ואחיו אַחְמָר. וראש לכלם מאלך בן עוף אלנצרי.

דברי דֻרַיד בן אלצמה.

ויהי בהועצם יחד לעלות על מחמד, ויצום מאלך לקחת אתם את רכושם ונשיהם ובניהם. ויהי בחנותם באַוְטָאס ויאספו אליו האנשים, ובתוכם דריד בן אלצמה בערשו אשר יובילוהו בה. ויחן דריד שמה ויאמר אליהם: "באיזה נחל אתם?" ויאמרו "באוטאס". ויאמר: "כן, מקום מלחמה טוב הוא לסוסים, כי לא מקום קשה ולא מקום אבנים אף לא מישור רך. ואולם מה לי כי אשמע את קול הגמלים ונעירת החמורים ובכי הטף וגעית הצאן?" ויאמרו אליו: "הוביל מאלך עם האנשים את רכושם ואת נשיהם ואת בניהם". ויאמר: "איה איפה מאלך?" ויקראו לו ויבוא אליו. ויאמר אליו: "מאלך, הנה אתה היום נשיא עמך וזה יום אשר בו יחרץ גורל הימים הבאים אחריו, מה לי כי אשמע כל הקולות האלה?" ויאמר: "לקחתי אתנו את כל אשר לנו". ויאמר: "ולמה?" ויאמר: "חפץ אנכי להעמיד מאחרי כל איש את בני משפחתו ואת רכושו למען ילחם להם". ולא מצאה עצתו חן בעיני דריד ויאמר: "רועה צאן אתה, חי אלהים. האם יש דבר אשר יעצור בעד הנמלט? אם תנצח לא יועילו לך בלתי אם האנשים בחרבותם וברמחיהם, ואם תפול יִפָּרעו לשמצה גם את בני משפחתך ואת כל אשר לך". ויוסף וישאל: ומה עשו כעב וכלאב?" ויאמרו: "לא בא מהם הנה איש". ויאמר: "נעדר ההוד והאומץ. לו היה היום יום התעלות והתנשא לא נעדרו בו כעב וכלאב. ומי הוא הנמצא פה מכם?" ויאמרו: "עמר בן עאמר ועוף בן עאמר". ויאמר: "אלה המה שני סעיפים מעאמר אשר לא יועילו ולא יזיקו. לא תיטיב עשה מאלך, בהובילך את היקר מכל להואזן לפני נחירי הסוסים; שאם והעלם על המקומות הנשאים והבצורים אשר בארצם, אחר הָרֵק את הצעירים על אבירי הסוסים, והיה כי תגבר ובאו אליך אלה אשר מאחריך ויחברו לך, ואם יגברו עליך ומצאתך רק אתה הרעה, והצלת את בני משפחתך ורכושך". ויאמר מאלך: "חי אלהים כי לא אעשה זאת. אכן בא בימים אתה ויזקן שכלך. חי אלהים כי תשמעו לקולי משפחות הואזן, או כי אשען על החרב הזאת עד אם תחלוף את גבי". כי רע בעיניו אשר יהיה לדרד שֵׁם בעם וכי ישמעו לעצתו. ויאמרו: "כמצותך נעשה". ודריד אמרו: "זה יום אשר לא הייתי בו וגם לא נעדרתי", לאמר להלחם לא יוכל ואולם הוא נמצא שם. ויתאונן בשיר על אשר לא יוכל עוד להלחם. ומאלך אמר לאנשים: "בראותכם את האויב ושברתם את תערי חרבותיכם ונפלתם עליהם כאיש אחד". וישלח מרגלים מאנשיו, וישובו ופרקי אבריהם מפוקקים. ויאמר אליהם: "אוי לכם מה קרכם?" ויאמרו: "ראינו אנשים לבנים על סוסים מנומרים. וחי אלהים כי עוד בטרם פנינו הנה והנה, מְצָאָנו את אשר אתה רואה". אך הדבר הזה לא עצרו ממגמת פניו וילך אל מחוז חפצו.

שליחות בן אבו חַדְרָד.

ויהי כשמוע מחמד על דבר צאת בני הואזן, וישלח את עבד-אללה בן אבו חדרד אלאסלמי ויצוהו לבוא בתוך האנשים ולדעת את אשר אתם ולהשיבו דבר. וילך ויבוא בתוכם וישב אתם עד אשר שמע וידע כי כלתה מאתם לעשות מלחמה במחמד; וישמע את דברי מאלך, וישב ויבוא אל מחמד ויספר לו את כל הדבר. ויהי בגמור מחמד אומר לצאת לקראתם ויספרו לו כי ביד צפ'ואן בן אמיה שריונות ונשק. וישלח אל צ'פואן – והוא עוד עובד-אלילים ביום ההוא – ויאמר: "אבו-אמיה, השאילני נשקך זה למען נצא בו לקראת אויבינו מחר". ויאמר צפ'ואן: "האם בעל כרחי תקחם, מחמד?" ויאמר מחמד: "לא, רק השאל תשאילם ואנחנו נשמור עליהם עד השיבונו אותם אליך". ויאמר צפ'ואן: "אין רע". ויתן לו מאה שריונות ונשק די ללוחמים, ויבקשהו מחמד לדאוג למשלוח הנשק ויעש כן.

צאת מחמד ודבר ד'את אַנְוָאט.

ויצא מחמד ואתו אלפַּים איש מאנשי מכה ועשרת אלפים מאנשיו אשר יצאו אתו לכבוש את מכה ויהיו יחד שנים-עשר אלף איש. ויפקד על מכה את עַתָּאב בן אֱסיד מבני עבד-שמס לנשיא על האנשים אשר נשארו שם, וילך אל מגמת פניו לקראת הואזן.

ולכופרי קריש ושאר הבדואים עץ גדול ירוק ד'את אנואט יקָרא לו. ויהיו באים אליו שנה שנה ותלו עליו נשקם וזבחו אצלו ועמדו אצלו יום תמים לכבדו. ויהי בלכת מחמד עם אנשיו אל חנין, ובתוכם אנשים אשר עזבו רק זה לא כבר את עבודת האלילים. ויהי בדרך ויראו עץ-הלוט ירוק גדול. ויקראו מצדי הדרך אל מחמד: "שליח-האלהים עשה לנו ד'את אנואט כאשר לעובדי האלילים". ויאמר מחמד: "אלהים הגדול! חי-אלהים אשר נפש מחמד בידו כי אמרתם כאשר אמר עם משה למשה: "עשה לנו אלוה כאשר להם". ויאמר אליהם: 'אכן עם נבער מדעת אתם', אלה הם חוקות עובדי האלילים. התחפצו לעשות כחוקות אלה אשר היו לפניכם?"

מנוסת אנשי מחמד ועמידתו הכן.

ויבואו אל נחל חנַין ויכנסו אל תוך נחל מנחלי תהאמה והוא כדרך חלולה יורדת במדרון. וילכו בו בטרם יאיר היום. והאויב הקדימם לבוא אל תוך הנחל, ויעמוד חמוש הכן בתוך החריצים ונפתולי הדרכים והמצרים להתנפל על המסלמים. ובטרם יראו דרכם ויתנפל האויב בכל כח כאיש אחד על הפלוגות היורדות. וימהרו האנשים לשוב נבהלים ולא פנו איש אל אחיו.

ומחמד פנה ויבוא מימין ויאמר: "הוי האנשים, בואו הלום אלי, כי אני שליח אלהים, אני מחמד בן עבד-אללה". ולא שעה אליו איש, כי רבה המבוכה. וכל מטען הגמלים נתערבב זה בזה. וילכו אנשי מחמד משם ולא נשארו אתו בלתי אם מתי-מספר מהמהגרים והאנצאר ובני משפחתו, מהמהגרים אבו-בכר ועמר, ומבני משפחתו עלי ואלעבאס ובנו אלפ'צ'ל ואבו-ספ'יאן בן אלחארת' ובנו ורביעה בן אלחארת' ואסאמה בן זיד בן חארת'ה ואַיְמָן בן אם אַיְמָן אומנת מחמד אשר נהרג ביום ההוא.

ואיש מהואזן היה רוכב על גמל חום ובידו נס שחור בראש רומח ארוך וירכב לפני הואזן והם אחריו. והיה בהשיגו איש מהמסלמים ודקרו ברמחו, ובהמלט המאמין והרים ההואזני את רמחו לאות לעומדים אחריו וקדפו אחריו. וכראות האנשים אשר עם מחמד את המנוסה, וידברו האנשים מאנשי מכה אשר לבם לא שלם עם האסלאם, ויוציאו את רוחם. ויאמר אבו-ספ'יאן: "לא יחדלו מרדוף אחריהם עד היום. חצים לא שנונים אתו באשפתו". וגַ'בַלה בן אלחנבל היה עוד עובד אלילים ביום ההוא ויקרא ויאמר: "אכן בטלו הכשפים היום". ויאמר אליו צפ'ואן: "שתוק. יקרע אלהים פיך, אכן

חי-אלהים כי טוב, טוב לי אשר ישלוט בי איש מקריש מאשר ישלוט בי איש מהואזן". ושיבה בן עת'מאן בן אבו טלחה ספר כי אמר ביום ההוא: "היום אנקום נקמת אבי ממחמד", – כי נהרג אבי ביום אחד – "היום אהרוג את מחמד". ואפן אל מחמד להרגו, ויבוא עלי דבר אשר העמיד את לבי מדפוק, ולא יכולתי לעשות זאת, ואדע כי מגן לו בפני". אך לא באשר היו מעטים חילות מחמד גברו אויביו ביום ההוא. כי אמר מחמד עוד בצאתו ממכה אל חנין, וירא את גדודי אלהים אתו, לאמר: "לא באשר מעט חילינו יגברו עלינו אויבנו היום".

שוב המסלמים לשמע קריאת אלעבאס והנצחון אחרי המנוסה.

ויהי אלעבאס ביום ההוא עם מחמד, אוחז במתג פרדת מחמד הלבנה, ומוביל אותה. ועבאס בעל-בשר וקולו חזק, ויהי כראות מחמד כי קרא אל האנשים ואין פונה ויאמר: "עבאס! קרא אתה בקול לאמר:,הוי משפחות האנצאר הוי משפחות עץ הסַמֻרָה[136]'. ויענוהו: "הננו הננו". ויהי כאשר חפצו האנשים להפוך את גמליהם לגשת אל מחמד ולא יכלו, ויקחו שריוניהם וישליכום מסביב לצוארותיהם ויקחו חרבותם ותריסיהם ויקפצו מעל גמליהם ויעשו להם דרך וילכו אחרי הקול עד הגיעם אל מחמד. ויתאספו מאה איש מהם וילכו לקראת האויב וילחמו בו. ויקרא בראשונה: "הוי האנצאר", אחר גמרו לקרוא: "הוי אלכ'זרג' ", כי הם היו סבלנים במלחמה. ומחמד הביט אל הלוחמים והוא עומד על גמלו ויתבונן אל המלחמה אשר חזקה ויאמר: "הוחם התנור". ועַלי ואיש מהאנצאר נגשו אל האיש נושא הנס הרוכב על גמלו. ויבוא עלי מאחריו ויך ברגלי הגמל האחוריות ויפול אחור. ויזנק האנצארי על האיש ויכהו מכה אשר קצצה את רגלו בחצי שוקו ויפול מעל אוכפו. והאנשים נלחמו בעֹז. ויהי כאשר שבו יתר המסלמים מן המנוסה אשר נסו, וימצאו כבר את השבויים אסורים בכבלים אצל מחמד. ואבו-ספ'יאן בן אלחארת' בן דודו אוחז ביום ההוא ברסן פרדת מחמד, כי היה מאלה אשר עמדו הכן בקרב ביום ההוא עם מחמד, ויהי נאמן את האסלאם בעת התאסלמו, ויפן אליו מחמד וישאל: "מי זה?" ויען אבו-ספ'יאן: "בן אמך, שליח האלהים".

דבר אם-סלִים.

ומחמד פנה כה וכה וירא את אם-סלים בת מִלְחָאן אשר היתה את בעלה אבו-טלחה, ותחגור מתניה באריג, כי הרה היא בעת ההיא בעבד-אללה בנה. ואתה גמל אבו-טלחה. ויהי כי יראה פן לא תוכל לגמל ותקרֵב ראשו ותכנס את ידה בטבעת אשר על אפו. ויאמר אליה מחמד: "האת אם-סלים?" ותאמר: "כן, את אבי ואת אמי אתן כפרך, שליח האלהים, אנכי הורגת את אלה אשר ינוסו מפניך כאשר תהרוג אתה את הנלחמים בך כי יאה להם זה". ויאמר מחמד אליה: "רב באלהים (להלחם בם) אם-סלים", ויהי אִתה פגיון. ויאמר אליה בעלה: "מה הפגיון הזה אתך אם סלים?" ותאמר: "פגיון אשר לקחתי אתי. בקרוב אלי איש מעובדי-האלילים ורטשתיו בו". ויאמר אבו-טלחה: "שליח האלהים, התשמע את אשר תאמר אם סלים חסרת-הדעת?"

אבו קתאדה ושללו.

ואבו קתאדה ראה ביום חנין שני אנשים נלחמים, מסלם ועובד-אלילים. והנה איש מעובדי-האלילים בא לעזור את רעהו נגד המסלם. ויגש אבו-קתאדה ויך על ידו האחת ויקצצנה, ויתפסהו האיש בידו השניה, ולא הרפה מאתו עד אשר הרגיש אבו-קתאדה את ריח המות וכמעט המיתו לולא הדם אשר שתת ממנו, ויעף האיש ויכהו אבו-קתאדה וימת. ותַסַע המלחמה את אבו-קתאדה מעל האיש. ויעבור

עליו איש מאנשי מכה וישלול את אשר עליו. ויהי בשקוט המלחמה ויכלו להלחם באויב ויאמר מחמד: "כל אשר הרג איש מן האויב והיה לו שלל האיש ההוא". ויאמר אבו-קתאדה: "הרגתי איש אשר שלל עליו, אך המלחמה הסיעתני ממנו והלאה ולא אדע מי לקח שללו". ויאמר איש מאנשי מכה: "אמת דבר, שליח האלהים, רַצֵּהו נא בעדי כי לקחתי שללו". ויאמר אבו-בכר: "לא, אלהים לא ירצהו. התהין לעמוד לפני אריה מאריות אלהים אשר נלחם בעד דת אלהים וחלקת אתו השלל אשר לו? השב לו שלל האיש אשר הרג". ויאמר מחמד: "כן, השב". ויקח ממנו אבו-קתאדה את השלל וימכרהו ויקן במחירו גן עצי-תמרים, ותהי זאת אחוזתו הראשונה. ואנס בן מאלך ספר כי ביום חנין בזז אבו-טלחה לבדו עשרים אנשים.

עזרת המלאכים.

וג'בַּיְר בן מטְעִם ספר לאמר: ראיתי לפני מנוסת האויב, בעת הלחם בהם המסלמים כעננה שחורה אשר ירדה מן השמים, ותפול בין המסלמים ובין האויב. וארא והנה מלאו נמלים שחורות רוחשות את כל הנחל ואין שפק בלבי, כי אלה היו מלאכים, ויניסו את האויב וינס.

מנוסת עובדי-האלילים.

ויהי בנוס הואזן ויֶרֶב ההרג בבני מאלך ות'קיף. ויֵהרגו מהם שבעים איש תחת נסם ובהם עת'מאן בן עבד-אללה בן רביעה אשר נשא את נסם אחרי מות ד'ו אלכ'מאר נושא הנס לפניו. וילחם והנס בידו עד אשר נהרג. וכשמוע מחמד כי נהרג אמר: "יאשימהו אלהים, כי היה אויב לקריש". ועם עת'מאן נהרג אחד עבדיו נוצרי ערל. ויהי בגשת איש מהאנצאר לפשוט את חללי ת'קיף, ויגל את העבד וימצאהו ערל. ויצעק בכל קולו: "הוי משפחות הערבים. יודע האלהים כי ת'קיף ערלים הם". ויתפסהו אלמגירה בן שעְבה, אשר היה מת'קיף, בידו, כי ירא פן תפרע ת'קיף לשמצה בין הערבים ויאמר: "אל תאמר זאת, את אבי ואמי אתן כפרך, אכן רק עבד הוא לנו נוצרי". ויגל אלמגירה לפניו את ההרוגים ויַראהו כי מולים הם. ודגל בעלי-ברית ת'קיף היה עם קארב בן אלאסוד. ויהי בנוס האויב, ויַשְׁעֵן את נסו אל עץ ויברח הוא ובני דודו אחי-אביו ועמו מבעלי-הברית. ולא נהרגו מהם בלתי אם שנים והב מבני גִּיַרָה ואלג'לאח מבני כֻּנָּה. וכשמוע מחמד כי נהרג אלג'לאח אמר: "נהרג היום נשיא ת'קיף. רק בן הנֻיְדה, לאמר אלחארת' בן אנַיְס עולה עליו". וישר עבאס בן מדראס הסלמי ביום ההוא ויזכור את דבר מנוסת קארב הוא ובני דודו ואת ד'ו אלכ'מאר אשר הוביל את אנשיו לקראת המות. ויהי בנוס עובדי-האלילים ויבואו אל אלטאאף ואתם מאלך בן עוף. ויחנו מקצת צבאם באַוְטאס ומקצתם פנו לעבר נכ'לה. ולא היו בין ההולכים לעבר נכ'לה בלתי אם בני גִיַרָה מת'קיף. וירדפו פרשי מחמד אחרי הפונים למכ'לה, אך לא רדפו אחרי אלה כאשר פנו אל הגבעות.

הרג דרַיְד בן אלצִּמָּה.

ורביעה בן רפַ'יע הסלמי השיג את דריד בן אלצמה, ויאחז ברסן גמלו, באשר דמה כי אשה הוא, כי נשאוהו בערש מחפה על גמל כי זקן האיש. וירא והנה הוא גבר, ויברך את גמלו והנה זקן האיש מאד ולא הכירו הנער. ויאמר אליו דריד: "מה זה תחפוץ ממני?" ויאמר: "להרגך". ויאמר: "ומי אתה?" ויאמר: "אני רביעה בן רפ'יע הסלמי". ויכהו בחרבו. ולא הועילה החרב. ויאמר אליו דריד: "רע הוא הנשק אשר זיינתך בו אמך. קח את חרבי זאת מאחרי בערש, והך בה והרימה מעל לעצם והשפל אותה מתחת למוח. כי כן הייתי אני מכה באנשים. אחרי-כן כבואך אל אמך ואמרת לה, כי הרגת את דריד בן

אלצמה. חי-אלהים כי רבות פעמים הגינותי על נשי משפחתך". ורביעה ספר לאמר: "בהרגי אותו ואפשוט אותו לקחת שללו והנה בשר מושבו ושוקיו לעבר הפנימי קשים כגויל מרוב רכבו על סוסים ערומים בלי אוכף". ובשוב רביעה ויספר הדבר לאמו ותאמר: "חי אלהים כי קרא דרור לשלש מאמותיך". ותקונן עַמרה בת דריד על מותו ותגנה את רביעה ושבטו אשר לא שמרו אמונתם ולא זכרו חסדו אתם.

דבר בן עאמר אלאַשְעַרי.

ומחמד שלח אחרי הנסים לעבר אַוְטאס את עבו-עאמר אלאשערי וישיג אחדים מהם ויערכו נגדו קרב. ויירו בו חץ וימת. ויקח את הנס אבו מוסא אלאשערי בן-דודו אחי אביו וילחם ויגבירהו אלהים עליהם ויניסם. וירב ההרג בבני רִאָב מבני נצר. ויספרו כי אחד מבני ראאב אמר למחמד: "הוי שליח אלהים, תמו כלו בני ראאב". ויאמר מחמד: אלהים רפא שברם".

וזה אשר ספרו עוד בדבר אבו-עאמר אלאשערי: מצוא מצא ביום אוטאס עשרה אנשים מעובדי האלילים, ויתנפל עליו אחד מהם. ויתנפל אבו-עאמר עליו ויקראהו לקבל את דת האסלאם ויאמר: "אלהים היה עֵד בו" (כי לא אבה קבל הדת), ויהרגהו אבו-עאמר. ויתנפלו כן עליו איש איש והוא יקראם לקבל את דת האסלאם וימאנו ויהרגם איש איש עד הרגו תשעה, וישאר העשירי. ויתנפל עליו אבו עאמר ויקראהו לקבל את דת האסלאם ויאמר: "אלהים היה עד בו". ויאמר האיש: "אלהים אל תעד בי". ויחדל אבו-עאמר מהלחם בו באמור האיש כן, אחרי-כן התאסלם ויהי נאמן את האסלאם. ויהי מחמד אומר בראותו אותו: "זה שריד אבו-עאמר". ואת אבו-עאמר הרג סלמה בן דריד ויש אומרים שני אחים אלעַלַאא ואַוְפָ'א בני אלחארת' מבני ג'שם בן מעאויה. ויפגע אחד מהם בלבו והשני כרע עליו וימיתהו. ויהי בעמוד אבו-מוסא בראש הלוחמים ויתנפל על שניהם ויהרגם. ויקונן עליהם איש מבני שבטם.

דבר מאלך בן עוף.

ומאלך בן עוף יצא ויעמוד עם פרשים מבני עמו על אחת הדרכים העוברות על הגבעות ויאמר לאנשיו: "עמדו עד אשר יעברו החלשים בכם ונספחו אל המאסף אשר מאחריכם". ויעמוד שם עד עבור כל האנשים אשר הגיעו אליהם בנוסם מפני קריש. ויהי בהיות מאלך ואנשיו על הגבעה וירא פרשים עולים. ויאמר מאלך לאנשיו: "מה זה תראו?" ויאמרו: "רואים אנחנו אנשים שמים את רמחיהם בין אזני סוסיהם ארוכי השוקים". ויאמר: "אלה הם בני-סלים, אין כל רעה נשקפת לכם מהם". ויהי בקרבם וילכו לדרכם בתוך הנחל. אחרי כן עלו סוסים אחרים אחריהם. ויאמר לאנשיו: "מה זה תראו?" ויאמרו: "רואים אנחנו אנשים השמים רמחיהם מחוסרי החודים על סוסיהם". ויאמר: "אלה הם אלאוס ואלכ'זרג', אין כל רעה נשקפת לכם מהם". ויהי כקרבם אל רגלי הגבעה וילכו בדרך בני סלים, אחר עלה פרש, ויאמר לאנשיו: "מה זה תראו? ויאמרו: "נראה פרש ארוך השוק השם רמחו על כתף צוארו, ראשו צנוף במטפחת אדומה". ויאמר: "זה אלזביר בן אלעואם. באללאת נשבעתי כי יעלה עליכם. עמדו הכן לקראתו". ויהי בבואו אל רגלי הגבעה וירא את האנשים, ויתגר בם מלחמה ולא חדל מהלחם בם עד הדפו אותם מעליה.

אסור מחמד להרוג את הנשים.

ומחמד עבר ביום ההוא על פני אשה אשר הרג כ'אלד בן אלוליד והאנשים התאספו מסביב לה. וישאל לדבר הזה ויספרו לו. ויאמר מחמד לאחד האנשים אשר אתו: "השג את כ'אלד ואמרת אליו כי שליח האלהים יאסור עליך להרוג ילד או אשה או עבד".

דבר בג'אד ואלשַיְמָאא.

ומחמד צוה את אנשיו ביום ההוא לאמר: "אם יפול בידיכם בג'אד איש מבני סעד בן בכר, אל ימלט מכם. כי גזר בג'אד איש מהמסלמים לגזרים וישרוף את אבריו באש. ויהי כאשר תפשו אותו המסלמים ויובילו אותו ואת משפחתו. ויובילו אתו את אלשימאא בת אלחארת' וחלימה מינקת מחמד, היא אחות מחמד מן היניקה. ויהי כי התהלכו אתה בקרי בדרך, ותאמר למסלמים: "דעו, חי-אלהים, כי אנכי אחות אדונכם מן היניקה". ולא האמינו לדבריה, עד הביאם אותה אל מחמד. ותאמר: "שליח-האלהים, אחותך אני מן היניקה", ויאמר: "ומה האות על הדבר הזה?" ותאמר: "נשיכה אשר נשכתני בגבי בנשאי אותך". ויכר מחמד את האות ויפרוש לה אדרתו ויושיבה עליה. ויאמר אליה: "בחרי לך אם טוב בעיניך וישבת אתי באהבה ובכבוד ואם חפצה את כי אעניק לך ושבתְ אל בני עמך, אעשה לך זאת". ותאמר: "לא כי הענק תעניק לי והשיבותני אל בני עמי". ויענק לה מחמד וישיבה אל בני עמה. ובני סעד ספרו כי נתן לה עבד מכחול שמו ושפחה. ותשיאם זה לזה. ולא יסף זרעם בין בני סעד. ועל יום חנין נאמר בקראן[137]: "אכן כבר הושיעכם אלהים במקומות רבים וביום חנין בהתגאותכם וכו'".

והמתים במלחמת הקודש ביום חנין מקריש שנים ומהאנצאר שנים. ויאספו אל מחמד את שבויי חנין ואת השלל אל אלגְ'עְראנה ויעצרו אותם שם.

עלות המסלמים על אלטאאף אחר חנין בשנה השמינית.

ויהי כבוא פליטי ת'קיף אל אלטאאף ויסגרו את שערי העיר ויתכוננו להלחם. ולא היו בחנין ולא במצור אלטאאף לא ערְוָה בן מַסְעוד ולא גילאן בן סלמה, כי היו בג'רַש ללמוד בנין מגדלי-מצור ומכונות הקלע וגגות ההסתערות אשר יהיו למחסה על המסתערים על העיר. ומחמד יצא למסעיו לעלות על אלטאאף ויגיע עד בחְרַת אלרגָאא במחוז לִיָה ויבן שם מסגד ויתפלל בו. וביום ההוא שפט שם בפעם הראשונה רוצח למות. ויהי האיש הראשון אשר הומת מבני הדיל אשר הרג נפש. וימיתהו מחמד. ויצו מחמד שם להרוס את טירת מאלך בן עוף ויהרסוה. וילך משם בדרך, אלצַ'יְקה שמה (הכבדה), וישאל לשמה ויוגד לו. ויאמר: "לא כי אליַסְרָה היא (הקלה, הנוחה)". ויצא ממנה ויבוא אל נַכְ'ב ויחן שם תחת עץ הלוט אלצָאדִרָה שמו, בקרבת אחוזת אחד בני ת'קיף. וישלח אליו מחמד לאמר: "בחר לך אם תצא אלינו או נחריב עליך את גנך". וימאן לצאת ויצו מחמד להחריב הגן. וילך למסעיו עד חנותו בקרבת אלטאאף ויתקע שם מחנהו. ויהָרגו שם אנשים מחבריו בחצים, כי הקריב צבא המסלמים אל חומת אלטאאף, ויהיו החצים משיגים את המסלמים, אך הם לא יכלו לבוא אל החומה כי סגרוה בפניהם. ויתקע מחנהו אצל המקום אשר נבנה שם מסגדו באלטאאף. ויצר עליהם עשרים לילה ועוד לילות אחדים, או שבע עשרה לילה. ויהיו את מחמד שתים מנשותיו, אחת מהן אם סַלַמה בת אבו-אמַיָה. ויצו מחמד ויעשו להן שתי קבות. אחרי-כן התפלל בין שתי הקבות כל זמן חנותו שם. ויהי בהתאסלם ת'קיף ויבן שם עמר בן אמיה בן וַהְב הת'קיפי מסגד במקום אשר התפלל שם מחמד. ויהי במסגד ההוא עמוד, והיה בכל יום בעלות השמש, ונשמע עליו קול. ויצר מחמד על

ת׳קיף וילחם בם מלחמה קשה ויירו איש על אויבו חצים. וישלך עליהם מחמד אבנים במכונות הקלע. ומחמד היה הראשון באסלאם אשר ירה במכונות קלע, וייר בהן ראשונה ביום ההוא על אנשי אלטאאף.

ויהי ביום אלשַׁדְכָ׳ה, מקום בקרבת חומת אלטאאף, ויבואו אנשים מהמסלמים תחת גג הסתערות. ויסתערו על חומת אלטאאף לשרפה. וישליכו עליהם ת׳קיף אתים מלובנים באש, ויצאו מתחת הגגות, ויירו בהם ת׳קיף חצים ויהרגו מהם. ויצו מחמד לכרות את גפני ת׳קיף ויתנפלו עליהן המסלמים לכרתן. ויגשו אבו ספ׳יאן בן חרב ואלמגירה בן שעְבָה אל אלטאאף, ויקראו לת׳קיף לאמר: "הבטיחו אותנו כי לא יפגעו בנו עד אם נדבר אתכם". ויבטיחום. ויקראו לנשים מנשי קריש וכנאנה לצאת אליהם, כי יראו פן תפולנה בשבי בהלכד העיר, ותמאנה. ותהי ביניהן אָאמְנָה בת אבו ספ׳יאן אשר היתה אשה לערְוָה בן מסעוד ויהי במאן הנשים ויאמר אליהם בן אלאַסְוַד בן מסעוד: "הוי אבו ספ׳יאן ומגירה הלא אראה לכם דבר טוב מזה אשר באתם בגללו. הנה אחוזת בני אלאסוד בן מסעוד היא במקום אשר ידעתם – ומחמד חנה בין האחוזה הזאת ובין אלטאאף בנחל אלעַקיק שמו – ואתם ידעתם כי אין באלטאאף אחוזה הרחוקה ממנה להביא פרי והקשה ממנה להפרותה ולטעתה. ועתה אם יכרות מחמד את גפניה, לא יטעו אותה עוד לעולם, דברו נא אליו ולקחה לו או יניחה לנו, באשר שארי בשר אנחנו לו, כאשר לא נסתר ממנו". ויעזבה מחמד להם.

ומחמד אמר לאבו-בכר בצורו על אלטאאף לאמר: "ראיתי והנה נתנה לי במתנה קערה מלאה חמאה. וינקר בה תרנגול, וישפוך את אשר בה". ויאמר אבו-בכר: "לא אדמה כי תשיג מהם ביום הזה את אשר תחפוץ". ויאמר מחמד: "ואני לא אדמה כן".

וכ׳וַיְלה בת חכים הסלמית והיא אשת עת׳מאן בן מט׳עון אמרה: "שליח-האלהים, תן לי, בתת אלהים את אלטאאף בידך, את תכשיטי באדִיה בת גַילאן בן סלמה או תכשיטי אלפ׳ארעה בת עַקיל", כי היו לשתי אלה היפים בתכשיטי נשי אלטאאף. ויאמר לה מחמד: "ואם לא יתן לי אלהים את אלטאאף?" ותצא כ׳וילה ותספר את הדבר לעמר. ויבוא אל מחמד וישאלהו לדבריו אל כ׳וילה ויאמר מחמד: "כן אמרתי". ויאמר עמר: "האם לא יתנם אלהים בידך?" ויאמר: "לא". ויאמר עמר: "האם אצוה לקרוא לאנשינו כי יעלו מעליה?" ויאמר: "כן". ויקרא עמר לאנשים לעלות מעל אלטאאף, ויהי בקום האנשים לעלות מעליה ויקרא סעיד בן עבַידה: "אם כן יקום ויעמוד המושב הזה (ת׳קיף)". ויאמר עיַיְנָה בן חִצן: "חי-אלהים, כי רם כבודו ואצילותו (של יושב ת׳קיף)". ויאמר אליו אחד המסלמים: "יכחידך אלהים, עיינה, התהלל את עובדי האלילים על עמדם בפני שליח-האלהים? הן באת לעזור לו". ויאמר עיינה: "חי אלהים כי לא באתי להלחם בת׳קיף אתכם. ואולם חפצתי כי יכבוש מחמד את אלטאאף למען אשיג מת׳קיף נערה אשר אבוא אליה למען תלד לי זרע אנשים. כי ת׳קיף עם יוצא מן הכלל הוא לערמה ובינה". ובעת צור מחמד על אלטאאף יצאו אליו עבדים ויתאסלמו וישחררם מחמד. ויהי בהתאסלם אנשי ת׳קיף וידברו אליו אנשים מהם בדבר העבדים האלה, ויאמר אליהם מחמד: "אלה משוחררי אלהים הם". ות׳קיף פגעה בעת ההיא במשפחת מרואן בן קיס אלדוסי, כי התאסלם ויעזור למחמד נגד ת׳קיף, ויאמר מחמד למרואן: "קח בעד משפחתך את האיש הראשון אשר תשיג ידך מקיס", כי ת׳קיף התילדה על קיס. וימצא את אבי בן מאלך אלאשערי ויתפשהו עד אשר ישיבו לא את משפחתו. וידבר אלצַ׳חָךְ בן ספ׳יאן את ת׳קיף וישלחו לו את משפחתו וישלח להם חפשי את אֻבַּי.

ופקודי המתים אשר נפלו במלחמת הקודש ביום אלטאאף מקריש שבעה איש ואחד מבני לית'. ויהי בהם עבד-אללה בן אבו-בכר אשר ירו בו חץ ביום ההוא וימת בו באלמדינה אחרי מות מחמד. ומהאנצאר ארבעה. ויהיו כל פקודיהם שנים עשר איש.

רכוש הואזן ושבוייהם.

ויעל מחמד מעל אלטאאף ויעבור על דַחְנָא ויחן באל'גִעְראנה, הוא ואנשיו ואתו שבויים רבים מהואזן. ויאמר אליו איש מאנשיו ביום נסעו מת'קיף: "שליח האלהים, קללם". ויאמר מחמד: "אלהים נחה את ת'קיף באורח מישרים והביאם (אל האסלאם)". ויהיו אתו ששת אלפים שבויים ילדים ונשים. וגמלים וצאן אשר לא יספר מרוב. ותבוא אליו משלחת מהואזן אחרי התאסלמם ויאמרו: "שליח האלהים, אנחנו גזע ושבט, ויקרנו האסון אשר לא נעלם ממך. נטה נא לנו חסד, יעש עמך אלהים חסד". ויקם איש מהואזן, אחד מבני סעד בן בכר שבט מינקת מחמד ויאמר: "שליח אלהים, הנה במכלאות השבויים דודותיך לאב ודודותיך לאם ואומנותיך אשר טפחוך וירבוך. ואכן לו כלכלנו את אלחארת' בן אבי שִמר או את אלנעְמָאן בן אלמנְדִ'ר מלך חירה, ותבוא עלינו הרעה אשר באה עלינו, כי אז היתה לנו תקוה כי ירחמנו ונטה אלינו חסד. ואתה הן אתה הטוב בכל אשר היטיבו להם". ויאמר אליהם מחמד: "בניכם ונשיכם חביבים עליכם יותר או רכושכם?" ויאמרו: "שליח אלהים, נתת לנו לבחור בין רכושנו ובין כבודנו. לא, כי תשיב אלינו את נשינו ובנינו כי הם חביבים עלינו מרכושנו". ויאמר: "הנה אשר נפל בגורלי ובגורל בני עבד אלמטלב לכם הוא. ועתה בהתפללי עם האנשים תפילת הצהרים וקמתם ואמרתם:,מבקשים אנחנו את שליח האלהים להיות לנו למליץ לפני המסלמים ואת המסלמים להיות לנו למליץ לפני שליח האלהים בדבר נשינו ובנינו' ונתתי לכם אז מבוקשכם ואשאל בעדכם". ויהי בהתפלל מחמד עם האנשים בצהרים ויקומו האנשים וידברו כאשר צוום. ויאמר מחמד: "אשר נפל בגורלי ובגורל בני עבד-אלמטלב לכם הוא". ויאמרו המהגרים: "ואשר נפל בגורלנו לשליח האלהים הוא". ויאמרו כן גם האנצאר. ואולם אלאַקְרָע בן חאבִס אמר: "אך באשר לי ולבני תמים לא כן הדבר". ויאמרו כן גם עייְנָה באשר לו ולבני פ'זארה ועבאס בן מרדאס באשר לו ולבני סלים. ויענו בני סלים: "לא כן. אשר נפל בגורלנו לשליח האלהים הוא". ויאמר אליהם עבאס: "הקליתם אותי". ויאמר מחמד: "כל השומר על זכותו בשבויים האלה, הנה יעזוב אותם בעד ששה חלקים אשר נִתן לו מן השבי הראשון אשר נשבה". וישיבו להואזן את בניהם ונשיהם. ומחמד נתן לעלי שפחה את רַיְטה בת הִלאל מבני סעד בן בכר, ולעת'מאן את זַיְנָב בת חַיָאן בן עַמר בן חַיָאן וגם לעמר נתן שפחה. ויתן עמר את השפחה אשר לו לעבד-אללה בנו. וישלחה עבדאללה אל דודיו אחי-אמו מבני ג'מח למען יתקנוה וקשטו אותה לו עד אשר יקיף את המקדש כמצווה ושב אליהם ובא אליה. ויהי כצאתו מן המסגד וירא את האנשים נדחקים וישאל ויאמרו לו: "השיב לנו שליח-האלהים את נשינו ובנינו". ויאמר עבד-אללה: "בת שבטכם ההיא היא בתוך בני ג'מח. לכו וקחו אותה". וילכו אליה ויקחוה. ועיַינה בן חצן לקח בחלקו אשה זקנה מזקנות הואזן, כי אמר: "בוחר אני בזקנה כי אחשוב אשר לה משפחה גדולה, ומי יודע אם לא ירבה לתת כופר נפשה". ויהי באמור מחמד לתת כופר כל נפש מהואזן שש מהשבי הראשון, וימאן להשיבה. ויאמר אליו זהיר אבו צרָד: "הנח לה, חי אלהים כי אין פיה טרי ולא שדיה מלאות, ורחמה לא יֵלֵד ולא חן לה בעיני בעלה, ודדיה לא ישפתו עוד חלב". וישיבה למען קחת ששת חלקים מן השבי הראשון. וימצא עיינה את אלאקרע בן חבאס ויתאונן לפניו על הדבר הזה, ויאמר אליו אלאקרע: "חי-אלהים כי בקחתך אותה לא היתה עוד בתולה אשר לא ידעה איש ולא אשה בחצי ימיה".

התאסלמות מאלך בן עוף אלנצרי.

ומחמד שאל את משלחת הואזן למעשה מאלך בן עוף ויאמרו לו: "הנה הוא באלטאאף עם ת'קיף". ויאמר: "הודיעו למאלך כי אם יבוא אלי והתאסלם, והשיבותי לו אנשי ביתו ורכושו ונתתי לו מאה גמלות". ויגידו הדבר למאלך. ויצא מרלך מאלטאאף לבוא אל מחמד. ויהי כי ירא פן יודע לת'קיף אשר אמר לו מחמד ועצרוהו. ויצו להכין לו את גמלו ולהביא לו את סוסתו אל אלטאאף. ויצא לילה וישב על סוסתו עד הגיעו אל מקום גמלו במקום אשר צוה להביאו. וירכב לבוא אל מחמד וימצאהו באלג'עראנה או במכה. וישב לו מחמד את משפחתו ורכושו ויתן לו מאה גמלות. ויתאסלם מאלך ויהי נאמן את האסלאם. וישר ביום ההוא שיר תהלה למחמד. ויפקד אותו מחמד על האנשים אשר התאסלמו מבני עמו משבטי ת'מאלה וסַלמה ופַ'הם. ויהי נלחם בעזרתם נגד ת'קיף. ולא יצא מת'קיף עדר לרעות אשר לא התנפל עליו. ויצק להם מאד, כאשר התאונן אחד הת'קיפים בשירו.

חלוקת השלל.

ויהי ככלות מחמד להשיב את השבויים בחנין למשפחותיהם וירכב, וילכו אחריו האנשים והם אומרים: "הוי שליח-האלהים, חלק בינינו שללנו מהגמלים והצאן". וידחקו אליו עד אשר לחצוהו אל עץ, ותשמט מעליו אדרתו ויאמר: "השיבו לי אדרתי, הוי אתם, חי אלהים כי לו היה לכם שלל כמספר עצי תהאמה, הייתי מחלק אותו ביניכם. הן לא מצאתם אותי לא כילי, לא צר-עין ולא שקרן". ויגש אל צד גמלו ויקח שערה מדבשתו וישימה בין אצבעותיו ויאמר: "הוי האנשים, חי-אלהים כי אין לי משללכם ולא השערה הזאת בלעדי החומש. וגם החומש מושב לכם, אך אתם השיבו אשר לקחתם לכם מן השלל מחוט ועד מחט. כי אשר יעלים דבר והביא עליו הדבר קלון ואש ובוז ביום תחית-המתים". ויבֵא איש מהאנצאר צרור חוטי-שער ויאמר: "שליח-האלהים, לקחתי צרור זה למען עשות כר לגמלי הפצוע". ויאמר מחמד: "חלקי בזה מחול לך". אך האיש אמר: "אם הדבר הגיע עד לידי העונש אשר אמרת, אין לי חפץ בו", וישליכהו מידו. ועקיל בן אבו-טאלב בא ביום חנין אל אשתו פ'אטמה בת שיבה וחרבו מכוסה דם, ותאמר: "הנה רואה אנכי כי נלחמת, ומה הוא אשר לקחת משלל עובדי-האלילים?" ויאמר: "הא לך המחט הזה לתפור בה בגדיך". ויתנה לה. ויהי בשמעו את קריאת מחמד להשיב את אשר לקחו מן השלל מחוט ועד מחט, וישב עקיל ויאמר: "רואה אנכי כי הלכה מחטך". ויקחה וישליכה אל תוך השלל.

המתנות לקרב הלבבות.

ומחמד נתן מן השלל מתנות לנכבדים בקריש ולשבטים הבדואים, למען קנות את לבם ואת לב בני עמם. ויתן לרבים מהם מאה גמלים. ובתוכם לאבו-ספ'יאן בן חרב ולבנו מעאויה, לעיינה בן חצן ולאלאקרע בן האבס. ולאחרים נתן מעט ממאה לאיש, ולאחרים חמשים. ולעבאס בן מדראס נתן מספר גמלים זכרים. ויכעיסהו הדבר ויוכיח את מחמד בשיר על הדבר הזה. ויאמר מחמד: "הוליכוהו וכרתו לשונו מעלי". ויתנו לו גמלים עד אשר רִצוהו. ותהי זאת כריתת הלשון אשר צוה מחמד. ויהי כבוא עבאס אל מחמד ויאמר אליו מחמד: "האתה הוא האומר בשירך:,ויהי שללי כשלל אלעביד בין אלאקרע ועיינה' "? ויתקן אבו-בכר את דברי מחמד לאמר:,בין עיינה ואלאקרע", כי החרוז בשיר גומר באות העין. ויאמר מחמד: "אחת היא". ויאמר אליו אבו-בכר: "מעיד אנכי כי הוא כאשר אמר אלהים לאמר[138]:,ולא למדנוהו את השיר ולא תתאים לו'". ואיש אחד אמר למחמד: "נתת לעיינה בן חצן ולאלאקרע בן חבאס מאה מאה גמלים ותעזוב את ג'עַיל בן סראקה אלצ'מרי". ויאמר מחמד:

"חי-אלהים אשר נפש מחמד בידו כי לג'עיל טוב מאשר לכל אלה אשר על פני הארץ. אכן עיינה ולאלאקרע הם ככל יתר האדם, ואולם נתתי להם מתנות בעבור קנות את לבם. ואולם בג'עיל בטוח אני כי נאמן הוא את האסלאם".

ואיש מבני תמים ד'ו אלחוַיְצִרה שמו בא ויעמוד לפני מחמד בתתו מתנות לאנשים ויאמר אליו: "מחמד, ראיתי את אשר עשית ביום הזה". ויאמר מחמד: "אם כן מה דעתך?" ויאמר: "חושב אנכי כי לא ביושר עשית מעשיך". ויכעס מחמד ויאמר: "אוי לך, אם אני אין אתי ישר, את מי הוא?" ויאמר עמר: "האם לא נהרגנו?" ויאמר מחמד: "לא. הנח לו, כי ימצא לו אחוזת מרעים אשר יתעמקו בדת ויחדרו בתוכה עד צאתם לצד השני, כחץ היוצא מן המקום אשר נתקע בו והביטו אל חודו ולא ימצאו דבר, אחר יביטו למטה ממנו ולא ימצאו דבר. אחר למעלה בקצה ולא ימצאו דבר, כי עבר החץ לפני הפרש והדם[139]".

והאנצאר בראותם כי נתן מחמד מתנות לנכבדי קריש ולשבטי הבדואים ולא נתן דבר לאיש מהם, ותעכר רוחם וילונו מאד, ויאמר איש מהם: "חי-אלהים כי מצא שליח אלהים את בני-עמו (ויעזבנו)". ויכנס אליו סעד בן עבאדה ויאמר: "שליח האלהים, הנה האנשים האלה מהאנצאר נעכרה רוחם בגלל המעשה אשר עשית בשלל אשר נפל בידך. חלקת בין בני-עמך ותתן מתנות גדולות בין שבטי הערבים, ולא נפל מכל זה ביד השבט הזה מהאנצאר מאומה". ויאמר אליו מחמד: "ומה דעתך אתה על הדבר הזה?" ויאמר: "שליח-האלהים, אני מבני עמי אנכי". ויאמר אליו מחמד: "אסוף לי את בני-עמך אל הגְדֵרָה הזאת". ויצא סעד ויאסוף את האנצאר בגדרה ההיא, ויבואו אנשים מן המהגרים, ויתנו להם לבוא פנימה ויבואו. ויבואו אחרים וישיבום ולא נתנו להם לבוא. וכאשר התאספו ויבוא סעד ויאמר אל מחמד: "הנה כבר נאסף אליך השבט הזה מהאנצאר". ויבוא מחמד ויהלל את אלהים וישבחו באשר יאה לו, אחר אמר: "הוי משפחת האנצאר, מה השמועה אשר שמעתי אודותיכם כי נעכרה רוחכם, האם לא באתי אליכם ואתם תועים וינחכם אלהים מישרים, ותהיו אביונים ויעשירכם אלהים, ושונאים הייתם איש לרעהו (אוס לכ'זרג') ויאחד את לבותיכם". ויאמרו: "אמנם כן, אלהים ושליחו עשו אתנו חסד וטובה". ויאמר אלהים מחמד: "האם לא תענו אותי, משפחת האנצאר?" ויאמרו: "מה זה נענה אותך שליח האלהים? לאלהים ולשליחו החסד והטובה". ויאמר אליהם: "חי-אלהים, כי לו חפצתם אמרתם, ואמת היה דבריכם וצדק, לאמר:,באת אלינו בעשות אותך עמך לכוזב ונאמין לך ונעזָב ונעזור לך ומגורש ונתן לך מעון, וחסר-עזרה ונעזור לך'. הנעכרה רוח משפחת האנצאר, בגלל הבלי העולם הזה אשר משכתי בו את לב אנשים למען יתאסלמו, בעוד אשר סמכתי עליכם כי אתם נאמנים לאסלאם. האם אינכם שבעים רצון, משפחת האנצאר כי ישובו האנשים עם צאן וגמלים בעת אשר אתם תשובו עם שליח אלהים אל מחנכם. חי האלהים אשר נפש מחמד בידו, כי לולא מצות ההִגְ'רָה אשר קיימתי בהגרי לשם אלהים, כי אז חפצתי להיות איש מהאנצאר. ולו נחלקו האנשים והיו לעֲבָרים והלכו האנצאר לעבר אחד כי אז הלכתי לעבר האנצאר. אלהים רחם את האנצאר ואת בני האנצאר ואת בני-בני האנצאר". ויבכו העם עד הרטיבם את זקניהם ויאמרו: "שבעי רצון אנחנו, שליח-אלהים, בחלקנו ובגורלנו". וילך מהם שליח האלהים וילכו איש לאהלו.

בקור מחמד במקדש.

אחרי-כן יצא מחמד מאלג'עראנה לבקר במקדש הכעבה. ויצו על שארית השלל ויאצרוהו במַגַ'נָּה במחוז מַרר אלט'הראן. ויהי ככלותו את סדר-הבקור במקדש וילך משם לשוב אל אלמדינה. ויפקד במקומו את עַתָּאב בן אַסִיד על מכה ויַשאר אתו את מעָאד' בן גַ'בָל להורות את האנשים בדת וללמדם את הקראן. והשלל הובל אחרי מחמד. ובעת הפקיד מחמד את עתאב על מכה הקציב לו דרהם ליום לכלכלתו. ויקם עתאב וינאם לפני האנשים ויאמר: "ירעיב אלהים את נפש האיש אשר ירעב אחרי היות לו דרהם. הנה הקציב לי שליח האלהים דרהם ליום, ואין אני צריך עוד לאיש".

ומחמד בקר במקדש הכעבה בחודש ד'ו אלעקדה ויבוא אל אלמדינה באחרית החודש הזה או בראשית ד'ו אלחגָ'ה. והאנשים ערכו את סדר החג בשנה ההיא, היא השנה השמינית כחוקת הערבים. ואת סדר החג עם המסלמים ערך עַתָּאב בן אַסִיד. ואנשי אלטאאף עמדו בעבודת-אליליהם ויתבצרו בטאאף מחודש ד'ו אלקעדה אשר בו נסע מחמד עד חדש רמצ'אן לשנה התשיעית.

ענין כַעָב בן זהַיְר.

ויהי כבוא מחמד אל אלמדינה אחרי עלותו מאלטאאף ויכתוב בגַ'יְר בן זהַיְר מבני מזַיְנָה אל אחיו המשורר הנודע לתהלה כעב, ויודיעהו לאמר: "הנה הרג מחמד אנשים במכה מאלה אשר שמוהו ללעג בשיריהם ויצרו לו. והשרידים אשר נשארו ממשוררי קריש אבן אלזִבְעַרִי והבַיְרָה בן אבו והב ברחו ויפוצו לכל רוח. ועתה אם חֵפץ לך בחייך ועַפְתָּ אל שליח-האלהים, כי הוא לא יהרוג אשר יבוא אליו חוזר בתשובה. ואם לא תעשה כן, מצא לך מקלט בארץ". וכעב שלח לפני זה לג'ביר אחיר שיר תוכחה על התאסלמותו וילעג למחמד. ויהי בהגיע השיר אל ג'ביר לא הוטב בעיניו להסתירו ממחמד ויקראהו לפניו. ויהי כקראו מתוך השירה: "השקה אותך אשר יאמינו בו (מחמד) כוס רויה" אמר מחמד: "אמנם יאמינו בי והוא השקרן". וכאשר קרא: (ידריכך) אל מדות לא מצאת את אביך ואמך מחזיקים בהן", אמר מחמד: "אמנם כן, לא מצא בהן את אביו ואת אמו". ויענהו אז בג'יר בשיר המבטל את אלילת הערבים, את אללאת.

ויהי בהגיע מכתב ג'ביר אל אחיו כעב ותצר לו הארץ, ויפחד לנפשו. ואויביו אשר היו אתו עוד הפילו מורא בלבו ויאמרו: "אך הרוג הוא". ויהי כי לא מצא לו דרך ויחבר שירה ארוכה "קצידה" להלל בה את מחמד ויזכור בה את פחדו ואת המורא אשר הפילו אויביו בלבו, הלא היא השירה הידועה המתחילה "חמקה עברה סעָאד" (באנת סעאד). ויצא ויבוא אל אלמדינה וירד בבית איש מודע לו מג'הַיְנָה ויוליכהו האיש אל מחמד בעת התפללו תפילת הבוקר. ויתפלל האיש עם מחמד. אחר הראה לו על מחמד, ויאמר: "זה הוא שליח האלהים, קום אליו ובקש ממנו להבטיח אותך אשר לא יעשה לך רעה". ויגש אל מחמד וישב על ידו וישם את ידו בידו, ומחמד לא ידעו, ויאמר: "שליח אלהים, הנה כעב בן זהיר בא לבקש מאתך אשר תבטיחהו לבלתי עשות לו רעה והוא שב בתשובה ויהי למסלם. התקבלהו בבואו אליך?" ויאמר מחמד: "כן". ויאמר: "שליח האלהים, אני הנני כעב בן זהיר". ויקפוץ איש מהאנצאר ויאמר: "שליח האלהים, הנח לי ואסיר את ראשו מעליו". ויאמר מחמד: "סור מעליו. כי בא חוזר בתשובה וסר מדרכו". ויכעס כעב על האנצאר באשר עשה בו חברם, כי המהגרים דברו עליו אך טובות. ויקרא לפני מחמד את דברי השירה "באנת סעאד" עד תומם. ובתוך השיר בית אשר פגע בו באנצאר ויבז להם ובית אשר הלל בו את קריש, ויכעסו עליו האנצאר, ויהי אחרי

התאסלמו ויהלל אותם בשיר אחד ויזכור את סבלם עם מחמד ומוצאם מתימן. ויסופר כי בהקריאו שירו "באנת סעאד" לפני מחמד, אמר לו: "למה לא הזכרת לטובה את האנצאר, אכן כדאים הם לזה". ויחבר שיר שני בתהלתם. וכעב הקריא את שירו לפני מחמד בתוך המסגד.

יב. מלחמת תבוךְ ויתר דברי השנה התשיעית

הקריאה למלחמה.

וישב מחמד באלמדינה מד'ו אלחג'ה עד רג'ב. אחרי כן צוה את האנשים להכון לפשוט בגדודים על הביזנטים. והזמן אז קשה לאנשים והחום גבר ותהי עת מחסור. והימים ימי בשול הפירות, ויחפצו האנשים לאסוף את פרים ולשבת בצלם, ולא טוב היה בעיניהם לצאת לקרב. ומחמד בצאתו לפשוט בגדוד היה מגלה אך לעתים רחוקות את מחוז חפצו, ויהי אומר כי הוא פונה למקום אחר. אולם בצאתו לתבוךְ הגיד להם לאן פניו מועדות, כי רחוק המקום והזמן קשה והאויב רב ועצום, ויחפוץ כי יתכוננו האנשים ויצטידו למלחמה. ויגד להם כי מגמת פניו הביזנטים. וביום ההוא אמר לגַ'דּ בן קיס אחד בני סלמה: "הוי גַ'דּ, החפץ אתה להלחם השנה בבני הצהבים (הביזנטים)?" ויאמר: "שליח-האלהים, תן נא לי רשות לבלתי צאת ולא תביאני לידי נסיון. חי-אלהים, אשר כל בני עמי יודעים אשר אין איש מתפעל יותר מן הנשים ממני. ועתה ירא אנכי פן בראותי את נשי הצהובים לא אמשול ברוחי". ויפן מחמד ויעזבהו ויאמר: "נתתי לך רשות". ועל גַ'דּ נאמר[140]: ובהם יש אשר יאמר: "תן לי רשות ואל תביאני לידי נסיון, האין זאת אשר לא עמדו בנסיון? – ואכן גיהנום יָסֵב את הכופרים". לאמר, ג'ד עמד בנסיון עוד פחות מאשר דמה באשר המרה את מצות מחמד וישמור על נפשו ולא יצא לשמור על מחמד. ואנשים מן הצבועים אמרו איש אל אחיו: "אל תחלצו למלחמה בחום", למען הַזּוֹר ממלחמת הקודש ובשפק אשר בנפשם בדבר האמת, ובחפצם לעורר את העם נגד מחמד. ועליהם נאמר[141]: ויאמרו: "אל תחלצו למלחמה בחום". אמר: אש הגיהנום חמה מזאת לו השכילו בינה. יצחקו מעט אך הרבה יבכו. גמול באשר פעלו". ומחמד שמע כי אנשים מן הצבועים התאספו בבית סוַיְלִם היהודי וביתו אצל גָ'אסום, ויסירו את לב האנשים מעל שליח האלהים לבלתי צאת עם הגדודים לעלות על תבוךְ. וישלח אליהם את טלחה בן עביד-אללה ואתו אנשים מחבריו. ויצוהו לשרוף עליהם את בית סוילם. ויעש טלחה כן. ויקפוץ אלצ'חְחָאךְ בן כ'ליפה מגג הבית ותשבר רגלו ויקפצו חבריו וימלטו. וינחם אלצ'חחאך על אשר עשה ויאמר לבלתי שוב עוד לדבר כזה כאשר אמר בשירו. ומחמד התכונן בכל מאמציו לנסוע ויצו את העם להתכונן ולהצטיד ויעורר את בעלי-העושר לתת מהונם להוצאות המלחמה וגמלים למסע האנשים. ויהיו מן האנשים אשר נתנו גמלים למסע בהשענם על שכר אלהים. ויתן עת'מאן הון רב לדבר הזה, לא נתן איש כמוהו, אלף דינר. ויאמר מחמד: "אלהים רצה בעת'מאן כי אני שבע רצון ממנו".

דבר הבוכים.

ואנשים מהמסלמים שבעה מהאנצאר ואחרים מזולתם באו אל מחמד, ויבקשוהו לתת להם גמלים לרכב למלחמה, כי אנשי-מחסור היו. ויאמר אליהם מחמד: "אין אתי גמלים להסיע אתכם עליהם". ויפנו ממנו ועיניהם נגרות דמע מיגון על אשר אין להם הון להוציאו במלחמת אלהים, הם הבוכים. וימצא אִבן יָאמין בן עמיר בן כעב אלנצ'רי שנים מהם והמה בוכים; וישאלם: "על מה זה תבכו?" ויספרו לו את כל הדבר, ויתן להם גמל לרכב עליו ומעט תמרים לצידה להם. ויצאו עם מחמד. ואנשים מהבדואים באו מבני גפ'אר ויתנצלו לפני מחמד כי לא יוכלו לצאת לקרב. ולא הרשה להם אלהים.

ויהי כאשר היה הכל מוכן למסע, ומחמד עמד לנסוע, ויהיו אנשים מן המסלמים אשר פגרו לצאת וישארו ולא יצאו. ואולם לא באשר היו מפקפקים בדת האסלאם ופוסחים על שתי הסעפים. ויהיו אלה אנשים נאמנים עם האסלאם. ומחמד יצא ויתקע מחנהו על גבעת אלודאע. ויפקד על אלמדינה את מחמד בן מסלמה האנצארי ויש אומרים את סִבאע אבן ערְפ׳טה.

המנע הצבועים מצאת.

ועבד-אללה בן אבי תקע מחנהו לבדו למטה ממחמד מול ד׳באב. ולא היה מחנהו הקטן בשני המחנות. ויהי בנסוע מחמד וישאר עבד-אללה בן אבי והצבועים אשר אתו והפוסחים על שתי הסעפים ולא יצאו. ומחמד השאיר את עַלי ואת משפחתו ויצוהו לשמור עליה. ויעוררו הצבועים את העם ויאמרו: "לא השאיר אותו כי אם לבלתי הכביד עליו ולהקל מעליו". וכשמוע עלי דבריהם, ויקח את נשקו ויצא ויבוא אל מחמד והוא חונה באלג׳וּף ויגד לו את דברי הצבועים. ויאמר מחמד: "שקר דברו. ואולם השארתיך למען תשים עינך על אשר עזבתי אחרי, ושמרת לי את בני ביתי ובני ביתך. האם לא טוב הדבר בעיניך, עַלי, כי תהיה לי אשר היה אהרן למשה.

רק אשר לא יקום עוד נביא אחרי"[142]. וישב עלי אל אלמדינה ומחמד נסע לדרכו.

דבר אבו כַ׳יְתַ׳מה.

ואבו כ׳ית׳מה היה במפגרים לצאת עם מחמד, וישב אל ביתו ימים אחדים אחרי צאת מחמד ביום חם. וימצא שתים מנשותיו בשתי סוכות אשר להן בגגו. ותרבֵצנה כל אחת את סוכתה ויצננו לו שם מים ויכינו לו מטעמים. ויהי בבואו ויעמוד בפתח הסוכה ויבט אל שתי נשותיו ואל אשר עשו, ויאמר: "שליח אלהים בחמה וברוח ובחום, ואבו כ׳ית׳מה בצל מקרה ומטעמים ערוכים ויושב את אשה יפה באחוזתו? לא יאות לעשות כן", וישבע לאמר: "חי-אלהים כי לא אבוא אל סוכת אחת מכן עד אם אדביק את שליח האלהים. עתה הכינו לי צידה". ותעשינה כן. ויקח גמל וירכב עליו ויצא לבקש את מחמד וימצאהו בחנותו בתבוך. ועמיר בן והב הג׳מחי מצא את אבו כ׳ית׳מה בדרך בבקשו את מחמד. וילוו איש אל אחיו עד קרבם אל תבוך. ויאמר אבו כ׳ית׳מה אל עמיר: "עלי רובצת חטאת. ועתה טוב תעשה אם תשאר מאחרי עד אשר באתי אל שליח האלהים". ויעש עמיר כן. ויהי כראות אותו אנשי מחמד בא, ויאמרו: "הנה רוכב גמל בדרך, בא". ויאמר מחמד: "מי יתן והיה זה אבו-כ׳ית׳מה". ויאמרו: "שליח אלהים, חי-אלהים כי אבו-כ׳ית׳מה הוא". ויהי כהבריכו את הגמל ויגש ויברך את מחמד בשלום. ויאמר אליו מחמד: "השמר לך אבו-כ׳ית׳מה". ויספר למחמד את כל הדבר. וידבר אליו מחמד טובות ויברכהו בטובה. ויספר אבו-כ׳ית׳מה את הדבר הזה בשיר.

המוצאות אותו באלחִג׳ר.

ובדרכו לתבוך עבר מחמד על-פני אלחְג׳ר מקום מושב ת׳מוד לפנים, הוא העם אשר המרה את פי נביאו צאלח, ויעקרו את הגמלה אשר הוציא להם מן הסלע לאות ולמופת כי שלחו אלהים, וימיתם אלהים ברעם וברעש. ויחן מחמד שם. וילכו המסלמים לשאוב להם מים מבאר חג׳ר. ויהי בלכתם ויאמר אליהם מחמד: "אל תשתו ממימי המקום ואל תרחצו בהם לתפילה כחוק. וכל בצק אשר לשתם בהם והאכלתם אותו את הגמלים ולא תאכלו ממנו מאומה. ואל יצא איש מכם הלילה יחידי בלתי אם יהיה איש אתו". ויעשו האנשים כאשר צום, זולתי שני אנשים מבני סאעדה. ויצא אחד מהם לצרכיו והשני לבקש גמלו. ויֵחָנק בדרכו האיש אשר יצא לצרכיו. ואת השני ההולך לבקש גמלו נשא הרוח

וישליכהו בהרי טַיְא. ויספרו הדבר למחמד ויאמר אליהם; "האם לא אסרתי עליכם לצאת יחידי?" ויתפלל על אשר נפגע בדרכו ויֵרָפא לו. והאיש אשר נפל בין הרי טיא הביאוהו אנשים מטיא שי למחמד בבואו אל אלמדינה. ועבד-אללה בן אבו-בכר ספר, כי קרא לו אלעבאס בשם שני האנשים. וימאן לקרוא בשמותם, כי בסוד מסר לו אלעבאס את הדבר. ובעבור מחמד על מושבות ת'מוד בחג'ר כסה בבגדו את פניו ויאץ בגמלו ויאמר: "אל תבואו אל בתי הפושעים, בלתי אם בוכים מפחד לבל יפגעכם אשר פגעם". ויהי בהשכים האנשים ומים לא היו להם ויתאוננו לפני מחמד, ויתפלל וישלח אלהים ענגה ותמטר עד רוות האנשים וימלאו כליהם מן המים ככל צרכם. ומחמוד בן לביד ספר בשם איש מבני שבטו בני עבד-אלאשהל אשר ספר לו לאמר: איש מן הצבועים הידוע בפסחו על שתי הסעפים היה הולך עם מחמד לכל אשר הלך. ויהי בהתפלל מחמד בחג'ר וישלח אלהים הענגה ותמטר עד רוות האנשים, ויגשו אליו בני שבטו ויאמרו אליו: "אוי לך, הנשאר עוד ספק בנפשך אחרי זה?" ויאמר: "ומה זה? – ענגה עוברת". ומחמוד אמר כאשר שאלוהו, אם הכירו האנשים את הצבועים אשר בתוכם, לאמר: "כן. חי-אלהים, כי ידוע ידע כל איש אם אחיו ואם אביו ואם דודו אחי אביו צבוע הוא. ואולם היו מסתירים את הדבר".

גמלת מחמד האבודה.

ובדרך אבדה גמלה למחמד, ויצאו חבריו לבקשה. ועם מחמד איש מחבריו הנאמנים עמארה בן חזם. ויהי אתו במחנהו אשר חנה זיד בן אללצַּיְת הקַיְנֻקאעי ויהי זיד צבוע. ויאמר: "האין מחמד אומר, כי נביא הוא וכי יגלו לו דברים מן השמים? ועתה לא ידע מקום גמלתו איה". ובעת ההיא עמארה אצל מחמד, לא שמע את דברי זיד. ויאמר מחמד לעמארה: "הנה איש אמר כזאת וכזאת עלי. ואכן חי-אלהים כי לא אדע בלתי אם אשר יודיעני אלהים, אך הנה הראני אלהים מקומה. הנה היא בנחל בחריץ כזה וכזה. כי נאחזה בסך ברסנה. והלכתם והבאתם אותה אלי". וילכו ויביאוה. וישב עמארה אל מחנהו, ויספר על דבר הפלא אשר ידע מחמד את דברי זיד אשר דבר במחנה. ויען איש ויאמר לעמארה: "אכן דבר זיד כזאת וכזאת בטרם תבוא". ויקם עמארה על זיד ויחזק בצוארו והוא קורא: "גשו אלי עבדי-אלהים. אכן היתה במחני רעה ואנכי לא ידעתי. צא אויב אלהים ממחני ולא תבוא בחברתי". ויספרו כי זיד שב בתשובה אחרי זאת. אך אחרים אומרים, כי חשוד היה על הרעה עוד יום מותו.

ענין אבו דַ'רְר.

וילך מחמד הלוך ונסוע לדרכו, ואנשים מאנשים שונים מתחמקים ממנו ומפגרים מלכת אחריו. ויהי באמור אליו אנשיו: "שליח האלהים, הנה פלוני התחמק וילך", ואמר: "הניחו לו. והיה אם טוב בו, והשיבו אלהים ודבק בכם, ואם לא כן הנה נתן לכם אלהים מנוחה ממנו". ויהי אומר כן עד השאר אבו ד'רר מאחרי האנשים, כי פגר גמלו בלכתו. ויספרו למחמד ויאמר כאשר היה אומר. ואבו ד'רר נסע קדימה לאטו על גמלו, ויהי בראותו כי פגר גמלו ויקח את מטענו וישאהו על גבו, ויצא ברגל בעקבות מחמד לדבקה בו. ומחמד חונה באחת התחנות. וירא איש מהמסלמים ויאמר: "שליח האלהים, הנה איש הולך ברגל יחידי, בדרך". ויאמר מחמד: "מי יתן והיה זה אבו-ד'רר". וכהתבוננם אליו האנשים ויאמרו: "שליח-האלהים, חי אלהים אכן אבו-ד'רר הוא". ויאמר מחמד: "רַחֵם אלהים את אבו ד'רר. הוא הולך יחידי וימות יחידי, ויקום לתחית-המתים יחידי". ויהי כן; כי הגלה הגלה הכליף עת'מאן בימי ממשלתו את אבו ד'רר אל אלרַבַּד'ה וימת שם ואין אתו איש בלעדי אשתו ונערו, ויצום לאמר:

"במותי ורחצתם אותי והלבשתם אותי תכריכים, והנחתם אותי על אם הדרך. והיה בעבור האורחה הראשונה ואמרתם:,זה הוא אבו ד'רר חבר שליח האלהים, עזרו אותנו לקברו' ". ויהי אחרי מותו ויעשו כאשר צום. ויעבור עבד-אללה בן מסעוד ואתו אחוזת אנשים מעִרָאק, ופניהם מועדות לבקר במקדש מכה. ויראו פתע את המת על אם הדרך וכמעט דרסוהו הגמלים. ויגש אליהם הנער ויאמר: "זה הוא אבו ד'רר חבר שליח האלהים, עזרו אותנו לקברו". ויפרוץ עבד-אללה בבכי מר ויאמר: "אמת דבר שליח האלהים, תלך לבדך, תמות לבדך ותקום יחידך ביום תחית המתים". ויספר להם עבד-אללה את כל אשר קרהו ואת דברי מחמד.

הִוָּדַע מחמד את אשר דברו הצבועים.

ואחוזת אנשים מהצבועים היו מראים על מחמד בצאתו לתבוך ויאמרו איש אל אחיו, לאמר: "התדמו בנפשכם כי מלחמה בצהובים (בביצנצים) כמלחמת הערבים איש עם אחיו היא. חי-אלהים כי רואה אנכי אותנו כיום מחר אסורים בכבלים". ויהי אומרים כן לִיָרא את המסלמים ולהפחידם. ויאמר מחמד לעַמָּאר בן יאסר: "השג את האנשים כי הפיצו שקר ושאלתם מה אמרו, וכי יכחשו ואמרת:,לא, כי כן וכן אמרתם' ". וילך אליהם עאמר ויאמר אליהם כאשר דבר אליו מחמד. ויבואו אל מחמד ויתנצלו לפניו. ואיש מהם, וַדיעה בן ת'אבת, אחז בחגורת אוכף הגמלה אשר מחמד עומד עליה ויאמר: "שליח אלהים, רק דברי ריק דברנו ומשחקים היינו". ועליהם נאמר: "וכי תשאלם ואמרו:,אכן מפטפטים היינו ומשחקים' "[143]. ומכַ'שֶן בן חמַיִר אמר: "שליח-אלהים, שמי ושם אבי גרמו לדבר" (שמות לא יפים וקשים). ויסלח אלהים למכ'שן בפרשה ההיא. ויקָרא מאז בשם עבד-אלרחמאן. ויהי מכ'שן אומר: "טוב טוב היה לי אשר אספוג מאה מלקות, ולא נגלו אודותי הדברים בקראן". ויתפלל, כי יֵהָרֵג במלחמת הקודש מבלי אשר יודע מקומו. ויהרג ביום מלחמת אלימאמה ועקבותיו לא נודעו.

בוא מחמד אל תבוך.

ויהי בהגיע מחמד אל תבוך ויבוא אליו יחַנָּה בן רְאבה אדון אַיְלָה ויכרות אתו מחמד ברית שלום. ויתן לו יחנה מס גלגולת. ויבואו גם אנשי גַ'רבאא ואַד'רח ויתנו לו מס גלגולת. ויכתוב להם מחמד מכתב אשר שמרו אתם ימים רבים. וכה כתב ליחנה: "בשם אלהים הרחמן והרחום. זה כתב אמנה מאת אלהים ומחמד הנביא שליח אלהים ליחנה בן ראבה ולאנשי אילה לאניותיהם ולארחותיהם ביבשה ובים. להם חסות אלהים ומחמד הנביא, וכן לאשר אתם ולאנשי סוריה ותימן וחוף הים. ואשר יעשה הרעה לא יפדה את נפשו בהונו (כי יומת). ומותר יהיה הונו לאיש אשר יקחנו. ואסור למנוע מהם מים לשתות או דרך לעבור בה ביבשה או בים".

שליחות כ'אלד בן הלוליד אל אכַידר דומה.

ויקרא מחמד אל כ'אלד בן אלוליד וישלחהו אל אכידר דומה, הוא אכידר בן עבד-אלמלך איש מִכִּנְדָה. וימלוך על כנדה והוא נוצרי. ויאמר מחמד לכ'אלד: "אתה תמצא אותו צד בקר הבר". ויצא כ'אלד ויבוא אל טירתו הרחק כראות העין בליל ירח בהיר, והוא על גגו ואתו אשתו. ויבוא בקר הבר ויהיו מטיחים קרניהם בשער הארמון, ותאמר אליו אשתו: "הראית כזאת מעולם?" ויאמר: "לא. חי-אלהים". ותאמר: "דבר כזה לא יתן איש לעשות". ויאמר: "איש לא יתן לעשות". וירד ויצו לחבוש סוסתו. ויחבשוה. וירכבו אתו אנשי ביתו ובתוכם אח אשר לו חסאן שמו. וירכב ויצאו אתו ואתם תלים וקשתם. ויהי בצאתם ויפגשו בהם פרשי מחמד ויקחוהו בשבי ויהרגו את אחיו, ועליו

אדרת קטיפה רקומה זהב. וישלל אותה כ'אלד וישלחנה אל מחמד בטרם יבוא אליו. ויהי בהגיע האדרת אל מחמד, ויהיו המסלמים ממשמשים אותה בידיהם ומתפלאים עליה. ויאמר אליהם מחמד: "התתפלאו על זאת? – חי אלהים אשר נפשי בידו, כי מטפחות סעד בן מעאד' בגן העדן יפות מזו". וכ'אלד הביא את אכידר לפני מחמד, ויתן לו את נפשו לשלל ויכרות אתו ברית שלום בקבלו על עצמו לשלם מס גלגולת, המס אשר הטילו על היהודים והנוצרים, וישלחהו חפשי. וישב אל כפרו. ויעמוד מחמד בתבוך כעשרה לילות, לא יותר, אחר קם לשוב אל אלמדינה.

פרוץ המים בנחל בתפילת מחמד.

ויהיו בדרך מים יוצאים מנקיק סלע אשר לא היה בהם די הרוות גם שלשה רוכבים. ושם הנחל אלמשַקָק. ויאמר מחמד: "כל אשר יבוא אל המים ההם אל ישתה מהם עד בואנו שם". ויקדימו לבוא שם אנשים מן הצבועים. וישאבו להם את כל המים. ויהי כבוא מחמד לא מצא עוד מאומה. ויאמר: "מי בא לפנינו אל המים האלה?" ויאמרו לו: "פלוני ופלוני". ויאמר: "האם לא אסרתי עליהם לשאוב מהם דבר בטרם אבוא?" ויקללם מחמד ויקרא עליהם אל אלהים. אחרי כן ירד וישם את ידו תחת נקיק הסלע, ויתחילו המים להשתפך אל ידו ככל אשר חפץ אלהים כי ישתפכו, ויז מחמד מן המים על הנקיק וימשחהו בידו, ויתפלל את אשר התפלל ויפרצו מים אשר שוקקו בקול רם כקול הרעם. וישתו האנשים וימלאו כליהם כל צרכם. ויאמר מחמד: "אם תשארו בחיים או כל אשר ישאר מכם בחיים עוד ישמע אומרים על-דבר הנחל הזה, כי הוא הפורה בין הנחלים אשר לפניו ואשר אחריו".

דבר מות עבד-אללה אלמזני בעל שתי הכסותות.

ועבדאללה בן מסעוד ספר: "קמתי בעצם הלילה בהיותי עם שליח האלהים במלחמת תבוך. וארא שלהבת בצד הצבא, ואלך אחריה מתבונן אליה. והנה שליח-האלהים ואבו-בכר ועמר חופרים קבר לעבדאללה ד'ו אלמזני אשר מת. והנה נכנס שליח-האלהים אל תוך החפירה ואבו-בכר ועמר יגישו לו את המת, והוא אומר:,הורידו את אחיכם אלי'. ויורידוהו אליו. וכאשר השכיבו על מכונו אמר:,אלהים, רצוי היה לי, ועתה רצה נא בו'. ויאמר עבד אללה בן מסעוד: ,מה מאד השתוקקתי להיות בעל הקבר ההוא'. ויקרא בשם בעל שתי הכסותות, כי היה שואף להתאסלם וימנעוהו בני שבטו מזה ויציקו לו עד אשר עזבובו באין עליו כי אם כסות אחת גסה, ופשוטה ויברח מהם אל מחמד. ויהי בגשתו אל מחמד ויקרע כסותו לשני קרעים ויתאזר באחד ויתעטף בשני ויבוא אל מחמד ויקרא לו בעל שתי הכסותות.

דבר אבו רהם.

ואבו-רהם הגפ'ארי מחברי מחמד, אשר נשבעו לו אמונים תחת העץ ויתקעו לו שם כפם, היה עם מחמד במלחמת תבוך. ויהי בלילה ההוא בהיותם באלאַכְ'צַ'ר וירכב בקרבת מחמד. ותאחזהו שנה. ויאחז במה שהוא. ויהי בהתעוררו וגמלו בקרבת מחמד ויירא פן תבוא רגלו בארכובת מחמד ופגע בו, וירחק את גמלו ממנו, וירדם שנית בדרך וידחק גמלו אל גמל מחמד ורגלו בארכובת מחמד ולא התעורר בלתי אם לקול קריאת הנביא בפגעו בו. ויאמר: "שליח אלהים, סלח לי". ויאמר: "רכב לדרכך". ויהי מחמד שואל אותו על אודות אלה אשר נשארו בביתם ולא יצאו למלחמה מבני גפ'אר, ואבו-רהם יעננו. וישאל מחמד: "ומה עשו האנשים האדומים הארוכים מחוסרי הזקן"? ויגד לו אבו רהם, כי נשארו בביתם ולא יצאו. וישאל מחמד למעשה השחורים המתולתלים קצרי הקומה. ויאמר

לו אבו רהם: "חי אלהים כי לא אכירם. לא משבטי הם". ויאמר מחמד: "לא כן. אלה אשר צאן להם על באר שַׁדָךְ". ויעבור אבו רהם בזכרונו את בני גפ'אר ולא זכרם, עד אשר זכר כי הם ענף משבט אַסְלָם אשר היו בני חסות לגפ'אר, כדבר שליח-אלהים. ויאמר מחמד: "הן לא מנע איש את אלה בהשארם בבית מתת גמל מגמליהם למסע איש השש להלחם מלחמת אלהים. חי אלהים כי לא יקשה בעיני בפגר איש מצאת אחרי, כארש יקשה בפגר המהגרים מקריש והאנצאר וגפ'אר ואסלאם".

המסגד אשר נבנה לצרור בעת מלחמת תבוך.

ומחמד נסע למסעיו ויחן בד'ו אַוָאן עירה קטנה רחוקה מהלך שעה מאלמדינה. ושם בעלי המסגד אשר נבנה לצרור את מסגד המסלמים. ויהי בהיותו עוד בדרכו לתבוך ויבואו אליו ויאמרו:
"שליח-האלהים, הנה בנינו מסגד לחלשים ולעת-הצורך וללילות גשם וחורף, והננו משתוקקים כי תבוא אל תוכו ותתפלל לנו בו". ויאמר אליהם: "הנה אנכי עתה על כנפי המסע וטרוד. ואולם בשובנו אם ירצה השם ובאתי אליכם והתפללתי לכם בו". ויהי בשובו ויחן בד'ו אואן וישמע על דבר המסגד, ויקרא למאלך בן אלדכ'שם אחי בני סאלם בן עוף ולמַעְן בן עדי אחי בני אלעג'לאן ויאמר: "לכו אל המסגד הזה אשר פשעו אנשיו והרסתם אותו ושרפתם אותו". ויצאו מהר ויבואו אל בני סאלם בן עוף והם שבט מאלך בן עוף. ויאמר מאלך אל מען: "חכה לי עד אשר אוציא אליך אש מבני משפחתי". ויבוא אל בני משפחתו ויקח ענף תמר ויצת בו אש. ויצאו שניהם חושים ויבואו אל המסגד ואנשיו בתוכו ויציתוהו באש ויהרסוהו, ויפוצו האנשים מעליו. ועל בוני המסגד הזה נאמר בקראן: "ואשר יסדו להם מסגד לצרור ולכפור ולהביא פרוד בין המאמינים וכו'"[144]. והבונים את המסגד היו שנים עשר איש. ומסגדי מחמד אשר בין אלמדינה ובין תבוך ידועים בשמות. ויהיו רק אלה אשר נקבעו להתפלל בם.

דבר השלשה אשר נשארו בבתיהם אשר נסלח להם.

ומחמד שב אל אלמדינה. ובין האנשים אשר נשארו בביתם ולא יצאו היו מלבד הצבועים שלשה מהמסלמים אשר נשארו מבלי אשר היו צבועים או פוסחים על שתי הסעפים, והם כעב בן מאלך ומרארה בן אלרביע והִלאל בן אמיה. ויאמר מחמד לאנשיו: "אל תדברו את איש מאלה השלשה". ויבואו הצבועים אשר נשארו ולא יצאו עם מחמד וישבעו לו ויתנצלו לפניו. ויפן מחמד מהם, ולא סלח להם לא אלהים ולא שליחו. והאנשים נבדלו משלשת האנשים ולא דברו אתם. וזה אשר ספר עבר-אללה בן כעב אשר ספר לו אביו כעב, אחרי אשר קמו עיניו מראות ויהי מוליכו. "לא היתה מלחמה אשר לא הלכתי בה עם שליח אלהים מלבד מלחמת בדר. ולא הוכיח לא אלהים ולא שליחו אדם באשר לא יצא אל בדר. כי יצוא יצא שליח אלהים רק למצוא את קריש ויאנה אלהים אויביו אליו מבלי אשר נועדו. ואולם הייתי באלעקבה בכרות האנצאר ברית עם הנביא ויבואו בברית האסלאם. ולא הייתי משתוקק להיות במקום אלעקבה במלחמת בדר, אם גם כי האנשים יתנו לה ערך רב יותר מאשר לברית אלעקבה. וזה דבר השארי בבית בעת מלחמת תבוך. מעולם לא הייתי חזק בגופי ובעל רכוש כאשר הייתי אז. כי מעולם לא היו לי שני גמלים כאשר אז. ושליח-אלהים הודיע אז למסלמים לאן פניו מועדות, כאשר לא היה עושה הרבה פעמים, כי חם הזמן והדרך רחוקה והאויב רב. ויגל להם את מחוז חפצו למען יתכוננו. וילכו אחריו מסלמים במספר רב אשר לא תכילם כל רשימה. ומעט היו האנשים אשר חפצו להשאר במקומם באשר חשבו כי יעלם הדבר משליח האלהים, אם רק לא יגלה לו אלהים הדבר בחזון. ויהי בהתכונן המסלמים לצאת ויצטידו ואקום להתכונן אתם, אך הייתי שב מבלי

להוציא דבר לפועל באמרי בלבי: ,הן יכול אנכי לעשות את זאת בכל שעה אשר אחפוץ ואהי דוחה את הדבר עד התעורר האנשים בעוז בכל כחם למסע. ויקם שליח אלהים ויצא ואתו המוסלמים, בטרם גם החילותי להצטייד. ואומר אל לבי: ,אצטייד אחרי יום או יומיים ואשיגם'. ואשכים אחרי צאתם למסע להצטייד ואשוב מבלי אשר תעשינה ידי תושיה, ואשכים שנית מבלי עשות דבר. ויהי כן עד אשר מהרו לדרכם וירחקו. ואחשוב עוד כי אסע ואשיגם. ומי יתן ועשיתי זאת. אך לא עשיתי. ויהי בצאתי בין האנשים אחרי צאת שליח האלהים ואהי משוטט בתוכם, הייתי נעצב, כי לא ראיתי בלתי אנשים החשודים על הצביעות או אנשים אשר להם הרשות להשאר באשר חלשים הם. ושליח אלהים לא זכר אותי עד בואו לתבוך. ויהי בשבתו שם בתוך האנשים ויאמר:,מה עשה כעב בן מאלך'. ויען איש מבני סלמה: ,שליח-האלהים. עצרו מעיל המשי אשר לו אשר הביט אליו מפנים ומאחור'. ויאמר אליו מעאד' בן ג'בל: ,רע הוא הדבר אשר דברת. שליח-האלהים, חי-אלהים כי ידענו עליו רק טובות'. וישתוק שליח-האלהים, ויהי בשמעי כי יצא לשוב מתבוך, ואתעצב מאד, ואחשוב על שקרים אשר אוכל לשכך בהם חמתו מעלי, ואומר אל לבי: ,במה זה אשכך מעלי חרון שליח-האלהים מחר'. ואועץ בכל בעל עצה במשפחתי, ויהי כאשר אמרו כי שליח האלהים קרוב לבוא, ויעבור מעלי כל רעיון שקר ואדע כי לא אנצל ממנו בלתי אם באמת, ואגמור אמר להגיד דבר אמת. ויבוא אל אלמדינה. ומנהגו בבואו מנסיעה והלך תחלה אל המסגד וכרע שתי כריעות, אחר ישב בין האנשים. ויבואו אליו האנשים אשר נשארו בביתם, וישבעו ויתנצלו. ויהיו כשמונים ואחדים איש. ויקבל את דבריהם ושבועותיהם, ויתפלל להם אל אלהים כי יט להם חסד, וימסור את דינם לאלהים. ואבוא אנכי ואברכהו שלום ויחיך כחיך הכועס ויאמר אלי: ,גש הנה'. ואגש ואשב לפניו, ויאמר אלי:, מה הביאך כי נשארת בבית. האם לא קנית לך גמלים?' ואומר: ,שליח-האלהים, חי אלהים כי לו ישבתי אצל זולתך מאנשי העולם הזה, כי אז בקשתי לשכך את חמתו בהתנצלות אשר אתנצל. ואולם אתה הנה ידעת כי אם אגיד לך היום דבר שקר ורציתיך, הנה ישוב אלהים ועורר חמתך עלי. אך אם אמת אדבר וכעסת עלי, הנה אקוה לאחרית טובה מאלהים בזה. חי-אלהים כי אין לי במה להתנצל כי מעולם לא הייתי יותר חזק ובעל רכוש יותר מאשר בעת השארי בבית מאחריך". ויאמר שליח-האלהים:,אכן אמת דברת בזה, קום עד אשר יחרץ אלהים משפטך'. ואקום וילכו אחרי אנשים מבני סלמה ויאמרו אלי: ,חי-אלהים כי לא ידענו בך כל עון אשר חטאת לפני זה. ואכן רפיון היה בך כי לא התנצלת לפני שליח-אלהים כאשר התנצלו יתר הנשארים. כי אז הן סרה מעליך חטאתך והתפלל שליח האלהים בעדך ונסלח לך'. ולא הרפו ממני עד אשר אמרתי לשוב אל שליח האלהים ולעשות שקר בנפשי. אחר אמרתי אליהם: ,האם מצא כדבר הזה את איש זולתי?' ויאמרו:,כן שני אנשים אמרו כאמרך ויאמר אליהם כאשר אמר לך. ואשאל לשמם, ויאמרו: ,מרארה בן אלרביע אלעַמרי והִלאל בן אמיה'. ושני האנשים האלה ישרים. ויהי כהזכירם אותם אלי ואשתוק. ויאסור שליח-האלהים לדבר אתנו השלשה מבין כל יתר הנשארים. ויתרחקו האנשים מאתנו, וישנו מנהגם אתנו, עד אשר כמו זר נחשבתי בעיני וכן היתה בעיני הארץ וכל אשר בה אשר ידעתי. ונשאר כן חמשים לילות. ואולם חברי נכנעו וישבו בבתיהם, אך אני הצעיר בהם והאמיץ הייתי יוצא ועורך את התפילה עם המסלמים ומסובב בשוקים, אך איש לא היה מדבר אתי. ואהי בא אל שליח האלהים בשבתו במושבו את האנשים אחרי התפילה, ודורש בשלומו, ואהי אומר בלבי: ,ההניע בשפתיו להשיב לי שלום או לא?' אחר הייתי מתפלל בקרבתו ואביט אליו בגנבה. ויהי בפנותי אל תפילתי ויהי מביט אלי. אך בפנותי אל עברו ויפן ממני. ויהי כן ארך לי הדבר אשר פרשו ממני המסלמים ואלך ואעבור מעל לגדר גן אבו קתאדה בן דודי אשר אהבתי מכל האדם, ואברכו בשלום. ואולם חי-אלהים כי לא השיב לי שלום. ואומר: ,הוי אבו-קתאדה באלהים

השבעתיך, הידעת כי אוהב אנכי את אלהים ושליחו?' וישתוק. ואשוב ואשביענו, וישתוק ואשוב ואשביענו עד ארבע פעמים, ויאמר: ,אלהים ושליחו היודעים'. ותזלגנה עיני דמעות ואקפוץ ואעבור את הגן ואלך אל השוק. ובעוד אני מתהלך בשוק והנה איש נַבַטִי משבט נבט בסוריה אשר הביא מיני מזונות מסוריה למכרם באלמדינה שואל עלי באמרו: ,מי יראני איה כעב בן מאלך?' ויראו לו עלי ויבוא וימסור לי מכתב ממלך גַסָּאן והמכתב בתוך מעטפת משי ובו כתוב לאמר: ,ואולם אחרי (דרישת שלומך הטוב) הנה שמענו כי ידידך (מחמד) פרש ממך. אך אלהים לא ישימך לקלון ולא יתנך לאבדון. בוא אלינו ונחמנו אותך'. ויהי בקראי את המכתב ואֹמר: ,עוד גם הצרה הזאת. נפלתי עד לידי זה אשר יבקש עובד אלילים נפשי'. ואגש עם מכתב אל תנור ואשליכהו לתוכו. ויעברו ארבעים לילות מן החמשים והנה שליח שלוח משליח האלהים בא אלי ויאמר:,שליח אלהים מצוך לפרוש מאשתך' ואמר: ,האגרשנה, או מה זה?' ויאמר:,לא, רק פרש ממנה ולא תקרב אליה'. וישלח כן גם אל שני חברי. ואמר לאשתי:,לכי שבי בית אביך והיית שם עד אשר יגזור אלהים אמר כאשר יגזר'. ותבוא אשת הלאל אל שליח האלהים ותאמר אליו:,שליח-האלהים, הנה הלאל בן אמיה זקן מאד ואובד אין משרת לו, הירע בעיניך כי אשרתהו'. ויאמר:,לא. אך אל יקרב אליך'. ותאמר: חי-אלהים, כי אין לו כל נטיה אלי, כי לא חדל מבכות מאז קרה אותו אשר קרהו עד היום. ויראה אנכי לעיניו'. ויאמרו אלי אנשי משפחתי: ,לו בקשה אשתך רשות משליח האלהים. כי הנה נתן רשות לאשת הלאל לשרתו'. ואֹמר: ,חי-אלהים כי לא אבקש ממנו רשות, לא אדע את אשר יאמר לי שליח האלהים בדבר הזה, בהיות ואני איש צעיר'. ונשאר כן עשרה לילות, ויתמו חמשים לילה מעת אסר שליח-האלהים על המסלמים לדבר אתנו. ואתפלל בבוקר בוקר חמשים הלילות על גג בית מבתינו, ואני במצב אשר הזכיר אלהים על אודותנו: "צרה לנו הארץ בכל רחבה". ובגבור צרת-נפשי, ואבנה לי על גב סַלְע סכָּה ואהי יושב בה. והנה שמעתי קול קורא בכל כחו על גב סלע:,הוי כעב בן מאלך התבשר'. ואפול על פני ואשתחוה, כי ידעתי כי באה ההצלה. ויתן שליח-אלהים בעת התפללו תפילת-השחר לאנשים רשות לדבר אתנו באשר שב אלהים אלינו. וילכו האנשים לבשר את שני חברי ואיש רץ אלי על סוס, ואאחד מבני אַסְלָם עלה על ראש ההר, ויגיע קולו בטרם יבוא הסוס. ויהי כבוא אלי האיש אשר שמעתי קולו בבשרו אותי ואסיר מעלי שני בגדי ואכסהו בהם בשכר בשורתו. וחי-אלהים כי לא היו לי זולתם. ואשאל לי שני בגדים ואלבשם ואלך אל שליח-האלהים ויפגשוני אנשים מאנשים שונים ויבשרוני כי נתקבלה תשובתי. ויאמרו: ,תהי לך שוב אלהים אליך לברכה', ואבוא אל המסגד, ושליח-אלהים יושב וסביב לו אנשים. ויקם לקראתי טלחה בן עביד אללה וישאל לשלומי ויברכני. אך חי-אלהים כי לא קם מן המהגרים לקראתי איש זולתו – ולא שכח כעב את הדבר הזה לטלחה –. ויהי כברכי את שליח-אלהים בשלום ויאמר אלי, ופניו מזהירות משמחה: ,התבשר כי זה היום טוב לך מכל הימים אשר עברו עליך מאז ילדתך אמך'. ואמר: ,המאתך היתה זאת שליח-האלהים אם מאת האלהים?' ויאמר: ,לא כי מאת אלהים'. ושליח-אלהים בהביאו בשורה טובה היו פניו כפלח הירח, ונהי מכירים זאת בפניו. ויהי כשבתי לפניו ואמר: ,שליח-האלהים, הנה ממעשי התשובה שלי יהיה זה אשר אמסור את כל כספי צדקה לאלהים ולשליחו' ויאמר אלי: ,השאר לך ממנו מעט, מהונך, כי טוב הוא לך', ואמר: ,אשאיר לי חלקי אשר בכ'יבר'. ואמר עוד: "שליח אלהים, הנה אלהים הצילני על דברי אמת והנה בתוך מעשי תשובתי יהיה אשר לא אדבר בלתי אם אמת כל עודי'. וחי-אלהים כי לא אדע איש אשר נסהו אלהים בדבר אמת, מאז אמרתי הדבר לשליח אלהים, יותר מאשר נתנסיתי אנכי, ואעמוד בנסיון. כי מאז עד היום לא עברו על שפתי דברי שקר, ומקוה אנכי כי אלהים ישמרני גם בשארית חיי'. ועל הדבר הזה נאמר בקראן[145]: "אכן שב אלהים על הנביא ועל המהגרים והאנצאר

אשר הלכו אחריו בשעה הקשה אחרי אשר חָלק לב חלק מהם. אחר שב אליהם כי רב חסד הוא להם ורחום ועל השלשה אשר נשארו בבתיהם וכו'". וכעב אמר עוד: ,לא עשה אתי אלהים חסד מאז נחני אל האסלאם, כחסד אשר עשה אתי בדברי אמת ביום ההוא אל שליח-האלהים אשר לא שקרתי ולא אבדתי כאשר אבדו אלה אשר שקרו, לו, כי עליהם נאמר הרע בכל אשר נאמר על איש, לאמר[146]: ,ישבעו לכם באלהים בשובכם אליהם למען תסורו מהם, אכן סורו מהם כי תועבה הם ומגוריהם גיהנום, גמול באשר עשו. ישבעו לכם לרצות אתכם. אך גם אם תרצו אותם, לא ירצה אלהים את האנשים הפושעים'.

משלחת ת'קיף והתאסלמות ברמצ'אן לשנה התשיעית.

ומחמד בא אל אלמדינה ברמצ'אן. ותבוא אליו ביום ההוא משלחת מת'קיף. וזה הדבר: בעלות מחמד מעליהם הלך בעקבותיו ערוה בן מסעוד הת'קפ'י, וימצאהו בטרם יבוא אל אלמדינה ויתאסלם. ויבקש ממחמד לתת לו לשוב אל בני-עמו כמסלם. ויאמר אליו מחמד: "הם יהרגוך", כי ידע מחמד כי כלה ונחרצה מאתם לעמוד במרדם. ויאמר לו ערוה: "שליח-האלהים: אהוב אני עליהם יותר מבכוריהם". ואכן היה אהוב עליהם וישמעו לקולו. ויצא לקראם להתאסלם בתקוה כי לא ימרו את פיו למצבו בתוכם. ויהי בהגלותו לפניהם על עלית בית אשר לו אחרי קראו אותם לאסלאם והראותו גלוי את דתו, ויירו עליו חצים מכל עבר. ויפגע בו חץ וימיתהו. ויאמרו אליו: "מה תחשוב על דבר דמך השפוך?" ויאמר: "כבוד הוא אשר כבדני אלהים בו ומוֶת במלחמת אלהים אשר הביא חנני בו אלהים, ואין בי אחרת מאשר במתים במלחמת אלהים אשר נהרגו בטרם עלה שליח אלהים מעליכם, וקברתם אותי בקבורתם". ויקברוהו. ויעברו חדשים אחדים אחרי ההרג ערוה ות'קיף עומדים במרדם. אחר נועצו ביניהם ויראו כי לא יעצרו און להלחם בשבטי הבדואים מסביבם אשר תקעו כף למחמד ויתאסלמו. ועַמר בן אמיה אחי בני עלאג' הלך אל עבד יָאלַיְל בן עמר וביניהם משטמה. ויהי עמר מן הפקחים בערבים. וילך אל עבד-יאליל בן עמר ויבוא אל חצרו וישלח לאמר לו: "הנה עמר בן אמיה בחצרך, והוא אומר לך לצאת אליו". ויאמר עבד-יאליל לשליח: "הוי לך, העמר שלחך?" ויאמר: ,כן והנה הוא עומד בחצרך". ויאמר: "אכן לא חשבתי כזאת על עמר. היה אמיץ בנפשו יותר מזה". ויצא אליו. וכראותו אותו קדמהו בברכה לבואו. ויאמר אליו עמר: "הנה באה עלינו צרה אשר אין להמשיך הפרוד בינינו. הנה ענין האיש ההוא מחמד הוא כאשר תראה ושבטי הבדואים כלם התאסלמו. ולא תעצרו און להלחם בם. התבוננו בענינכם". ויועצו ת'קיף ביניהם ויאמרו איש אל אחיו: "הטרם תראו, כי אין גם אורחה אחת באורחותיכם בטוחה ואין יוצא לכם אשר לא יעצרוהו, הבו עצה הלום". ויועצו לשלוח אל מחמד אנשים כאשר שלחו לפני זה את ערוה, וידברו את עבד-יאליל בן עמר והוא בגיל ערוה, ויבקשוהו ללכת אל מחמד, וימאן כי ירא פן יעשו בו בשובו כאשר עשו בערוה, ויאמר: "לא אעשה זאת עד אם שלחתם אתי אנשים", ויועצו לשלוח אתו שני אנשים מבעלי בריתם ושלשה מבני מאלך והיו יחד ששה. ויצא אתם עבד-יאליל והוא בראשם ומפקדם. ולא לקחם אתו בלתי אם בפחדו פן יהיה גורלו כגורל ערוה. ויקחם אתו למען ישפיע כל איש בשבטו בשובם אל אלטאאף. ויהי בקרבם אל אלמדינה ויחנו באלקנאת וימצאו שם את אלמגירה בן שעבה רועה בתורו את גמלי חברי מחמד, כי היו חברי מחמד רועים הגמלים איש בתורו. ויהי כראותו אותם ויעזוב את הגמלים אצל הת'קיפ'ים, וימהר לרוץ בכל כחו לבשר למחמד את דבר בואם אליו. וימצאהו אבו-בכר הצדיק בטרם יבוא אל מחמד, ויספר לו כי באו רוכבים מת'קיף וכי רצונם לכרות ברית עם מחמד ולהתאסלם על פי תנאים אשר יתנו את מחמד, ולקחת מאתו כתב אמנה לבני עמם ולעריהם ולרכושם. ויאמר אליו אבו-בכר:

"באלהים השבעתיך. אל תעבור אותי לבוא אל שליח אלהים עד אם ספרתי לו אנכי". ויעש אלמגירה כן. ויבוא אבו-בכר ויספר הדבר למחמד. אחר כך יצא אלמגירה עם השליחים אל חבריו, ויתן שם מקום לגמליהם לנוח. וילמד את השליחים איך ישאלו בשלום מחמד, ואולם הם לא עשו כן כי אם שאלו לשלומו כמנהג עובדי האלילים. וכאשר באו אל מחמד נטה להם אהל בצל המסגד. וכ'אלד בן סעיד היה ההולך ובא ביניהם ובין מחמד עד אשר קבעו את נֹסַח הספר. ויהי כ'אלד אשר כתבו בידו. ולא היו טועמים מן האוכל אשר בא אליהם מאת מחמד בטרם יטעם ממנו כ'אלד עד אשר התאסלמו. ויהי בין התנאים אשר בקשו ממחמד, כי יניח להם את אלילם אלטאגִיה היא אללאת ולא יהרסנה במשך שלש שנים. וימאן מחמד, ולא חדלו מבקש להשאיר אותה להם שנתים ואחרי כן שנה וכן הלאה ומחמד ימאן. ויבקשו להשאירה חודש אחרי בואם. וימאן מחמד להניחה להם זמן קבוע. ואולם הם חפצו בזה, לפי דבריהם, רק להשקיט רוח אויליהם ונשיהם וילדיהם, וירע בעיניהם להבהיל את בני עמם בהריסתה בטרם הכניסום בדת האסלאם. אך מחמד מאן, ויאמר לשלוח את אבו ספ'יאן בן חרב ואת אלמגירה בן שעבה למען יהרסוה. ובדברים אשר בקשו היתה מלבד זאת בקשתם כי יוַתֵּר להם על התפילה, וכי לא יאלצם לשבר את פסיליהם בידיהם. ויאמר אליהם מחמד: "באשר לשבור את הפסלים בידיכם הנה ותרנו לכם, ואולם באשר לתפילה הנה אין דת אשר לא תפילה בה". ויאמרו אליו: "הנה טוב נאות לך להתפלל ואם גם שפלות היא". כי ראה הערבי בן החורין בתפילה השתפלות והכנעה אשר לא היתה לפי רוחו. ויהי בהתאסלמם ובכתבו להם את האמנה ויפקד עליהם מחמד את עת'מאן בן אבו אלעאץ, ואף כי היה מצעיריהם. כי היה השוקד בהם על תורת הדת ולמוד הקראן, כאשר אמר אבו-בכר למחמד. והימים ימי רמצ'אן. ויהי כי התאסלמו ויצומו עם מחמד. ויהי בלאל מביא להם את ארוחתם בוקר וערב לפני הצום ואחריו מאת מחמד. ויאמרו אליו בבוקר: "חושבים אנחנו כי כבר עלה השחר". ויאמר: "הנה עזבתי את שליח-האלהים אוכל את ארוחת השחר למען אחר את זמן ארוחת השחר". ובהביאו אליהם את ארוחת הערב אחרי הצום ויאמרו: "לא נחשוב כי שקעה כבר השמש כלה". ואמר: "לא באתי אליכם כי-אם אחרי אכול שליח אלהים אחרי הצום". ויהי מושיט את ידו לתוך הקערה ואכל מעט ממנה, בבוקר ובערב. ועת'מאן בן אבו-אלעאץ ספר כי בשלוח אותו שליח-האלהים אל ת'קיף היתה מצותו האחרונה לאמר: "עבור אתה לפניהם בתפילה. וערוך את האנשים לפי החלשים בהם (לאמר אל תרבה בתפילה), כי בהם באים בשנים וקטנים וחלשים ואנשים דחוקים" (אשר עליהם לצאת לעבודתם).

הריסת אלטאגיה.

ויהי ככלות משלחת ת'קיף את מעשם וישובו אל עריהם וישלח מחמד אתם את אבו ספ'יאן בן חרב ואת אלמגירה בן שעְבָה להרוס את אלטאגיה. ויצאו עם שליחי ת'קיף. ויהי כבואם אל אלטאאף ויחפץ אלמגירה כי יעבור אבו ספ'יאן לפניו. וימאן אבו ספ'יאן ויאמר: "בוא אתה ראשונה אל בני עמך". ויבוא אלמגירה, ואבו ספ'יאן נשאר בד'ו אלהַדם. ויהי בבוא אלמגירה ויעל עליה בקרדום ויכנה. ובני שבטו בני מעתב עומדים על ידו בפחדם לבל יירוהו בחצים או יפגעו בו כאשר פגעו בערוה, ותצאנה נשי ת'קיף מלאות יאוש ותבכינה אותה ותאמרנה: "שפכו כנחל דמע רב, כי מסרוה מוגי לבב, לא היטיבו עמוד בקרב", ובהכות אלמגירה בקרדום היה אבו ספ'יאן קורא: "אוי לך כן יאה לך". ויהי אחרי הרסו אותה וישלח אלמגירה את אוצרה, זהב ואבנים טובות ואת חליתה המחוברה לה מתכשיטים שונים אל אבו ספ'יאן. ועוד לפני זה באו אבו מליח בן ערוה וקארב בן אלאסוד אל מחמד, בעת ההרג ערוה עוד לפני בוא משלחת ת'קיף. כי נפרדו ת'קיף ולא חפצו לבוא בקהלם ויקבלו את דת

האסלאם. ויאמר אליהם מחמד: "בחרו לכם איש אשר יגן עליכם את אשר תחפצו". ויאמרו: "נבקש את אלהים ואת שליחו להיות לנו למחסה". ויאמר אליהם מחמד: "ואבו ספ'יאן יהיה דודכם מצד האם". ויאמרו: "ודודנו מצד האם יהיה אבו ספ'יאן". ויהי בהתאסלם אנשי אלטאאף וישלח מחמד את אבו-ספ'יאן ואת אלמגירה להרוס את אלטאגיה, וישאל אבו מליח את מחמד לסלק את חוב אביו ערוה אשר חב מהון האלילה. ויאות מחמד. ויאמר אליו קארב בן אלאסוד: "וחוב אלאסוד, שליח-האלהים". וערוה ואלאסוד היו אחים לאב ולאם. ויאמר מחמד: "אלאסוד מת עובד-אלילים". ויאמר קארב: "ואולם הדבר נוגע למסלם קרוב – לאמר הוא – כי החוב רובץ עלי ומידי ידרש". ויצו מחמד את אבו ספ'יאן לשלם את חוב שניהם מאוצר האלילה. ויהי באסוף אלמגירה אוצרה ויגד לאבו-ספ'יאן אשר צוהו מחמד לשלם את חוב השנים וישלם אבו ספ'יאן. וזה הספר אשר כתב מחמד לת'קיף: "בשם אלהים הרחמן והרחום ממחמד הנביא שליח האלהים אל המאמינים. עצי העצ'א והציד אשר לוג' לא יגע בהם איש. ואשר יעשה אחת מאלה ונמצא וספג מלקות ולקחו ממנו בגדיו. ואשר יעבור על הדבר הזה ולקחוהו והביאוהו אל הנביא מחמד. ואכן זה ענין הנביא מחמד שליח אלהים. וכתב את המכתב כ'אלד בן סעיד במצות השליח מחמד בן עבד אללה, ולא יעבור איש על הדבר ועשה רעה לעצמו באשר צוה מחמד שליח אלהים".

חג אבו-בכר עם המסלמים בשנת תשע. ובחר מחמד את עלי להודיע כי בטל כל קשר עם עובדי האלילים והנאמר בקראן בענין זה.

ומחמד ישב באלמדינה שארית חודש רמצ'אן וחדשי שואל וד'ו אלקעדה. אחרי כן שלח את אבו-בכר ויפקדהו על החג בשנת תשע להג'רה למען יערוך את סדר החג למסלמים. ועובדי האלילים באו גם הם למחניהם לחג. ויצא אבו בכר ואשר אתו מן המסלמים. ולמחמד בא אז החזון אשר צוהו בו אלהים להפר כל קשר וברית אשר בינו ובין עובדי האלילים, כי ברית היתה בינו וביניהם אשר לא ימנעו איש מבוא אל הכעבה, וכי לא יפחד איש מפחד אויב בחודש הקדוש. ותהי הברית הזאת כללית בין מחמד ובין כל עובדי האלילים. ומלבד זאת היו תנאי ברית מיוחדים בין מחמד ובין שבטים שונים מן הבדואים אשר נכרתה אתם ברית על פי התנאים אשר התנו ביניהם עד למועד קבוע. ועל דבר זה ועל הצבועים אשר נשארו בביתם ולא יצאו למלחמת תבוך ועל דבריהם אשר אמרו נאמר חזון הקראן אז ויגל אלהים את צפוניהם אשר הצפינו ויאמר לאמר[147]: "הודעת הפסק כל קשר מאת אלהים ושליחו לכל אשר כרת אתם ברית מעובדי-האלילים כלומר בנוגע לברית הכללית עם כל עובדי האלילים), ועברתם בארץ ארבעה חדשים ודעו כי לא תוכלו להחליש את אלהים וכי אלהים יקלה את הכופרים. והודעה גלויה מאת אלהים ושליחו ביום החג הגדול, כי אלהים נקי מעובדי האלילים ושליחו (לאמר מאחרי החג) וכי תשובו הנה טוב הוא לכם וכי תפנו עורף וידעתם כי לא תחלישו את אלהים. והודע את הכופרים עונש דאבה מלבד אלה מעובדי-האלילים אשר כרתם אתם ברית (לאמר הברית המיוחדת עד עת קבוע). ולא הפרו אותה ולא עזרו לאיש נגדכם והקימותם את דברי הברית אתם עד מועדם, כי אלהים יאהב את יראיו. אך ככלות חדשי הקודש (לאמר ארבעת החדשים אשר קבע להם) והרגתם את עובדי-האלילים בכל אשר תמצאום ותפסתם אותם וצרתם עליהם ושמתם להם מארב. והיה כי ישובו וערכו התפילה ונתנו צדקה, ושלחתם אותם לדרכם. כי אלהים סלח ורחום. ואיש מעובדי האלילים (אשר צויתיך להרגם) כי יבקש חסותך וחסית אותו למען ישמע דברי אלהים והבאתו עד מקום מבטחו, זאת באשר הם עם לא ידעו. איכה תהיה לעובדי האלילים (הכלולים בברית הכללית) ברית את אלהים ושליחו מלבד אלה אשר כרתם אתם ברית אצל המסגד הקדוש? – (לאמר שבטי הבדואים מבני בכר אשר נכללו בברית קריש ביום אלחדיביה עד למועד אשר בין מחמד וקריש.

כי לא הפרו בריתם מקריש אך ורק בני דִיל סעיף מבני-בכר, ויצו אלהים לקים הברית אתם עד למועד) והיה כי ישמרו לכם הברית ושמרתם להם כי אלהים יאהב את יראיו. איכה? – הן אם תגבר ידם עליכם (אלה הכלולים בברית הכללית) לא ישימו לב לא לשבועה ולא לברית-חסות. ירצוכם בפיהם ולבותיהם ימאנו ורובם פושעים. מכרו את אותות אלהים בלי מחיר. ויסורו מדרכו. אכן רעים מעשיהם. לא ישימו לב לאשר נשבעו למאמין או לברית חסות אשר כרתו אתו. ואלה הם העוברים (לאמר עברו הברית להלחם בכם). אכן כי ישובו וערכו תפילה ונתנו צדקה והיו אחיכם בדת, הנה כן נברר אותותינו לעם יבין".

והפסוקים האלה נגלו למחמד אחרי שלחו את אבו-בכר לערוך את סדר החג למסלמים, ויאמרו אל מחמד: "לו שלחת את החזון הזה אל אבו-בכר" ויאמר: "לא ימסור דברים במקומי כי-אם איש ממשפחתי". ויקרא לעלי ויאמר אליו: "צא בזה וקראתו באזני האנשים ביום נחרם קרבנותיהם בהתאספם במִנָא ככלות החג, והודעתם כי לא יבוא כל כופר לתוך גן-העדן וכי לא יעלה לחג אל הבית כל עובד-אלילים אחרי השנה הזאת. וכי לא יקיפו את בית הכעבה ערומים, וכי כל אשר לו ברית עם שליח האלהים והיתה הברית עד למועד אשר נקבע לה", ויצא עלי על גמלת מחמד אלגַצְ'באא שמה וישיג את אבו-בכר, ויהי כראותו אותו אבו-בכר בדרך וישאל: "הכמפקד באת או כסר לפקודה?" ויאמר: "לא כי כסר לפקודה?" וילכו יחדו ויערוך אבו-בכר את סדר החג. ועובדי האלילים מסדרים בשנה ההיא את החג כאשר בימי עבודת-האלילים עד יום זבוח הזבחים. ויקם עלי ויקרא באזניהם ככל אשר צוהו מחמד. ויתן להם זמן ארבעה חדשים מיום קראו באזניהם למען ישוב כל איש מהם אל מקום מבטחו וארצו. כי אחרי כן לא תקום עוד כל ברית וחסות בין מחמד וביניהם בלתי אשר כרת אתו ברית עד למועד קבוע. ולא יספו אחרי השנה ההיא עובדי-האלילים לחג בבית ולא הקיף עוד איש את הבית ערום. ועלי ואבו-בכר שבו אחרי כן אל מחמד. אחרי כן צוה אלהים את שליחו להלחם באלה מעובדי-האלילים אשר כרת אתם ברית מיוחדת ויפרוה. ובאלה אשר נכרתה אתם הברית הכללית, רק אחרי עבור מועד ארבעת החדשים אשר נתן להם לבלתי הלחם בהם מלבד באלה השבטים אשר עברו על דברי הברית ומצאום כמעלליהם. ויאמר[148]: "האם לא תלחמו בעם הפר בריתו ויחרשו מזימה להוציא את שליח האלהים, אחרי אשר התחילו הם (להלחם בכם) לראשונה. התיראום, אכן יאות יותר ליראה את אלהים אם מאמינים אתם, הלחמו בם, אלהים יעַנֵם בידיכם והקלם והגבירכם עליהם ורפא ללבות האנשים המאמינים והסיר כעס מלבותם ושב אלהים עליהם על אשר יחפץ ואלהים יודע וחכם. התדמו כי יעזוב אתכם ולא ידע אלהים את אשר נלחמו בכם מלחמתו ולא לקחו להם מבלעדי אלהים ושליחו והמאמינים רֵעים (ויבוא בסודם להתנגד לאסלאם) אכן אלהים יודע את אשר תעשו". אחרי-כן הזכיר את דברי קריש אשר אמרו: "אנחנו הננו יושבי גבולות הקודש ומשקי החוגגים ושוחרי בית המקרש ואין איש נעלה עלינו", ויאמר[149] אכן ישחר את מסגדי אלהים האיש אשר האמין באלהים וביום האחרון וערך התפילה ונתן הצדקה ולא יירא זולתי אלהים, אכן אלה אולי יהיו מאשר יאשרו דרך. התשימו את משקי החוגגים ושוחרי המסגד הקדוש כמאמינים באלהים וביום האחרון אשר חרפו נפשם במלחמת אלהים, לא ישוו לפני אלהים"... ויספר הלאה עד בואו אל דבר מלחמת חנין ואשר פנו עורף לאויבים, אחר הגבירם אלהים עליהם אחרי נסוגם לאחור ויאמר אחרי כן[150]: "המאמינים, הנה עובדי-האלילים טמאים. ולא יקרבו אל המסגד הקדוש אחרי שנתם זאת. וכי תיראו ריש הנה העשר יעשירכם אלהים מחסדו ברצותו (וזה באשר אמרו האנשים: יחדלו השווקים אשר סדרו בימי החג ושבת המסחר והלך כל אשר היינו משיגים בהם מן התועלת) כי אלהים יודע וחכם", ויצו להלחם ביהודים ובנוצרים עד אם יתנו על ידם מס, לאמור כי בזה יהיו לה

שלומים באשר יפסידו בבטול השווקים. אחרי-כן הזכיר את דבר עבור החודש אשר היו מעברים בימי עבודת האלילים ויאסור את זאת, ויצו כי השנה תהיה בת שנים עשר חודש ולא שלשה-עשר. אחרי כן הזכיר את דבר מלחמת תבוך ואשר קרם אז אשר היה כבד הדבר בעיני המסלמים לצאת למלחמה על הביזנטים בקרוא אותם מחמד להלחם ויזכור את צביעות הצבועים ויוכיחם על תהפוכותיהם באסלאם לאמר[151]: "המאמינים, מה לכם אשר בהֵאָמֵר אליכם הֵחָלצו להלחם מלחמת אלהים, קרסתם לארץ... וכי לא תחלצו למלחמה והענישכם אלהים עונש דאבה והמירכם בעם אחר... וכי לא תעזרוהו (את מחמד) הנה עזרהו אלהים בעת הוציאו אותו הכופרים והוא שני בשנים (הוא ואבו-בכר) במערה". ועל הצבועים אמר אלהים לנביאו[152]: "לו היה רֶוח קרוב ונסיעה קלה כי אז הלכו אחריך. ואולם רחקה להם הדרך. ונשבעו באלהים: "לו יכלנו, יצאנו עמכם". יאבדו נפשותם. ואלהים יודע אשר כוזבים הם (לאמר אכן יכלו לצאת) אלהים יסלח לך. למה נתת להם רשות (לבלתי צאת) בטרם התברר לך מי הכנים וידעת את הכוזבים?... ולו הואילו לצאת לא הוסיפו לכם בלתי אם מעמסה, ויהיו רצים בתוככם בבקשם לעורר מרד, ובתוככם יש שומעים להם" (והאנשים אשר בקשו ממחמד רשות להשאר בבית היו מהנכבדים בהם, בהם עבד-אללה בן אבי בן סלול ואלגַ'ד בן קיס אשר היו נכבדים בעמם, ויעכבם אלהים באשר ידע כי בצאתם עם מחמד והסירו את לב צבאו, כי היו בצבא אנשים אשר אהבום וישמעו להם לאשר יצוום, באשר נכבדו בתוכם) ואלהים יודע את הפושעים. כבר בקשו מלפנים להסית (את האנשים עוד בטרם בקשו ממך רשות) ויהפכו לך את דבריך ותבוא האמת ויֵראה דבר אלהים למרות רצונם. ובהם יש אשר יאמר: תן לי רשות ואל תביאני לידי נסיון. הלא לא עמדו בנסיון... לו מצאו מקלט או מערה או מבוא כי אז נמלטו שמה ויסתערו. ובהם יש אשר ילונו עליך בדבר הצדקות. אך כי יתן להם ממנה (חלק), יִרצוּ. וכאשר לא יתן להם ממנה רק אז יכעסו... אכן הצדקה לעניים ולמסכנים ולעמלים לקבלה ולקנות לבות אנשים (לאסלאם) ולשחרר עבדים ולאשר נושים למו ולמלחמת אלהים ולעובר אֹרח. מצות אלהים, ואלהים יודע וחכם... ובהם יש אשר יצערו את הנביא ואמרו:,אזן הוא'. אמור:,אזן לטובה הוא לכם, יאמין באלהים ויאמין למאמינים. אכן רחמים הוא לאשר האמינו מקרבכם. אך אשר יצערו את שליח אלהים להם עונש דאבה (והאיש אשר אמר את הדברים האלה הוא נַבְתָל בן אלחארת' אחי בני עַמר בן עוף. ויהי אומר כי מחמד הוא אזן, כל המספר לו דבר יאמין לו. ועל זה אמר אלהים: "אזן לטובה הוא לכם", לאמר ישמע הטוב ויאמין בו). ישבעו לכם באלהים למען רצותכם. אך אלהים ושליחו ראויים יותר אשר ירצום אם מאמינים המה... וכי תשאלם ואמרו: "רק מלהגים היינו ונשחק". אמור: "הבאלהים ובשליחו אתם מהתלים?" אחרי כן תאר את הצבועים, ויגמור במצוה להלחם ויאמר[153]: "הנביא, הלחם בכופרים ובצבועים והכבד אכפך עליהם ומגוריהם גיהנם ורעה הדרך. ישבעו באלהים כי לא אמרו. ואולם אמור אמרו דבר כפירה ויכפרו אחרי התאסלמם. ויתאמצו (להשיג) את אשר לא השיגו, ולא זלזלו בדבר כי אם באשר העשירום אלהים ושליחו מחסדו... ובהם יש אשר באו בברית את אלהים. אם נתון יתן לנו מחסדו והאמנו אֹמן והיינו מעושי הישרה. אך בתתו לחם מחסדו קפצו ידם מתת אותו ויפנו ערף ויתרחקו... אלה הלועגים למתנדבים מן המאמינים לתת צדקה ולאשר לא תמצא ידם לתת בלתי בהתאמצם ויהתלו בם, יהתל אלהים בהם ולהם עונש דאבה". וזה הדבר: מחמד בקש את המאמינים לתת צדקה ויעורר לתתה בעת צרך מיוחד, ויקם עבד-אלרחמאן בן עוף אחי בני עג'לאן ויתן ארבעת אלפים אדרכמונים ועאצם בן עדי אחי בני עג'לאן נתן מאה מדות תמרים. ויאמרו הצבועים: "לא נתנו כי אם להראות ולא מתוך אמונה". ובהביא אבו-עקיל אחי בני אנַיְף קב תמרים ויריקם לתוך קפת הצדקה צחקו עליו ויאמרו: "אלהים עשיר מהצטרך לקב אבו-עקיל". אחרי כן הזכיר את דברם איש אל אחיו

בצוות מחמד לעלות למלחמה על תבוך בזמן החם והבצורת ויאמר:[154]... ויאמרו: "אל תצאו למלחמה בעת החם" אמר: "אש גיהנום חמה מכל לו ישכילו". ועמר בן אלכ'טאב ספר: "כאשר מת עבד-אללה בן אבי בן סלול, קראו לשליח האלהים להתפלל עליו. ויהי כחפצו להתפלל עליו ויעמוד אצלו ואפן ואעמוד לפניו ואמר: "שליח אלהים, התתפלל על אויב האלהים על עבד-אללה בן אבי אשר אמר כזאת וכזאת ביום כזה וכזה ואשר אמר כזאת ביום כזה!" – ואהי מונה את מעשיו בימיו ושליח-אלהים מחייך. ויהי כהרבותי לדבר ויאמר אלי: "הוי עמר, סור ממני כי נתן לי לבחור ואבחר", כה נאמר אלי: "התפלל בעדם אל אלהים למען יסלח לחטאתם או אל תתפלל בעדם, כי תתפלל בעדם שבעים פעם לא יסלח להם אלהים". ואכן לו ידעתי כי אם אוסיף על שבעים התפילות יסלח לחטאתם, כי אז הוספתי". ויתפלל עליו שליח האלהים וילוהו אל קברו ויעמוד ליד קברו עד כלותם לקברו. ואשתומם על עצמי ועל עזותי נגד שליח האלהים בעת אשר אלהים ושליחו הם היודעים איך לעשות, ואולם לא עבר זמן רב והנה נגלו שני הפסוקים[155]: "ולא תתפלל בעד אחד מהם כי ימות ולא תעמוד אל קברו כי המה כפרו באלהים ובשליחו וימותו והם פושעים וכו' ". ולא יסף שליח האלהים להתפלל בעד צבוע עד אשר אספו אלהים. אחר ספר על דבר אלה אשר בקשו רשות להשאר, ועל מלחמת מחמד והמאמינים ועל הבדואים אשר בקשו רשות לבלי צאת ועל דבר הבוכים אשר לא השיגה ידם די גמל לצאת למלחמה, ויזכור את דבר הצטדק הנשארים אחרי שובו מהמלחמה. אחרי כן הזכיר על דבר הצבועים והבדואים המצפים לכל שעת כושר לקום נגד מחמד והמאמינים ויאמר[156]: "ובערבי הערבה יש אשר יראו את אשר יתנו צדקה כמעשה אונס וצפו כי יחזור עליכם הגלגל. עליהם גלגל הרע ואלהים שמע ויודע". אחר זכר את הערבים הנאמנים עם האסלאם ויאמר[157]: "ובערבי הערבה יש אשר יאמינו באלהים וביום האחרון וראו באשר יתנו צדקה קרבה לאלהים ולתפילות השליח. האין זאת אשר קרבה היא להם?..." אחר זכר את המהגרים והאנצאר אשר היו הראשונים לקבל את האסלאם וידבר על מעלתם ועל השכר אשר יעד להם אלהים לעולם הבא, ויזכור כי אלה אשר באו אחריהם יבואו אחריהם לקבל שכר. אחר הזכיר את העונש הצפוי לצבועים וכנגדם את אלה אשר שבו בתשובה ויסלח להם אלהים. ויזכור את דברו על אדות השלשה אשר היו תלויים ועומדים עד חרץ אלהים משפטם. אחר הזכיר את ענין המסגד אשר עשו אחדים להביא פרוד בין המאמינים ויזכור עד סוף הפרשה את אשר קרה בעת מלחמת תבוך.

יג. המשלחות אשר באו למחמד משבטי הערבים בשנת תשע

דבר המשלחות.

ויהי כראות שבטי הערבים כי כבש מחמד את מכה, ויכל את מלחמתו בתבוך וכי התאסלמו ת'קיף ויתקעו כפם למחמד לסור למשמעתו – ויבואו אליו משלחות שבטי הבדואים מכל עבר. ותקרא השנה ההיא שנת תשע להג'רה שנת המשלחות. ואולם שבטי הבדואים היו מצפים לראות מה יהיה באסלאם, כי ראו בו רק ענין פרטי למושבת קריש ולמחמד. ויצפו לכל שעת כושר לפרוק עלו מעל צוארם, כי עמדו קריש בראש המסלמים ויהיו מנהיגיהם ויהיו אדוני בית המקדש ובחירי צאצאי ישמעאל בן אברהם, דבר אשר לא הכחידו ראשי שבטי הבדואים. וקריש הם הם אשר קמו תחלה להלחם במחמד ולמרות מצותו, אך כאשר נכבשה מכה ויכנעו קריש וישפילם האסלאם, אז הכירו הערבים וידעו כי לא יוכלו לקום במלחמה נגד מחמד ולעמוד לפניו כאויב ויבואו לקבל את דת האסלאם, מחנות נוסעים ובאים מכל עבר, כאמור[158]: בבוא ישע אלהים והנצחון וראית את האנשים באים בדת אלהים המונים המונים, ושבחת בתהלת אלהיך והתפללת לסליחתו כי הוא מקבל שבים".

ותבואנה אל מחמד משלחות שבטי הבדואים. ויבוא אליו עטָארִד בן חאג'ב בן זרארה התמימי ואתו נכבדי בני תמים ובתוכם אלאקרע בן חאבּס ואלזִבְּרִקאן בן בדר ועמר בן אלאַהְתָם אלחתָאת, הוא אשר אחרי התאסלמו שמו מחמד לאח למעאויה בן אבו-ספ'יאן, הכליף הראשון לבית אמיה. כי אִחד מחמד את המאמינים מן השבטים השונים, כאשר אחד את המהגרים והאנצאר למען חזק את קשר הדת על קשרי המשפחה. ויהי במות אלחתאת בימי כליפות מעאויה ויקח לו מעאויה את כל אשר עזב אלחתאת ויירשהו. ויפן אליו המשורר המפורסם אלפַ'רַזְדָק מבני תמים ויוכיחהו בשיר, ויאמר בו:

"אביך ודודי אחי אבי, מעאויה, הורישו

ירושה. וימשכו הירושה ויקחוה קרוביו.

אך מה הדבר, אשר את ירושת אלחתאת קרובי אכלתָּ,

ואולם ירושת חַרְב (זקנך) קפאו בידך נוזליהָ".

ויבוא אתם עיינה בן חצן הפ'זארי הוא ואלאקרע בן חאבס והם יצאו כבר בצבאות מחמד בעלותו על מכה ויהיו אתו בחנין ובאלטאאף. ויהי כאשר באה משלחת בני תמים אל המסגד ויקראו למחמד מאחרי חדרי מגוריו אשר היו סמוכים למסגד. ויקראו קול גדול לאמר: "צא אלינו, מחמד". ויחר הדבר למחמד, כי צעקו. ויצא אליהם, ויאמרו אליו: "מחמד, באנו אליך להתחרות אתך בשירי התפארות, למען נראה כבוד מי גדול מכבוד רעהו. ועתה תן רשות למשוררנו ונואמנו". ויאמר: "הנה נתתי רשות לנואמכם, ידבר נא". ויקם עטארד בן חאג'ב ויאמר: "התהלה לאלהים אשר לו היתרון עלינו והוא ראוי לו. הוא אשר עשנו מלכים ויתן לנו הון עצום, אשר נעשה בו חסד. וישיתנו החזקים באנשי המזרח והרבים למספר והנכבדים על כל. מי באנשים ידמה לנו? האין אנו בראש האנשים והנעלים עליהם, אכן הרוצה להתחרות אתנו בפאר ימנה נא את אשר מנינו אנחנו ממעלותינו. ולו חפצנו יכלנו להרבות עוד דברים. ואולם בושנו למנות את כל הרב אשר נתן לנו, ואכן ידועים אנחנו בזה. אמרתי את זה למען יבוא דברכם (לפאר עצמכם) בכמו זה או בדבר נעלה מדברנו". ויכל עטארד וישב, ויאמר מחמד לת'אבת בן קיס מאלכ'זרג': "קום וענה את האיש על נאומו". ויקם ת'אבת ויאמר: "התהלה לאלהים אשר השמים והארץ הם בריאתו ואשר גזרתו תקום בהם. מלא כסא-כבודו דעתו. ואין דבר בלתי אם מחסדו. ויהי זאת מעצם כחו אשר עשנו מלכים. ויבחר לו מבחיר יצוריו שליח את הנכבד ליחש והמדבר אמת מכל אדם והנעלה ליחש אבותיו. ויורד עליו את ספרו, ויאמן בו לתתו על ידו לברואיו. ויהי הוא בחיר אלהים מכל האדם. אחר קרא את האנשים להאמין בו. ויאמינו בשליח אלהים המהגרים מבני עמו וקרוביו הנכבדים באדם ליחש והיפים בהם למראה והטובים בהם למעש. אחרי כן היינו אנחנו הראשונים אשר נענינו לאלהים בעת קרא אותנו שליח האלהים. ואנחנו עוזרי (אנצאר) אלהים ומשני שליחו, נלחם בבני אדם עד אם יאמינו באלהים ואשר יאמין באלהים ובשליחו הנה שמר על הונו ודמו. אך אשר יכפור ונלחמנו בו בעד אלהים לעולם. ותהי זאת הנקלה בעינינו למות בעדו. אֹמר דברי אלה, ואתפלל לאלהים, כי יסלח לי ולמאמינים ולמאמינות והשלום עליכם". ויהי ככלותו לדבר ויקם אלזברקאן בן בדר ויפתח בשיר התפארות ויפאר את שבטו. וחסאן בן ת'אבת גיס מחמד ומשוררו נעדר אז, במושב ההוא. וישלח מחמד לקרוא לו לאמר: "בוא והשיב שיר למשורר בני תמים", ויקם וילך, והוא אומר כבר שיר בדרכו, ובבואו אל מחמד, היה עונה בשיר על כל אשר

אמר משורר האורחים בדבריו, ויהי כאשר גמר אלזברקאן את שירו, ויאמר מחמד לחסאן: "קום וענהו". ויקם ויענהו בשיר יפה משירו. ויהי ככלות חסאן את שירו, ויאמר אלאקרע בן חאבס: "חי-אבי, כי ראוי הוא האיש הזה אשר נתחבר אליו, אכן נואמו טוב מנואמנו ומשוררו גדול ממשוררנו וקולותיהם עולים על קולותינו" (צחים ויפים מהם), ויתאסלמו. וישאו משאות מאת מחמד, ויתן להם מתנות יפות מאשר נתן לאחרים. כי היה מחמד נותן מתנות לאנשי המשלחות. ואת עמר בן אלאהתם השאירו האנשים מאחריהם על הכלים, כי צעיר היה מהם לשנים. ויאמר קיס בן עאצם, אחד אנשי המשלחת אשר היה עוין את עמר, לאמר: "שליח אלהים הנה נשאר איש אחד מאתנו והוא יושב על הכלים. אך הוא נער צעיר ויחשו לא רם". אך מחמד נתן גם לו כאשר נתן ליתר האנשים. וכשמוע עמר את אשר דבר בו קיס, חרפהו בשיר. ועליהם נאמר בקראן[159]: "אכן אלה אשר יקראו לך מאחרי חדריך רובם לא תבונה להם".

ספור עאמר בן אלטפ'יל ואַרְבָּד בן קיס (משלחת בני עאמר).

ותבוא משלחת בני עאמר ובתוכם עאמר בן אלטפ'יל וארבד בן קיס וג'בָּאר בן סַלְמָא, כי אלה השלשה ראשי בני עמם ושטניהם. ויבוא עאמר אויב אלהים אל מחמד, בזממו להתנכל לו. ובני עמו אמרו לו לפני זה: "הוי עאמר, הנה התאסלמו כל האנשים, התאסלם גם אתה". ויען ויאמר: "חי-אלהים, כי נשבע נשבעתי, אשר לא אשקוט ולא אנוח עד אם ילכו כל הערבים אחרי בעקבותי. האני אלך בעקבות האיש הזה מקריש?" ויאמר אל ארבד: "בבואנו אל האיש הזה, ואסיח את דעתו ואסיר פניו מעליך, והיה בעשותי כן, והתנפלת עליו בחרב". ויהי בבואם אל מחמד, ויאמר עאמר: "מחמד, תן לי לדבר אתך לבדי באין איש אתנו". ויאמר מחמד: חי-אלהים, כי לא אתן, עד אם האמנת באלהים לבדו". וישנה את דבריו ויהי מדבר אליו ומצפה אשר יעשה ארבד כאשר נדברו, אך ארבד לא עשה דבר. ויהי כראות עמר את הדבר ויאמר עוד פעם אל מחמד כאשר אמר, וכאשר ענהו מחמד כבתחלה, ולא אבה לו, ויאמר עאמר: "חי אלהים כי אזעיק עליך פרשים ורגלים מלוא הארץ". ויהי כהפנותו ללכת, ויאמר מחמד: "אלהים היה לי מחסה בפני עמר בן אלטפ'יל". וכצאתם מעם מחמד אמר עאמר לארבד: "אוי לך, איפה הוא אשר צויתיך לעשות? חי-אלהים אשר לא היה לפני זה בכל הארץ איש אשר פחדתי מפניו יותר מאשר מפניך. ובאלהים נשבעתי כי לא איראך עוד אחרי היום הזה לעולם". ויאמר ארבד: "לא אב לך. אל תחפז. חי-אלהים כי ככל אשר בקשתי לעשות את אשר צויתני עמדת אתה ביני ובין האיש הזה, עד אשר לא ראיתי דבר מזולתך, ההכה אכך אתה בחרב?" ויצאו לשוב אל עריהם ויהי בהיותם בדרך וינגע אלהים את עאמר באבעבועות בצוארו וימיתהו בבית אשה מבני סלול ויהי אומר: "הוי בני עאמר, האם אנגע כנגע בכרת הגמל בבית אשה מבני סלול?" ויקברו אותו רעיו ויסעו לדרכם עד בואם לארץ בני עאמר לחרוף שמה חרפם. ויהי בבואם אל בני עמם ויאמרו "מה מאחוריך, ארבד?" ויאמר: "אין דבר. חי-אלהים כי קרא אותנו לעבוד דבר, אשר חפצתי כי יהיה פה אתי עתה ויריתי בו חצים עד המיתי אותו". ויצא כיום או כיומים אחר דברו את הדברים האלה ואתו גמל אשר לו למכרו. וישלח אלהים על גמלו ברק וישרוף אותו ואת גמלו. וארבד היה אחי המשורר לביד בן אלרביע לאמו. ויבך אותו לביד בשיריו.

בוא צ'מאם בן ת'עלבה במשלחת בני סעד בן בכר.

ובני סעד בן בכר שלחו אל מחמד איש מהם צ'מאם בן תעלבה שמו. ויבוא ויברך את גמלו על דלת המסגד, ויקשרהו ויבוא אל המסגד ומחמד יושב בתוך אנשיו. וצ'מאם היה איש חזק שעיר בעל שתי קווצות. ויגש ויעמוד אצל מחמד בתוך אנשיו, ויאמר: "מי מכם הוא בן עבד-אלמטלב?" ויאמר מחמד: "אני בן עבד-אלמטלב". ויאמר: "האתה מחמד?" ויאמר: "אני". ויאמר: "בן עבד אלמטלב חפצתי לשאול שאלות ולהקשות עליך בשאלותי. אל נא ירע הדבר בעיניך". ויאמר: "לא ירע בעיני, שאל ככל אות נפשך". ויאמר: "ההשמעתיך באלהים אלהיך ואלהי אֱלה אשר היו לפניך ואשר יהיו אחריך, האלהים שלחך אלינו שליח?". ויאמר:"והאלהים, כי כן הוא". וישביעהו שנית בכל אשר השביעו ושאלהו: "האם אלהים צוך כי תצונו לעבדו הוא לבדו ולבלתי שתף בו דבר, וכי נסיר את כל האלילים האלה אשר היו אבותינו עובדים אתו?" ויאמר: "והאלהים, כי כן". וישביעו כבתחלה וישאל: "האלהים צוך כי נתפלל את חמש התפילות האלה?" ויאמר: "כן", ויהי מזכיר כל מצוות האסלאם, את הצדקה ואת הצום ואת החג ואת כל משפטי האסלאם כלם ומשביעו על כל מצוה ומצוה כאשר השביעהו בראשונות עד כלותו, ויאמר: "הנה כי כן אעיד כי אין אלה בלעדי אללה ואעיד כי מחמד שליח אללה. ומלאתי ועשיתי ככל המצוה הזאת, ואסור מאשר אסרת עלי, לא אוסיף על זה ולא אגרע ממנו". ויצא מעם פניו לשוב אל גמלו ויאמר מחמד: "אם אמת דבר בעל שתי הקווצות כי אז יבוא לגן עדן". ויבוא אל גמלו ויתר את קשרו ויצא ויבוא אל בני-עמו ויאספו אליו. ויהי ראשית דברו אליהם לאמר: "היו לבוז אללאת ואלעזא". ויאמרו אליו: "האָלֵם צ'מאם, ירא מצרעת ירא מספחת, ירא משגעון (אשר יכוך בו האלילות)". ויאמר: "אוי-לכם, חי-אלהים כי לא תועילנה ולא תזיקנה, כי אלהים כבר שלח שליח, ויורד על ידו ספר אשר בו הציל אתכם מאשר הייתם בו. ואני הנני מעיד כי אין אלוה בלעדי אללה, הוא לבדו אין שותף לו וכי מחמד עבדו ושליחו. ואביא אליכם את אשר צוה אתכם לעשותו ואשר אסר עליכם לעשות". ולא העריב היום עד אשר התאסלמו כלם במחנהו מאיש ועד אשה, ויהי עבד-אללה בן עבאס אומר: "לא שמענו על שליח עם אשר היה נעלה על צ'מאם בן ת'עלבה".

בוא אלגָ'ארוד עם משלחת עבד אלקיס.

ויבוא אלג'ארוד בן עַמר אחי עבד-אלקיס במשלחת עבד-אלקיס והוא נוצרי. ויהי כבואו אל מחמד, ויערוך לפניו מחמד את דבר האסלאם ויקראהו אליו, ויעורר תשוקתו אל האסלאם. ויאמר אלג'ארוד: "מחמד, הנה הייתי מחזיק בדת ועתה הנני עוזב דתי לקבל את דתך. הערוב תערוב לי, בעזבי דתי, כי טובה הדת הזאת?" ויאמר מחמד: "כן, אנכי ארוב לך, כי נחך אלהים אל אשר היא טובה מדתך". ויקבל את דת האסלאם. ויתאסלמו חבריו. אחר בקש מאת מחמד לתת לו בהמות למשא. ויאמר אליו מחמד: "חי-אלהים כי אין אתי בהמות לשאת אתכם עליהן". ויאמר: "הנה בינינו ובין ארצנו תועות הרבה בהמות מבהמות האנשים. הנקחן להגיע בהן אל מקומנו?" ויאמר: "לא. חלילה לך מקחתן. כי אש גיהנום הוא הדבר הזה". ויצא אלג'ארוד מעם פניו לשוב אל בני-עמו ויהי נאמן עם האסלאם מחזיק בו בעוז עד יום מותו, ויחי עד הזמן אשר סרו שבטי הבדואים מדת האסלאם ויעזבוה אחרי מות מחמד, כי אמרו, כי במותו בטלה דתו ושבת שלטונו. ויהי בסור בני-עמו אשר התאסלמו אל דתם הראשונה, עם אלגַ'רור בן אלמנד'ר בן אלנעמאן, וידבר אליהם אלג'ארוד ויעד עדות האמת ויקראם אל האסלאם ויאמר: "הוי האנשים, הנה אנכי מעיד אשר אין אלוה בלעדי אללה וכי מחמד עבדו

ושליחו, ואחשוב לכופרים את כל איש אשר לא יעיד כן". ומחמד שלח עוד לפני כבוש מכה את אלעלאא בן אלחצ'רמי אל אלמנד'ר בן סאוִי העבדי ויתאסלם. ויהי נאמן את האסלאם. וימת אחרי מות מחמד בטרם סרו אנשי בחרין. ויהי אלעלאא אתו יחד נשיא ארץ בחרין בשם מחמד.

בוא משלחת בני חניפ'ה ואתם מֻסַיְלָמָה השקרן.

ותבוא אל מחמד משלחת בני חניפ'ה ובתוכם מסילמה בן חביב השקרן. וירדו בבית בת אלחארת' אשה מהאנצאר מבני אלנג'אר. ויבואו אל מחמד עם מסילמה והם מסתירים אותו בבגדים, ומחמד יושב בתוך אנשיו ובידו ענף עץ תמר יבש אשר בראשו עלים מספר. ויהי בגשתם אל מחמד והם מסתירים את מסילמה בבגדים וידבר אל מחמד, וידרוש את אשר דרש, ויאמר אליו מחמד: "אם גם תשאלני רק את ענף התמר היבש הזה, לא אתנהו לך". ויש מספרים כי בני חניפ'ה באו אל מחמד ויעזבו את מסילמה במחנם. וכאשר התאסלמו הזכירוהו לפני מחמד ויאמרו לו: "הנה עזבנו חבר מחברינו במחנה עם הגמלים לשמרם". ויצו מחמד לתת לו מתנה כאשר נתן להם, ויאמר: "האין זאת אשר איננו במדרגה הרעה ביותר בכם", לאמר באשר שמוהו לשומר הכלים במחנה, ורק זאת רצה מחמד לאמר בזה. ויצאו מעם מחמד ויביאו לו את אשר נתן לו. ויהי בהגיעם אל אלימאמה, ויזור מסילמה אויב האלהים אחור ויעזוב את האסלאם ויתימר להיות נביא וישקר ויאמר אליהם: "הנה שִׁתפוני בדבר הזה (בנבואה) אתו", ויאמר לאנשי המשלחת אשר אתו: "האם לא אמר אליכם בהזכירכם את שמי לאמר: 'אכן אין הוא במדרגה הרעה ביותר בכם"? – אין זאת כי-אם באשר ידע כי שתפוני אתו בנבואה". ויתחיל דבר אליהם בסג'ע, היא הפרוזה בחרוזים אשר בה דברו הרואים והחוזים לפני מחמד, ואשר בה נאמר הקראן כי חפץ מסלימה לחקות את סגנון הקראן. ויאמר: "אכן חנן אלהים בחסדו את הֶהָרות. הנה הוא מוציא מתוכן נשמת-חי תזוע, בין הקרב והמעים". וַיַּתֵּר להם את היין והזמה, ויסר מעליהם את חובת התפילה. אך עם זה העיד כי מחמד נביא היא. ותהי אתו יד חניפ'ה בדבר הזה.

בוא זיד אלכַ'יְל במשלחת טַיְא

ותבוא משלחת טיא אל מחמד ובתוכם זיד אלכ'יל נשיאם. ויהי בבואם לפניו ויערוך לפניהם מחמד את האסלאם, ויתאסלמו, ויהיו נאמנים עם האסלאם. ויאמר מחמד: לא ספרו לי על דבר מעלת איש מן הבדואים, אשר בראותי אותו לא מצאתיו פחות מאשר ספרו עליו, מלבד זיד אלכ'יל, כי לא הוגד לי די בשבחו". ויקראהו מחמד זיד אלכ'יר (הטוב) ויקצב לו שלל ושתי כברות ארץ ויכתוב לו הדבר הזה בספר. ויצא מעם פניו לשוב אל בני עמו. ויאמר מחמד: "הינצל זיד מקדחת העיר אלמדינה?" ויהי כהגיעו אל ארץ נג'ד אל מים ממימותיה פַ'רְדָה שמם, ותתקפהו הקדחת שם וימת. ויהי כאשר מת ותקח אשתו את הספר אשר בו קצב לו מחמד את אשר קצב ותשרפהו באש.

ענין עַדִי בן חתאם.

ועדי בן חתאם הוא חתאם המפורסם בנדיבותו היה אומר: "לא היה איש בערבים אשר היה לו שליח אלהים למורת רוח בשמעו את שמעו יותר ממני. ואהי איש נכבד, ואהי נוצרי, ויהיו בני עמי נותנים לי הרביעית מאשר להם ואהי מלך בתוכם. ולפי דעתי הלכתי בדת האמת. ויהי כשמעי על אודות מחמד, ואמאסהו. ואמר לנער אשר היה לי ערבי, ויהי רועה את גמלי: "לא אב לך, הכן לי מגמלותי, נשמעות ושמנות, וחבשת אותן בקרבתי. ובשמעך כי דרכו רגלי גדוד למחמד בארץ הזאת והודעת אותי". ויעש כן. אחרי-כן בא אלי בבוקר אחד ויאמר אלי: "הוי, עדי, את אשר חשבת לעשות בבוא עליך חיל

מחמד, עשה עתה, כי אני ראיתי דגלים ואשאל על אודותם ויאמרו לי: 'זה צבא מחמד'". ואצוהו ויקרֵב אלי את גמלי ואשא עליהם את אשתי ואת ילדי ואמר לעבור ולדבוק באנשי דתי הנוצרים בסוריא. ואלך אל אלג'וֹשִׁיָה. ואשאיר בת לחתאם במחנה. ואבוא אל סוריא ואשב שם. ויהי אחרי צאתי ויבוא חיל שליח האלהים. ויקחו בשבי אשר לקחו גם את בת חתאם ותובא בתוך שבית טיא לפני שליח-האלהים, ושליח אלהים כבר שמע על ברחי לסוריא. ותהי בת חתאם בתוך מכלאה אשר על דלת המסגד במקום אשר יחבשו שם את השבויים. ויעבור שליח האלהים על פניה, ותקם לפניו, ותהי אשה עליזה ותאמר: "הוי שליח-האלהים, מת האב, ונעדר אשר ישא ויתן בדבר פדותי. עשה אתי חסד, יעש אלהים עמך חסד". – וישאל מחמד: "ומי הוא פודך?" ותאמר: "עדי בן חתאם". ויאמר: "הבורח מאלהים ומשליחו?" וילך שליח האלהים ויעזבה עד היות מחרת היום ההוא. ויעבור שנית ותאמר לו כאשר אמרה ביום אתמול, ויענה כאשר ענה לה תמול. ויהי ביום השלישי ויעבור על פניה והיא כבר נואשה ממנו, וירמוז אליה איש מאחריו לאמר: "קומי ודברי אליו". ותקם אליו ותדבר אליו כאשר דברה ביום הראשון. ויאמר: "כבר עשיתי. אך אל תמהרי לצאת עד אם תמצאי איש מבני-עמך נאמן אשר יביאך אל ארצך והודעתיני". ותשאל על אודות האיש אשר רמז לה, לאמר 'דברי אל שליח האלהים' ויאמרו לה: "עלי בן אבו-טאלב הוא". ותעמוד שם עד בוא רוכבי גמלים מבַּלִיִי או קצ'אעה, כי חפצה לבוא אל אחיה אל סוריא. ותבוא אל שליח האלהים ותאמר: "שליח-האלהים, הנה באה חבורת אנשים מבני-עמי ולי אמון בם כי יביאוני אל ארצי". ויתן לה שליח אלהים כסות וגמל לרכב ויתן לה להוצאות הדרך. ותצא אתם עד בואה אל סוריא. ויהי אני יושב בתוך משפחתי, וארא נוסעת באה ישר אלינו ואֹמר: בת התאם היא זאת, והנה היא היא. וכגשתה אלי פרצה בדברים ותאמר: מפר ברית משפחה אתה הפושע, נשאת לך את אשתך וילדיך ותעזוב את שארית עזבון אביך, לבשתך ולערותך". ואמר: "הוי אחותי אל תדברי בי בלתי אם טוב. חי-אלהים כי אין לי כל צדקה לדבר, אמנם עשיתי את אשר אמרת". אחרי כן ירדה ותשב אתי, ואמר אליה – כי היתה אשת תבונות – לאמר: "מה דעתך על דבר האיש הזה?" ותאמר: "דעתי היא כי תמהר לדבוק בו, כי אם נביא הוא, כי אז יהיה לבאים אליו ראשונים מעלה על אחרים, ואם מלך הוא, לא תשאר שפל בעת תתחזק תימן, והיית נכבד כאשר אתה". ואֹמר: "חי אלהים כי טוב יעצה". ואצא לבוא אל שליח האלהים אל אלמדינה ואבוא אליו והוא במסגדו ואברכהו לשלום ויאמר: "מי האיש?" ואֹמר: "עדי בן חתאם", ויקם ויובילני אל ביתו. ובעת לכתו אתי פגשתהו אשה חלשה וזקנה. ותעצרהו. ויעמוד אתה זמן רב והיא מדברת אליו כדבר עינינה. ואמר בלבי: "חי אלהים כי אין זה מלך". אחרי כן הביאני אל ביתו ויקח כר עור ממולא ליף, וידחפהו אלי ויאמר: 'שב על זה' ואמר: 'לא כי אתה תשב עליו'. ויאמר: 'לא כי שב אתה' ואשב על הכר והוא ישב על הארץ. ואֹמר: "חי אלהים כי אין זה מנהג מלך". אחר אמר: 'ועתה עדי בן חתאם' האין אתה רַכּוּסִי?' ואמר: 'אמנם כן'. ויאמר: 'האין בני עמך נותנים לך מס רביעית מאשר להם?' ואמר: 'כן'. ויאמר: 'הנה דבר זה אסור על-פי דתך'. ואמר: 'נכון הדבר, חי-אלהים'. ואכיר כי נביא שלוח הוא, ידע את הבלתי ידוע. אחרי-כן אמר: 'אולי ימנעך, עדי, מבוא בברית הדת הזאת באשר תראה את דלות המסלמים ודחקם-חי אלהים כי קרובה העת אשר הכסף ירבה בידם עד אשר לא ימצא איש אשר יקחנו. ואם מנעך מקבל הדת הזאת באשר ראית את מספר אויביהם כי רב וכי מספרם דל, חי אלהים, כי קרובה העת אשר תשמע כי אשה תצא לבדה מאלקאדסיה על גמלה למען בקר את הבית הזה ולא תירא, ואולם אם העוצר בעדך מקבל הדת הזאת באשר תראה כי המלכות והשלטון בידי אחרים, הנה באלהים נשבעתי אשר לא ירחק היום אשר תשמע כי נכבשו הארמונות הלבנים אשר בבבל בידינו'. ואתאסלם". ויהי עדי אומר: "שתי נבואות

כבר נתמלאו, ונשארה השלישית. חי-אלהים כי ראיתי ארמונות בבל כבושים ואשה נוסעת לבדה מבלי פחד מאלקאדסיה לבקר את הבית הזה. ובאלהים נשבעתי כי התמלא תתמלא גם השלישית אשר ירבה הכסף עד אשר לא יהיה לו לוקח".

בוא פַ'רְוָה בן מֻסַיְך המֻראדי.

ופ'רוה בן מסיך המראדי בא אל מחמד, ויבדל מיתר מלכי כִּנְדָּה ויתרחק מהם. ותהי עוד לפני זה מלחמה בין מראד ובין המדאן, ותגבר בה יד המדאן על מראד עד הכניעם אותם כלה ביום אלרַדם. ויהי כבוא פ'רוה אל מחמד ויאמר אליו: "הוי פ'רוה, הנעכרה רוחך על אשר מצא את בני עמך ביום אלרדם?" ויאמר פ'רוה: "מי הוא אשר לא יתעצב במצוא את בני עמו את אשר מצא את בני עמי ביום רדם?" ויאמר אליו מחמד: "ואולם הדבר הזה לא יוסיף לבני עמך באסלאם בלתי אם טובה". ויפקידהו הנביא לראש למראד וזֻבַיד ומַדחג' כלה וישלח אתו את כ'אלד בן סעיד בן אלעאצי לגבות את מס הצדקה ויהי אתו בארצו עד מות מחמד.

בוא עַמר בן מַעְדִי כַּרִב עם אנשם מבני זביד.

ויבוא אל מחמד עמר בן מעדי כרב עם אנשים מבני זביד ויתאסלם. ועמר אמר עוד לפני זה, בהגיע דבר מחמד אליו, אל אלקיס בן מַכשוּח המראדי: "קיס, הן אתה נשיא בני עמך, ועתה הנה הוגד לנו כי איש מקריש שמו מחמד יצא באלחג'אז ויאמר כי נביא הוא. בוא ונלך אליו ונדע מה הוא. והיה אם נביא הוא כאשר יאמר, כי אז נלך אחריו במצאנו אותו. ואם לא כן הוא וידענו". וימאן קיס, ויאמר לו כי אולת עצתו. וירכב עמר ויבוא אל מחמד ויתאסלם, ויאשרהו ויאמן בו. וכשמוע קיס את הדבר, אים על עמר ויכעס עליו ויאמר: "המרה דברי ויעזוב עצתי". ויענהו עמר בשיר. וישב עמר בתוך בני עמו בני זביד ועליהם פ'רוה בן מסיך אשר הפקידו מחמד. ויהי אחרי מות מחמד ויסר עמר מאחרי האסלאם, כי חרה לו על פ'רוה אשר הפקיד עליהם מחמד, כאשר אמר עמר בשירו.

בוא אלאַשְׁעָת' בן קיס עם משלחת כִּנְדָה.

ואלאשעת' בא אל מחמד ואתו שמונים רוכבי גמלים מכנדה ויבואו אל מחמד אל מסגדו אחרי סרקם ראשיהם וכחלם עיניהם ושימם עליהם מעילי פסים, וקצותיהם משי. ויהי בבואם אל מחמד ויאמר אליהם: "האם לא התאסלמתם?" ויאמרו: "כן". ויאמר: "ומה המשי הזה בצוארותיכם?" ויקרעוהו וישליכוהו. אחרי כן אמר אליו אלאשעת' בן קיס: "שליח-האלהים אנחנו בני אַכִל אלמֻרָאר ואתה בן אכל אלמראר". ויהייך מחמד, ויאמר: "יחשו ביחשׂ הזה את אלעבאס בן עבד-אלמטלב ואת רביעה בן אלחארת'. כי שניהם היו סוחרים. ויהי בעברם במסעהם בין שבטי הערבים, וישאלום: 'למי אתם?' ויאמרו: 'אנחנו בני אכל אלמראר', למען הגדיל כבודם בעיני הערבים. וזה באשר היו כנדה, המכונים כן, מלכים" אחרי כן אמר להם: "ואולם לא כן הוא. כי אנחנו בני אלנצ'ר בן כנאנה. לא נעלים את אמנו ולא נכחש באבינו". ויאמר אלאשעת': "הכליתם דבריכם משפחת כנדה? – חי-אלהים כי לא אשמע עוד איש אומר אשר אמרתם בלתי אם אכנו שמונים". ואלאשעת' היה מבני אכל אלמראר מצד אמו. ובכנוי הזה כנו אתאלחארת' בןעַמר בן חג'ר בן עַמר מבני כנדה. וזה הדבר: עַמר בן אלהבולה הגסאני התנפל על כנדה בעת אשר לא היה אלחארת' בתוכם. וישלות שלל וישב שבי. ובתוך השבי אם אֻנאס בת עוף השַיְבָאני אשת אלחרת' בן עמר. ותאמר לעמר בעת נסעו: "דומה אנכי כאילו אראה אדם שחור, כהה ושפתיו כשפתי גמל אוכל מראר (שיחים מרים) תופש בצוארך", ותתכונן בדבריה

לבעלה. אחרי-כן רדף אחריו אלחארת' עם בכר בן ואאל וישיגהו ויהרגהו ויצל את אשתו ואת אשר לקח אתו. ויש אומרים כי אכל אלמראר הוא חג'ר בן עמר, ויקָרא כן באשר אכל במלחמה ההיא מעץ, מראר שמו.

בוא צֻרַד בן עבד-אללה האַזדי.

ויבא אל מחמד צרד בן עבד-אלה האזדי עם משלחת אזד ויתאסלם, ויהי נאמן עם האסלאם. ויפקידהו מחמד בראש האנשים אשר התאסלמו מבני עמו ויצוהו להלחם הוא יחד עם המסלמים בשבטי התימנים עובדי האלילים הקרובים אליהם. ויצא צרד ללכת במצות מחמד ויבוא עד גֻ'רַש, והיא אז עיר אשר לה דלתים ובריח ובתוכה שבט משבטי תימן. וימלטו אליהם גם כַ'ת'עַם ויבואו אל תוכה יחד אתם בשמעם על-דבר עלות המסלמים עליהם. ויצורו עליה המסלמים כחודש ימים. ויתבצרו בפניהם הערבים. אחרי כן עלה מעליהם צרד ויסע לדרכו עד הגיעו אל הר אשר להם שַׁכָר שמו. ויחשבו אנשי ג'רש כי הוא פנה עורף לברוח, ויצאו לרדוף אחריו. ויהי בהשיגם אותו ויהפוך נגדם פניו ויהרגם הרג רב. ואנשי ג'רש שלחו עוד לפני זה שני אנשים מהם אלמחמד באלמדינה לבקש מלפניו על נפשם ולראות מה לעשות. ויהי בהיותם אצל מחמד בערב אחרי תפילת בין הערבים ויאמר מחמד: "באיזו מארצות אלהים נמצא שכר?" ויקומו שני הג'רשים ויאמרו: "שליח האלהים בארצנו יש הר כשר שמו וכן יקראו לו אנשי ג'רש". ויאמר: "לא כשר הוא כי שכר". ויאמרו: "ומה ענינו?" ויאמר: "הנה עתה ינחרו שם את גמלות אלהים אשר הקדשו לקרבן". וישבו שני האנשים לפני אבו-בכר או לפני עת'מאן ויאמר אליהם: "הוי לכם, הנה עתה הודיעכם שליח-האלהים על-דבר מות עמכם, קומו אליו ובקשוהו והתפלל אל אלהים והסיר המות מבני עמכם". ויקומו ויבקשוהו, ויתפלל ויאמר: "אלהים הסר הרעה מעליהם". ויצאו שניהם מעם מחמד לשוב אל בני עמם. וימצאו כי הרעה אשר מצאה את בני עמם ביום אשר פגע בהם צרד, היתה ביום אשר דבר אליהם שליח האלהים ובשעה ההיא. ותצא משלחת ג'רש ותבוא אל מחמד ויתאסלמו. ויעש לה חמא ארץ חרם מסביב לכפרם, ויציין את גבולותיה בציונים, והיתה לסוסיהם לגמליהם ולמקנם ולבקר החריש. ואשר ירעה במקום אזה מיתר האנשים והיה רכושו חרם.

בוא שליח מלכי חִמְיָר אל מחמד עם מכתבם.

ויגיע אל מחמד אחרי שובו מתבוך מכתב מאת מלכי חמיר אשר שלחו ביד שליחם ויודיעוהו כי התאסלמו. ואלה המלכים: אלחארת' בן עבד-כֻלאל ונֻעַיְם בן עבד כלאל ואלנעמאן קיל (תאר מלך בחמיר) ד'ו רֻעַיְן ומעאפ'ר והמדאן. וישלח אליו זֻרְעָה ד'ו יַזַן את מאלך בן מֻרְדָה והרַהָאוי להודיעהו על דבר התאסלמותם והבדלם מן האלילים ומעובדיהם. ויכתוב אליהם מחמד מכתב: "בשם אלהים הרחמן והרחום. מאת מחמד שליח האלהים הנביא אל אלחארת' בן עבד-כלאל ונעים בן עבד-כלאל ואלנעמאן קיל ד'ו רעין ומעפ'אר והמדאן. ואולם אחרי כן (לאמר אחרי ברכי אתכם לשלום) הנה אהלל בעדכם את אלהים אשר אין אלוה בלתי הוא, ועתה הנה בא אלינו שליחכם בשובנו מארץ הביזנטים וימצאנו באלמדינה ויודיע את אשר שלחתם אותו בו, ויספר לנו על אודותיכם ויגד לנו כי התאסלמתם וכי נלחמים אתם עם עובדי-האלילים ועתה הנה נחכם אלהים בדרכו הישרה אם תעשו הישרה ושמעתם לקולו ולקול שליחו וערכתם התפילה ונתתם מס הצדקה ונתתם מן השלל חמישית – אלהים וחלק השליח. ואשר צוו המאמינים לתת צדקה מן הקרקע היא העשירית, מן הארץ אשר ישקנה המעין או אשר ישקוה גשמי שמים. אך אשר ישקנה הדלי ונתנו ממנו חצי המעשר. ומן הגמלים

מארבעים גמלים, גמלה צעירה בת שנתים. ומשלשים גמלים גמל צעיר זכר. ומכל חמשה מהגמלים שה ומכל עשרה מהגמלים שתי שיות. ומכל ארבעים מן הבקר פרה. ומכל שלשים מן הבקר עגל או עגלה. ומכל ארבעים מן הצאן אשר תרעינה לבדנה צאן אחת. וזאת מצות אלהים אשר צוה את המאמינים בדבר הצדקה. ואשר יוסיף טובה, הנה לטוב לו הוא. ואשר יתן זאת והעיד את עדות האסלאם ועזר למאמינים נגד עובדי האלילים, הנה הוא מן המאמינים, לו אשר להם (לזכות) ועליו אשר עליהם (לחובה), ולו חסות אלהים וחסות שליחו. ואשר יתאסלם מן היהודים או הנוצרים, על המאמינים יחשב, לו אשר להם ועליו אשר עליהם. ואשר ישאר ביהדותו או בנצרותו, לא יסירוהו מאחרי דתו אך עליו לשלם מס גלגולת, על כל בוגר זכר או נקבה בן חורין או עבד דינר שלם בערך המעאפ׳ר או במחירו בגדים. ואשר ישלם זאת לשליח אלהים, והיתה לו חסות אלהים וחסות שליחו. ואשר ימנע מתתו, אויב הוא לאלהים ולשליחו. ואולם אחרי כן: הנה שלח שליח אלהים מחמד הנביא אל זרעה ד׳ו יזן, לאמר: הנה בבוא אליכם שליחי אצוה אתכם להתנהג אתם בטובה, והם מעאד' בן ג׳בל ועבד-אללה בן זיד ומאלך בן עבאדה ועקבה בן נמר ומאלך בן מררה וחבריהם. ואספתם אשר אתכם מן הצדקה ומס הגלגולת ממחוזותיכם ונתתם אותם לשליחי, ומעאד' בן ג׳בל הוא העומד בראשם, למען אשר לא ישובו כי אם שבעי-רצון. ואולם אחרי-כן: הנה מחמד יעיד אשר אין אלוה בלתי אללה וכי הוא עבדו ושליחו. ומאלך בן מררה הרהאוי כבר ספר לי כי התאסלמת ראשון בחמיר וכי נלחמת בעובדי-האלילים, לכן התבשר בטובה, והנני מצוך להתנהג עם חִמְיָר בטובה ולא תבגדו ולא תעזבו איש בלי עזר וסעד, כי שליח אלהים הוא מגן עשיריכם וענייכם. והצדקה לא הותרה למחמד ולא לאנשי ביתו כי-אם היא זכות יזכו בה בתתם אותה לעניי המסלמים ועובר-ארח. ומאלך כבר ספר הדבר ושמר הסוד, והנני מצוכם להתנהג אתו בטובה. ואני כבר שלחתי אליכם מהישרים מאנשי-ביתי ומהראשונים בדתם והראשונים בדעת מקרבם. ואצוכם להתנהג בהם בטובה, כאשר אצפה מכם ביחס אליהם. ושלום עליכם ורחמי אלהים וברכותיו".

צואת מחמד את מעאד' בעת שלחו אותו אל תימן.

ובעת שלוח מחמד את מעאד' צוהו וימסור לו חוקים אשר ינהג בהם. אחר אמר אליו: "הָקֵל ואל תחמיר, ובשר אותם טובות ואל תדחם מלפניך. ואתה תבוא אל אנשים מבעלי הספר (יהודים או נוצרים) ושאלוך: ׳מה מפתח גן-העדן?׳ ואמרת: ׳העדות אשר אין אלוה זולתי אללה לבדו אין שותף לו׳. ויצא מעאד', וכבאוו אל תימן נהג כאר צוהו מחמד. ותבוא אליו אשה מאנשי תימן ותאמר אליו: "הוי חבר שליח האלהים מה חובות האשה לבעלה?" ויאמר: "אוי לך, האשה לא תוכל כלל למלא את כל חובותיה לבעלה, התאמצי למלאות חובותיך לו בכל אשר תוכלי". ותאמר: "חי-האלהים, כי אם היית חבר שליח האלהים, כי אז ידעת מה חובות האשה לבעלה". ויאמר: "אוי לך, לו שבת אליו ומצאת נחיריו תטופנה מוגלא ודם ומצית את זאת, כי גם אז לא מלאת כל חובותיך לו".

התאסלמות פַ׳רְוָה בן עַמר הג׳ד׳אמי.

ופַרְוָה בן עמר אלג׳ד׳אמי שלח להודיע את מחמד כי התאסלם, ויתן לו מתנה פרדה לבנה. ופ׳רוה היה נציב ביזנץ אשר מנוהו על הערבים הקרובים אליהם. ויהי נציב במֻעָאן וסביבותיה אשר בסוריה. ויהי כשמוע הביזנטים כי התאסלם ויבקשוהו ויתפסוהו וישימוהו במאסר אתם. וישר בבית-האסורים שיר ויקונן על גורלו. ויחרצו הביזנטים משפטו לתלותו על-יד מים אשר להם עִפְ׳רָא שמם בארץ-ישראל. ויסירו ראשו מעליו ויתלוהו על המים ההם.

אחרי-כן שלח מחמד את כ'אלד בן אלוליד בחודש רביע השני או ג'מאדי הראשון לשנת עשר אל בני אלחארת' בן כעב בנג'ראן ויצוהו לקרוא אותם אל האסלאם שלשה ימים בטרם ילחם בהם. והיה אם יַענו לקריאתו טוב, ולא ונלחם בהם. ויצא כ'אלד ויבוא אליהם וישלח את רוכביו אשר יפוצו לכל עבר ויקראום אל האסלאם. ויאמרו להם: "הוי האנשים, התאסלמו למען יהיה לכם שלום", ויתאסלמו האנשם ויקבלו הדת כאשר קראו להם. וישאר כ'אלד בתוכם וילמדם את האסלאם ואת ספר האלהים ומנהג נביאו, כאשר צוהו מחמד. אחרי-כן כתב כ'אלד אל מחמד: "בשם האלהים הרחמן והרחום. אל מחמד הנביא שליח האלהים מאת כ'אלד בן אלוליד. השלום עליך שליח האלהים ורחמי אלהים וברכותיו. והנה אני אהלל בשבילך את אלהים אשר אין אלוה בלתי הוא. ואולם אחרי כן שליח-האלהים, יתפלל אלהים עליך, הנה אתה שלחתני אל בני אלחארת' בן כעב, ותצוני כי בבואי אליהם לא אלחם בהם שלשה ימים, וכי אקראם אל האסלאם וכי אם יתאסלמו אקבל אותם ואלמדם את למודי האסלאם וספר אלהים ומנהג נביאו, ואם לא יתאסלמו אלחם בם. והנה באתי אליהם ואקראם אל האסלאם שלשה ימים כאשר צוני שליח אלהים ואשלח בתוכם רוכבים לאמר: 'הי בני אלחארת' התאסלמו למען יהיה שלום לכם', ויתאסלמו ולא נלחמו. ועתה הנה אני עומד בתוכם ואצום באשר צום אלהים אותו ואאסור עליהם מעשות את אשר אסר עליהם ואלמדם למודי האסלאם ומנהג הנביא, עד אשר יכתוב אלי שליח האלהים. והשלום עליך שליח האלהים ורחמי אלהים וברכותיו". ויכתוב אליו מחמד: "בשם אלהים הרחמן והרחום. מאת מחמד הנביא שליח האלהים אל כ'אלד בן אלוליד, שלום עליך ואני אהלל בעדך את אלהים אשר אין אלוה בלתי הוא. ואולם אחרי-כן: הנה מכתבך בא אלי עם שליחך, תודיעני כי בני אלחארת' בן כעב כבר התאסלמו בטרם תלחם בם ויַענו לאשר קראתים אליו מן האסלאם, ויעידו כי אין אלוה בלתי אלהים וכי מחמד עבד אללה ושליחו, וכי נחם אלהים בדרכו הישרה. ועתה בַשְֹרם בטובה והזהירם ושוב אתה ושלחו עִמך אנשי משלחתם. והשלום עליך ורחמי אלהים וברכותיו". וישב כ'אלד אל מחמד וישובו אתו אנשי משלחת בני-אלחארת'. ויהי כאשר באו אלמחמד וירא אותם, אמר: "מי אלה האנשים אשר כאלו הם אנשים מהודו?" ויאמרו אליו: "שליח אלהים, אלה בני אלחארת'". ויהי כאשר עמדו לפני מחמד ויברכהו בשלום ויאמרו: "נעיד כי אתה אמנם שליח אלהים, וכי אין אלוה בלתי אלהים". ויאמר מחמד: "ואני אעיד כי אין אלוה בלתי אלהים וכי אנכי שליח אלהים". אחרי-כן אמר אליהם: "האתם אתם הנכם אלה אשר גם בעצור אותם אויב תצעדו (למרות זאת) קדימה?" וישתקו ולא ענהו איש. וישאל בשניה ובשלישית ולא ענהו איש מהם. וישאל ברביעית ויאמר יזיד בן עבד אלמַדָאן אחד שליחיהם: "כן שליח אלהים, אנחנו הננו אלה אשר בעצור אותנו (אויב) נצעד קדימה". ויאמר את הדבר הזה ארבע פעמים. ויאמר מחמד: "לו לא כתב אלי כ'אלד כי כבר התאסלמתם ולא נלחמתם, כי אז הפלתי ראשיכם תחת כפות רגליכם". ויאמר כ'אלד: "באלהים נשבעתי כי לא אותך הללנו ולא את כ'אלד". ויאמר מחמד: "ואת מי הללתם?" ויאמר: "הללנו את אלהים אשר נחנו אורח מישרים על-ידך שליח אלהים". ויאמר מחמד: "אמת דברתם". אחרי-כן אמר מחמד: "במה הייתם גוברים על הנלחמים בכם בימי עבודת-האלילים?" ויאמרו: "לא היינו מנצחים איש". ויאמר: "לא, כי הייתם מנצחים את הנלחמם בכם". ויאמרו: "גברנו על כל אשר נלחם בנו שליח האלהים, באשר היינו אגודה אחת ולא היה פרוד בתוכנו ולא עשקנו איש". ויאמר: "נכון הדבר". ויפקד מחמד בראש בני-אלחארת' את קיס בן אלחֻצַיְן אחד אנשי המשלחת. ותשב משלחת בני-אלחארת' אל בני-עמם בסוף חודש שואל או בראש חודש ד'ו אלקעדה. ולא עברו ארבעה חדשים אחרי שובם אל בני-עמם והנה מת מחמד.

שלוח מחמד אליהם את עַמר בן חַזְם.

ומחמד שלח אליהם אחרי עזוב אותו משלחתם את עמר בן חזם להורותם הדת וללמדם את מנהגי האסלאם ותורותיו ולקחת מהם מס הצדקה אשר עליהם ויכתוב לו מכתב ויורהו בו אשר יעשה ויצוהו בו: "בשם אלהים הרחמן והרחום. זאת הוראה ברורה מאת אלהים ושליחו. הוי המאמינים והנאמנים בקשרי הברית. מצות מחמד הנביא שליח אלהים אשר צוה את עמר בן חזם בעת שלחו אל תימן. צוהו ליראה את אלהים בכל ענייניו כלם. כי אלהים את יראיו ואת המיטיבים. ויצוהו לעשות משפט צדק כאשר צוהו אלהים ולבשר את האנשים טובה ולצוותם על הטוב וללמד את האנשים את הקראן ולהשכילם בינה בו, ולהניאם מן האסור. ולא יגע איש בקראן בלתי אם בהיותו טהור, והודיע את האנשים את (הזכויות) אשר להם ואת (החובות) אשר עליהם. והיה רך לאנשים בעשותם צדק ויהיה קשה נגדם בעשותם פשע. כי אלהים ימאס בעשק ויאסר אותו, ויאמר: 'האין זאת אשר קללת אלהים על הפושעים'. ובַשֵּׂר את האנשים בגן-העדן ובאותותיו. והזהיר את האנשים מפני אש הגיהנום ואותותיה. והתהלך בידידות עם האנשים למען ישכילו להבין את הדת, ולמד את האנשים את תורת החג ומנהגיו וחקותיו ואת אשר צוה אלהים עליו. והחג הגדול הוא החג הגדול והחג הקטן הוא הבקור בבית אלהים (לא בחדשי החג דוקא). ואסר על האנשים מהתפלל איש בבגד איש קטן, בלתי אם יהיה בגד אשר יכסה בו אתשתי הקצוות על הכתפים, ואמר אשר יתעטף איש בבגד איש אחר אשר תראה בו ערותו לשמים, ואסר אשר יגזוז איש שער ראשו ולגַדל צמות תרדנה על ערפו. ואסר בהיות בין האנשים מבוכה ומהומה. לקרוא לעזרה את השבטים והמשפחות (אשר סביביהם), והיתה קריאתם רק לאלהים לבדו אשר אין שותף לו. ואשר לא יקרא אל אלהים וקרא אל השבטים והמשפחות והכה בחרב עד אם תהיה קריאתו אל אלהים לבדו לא שותף לו. וצוה את האנשים על חוקת הרחיצה לפני התפילה כמשפט, פניהם וידיהם עד המרפק ורגליהם עד עצמות העקבים והעבירו ידיהם הרטובות על ראשם, כאשר צום אלהים. וצום על התפילה בזמנה, ולמלאות את חוק הכריעה וההכנעה, בעלות השחר ובנטות השמש לעבר המערב בצהרים ותפילת בין הערבים בנטותה לערוב ותפילת הערב בבוא הלילה. לא יאחרוה עד צאת הכוכבים בשמים, ותפילת הלילה בראשית הלילה. וצום להזדרז אל תפילת יום הששי בקרוא הקורא אותם כמשפט, ולהתרחץ בלכתם אליה, ויצוהו לקחת מן השלל חמישית אלהים. ואשר צוה אלהים על המאמינים לתת מס צדקה מן הקרקע עשירית מאשר ישקה המעין ומטר השמים. ומאשר ישקו בדליים יתנו חצי העשירית ומכל עשרה מהגמלים שתי שיות ומכל עשרים ארבע שיות ומכל ארבעים בקר פרה אחת ומכל שלשים בקר עגל זכר או נקבה. ומכל ארבעים מן הצאן הרועות לבדן שה אחת, כי זאת היא מצות אלהים אשר שם לחוק על המאמינים בדבר הצדקה. ואשר יוסיף טובה לטוב לו הוא, ואשר התאסלם אם יהודי ואם נוצרי אסלאם תמים מנפשו והלך בדת האסלאם, על המאמינים יחשב, לו (זכויות) כאשר להם ועליו (חובות) אשר עליהם. ואשר ישאר בנצרותו או ביהדותו לא יסירורו מעליה ועל כל בוגר אם זכר ואם נקבה בן חורין או עבד דינר שלם או בערכו בגדים. ואשר ישלם זאת והיתה לו חסות אלהים וחסות שליחו. ואשר ימנע (מתת) הנה הוא אויב לאלהים ולשליחו ולמאמינים יחד. תפילות אלהים על מחמד והשלום עליו ורחמי אלהים וברכותיו".

בוא רִפ'אעה בן זיד אלג'ד'אמי.

ובעת שביתת המלחמה באלחדיביה לפני מלחמת כ'יבר בא אל מחמד רפ'אעה בן זיד אלג'ד'אמי, ויתן מתנה למחמד נער עבד, ויתאסלם ויהי נאמן את האסלאם. ויכתוב לו מחמד ספר אל בני עמו: "בשם אלהים וכו' זה ספר מאת מחמד שליח האלהים לרפ'אעה בן זיד, הנה שלחתיו אל עמו בכללו ולכל הנספח עליהם, למען יקראם אל אלהים ואל שליחו. והיה אשר ישמע לו, והיה בגדוד אלהים ובגדול שליחו. אך אשר יפנה עורף ונתנו לו לשבת בטח רק חדשיים ימים". ויהי כבוא רפ'אעה ויענו לו ויתאסלמו, ויסעו אל חַרְרַת אלרַגְ'לא וישכנו שם.

בוא משלחת המדאן.

אחרי כן באה משלחת המדאן, וימצאו את מחמד בשובו מתבוך ועליהם בגדי פסים ומצנפות מַעֲדַן, ואכפיהם מעץ המֵיס על גמלי מַהר וארחב. ויפתח מאלך בן נַמַט אחד שליחיהם בשיר התפארות ויהלל את המדאן ויען איש מאנשיו לעומתו ויהלל גם הוא. ויגש מאלך אל מחמד ויאמר: "שליח-אלהים ראשי המדאן מיושבי הערים והנודדים באו אליך על גמלים צעירים ומהירים למען החזיק בחבל האסלאם, למען לא תבוא עליהם חרפת מחרף בדבר אלהים, ויבואו ממחוז כ'אִרף ויאם ושאכִר הנשיאים והמצביאים, כי נענו לקריאת השליח ויבדלו מהאלילים והמצבות. בריתם לא תופר כל עוד יעמוד ההר לַעְלָע וכל עוד ירוץ עופר האילים על אדמה רכה". ויכתוב להם מחמד ספר: "בשם וכו'. ספר מאת מחמד שליח האלהים למחוזות כ'ארף ויושבי צד (ההר) אלהַצְ'ב וגבעות החול ביד שליחם מאלך בן נמט ואשר התאסלמו אתו מבני עמו יהיו להם רמותיהם ושפלותיהם כל עוד יערכו התפילה ונתנו הצדקה יאכלו מספואם ורעו צאנם עליהם. ועל זאת (נתנה) ברית אלהים וחסות שליחו. והיו עדים המהגרים והאנצאר". וישר מאלך שיר נאדר ויהלל בו את מחמד, בתהלה אשר היו מהללים את גבורי ערב, ויזכור את חסדו לנאמנים אתו, וגבורתו בקרב נגד אויביו.

צאת פקידי מחמד ונציביו לגבות את הצדקה.

ויצאו פקידי מחמד ונציביו אל אשר שלחם לגבות את הצדקה וללמד את השבטים את הדת אל המקומות אשר שלחם ואשר הפקידם עליהם. ויהי בתוכם גם עלי בן אבו טאלב אשר שלחו מחמד אל יושבי נג'ראן לאסוף שם הצדקה ואת מס הגלגולת.

דבר השקרנים מסילמה החנפ'י ואלאַסוַד הַעַנסי.

ועוד בימי מחמד דברו כבר שוב השקרנים מסילמה בן חביב באלימַאמָה בתוך בני חניפ'ה ואלאסור בן כעב הענסי בצנעא. ויספרו כי מחמד אמר בעת נאמו מעל הבימה לאמר: "הוי האנשים, הנה ראיתי את ליל הקדר[160] אחרי-כן שכחתיו, וארא בשתי זרועותי שתי אצעדות זהב, אך לא מצאו חן בעיני ואפח בהן ויעופו, ואפתור את המראה הזה בדבר שני השקרנים האלה איש תימן ואיש אלימאמה". ויאמר עוד: "לא תגיע שעת הדין עד אם יצאו שלשים משיחי-שקר וכולם יתימרו להיות נביאים".

מכתב מסילמה אל מחמד ותשובתו

ומסילמה כתב מכתב אל מחמד לאמר: "מאת מסילמה שליח-האלהים אל מחמד שליח-האלהים, שלום עליך. ואולם אחרי כן: הנה שתפוני בענין (הנבואה) אתך, ולי חצי הארץ ולקריש חצי הארץ ואולם קריש הם עוברים על הגבולות אשר גבלו להם". ויבואו שני שליחיו אל מחמד במכתב מסילמה. ויהי בבוא המכתב אל מחמד ויאמר אל שני השליחים: "ומה תאמרו אתם?" ויאמרו שניהם: "נאמר כאשר אמר". ויאמר מחמד: "באלהים נשבעתי לולא זאת אשר שליחים לא יֵהרגו, כי אז הסירותי ראשיכם

מעליכם”. אחרי כן כתב אל מסילמה: “בשם וכו' מאת מחמד שליח האלהים אל מסילמה השקרן. השלום לאשר הלך בדרך הישרה. ואולם אחרי כן: הנה הארץ לאלהים. יורישה את אשר ירצה מעבדיו, ואחרית טובה ליראי אלהים”. ויהי הדבר בסוף השנה העשירית להג׳רה.

יד. יְמֵי מֻחַמַּד הָאַחֲרוֹנִים

חג הפרידה.

ויהי בהגיע החודש ד׳ו אלקעדה ויצטייד מחמד לחג, ויצו את האנשים להצטייד, ויצא בעוד נשארו חמשה לילות מחודש ד׳ו אלקעדה. ויפקד על אלמדינה את אבו דג׳אנה הסאעדי ויש אומרים את סִבָאע בן עֻרְפֻ׳טה הגפ׳ארי. ועאאשה ספרה: “לא דבר ולא דברו האנשים כי אם על אודות החג עד בואו אל סַרִף. ויוביל אתו קרבנות ונכבדים מנכבדי האנשים הובילו גם הם. ויצו את האנשים לעשות כחוקת המבקר בבית המקדש ולא כבא לחג, וכי אחרי מלאותם את חוקת הבקור יסורו מעליהם כל האסורים והנזירות אשר על הבא לחג, אשר יחולו עליו עד תום ימי החג. מלבד האנשים אשר הביאו אתם קרבנות החג אשר אותם צוה למלאות את חקות החג ככל משפטו. ותגיע וסתי ביום ההוא, ויבוא אלי ואני בוכה ויאמר אלי: ׳מה לך? אולי באה וסתך?׳ ואמר: ׳כן. חי—אלהים כי אשתוקק לבלתי צאת עמכם השנה לנסיעה הזאת׳. ויאמר: 'אל תאמרי כן. כי את תמלאי את כל סדר החג ככל חוגג, מלבד אשר לא תקיפי את הבית. ויבוא שליח האלהים אל מכה. ויסירו מעליהם את אסורי החג ונזירותו כל אשר לא קרבן אתו אחרי מלאותם את חקות הבקור בבית. ותעשינה כן גם נשיו. ויהי בהיות יום הנחירה אשר ינחרו בו העם קרבנותיהם, ויביאו אלי בשר בקר רב וישליכוהו בביתי, ואֹמר: ׳מה זה?׳ ויאמרו אלי: ׳זה זבח בקר אשר זבח שליח האלהים בעד נשיו׳. ויהי בהיות הלילה אשר ישליכו בו האבנים, וישלח שליח-האלהים אתי את אחי עבד אלרחמאן בן אבו-בכר מאלתנעים, למען אמלא את חקות הבקור בקדש אשר לא מלאתי”. וחפצה בת עמר בן אלכ׳טאב אחת נשי מחמד שאלה אותו: “אני הבאתי אתי קרבן ומשחתי ראשי בגומי וחלו עלי כל האסורים והנזירות עד נחרי הקרבן”.

פגישת עלי, אחרי שובו מתימן, את מחמד במכה.

ומחמד שלח את עלי אל נג׳ראן, וישב ויפגשהו במכה. ועלי כבר קבל עליו את כל נזירות החג, ויכנס אל פ׳אטמה אשתו בת מחמד וימצאה, כי הפקיעה קדושת החג אחרי סדרה סדר הבקור במקדש, ותתקשט. ויאמר אליה: “מה לך, בת שליח האלהים?” ותספר לו את אשר אמר מחמד. ויהי אחרי הודיעו למחמד את פרשת נסיעתו בתימן ויאמר אליו מחמד: “לך והקפת את המקדש, ופקעה מעליך נזירות החג כאשר פקעה מחבריך”. ויאמר אליו עלי: “הנה הללתי” (לאמר: קבלתי קדושת החג כאשר הללתָּ". ויאמר: “שוב והפקע קדושת החג כאשר הפקיעו חבריך”. ויאמר: "שליח האלהים, בעת קבלי את קדושת החג אמרתי: "אלהים הנה אני מקבל עלי קדושת החג כאשר קבל נביאך ועבדך ושליחך מחמד'. ויאמר אליו: “היש אתך איזה קרבן”. ויאמר: “לא”. וישתפהו מחמד בקרבנותיו וישאר בנזירות החג עם שליח-האלהים עד כלותם את סדר החג, וינחר מחמד קרבנות בעד שניהם.

ובעת שוב עלי מתימן לפגוש את מחמד במכה, נחפז לבוא אל מחמד, ויפקד על צבאו איש מחבריו אשר היה אתו. וילך האיש ויתן לכל איש מן העם אשר אתו בגד מאוצר הבגדים אשר היה עם עלי, ויהי בקרוב הצבא אל מכה ויצא עלי לפגשם והנה עליהם הבגדים, ויאמר אליו: “אוי לך, מה זה?” ויאמר: “כסיתי את האנשים למען יהיו יפים בבואם בין האנשים”. ויאמר אליו עלי: “אוי לך, הסירם

בטרם תגיע בהם אל שליח האלהים". ויסר מהם הבגדם וישיבם אל אוצר הבגדים. וילונו הצבא על אשר עשה בהם. ויקם מחמד בתוכם וינאם, ויאמר: "אל תתלוננו על עלי, כי קפדן הוא בעניני אלהים או בדרך-אלהים".

נאום מחמד בעת חג הפרידה.

ויערוך מחמד את החג וירא את האנשים את מנהגיו וילמדם את משפטי החג אשר יחזיקו בהם. וינאם נאום ויברר להם את אשר ברר ויהלל אלהים וישבחו ויאמר: "אתם האנשים, שמעו דברי, כי לא אדע, אולי לא אפגשכם עוד אחרי שנתי זאת במעמד הזה לעולם, אתם האנשים דמיכם והונכם קודש הם לכם, עד פגשכם את אלהיכם (אחרי מותכם) כקדושת יומכם זה וכקדושת חדשכם זה. ואתם תפגשו את אלהיכם ושאלכם על אודות מעשיכם, ואנכי כבר הודעתיכם דברו. הנה האיש אשר פקדון בידו והשיבו לאשר הפקידו בידו. וכל רבים תשמט. והשיבו לכם רק את כספכם בראשו. לא תעשקו ולא תעָשקו. גזר אלהים אֹמר לבלתי קחת רבית, ורבית עבאס עבד-אלמטאלב (דודי) מחול כלו. וכל דם אשר יש לשבט על שבט מימי עבודת-האלילים מחול. והדס הראשון אשר נמחל ולא יבקשו לגאלו הוא דם בן ריבעה בן אלחארת' בן עבד-אלמטלב (בן-דודי), כי גדל בתוך בני לַיְת' ויהרגוהו הד'יל. וזה הוא הדם הראשון מזמן עבודת-האלילים אשר לא דרשו לו גאולה. ואולם אחרי כן, אתם האנשים, הנה השטן כבר נואש מאשר יֵעָבֵד בארצכם זאת לעולם, ואולם לא נואש, אשר תשמעו לקולו בדברים אחרים מלבד זה. והוא מרוצה בעשותכם מעשים רעים, ולכן הזהרו מפניו בדתכם. אתם האנשים. עבור-החודש תוספת על הכפירה היא. תעו בו הכופרים, יעשו (את החודש הקדוש) שנה חול ויעשוהו שנה קודש, להשוות את המספר אשר קדש אלהים ועשו חול את אשר קדש אלהים ועשו קודש את אשר עשה אלהים חול. והזמן יסוב כמראהו ביום ברוא אלהים השמים והארץ. ומספר החדשים לפני אלהים שנים-עשר, מהם ארבעה קדושים, שלשה הבאים זה אחרי זה ורג'ב של מצ'ר אשר בין ג'מאדי ושעבאן. ואולם אחרי-כן: אתם האנשים! לנשיכם חובות לכם ולכם חובות לנשיכם. להן חובות לכם, אשר תמאסוהו לדרוך על מצעכם, ועליהן לבלתי עשות תועבה. ובעשותן זאת, הנה נתן לכם אלהים רשות להושיבן בדד מכל בחדרי המשכב, והכיתם אותן מכה לא אכזרית, אך כי תחדלנה והיה להן מזונן וכסותן כמשפט. ואתם צויתם להתנהג עם הנשים בטובה, כי עזר הן לכם ואין להם כל כח להן לעצמן. אתם לקחתם אותן לכם כפקדון מאת אלהים, והותר לכם לבוא אליהן בדבר אלהים. השכילו להבין אתם האנשים את דברי, כי אני כבר הבאתי אליכם דבר אלהים ואעזוב בתוככם דבר אשר אם תחזיקו במעוזו לא תתעו לעולם: ברור ספר אלהים ומנהג נביאו. אתם האנשים שמעו דברי והשכילוהו להבין ודעו כי כל מסלם אח למסלם והמסלמים אחים ולא הותר לאיש (לקחת) מאחיו בלתי אם אשר נתן לו ברצונו הטוב. ולא תעשקו נפשותיכם. אלהים, האם הבאתי להם האזהרה?" — ויריעו כל העם ויאמרו: "אלהים, כן". ויאמר מחמד: "היה עד".

והאיש אשר הודיע בקול גדול את הדברים אשר דבר מחמד בערפ'ה היה רביעה בן אמיה בן כ'לף, ויהי מחמד אומר אומר אליו: אמר אליהם: "אתם האנשים, שליח האלהים אומר, הידעתם איזה חודש הוא זה?" ויאמר להם, והם אומרים: "החודש הקדוש". ויאמר מחמד: אמור להם: "הנה אלהים אסר עליכם דמיכם והונכם עד אשר תפגשו את אלהיכם (ביום הדין) כאסרו (המלחמה ב)חדשכם זה". אחרי כן אמר: אמור: "אתם האנשים, שליח האלהים אומר: 'התדעו איזו עיר היא זאת'?" ויקרא רביעה את הדברים קול גדול, ויקראו האנשים: "העיר הקדושה". ויאמר מחמד: "אמור להם, הנה אלהים אסר עליכם את דמכם והונכם עד אשר תמצאו את אלהיכם (ביום הדין) כקדושת עירכם

זאת?" אחרי כן אמר: "אמור, אתם האנשים, הנה שליח האלהים אומר, התדעו איזה יום הוא זה?" ויאמר להם רביעה. ויאמרו: "יום החג הגדול". ויאמר לו מחמד: "אמור אליהם, אסר אלהים עליכם דמיכם והונכם עד אשר תפגשו את אלהיכם כקדושת יומכם זה".

וזה אשר ספר עֻמר בן כ'ארִז'ה: עתאב בן אסיד שלחני אל שליח האלהים בענין אחד. ושליח האלהים עומד בערפ'ה, ואודיעהו הדבר. אחרי-כן עמדתי תחת גמלת שליח-האלהים וקצף פיה נופל על ראשי. ואשמעהו אומר: "אתם האנשים, הנה אלהים נותן לכל בעל-זכות זכות. ואין צורך בצואה ליורש (החוקי) והילד (יתיחס) למצע (שממנו נולד) והשוכב עם אשת איש ירגמוהו באבנים. ואשר יתילד על אשר לא אביו הוא, או יאמר כי הוא בעל חסותו לאשר לא בעל חסותו הוא הנה עליו קללת אלהים והמלאכים והאנשים יחדיו, לא יקבל אלהים מאתו כופר ופדיון".

ועבד-אללה אבן נֻגַ'יח ספר, כי מחמד אמר ביום עמדו בערפ'ה: "זה הוא מקום מעמד להר אשר הוא עיו. וכל ערפ'ה מקום מעמד הוא (לאמר בכל מקום אשר יעמוד האדם יצא ידי חובת המעמד על ערפ'ה), ובעמדו על קֻזֶה בבוקר אשר ירדו ממנו במרוצה מאלמֻזְדַלִפָּ'ה אמר: "זה הוא מקום המעמד וכל המשדלפ'ה מקום מעמד הוא". אחר כאשר נחר קרבנותיו במקום אשר ינחרו הקרבנות במנָא אמר: "זה מקום נחירת הקרבנות וכל מנא מקום נחירת הקרבנות הוא". ויגמור מחמד לערוך את החג וירא לעם את המנהג אשר ינהגו ואת המעשה אשר יעשו אשר צוה אלהים אותם בדבר החג ובדבר המעמדות והשלכת האבנים והקפת הבית, והמותר להם והאסור עליהם. ויהי זה חג ההוראה אשר הורם בו תורת החג וחג הפרידה, כי לא עלה עוד שליח האלהים לחג.

שליחות אֻסָאמה בן זיד אל ארץ-ישראל.

אחרי הדברים האלה שב מחמד אל אלמדינה וישב שם שארית ד'ו אלחִגָ'ה ואלמֻחַרְרָם וצַפָ'ר וישלח משלחת אל סוריה, ויפקד עליה את אֻסָאמה בן זיד בן חארת'ה ויצוהו כי יביא את הפרשים בגבול אלבלקאא והדרום בארץ-ישראל. ויצטידו האנשים, ויתאגדו עם אסאמה בן זיד המהגרים הראשונים.

צאת מחמד אל המלכים.

ומחמד שלח עוד לפני זה אל המלכים מלאכים מחבריו, ויכתוב על-ידם מכתבים אליהם לקרוא אותם אל האסלאם. ואבו-בכר אלהֻדַ'לי ספר: "שמעתי כי ביום ההוא אחרי בואו לבקר במקדש ויעצרוהו אנשי מכה מבוא אליו ביום הדיביה, יצא אל חבריו, ויאמר: 'אתם האנשים הנה אלהים שלחני לרחמים ולהסיר רעה, ולא תמרו מצותי כאשר המרו תלמידי ישו בן מרים השליחים את מצותו'. ויאמרו אליו חבריו: 'ואיך זה המרו השליחים את מצותו? ויאמר: 'הוא קרא אותם אל אשר קראתיכם אנכי. והנה אלה אשר שלחם אל מקום קרוב היו מרוצים, ויקבלו הדבר, אך אלה אשר שלחם למקום רחוק, זעפו פניהם, ויאמרו כי כבד הדבר מהם. ויתאונן ישו על הדבר הזה לפני אלהים. וישכמו כל אלה אשר אמרו כי כבד הדבר מהם והנה כל אחד מהם מדבר בשפת האומה אשר נשלח אליה".

וישלח מחמד שליחים מחבריו ויכתוב על ידם מכתבים אל המלכים ויקראם במכתבים לקבל את דת האסלאם. וישלח אל מלכי כל הארצות ומלכי הערבים ופרס ואל קיסר מלך ביצנץ ואל כסרא מלך פרס ואל הנג'אשי מלך כוש ואל אלמֻקַוְקִס מלך אלכסנדריה ואל שני מלכי עֻמָאן ואל שני מלכי אלימאמה ואל מלך אלבחרין ואל הגסאני מלך גבולות סוריא ואת החמירי מלך תימן.

ותהיינה כל המלחמות אשר ערך מחמד בעצמו שבע ועשרים. ובתשע מהן נלחם הוא בעצמו. ושמונה ושלשים פעם שלח שליחיו ומשלחותיו להלחם באויביו. ובין שמונה ושלשים האחרונות היתה גם זאת אשר פשט בה גאלב בן עבד-אללה אללית'י על בני מֻלַוַּח.

פשוט גאלב בגדוד על בני מֻלַוָּה.

וזה דבר גאלב: מחמד שלח את גאלב בן עבד-אללה הכלבי מבני עוף בן לַיְת' במשלחת ויצוהו לתקוף את בני אלמלוח החונים באלכֻדַיְד. ויצאו ויהי בהיותם בקֻדַיְד וימצאו שם את אלחארת' בן מאלך הוא אבן אלבַרְצָאא ללית'י, ויתפשוהו. ויאמר: "הנה אנכי באתי בחפצי להתאסלם, לא יצאתי כי-אם לבוא אל שליח האלהים". ויאמרו אליו: "אם מסלם אתה לא יזיק לך כי תהיה אסור לילה אחד. ואם לא כן אתה, הנה נהיה בטוחים מפניך". ויחזקו את אסוריו. וישאירו אצלו איש מחבריהם, שחור, ויאמרו אליו: "אם יקום נגדך והסירות ראשו מעליו". וילכו משם ויבואו אל אלכֻדַיְד עם הערב השמש.
ובהיותם בקצה הנחל שלחו את גֻ'נְדָב בן מַכית הגֻ'הַני לחפור את המקום, ויצא ויבוא אל תל הנשקף על המושב ויעל עליו ויבט אל מקום המושב, ויהי בשכבו לארץ על התל והנה יצא איש מהם מאהלו, ויאמר לאשתו: "רואה אנכי על התל דבר שחור אשר לא ראיתיו בראשית היום. התבונני אל חפציך, אם לא נפקד מהם דבר פן גררו מהם הכלבים דבר?" ותתבונן ותאמר: "לא, חי אלהים כי לא נפקד דבר?" ויאמר אליה: "הושיטי לי קשתי וחצי" ותושט לו. וישלח חץ, ולא החטיא מקלוע אל צד ג'נדב. ויוציאו ג'נדב ויניחו הצדה ויעמוד הכן על מקומו. וישלח חץ שני ויתקעהו בכתף ג'נדב ויוציאהו ויניחהו הצדה, ויעמוד הכן על מקומו. ויאמר האיש לאשתו: "לו היה מרגל לאויב כי אז זע ממקומו, הן שני חצי נתקעו בו. לא אב לך, בהשכימך מחר וחפשת את החצים ולקחת אותם למען לא יגָררום לי הכלבים". ויצפה גאלב עד אשר שכבו בטח ויישנו. ויהי באשמורת הבוקר ויתנפלו עליהם גאלב ואנשיו ויהרגו מהם ואת הצאן לקחו. ויצאו אנשי-החיל אשר בהם ויבואו במספר רב אשר לא יכלו גאלב ואנשיו לקום בפניהם. ויחושו לעבור עם הצאן. ויעברו בדרכם על-פני אבן אלבַרְצָאא והשומר עליו. ויקחום אתם, ואנשי החיל מבני מלוח השיגו את המסלמים ויקרבו אליהם עד אשר אין ביניהם בלתי נחל קֻדַיְד. וישלח אלהים בנחל זרם מים מן המקום אשר חפץ, מבלי אשר ראו לא ענן ולא מטר. ויתמלא הנחל זרמת מים אשר לא היה כח לאיש לעברם. ויעמדו בני מלוח מתבוננים אל המוסלמים המובילים צאנם באין יכלת לאיש לעבור אליהם. והמסלמים הובילו את הצאן מהר עד אשר נעלמו מעיניהם ולא יכלו למצאם. ויבואו אל מחמד. ותהי קריאת המסלמים בלילה ההוא: "אַמִת, אַמִת".

פשוט זיד בן חארת'ה על גֻ'ד'אם.

ובתוך המשלחות היתה זאת אשר שלח מחמד את זיד בן חאדת'ה אל ג'ד'אם. וזה הדבר: כאשר שב רִפָ'אעה בן זיד הג'ד'אמי מאת מחמד, ובידו הספר, ויקרא את בני עמו אל האסלאם, נענו לקריאתו. אך לא עבר זמן רב והנה בא דַחְיָה בן כ'ליפ'ה הכלבי אשר שלחו מחמד אל קיסר ביזנץ ואתו מרכלת. ויהי בהיותו בנחל מנחליהם שְנָאר שמו, התנפלו עליו אלהֻנַיְד בן עוץ ובנו עוף מצֻ'לַיְע מג'ד'אם ויקחו את כל אשר אתו. וישמעו אנשים מאלצֻבַיְב אחוזת מרעי רפ'אעה בן זיד אשר התאסלמו, ויעלו על אלהניד ובנו. וימצאום וילחמו ויתפאר ביום ההוא קֻרְרָה בן אַשְקַר הצֻלַיְעי ויאמר: "אני בן לֻבְנָא" — כי שם אמו לֻבְנַא, ובתוך אלצ'ביב היה גם חַסָאן בן מִלָה הצֻ'בַיְי אשר רֵעָה לדַחְיָה לפני זה וילמדהו דחיה את הקראן. ויצילו את כל אשר ביד אלהניד ובנו וישיבוהו אל דחיה. ויצא דחיה ויבוא אל מחמד ויספר לו

את כל הדבר ויבקש "להשקותו" את דם אלהניד ובנו. וישלח אליהם מחמד את זיד בן חארת'ה ואתו צבא. וגַטָפָ'אן מג'ד'אם וואאל ואשר היו שם מסלאמאן וסעד בן הֻדַיְם כבר יצאו משם בבוא רפ'אעה בן זיד עם מכתב מחמד. וילכו עד בואם אל מקום חררים, חררי אלרגְ'לאא וישבו שם. ורפ'אעה בן זיד אז בכֻרָאע רַבָּה ולא ידע דבר ואתו אנשים מבני אלצ'ביב, אך שאר בני אלצ'ביב היו בנחל מֻדָאן במחוז אלחררה במקום אשר יזרום הנחל מזרחה. ויבוא חיל זיד בן חארת'ה מעבר אלאַוְלאג' ויתנפלו עליו אלמאקץ על פני אלחררה ויאספו את אשר מצאו הון ואנשים ויהרגו את את אלהניד ואת בנו ושני אנשים מבני אלאַחְנַף ואיש מבני אלכַ'ציב. ויהי כשמוע בני אלצ'ביב את הדבר, והצבא במישור מדאן, וירכבו אנשים מהם ובתוכם חסאן בן מִלָּה על סוסה לסֻוַיְד בן זיד אלעַג'אג'ה שמה ואֻנֵיף בן מלה על סוסה למלה רִגאל שמה, ואבו זיד בן עמר על סוסה אשר לו שַמִר שמה, ויצאו עד קרבם אל הצבא, ויאמרו לאֻניף: "הנח לנו וסור מפה, כי יראים אנחנו את לשונך". ויעמוד שם ולא הלך אתם. אך טרם הרחיקו והנה החלה סוסתו לגמא ארץ ולזנק קדימה ויאמר: "אנכי מתגעגע על שני האנשים פחות מאשר אתה על שני הסוסים". וירפה מן הרסן עד השיגו אותם. ויאמרו אליו: "אם כן עשית זאת הנה עצור לנו בלשונך ולא תביא עלינו אסור היום". ויגמרו אֹמר אשר לא ידבר מתוכם בלתי-אם סאן בן מלה. ותהי ביניהם אמרה בימי עבודת האלילים אשר קבלוה איש מפי איש, ברצותם איש מהם להכות בחרבו ואמר "בורי" או "ת'ורי". ויהי בעמדם לפני מערכות הצבא, וימהרו הצבא לקראתם בקרב.

ויאמר אליהם חסאן: "אנחנו אנשים מסלמים". והראשון אשר בא לקראתם איש על סוס חום, ויחל לנהגם כשבויים, ויאמר אניף: "בורי" ויאמר חסאן: "לאט לך". ויהי כאשר עמדו לפני זיד בן חארת'ה ויאמר חסאין: "אנחנו אנשים מסלמים" ויאמר אליו זיד: "אם כן קרא לפני את אֵם הספר (היא פרשת הפתיחה הקבועה כקריאת –שמע למסלמים), ויקראה חסאן. ויאמר זיד: "הכריזו בתוך הצבא, כי אלהים אסר עלינו להתנפל על מקום מחנה האנשים אשר באו אלינו, בלתי על אשר יבגוד בנו".

ובשבויים היתה אחות חסאן, והיא אשת אבו וַבְר בן עדי. ויאמר אליו זיד: "קחה" ותחזק בשתי צְדָיו, וכראות זאת אם אלפִ'זְר אלצֻלַעִיָה אמרה: "התסעו מפה עם בנותיכם ועזבתם אמותיכם?" ויאמר אחד בני אלכ'ציב: "אכן בנו צ'ביב וקסם לשונם נגלו היום", וישמע את הדבר איש מן הצבא, ויספר לזיד ויצו להסיר את ידי אחות חסאן מצדֵי אחיה, ויאמר אליה: "שבי עם בנות דודך אחי אביך עד אם יחרץ אלהים משפטו בברכן". וישובו. ויאסור על הצבא לרדת אל נחלם אשר באו משם. וישבו בערב בתוך משפחותיהם ויחלבו גמלים אשר לסויד בן זיד. ואחרי שתותם בשעה מאוחרת בלילה את החלב, רכבו אל רפ'אעה בן זיד עוד בלילה ההוא. ויגיעו בבוקר אל רפאעה בן זיד בכראע רַבָּה אל פסגת מקום החררים, חררי לילא ליד בור שמה. ויאמר אליו חסאן: "אתה יושב פה וחולב העזים בעוד אשר נשי ג'ד'אם שבויות, כי התעה אותן המכתב אשר הבאת". ויצו פר'אעה להביא לו גמל ויחבשהו והוא אומר לנפשו: "האם אתה חי או (רק) תקרֵא חי?" וישכם ויצא אתם ואת אמיה בן צ'גארה אחי הכ'ציבי ההרוג ויצאו מפסגת מקום החררים ויסעו עד בואם אל תוך אלמדינה. ויהי כהגיעם ויבואו אל המסגד, וירא אותם איש, ויאמר אליהם: "אל תבריכו את גמלותיכם לבל תשברנה רגליהן הקדומות". וירדו מעליהן והן עומדות. ויהי בבואם אל מחמד וירא אותם, וירמוז להם בידו, לאמר: "גשו מאחרי האנשים". ויהי כאשר פתח רפ'אעה בן זיד לדבר, ויקם איש מתוך העם ויאמר: "שליח אלהים הנה האנשים האלה עַם מכשפים הם", וישנה הדבר פעמים. ויאמר רפ'אעה: "רחם אלהים את האיש אשר לא יעשה אתנו כיום הזה בלתי-אם טובה", אחר מסר ליד מחמד את המכתב אשר כתב לו מחמד, ויאמר: "הא לך שליח האלהים אשר נכתב תחלה ואשר בגדו אחרי הכתבו בגד". ויאמר מחמד: "קראהו, הנער, והודע את אשר בו". ויהי בקראו את המכתב, וישאל אותם על הדבר ויספרו לו,

ויאמר מחמד: "איך אעשה עם ההרוגים?" ויחזור עליו שלש פעמים. ויאמר רפ'אעה: "שליח האלהים מיטיב לדעת ממנו. לא נאסור עליך את המותר ולא נתיר לך את האסור". ויאמר אבו זיד: "היוצא לנו לחפש את החיים, ואשר נהרג כנה הוא תחת רגלי אלו: (לאמר מעכתיו, ולא נדרוש כופר נפש).
ויאמר מחמד: "אמת דבר אבו זיד. רכב אתם אתה עַלי". ויאמר עלי: "הן מיד לא ישמע לקולי, שליח האלהים". ויאמר: "קח חרבי זאת", ויתן לו חרבו. ויאמר אליו עלי: "שליח אלהים אין לי בהמה אשר ארכב עליה". וישאהו על גמל אשר לת'עלבה בן עַמר מִכְחָל שמו. ויצאו, והנה שליח זיד בן חארת'ה בא על גמלה מגמלות אבו-וַבר אלשַמָר שמה, ויורידוהו מעליה, ויאמר: "עלי, מה הדבר?" ויאמר אלי: "הכירו את רכוש האנשים (המסלמים) ויקחוהו" אחר הלכו וימצאו את הצבא במישור אלפַ'חְלַתַין, ויקחו את כל אשר בידיהם, עד הסירם גם את אמתחות הצדה אשר לנשים מתחת לאכפים.

פשוט זיד בן חארת'ה בגדוד על בני פַ'זארהומות אם קִרְפָ'ה.

וזיד בן חארת'ה פשט בגדוד גם על ואדי קֻרָא וימצא שם את בני פ'זארה. ויהרגו שם רבים מאנשיו, ויוציאו את זיד מבין החללים. ויֵהרג אז וַרד בן עַמר אחד בני סעד בן נֻדַ'יל, כי פגע בו אחד בני בדר. ויהי בשוב זיד וישבע אשר לא יגע בראשו לרחצו מטומאת קרי עד אם יפשוט בגדוד על בני פ'זארה. ויהי אך נרפאו פצעיו וישלחהו מחמד אל בני פ'זארה ואתו צבא. וילחם בם בואדי אל קרא ויָמֶת מהם רב. ויהרוג קיס בן אלמֻסַחְרָר מבני חד'יפ'ה בן בדר את מַסעַדה בן חַכמה ותפול בשבי אם קרפ'ה פ'אטמה בת רביעה בן בדר, אשה למאלך בן חד'יפ'ה בן בדר, והיא זקנה מאד, ויפלו בשבי גם בת אשר לה, ועבד-אללה בן מסעדה, ויצו זיד את קיס בן אלמסחחר להרוג אתאם קרפ'ה. ויהרגנה באכזריות רבה. אחרי כן בא אל מחמד ואתם בת אם קרפ'ה. ויהרגנה באכזריות רבה. אחרי כן בא אל מחמד ואתם בת אם קרפ'ה ובן מסעדה. ובת אם קרפ'ה היתה ביד סלמה בן עַמר בן אלאַכְוָע כי הוא הוא אשר לקחה שבי, והיא מבית נכבד בעמה ויהיו הבדואים מושלים בה משל לאמר: לו היית יותר נכבד מאם קרפ'ה גם אז לא יכלת להוסיף עוד". ויבקש אותה מחמד מאת סלמה ויתנה לו. ויתנה מחמד מתנה לדודו אחי אמו לחַזן בן אבי והב ותלד לו את עבד-אלרחמן בן חזן.

צאת עבד אללה בן רואחה להרוג את אלֻיַסִיר בן רִזאם.

ועבד-אללה בן רואחה פשט בגדוד על כ'יבר פעמים. האחת אשר המית בה את אליַסיר בן רזאם. וזה הדבר: אליסיר היה בכ'יכר ויאסוף את גטפ'אן לפשוט בגדוד על מחמד. וישלח אליו מחמד את עבד-אללה בן רואחה ואתו חבר מאנשיו, ובתוכם עבד אללה בן אֻנַיס בעל ברית בני סלמה. ויהי כבואם אליו, וידברו אתו ויגשו אליו ויאמרו לו: "הנה אם תבוא עתה אל שליח האלהים והפקידך לנציב וכבדך". ולא חדלו ממנו עד צאתו אתם בתוך חבר אנשים מהיהודים. וישאהו עבד-אללה בן אניס על גמלו עד בואו אל אלקַרְקַרַה אשר בכ'יבר במרחק ששה מילים. וינחם אליסיר על לכתו אל מחמד. ויתבונן אליו עהבד-אללה בן אניס בחפצו לתפוש חרבו ויתנפל עליו ויכהו בחרב ויכרות את רגלו. ויכהו אליסיר במקל עץ ששר היה בידו מעץ השַוְחָט ויפצעהו. ויפן כל איש מאנשי מחמד אל האיש אשר נגדו מהיהודים ויהרגהו. ולא נמלט בלתי אם איש אחד אשר נס ברגליו. ויהי כבוא עבד-אללה אל מחמד ויירק על פצעו, ולא העלה עוד מוגלא ולא הזיק לו.

צאת עבד-אללה בן אניס להרוג את כ'אלד בן ספ'יאן אלהֻדַ'לי.

ומחמד שלח את עבד אללה בן אניס אל כ'אלד בן ספ'יאן בן נֻבַיה אשר היה בנַכ'לה או בעֻרָנָה ויאסוף שם חיל להלחם במחמד. ויבוא אליו ויהרגהו. וזה אשר ספר עבד-אללה: "שליח-האלהים קרא אותי, ויאמר: 'הנה שמעתי כי בן ספ'יאן בן נביח ההד'לי מאסף אנשים להלחם בי והוא בנכ'לה או בערנה. ועתה בוא אליו והרגתו'. ואמר אליו: 'שליח-האלהים, תארהו לי למען אכירהו.. ויאמר: 'כראותך אותו יזכירך את השטן. והאות יהיה לך כי בראותך אותו תאחזך פלצות למראהו'. ואצא מזוין בחרבי, עד הגיעי אליו. והנה הוא בחברת נשים, מבקש להן מקום לחנותן". ותהי אז עת בין הערבים, וכראותי אותו ואמצא ככל אשר אמר לי שליח האלהים בדבר הפלצות. ואצעד לקראתו ואפחד פן בהאבקי עמי אטרד מן התפילה (תפילת בין הערבים) ואתפלל ואני הולך לקראתו ורומז בראשי. ויהי בהגיעי עדיו, ויאמר: 'מי האיש?' ואֹמַר: 'איש מן הבדואים שמע אודותך וכי תאסוף אנשים לעלות על האיש ההוא (מחמד) ויבוא אליך'. ויאמר: 'אמנם כן. אני עוסק בזה'. ואלך אתו מעט, עד אשר יכלתי להתנפל עליו, ואתנפל עליו בחרב ואהרגהו. אחר יצאתי ואעזוב את נשיו נופלות עליו ובוכות. והיה כבואי אל שליח האלהים, ויראני ויאמר: 'הצליח הענין' ואמר: 'כבר הרגתיו, שליח-האלהים'. ויאמר: 'אמת דברת'. אחר קם ויביאני אל ביתו ויתן לי מטה ויאמר: 'שמור את המטה הזאת אתך, עבד-אללה בן אֻנַיְס'. ואצא אל האנשים ובידי המטה, ויאמר: 'מה המטה הזה?' ואֹמר: 'נתנו לי שליח-האלהים, ויצוני לשמרו אתי'. ויאמרו אלי: 'הלא תשוב אל שליח האלהים, למה נתת לי את המטה הזה?' ויאמר: 'אות הוא ביני ובינך ביום תחית המתים, כי מעטים הם האנשים אשר ימצאו משען ביום ההוא'. ויקשור עבד-אללה את המטה בחרבו, ולא חדל מהחזיקו אתו עד אשר מת, ויצו ויארזוהו בתוך תכריכיו, ויקברו יחד. וישר עבד-אללה בן אניס ויתפאר על הרגו את כ'אלד בן –ספ'יאן.

פשוט עֻיַיְנָה בן חצן על בני אלעַנְבָּר אשר מבני תַמִים.

ומחמד שלח את עיינה אליהם, ויתנפל עליהם, ויהרוג בהם ויקח מהם בשבי. ועאאשה אמרה בעת ההיא אל מחמד: "הנה נדרתי נדר לשחרר עבד מצאצאי ישמעאל". ויאמר אליה מחמד: "הנה שבי בני אלענבר יבא אתה, ונתנו לך מהם איש ושחררתו". ויהי כהביא אותם אל מחמד ותובא אתם משלחת מבני תמים (קרוביהם) בהביא אותם. וידברו אל מחמד על אודותם. ויקרא דרור למקצת ולמקצתם לקח כופר נפשם, ויהיו בהרוגים מנכבדי בני אלענבר ובשבויים מהכבודות בנשיהם. ואלפַ'רַזְדָק המשורר המפורסם בבני תמים, אשר הצטיין ביחוד בשירת הלעג אשר לעג לאויביו, שר את תהלת אבן האבס אחד מאנשי משלחת בני תמים אשר על-פי בקשתו שחררו השבויים, וישיבו את השבויות, אשר היו מרבים בפדיונן, בלי כל פדיון ומבלי אשר נגע בהן איש.

פשוט גאלב בן עבד-אללה על ארץ בני מֻרְרָה.

וגעאלב בן עבד-אללה הכַּלְבִּי כַּלְב לַיְת' פשט על ארץ בני מֻרְרָה. וימיתו שם את מִרְדָאס בן נֻהַיְך בעל ברית למררה. ויהרגהו אֻסָאמָה בן זיד בן חארת'ה ואיש מהאנצאר. ויהי בהשיגם אותו וישלפו חרבותם להרגו, ויקרא ויאמר: "מעיד אנכי כי אין אלוה בלתי אללה". ולא הרפו ממנו עד הרגם אותו. ויהי כבואם אל מחמד, ויספרו לו את הדבר, ויאמר: "הוי אסאמה, מי נתן לך רשות להרוג את האומר: 'אין אלוה בלתי אללה?' ויאמר אסאמה: "שליח-האלהים, לא אמר את הדבר בלתי אם להמלט מהרג". ויאמר מחמד: "ומי נתן לך רשות לזאת, אסאמה?" ולא חדל מחמד מחזור על הדבר, עד אשר השתוקק אסאמה – לפי דבריו – כי לא היה מקבל את האסלאם לפני זה, כי-אם ביום ההוא, ולא היה

הורגו. ויאמר אל מחמד: 'צפה לי (לתשובתי) שליח אלהים, כי אנכי נשבע לאלהים, אשר לא אהרוג עוד איש אשר יאמר: 'אין אלהים בלעדי אללה' לעולם. ויאמר כמחמד: "אמור, גם אחרי מותי". ויאמר: "כבר אמרתי, גם אחרי מותך".

פשוט עמר בן אלעאצי על ד'את אלסַלאסִל.

ומחמד שלח את עמר בן אלעאצי להזעיק את הבדואים לעלות על סוריא. כי אֵם אלעאצי בן ואאל היתה אשר מִבַּלִי. על כן שלח מחמד אותו להתקשר אתם. ויהי בהגיעו אל מעין מים בארץ ג'ד'יאם אלסלאסל שמו, ויירא וישלח אל מחמד ויבקש אותו לשלוח לו חיל לעזרתו. וישלח אליו מחמד את אבו עבידה בן אלג'רראה ואתו המהגרים הראשונים ובתוכם אבו-בכר ועמר, ויאמר לאבו-עבידה בעת שלחו אותו: "אל תריבו ביניכם". ויצא אבו-עבידה ויהי בבואו אל עמר ויאמר אליו עמר: "אתה באת רק לעזור לי". ויאמר אבו-עבידה: "לא. ואולם אני אהיה על האנשים אשר אתי ואתה תהיה על האנשים אשר אתך". ואבו-עבידה היה איש רך ונוח, ויקלו בעיניו כל עניני העולם הזה. ויאמר אליו עמר: "לא, כי רק עזר אתה לי". ויאמר אבו-עבידה: "הוי עמר, הנה שליח האלהים אמר אלי: 'אל תריבו ביניכם' ועתה אם אתה המרית אותי, הנה אנכי אשמע לקולך". ויאמר עמר: "אכן אנכי הנני האמיר עליך ואתה עזר לי". ויאמר אבו-עבידה: "יהי כדבריך". ויעבור עמר בתפילה לפני האנשים, כי הזכות הזאת היא לאמיר או לנציב במקום אשר לא היה מחמד או הכליף אחריו.

צואת אבו-בכר את ראפ'ע בן אבו-ראפ'ע.

וזה אשר ספר ראפ'ע בן אבו ראפ'ע בדבר המלחמה הזאת: הייתי איש נוצרי ויהי שמי סִרְגָ'ש (סרגאוס), ואהי אני הטוב במורי הדרך אשר ידע לנחותם במדבר החול ההוא. ויהי בהיותי עוד עובד-אלילים ואהי שם מים בתוך ביצי היענה ואחביאן במדבר ההוא. אחרי כן הייתי פושט על גמלות האנשים. ואובילן אל החול ההוא ואקחן לי, כי לא יכול איש לבקשני שמה. ואלך לדרכי עד עברי על פני המים אשר שמתי שם הביצים ההן ואוציאן ואשת מהם. ויהי בהתאסלמי ואצא עם הגדוד ההוא אשר שלח שליח האלהים את עמר בן אלעאצי על ד'את אלסלאסל. ואמר: 'חי אלהים כי אבחר לנפשי חבר ואתרועע אל אבו בכר במחנהו". ותהי עליו אדרת פַּ'דַךְ. ויהי מציע אותה מתחתיו בחנותו ובנסעו ולבשה, ויפרפה בסכות עץ אשר לה. על כן אמרו אנשי נג'ד בעת עזבם את האסלאם אחרי מות מחמד בהיות אבו-בכר הכליף, עליו לאמר: 'האנחנו נתקע כף להמשיל עלינו את בעל האדרת?' ויהי בקרבנו אל אלמדינה ואמר אליו: 'אבו-בכר הנה נלויתי אליך למען יביא לי אלהים תועלת על ידך. עוץ לי עצה טובה ולמדני'. ויאמר: 'לו גם לא שאלתני עשיתי זאת'. ויאמר: 'אצוך ליחד את אלהים ולבלתי שתף בו דבר, ולערוך התפילה ולתת צדקה ולצום ברמצ'אן ולעלות לחג במקדש הכעבה ולהתרחץ מטומאת שכבת זרע. ואשר לא תבקש למשול גם בשני אנשים מהמסלמים לעולם'. ואמר: 'אכן מקוה אנכי אבו-בכר אשר לא אשתף לאלהים דבר לעולם, ואשר לתפילה הנה לא אעזבה לעולם אם ירצה השם. ואשר לצדקה, הנה אתנה בהיות לי הון, אם ירצה השם. ואשר לרמצ'אן, הנה לא אעזבהו, אם ירצה השם. ואשר ללכת לחג, הנה אלך אם רק אוכל (כמשפט), אם ירצה השם. ומטומאת שכבת זרע אתרחץ, אם ירצה השם. ואולם באשר לשלטון, הנה ראיתי אשר האנשים לא יכבדו בעיני שליח האלהים ובעיני האנשים כי אם על-ידי שלטון, ומה זה תניאני מזה?' ויאמר: 'הנה אתה עוררתני לדבר אליך ולהודיעך אותך על הדרך תלך בה. ועתה הנה אלהים שלח את מחמד בדת הזאת וילחם בעדה עד בוא האנשים בבריתה ברצונם ושלא ברצונם. ובבואם בברית הדת הזאת הנה הנם בטוחים במקלט

אלהים וגָרים אתו ובחסותו. לכן השמר לך פן תונה את אלהים בעשותך עול לשכניו, ורדפך אלהים גם אותך. כי בהונות אחד מכם את החוסים באלהים וצבו שריריו מכעס באשר הונה את בן חסותו, אף אם יפגעו רק בזה אשר לו או גמל. כי אלהים יתמלא חרון בעד בני חסותו'. ואפרד ממנו אחרי כן. ויהי בהאסף שליח האלהים אל עמיו וימשילו את אבו-בכר על המסלמים, ואבוא אליו ואמר: 'הוי אבו בכר, האם לא הניאתני ממשול גם בשני אנשים מהמסלסים?' ויאמר: 'אמנם כן. ואף גם עתה אניאך מזה'. ואמר: 'ומה נשאך אתה לשלוט על האנשים?' ויאמר: 'לא מצאתי לי מנוס מזה. פחדתי פן יבא פרוד בקרב אומת מחמד'".

דבר עוף בן מאלך במלחמה ההיא.

ועוף בן מאלך אלאַשְגַ'עי ספר: "הייתי בגדוד אשר שלח שליח האלהים אל ד'את אלסלאל, ואהי בחברת אבו בכר ועמר ואעבור עלפני אנשים היושבים על גמל אשר נחרו להם, והם לא יכלו לחלקו. ואהי קצב מומחה, ואמַר: 'התתנו לי העשירית ממנו אם אחלקו לכם'. ויאמרו: 'כן'. ואקח את המאכלת ואחלקו בו במקום, ואקח ממנו חלק ואביאהו אל חברי ואבשלהו ונאכל אותו. ויאמרו אלי אבו-בכר ועמר: 'מאין לך הבשר הזה, עוף?'. ואספר להם. ויאמרו: 'חי-אלהים כי לא היטבת עשה בתתך לנו לאכול מהם', ויקומו ויזהרו מאכול מזה. ויהי בשוב האנשים ממסעם זה, ואהי הראשון אשר הגיע אל שליח-האלהים. ואבוא אליו והוא מתפלל, ואמר: 'השלום עליך שליח אלהים, ורחמי אלהים וברכותיו'. ויאמר: 'עוף בן מאלך?' ואֹמר: 'כן את אבי ואת אמי אתן כפרך'. ויאמר: 'הבעל הגמל השחוט?' ולא יסף אלי ולא ענני על ברכתי אותו בשלום".

מלחמת בן אבו חַדְרַד בעמק אִצָ'ם והרג עאמר בן אלאַצְ'בָּט.

וזה אשר ספר על הדבר הזה עבד-אללה בן אבי חדרד: "שליח האלהים שלחנו אל אצ'ם עם קבוצת מסלמים ובתוכם אבו קתאדה אלחארת' בן רִבְעִי ומֻחַלֶם בן גַ'ת'אמה בן קיס. ונצא. ויהי בהגיענו אל עמק אצ'ם ויעבור על פנינו עאמר בן אלאצ'סט אלאשג'עי על גמל צעיר אשר לו ואתו לחם משוח בשמן אשר לו וחמת חלב. ובעברו עלינו ברך בואנו בשלום בברכת המסלמים, ולא נגענו בו לרעה. ואולם מחלם בן ג'ת'אמה התנפל עליו ויהרגהו בגלל דבר אשר נפל בינו ובינו. ויקח את גמלו ואת הלחם המשוח בשמן אשר לו. ויהי בבואנו אל שליח אלהים ונספר לו הדבר, ויבוא אליו החזון.[161] 'המאמינים בעברכם בארץ להלחם מלחמת אלהים והבחנתם ולא תאמרו לאשר יברככם בשלום לאמר: אינך מאמין, בבקשכם את חפץ חיי העולם הזה' וכו'.

וערוה בן אלזביר ספר בשם אביו בשם זקנו אשר היה אחד המתים במלחמת אלהים בחנין לאמר: "שליח האלהים התפלל אתנו את תפילת הצהרים. אחר הלך אל צל עץ וישב חתיו והוא אז בחנין. ויגשו אליו אלאקרע בן חבאס ועיינה בן חצן והם רָבִים בדבר עאמר בן אלאצ'בט. וידרוש עיינה לגאול את דם עאמר, כי הוא ראש לגטפ'אן אז. ואלקאקע הגן על מחלם בן ג'ת'אמה, כי נכבד האיש בשבט כ'נדף. ויביאו את דבר ריבם לפני שליח-אלהים ואנחנו שומעים. ועיינה אומר: 'חי-אלהים, כי לא ארפה ממנו עד אם תטעמנה נשיו את היגון אשר נתן לנשינו לטעום' ושליח אלהים אומר: 'לא, כי תקחו כופר לנפש, חמשים גמל במסענו זה וחמשים בשובנו'. וימאן עיינה. והנה קם איש מבני לית' קצר וגופו מוצק, מֻכַיְת'ר שמו. ויאמר: 'שליח האלהים, חי אלהים כי אין דבר דומה להרוג זה אשר נהרג בראשית צמיחת האסלאם, כי אם עדר צאן העומדות על השֹקֶת. והיה בפגוע חץ בראשונה בהן וברחו כלן עד האחרונה בהן. ישאר היום החוק הנהוג (שאם גואל הדם לא יחפוץ בכופר נפש כי אם

בדם הרוצח, לא יוכלו למנעו ממנו) ושנהו מחר'. וירם מחמד את ידו ויאמר: 'לא, כי תקחו הכופר. חמשים גמל במסענו זה וחמשים בשובנו'. ויקבלו הכופר ויאמרו האנשים: 'איה איפה הוא חברכם זה (מחלם), למען יתפלל עליו שליח-האלהים ונסלח לו'. ויקם איש שחום רזה גבה קומה ועליו מעילו אשר התכונן להרג בו וישב לפני מחמד. ויאמר אליו: 'מה עמך?' ויאמר: 'אני מחלם בן ג'ת'אמה'. וירם שליח-האלהים ידו ויאמר: 'אלהים אל תסלח למחלם בן ג'ת'אמה' וישנה וישלש שלש פעמים. ויקם מחלם, וינגב את דמעותיו בקצה אדרתו. ואולם אנחנו אמרנו בינינו: 'נקוה כי יתפלל עוד שליח אלהים עליו ונסלח לו'. אולם זה הוא אשר ראינו מאת שליח האלהים". וחסן אלבצרי ספר כי מחמד אמר למחלם בשבתו לפניו: "הבטחת אותו בטחה בהאמינו באלהים, אחר הרגת אותו". ולא חי מחלם כי-אם שבעה ימים, וימת, וחי אלהים אשר נפש אלחסן בידו כי הארץ הקיאתהו מתוכה. וישובו ויקברוהו ותשב הארץ ותקיאהו וכן בפעם השלישית. ויהי כי נלאו בני עמו ויביאוהו בין שני הרים ויניחוהו ביניהם ויקימו עליו אבנים גדולות עד הטמינם אותו. וישמע שליח אלהים את הדבר, ויאמר: "חי-האלהים כי הארץ תקלוט גם רע ממנו, ואולם אלהים חפץ להזהיר אתכם באשר הראכם מה אסור להרוג איש מתוככם". ויש אומרים כי אלאקרע היה לבד עם עיינה וקיס, לא לפני מחמד. ויאמר אליהם: הוי אנשי קריש התחפצו לחשוך משליח אלהים הרוג (כי שליח אלהים חפץ אשר תמחלו לרוצח ותקבלו כופר נפש) ולהפריע השלום בין האנשים. התהיו בטוחים בקלל אתכם שליח-אלהים וקלל אתכם אלהים בקללו אתכם, או בכעס עליהם שליח אלהים וכעס עליכם אלהים בכעסו? חי אלהים אשר נפש אלאקרע בידו, כי תמסרו את הדבר לשליח אלהים ועשה בו כחפצו, או כי אביא חמשים איש מבני תמים והעידו בשבועת אלהים כלם כי נהרג חברכם והוא כופר, לא התפלל מעולם, ודמו נשפך בצדק". וישמעו לו ויקבלו הכופר.

צאת בן אבו חַדְרַד להרוג את רפ'אעה בן קיס אלג'שמי.

ובן אבו חדרד ספר: "נשאתי לי אשה מבני שבטי ואקצב לה מהר מאתים דרהם, ואבוא אל שליח-האלהים לבקש ממנו לעזור לי בנשואי. ויאמר: 'וכמה נתת מהר?' ואֹמר: 'מאתים דרהם, שליח- האלהים'. ויאמר: 'ישתבח אלהים. לו הייתם לוקחים את הדרהמים מתוך נחל לא הייתם צריכים להוסיף על זה. חי-אלהים כי אין אתי אשר אעזרך בו'. ואשאר כן ימים. ויבוא איש מבני גְ'שֶׁם בן מעאויה רפ'אעה בן קיס או קיס בן רפ'אעה שמו ואתו משפחות רבות מבני ג'שם. ויבוא עם שבטו והנלויים עליו ויחן באלגאבה, כי חפץ לאסוף את קיס להלחם בשליח-האלהים. ויהי בעל שם בג'שם ונכבד. ויקרא אלי שליח האלהים ושני אנשים אתי מהמסלמים, ויאמר: 'צאו אל האיש הזה והשיבו לי אודותיו דבר'. ויגֵש אלינו גמל זקן ורזה. וירכיבו עליו אחד מאתנו. וחי-האלהים אשר לא עמד בישבו עליו מחולשה עד אשר תמכו בו אנשים מאחריו בידיהם עד עמדו הכן, וכמעט לא יכול לעמוד גם אז. ויאמר אלינו שליח-האלהים: הסתפקו בה ורכבתם עליו חליפות'. ונצא ואתנו זינינו חצים וחרבות ונבוא קרוב מן המחנה לעת ערב עם הערב השמש. ואארוב בצד אחד ואצו את שני חברי ויארבו בצד השני למחנה האויב. ואֹמר אליהם: 'בשמעכם אותי מגדל את שם אלהים, ומתנפל אל צד הצבא, והגדלתם גם אתם את שם אלהים והתנפלתם אתי'. ונהי כן מצפים אשר נוכל להתנפל עליהם או להשיג מהם דבר מה. והלילה כסה כבר הכל ואשי המחנה כבר כבו. ויקר מקרם כי רועה יצא לרעות צאנם בסביבה ההיא, ויאחר משוב אליהם, ויפחדו עליו. ויקם נשיאם רפ'אעה בן קיס ויקח חרבו ויתלנה בצוארו, ויאמר: חי-אלהים כי אצא בעקבות רוענו זה, כי מצאה אותו רעה. ויאמרו אליו אנשים מאשר אתו: 'חי-אלהים, אל תלך, אנחנו נלך במקומך'. ויאמר: 'חי-אלהים כי לא ילך איש

זולתי'. ויאמרו: 'ואנחנו אתך'. ויאמר: 'חי אלהים, כי לא יבוא אתי איש מכם'. ויצא עד עברו על פני, ויהי כאשר ראיתי כי אוכל לו ואשלח בו חצי ואתקעהו בלבו. וחי-אלהים כי לא דבר מלה. ואזנק עליו אכרות ראשו ואתנפל לצד הצבא ואגדל שם אלהים, ויתנפלו שני חברי ויגדלו שם אלהים. ולא יכלו האנשים בלתי אם להמלט עם כל אשר יכלו שאת אתם עם נשיהם ובניהם ואשר קל היה לקחת מהונם. ונוביל אתנו גמלות רבות וצאן רב ונביאו אל שליח האלהים ואביא את ראשו אתי. ויעזרני שליח האלהים שלשה עשר גמלים מן השלל ההוא למהר בהם את אשתי, ואאסוף אלי את אשתי".

צאת עבד-אלרחמן בן עוף אל דומת אלג'נדל.

ואיש שאל את עבד-אללה בן עמר בן אלכ'טאב, אם יש לאיש לשלוח את סרח המצנפת תלוי מאחוריו בצנפו אותה. ויאמר עבד-אללה: "הנה אודיעך אם ירצה השם: הייתי עשירי בעשרה מחברי שליח-אלהים בתוך מסגדו ובתוכם אבו-בכר, עמר, עת'מאן, ועלי. והנה בא איש מהאנצאר ויברכהו בשלום וישב, ויאמר: 'שליח-האלהים מי מהמאמינים נעלה על כל'? ויאמר: 'הטוב במדותיו'. ויאמר: 'ואיזה מהמאמינים הוא המשכיל להבין'? ויאמר: 'המרבה בכולם לזכור את המות והמיטיב בהם להכון לקראתו בטרם יבוא. אלה הם המשכילים במאמינים להבין'. אחר שתק האיש. ויפן אלינו שליח האלהים ויאמר: 'משפחת המהגרים, באלהים אשים מחסי אשר לא תשיגינה אתכם חמש אלה: לעולם לא תפוץ זנות בתוך עם במדה כזאת אשר יעשוה בגלוי, מבלי אשר יפרוץ בתוכם דבר ונגעים אחרים אשר לא היו כמוהם מלפניהם. ולא יחסירו המדות והמאזנים, מבלי אשר תבוא שנת-רעב ובצורת ועריצות המושל. ולא ימנעו מתת צדקה מהונם, מבלי אשר ימנע מהם מטר השמים. ולולא בהמת השדה כי אזי לא ירד עליהם המטר. ולא יפרו ברית אלהים וברית שליחו, מבלי אשר יהיה לאויבם שלטון עליהם ולקח חלק מאשר בידם. ולא ישפטו ראשי דתם אשר לא על פי ספר אלהים, והתנשאו ע אשר הורם אלהים בספרו, מבלי אשר יביא אלהים רעתם בתוכם'. אחר צוה את עבד-אלרחמן בן עוף להתכונן. וישכם והוא צנף כבר מצנפת מאריג שחור. ויקריבהו שליח אלהים אליו, ויתירה ויצנפהו בה וישלח סרח כארבע אצבעות תלוי לאחור ויאמר: 'כן בן עוף. כי כן יותר יפה ויותר נִכָּר'. אחרי כן צוה את בלאל לתת בידו הנס. ויתנהו בידו, ויהלל את אלהים ויתפלל על נפשו. אחרי-כן אמר: 'קחהו בן עוף. צאו יחד למלחמת אלהים והלחמו באשר כפר באלהים. אל תעשו עול ואל תבגדו אל תסרסו ואל תהרגו ילדים, כי זה ברית אלהים ומנהג נביאו בתוככם'. ויקח עבד-אלרחמן את הנס ויצא אל דומת אלג'נדל".

צאת אבי עבידה בן אלג'רראח אל סיף אלבחר.

ומחמד שלח משלחת אל סיף אלבר ועליה אבו עבידה בן אלג'רראח. ויתן לו צידה שק תמרים ויכלכל את אנשיו בהן. עד אשר מעטו ויתן להם לצידם תמרים במספר. ויכלו התמרים עד תתו לאיש איש מהם כל יום תמרה אחת. וילכו הלוך וכלה עד אשר היתה מעט מתמרה אחת לאיש ליום. ויהי ביום ההוא ויכלו כליל. ויהי כאשר חשו ברעב ויוצא אלהים להם חיה מן הים, ויקחו ממנה בשרה ושמנה. ויאכלו ממנה לשבעה עשרים לילה עד אשר שמנו ודשנו ויקח מפקדם צלע מצלעותיה וישימה בדרך אחר צוה להביא את בעל הגוף בגמלים אשר אתם ויושב עליו. את בעל הגוף באנשים אשר אתם. ויעבור האיש תחתיה (כבדרך שער) ולא נגעה בראשו. ויהי כבואם אל מחמד ויספרו לו הדבר, וישאלו אם טוב עשו באכלם אותה. ויאמר: "מזון הוא אשר כלכלכם בו אלהים".

שליחות עֻמר בן אמיה אלצ'מרי להרוג את אבו-ספ'יאן בן חרב.

ומהשליחויות אשר הזכיר אבן השאם ולא הזכיר אבן אסחאק הוא אשר שלח מחמד את עמר בן אמיה, אחרי הריגת כֻ'בַּיְב בן עדי וחבריו אל מכה ויצוהו להרוג את אבו-ספ'יאן בן חרב. וישלח אתו את גַ'בָּאר בן צַכְ'ר האנצארי. ויצאו עד בואם אל מכה. ויחבשו את גמליהם בשוחה משוחות מכה ביַאגָ'ג'. ויאמר ג'באר אל עמר: "לו הקפנו את המקדש והתפללנו שתי כריעות" ויאמר עמר: "הנה אנשי מכה אחרי אכלם ארוחת הערב ישבו בפנות לפני בתיהם (וראו אותנו)". ויאמר ג'אבר: "לא כן. אם ירצה השם". ויקיפו את המקדש ויתפללו ויצאו לבקש את אבו-ספ'יאן. הם מתהלכים במכה והנה ראה אותם איש מאנשי מכה, ויכר את עמר ויאמר: "עמר בן אמיה. חי אלהים כי בא הנה רק לרעה". ויאמר עמר לחברו: "נמלטה נא". ויצאו בכל עוז עד עלותם על הר. ואנשי מכה יצאו לבקשם, אך בעלותם על ההר נואשו מהם. וישובו שניהם ויבואו אל תוך מערה בהר וילונו בה. ויקחו אבנים ויסתמו את פי המערה בפניהם. ויהי בבוקר וישכם איש מקריש והוא נוהג סוסה אשר לו והוא בדד. ויראם והם במערה. ויאמר עמר: "אם יראה אותנו יצעק בקול ותפשונו והרגונו". וביד עמר פגיון אשר הכינו לאבו-ספ'יאן, וייצא אליו ויכהו בו בחזהו מכה. ויצעק האיש צעקה וישמעו אנשי מכה, וישב עמר אל מקומו. ויבואו האנשים אצים והוא כל עוד נשמתו בו, ויאמרו: "מי הכך?" ויאמר: "עמר בן אמיה". ויגבר עליו המות וימת בו במקום, מבלי אשר היה סיפק בידו להראות על מקום מחבוא עמר וחברו. וישאוהו משם. ויהי בערב ויאמר עמר לחברו: "נמלטה נא", ויצאו לילה ממכה ומגמת פניהם אלמדינה. ויעברו על פני השומרים, והם שומרים את גופת כ'ביב בן עדי אשר צלבוהו. ויאמר איש מהם: "לא ראיתי דומה יותר למהלך עמר בן אמיה מאשר בלילה הזה. לולא ידענו כי הוא באלמדינה, כי אז אמרתי עמר בן אמיה הוא". ויהי בקרוב ג'באר אל עץ הצלב ויתנפל עליו ויקחהו אתו, וימהר משם. יצאו השומרים אחריו עד בואם אל תוך בור במורד נחל יאגָ'ג. וישלך את העץ בבור. ויסתירו אלהים מעיניהם ולא יכלו למצוא אותו. ויאמר עמר לחברו: "המלט עד בואך אל גמלך וישבת עליו. ואני אעסיק את האנשים לבל ירדפו אחריך". כי לא היה האנצארי זריז ברגליו. ועמר הלך לדרכו עד צאתו בקרבת צַ'גְ'נאן, אחר עלה על הר ויבוא אל תוך מערה. ובעוד הוא בתוכה והנה בא אליו איש זקן מבני אלדיל עור בעינו האחת ואתו צאנו, ויאמר: "מי האיש?" ויאמר עמר: "מבני בכר. ומי אתה?" ויאמר: "מבני בכר". ויאמר עמר: "ברוך בואך". וישב וישר בקול גדול: "אין אני מסלם כל עוד בחיים חיתי. ולא הולך בדת המסלמים". ויאמר עמר בנפשו: "עוד תדע". ויחכה לו עמר עד הרדמו. ויקח את קשתו ויכונן את חודה בעינו הבריאה, אחר התנפל עליו עד הגיעו אל העצם. ויצא וימלט עד בואו אל אלעַרְג' וילך אל רַכבָּה וירד אל אלנַקיע והנה שני אנשים מקריש מעובדי-האלילים אשר שלחם קריש מרגלים לרגל את אלמדינה, ויהיו מתבוננים ומרגלים. ויאמר עמר לקחתם שבי, וימאנו למסור לו עצמם. ויַפֵּל את אחד מהם חלל בחץ ויהרגהו. ויקח בשבי את השני, ויקשרהו בחבלים ויבוא בו אל אלמדינה.

שליחות זיד בן חארת'ה אל מַדְיַן.

ומחמד שלח את זיד בן חארת'ה אל מדין ואתו את צֻ'מַיְרָה העבד המשוחרר לעלי בן אבו-טאלב, ואת אחי העבד. ויקחו שבויים מיושבי החוף ויהיו בשבויים אנשים קרובים איש לאחיו. וימכרום ויפרידו ביניהם ויצא מחמד וירא אותם בוכים ויאמר: "מה להם". ויאמרו אליו: שליח-האלהים, הפרידו ביניהם". ויאמר מחמד: "אל תמכרום בלתי-אם יחד", חפץ לאמר בזה, למכור את האמות עם הילדים.

שליחות סאלם בן עמיר להרוג את אבו-עַפָך' ושליחות עמיר בן עדי להרוג את עצמאא בת מרְוָאן.

ומחמד שלח את סאלם בן עמיר, הוא אחד הבוכים להרוג את אבו עפ'ך, אחד בני עמר בן עוף, יען כי הראה גלוי כי רק צבוע הוא בקוננו על אלחארת' בן סויד אשר הרגו מחמד. ויאמר מחמד: "מי ינקום לי מן הנתעב הזה". ויצא סאלם בן עמיר ויהרגהו. ויהי כאשר נהרג אבו-עפ'ך, ותתגל צביעות עצמאא בת מרואן בקוננה עליו ותחרף את האסלאם ואת המסלמים והיא אשה לאיש מבני כַ'טְמה. וכשמוע מחמד את הדבר ויאמר: "האין איש אשר ינקם נקמתי מבת-מרואן? ועמיר בן עדי הכ'טמי אצל מחמד וישמע את דבריו, ויהי בהיות הלילה ההוא, וילך אליה ויהרגה. ובבקר השכים לבוא אל מחמד ויאמר: "שליח האלהים הנה כבר הרגתיה". ויאמר אליו מחמד: "עזרת את אלהים ואת שליחו, עמיר". ויאמר עמיר: "היש עלי לפחד מדבר-מה באשר הרגתיה, שליח האלהים?" ויאמר מחמד: "לא יתנגחו בגללה גם שתי עזים". וישב עמיר אל בני שבטו ובני כ'טמה התגעשו מאד בדבר בת מרואן. ולה בעת ההיא חמשה בנים כלם אנשים, ויהי בבוא אליהם עמיר מאצל מחמד ויאמר: "בני כ'טמה, הנה אנכי הרגתי את בת מַרְוָאן. הנה חמסו עלי מזמה יחד, ולא תרבו מחשבה". ויהי היום ההוא היום הראשון אשר גדל בו כבוד האסלאם בחצר בני כ'טמה. כי לפני זה היו מסתתרים אלה אשר התאסלמו. והראשונים אשר התאסלמו מתוכם, עֻמיר בן עדי, הוא הנקרא בשם "הקורא" ועבד-אללה בן אוס וכַז'ימה בן ת'אבת. ויהי ביום ההרג בת מרואן ויתאסלמו אנשים רבים מבני כ'טמה באשר ראו את עוז האסלאם.

שבי תֻ'מאמה בן אֻת'אל החַנַפי והתאסלמותו.

וזה אשר ספר אבו-הֻרַיְרָה בדבר שבי תֻ'מאמה, ויאמר: "יצאו פרשי שליח אלהים ויתפשו איש מבני חניפ'ה ולא ידעו מי הוא, עד הביאם אותו לפני שליח האלהים ויאמר אליהם: 'התדעו את מי תפשתם? זה הוא ת'מאמה בן אֻת'אל החנפ'י'. היטיבו עמו בשביו'. וישב שליח-האלהים אל בני ביתו, ויאמר: 'אספו את כל אשר יש אתכם מכל מאכל ושלחו אליו". ויצו להביא לת'מאמה את גמלת החלב אשר לו בוקר וערב למען ישתה מחלבה ולא יחסר כל. ויהי שליח-אלהים בא אליו ואומר לו: 'התאסלם, ת'מאמה'. ות'מאמה אומר לו: 'אם תהרגני הנה תהרוג איש אשר דמים לו (לאמר ינקמו דמו). ואם כסף פדיון חפצת, שאל את אשר תחפץ'. וישאר כן כל הזמן אשר חפץ אלהים אשר ישאר. אחרי כן אמר שליח האלהים באחד הימים: 'קראו דרור לת'מאמה'. ויהי בשחררם אותו ויצא עד בואו אל אלבַקיע ויטהר וייטיב את טהרתו, ויבוא ויתקע כפו למחמד ויקבל את דת האסלאם. ויהי בערב ויביאו אליו את המאכל כאשר היו מביאים אליו. ולא לקח לו כי-אם מעט. ומן הגמלה לקח רק מעט חלב. ויתפלאו המסלמים על הדבר הזה. ויאמר שליח האלהים כשמעו הדבר: 'על מה תתפלאו, העל איש אשר אכל בראשית היום במֵעי כופר ויאכל באחרית היום במֵעי מסלם? אכן הכופר יאכל בשבעה מעים והמסלם יאכל במעי אחד'.

אחר הדברים האלה יצא ת'מאמה לבקר במקדש הכעבה, ויהי בהגיעו אל עמק מכה ויקרא: 'הנני אלהים, הנני לעבדך', כמנהג המסלמים. ויהי הוא הראשון אשר בא בקריאה הזאת אל מכה. ויתפשוהו קריש ויאמרו: 'אכן העזת פניך נגדנו', ויהי בהביאם אותו להסיר את ראשו, ויאמר איש מהם" 'הניחו לו, כי אתם תצטרכו אלילמאמה לכלכלתכם'. ויעזבוהו. ויאמר על-אודותיו המשורר אלחנפ'י: ומתוכנו אשר 'לבה' (קרא: הנני אלהים לעבדך) במכה בגלוי על אף אבו-ספ'יאן בחודש הקדוש".

ויספרו עוד, כי ת'מאמה אמר אל מחמד בהתאסלמו: "הנה פניך היו השנואות בעיני מכל פנים, ועתה הנה הנן האהובות מכל פנים עלי". ויאמר כזאת גם על דבר הדת ועל הארץ. אחר יצא לבקר במקדש הכעבה, ויאמרו אליו: "נעשית צבאי (עברת לכתת הצבאים) ת'מאמה". ויאמר: "לא. ואולם הלכתי

אחרי הטובה בדתות, דת מחמד, וחי אלהים אשר לא יגיע אליכם גם גרגיר תבואה אחד מאלימאמה, עד אם נתן שליח-האלהים רשות". ויצא אל אלימאמה וימנעם משאת אל מכה דבר, ויכתבו קריש אל מחמד: "הנה אתה מצוה להיטיב עם קרובים, ואתה שִׁחַתָּ רחמיך מקרוביך". ויכתוב מחמד אליו כי יתן להביא להם תבואת אלימאמה.

שליחות עַלְקַמָה בן מֻגַ'זִז.

ויהי כאשר נהרג וקאץ בן מג'זז המֻדלג'י ביום ד'ו קַרד, ויבקש עלקמה בן מג'זז את מחמד לשלחו בעקבות האויב לנקום נקמת דם וקאץ מהם, וישלחהו. וזה אשר ספר אבו סעיד: "הייתי בתוך האנשים אשר יצאו עם עלקמה. ויהי בהגיענו אל ראשית מקום מלחמתנו או באחד הדרכים, ויתן רשות לחלק מן הצבא לשוב. ויפקד עליהם את עבד-אללה בן חֻד'אפ'ה הסהמי אשר היה מחברי שליח-האלהים. ויהי אוהב מהתלות ושחוק. ויהי בהיותו באחד הדרכים ויצת אש, ויאמר לעם: 'האין עליכם לשמוע בקולי לכל אשר אצוכם?' ויאמרו: 'אמנם כן הוא'. ויאמר: 'האין זאת אשר בצוותי אתכם לעשות דבר תעשוהו?' ויאמרו: 'כן'. ויאמר: 'אם כן, גוזר אנכי עליכם בזכותי ובחוק המשמעת אשר תזנקו אל תוך האש הזאת". ויקומו אחדים מהאנשים לעשות כן, עד אשר דמה כי מזנקים הם. ויאמר אליהם: 'שבו כי מצחק הייתי'. ויספרו הדבר לשליח האלהים אחרי שובנו אליו, ויאמר: 'אשר יצוה אתכם בדבר אשר למורת הדת הוא אל תשמעו בקולו'. וישובו עלקמה בן מג'זז ואנשיו מבלי לערוך קרב".

שליחות כֻּרז בן ג'אבר להרוג את שני האנשים מבַּגָ'ל אשר הרגו את יַסאר.

ומחמד לקח שבי בפשטו בגדוד על מֻחארב ובני ת'עלבה עבד, יסאר שמו. ויתנהו רועה לגמלות החלב אשר לו, אשר היו רועות בסביבות אלגַ'מָאא. ויבואו אל מחמד אנשים מקיס כֻּבָּה שבט מבַּגַ'ילה. והאנשים חולי קדחת ונפוחים. ויאמר אליהם מחמד: "לו יצאתם אל גמלות החלב ושתיתם מחלבן ומשֵׁיניהן". ויצאו אליהן. ויהי כאשר נרפאו ונפח בטנם ירד, ויתנפלו על רועה מחמד, על יסאר, וישחטוהו ויתחבו קוצים בעיניו, וינהגו את הגמלות וילכו. וישלח מחמד בעקבותיהם את כֻּרז ויקצץ ידיהם ורגליהם ואת עיניהם עִוֵּר.

שליחות עלי לתימן ואצת אסאמה לארץ ישראל.

ומחמד שלח את עלי אל תימן, וישלח גם את כ'אלד בן אלוליד עם גדודים אחרים, ויאמר: "כי תפָּגשו והיה הראש עליכם עלי בן אבו-טאלב". ואת אסאמה בן זיד בן חארת'ה שלח אל ארץ ישראל ויצוהו כי יביא את הפרשים בגבולות אלבלקאא ואלדארום בארץ ישראל. ויתכוננו האנשים ויתגודדו המהגרים הראשונים סביב לאסאמה. ותהי זאת השליחות האחרונה אשר שלח מחמד.

ראשית חלי מחמד.

ובעוד האנשים מתכוננים לעלות על ארץ-ישראל, חלה מחמד ראשית מחלתו אשר אספו בה אלהים למען האצילו לו מרחמיו וכבודו את אשר חפץ. ויחלה בעוד לילות מספר לסוף חודש צפ'ר או בראשית חודש רביע אלאול. ותהי ראשית מחולתו, כי יצא בעצם הלילה אל בַּקיע אלגַרְקַד להתפלל על הקבורים שמה, אשר יסלח להם אלהים. אחר שב אל משפחתו. ויהי בבוקר ויחש כאב אשר לא חדל מן היום ההוא. ואבו ויהבה עבד מחמד המשוחרר ספר: "שליח-האלהים עורר אותי בעצם הלילה ויאמר: 'אבו מויהבה, הנה צֻויתי להתפלל ולבקש סליחה בעד האנשים הטמונים במקום קברות זה'. ונצר יחד. ויהי בעמדו בין הקברים ויאמר: 'שלום עליכם שוכני הקברות. טוב יהיה לכם המצב אשר

אתם בו מהמצב אשר ימצאו בו האנשים החיים עלי אדמות. הנה ימי מרד באים, כקטע הליל החשוך. לילה יבוא אחרי לילה אשר עבר לפניו, ורעתו מרובה מהרעה אשר לפניו'. אחר נגש אלי ויאמר: 'אבו-מויהבה, הנה הביאו לפני את מפתחות אוצרות העולם הזה וחיי הנצח בה, ואת גן-העדן. ויאמרו אלי לבחור בין העולם הזה ובין העולם הבא ופגישת אלהי'. ואמר אליו: 'את אבי ואת אמי אתן כפרך. קח את מפתחות העולם הזה וחיי הנצח בה. אחר-כך תקח את גן-העדן', ויאמר: 'לא, חי-אלהים אבו-מויהבה כבר בחרתי פגישת אלהי וגן-העדן'. אחרי-כן התפלל לסליחה בעד שוכני הקברות וילך. ותחל אז מחלתו אשר אספו אלהים בה". ועאאשה ספרה: "שליח האלהים שב ממקום הקברות וימצאני חשה כאב בראשי, ואני קוראת: אוי ראשי. ויאמר: לא, כי אני עאאשה, אוי ואבוי לראשי, – חי האלהים. אחרי-כן אמר: מה היה מזיק לך לו מַתְּ לפני – ואהי עומד לפניך ומלבישך תכריכיך ומתפלל עליך וקוברך? ואֹמר: חי-אלהים, כאילו אראך אשר כבר עשית זאת ותשב אל ביתך, ותארש לך אחת נשותיך'. ויחיך שליח-האלהים. וילך כאבו הלוך ורב, והוא סובב על מעונות נשיו עד התחזק כאביו והוא אז בבית מַיְמוּנָה. ויקרא לנשיו, ויבקש מהן רשות לשכב בחליו בביתי, ותתנה לו רשות".

נשי מחמד.

ותהיינה נשי מחמד אז תשע: עאאשה בת אבו-בכר וחפצה בת עמר בן אלכ'טאב ואֻם חביבה בת אבו ספ'יאן בן חרב. ואם סלמה בת אבו אֻמַיָּה בן אלמגירה וסַוְדָה בת זַמְעָה בן קַיְס וזַיְנָב בת ג'חש בן רִאָב ומַיְמוּנָה בת אלחארת' בן חַזְן וג'וַיְרִיָה בת אלחארת' בן אבו צ'ראר וצַ'פִיָּה בת חֻיַי בן אַכְ'טָב. וכל הנשים אשר נשא מחמד בימי חייו שלש עשרה. ותהי אשתו הראשונה כַ'דִיגָ'ה בת כֻ'וַיְלִד, אשר ילדה לו את כל ילדיו מבלעדי אבראהים. ויתן לה מחמד מֹהר עשרים גמלות. וכ'דיג'ה היתה לפני קחת אותה מחמד לשני אנשים אחרים. ותלד לבעלה הראשון בן ובת ולבעלה השני שתי בנות. ואת עאאשה לקח מחמד בבתוליה. ותהי עאאשה היחידה אשר לקחה בבתוליה, כי כל יתר נשיו לקח אחרי היותן לפניו לאיש. וישא אותה בהיותה בת תשע שנים, או עשר. וישיאֶהָ לו אביה אבו-בכר. ויתן לה מחמד מֹהר ארבע מאות דרהם. וכמוהר הזה נתן לסדה בת זמעה. וישיאה למחמד סַלִיט בן עַמר או אבו חאטב בן עמר. ותהי לפני זה אשה לאלסַכְראן בן עַמר. וזינב בת ג'חש היתה אשה לפני זה לזיד בן חארת'ה עבד מחמד המשוחרר אשר אמצו מחמד לבן, ויפרד מעליה זיד למען יוכל מחמד לקחתה, ועל זה נאמן בקראן[162]: "וכאשר הוציא זיד מחשבתו עליה לפועל השאנוה לך". וישיאה למחמד אחיה אבו-אחמד בן ג'חש. ויתן לה מחמד מֹהר ארבע מאות דרהם. ואת אם סלמה השיא לו בנה סלמה בן אבו-סלמה. ויתן לה מחמד מֹהר מצע ממולא בליף, גביע ואגן וטחנה. ותהי לפנים אשה לסלמה ותלד לו שני בנים ושתי בנות. ואת חפ'צה בת עמר השיא לו אביה עמר בן אלכ'טאב ויתן לה ארבע מאות דרהם. ותהי לפני זה אשה לכֻ'נַיְס בן חֻד'אפ'ה הסהמי. ואת אם חביבה בת אבו ספ'יאן בן חרב השיא לו כ'אלד בן סעיד והם בארץ כוש. ויתן לה הנג'אשי מֹהר בעד מחמד ארבע מאות דינר, והוא אשר דבר על לבה להיות למחמד אשה אחרי מות בעלה עביד-אללה בן ג'חש אלאסדי. ואת ג'ויריה בת אלחארת' מבני אלמצטלק שהררמחמד מידי שובה לקחתה לו לאשה. ויבוא אביה לפדותה ויתאסלם גם הוא וישיאה ברצונו למחמד. ותהי לפניו אשה לבן-דודה אחי אביה עבד-אללה שמו. ויתן לה מחמד מֹהר ארבע מאות דרהם. ואת צַפִ'יָה בת חֻיַי בן אכ'טב היהודית לקח שבי מכ'יבר ויבחרנה לנפשו ויעש ביום קחתו אותה משתה אשר לא אכלו לא שֶׁמֶן ולא בשר כי אם קמח קלוי ותמרים. ותהי לפניו אשה לכנאנה בן אלרַבִּיע בן אבו אלחֻקַיְק. ואת מימונה בת אלחארת' השיא לו דודו אלעבאס ויתן לה מֹהר ארבע מאות דרהם. ותהי לפניו אשה לרֻהם בן עבד אלעזא מבני עאמר בן לאי. ויש אומרים כי היא נתנה עצמה

לנביא לעשות בה כחפצו, כי מחמד שלח לדבר בה לקחתה לו לאשה. ויהי כשמעה הדבר והיא רוכבת על גמלה, ותאמר: "הגמל ואשר עליו לאלהים ולשליחו". וירד אז החזון המתיר למחמד לבוא אל נשי מאמינות אשר מסרו עצמן בידו לעשות בהן כחפצו[163]. ויש אומרים כי הדברים האלה נאמרו בדבר זינב בת ג'חש אשת זיד בן הארת'ה אשר לקח מחמד. ויש אומרים כי הפסוק נאמר על גַזִיָה בת ג'אבר מבני עאמר בן לאי, או על אשה מבני סאמה בן לאי. ואת זינב בת כ'זימה, המכונה אם המסכנים על רחמה אותם וטוב-לבה אליהם, השיא לו קַבִיצה בן עַמר אלהלאלי. ויתן לה מֹהר ארבע מאות דרהם. ותהי לפניו אשה לשני אנשים אחרים, האחד מהם היה בן דודה אחי אביה. אלה הן הנשים אשר בא אליהן מחמד, אחת עשרה. ותהיינה מהן אתו במותו תשע, ושתים אחרות לא בא אליהן מחמד והן אסמאא בת אלנֻעמאן הכִנְדית אשר נשא לו לאשה וימצא בה צרעת, ויענק לה מתת וישיבה אל משפחתה. ועמרה בת יזיד הכִלאבית, אשר קבלה את האסלאם רק זה לא כבר. ויהי כבואה אל מחמד, ותתפלל אל אלהים להיות לה למחסה בפני מחמד, ויאמר אליה מחמד: "המבקש מפלט באלהים, ימצאהו". וישיבה אל משפחתה. ויש אומרים כי היתה זאת כִנְדִיָה בת דוד אחי-אביה לאסמאא בת אלנעמאן. ומספרים כי מחמד קרא לה וישאלה על הדבר ותאמר: "אני מוצאי מעם אשר יבואו אלינו ולא נבוא אנחנו אל אחרים". לאמר נכבדים אנחנו ולא נתן מבנותינו לאחרים. וישיבה מחמד אל בני משפחתה.

ותהיינה נשי מחמד שש קרישיות, וממשפחות הערבים וזולתן שבע ואחת לא ערבית היא צַפִ'יה בת חֻיַי מבני אלנצ'יר היהודית.

מחלת מחמד במעון עאאשה.

ועאאשה ספרה לאמר: יצוא יצא מחמד מובל ביד שני אנשים ממשפחתו, האחד אלעבאס דודו ואחר (ולא חפצה עאאשה לקרוא בשמו, כי היה האיש עַלי שנוא נפשה מעת הוצאת הדבה עליה). ראשו עטוף ורגליו מתנהלות בכבדות וילך עד בואו אל ביתי. ויתעלף ויחזקו כאביו ויאמר: הריקו עלי שבעה נאדות מי בור קרים למען אצא אל האנשים ואצום. ויושיבוהו באמבט אשר לחפצ'ה בת עמר ונשפוך עליו המים עד אשר התחיל לקרוא: "רב לכם, רב לכם". ויצא מחמד וראשו עטוף וישב על הבמה, ויהי ראשית דברו אשר התפלל על הרוגי אֻחד ויבקש בעדם סליחה מאלהים וירב להתפלל עליהם, אחר אמר: "הנה עבד מעבדי אלהים אשר נתן לפניו אלהים לבחור בין העולם הזה והעולם הבא ואשר אתו, ויבחר את אשר את אלהים". ויבן אבו-בכר כי לעצמו הוא מתכון, ויבך ויאמר: "לא, כי אנחנו נפדך בעצמנו ובבנינו". ויאמר מחמד: "לאט לך, אבו בכר" אחר אמר: "ראו את כל הדלתות האלה המובילות אל המסגד, וסגרתם אותן, מלבד הדלת המובילה לבית אבו-בכר. כי לא אדע איש בכל החברים אשר אתי אשר נעלה בנדיבותו לי ממנו". ויאמר עוד: "לוּ לקחתי לי אהוב מן האדם, כי אז לקחתי לי את אבו-בכר. ואכן הוא נשאר רעי ואחי לאמונה עד יום יאספנו אלהים יחד אצלו".

פקודת מחמד בדבר הוצאת משלחת-אסאמה לפעל.

ומחמד ראה כי מפגרים האנשים בדבר משלחת אסאמה בן זיד והוא אז בחליו. ויצא וראשו עטוף, וישב על הבמה. ויהיו אנשים אשר אמרו: "הפקיד בראש גֻלת המהגרים והאנצאר נער צעיר". ויהלל מחמד את אלהים וישבחו באשר יאתה לו, אחר אמר: "אתם האנשים הוציאו לפועל את משלחת אסאמה. כי חי אני אשר אם תדברו על הפקידי את אסאמה בראש המשלחת, הנה כבר דברתם כן באביו זיד לפניו. ואכן יאתה לו לעמוד בראש כאשר יאתה לאביו". אחר ירד מעל הבמה, ויחושו

האנשים להצטייד ולהזדין. ותגבר מחלת מחמד. ויצא אסאמה וצבאו עמו ויחן באלגֻ'רְף הרחק פרסה מלאמדינה ויתקע שם מחנהו. ויתאספו אליו האנשים. ותכבד מחלת מחמד, וישאר שם אסאמה והאנשים לראות את אשר יעשה אלהים בשליחו.

צוואת מחמד בדבר האנצאר.

וביום התפלל מחמד על הרוגי אֻחד ויבקש בעדם סליחה מאת אלהים, וידבר אודותם את אשר דבר, הוסיף ויאמר: "הוי משפחת המהגרים. הנני מצוה אתכם להתהלך עם האנצאר בטובה. כי הנה האנשים מתרבים ואולם האנצאר נשארים כאשר הם, לא ירבו. והם היו מפלטי אשר מצאתי לי מעון אתם. והטיבותם להם כאשר היטיבו עמדי. ויסרתם את המרעים להם". אחרי כן ירד מעל הבמה ויבוא אל ביתו ותגבר מחלתו עד אשר התעלף

דבר שקוי המרפא.

ויתאספו אליו נשים מנשיו אם סלמה ומימונה ונשים מנשי המסלמים ובתוכן אסמאא בת עֻמַיְס ואצלו אלעבאס דודו, ויהי דברם יחד להשקותו שקוי. ויאמר אלעבאס: "אני אשקנו" וישקהו. ויהי בהתעורר מחמד ויאמר: "מי עשה בי זה?" ויאמרו: "שליח-האלהים דודך". ויאמר: "זאת היא תרופה אשר הביאו אותה נשים אשר באו מן הארץ הזאת" – וירא בידו לעבר ארץ כוש. ויאמר: "ולמה עשיתם זאת?" ויאמר דודו אלעבאס: "כי יראנו פן יש לך דלקת הצלעות". ויאמר: "זאת היא מחלה אשר לא נגעני בה אלהים יתהדר ויתפאר. לא ישאר איש בבית אשר לא ישקוהו מן השקוי הזה, בלעדי דודי". וישקו גם את מיטמונה, למרות אשר צמה, בגלל שבועת מחמד, עונש להם באשר עשו בו".

תפילתו בעד אסאמה ברמז.

ויהי כאשר גברה מחלת מחמד וירד אסאמה והאנשים אשר אתו אל אלמדינה. ויבוא אל מחמד, והוא כבר נאלם לא ידבר. ויהי מרים את ידו אל השמים, אחר שמה על אסאמה, וידע אסאמה כי מתפלל הוא בעדו. ועאאשה ספרה: "שמעתי הרבה את שליח-האלהים אומר: 'לא יאסוף אלהים אליו נביא עד אם יתן לו לבחור'. ויהי בקרבו למות ותהי המלה האחרונה אשר שמעתיו אומר: 'לא, כי בן הלויה היותר עליון מגן העדן'. 'אם כן חי-אלהים, כי לא יבחר להשאר אתנו'. ואבין אז את אשר אמר לי".

תפילת אבו-בכר לפני האנשים.

ובחזק מחלת מחמד אמר: "צוו את אבו בכר ויתפלל (במקומי) לפני האנשים". ותאמר אליו עאאשה: "הנה אבו-בכר איש רך וקולו רפה והוא מרבה בבכיות בקראו הקראן". ויאמר: "צווהו ויתפלל לפני האנשים", ותשב עאאשה ותאמר כאשר אמרה. ויאמר מחמד: "הנה אתן כחברות יוסף, צווהו ויתפלל לפני האנשים". ועאאשה אמרה: "לא אמרתי את הדברים האלה, כי אם באשר חפצתי להעביר הדבר מאבו-בכר, כי ידעתי אשר האנשים לא יאהבו את האנשים אשר יבואו במקומו (של מחמד) לעולם, וכי האנשים יראו אותו בכל מקרה כמביא אסון. ואחפוץ להעביר הדבר מאבו-בכר". ועבד-אללה בן זמעה ספר: הייתי אצל שליח-האלהים בתוך אנשים מן המסלמים, כאשר גברה מחלתו. ויקראהו בלאל אל התפילה ויאמר: "צוו את מי שהוא ויתפלל לפני האנשים". ואצא והנה עמר בתוך האנשים. ויפקד מקום אבו-בכר. ואֹמר: "קום עמר והתפלל לפני האנשים". ויקם. ויהי בגדלו את שם אלהים כמשפט וישמע שליח האלהים קולו, כי היה קולו רם. ויאמר שליח-האלהים: "ואיה אבו-בכר. אין אלהים חפץ זאת ולא המסלמים". וישלחו אל אבו בכר ויבוא אחרי אשר התפלל עמר את התפילה

ההיא. ויתפלל הוא לפני האנשים. ויאמר אלי עמר: "אוי לך, מה זה עשית בי, בן זמעה? חי-אלהים, כי חשבתי בעת צוותך אותי, כי אין זאת כי-אם אשר צוך שליח-האלהים בזה. ולולא זאת לא הייתי מתפלל לפני האנשים". ואמר: "חי אלהים, לא צוני שליח-אלהים בזה, ואולם כאשר לא ראיתי את אבו-בכר חשבתי כי רק לך יאה מבין כל הנמצאים להתפלל לפני האנשים".

היום אשר נאסף בו מחמד.

ויהי בהגיע היום השני לשבוע אשר בו נאסף מחמד, ויצא אל האנשים בעת התפללם תפילת הבוקר, ויורם המסך אשר בין בית מעונו מעון עאאשה ובין המסגד, ותפתח הדלת, ויצא מחמד ויעמוד בפתח מעון עאאשה. וכמעט הפסיקו המסלמים בתפילתם בגלל שליח-האלהים כאשר ראוהו, משמחתם בו ויתבוננו בו. וירמז להם לאמר: עמדו הכן בתפילתכם. ויחיך שליח-האלהים מחדוה בראותו את הדרתם בתפילתם. ואנס בן מאלך אשר ספר זאת הוסיף: "מעולם לא ראיתי את שליח-אלהים יותר יפה במראהו מאשר בשעה ההיא". אחר שב וילכו האנשים לביתם, כי חשבו כי הוקל לשליח אלהים ממחלתו. ואבו-בכר שב אל משפחתו באלסֻּנְח.

ובאשר אמר שליח-אלהים בשמעו את קול עמר מתפלל לפני האנשים לאמר: "איה אבו-בכר? אלהים ימאן זאת והמסלמים", לא היה איש מטיל ספק בדבר, כי שליח אלהים הפקידו למלא-מקומו אחרי מותו. ואולם עמר אמר (לפני מותו): "אם אֲמַנה את אשר ימלא מקומי, הנה כבר מנה איש טוב ממני לפני מותו ממלא מקום לו (לאמר אבו-בכר אשר מנהו הוא), ואם אעזוב אותם (את המסלמים), הנה כבר עזבם איש טוב ממני". וידעו האנשים כי לא מנה מחמד איש אשר ימלא מקומו, ואין עמר חשוד בנוגע לאבו-בכר, כי בצדיה אמר את הדברים האלה (לאמר, כי לא מחמד מנה את אבו-בכר לנלא מקומו).

וביום השני לשבוע אשר בו נאסף מחמד, בצאת מחמד אל המסגד בהתפלל אבו בכר לפני המסלמים, התבוננו האנשים בשמחה, ואבו-בכר ידע כי לא עשו זאת האנשים כי אם בגלל מחמד. ויעצור בתפילתו, וידחפהו מחמד בגבו ויאמר: "התפלל עם האנשים". וישב מחמד לצדו, ויתפלל מיושב לימין אבו בכר. וככלותו את תפילתו נגש אל האנשים וידבר אליהם בהרימו את קולו, עד צאת קולו מפתח המסגד ויאמר: "אתם האנשים, הוצתה האש ובא הסכסוך כקטע הלילה החשוך, וחי האלהים כי לא תוכלו לשים אשם בנפשי במאומה. הנה אני לא התרתי בלתי אם אשר התיר הקראן ולא אסרתי בלתי אם אשר אסר הקראן". ויהי ככלותו לדבר, ויאמר אליו אבו בכר: "נביא אלהים, הנה אנכי רואה כי הוטב שלומך היום בחסד אלהים, כאשר השתוקקנו (לראותך), והיום יום עונת בת כ׳רג׳ה, האבוא אליה? ויאמר: "כן". ויבוא מחמד אל ביתו ואבו-בכר יצא אל ביתו באלסֻּנח.

דברי עבאס ועלי.

ועלי יצא ביום ההוא מאת מחמד, ויאמרו אליו האנשים: "אבו חסן, איך השכים היום שליח האלהים?" ויאמר: "הוטב, תהלה-לאלהים, שלומו". ויתפוש עבאס בידו ויאמר: "אתה עלי הנך בעוד שלשה ימים – חי אלהים – עבד העדה הזאת. באלהים נשבעתי כי ראיתי את המות בפני שליח-האלהים, כאשר הייתי רואה אותו בפני בני עבד-אלמטלב. בוא ונלך אל שליח האלהים והיה

אם יצו לתת הממשל בידינו, וידענו. ואם יצוה הממשלה לאחרים ובקשנו לצוות עלינו את האנשים (להיטיב אתנו)”. ויאמר אליו עלי::“אני, חי-אלהים, לא אעשה זאת. כי אם ימנע הממשלה מאתנו, לא יתנה לנו איש אחריו”. וימת מחמד בעמוד השמש בעצם השמים ביום ההוא.

נקות מחמד את שִׁנָּיו לפני מותו

ועאאשה ספרה: "שב אלי שליח-האלהים ביום ההוא אחרי בואו מן המסגד, וישכב בחיקי. ויכנס איש מבית אבו-בכר אלי ובידו כפיס עץ אשר ינקו בו השנים, ירוק. ויבט אליו שליח אלהים אל תוך ידו. ואבין כי חפץ הוא אותו, ואֹמר: “שליח-אלהים, התחפוץ כי אתן לך את הכפיס הזה?” ויאמר: ‘כן’. ואקחהו ואלעסהו לו עד אשר רך ואתנהו לו. וישפשף בו את שניו בחוזק כזה אשר לא ראיתיו משפשף שניו מעולם. אחרי הניחו. ואמצא כי שליח האלהים הולך וכבד בחיקי. ואתבונן בפניו, והנה הרים מבטו אל על, והוא אומר: ‘לא, כי את החבר העליון מגן-העדן’, ואֹמר: ‘נתנה לך הבחירה ותבחר, חי האלהים אשר שלחך באמת’. ויאָסֵף שליח האלהים אל עמיו'. ועאאשה אמרה עוד: “מת שליח האלהים בין ראותי וחזי. וביום עונתי (אשר היה צריך להיות אצלי, כי היה מחמד סר אל מעונות נשיו לפי עונות). לא עשקתי אותו מאשה. ובאשר הייתי נבערה וצעירה נאסף והוא בחיקי. אחר הנחתי את ראשו על כר ואקום עם הנשים לספוק ולהכות על פני”.

דברי עמר אחרי מות מחמד.

ויהי כאשר נאסף שליח-האלהים, ויקם עמר ויאמר: “הנה אנשים מהצבועים אומרים, כי נאסף שליח-האלהים אל אבותיו, ואולם, חי-אלהים, כי לא מת שליח-האלהים, כי אם הלך אל אלהיו כאשר הלך משה בן עמרם ויפקד מתוך בני עמו ארבעים לילה. אחרי-כן שב אליהם, אחרי אשר אמרו: ‘כבר מת’. וחי-האלהים כי שוב ישוב שליח-האלהים כאשר שב משה וקצץ ידי האנשים ורגליהם אשר אמרו כי שליח האלהים מת”. ואבו-בכר בא, וירד ליד בית המסגד בשמעו את הדבר, ועמר מדבר אל האנשים. ולא שעה אבו-בכר אל הדבר עד בואו אל שליח-האלהים אל בית עאאשה. ושליח-האלהים מוטל בקצה הבית ועליו אדרת פסים. ויגש ויגל את האדרת מעל פני שליח-האלהים, ויגש וישק לו. ויאמר: “את אבי ואת אמי אתן כפרך. אכן המות אשר גזר אלהים עליך כבר טעמת אותו. ואולם אחריו לא יפגע בך עוד מות לעולם” (לאמר במות הרשעים אחרי החיות אלהים אותם ביום הדין הגדול). אחר השיב את האדרת על פני שליח האלהים ויצא. ועמר מדבר אל האנשים, ויאמר אליו: “לאט לך עמר, הקשב”. וימאן עמר בלתי אם לדבר. ויהי כאשר ראהו אבו-בכר, כי לא יקשיב ויגש אל האנשים. וכשמוע האנשים את דבריו, נגשו אליו ויעזבו את עמר. ויהלל אבו-בכר את אלהים וישבחו. אחר אמר: “הוי אתם האנשים. כל אשר עבד את מחמד, הנה מחמד מת. ואולם אשר עבד את אלהים, הנה אלהים חי לא ימות”. אחר קרא באזניהם את הפסוק הזה:[164] “ואין מחמד בלתי אם שליח. כבר קמו מלפניו השליחים. האם כי ימות או יהרג תתהפכו על עקבותיכם. ואשר יתהפך על עקביו, הנה לא יצר לאלהים בדבר ואלהים יגמול טוב את המודים”. ויהיו האנשים כאילו לא שמעו את חזון הפסוק הזה עד קרא אותו אבו-בכר באזניהם ביום ההוא ועמר ספר: “כאשר שמעתי את אבו-בכר קורא את הפסוק הזה, ואֶשָּׁבֵר עד אשר נפלתי כמעט, כי לא נשאוני רגלי, ואדע כי אכן מת שליח-האלהים”.

האספה על אצטבת בני סאעדה.

וזה אשר ספר עמר: בהאסף שליח-האלהים אל אבותיו, פרשו בני המושב הזה מהאנצאר אל סעד בן עבאדה אל אצטבת בני סאעדה. וַעלי ואלזֻבַיְר בן אלעַוָּם וטַלְחָה בן עֻבַיד-אלה פרשו אל בית פ'אטמה בת מחמד. ושארית המהגרים פרשו אל אבו-בכר. ויהי אתם גם אֻסַיְד בן חֻצַ'יְר מבני עבד-אלאשהל מהאנצאר. ויבוא איש אל אבו-בכר ועמר, ויאמר עליהם: "הנה בני המושב הזה מהאנצאר פרשו עם סעד בן עבאדה אל אצטבת בני-סאעדה. ועתה אם יש לכם חפץ בענין האנשים האלה, השיגו את האנשים האלה בטרם יקשה דברם". ומחמד עודנו מוטל בביתו, לא קברוהו עוד, ובני ביתו סגרו הדלת בעדו. ויאמר עמר לאבו-בכר: "בוא ונלך אל אחינו אלה למען נראה מה יש בדעתם". וילכו אליהם, וימצאו שני אנשים עושי-הישרה, ויספרו להם את אשר כלתה מאת האנצאר לעשות. וישאלו את אבו-בכר ועמר: לאן פניכם מועדות, משפחת המהגרים?" ויאמרו: "אל אלה מאחינו האנצאר". ויאמרו: "אל תגשו אליהם, כי עשו לבדכם את אשר עם לבכם לעשות". ויאמר עמר: "חי אלהים כי בוא נבוא אליהם". וילכו עד בואם אל אצטבת בני סאעדה, והנה בתוכם איש עטוף. וישאל עמר: "מי זה?" ויאמרו: "סעד בן עבאדה". ויאמר עמר: "מה לו?" ויאמרו: "חולה הוא". ויהי כשבת אבו בכר ועמר, ויאמר נואמם את אמרת העות ויהלל את האלהים באשר יאתה לו, אחר אמר: "האם אין זאת אשר אחריו (אחרי מחמד) הננו אנחנו עוזרי האלהים וצבא האסלאם, ואתם רק פלוגה מאתנו אתם. וכבר השתערו משתערים מקרבכם בחפצם לעקרנו משורש ולגזול מאתנו את השלטון". ויהי בשתוק הנואם ויחפוץ עֹמר לדבר, כי הכין לו נאום אשר מצא חן בעיניו מאד. ויחפוץ להרצות את דבריו לפני אבו-בכר, כי לא היה אבו-בכר עז נפש כאשר חפץ עמר. ויאמר אליו אבו-בכר: "לאט לך, עמר". ויהי כי מאן עמר להכעיסו, ויתן לו לדבר, כי היה – לדברי עמר – מלומד יותר מעֹמר וערכו יותר נכבד. ולא עזב אבו-בכר דבר אשר מצא חן בעיני עֹמר ויתכונן להגידו, אשר לא הגיד בנאומו כמוהו או טוב ממנו. אחרי-כן שתק. וזה אשר אמר: "אמנם כל אשר הזכרתם על דבר הטוב אשר בכם אמת ונכון הוא. ואולם לא יכירו (הערבים) כראויים לשלוט כי אם את השבט הזה מקריש, באשר הם מרכז הערבים ליחשׂ ולמקום. והנה אני ראיתי לכם את אחד משני האנשים האלה. תקעו כפיכם והשבעו אמונים לאשר תרצו מהם". ויאחז ביד שני האנשים, ביד עמר וביד עֻבַיְדָה בן אלג'רראח היושב אתם. ולא היה דבר בדברי אבו-בכר אשר לא מצא חן בעיני עמר זולת זה. כי טוב היה בעיניו אשר יובילוהו והסירו ראשו מעליו מבלי אשר יחטא מאשר יפקידוהו למושל על העם בעוד אבו-בכר בתוכו, ויאמר אחד מהאנצאר: "אנחנו השבט אשר הגמל יתגרד בו והתמכר העומד איתן. יהי מתוכנו מושל ומתוככם מושל" (לאמר ימשלו שנים, איש מהאנצאר ואיש מקריש), ויקם שאון רוב, ויגברו הקולות. ויירא עמר פן תפרוץ מריבה ויאמר: "הושט ידך, אבו-בכר", ויושט ידו ויתקע לו כפו וישבע להיות נאמן לפקודתו. ויתקעו לו כפם האנצאר, ויכפו את סעד בן עבאדה. ויאמר איש מהם: "הרגתם את סעד בן עבאדה". ויאמר עמר: "יהרוג אלהים את סעד בן עבאדה".

ואחד משני האנשים מהאנצאר אשר פגשו את אבו-בכר ועמר בלכתם אל החצר, עֻוַיְם בן סאעדה והשני מַעְן בן עדי אחי בני אלעג'לאן. ועוים בן סאעדה הוא אשר בשאול האנשים את מחמד: "מי הם אשר עליהם אמר אלהים: 'אנשים המשתוקקים להטהר. ואלהים יאהב את המטהרים', ויאמר מחמד: "כן. איש מהם הוא עוים בן סאעדה". ועל מען בן עדי יסופר לאמר: "באסוף אלהים את שליח האלהים בכו האנשים ויאמרו: "מה מאד חפצנו למות לפניו, כי יראים אנו, אשר נבוא לידי נסיון מאחריו". ויאמר מען: "ואולם אנכי, חי-אלהים לא השתוקקתי למות לפניו, למען אאמין בו אחרי מותו כאשר האמנתי בו בעודו חי". ויהָרג מען ביום אלימאמה במלחמת אלהים בימי כליפות אבו-בכר ביום המלחמה במסילמה השקרן.

נאום עמר לפני אבו-בכר בעת תקע העם כפם לו וימליכוהו.

ויהי ממחרת היום ההוא וישב אבו-בכר על הבמה. ויקם עמר וידבר לפני אבו-בכר ויהלל את אלהים וישבחהו באשר יאתה לו, ויאמר: "הנה אנכי אמרתי אליכם אתמול דבר אשר איננו מאשר מצאתיו בספר אלהים, ואשר לא צוני אותו שליח-האלהים, יתפלל אלהים עליו וישם לו שלום. ואולם חשוב חשבתי כי שליח-האלהים ינהיגנו במצותו, והיה האחרון בנו. והנה השאיר אלהים בתוככם את ספרו אשר בו נחה אורח מישרים אשר שליחו, והיה כי תחזיקו בו, ונחכם אלהים מישרים אל אשר נחה אותו אליו. והנה אלהים נתן את השלטון עליכם לטוב בכם, לחבר שליח אלהים והשני בשינים בהיותם במערה, קומו ותקעו לו כפכם והשבעו לו אמונים". ויתקעו האנשים כפם לאבו-בכר, כל העם כולו אחרי אשר תקעו לו אנשים כפם באצטבת בני סאעדה.

נאום אבו-בכר אחרי זה.

אחרי-כן דבר אבו-בכר ויהלל את אלהים וישבחו באשר יאתה לו ויאמר: "ואולם אחרי זה, אתם האנשים, הנה הָפקדתי למשול בכם. ואין אני הטוב בכם. והיה כי איטיב ועזרתם אותי, וכי ארע הדרכתכם אותי. הצדק היא הנאמנות והכזב בגידה, והחלש בכם חזק הוא לפני, עד אשר אעשה משפטו, אם ירצה השם. והחזק בכם חלש לפני עד אשר אשפטהו כפעלו, אם ירצה השם. והחזק בכם חלש לפני עד אשר אשפטהו כפעלו, אם ירצה השם. לעולם לא יחדלו אנשים מהלחם מלחמת-אלהים, מבלי אשר יכם אלהים בשפלות. ולא תפוץ תועבה בין אנשים מעולם, מבלי אשר יביא אלהים אסון על הכלל כלו. שמעו בקולי כל עוד אשמע אנכי בקול אלהים ובקול שליחו. וכי אמרה את אלהים ושליחו, לא תשמעו בקולי. קומו אל תפילתכם, ירחמכם אלהים".

ובן אלעבאס ספר: "הייתי הולך עם עמר בימי כליפותו והוא מתכונן לעשות איזה דבר ובידו השוט (אשר היה מחזיק בידו כדרכו) ולא היה אתו איש זולתי, ויהי מדבר אל עצמו ומכה על צדי מימין בשוטו. והנה פנה אלי ויאמר: 'בן-עבאס, התדע מה הביאני להגיד את אשר הגדתי ביום האסף שליח-האלהים יתפלל אלהים עליו וישם לו שלום?' — ואֹמר: 'לא אדע מושל המאמינים, אתה היודע'. ויאמר: 'חי-אלהים כי לא הביאני לזה בלת-אם אשר הייתי קורא בקראן את הפסוק הזה: 'וכזאת עשינו אתכם אֻמַּת מְתַוְכים בתוכם למען תהיו עדים באנשים, והיה השיח עד בכם' ואדמה כי שליח-אלהים יתפלל וכו' ישאר בתוך אמתו עד אשר יעיד עליה על מעשה האחרון. וזה אשר הביאני להגיד את אשר הגדתי".

רחיצת ולבישת מחמד וקבורתו.

ויהי אחרי השבע האנשים אמונים לאבו-בכר, ויגשו לטפל במחמד ביום השלישי. ויהיו העוסקים ברחיצתו עלי ואלעבאס ולאפצ'ל וקֻתָ'ם בני אלעבאס ואסאמה בן זיד ושֻקראן עבדו המשוחרר. ויאמר אַוס בן בַ'וְלִי אחד בני עוף בן אלכ'זרג' לעלי: "באלהים השבעתיך עלי, וחלקנו בשליח האלהים?" כי היה אוס מחברי מחמד ואנשי בַדר, ויאמר אליו עלי: "הכנס". ויכנס, ויהי שם בעת רחצם את מחמד. ויָשען עלי את מחמד אל חזהו ועבאס ובניו מהפכים אותו ואסאמה ושקראן יוצקים המים עליו, ועלי רחצהו בהשעינו אותו אל חזהו. ותהי על מחמד כתונת וישפשפהו עלי מעל לכתונת ולא נגע בידו בגוף מחמד. ויהי עלי אומר: "את אבי ואת אמי אתן כפרך. מה טוב היית בחייך ובמותך". ולא נראה במחמד כל דבר אשר יראה במתים. וזאת אשר ספרה עאאשה: "כאשר חפצו לרחוץ את שליח-האלהים, נחלקו בדבר, ויאמרו: 'חי-אלהים כי לא נדע הנפשוט אותו את בגדיו כאשר נפשוט את מתינו או

נרחצהו על בגדיו?' ויהי כאשר נחלקו בדבר ויפל אלהים עליהם שינה עד אשר לא נשאר בהם איש אשר לא מט סנטרו לחזהו. אחרי כן דבר אליהם מְדַבֵּר מקצה הבית, לא ידעו מי הוא, לאמר: 'רחצו את הנביא ועליו בגדיו'. ויגשו אליו וירחצוהו ועליו כתנתו. ויצקו המים מעל לכתנתו וישפשפוהו והכתונת חוצצת בפני ידיהם".

ויהי ככלותם לרחצו ולבישוהו תכריכים שלשה בגדים, שני בגדים מִצֻחָאר ויעטפוהו עטוף באדרת. ויחפצו לחפור את קברו. ויהיו שם שני אנשים אבו עבידה בן אלג'רראח אשר היה חופר את הקברים כאנשי מכה באמצע. ואבו-טלחה זיד בן סהל אשר היה חופר קברים לאנשי מדינה, ויהי חופר אותם מן הצד. ויקרא אלעבאס לשני אנשים ויאמר אל האחד מהם: "לך אל אבו-עבידה". ולשני אמר: "לך אל אבו-טלחה". וימצא האיש אשר נשלח אל אבו-טלחה את אבו-טלחה ראשונה ויביאהו ויחפור למחמד את הקבר כמנהג אנשי אלמדינה. ויהי ככלותם לרחצו ולהלבישו ביום השלישי, וישימוהו על מטתו בביתו, והאנשים נחלקים בדעותיהם. ויאמרו אנשים: "שמעתי את שליח-האלהים אומר: 'לא נאסף נביא אל עמיו, אשר לא קברוהו במקום אשר נאסף'". וירימו את מצע מחמד אשר מת עליו, ויחפרו לו קברו תחתיו. אחרי כן נכנסו אליו האנשים מחנות מחנות להתפלל עליו. גברים לבד, וככלותם נכנסו הנשים, וככלותן הכניסו את הילדים. ולא הוביל איש את האנשים אל מחמד, כי לבדם הלכו.

קבורת מחמד.

אחר קברו את מחמד באמצע הליל, ליל רביעי. ועאאשה ספרה: "לא ידענו על דבר קבורת שליח-האלהים עד שמענו קול הקרדומות בעצם הלילה ליל רביעי". וכן ספרה גם פ'אטמה בתו את עלי. ואשר ירדו לקבל מחמד, עלי ואלפ'צ'ל וקֻתקם בני אלעבאס ושקראן עבד מחמד המשוחרר, ויאמר אַוס בן כַ'ולי לעלי: "באלהים השבעתיך, וחלקנו בשליח האלהים?" ויאמר אליו: "רד", וירד עם האנשים. ויהי בעת שמו את מחמד בתוך קברו, ויקח שקראן בגד קטיפה אשר היה מחמד לובש אותה ומציע אותה תחתיו וישימה בתוך הקבר ויאמר: "חי-אלהים, לא ילבש אותה איש אחריך לעולם". ואלמגירה בן שעבה היה מתימר כי הוא אשר נגע במחמד לאחרונה, ויאמר: "לקחתי טבעתי ואשליכה בקבר ואֹמר כי נפלה טבעתי ממני. ואולם השלכתיה בצדיה למען אגע בשליח-האלהים. ואהיה אשר בא אתו במגע לאחרונה". אך עבד-אללה בן אלחארת' ספר: "באתי לערוך בקור בכעבה יחד עם עלי בימי כליפות עמר או עת'מאן. וירד בבית אחותו אֻם הנאא בת אבו-טאלב. ויהי ככלותו לערוך את הבקור כמשפט שב, ויצקו לו מים לרחץ וירחץ, וככלותו להתרחץ נכנסו אליו אנשים מאנשי אלעראק ויאמרו אליו: 'אבו-חסן, באנו אליך לשאלך על אדות דבר נשתוקק כי תגיד לנו אותו'. ויאמר: 'דומה אנכי כי אלמגירה בן שעבה יספר לכם כי הוא היה אשר נגע לאחרונה בשליח האלהים'. ויאמרו: 'אמנם כן. לזאת באנו לשאלך'. ויאמר: 'שקר. אשר נגע בשליח האלהים לאחרונה היה קת'ם בן עבאס'".

וזאת אשר ספרה עאאשה: "בחלות שליח-האלהים היה בגד שחור עליו, ויהי שם אותו פעם על פניו ופעם יסירנו מעליהם, ויהי אומר: 'ישמיד אלהים את העם אשר לקחו קברי נביאיהם לבתי-מסגד', כי היה מפחד פן תעשה כן אֻמתו. והדבר האחרון אשר אמר היה: 'אל לעזוב בחצי-האי הערבי שתי דתות' (כי אם האסלאם לבדו). ויהי במות שליח-האלהים, ויגדל עד מאד אסון המסלמים, כי שבטי

הבדואים עזבו את האסלאם וישובו לסורם. וירימו ראש היהודים והנוצרים, והצבועים גלו את אשר נשאו בחובם. ויהיו המסלמים כצאן אשר ירד עליהן המטר בליל גשם באשר נעדר נביאן, עד אשר הפקיד עליהן אלהים את אבו-בכר".

ואנשי מכה בשמעם כי מת מחמד התעוררו לשוב מאחרי האסלאם. ויחפצו לעשות זאת עד כי פחד מפניהם עתאב בן אסיד ויתחבא. ויקם סֻהַיל בן עמר ויהלל את אלהים וישבחהו, אחר הזכיר את מות מחמד ויאמר: "הנה בזה לא יוסיף האסלאם בלתי אם און. ואשר נחשד בו נסיר ראשו מעליו". ויחזרו בהם האנשים ויחדלו מאשר זממו. ויֵרָאֶה עליהם עתאב בן אסיד. וזהו המקום אשר אליו התכוון מחמד באמרו על עמר בן אלכ'טאב אשר חפץ להמיתו: "מי יודע אולי יעמוד במקום אשר לא תחרפהו עוד".

ויקונן חסאן בן ת'אבת על מחמד, ויתנה את שבחו בקנות שונות, הלא הן כתובות על ספר אבן-השאם.